شىنجاڭ گېزىتى

新 疆 日 报 （维吾尔文）

(بۇ سان ئالتە بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65—0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل

ماي

21

چارشەنبە

ئۈرۈمچىنىڭ ھاۋارايى:
كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا ئوچۇق بولۇپ كېيىن بۇلۇتلىنىدۇ. تېمپېراتۇرا 25°C – 12°C بولىدۇ. ئوچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

«ئۇيغۇر 12 مۇقامى» ناملىق تېلېۋىزىيە سەنئەت فىلمى خەلقئارا سەنئەت بايرىمىدا «ئالاھىدە مۇكاپات»قا ئېرىشتى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز نۇرمۇھەممەت جېلىل خەۋەر قىلىدۇ: 1997 - يىل 4 - ئاينىڭ 28 - كۈنىدىن 5 - ئاينىڭ 3 - كۈنىگىچە ۋېنگىرىيىدە ئۆتكۈزۈلگەن 7- قېتىملىق مىدياۋى خەلقئارا سەنئەت بايرىمىدا شىنجاڭ تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى بىلەن شىنجاڭ مۇقام فوندى جەمئىيىتى بىرلىشىپ ئىشلىگەن «ئۇيغۇر 12 مۇقامى» ناملىق چوڭ تىپتىكى تېلېۋىزىيە سەنئەت فىلمى سەنئەت بايرىمى تەشكىلىي ھەيئىتى رەئىسىنىڭ «ئالاھىدە مۇكاپات»ىغا ئېرىشتى. بۇ قېتىمقى سەنئەت بايرىمىغا 50 نەچچە دۆلەت يوللىغان 1000 دىن ئارتۇق فىلىمدىن 300 فىلىم تاللاپ قاتناشتۇرۇلغانىدى.

«ئۇيغۇر 12 مۇقامى» ناملىق بۇ فىلىمنىڭ سىنئالغۇ لېنتىسىنى شىنجاڭ تېلېۋىزىيە ئىستانسىسى مەدەنىيەت مىنىستىرلىكى ۋە ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ئالاقىدار ئورۇنلارنىڭ قوشۇلۇشى بىلەن بۇ قېتىمقى خەلقئارا سەنئەت بايرىمىنىڭ تەشكىلىي ھەيئىتىگە ئەۋەتىپ بەرگەنىدى.

ئىسمائىل ئەھمەد، تۆمۈر داۋامەت، مىجىت ناسىر قاتارلىق رەھبەرلەر «ئۇيغۇر 12 مۇقامى» ناملىق تېلېۋىزىيە سەنئەت فىلىمىنىڭ خەلقئارا سەنئەت بايرىمىدا «ئالاھىدە مۇكاپات»قا ئېرىشكەنلىكىدىن خەۋەر تاپقاندىن كېيىن، شىنجاڭ تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىدىكىلەرنى تىرىشىپ مۇشۇنداق نادىر تېلېۋىزىيە فىلىملىرىنى كۆپلەپ ئىشلەشكە ئىلھاملاندۇردى.

سۈرەتتە: ئۆمەك باشلىقى خۇرشىدە غوپۇر ۋېنگىرىيە زۇڭتۇڭى گونتىس ئارپاتقا ئۇيغۇر 12 مۇقامىنىڭ قاپلىق ئۈنئالغۇ لېنتىسىنى تەقدىم قىلماقتا.

ئاپتونوم رايونىمىزدا پەن - تېخنىكا ئارقىلىق نامراتلارغا يار - يۆلەك بولۇش خىزمىتىنىڭ ئۈنۈمى كۆرۈنەرلىك بولدى

1 مىليون 500 مىڭدىن كۆپرەك نامرات دېھقان، چارۋىچىنىڭ قورسىقى توق، كىيىمى پۈتۈن بولۇش مەسىلىسى ھەل قىلىندى

ئۆز مۇخبىرىمىز مۇھەممەت نىياز خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونىمىزدا پەن - تېخنىكا ئارقىلىق نامراتلارغا يار - يۆلەك بولۇش خىزمىتىنىڭ ئۈنۈمى كۆرۈنەرلىك بولدى. پەن- تېخنىكا خادىملىرىنىڭ ئەجرى بىلەن ئاپتونوم رايون بويىچە 1 مىليون 500 مىڭدىن كۆپرەك نامرات دېھقان، چارۋىچىنىڭ قورسىقى توق، كىيىمى پۈتۈن بولۇش مەسىلىسى ھەل قىلىندى.

ئاپتونوم رايون ۋە ۋىلايەت، ئوبلاست، ناھىيە (شەھەر)لىك پەن - تېخنىكا كومىتېتلىرى نامراتلارغا يار - يۆلەك بولۇشقا 1990 - يىلدىن بۇيان مەخسۇس ئادەم، مەخسۇس خىراجەت ئاجراتقاندى. ئۇلار پەن - تېخنىكا ئارقىلىق نامراتلارغا يار - يۆلەك بولۇشتا مۇنداق ئىشلارنى چىڭ تۇتتى:

– جايلارنىڭ نامراتلىقتىن قۇتۇلۇشقا ئەقلىي جەھەتتىن ياردەم بەردى.ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا كومىتېتى ئۇن خىزمەت گۇرۇپپىسىنى قاراقاش، مورى، لوپ، قەشقەر، پېشقەدەم ئاتۇش قاتارلىق جايلارغا قىلدۇرۇشنى بۆسۈش ئېغىزى قىلىپ، نامراتلارغا يار - يۆلەك بولۇشقا دائىر ئېچىش خاراكتېرلىك تۈرلەرنى ئورۇنلاشتۇردى ۋە ئەمەلىيلەشتۈردى. ئەسقاتىدىغان تېخنىكىلارنى يېزىلارغا يۈزلەندۈرۈش بىلەن بىللە، جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ئۈچ ۋىلايەت، بىر ئوبلاستقا ئېچىش خاراكتېرلىك چوڭ تۈردىن 41 نى ئورۇنلاشتۇردى. پەن -تېخنىكا ئۈچ خىل خىراجەتتىن 4 مىليون 500 مىڭ يۈەن ئاجراتتى. 16 مىليون 220 مىڭ يۈەن قەرز پۇل بەردى. خوتەن ۋىلايىتىدە يولغا قويۇلغان «ئوتتۇرا، تۆۋەن ھوسۇللۇق كېۋەز ئېتىزلىرىنى يۇقىرى ھوسۇللۇق ئېتىزغا ئايلاندۇرۇش ئۈنۈملۈك تېخنىكا تۈرى » مۇۋەپپەقىيەتكە ئېرىشكەندىن كېيىن، بۇ تۈر 1996 - يىلى 623 مىڭ مو يەردە كېڭەيتىلىپ ئۈلگە كۆرسىتىلدى. بۇنىڭ ئىچىدە كەڭ ئەنلىك سولياۋ يوپۇق يېپىپ تېرىلغان كېۋەز كۆلىمى 434 مىڭ موغا، بىرلىك ھوسۇلىنىڭ ئېشىش نىسبىتى 21.9 % كە، يېڭىدىن ئاشقان ئىقتىسادىي ئۈنۈم 76 مىليون 560 مىڭ يۈەنگە يەتتى.

– پەن - تېخنىكا بىلىملىرى بىلەن تەربىيىلەش، ئەمگەكچىلەرنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش خىزمىتىنى چىڭ تۇتتى. ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا كومىتېتى ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى ۋە مائارىپ كومىتېتى بىلەن ھەمكارلىشىپ، «دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش قۇرۇلۇش پىلانى » ۋە «دېھقان، چارۋىچىلارنى پەن - تېخنىكا بىلىملىرى بىلەن تەربىيىلەشتىكى يۈرۈشلەشكەن قۇرۇلۇش پىلانى» بويىچە دېھقان، چارۋىچىلارنى ھەر يىلى 28 مىليون ئادەم (قېتىم) تەربىيىلىدى. كۆپ قىسىم دېھقان، چارۋىچىلار بىردىن ئىككىگىچە ئەمەلىي قوللىنىدىغان تېخنىكىنى ئىگىلىدى. ئىلگىرى بىر تۈرلۈك يېڭى تېخنىكىنى كېڭەيتىش ئۈچۈن بەش يىلچە ۋاقىت كېتەتتى، ھازىر بىر يىلدىن ئىككى يىلغىچە ۋاقىت كېتىدىغان بولدى.

– ئۈلگە يارىتىپ، نۇقتا ئارقىلىق دائىرىنى يېتەكلىدى. ھەر دەرىجىلىك پەن - تېخنىكا تارماقلىرى «ئۈلگە كۆرسىتىش نۇقتىسى»ياكى «تەجرىبە ئېتىزى»نى بىۋاسىتە تۇتتى. ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا كومىتېتىنىڭ «ئۈلگە كۆرسىتىش ناھىيىسى» قىلىپ بېكىتلىگەن قاراقاش ناھىيىسىنىڭ بولتۇرقى ئاشلىق، پاختا ھوسۇلى، چارۋا مېلى ۋە يېزا- بازار كارخانىلىرىنىڭ كىرىمى 1986- يىلدىكىدىن 57 %، 2.8 ھەسسە، 61.5 %، 6.38 ھەسسە ئاشتى، بۇ ناھىيىدىكى 130 مىڭ 140 نامرات دېھقان، چارۋىچى نامراتلىقتىن قۇتۇلدى.

ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سانائەت ئىقتىسادىي ۋەزىيىتىدە خۇشاللىنارلىق بۇرۇلۇش بولدى

ئۆز مۇخبىرىمىز جاۋ يۇ خەۋەر قىلىدۇ: مۇشۇ ئاينىڭ 14 - كۈنى ئېچىلغان ئاپتونوم رايونلۇق ئىقتىسادىي پائالىيەتلەرنى تەھلىل قىلىش يىغىنىدىن ئىگىلىنىشىچە، بۇ يىل 1 - ئايدىن 4- ئايغىچە ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سانائەت ئىشلەپچىقىرىشى ئۆتكەن يىلىنىڭ ئوخشاش مەزگىلىدىكىدىن خېلى زور دەرىجىدە يۇكسەلگەن، سۈرئەت ۋە ئۈنۈم ئايمۇ ئاي ئۆرلىگەن، ئىشلەپچىقىرىش بىلەن سېتىشنىڭ جىپسىلىشىشى ئاساسىي جەھەتتىن نورمال بولغان: قاتناش - ترانسپورت مۇقىم

كارخانىلىرىنىڭ ئۈنۈمى تۆۋەن بولۇش ئەھۋالى ياخشىلانغان بولسىمۇ لېكىن ئۇنىڭ مۇقىم ئەمەسلىكىنى؛ ئورغۇن زىيان تارتىۋاتقان كارخانىلارنىڭ، بولۇپمۇ يېنىك سانائەت ۋە توقۇمىچىلىق سانائىتى كارخانىلىرىنىڭ ئەھۋالىنىڭ تۈپتىن ياخشىلانمىغانلىقىنى كۆرۈشى كېرەك. ئۇ ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھازىرقى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى ئىقتىسادىي خىزمەتلىرى توغرىسىدا بىر نەچچە تەلەپنى ئوتتۇرىغا قويدى: بىرىنچى، چوقۇم مەھسۇلات

ئۈرۈمچى شەھەرلىك شەھەر باشقۇرۇش-نازارەت قىلىش ئىشخانىسى غەربىي دېموكراتىيە يولىنىڭ قاتناش

رايونلۇق پەن - تېخنىكا كومىتېتى ئۇن خىزمەت گۇرۇپپىسىنى قاراقاش، مورى، لوپ، قەشقەر يېڭىشەھەر، ئاتۇش قاتارلىق جايلارغا ئەۋەتتى. ئۇلار نامرات جايلارنىڭ ئىقتىسادىنى گۈللەندۈرۈش، نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ بېيىشى ئۈچۈن مەسلىھەت بەردى، ئەقىل كۆرسەتتى. پەن - تېخنىكىنى ئىشلەپچىقىرىش كۈچىگە ئايلاندۇرۇش، مەبلەغ ۋە ئىختىساسلىق خادىملارنى كىرگۈزۈش، توغرا لىنىيىلىك ئىقتىساد - تېخنىكا ھەمكارلىقىنى قانات يايدۇرۇشتا كۆۋرۈكلۈك رول ئوينىدى.

- يېرىك يېزا ئىگىلىكى ۋە رايون خاراكتېرلىك تايانچ كەسىپلەرنى تەرەققىي

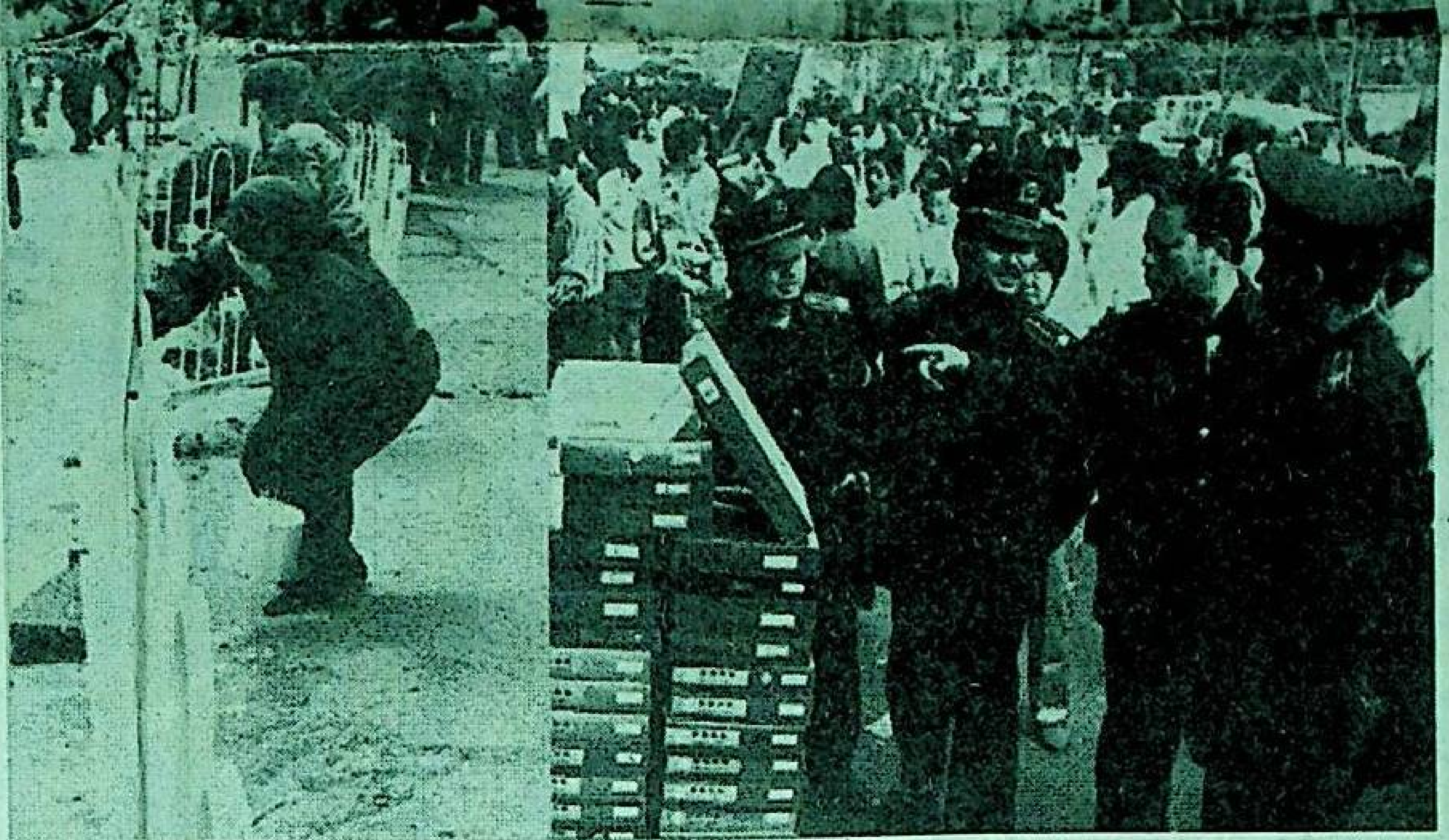

ئۈرۈمچى شەھەرلىك شەھەر باشقۇرۇش-نازارەت قىلىش ئىشخانىسى غەربىي دېموكراتىيە يولىنىڭ قاتناش تەرتىپىنى ياخشىلاپ، دەسلەپكى ئۈنۈمگە ئېرىشتى. ھازىر يول ياقىسىدىكى قانۇنغا خىلاپ سېلىنغان ئۆيلەر، قالايمىقان يايما نۇقتىلىرى تەرتىپكە سېلىنىپ، بىخەتەرلىك رىشاتكىسى ئورنىتىلدى.

سۈرەتتە: تىيانشان رايونلۇق مەمۇرىي تەپتىش ئەترىتى بىلەن قاتناش ساقچىلىرى زىچ ماسلىشىپ، قاتناشنىڭ راۋان بولۇشىغا ۋە ئاممانىڭ بىخەتەرلىككە كاپالەتلىك قىلماقتا.

ئۆز مۇخبىرىمىز ۋاڭ ۋېيجۈن فوتوسى

جېپسىلىشىشى ئاساسىي جەھەتتىن نورمال بولغان؛ قاتناش - ترانسپورت مۇقىم راۋاجلانغان، بازارلار ئاۋاتلاشقان، مال باھاسىنىڭ ئۆرلەش ھەجمى تۆۋەنلىگەن. مالىيە، پۇل مۇئامىلىسى مۇقىم بولغان، تاشقى سودا سوممىسى زور ھەجىمدە ئاشقان؛ كارخانىلارنىڭ ئىقتىسادىي ئۈنۈمى ياخشىلانغان، پۈتكۈل ئىقتىسادىي پائالىيەتتە ياخشى بۇرۇلۇش بارلىققا كەلگەن.

يىغىندا ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى جاڭ يۈنچۈەن مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: مۇناسىۋەتلىك تارماقلار نەتىجە ئالدىدا قارىغۇلارچە ئۈمىدۋار بولۇپ كەتمەسلىكى، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى سانائەت توغرىسىدا بىر نەچچە تەلەپنى ئوتتۇرىغا قويدى: بىرىنچى، چوقۇم مەھسۇلات بازارلىرىنى تۇتۇپ، مەھسۇلات قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش ۋە يېڭى مەھسۇلاتلارنى ئىشلەپچىقىرىشقا ئەھمىيەت بېرىش كېرەك؛ ئىككىنچى، مەبلەغنى ياخشىلاش ۋە مۇلۇكنى جانلاندۇرۇش جەھەتتە قاتتىق كۈچ سەرپ قىلىش كېرەك؛ ئۈچىنچى، زىياننى تۈگىتىپ، پايدىنى كۆپەيتىش تەدبىرلىرىنى ھەقىقىي ئەمەلىيلەشتۈرۈش كېرەك؛ تۆتىنچى، تېخنىكا ئۆزگەرتىشتە تۈرلەرنى ياخشى تاللاش، بازىرى بار بىر ياكى بىر نەچچە مەھسۇلاتنى چۆرىدەپ تېخنىكا ئۆزگەرتىش كېرەك.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتىيە مەكتىپى مول مەزمۇنلۇق پائالىيەتلەرنى ئۆتكۈزدى

ئاپتونوم رايونلۇق پارتىيە مەكتىپى شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىشىنى كۈتۈۋېلىش يۈزىسىدىن 5 - ئاينىڭ 14 - كۈنىدىن 16 - كۈنىگىچە مەكتەپ ئىشچى - خىزمەتچىلىرى، ئوقۇغۇچىلار ئارىسىدا ۋەتەنپەرۋەرلىكنى كۈچەيتىشكە دائىر مول مەزمۇنلۇق زېھىن سىناش ۋە نۇتۇق سۆزلەش مۇسابىقىسى پائالىيىتى ئۆتكۈزدى.

ئابدۇرېشىت ئابدۇللا

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىدا شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىش ۋاقتىنى ھېسابلاش تاختىسىنىڭ يوپۇقىنى ئېچىش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلدى

شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىدىكى 1000 دىن كۆپرەك ئوقۇتقۇچى - ئوقۇغۇچى مۇشۇ ئاينىڭ 12 - كۈنى چۈشتىن كېيىن، مەكتەپ كۇتۇپخانىسىنىڭ ئالدىغا يىغىلىپ، شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىشىگە 50 كۈن قالغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن ۋاقىت ھېسابلاش تاختىسىنىڭ يوپۇقىنى ئېچىش مۇراسىمى ئۆتكۈزدى.

ئۆز خەۋىرىمىز

يېقىندىن بۇيان خوتەن ۋىلايىتى قاراقاش ناھىيىسىنىڭ ناھىيە بازىرىدا گۈل يايما نۇقتىلىرى جانلىنىپ كەتتى. نۇرغۇن كىشىلەر ئۆيلىرىنى گۈل بىلەن بېزىمەكتە.

جاڭ مىڭخەي فوتوسى

ئەمالارغا خۇش خەۋەر
ئۈرۈمچى شەھىرىدە كىرا ئاپتوموبىللىرى بىر يىلدا سىزگە 120 كۈن ھەقسىز مۇلازىملىق قىلىدۇ

ئۆز مۇخبىرىمىز ۋاڭ جيۈلى خەۋەر قىلىدۇ: ئۈرۈمچى شەھەرلىك يولۇچى كىرا ئاپتوموبىللىرى جەمئىيىتىنىڭ باش كاتىپى شۈجيېڭ مۇشۇ ئاينىڭ 14 - كۈنى مۇنۇلارنى جاكارلىدى: ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى ئەمەلار بۈگۈندىن ئېتىبارەن ھەر يىلى يېڭى يىل بايرىمى، باھار بايرىمى، «1 - ماي» خەلقئارا ئەمگەكچىلەر بايرىمى، دۆلەت بايرىمى، قۇربان ھېيت، روزا ھېيت ۋە مەملىكەتلىك مېيىپلەرگە ياردەم بېرىش كۈنى (5 - ئاينىڭ 3 - يەكشەنبە كۈنى)، خەلقئارا مېيىپلەر كۈنى (12- ئاينىڭ 3 - كۈنى) ۋە دۆلەت قانۇنىدا بەلگىلەنگەن دەم ئېلىش كۈنلىرىدە شەھەر رايونىدا يولۇچى كىرا ئاپتوموبىللىرىغا ھەقسىز ئولتۇرسا بولىدۇ.

ئۈرۈمچى شەھەرلىك مېيىپلەر بىرلەشمىسى مۇدىرىيىتىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى فەن چىگرۇ بۇ ياخشى ئىشنى مەملىكەت مىقياسىدىكى تۇنجى كەشپىيات، دەپ تەرىپلىدى.

ئاپتونوم رايونلۇق مېيىپلەر بىرلەشمىسى مۇدىرىيىتىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى جاۋ ۋېنجياڭ ئەمالارنىڭ بىر يىلدا كىرا ئاپتوموبىلىغا 120 نەچچە كۈن ھەقسىز ئولتۇرىدىغانلىقىنى ھېسابلاپ چىقتى.

قەشقەر ۋىلايىتى قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇپ، ئاشلىق، پاختىدىن مول ھوسۇل ئېلىشقا ئاساس سالماقتا

ئۆز مۇخبىرىمىز خۇدا بەردى ئابدۇللا خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر ۋىلايىتىدىكى ھەر دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت ئورگانلىرى سۇ باشقۇرۇش، سۇغىرىش ئۈنۈمىنى ئۆستۈرۈشكە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىپ، قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇپ، ئاشلىق، پاختىدىن مول ھوسۇل ئېلىشقا ئاساس سالماقتا. ئەتىيازدىن بۇيان 3 مىليون 542 مىڭ مو ئاق يەر ئۇسا قىلىنىپ، ۋاقتىدا كېۋەز تېرىۋېلىندى. 2 مىليون مو يەردىكى بۇغداي بىر قېتىم، 300 مىڭ مو يەردىكى بۇغداي ئىككى قېتىم سۇغىرىلدى.

بۇلتۇر قىش، بۇ يىل ئەتىيازدا قەشقەر ۋىلايىتىدە بىرەر قېتىممۇ قار ياكى يامغۇر ياغمىدى. شۇڭا بەش چوڭ دەريانىڭ سۈيى ئوخشاش بولمىغان دەرىجىدە تارتىلىپ كەتتى. ۋىلايەتلىك پارتكوم، مەمۇرىي مەھكىمە قۇرغاقچىلىقنى ئالدىن مۆلچەرلەپ، سۇ باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، سۇ مەنبەلىرىنى كۆپەيتىش، سۇغىرىش ئۈنۈمىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇش خىزمىتىنى بالدۇر ئورۇنلاشتۇردى. ناھىيە(شەھەر)لەر قىشلىق بىكار سۇدىن پايدىلىنىپ، سۇ ئامبارلىرىغا 412 مىليون كۇب مېتىر سۇ قاچىلىدى، 580 قۇدۇقنى رېمونت قىلىپ يۈرۈشلەشتۈردى؛ دەريا سۈيىنى قۇرغاقچىلىق ئېغىر بولغان مەكىت، پەيزاۋات ناھىيىلىرىگە مەركەزلەشتۈردى.

سۇ باشقۇرۇش تارماقلىرى ئاساسىي قاتلامغا خادىم ئەۋەتىپ سۇ نورمىسىنى قېلىپلاشتۇرۇپ، ئۆلچەملىك تاختىلاپ، سۇغىرىشقا بولغان كونكرېت يېتەكچىلىكنى كۈچەيتى، جايلار ھۆددىگەرلىكنى يولغا قويۇپ، مۇكاپاتلاش بىلەن جازالاشنى ئېنىق بېكىتىپ، سۇغىرىش ئۈنۈمىنى ئۆستۈردى.

جەنۇبىي شىنجاڭ تۆمۈر يولى جەنۇبىي شىنجاڭ خەلقىگە بەخت ئاتا قىلىدۇ

ئۆز مۇخبىرىمىز مەۋلان سابىت

جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ ئومۇمىي يەر كۆلىمى ئاپتونوم رايونىمىز يەر كۆلىمىنىڭ % 73 ىنى، نوپۇسى ئاپتونوم رايونىمىز نوپۇسىنىڭ % 48 ىنى ئىگىلەيدۇ.

ئاپتونوم رايونىمىزدىكى 24 نامرات ناھىيىنىڭ 16 سى جەنۇبىي شىنجاڭدا بولۇپ، بۇ ناھىيىلەر دۆلەتنىڭ ياردىمىگە تايىنىپ كەلدى. ستاتىستىكىغا قارىغاندا، جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ئۈچ ۋىلايەت، ئىككى ئوبلاستتا يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنىڭ تاۋارغا ئايلىنىش نىسبىتى % 44 بولۇپ، شىمالىي شىنجاڭدىن % 9 تۆۋەن بولغان. قاتناش شارائىتىنىڭ ناچار بولۇشى جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ تەرەققىياتىنى چەكلەپ تۇرغان ئاساسلىق ئامىل بولۇپ، جەنۇبىي شىنجاڭنى دۆلەتنىڭ ئاشلىق، پاختا، نېفىت - خىمىيە سانائىتى بازىسىغا ئايلاندۇرۇشقا بىۋاستە تەسىر كۆرسىتىدۇ. پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۈەن جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تېزرەك نامراتلىقتىن قۇتۇلۇش، مەملىكەتنىڭ باشقا جايلىرى بىلەن ماس قەدەمدە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش قەدىمىنى تېزلىتىش ئۈچۈن، جەنۇبىي شىنجاڭ تۆمۈر يولىنى تېز ياساپ پۈتتۈرۈشنى ئورۇنلاشتۇردى. 1996 - يىل 9 - ئاينىڭ 6 - كۈنى دۆلەت 6 مىليارد 220 مىليون يۈەن مەبلەغ سالغان، ئومۇمىي ئۇزۇنلۇقى 924 كىلومېتىر كېلىدىغان تۆمۈر يول قۇرۇلۇشىدا رەسمىي ئىش باشلاندى. شۈبھىسىزكى، جەنۇبىي شىنجاڭ تۆمۈر يولىدا قاتناش باشلانغاندىن كېيىن، جەنۇبىي شىنجاڭدەك چەت، چېگرا رايوننىڭ مەملىكەتنىڭ جاي - جايلىرى بىلەن ئالاقىسى ۋە سودا ئوبوروتى راۋانلىشىپ، ئىقتىسادى يۈكسىلىدۇ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ تۇرمۇشى ياخشىلىنىدۇ، ئۇلار نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىدۇ. جەنۇبىي شىنجاڭدىكى ئۈچ ۋىلايەت، ئىككى ئوبلاستنىڭ قىياپىتى ئۆزگەرتىلىدۇ، تارىم نېفىتلىكىنىڭ ئېچىلىشى تېزلىتىلىدۇ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى كۈچەيتىلىپ، مۇقىم، ئىتتىپاق بولغان ۋەزىيەت مۇستەھكەملىنىدۇ. قىسقىسى، جەنۇبىي شىنجاڭ تۆمۈر يولى جەنۇبىي شىنجاڭ خەلقىگە بەخت ئاتا قىلىدۇ.

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا مەدھىيە

دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى ھەقىقىي تۈردە ياخشى ئىشلەيلى

تەھرىر ئىلاۋىسى: يېقىندا مەركىزىي كومىتېت ، گوۋۇيۇەن چىقارغان «دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى ھەقىقىي تۈردە ياخشى ئىشلەش توغرىسىدىكى قارار» يېزىلارنىڭ ئىسلاھات، تەرەققىيات، مۇقىملىق ۋەزىيىتىنى قوغداش، يېڭى دەۋردىكى ئۇلۇغۋار نىشانغا يېتىش، دۆلەتنىڭ ئۇزاق مۇددەت مۇقىملىقىغا كاپالەتلىك قىلىشنىڭ مۇھىم ستراتېگىيىلىك تەدبىرى؛ شۇنداقلا نۆۋەتتىكى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى بىر مەزگىللىك دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىگە يېتەكچىلىك قىلىدىغان پروگراممىا خاراكتېرلىك ھۆججەت. شۇڭا كادىرلار ۋە دېھقانلار ئاممىسىنىڭ «قارار»نى ئەستايىدىل ئۆگىنىشى ۋە ئىزچىللاشتۇرۇشىغا ياردىمى بولسۇن ئۈچۈن، گېزىتىمىزدە «دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى ھەقىقىي تۈردە ياخشى ئىشلەيلى» دېگەن ستون ئېچىپ «قارار»نىڭ ئەھمىيىتى ۋە مەزمۇنىنى تەپسىلىي تونۇشتۇرىمىز. جايلارنىڭ «قارار»نى ئەستايىدىل ئۆگىنىپ ۋە ئىزچىللاشتۇرۇپ، مەركىزىي كومىتېتنىڭ تەلىپى بويىچە دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى ھەقىقىي تۈردە ياخشى ئىشلىشىنى ئۈمىد قىلىمىز.

1. «قارار»نىڭ نېمە ئۈچۈن چىقىرىلغانلىقى

پارتىيە ۋە خەلق ھۆكۈمىتىمىز ئەزەلدىن دېھقانلارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق- مەنپەئىتىنى قوغداشقا ئەھمىيەت بېرىپ كەلدى.

پارتىيە 11-نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3-ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيان، مەركەز بىرقاتار فاڭجېن، سىياسەتلەرنى تۈزۈپ، يېزا ئىگىلىكى ۋە يېزا ئىقتىسادىنىڭ تېز راۋاجلىنىشىنى ئىلگىرى سۈردى، بۇنىڭ بىلەن دېھقانلارنىڭ كىرىمى زور ھەجىمدە ئېشىپ، دېھقانلارنىڭ تۇرمۇشى كۆرۈنەرلىك ياخشىلىنىپ، يېزىلارنىڭ ئىجتىمائىي مۇقىملىقى ساقلاندى، يېزىلارنىڭ ئىسلاھاتى ۋە تەرەققىيات مۇۋەپپەقىيەتلىرىنى مۇستەھكەملەپ، دېھقانلارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق- مەنپەئىتىنى تېخىمۇ ياخشى قوغداش ئۈچۈن، بەزى جايلاردىكى دېھقانلارنىڭ سېلىقىنىڭ ھەددىدىن ئارتۇق ئېغىر بولۇش ئەھۋاللىرىغا قارىتا پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى، گوۋۇيۇەن دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىشكە دائىر بىر قاتار سىياسەت، تەدبىرلەرنى تۈزدى ۋە قوللاندى. جايلار، تارماقلار ۋە كەڭ ئاساسىي قاتلام كادىرلىرى زور مىقداردىكى جاپالىق، ئىنچىكە خىزمەتلەرنى ئىشلەپ، دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىدە بەلگىلىك نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈردى، ئەمما تۈرلۈك سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن، دېھقانلارنىڭ سېلىقىنىڭ ھەددىدىن زىيادە ئېغىر بولۇش مەسىلىسى يەنىلا تۈپ نېگىزىدىن ھەل بولماي، ئۇ دېھقانلارنىڭ ئىنكاسى ئەڭ كۈچلۈك بولغان مەسىلىلەرنىڭ بىرى بولماقتا، بەزى جايلاردا مەسىلە خېلى ئېغىر، بۇنىڭ ئاساسلىق ئىپادىلىرى: بەزى جايلار ۋە تارماقلار ھەر خىل ناملار بىلەن دېھقانلاردىن قالايمىقان ھەق ئېلىۋاتىدۇ، قالايمىقان مەبلەغ توپلاۋاتىدۇ، باھانى قالايمىقان ئۆستۈرۈۋاتىدۇ، قالايمىقان جەرىمانە قويۇۋاتىدۇ ۋە سېلىق چېچىۋاتىدۇ، بەزى جايلار دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى ساختا

گوۋۇيۇەن ئىنتايىن ئەھمىيەت بەردى، دېھقانلارنىڭ سېلىقى مەسىلىسى پۇلنى كۆپ ياكى ئاز يىغىش مەسىلىسى بولماستىن، بەلكى دېھقانلارنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوغداش ياكى ئۇنىڭغا بەرھەم بېرىش، يېزىلاردىكى ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش ياكى ئاجىزلاشتۇرۇۋېتىش مەسىلىسى؛ كەڭ دېھقانلار ئاممىسىنىڭ پارتىيىمىزگە بولغان ئىشەنچى ۋە ھىمايىسىنى كۈچەيتىش ياكى يوقىتىش، دۆلەت ھاكىمىيىتىنىڭ ئاساسىنى قوغداش ياكى تەۋرىتىش مەسىلىسى دەپ قارىدى. پۈتۈن پارتىيە، پۈتۈن جەمئىيەتنىڭ دېھقانلارنىڭ سېلىقى مەسىلىسىنىڭ مۇھىملىقى ۋە جىددىيلىكىگە بولغان تونۇشىنى يەنىمۇ ئۆستۈرۈش، تېخىمۇ كۈچلۈك چارىلەرنى قوللىنىپ، دېھقانلارنىڭ سېلىقىدا ساقلىنىۋاتقان گەۋدىلىك مەسىلىلەرنى تۈپتىن ياخشى ھەل قىلىش، دېھقانلارنىڭ نامۇۋاپىق سېلىقلىرىنى تېزدىن ئازايتىش ھەم دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى تەدرىجىي ھالدا قېلىپلاشقان، تەرتىپلىك يولغا چۈشۈرۈش ئۈچۈن ج ك پ، گوۋۇيۇەن بۇ «قارار»نى چىقاردى.

2. دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىگە قويۇلغان ئومۇمىي تەلەپ نېمە؟

«قارار» نۆۋەتتىكى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى بىر مەزگىللىك دېھقانلارنىڭ سېلىقنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنىڭ ئومۇمىي تەلىپىنى ئېنىق ئوتتۇرىغا قويدى، بۇنى تۆۋەندىكىدەك ئۈچ جەھەتكە يىغىنچاقلاشقا بولىدۇ:

(1) دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى ۋە پارتىيىنىڭ ئاساسىي لۇشيەنىنى يېتەكچى قىلىپ، پارتىيىنىڭ 11-نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 3-ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيانقى يېزا خىزمىتىگە دائىر بىرقاتار فاڭجېن، سىياسەتلىرىدە چىڭ تۇرۇپ، يېڭى دەۋردىكى دېھقانلار مەسىلىسىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىپ، دېھقانلارنىڭ قانۇنىي ھوقۇق- مەنپەئىتىنى قەتئىي تەۋرەنمەي قوغداپ، دېھقانلارنىڭ سېلىقنى قەتئىي بوشاشماي يېنىكلىتىش كېرەك.

(2) قانۇنسىز سېلىقنى مەنئى قىلىپ، مۇۋاپىق سېلىقلارنى ياخشى باشقۇرۇش لازىم، تىرىشىش ئارقىلىق دېھقانلار ئۈستىگە ئالغان كەنت قالدۇرۇقى، يېزا يىغىمىسىنى ۋە ئەمگىكىنى ئومۇمىيۈزلۈك دۆلەت بەلگىلىگەن چەك ئىچىدە كونترول قىلىش، يېزىلاردىكى ھەر خىل قالايمىقان ھەق ئېلىش، قالايمىقان مەبلەغ توپلاش، باھانى قالايمىقان ئۆستۈرۈش، قالايمىقان جەرىمانە قويۇش ۋە سېلىق چېچىش

قىلمىشلىرىنى قەتئىي چەكلەش، دېھقانلارنىڭ سېلىقنى ئېغىرلاشتۇرىدىغان بارلىق ئۆلچەمگە يەتكۈزۈش، دەرىجە ئۆستۈرۈش پائالىيەتلىرىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇش، دېھقانلارنىڭ سېلىقىنىڭ ھەددىدىن زىيادە ئېغىر بولۇشتىن كېلىپ چىققان ئېغىر ۋەقەلەرنى تۈگىتىپ، دېھقانلارنىڭ نامۇۋاپىق سېلىقلىرىنى ھەقىقىي تۈردە يېنىكلىتىش ھەمدە ئۇنى ئۇزاق مۇددەتكىچە دۆلەت سىياسىتىدە بەلگىلەنگەن دائىرە ئىچىدە مۇقىملاشتۇرۇش كېرەك.

(3) ھادىسە ۋە ماھىيەتنى تەڭ تۇتۇپ، تۈزەشتە چىڭ تۇرۇپ، ھەر تەرەپلىمە تۈزەشنى يولغا قويۇپ، تىرىشىپ دېھقانلارنىڭ سېلىقىنىڭ ھەددىدىن زىيادە ئېغىر بولۇش مەسىلىسىنى تۈپتىن ھەل قىلىش لازىم.

ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشتا چىڭ تۇرۇپ، دېھقانلار بىلەن دۆلەت، كوللېكتىپ ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش؛ يېزا ئىقتىسادىنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇپ، دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى ئۈزلۈكسىز ئاشۇرۇش؛ دېموكراتىك نازارەت قىلىشنى كۈچەيتىپ، دېھقانلار سېلىقىنى نازارەت قىلىش- باشقۇرۇش خىزمىتىنىڭ قانۇنلىشىش- تۈزۈملىشىش، قېلىپلىشىش ئىزىغا سېلىنىشىغا تۈرتكە بولۇش كېرەك.

3. دېھقانلار ئۈستىگە ئېلىشقا تېگىشلىك سېلىقلار

مەملىكىتىمىز يېزا نوپۇسى كۆپ سانىنى ئىگىلىگەن، تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەت، دۆلەت قۇرۇلۇشى ۋە يېزىلارنىڭ تۈرلۈك كەسىپلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش يەنىلا دېھقانلارنىڭ تېگىشلىك مەجبۇرىيىتىنى ئۈستىگە ئېلىشىغا، تېگىشلىك تۆھپە قوشۇشىغا ئېھتىياجلىق، قانۇن، نىزام، قائىدە ۋە مۇناسىۋەتلىك سىياسەتتىكى بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن، دېھقانلار ئۈستىگە ئېلىشقا تېگىشلىك مۇۋاپىق سېلىقلار تۆۋەندىكى بىر نەچچە تەرەپلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ:

(1) جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ پۇقراسى

پاختا قاتارلىق ئاساسلىق يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى سېتىپ بېرىش ۋەزىپىسىنى ئورۇندىشى كېرەك.

(3) كوللېكتىپ ئىقتىسادىي تەشكىلاتنىڭ ئەزاسى بولۇش سۈپىتى بىلەن دېھقانلار قانۇن بويىچە كەنت قالدۇرۇقى، يېزا يىغىمىسى ۋە يېزىلاردىكى مەجبۇرىيەت ئەمگىكى، جۇغلانما ئەمگەكنى ئۈستىگە ئېلىش كېرەك. بۇنىڭ ئىچىدىكى كەنت قالدۇرۇقى جامائەت فوندى، پاراۋانلىق فوندى ۋە باشقۇرۇش خىراجىتىنى كۆرسىتىدۇ. يېزا يىغىمىسى

كۆرسىتىدۇ.

(4) دۆلەتنىڭ ئالاقىدار بەلگىلىمىلىرىگە ئاساسەن دېھقانلار ئۈستىگە ئېلىشقا تېگىشلىك باشقا خىراجەتلەر ناھىيە دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمىتى «مائارىپ قانۇنى»دا بەلگىلەنگەن پرىنسىپ ۋە تەرتىپلەر بويىچە تەكشۈرۈپ تەستىقلىغان يېزا مائارىپىغا مەبلەغ توپلاش؛ گوۋۇيۇەن ياكى ئۆلكە، ئاپتونوم رايون، بىۋاسىتە قاراشلىق شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرى ھەمدە مالىيە، مال باھاسىغا مەسئۇل تارماقلار دېھقانلار سېلىقىنى نازارەت قىلىش، باشقۇرۇش تارماقلىرى بىلەن بىرلىكتە بەلگىلىمە

خېجىڭ پويىز ئىستانسىسى 5-ئاينىڭ 10- كۈنىگىچە 5140 كۈن بىخەتەر ئىشلەپچىقىرىشنى ئىشقا ئاشۇردى.
سۈرەتتە: پويىز ئىستانسىسى.

تۇردى ئەبەيدۇللا فوتوسى

بورتالا ئوبلاستى پەن-تېخنىكا ئارقىلىق يېزا ئىگىلىكىنى گۈللەندۈرۈش سالمىقىنى زورايتتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **تۇرسۇن ئىمىن** خەۋەر قىلىدۇ: بورتالا موڭغۇل ئاپتونوم ئوبلاستى ئىلمىي ئۇسۇلدا تېرىقچىلىق قىلىش تەدبىرلىرىنى ئەستايىدىل ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، پەن-تېخنىكىغا تايىنىپ يېزا ئىگىلىكىنى گۈللەندۈرۈش سالمىقىنى زورايتتى.

بۇ يىل بورتالا ئوبلاستىدىكى ھەر دەرىجىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمەتلىرى ۋە پەن-تېخنىكا، ئۇرۇقچىلىق، دېھقانچىلىق ماشىنىلىرى قاتارلىق يېزا ئىگىلىكى ئۈچۈن مۇلازىملىق قىلىدىغان تارماقلار يېزا ئىگىلىكىگە قارىتا ئىجتىمائىيلاشقان مۇلازىمەتنى پائال قانات يايدۇرۇپ، ئىلمىي تېرىقچىلىق تەدبىرلىرىنى ئەستايىدىل ئەمەلىيلەشتۈردى. «قىشلىق پەن-تېخنىكا ئۆگىنىش» پائالىيىتىدىن پايدىلىنىپ 48 مىڭ ئادەم (قېتىم) دېھقاننى ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان پەن-تېخنىكا بىلىملىرى بىلەن تەربىيىلىدى. پەننى ئومۇملاشتۇرۇشقا دائىر ماتېرىياللارنى بېسىپ تارقىتىش، پەن-تېخنىكىغا ئائىت سىنئالغۇ فىلىملىرىنى قويۇش، پەن-تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇش

مىڭ مو قوناق، 20 مىڭ مو قىزىلچا، 10 مىڭ مو بۇغداي سۇلياۋ يېپىپ تېرىش پىلانلانغانىدى. بۇ تۆت خىل زىرائەتنى سۇلياۋ يېپىپ تېرىش تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش ۋەزىپىسى بۇيرۇق خاراكتېرلىك پىلانغا كىرگۈزۈلۈپ، كەنت، ئائىلىلەرگىچە ئەمەلىيلەشتۈرۈلدى. ھەرقايسى ناھىيە (شەھەر)لەر كەڭ ئەنلىك سۇلياۋ يوپۇق يېيىش ماشىنىسى، چۆنەكلەپ تەكشى سۇلياۋ يوپۇق يېيىش ماشىنىسى قاتارلىق ئىلغار دېھقانچىلىق ماشىنا-سايمانلىرىنى كىرگۈزۈپ دېھقانلارغا تۆۋەن باھادا ساتتى ياكى 500 يۈەندىن 1000 يۈەنگىچە پۇل ياردەم بەردى. بۇنىڭ بىلەن ئوبلاست بويىچە كىرگۈزۈلگەن كەڭ ئەنلىك سۇلياۋ يېيىش ماشىنىسى 266 گە، ئېھتىياج بويىچە چۆنەكلەپ تەكشى سۇلياۋ يېيىش ماشىنىسىدىن 554 ى سىرتتىن كىرگۈزۈلدى. بۇ ئوبلاست يەنە مۇتەخەسسىسلەرنى تەشكىللەپ، ناھىيە (شەھەر)، يېزىلاردىكى تېخنىكلارنى كېۋەز غوزا قۇرتى ۋە كېۋەز پىتىنىڭ ئالدىنى ئېلىش بويىچە تەربىيىلىدى. شۇنىڭ بىلەن بىللە تېخنىكلارنى كېۋەز تېرىلغۇسى ۋە

بەزى جايلار دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى ساختا مەلۇم قىلىۋاتىدۇ، كەنت قالدۇرۇقى ۋە يېزا يىغىمىسىنى چەكتىن ئاشۇرۇپ يىغىۋاتىدۇ. دېھقانلارنى ئەمگەك ئورنىغا پۇل چىقىرىشقا مەجبۇرلاۋاتىدۇ؛ قىسمەن ئاساسىي قاتلام كادىرلىرى ھوقۇقىغا تايىنىپ ئۆز كۆمىچىگە چوغ تارتىپ، ئىستىلدا قوپال بولۇپ، كوللېكتىپ ۋە دېھقانلارنىڭ مال-مۈلكىنى بۇزۇپ چېچىۋاتىدۇ ۋە يۇتۇۋېلىۋاتىدۇ. ھەتتا قانۇن-ئىنتىزامنى كۆزگە ئىلماي، دىكتاتۇرا قورالىنى ۋە زورلۇق ۋاستىلەرنى ئىشلىتىپ، دېھقانلاردىن پۇل ۋە مال - مۈلۈك يىغىۋېلىۋاتىدۇ ھەتتا ئېغىر ۋەقەلەرنى كەلتۈرۈپ چىقىرىۋاتىدۇ. مانا بۇنداق ئومۇمىي ۋەزىيەتكە مۇناسىۋەتلىك مۇھىم مەسىلىگە پارتىيە مەركىزىي كومىتېتى،

(1) جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ پۇقراسى بولۇش سۈپىتى بىلەن دېھقانلار قانۇن بويىچە باج تاپشۇرۇشى كېرەك.

مەسىلەن: يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان ھەم يېزا ئىگىلىك كىرىمى بولغانلار يېزا ئىگىلىك بېجى تاپشۇرىدۇ. يېزا ئىگىلىك ئالاھىدە مەھسۇلات ئىشلەپچىقىرىش بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلار يېزا ئىگىلىك ئالاھىدە مەھسۇلات بېجى تاپشۇرىدۇ؛ قاسساپچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدىغانلار قان بېجى تاپشۇرىدۇ، تېرىلغۇ يەرلەرنى ئىگىلەپ ئۆي سالغان ياكى باشقا غەيرىي يېزا ئىگىلىك قۇرۇلۇشى بىلەن شۇغۇللانغانلار، تېرىلغۇ يەرلەرنى ئىگىلەپ ئىشلىتىش بېجى تاپشۇرىدۇ.

(2) يېزا ئىگىلىك ئىشلەپ چىقارغۇچىلار بولۇش سۈپىتى بىلەن دېھقانلار دۆلەت بەلگىلىگەن ئاشلىق،

ۋە باشقۇرۇش خىراجىتىنى كۆرسىتىدۇ. يېزا يىغىمىسى شۇ يېزا (بازار) دائىرىسى ئىچىدىكى يېزا، كەنت ئىككى دەرىجىلىك مەكتەپ باشقۇرۇش، پىلانلىق تۇغۇت، نەپىقە، خەلق ئەسكەرلىرى تەلىم-تەربىيىسى، يېزا، كەنت يوللىرىنى ياساش قاتارلىق خەلق باشقۇرۇپ ھۆكۈمەت ياردەم بېرىدىغان ئىشلارغا ئىشلىتىلىدىغان پۇللارنى كۆرسىتىدۇ. يېزىلاردىكى مەجبۇرىيەت ئەمگىكى كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىش، كەلكۈننىڭ ئالدىنى ئېلىش، يول ياساش، مەكتەپ - ئۆيلەرنى رېمونت قىلىش قاتارلىق دېھقانلار ئۈستىگە ئېلىشقا تېگىشلىك ئەمگەك ئىشلىرىنى كۆرسىتىدۇ. جۇغلانما ئەمگەك ئېتىز - ئېرىق ئاساسىي قۇرۇلۇشلىرى ۋە كۆچەت تىكىپ ئورمان بىنا قىلىشقا ئىشلىتىدىغان دېھقانلار ئۈستىگە ئېلىشقا تېگىشلىك ئەمگەك ئىشلىرىنى

قىلىش، باشقۇرۇش تارماقلىرى بىلەن بىرلىكتە بەلگىلىمە بويىچە تەكشۈرۈپ تەستىقلىغان مەمۇرىي كەسپىي خاراكتېرلىك خىراجەتلەرنى يىغىشى؛ گوۋۇيۈەن ياكى مالىيە مىنىستىرلىكى تەستىقلاپ تەسىس قىلغان فوندىلارنى كۆرسىتىدۇ. مەمۇرىي، كەسپىي خاراكتېرلىك خىراجەت ۋە فوندىلار ئالاھىدە بېكىتىلگەن كەسىپلەردىن ئېلىنىدۇ. بۇ بارلىق دېھقانلارغا قارىتىلغان ئەمەس. مەسىلەن: كان ئاچقاندا كان مەھسۇلاتلىرى بايلىق مەنبەلىرى تولۇقلىما خىراجىتى تاپشۇرۇش، توي خېتى ئالغاندا تەننەرخ خىراجىتى تاپشۇرۇش كېرەك. بۇنداق كەسىپلەر كۆرۈلمىگەندە بۇ خىراجەتلەرنى تاپشۇرۇش ھاجەتسىز.

يۇقىرىدىكى سېلىقلار مۇۋاپىق سېلىقلار بولۇپ، ئۇنى دېھقانلار ئاڭلىق ھالدا قانۇن بويىچە ئۆزلۈكىدىن تاپشۇرۇشى كېرەك.

پەن-تېخنىكىغا ئائىت سىنئالغۇ فىلىملىرىنى قويۇش، پەن-تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇش پائالىيىتى، پەن-تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇشقا ئائىت رەسىم كۆرگەزمىسى ئۇيۇشتۇرۇش ئارقىلىق 10 مىڭ ئادەم (قېتىم) دېھقاننى تەربىيىگە ئىگە قىلدى. ئەلا سورتلۇق زىرائەت ئۇرۇقلۇقىنى تېرىش كۆلىمىنى زور كۈچ بىلەن كېڭەيتىپ، 900 مىڭ موغا يەتكۈزدى. بۇ ئالدىنقى يىلدىكىدىن % 10 ئارتۇق. تەييارلانغان ئەلا سورتلۇق ئۇرۇقلۇق 4 مىليون 500 مىڭ كىلوگىرامغا يەتتى. كېۋەز، بۇغداي، قوناق قاتارلىق زىرائەت ئۇرۇقلۇقىغا قارىتا ئاشكارا باھا تاختىسى ئېسىپ تەمىنلەش ئىشقا ئاشۇرۇلدى.

بۇ يىل 350 مىڭ مو كېۋەز، 120

ئېلىش بويىچە تەربىيىلىدى. شۇنىڭ بىلەن بىللە تېخنىكلارنى كېۋەز تېرىلغۇسى ۋە زىرائەتنىڭ ئۆسۈش مەزگىلدە ئاساسىي قاتلاملارغا بېرىپ، مۇلازىملىق قىلىشقا سەپەرۋەر قىلدى. پەن-تېخنىكىغا تايىنىپ يۇقىرى ھوسۇل ئېلىش ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىش پائالىيىتىنى زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇردى. يېزا ئىگىلىك مىنىستىرلىكى بېكىتكەن «مول ھوسۇلى پىلانى»، «يۇقىرى ھوسۇل ئۆتكىلىگە ھۇجۇم قىلىش» ۋە «يېزا ئىگىلىك تېخنىكىسىنى نۇقتىلىق كېڭەيتىش تۈرى» قاتارلىق 39 تۈرلۈك ھوسۇل ئاشۇرۇش تەدبىرىنى خادىملار ۋە تۈرلەرگىچە ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، تۈرلۈك ئۆتكەلگە ھۇجۇم قىلىش ۋەزىپىسىنى ئومۇميۈزلۈك ئورۇنداشقا ئاساس سالدى.

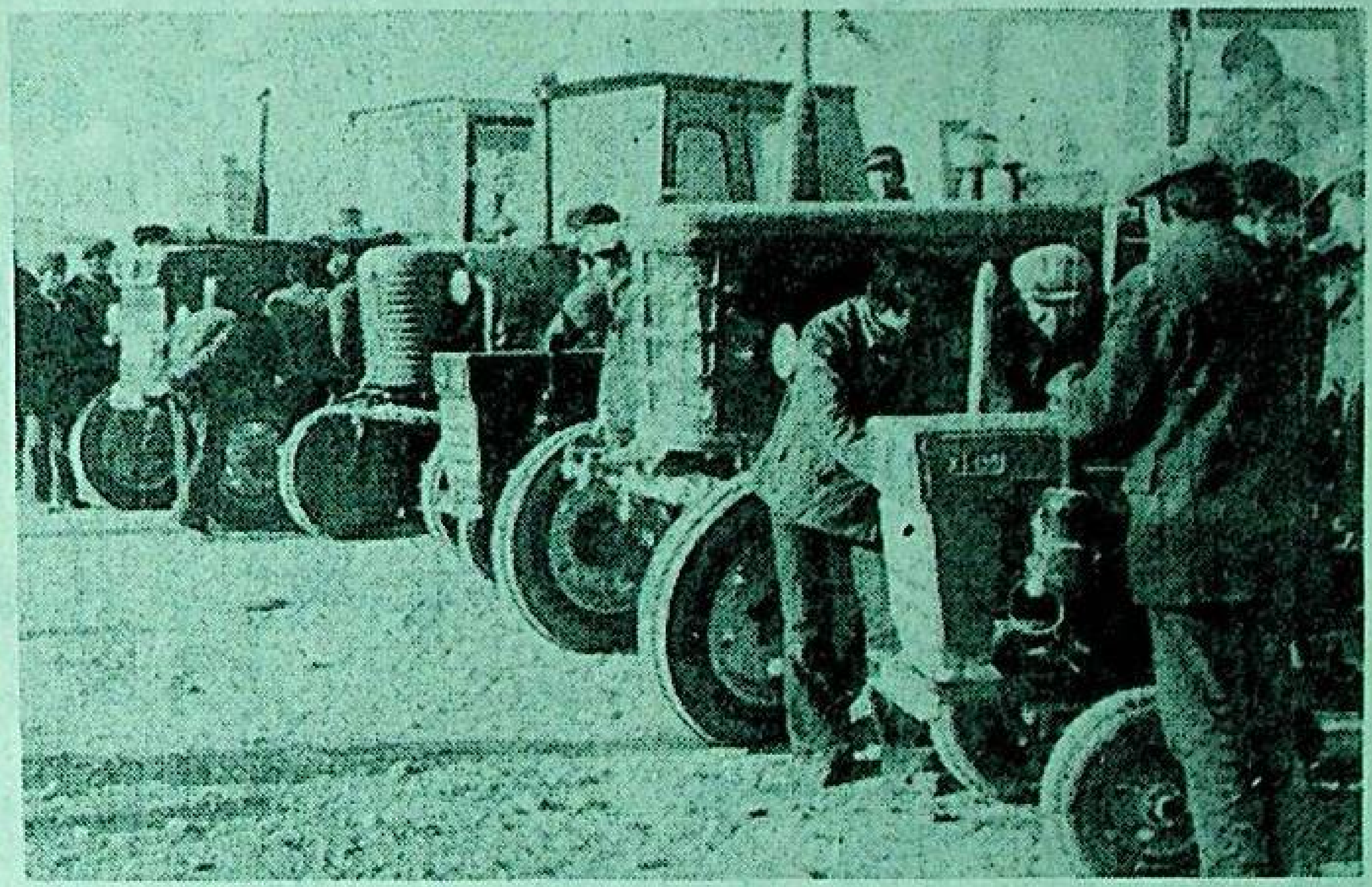

چاقىلىق ناھىيىلىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى ئىدارىسى ھەر يىلى قەرەللىك ھالدا يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنى تەكشۈرۈش، تراكتور شوپۇرلىرىنى تەربىيىلەشكە ئەھمىيەت بېرىپ، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى مەشغۇلاتىنىڭ بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلماقتا.

سۈرەتتە: تەكشۈرگۈچىلەر تراكتورلارنى تەكشۈرمەكتە.

تۇردى ھاشىم فوتوسى

قەشقەر ۋىلايىتىدە يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنىڭ رولى ياخشى جاري قىلدۇرۇلدى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋېلىجان مەتمىن** خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر ۋىلايىتى ئەتىيازلىق تېرىلغۇ مەزگىلدە يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنىڭ رولىنى ياخشى جاري قىلدۇرغاچقا، % 80 تىن ئارتۇق تېرىقچىلىق مەشغۇلاتى يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى ئارقىلىق ئېلىپ بېرىلىپ، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنىڭ كارامىتى نامايان قىلىندى.

بۇ يىل قەشقەر ۋىلايىتى پاختا ئىشلەپچىقىرىشتا زور قەدەم تاشلىدى، 5 مىليون 500 مىڭ دەن پاختا ئىشلەپچىقىرىش ئۈچۈن، قەشقەر ۋىلايىتىدىكى يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى سىستېمىسى «30 كۈن جاپالىق ئىشلەپ، ئەتىيازلىق تېرىلغۇ ۋەزىپىسىنى سان ۋە سۈپەتكە كاپالەتلىك قىلغان ھالدا ئورۇندايمىز» دېگەن شوئارنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئۆتكەن يىلى 11-ئايدىن باشلاپ، ۋىلايەت بويىچە يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى، چاتما سايمانلارنى رېمونت قىلىش، تەييارلاش خىزمەتلىرى باشلىنىپ، 3-ئاينىڭ 10-كۈنىگىچە قىش پەسىللىك رېمونت قىلىش خىزمىتى ئومۇميۈزلۈك تاماملىنىپ، ئەتىيازلىق تېرىلغۇ مەزگىلدە يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى، چاتما سايمانلارنىڭ ۋاقتىدا ئىشلىتىلىشىگە كاپالەتلىك قىلىندى. تېرىقچىلىق سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن ۋىلايەت، ناھىيە، يېزىدىن ئىبارەت ئۈچ دەرىجىلىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى تارماقلىرى تراكتور شوپۇرلىرى، يېزا ئىگىلىك ماشىنا مەشغۇلاتچىلىرى، سۇلياۋ يوپۇق يېپىش خادىملىرىنى تەربىيىلەشنى چىڭ تۇتۇپ، لاياقەتلىك بولغانلىرىنى مەشغۇلات قىلىشقا رۇخسەت قىلدى. ئەتىيازلىق تېرىلغۇ باشلىنىشتىن ئىلگىرى ۋىلايەت بويىچە 37 مىڭ ئادەم (قېتىم) تەربىيىلىنىپ، يېزا ئىگىلىك ماشىنا، چاتما-سايمانلارنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇ مەزگىلدە بىخەتەر ئىشلىتىلىشىگە كاپالەتلىك قىلىندى. 3-ئاينىڭ ئاخىرلىرى تېرىقچىلىق باشلانغاندىن بۇيان، تېرىقچىلىق ئىشلىرىنىڭ سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، قەشقەر ۋىلايەتلىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى باشقارمىسىنىڭ مەسئۇللىرى ناھىيە (شەھەر) لىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى ئىدارىسى باشلىقلىرى، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى تىجارىتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان كارخانىلارنىڭ مەسئۇللىرى، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى پونكىتلىرىنىڭ باشلىقلىرى ۋە تېخنىك خادىملار بىلەن قاتلاممۇ قاتلام مەسئۇلىيەتنامە ئىمزالاپ، كۆپچىلىكنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇنىڭ سۈپەتلىك ئېلىپ بېرىلىشىغا بولغان مەسئۇلىيەتچانلىقىنى كۈچەيتتى. ھەر دەرىجىلىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى تارماقلىرى ماشىنا، تراكتور، زاپچاس، سايمانلارنى قاتارلىقلارنى دېھقانلارنىڭ ئىشىكى ئالدىغىچە يەتكۈزۈپ بېرىپ، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنىڭ نورمال ئىشلىشىگە كاپالەتلىك قىلدى.

يېزا ئىگىلىك ماشىنا، چاتما - سايمانلارنىڭ تېخنىكىلىق ئىقتىدارىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش ئۈچۈن ئەتىيازلىق تېرىلغۇ مەزگىلدە ۋىلايەت بويىچە 32 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىپ مەشغۇلاتى ئاددىي، سۈپەتلىك، ئەرزان، ئۈنۈمى يۇقىرى يېڭى تېپتىكى يېزا ئىگىلىك ماشىنا، چاتما - سايمانلار سېتىۋېلىنىپ، دېھقانلارنىڭ ئەمگەك سىجىللىقى يېنىكلىتىلىپ، يېزا ئىگىلىكىنىڭ ماشىنىلىشىش قەدىمى تېزلىتىلدى. سىناتىستىكا قىلىنىشىچە، ئەتىيازلىق تېرىلغۇ مەزگىلدە ۋىلايەت بويىچە 23 مىڭ 589 ھەر خىل تراكتور، 24 مىڭ يۈرۈشلەشكەن چاتما - سايمان، 47 مىڭدىن ئارتۇق مەشغۇلاتچى ئىشقا سېلىنىپ، ئەتىيازلىق تېرىلغۇنىڭ ۋاقتىدا، سۈپەتلىك ئېلىپ بېرىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىنغان.

يېقىندا، ئۈرۈمچى شەھەرلىك پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ ئۆتكەن يىللىق كەلكۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش خىزمىتى بويىچە خۇلاسىلەش، سەپەرۋەر قىلىش يىغىنى ئېچىپ، كەلكۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش خىزمىتىدە بارلىققا كەلگەن ۋۇلشىن قاتارلىق 56 شەخس بىلەن شىنجاڭ «يانغىن» ماشىنىسازلىق زاۋۇتى قاتارلىق 27 ئورۇننى تەقدىرلىدى.

سۈرەتتە: رەھبەرلەر ئۇلارغا لەۋھە تەقدىم قىلماقتا.

ئابدۇرېھىم توختى فوتوسى

قىزىلسۇ ئوبلاستىدىكى يېزا-بازار كارخانىلىرى 1 - پەسىلدە ياخشى ئىقتىسادىي ئۈنۈمگە ئېرىشتى

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر قاۋۇل، نۇرىيە ئىمامنىياز** خەۋەر قىلىدۇ: قىزىلسۇ ئوبلاستى يېزا-بازار كارخانىلىرى ئىقتىسادنىڭ ئېشىش شەكلىدە ئۆزگىرىش ھاسىل قىلىشنى چىڭ تۇتۇپ، 1- پەسىلدىلا ياخشى ئۈنۈم ھاسىل قىلدى.

قىزىلسۇ ئوبلاستىدىكى ھەر دەرىجىلىك يېزا-بازار كارخانىلىرىنى باشقۇرۇش ئىدارىلىرى بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، مەبلەغنى قايتا تەشكىللەش، كارخانىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش، بازارنى يېتەكچى قىلغان ھالدا مەھسۇلات قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش خىزمىتىنى چىڭ تۇتتى. بۇنىڭدا ئاساسلىقى يىللىق مەھسۇلات قىممىتى 1 مىليون يۈەندىن ئاشىدىغان يېزا-بازار كارخانىسىنىڭ ئىگىلىك باشقۇرۇش ئەھۋالىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈپ، ئىقتىسادنىڭ ئېشىش شەكلىدە ئۆزگىرىش ھاسىل قىلىش بويىچە سىناق ئېلىپ باردى. بۇ يېزا-بازار كارخانىلىرىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش ۋە تىجارىتىنى جانلاندۇرۇشدا تۈرتكىلىك رول ئوينىدى. بۇلتۇرقى شۇ مەزگىلدىكى بىلەن سېلىشتۇرغاندا، بۇ يىلنىڭ 1- پەسلىدە ئوبلاست بويىچە يېزا-بازار كارخانىلىرىنىڭ ئومۇمىي كىرىمى 33 مىليون 620 مىڭ يۈەنگە يېتىپ % 14.5، ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 29 مىليون 30 مىڭ يۈەنگە يېتىپ % 45، سانائەت ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 7 مىليون 570 مىڭ يۈەنگە يېتىپ % 4.5، ساپ پايدىسى 4 مىليون 100 مىڭ يۈەنگە يېتىپ % 44.5 ئاشتى.

(بېشى 4 - بەتتە)

5. توپلانغان مەبلەغنىڭ ئىشلىتىلىشى

1. بۇ قېتىم پاي چېكى تارقىتىشتا توپلانغان مەبلەغنىڭ ئىشلىتىلىش يۈزلىنىشى

شىركىتىمىز بۇ قېتىم پاي چېكى تارقىتىپ 16 مىليارد 896 مىليون يۈەن (تارقىتىش خىراجىتى چىقىرىۋېتىلدى) مەبلەغ توپلايدىغانلىقىنى ئالدىن مۆلچەرلىمەكتە، بۇ مەبلەغ ئاساسەن تۆۋەندىكى تۈرلەرگە ئىشلىتىلىدۇ:

1. پولى ۋىنىل خلورىدلىق سۇ چىقىرىۋېتىلىدىغان قاتتىق تۇرۇبا تۈرى. بىكىتىۈەن پىلان كومىتېتى (سانائەت - قاتناش) [1996] نىڭ 441- نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلانغان. دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايوننىڭ «توققۇزىنچى بەش يىللىق پىلانى»غا كىرگۈزۈلگەن، بۇ مەھسۇلات ئاساسەن ئېتىز-ئېرىق سۇ تۇرۇبا لىنىيىسىگە ئىشلىتىلىدۇ. بۇ تۈرگە جەمئىي 22 مىليون 420 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىنىدى، بۇ تۈر پۈتكەندىن كېيىن يىللىق مەھسۇلات قىممىتىنىڭ 21 مىليون 795 مىڭ يۈەنگە، يىللىق كۆپەيگەن پايدىسىنىڭ 4 مىليون 571 مىڭ 400 يۈەن (ئىشلەپچىقىرىش، سېتىش نىسبىتىنى % 100 بويىچە مۆلچەرلىگەندە، تاپاۋەت بېجىدىن بۇرۇن تۆۋەندىمۇ ئوخشاش)گە، سېلىنغان مەبلەغدىن يارىتىلغان پايدا نىسبىتىنىڭ % 20.39 كە يېتىدىغانلىقى، سېلىنغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىش ۋاقتىنىڭ 4.44 يىل (تاپاۋەت بېجىدىن كېيىن، قۇرۇلۇش مۇددىتىنى ئۆز ئىچىگە ئالمايدۇ، تۆۋەندىمۇ ئوخشاش) بولىدىغانلىقى، 1998 - يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.

2. قوش تەرەپلىك دولقۇنسىمان سىزىقلىق تۇرۇبا تۈرى، بىكىتىۈەن پىلان كومىتېتى (سانائەت - قاتناش) [1996] نىڭ 440- نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلانغان. دۆلەتنىڭ «مەشئەل پىلانى» غا كىرگۈزۈلگەن. بۇ مەھسۇلات ئاساسلىقى قۇدۇق قېزىشتا ئىشلىتىلىدىغان تۇرۇبىغا، يېزا ئىگىلىكىدە زەي قاچۇرۇش تۇرۇبىسىغا ئىشلىتىلىدۇ، بۇ تۈرگە جەمئىي 29 مىليون 300 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىنىدى، پۈتكەندىن كېيىن يىللىق مەھسۇلات قىممىتىنىڭ 27 مىليون 600 مىڭ يۈەنگە، يىللىق كۆپەيگەن پايدىسىنىڭ 5 مىليون 204 مىڭ 100 يۈەنگە، سېلىنغان مەبلەغدىن يارىتىلغان پايدا نىسبىتىنىڭ % 17.76كە يېتىدىغانلىقى، سېلىنغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىش ۋاقتىنىڭ 4.79 يىل بولىدىغانلىقى، 1997 - يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.

3. پولى ئامىياك مېيى سۈرتۈلگەن قاپلىق ئىسسىقلىق ساقلاش تۇرۇبىسى تۈرى. بىكىتىۈەن پىلان كومىتېتى (سانائەت - قاتناش) [1996] نىڭ 444- نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلانغان. بۇ مەھسۇلات ئاساسەن ئېنېرگىيە تېجەش تۈرلىرىگە ئىشلىتىلىدۇ، بۇ تۈرگە جەمئىي 24 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىنىدى، پۈتكەندىن كېيىن يىللىق مەھسۇلات قىممىتىنىڭ 24 مىليون 640 مىڭ يۈەنگە، يىللىق كۆپەيگەن پايدىسىنىڭ 5 مىليون 42 مىڭ يۈەنگە، سېلىنغان مەبلەغدىن يارىتىلغان پايدا نىسبىتىنىڭ % 21.01 كە يېتىدىغانلىقى، سېلىنغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىش ۋاقتىنىڭ 4.27 يىل بولىدىغانلىقى، 1997 - يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.

4. قوغۇن- تاۋۇز، مېۋە - چېۋىلەرنى توڭلىتىپ پىششىقلاش، مەبلەغدىن يارىتىلغان پايدا نىسبىتىنىڭ % 25.09 كە يېتىدىغانلىقى، سېلىنغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىش ۋاقتىنىڭ 3.95 يىل بولىدىغانلىقى، 1998-يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.

يۇقىرىدىكى تۈرلەرگە جەمئىي 183 مىليون 520 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىنىدى، بۇ قېتىم توپلانغان مەبلەغدىن 268 مىليون 960 مىڭ يۈەن سېلىنما سېلىنىدى، كەم مەبلەغ بانكىدىن قەرز پۇل ئېلىش ئارقىلىق تولۇقلىنىدۇ.

ئىزاھات: (1) بۇ قېتىم توپلانغان مەبلەغ ئىشلىتىلمىگەن مەزگىلدە ئالدى بىلەن شىركەتنىڭ كۆچمە مەبلىغىنى تولۇقلاشقا ئىشلىتىلىدۇ، ئاشقان قىسمى بانكىغا ئامانەت قويۇلىدۇ، مۇۋاپىق ۋاقىتتا 1-دەرىجىلىك بازارلار ئارقىلىق زايوم سېتىۋېلىش قاتارلىق يوللار بىلەن قىسقا مۇددەتلىك تۈرلەرگە مەبلەغ سېلىنىدۇ.

6. پاي پايدىسىنى تەقسىم قىلىش سىياسىتى

1. شىركەتنىڭ تاپاۋەت بېجى تاپشۇرۇلغاندىن كېيىنكى پايدىسى تۆۋەندىكى تەرتىپ ۋە نىسبەت بويىچە تەقسىم قىلىنىدۇ:

(1) زىياننى تولۇقلاش؛

(2) پايدىدىن قانۇن بويىچە % 10 جامائەت جۇغلانمىسى ئاجرىتىش؛

(3) قانۇن بويىچە % 10 جامائەت پاراۋانلىق فوندىغا % 5 - % 10 قالدۇرۇش؛

(4) پايدىدىن ئىختىيارىي جامائەت جۇغلانمىسى قالدۇرۇش؛

(5) ئادەتتىكى پاي ئۆسۈمى بېرىش.

2. شىركەت پاي پايدىسىنى ئوخشاش پاينىڭ پايدىسى ئوخشاش بولۇش پرىنسىپى بويىچە پايچىكلارنىڭ قولىدىكى پايغا قاراپ تەقسىم قىلىدۇ. پاي پايدىسىنى تەقسىم قىلىشتا نەق پۇل ياكى پاي چېكى بېرىشتىن ئىبارەت ئىككى خىل ئۇسۇل قوللىنىلىدۇ. شىركىتىمىز پاي پايدىسىنى تەقسىم قىلغاندا ئالاقىدار قانۇن ۋە قائىدە-نىزاملاردىكى بەلگىلىمە بويىچە شەخسىي پايچىكلارنىڭ پاي پايدا كىرىمىدىن تاپشۇرۇشقا تېگىشلىك باج پۇلىنى ۋەكالىتەن تۇتۇپ قالىدۇ.

3. ھەر بىر بوغالتىرلىق يىلىدا مۇدىرىيەت يىغىنى پاي پايدىسىنى تەقسىم قىلىش لايىھىسىنى تۈزۈپ چىقىدۇ ھەم ئۇنى پايچىكلار يىغىنى قاراپ چىقىپ تەستىقلىغاندىن كېيىن يولغا قويىدۇ.

4. بۇ قېتىمقى پاي چېكى تارقىتىلغاندىن كېيىنكى 1-قېتىملىق پاي پايدىسىنى تەقسىم قىلىش ۋاقتى مۆلچەرىمىزچە، 1998-يىل 6-ئاينىڭ 30-كۈنىدىن ئىلگىرى بولۇشى مۇمكىن.

يۇقىرىدىكى پاي پايدىسىنى تەقسىم قىلىش سىياسىتى شىركەتنىڭ قۇرۇلۇش يىغىنى ھەم 1-قېتىملىق پايچىكلار يىغىنىدا قەيت قىلىنىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، شىركەتكە تەييارلىق كۆرۈش كومىتېتىنىڭ 2-قېتىملىق يىغىنىنىڭ قارارىغا ئاساسەن، شىركەتنىڭ 1997-يىلىدىكى پايدىسىدىن شىركەتنىڭ كونا- يېڭى پايچىكلىرى ئورتاق بەھرىمەن بولىدۇ. پاي پايدىسى ئوخشاش پايدا ئوخشاش پاي ھوقۇقى بولۇش، ئوخشاش پايدا ئوخشاش پاي پايدىسى بولۇش پرىنسىپى بويىچە تەقسىم قىلىنىدۇ.

7. تارقاتقۇچىنىڭ ئەھۋالى

ۋە شىخەنزە «جۇڭفا» خىمىيە سانائىتى چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتىدىن ئىبارەت بىرلەشمە تىجارەت شىركىتى بار.

5. شىركەتنىڭ تەشكىلىي قۇرۇلمىسى

شىركەتكە قاراشلىق تارماق شىركەتلەرنىڭ ئەھۋالى

A شىنجاڭ شىخەنزە سۇلياۋ زاۋۇتى

بۇ زاۋۇت 1989-يىلى 7-ئايدا قۇرۇلغان. جۇڭگو يىنىڭ سانائەت باش ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپچىقىرىشنى زاكاز قىلغان كارخانا، جۇڭگو كۆك تاماكا باش شىركىتىنىڭ تاماكىنى ئوراشقا ئىشلىتىدىغان ماتېرىياللىرىنى مەخسۇس ئىشلەپچىقىرىش بازىسى، جۇڭگو سۇلياۋ بۇيۇملىرى جەمئىيىتى دائىمىي ئىشلار مۇدىرىيىتىگە ئەزا ئورۇن، شىنجاڭ سۇلياۋ پىششىقلاپ ئىشلەش ساھەسىدىكى نۇقتىلىق تايانچ كارخانا، ئۇ ئەسلى شىخەنزە ئەينەك زاۋۇتى ئىدى. 1989-يىلى بىڭتۈەن يېزا ئىگىلىك 8-شىسى شىخەنزە شەھەرلىك پارتكومى، شەھەرلىك ھۆكۈمەت بىڭتۈەندە سۇلياۋ يوپۇق يېپىپ كېۋەز تېرىشنىڭ كەڭ كۆلەمدە ئومۇملىشىۋاتقانلىقىنى نەزەردە تۇتۇپ، بۇ زاۋۇتنى سۇلياۋ يوپۇقلىرىنى ئىشلەپ چىقىرىدىغان زاۋۇتقا ئۆزگەرتىشنى قارار قىلغان، شۇ يىلى قۇرۇلۇش باشلاپ، شۇ يىلى ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلۈپ، شۇ يىلى پايدا ئالغان ھەم شۇ يىلى 7-ئايدا بۇ زاۋۇتقا رەسمىي شىنجاڭ شىخەنزە سۇلياۋ باش زاۋۇتى، دەپ نام بېرىلگەن. بۇ زاۋۇت ئاساسەن سۇلياۋ يوپۇق، سۇلياۋ تۇرۇبا، يېمەكلىك ۋە تاماكا ئورايدىغان PVC سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپ چىقىرىدۇ.

بۇ زاۋۇتنىڭ سۇلياۋ يوپۇقلىرى ئاپتونوم رايونلۇق سۈپەت تەكشۈرۈش مەركىزى تونۇشتۇرغان بىردىنبىر مەھسۇلات، دېگەن نامغا، 1995 - يىلى 2 - نۆۋەتلىك جۇڭگو يېزا ئىگىلىك كۆرگەزمىسىدە مىس مېدالغا ئېرىشكەن؛ بۇ زاۋۇت بىلەن جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ شاڭخەي ئورگانىك ماتېرىياللار تەتقىقات ئورنى بىرلىكتە تەتقىق قىلىپ ياسىغان ھەم ئىشلىگەن «شىنجاڭ - 5»نومۇرلۇق كۈن نۇرىدا پارچىلىنىپ كېتىدىغان سۇلياۋ يوپۇقنىڭ ئىشلىتىلىش كۆلىمى 300 مىڭ موغا يەتتى. ئۇ دۆلەت ئىقتىساد - سودا كومىتېتى تەستىقلىغان سانائەتلەشتۈرۈپ ئىشلەپچىقىرىشنى سىناش بازىسى بولدى؛ بۇ زاۋۇتنىڭ ئوت ئوتاشقا ئىشلىتىلىدىغان يېڭى سۇلياۋ يوپۇقى 1992 - يىلى مەملىكەتلىك ئۇچقۇن پىلانى نەتىجىلىرى ۋە پاتېنتلىق تېخنىكا تۈرلىرى بويىچە ئورۇمچى يەرمەنكىسىدە ئالتۇن مېدالغا ئېرىشكەن.

بۇ زاۋۇت 1994 - يىلى مەملىكەت بويىچە سۇلياۋ سانائىتى ساھەسىدە ئۇنىۋېرسال ئىقتىسادىي ئۈنۈم جەھەتتە 6 - بولغان؛ 1995- 1996- يىللىرى ئۇدا ئىككى يىل مال - مۈلۈك، پايدا قاتارلىق ئۇنىۋېرسال كۆرسەتكۈچتە ئاپتونوم رايوننىڭ سۇلياۋ بۇيۇملىرىنى پىششىقلاپ ئىشلەش كارخانىلىرى ئىچىدە 1 - بولغان؛ 1994- 1995 - يىللىرى ئۇدا ئىككى يىل مەملىكەت بويىچە بوزيەر ئۆزلەشتۈرۈش ساھەسىدىكى 100 كۈچلۈك كارخانىنىڭ بىرى بولغان؛ بىڭتۈەن بويىچە ئون ياخشى كارخانا ۋە پايدىسى چوڭ ئون كارخانىدىن بىرى قاتارلىق ناملارغا ئېرىشكەن؛ 1994 - يىلى بىڭتۈەن روھىنى جارى قىلدۇرۇشتا ئىلغار كوللېكتىپ (كوللېكتىپ نەمۇنىچى ئورۇن) دېگەن نامغا ئېرىشكەن.

B شىنجاڭ شىخەنزە خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى

شىخەنزە خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى 1958 - يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، بۇ شىركەت بىڭتۈەن يېزا ئىگىلىك 8 - شىسىگە بىۋاسىتە قاراشلىق دۆلەت ئۆز ئالدىغا مەبلەغ سالغان شىركەت بولۇپ، شى دۆلەت (1996)26 - نومۇرلۇق ھۆججىتىدىكى تەستىق بويىچە دۆلەت مال-مۈلكىنى ھاۋالە بويىچە باشقۇرۇش يولىغا قويۇلغان. بۇ شىركەتنى قۇرۇشنى تەشەببۇس قىلغۇچى - شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ-خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى ئۇنىڭ شۆبە شىركىتى. گۇرۇھ شىركەت بىلەن شىركىتىمىز ئىشلەپ چىقىرىدىغان، تىجارەت قىلىدىغان مەھسۇلاتلار پۈتۈنلەي ئوخشاش ئەمەس، گۇرۇھ شىركەتنىڭ بۇنىڭدىن كېيىن بۇ شىركەت بىلەن كادىر باشقۇرۇش جەھەتتە بىۋاسىتە ئالاقىسى بولمايدۇ، ئۇ گۇرۇھ شىركەت ۋە ئۇنىڭغا قاراشلىق كارخانىلاردىكى ئالىي دەرىجىلىك ئىگىلىك باشقۇرۇش خادىملىرىنىڭ بۇنىڭدىن كېيىن شىركىتىمىزنىڭ دىرېكتورلار قاتلىمىدا قوش ۋەزىپە ئۆتىشىگە يول قويمايدىغانلىقى توغرىسىدا ۋەدە بەردى.

6. تارقاتقۇچى خادىملارنىڭ ئەھۋالى

1997 - يىل 3 - ئاينىڭ 31 - كۈنىگە قەدەر شىركىتىمىزگە كىرمەكچى بولغان خادىملار 1308 بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە ئالىي تېخنىكۇم، ئوتتۇرا تېخنىكۇمدىن يۇقىرى مەلۇماتقا ئىگە كەسپىي باشقۇرۇش خادىملىرى 283، بۇ ئىشچى-خىزمەتچىلەر ئومۇمىي سانىنىڭ % 21.64 ىنى ئىگىلەيدۇ، ئالىي، ئوتتۇرا دەرىجىلىك ئۇنۋانى بارلار 65 بولۇپ، كەسپىي باشقۇرۇش خادىملىرىنىڭ % 22.97 نى ئىگىلەيدۇ. شىركەتتىكى خادىملارنىڭ كونكرېت قۇرۇلمىسى تۆۋەندىكىچە:

ئىشلەپچىقىرىش خادىملىرى 1038، ساتقۇچىلار 31، تېخنىكا خادىمى 125، مالىيە خادىمى 55، مەمۇرىي خادىم 59. شىركىتىمىزدىكى خادىملار ياشانغاندا بىر تۇتاش بېقىلىش سۇغۇرتىسىغا قاتناشتۇرۇلىدۇ، باشقا پاراۋانلىق ئىشلىرى ۋە ئەمگەك سۇغۇرتىسىدا دۆلەتنىڭ ئالاقىدار سىياسەتلىرى ئىجرا قىلىنىدۇ. شىركەتتە ھازىر دەم ئېلىشقا، پېنسىيىگە چىققانلار يوق.

7. شىركەتنىڭ تىجارەت دائىرىسى

شىركىتىمىزنىڭ تىجارەت دائىرىسى: سۇلياۋ يوپۇق، يېزا ئىگىلىكىدە ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ تۇرۇبا، يېمەكلىك ۋە تاماكا ئوراش - قاچىلاشقا ئىشلىتىلىدىغان PVC سۇلياۋ ماتېرىياللىرى، كۆيدۈرگۈچى ناترىي، سۇلفات كىسلاتاسى، تۇز كىسلاتاسى قاتارلىق سۇلياۋ، خىمىيە سانائىتى مەھسۇلاتلىرى.

8. شىركىتىمىزنىڭ ئاساسلىق كەسپلىرى

شىركىتىمىز ئاساسەن سۇلياۋ يوپۇق، يېزا ئىگىلىكىدە ئىشلىتىدىغان سۇلياۋ تۇرۇبا، يېمەكلىك ۋە تاماكا ئوراش - قاچىلاشقا ئىشلىتىلىدىغان PVC سۇلياۋ بۇيۇملىرى، كۆيدۈرگۈچى ناترىي، سۇلفات كىسلاتاسى، تۇز كىسلاتاسى قاتارلىق سۇلياۋ بۇيۇملىرى ۋە خىمىيە سانائىتى مەھسۇلاتلىرىنى ئىشلەپچىقىرىش ۋە سېتىش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ.

9. شىركەتنىڭ ئاساسىي مەھسۇلاتلىرى، ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارى ۋە بازار ئەھۋالى

(1) سۇلياۋ يوپۇق

A دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق

بۇ مەھسۇلات كىسلاتاغا، چىرىشكە چىداملىق بولۇپ، سۈزۈك، نۇر ئۆتكۈزۈشچانلىقى يۇقىرى، ھاۋا، سۇ ئۆتكۈزۈشچانلىقى تۆۋەن بولۇشتەك

... يىل بولىدىغانلىقى، 1997 - يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.

4. قوغۇن- تاۋۇز، مېۋە - چېۋىلەرنى توجۇپلەپ پىششىقلاش، بىرلەشتۈرۈپ قاچىلاش سۇلياۋ تورى، بىڭتۇەن پىلان كومىتېتى (سانائەت- قاتناش) [1996] نىڭ 443 - نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلانغان: بۇ مەھسۇلات ئاساسلىقى، شىنجاڭنىڭ مول قوغۇن-تاۋۇز، مېۋە - چېۋىلىرىنى توجۇپلەپ پىششىقلاپ ئوراش - قاچىلاشقا ئىشلىتىلىدۇ ۋە مۇستەقىل دۆلەتلەر بىرلەشمىسىگە ئەزا دۆلەتلەرگە ئېكسپورت قىلىنىدۇ. بۇ تۈرگە جەمئىي 27 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىندى، پۈتكەندىن كېيىن، يىللىق مەھسۇلات قىممىتىنىڭ 38 مىليون يۈەنگە، يىللىق كۆپەيگەن پايدىسىنىڭ 6 مىليون 340 مىڭ 900 يۈەنگە، سېلىنغان مەبلەغدىن يارىتىلغان پايدا نىسبىتىنىڭ % 23.48 كە يېتىدىغانلىقى، سېلىنغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىش ۋاقتىنىڭ 2.92 يىل بولىدىغانلىقى، 1997 - يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.

5. پولى ۋىنىل خلورىدلىق رەڭلىك بىرىكمە غەيرىي تېپلىق ماتېرىيال تورى، بىڭتۇەن پىلان كومىتېتى (سانائەت - قاتناش) [1996]نىڭ 442- نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلانغان.

بۇ تۈر دۆلەت قۇرۇلۇش مىنىستىرلىكى نۇقتىلىق كېڭەيتىدىغان يېڭى مەھسۇلات، بۇ تۈرگە جەمئىي 27 مىليون 300 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىندى، پۈتكەندىن كېيىن يىللىق مەھسۇلات قىممىتىنىڭ 31 مىليون 500 مىڭ يۈەنگە، يىللىق كۆپەيگەن پايدىسىنىڭ 5 مىليون 837 مىڭ 300 يۈەنگە، سېلىنغان مەبلەغدىن يارىتىلغان پايدا نىسبىتىنىڭ % 21.38 كە يېتىدىغانلىقى، سېلىنغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىش ۋاقتىنىڭ 4.18 يىل بولىدىغانلىقى، 1998-يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.

6. نۇردا پارچىلىنىدىغان PE ئادەتتىن تاشقىرى نېپىز سۇلياۋ يوپۇق ئارىلىق سىناق بازىسى تورى، بىڭتۇەن پىلان كومىتېتى (سانائەت-قاتناش) [1996] نىڭ 438-نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلانغان ۋە دۆلەت ئىقتىساد - سودا كومىتېتىنىڭ ئىقتىساد-سودا تېخنىكا [1995] نىڭ 492-نومۇرلۇق ھۆججىتىدە دۆلەتنىڭ 1995-يىللىق تېخنىكا ئۆزلەشتۈرۈش يېڭى تۈرىگە كىرگۈزۈلگەن. نۇردا پارچىلىنىدىغان سۇلياۋ يوپۇق مەھسۇلاتى ئېتىزدىكى سۇلياۋ يوپۇق ئاق بۇلغىنىشنى ھەل قىلىشتا خېلى زور رول ئوينايدۇ. بۇ تۈرگە جەمئىي 24 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىندى، پۈتكەندىن كېيىن يىللىق مەھسۇلات قىممىتىنىڭ 42 مىليون يۈەنگە، يىللىق كۆپەيگەن پايدىسىنىڭ 5 مىليون 160 مىڭ يۈەنگە، سېلىنغان مەبلەغدىن يارىتىلغان پايدا نىسبىتىنىڭ % 21.50 كە يېتىدىغانلىقى، سېلىنغان مەبلەغنى قايتۇرۇۋېلىش ۋاقتىنىڭ 4.03 يىل بولىدىغانلىقى، 1998-يىلى ئىشقا كىرىشتۈرۈلىدىغانلىقى مۆلچەرلەندى.

7. سۇ تېجەش تېپىدىكى يېزا ئىگىلىكىدە ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ تۇرۇبا تورى، بىڭتۇەن پىلان كومىتېتى (سانائەت -قاتناش) [1996] نىڭ 439-نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلانغان. بۇ تۈردە ئىسرائىلىيىنىڭ ئىلغار، پىشىپ يېتىلگەن تېخنىكىسىدىن پايدىلىنىپ، شىنجاڭنىڭ قۇرغاق رايونلىرى يېزا ئىگىلىكىدە تېمىتىپ سۇغىرىش تېخنىكىسى راۋاجلاندۇرۇلىدۇ. بۇ تۈرگە جەمئىي 29 مىليون 500 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىندى، پۈتكەندىن كېيىن يېزا ئىگىلىكىدە تېمىتىپ سۇغىرىشقا ئىشلىتىلىدىغان تۇرۇبىنىڭ يىللىق مەھسۇلات مىقدارى 4000 تونناغا، يىللىق مەھسۇلات قىممىتى 51 مىليون 200 مىڭ يۈەنگە، يىللىق كۆپەيگەن پايدىسى 7 مىليون 402 مىڭ 400 يۈەنگە، سېلىنغان

پاي ھوقۇقى بولۇش، ئوخشاش پايدا ئوخشاش پاي پايدىسى بولۇش پرىنسىپى بويىچە تەقسىم قىلىندۇ.

7. تارقاتقۇچىنىڭ ئەھۋالى

1. تارقاتقۇچىنىڭ نامى: شىنجاڭ تيەنيې پاي چەكلىك شىركىتى (تەشكىللىنىش ئالدىدا).

2. تارقاتقۇچىنىڭ قۇرۇلۇش ۋاقتى: قۇرۇلۇش يىغىنىدىن كېيىن سودا-سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى تىزىملىغان كۈن.

3. تارقاتقۇچىنىڭ رويخەتكە ئېلىنغان ئادرېسى: شىنجاڭ شىخەنزە شەھىرى شىمالىي 1- يولىنىڭ غەربى.

4. تارقاتقۇچىنىڭ تارىخىي ئەھۋالى: شىنجاڭ تيەنيې پاي چەكلىك شىركىتى -شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ ش ب (1996) 28-نومۇرلۇق ھۆججىتى ۋە ش ب تۈزۈلمە ئىسلاھاتى (1996) 20-نومۇرلۇق ھۆججىتىدىكى تەستىققا ئاساسەن قۇرۇلغان. شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى يېزا ئىگىلىك 8- شىسىغا بىۋاسىتە قاراشلىق دۆلەت ئىگىلىكىدىكى كارخانا - شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى (تۆۋەندە قىسقارتىپ سۇلياۋ باش زاۋۇتى دەپ ئېلىنىدى)نىڭ تەشەببۇس قىلىشى بىلەن ئۇنىڭغا قاراشلىق شىنجاڭ شىخەنزە سۇلياۋ بۇيۇملىرى باش زاۋۇتى (تۆۋەندە قىسقارتىپ سۇلياۋ بۇيۇم زاۋۇتى دەپ ئېلىنىدى) ۋە شىنجاڭ شىخەنزە خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى (تۆۋەندە قىسقارتىپ خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى دەپ ئېلىنىدى)نىڭ قىسمەن ئۆزگەرتىپ تەشكىل قىلىنىشى ۋە جەمئىيەتتىن مەبلەغ توپلاش ئۇسۇلى بىلەن قۇرۇلغان پاي چەكلىك شىركىتى.

شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش- قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى - شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى، ئۇنىڭدا پارتىيە، ھۆكۈمەت، ئارمىيە بىرلىكتە رەھبەرلىك قىلىش تۈزۈلمىسى يولغا قويۇلغان بولۇپ، بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈپ چېگرا رايوننى گۈللەندۈرۈشتەك تارىخىي ۋەزىپىنى ئۈستىگە ئالغان پەۋقۇلئاددە سىياسىي، ئىقتىسادىي، ھەربىي، ئىجتىمائىي تەشكىلات، 1990-يىلىدىن باشلاپ دۆلەت ئۇنىڭ پىلانىنى ئايرىم تۈزىدىغان بولغان. بىڭتۇەن يېزا ئىگىلىك 8-شىسى ۋە شى تۇرۇشلۇق جاي- شىخەنزە شەھىرى شى بىلەن شەھەر بىرلىككە كەلگەن ئالاھىدە تۈزۈلمىنى يولغا قويغان، سۇلياۋ باش زاۋۇتى شى ۋە شەھەرگە قاراشلىق ئومۇمىي خەلق مۈلكىدىكى كارخانا. بۇ زاۋۇت 1992-يىل 8-ئاينىڭ 23-كۈنى سۇلياۋ زاۋۇتى بىلەن خىمىيە سانائەت زاۋۇتى ئاساسىدا قۇرۇلغان ھەم تەرەققىي قىلغان.

1996-يىلى 6-ئايدا بىڭتۇەن يېزا ئىگىلىك 8- شىسى ۋە شىخەنزە شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تەستىقى ئارقىلىق سۇلياۋ باش زاۋۇتى مەركەز قىلىنغان شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە سانائىتى (گۇرۇھى) چەكلىك شىركىتى رەسمىي قۇرۇلغان. شىنىڭ دۆلەت (1996) 27-نومۇرلۇق ھۆججىتىدىكى تەستىق ئارقىلىق دۆلەت مال-مۈلكىنى ھاۋالە بويىچە باشقۇرۇش يولغا قويۇلغان. بۇ گۇرۇھ سۇلياۋ باش زاۋۇتى، شىنجاڭ شىخەنزە كەم ئۇچرايدىغان ئېلېمېنتلار خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى، شىنجاڭ شىخەنزە فوفورال زاۋۇتى، شىخەنزە يۇگگو يېلىم زاۋۇتى ۋە ئالاتاۋ تيەنيې چېگرا سودىسى شىركىتى قاتارلىق ئورۇنلاردىن تەركىب تاپىدۇ، بۇنىڭ ئىچىدە سۇلياۋ باش زاۋۇتى قارمىقىدىكى سۇلياۋ زاۋۇتى، خىمىيە سانائەت زاۋۇتى، شىخەنزە شەھەرلىك سېپتا خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىدىن ئىبارەت ئۈچ كارخانا تولۇق مەبلەغ سالغان كارخانا

... دېگەن نامغا ئېرىشكەن.

B شىنجاڭ شىخەنزە خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى

شىخەنزە خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى 1958 - يىلى قۇرۇلغان بولۇپ، تارىخى ئۇزاق، ئەسلىدە بىڭتۇەن بويىچە ئەڭ چوڭ، شىخەنزىدىكى بىردىنبىر ئوتتۇرا تىپلىق ئىسورگانىك تۇز خىمىيە سانائىتى كارخانىسى ئىدى، كېيىن تىجارەت دائىرىسى ئۈزلۈكسىز كېڭەيگەن. ھازىر ئاساسەن كۆيدۈرگۈچى ناترىي، سۇلفات كىسلاتاسى، تۇز كىسلاتاسى قاتارلىق خىمىيە سانائىتى مەھسۇلاتلىرىنى ئىشلەپ چىقىرىدۇ. بۇ زاۋۇت ئىشلەپ چىقارغان سانائەت سۇلفات كىسلاتاسى، بىرىكمە تۇز كىسلاتاسى، باتارېيىگە ئىشلىتىلىدىغان سۇلفات كىسلاتاسى قاتارلىق ئۈچ خىل مەھسۇلات ئاپتونوم رايون بويىچە سۈپەتلىك مەھسۇلات بولۇپ باھالانغان، كۆيدۈرگۈچى ناترىي دۆلەتنىڭ 1 - دەرىجىلىك مەھسۇلات ئۆلچىمىگە يەتكەن، بۇ مەھسۇلاتنىڭ % 70ى چىگىت، پاختا تۈزۈتى قاتارلىقلارنى بىر تەرەپ قىلىشقا ئىشلىتىلىدۇ. كارخانا كۆپ يىلدىن بۇيان ئۇدا ئاپتونوم رايون ۋە شىخەنزە شەھىرىنىڭ «توختامغا ئەمەل قىلىدىغان، لەۋزىدە تۇرىدىغان» كارخانا، «زەھەرلىك ماددا چىقىپ كەتمىگەن زاۋۇت» بولۇپ باھالانغان، شەھەر دەرىجىلىك ئىلغار كارخانا دېگەن نامغا ئېرىشكەن.

(3) مۇناسىۋەتلىك كارخانىلار

A شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى

بۇ زاۋۇت شىركەتنى قۇرۇشنى تەشەببۇس قىلغۇچى بولۇپ، ئۇنىڭ قولىدا شىركەتنىڭ % 57.14 پېيى بار. تۈزۈلمىسى ئۆزگەرتىلگەندىن كېيىن ئاساسەن بىرىكمە كىر يۇيۇش پاراشوكى، كىر يۇيۇش سۇيۇقلۇقى، سانائەت گلىتسېرىنى، ئۆسۈملۈك يېغى قاتارلىق خىمىيە سانائەت مەھسۇلاتلىرىنى ئىشلەپچىقىرىش ۋە سېتىش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ. شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى بۇنىڭدىن كېيىن شىركىتىمىز بىلەن ئوخشاش ياكى ئوخشىشىپ كېتىدىغان مەھسۇلاتلارنى ئىشلەپ رىقابەتلەشمەيدىغانلىقى توغرىسىدا ۋەدە بەردى.

B شىخەنزە شەھەرلىك سېپتا خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى

بۇ زاۋۇت شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتىنىڭ شۆبە شىركىتى بولۇپ، ئاساسەن كالتسىي خلورىد، ئاليۇمىن سۇلفات، دېھقانچىلىق دورىلىرى، خىمىيۋى ئوغۇتقا قوشقۇچى ماددىلار، نېفىت - خىمىيە سانائىتى ۋە دورا خىمىيە سانائىتى مەھسۇلاتلىرىنى ئىشلەپچىقىرىش ۋە سېتىش بىلەن شۇغۇللىنىدۇ.

C شىنجاڭ شىخەنزە جۇڭگا خىمىيە سانائىتى چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى

بۇ شىركەت شىركىتىمىز، شىخەنزە ئېلېكتر شىركىتى، شىنجاڭ جۇڭجى پاي چەكلىك شىركىتى، شىخەنزە شەھەرلىك سېپتا خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى، جۇڭگو خەلق سۇغۇرتا شىركىتىنىڭ، شىخەنزە شەھەرلىك تارماق شىركىتىنىڭ بىرلىكتە تەشەببۇس قىلىشى بىلەن قۇرۇلغان بولۇپ، ئۇنىڭ قولىدا يۇقىرىقى ئورۇنلارنىڭ ئايرىم - ئايرىم % 45.93، % 16.22، % 13.51، % 13.51 ۋە % 10.81 پېيى بار. بۇ شىركەت 1995 - يىلى 7 - ئايدا قۇرۇلغان. ھازىر قۇرۇلۇش مەزگىلىدە ھەم سىناق تەرىقىسىدە ئىشلەپچىقىرىش باسقۇچىدا تۇرۇۋاتىدۇ. قۇرۇلۇشى پۈتكەندىن كېيىن يىلىغا 10 مىڭ توننا پولى ۋىنىل خلورىد سمولىسى ئىشلەپ چىقىرالايدۇ.

D شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە سانائىتى (گۇرۇھى) چەكلىك شىركىتى

A دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق

بۇ مەھسۇلات كىسلاتاغا، چىرىشكە چىدامىلىق بولۇپ، سۈزۈك، نۇر ئۆتكۈزۈشچانلىقى يۇقىرى، ھاۋا، سۇ ئۆتكۈزۈشچانلىقى تۆۋەن بولۇشتەك ئىقتىدارلارغا ئىگە. ئوت ئوتاشقا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق ۋە كۆن نۇردا پارچىلىنىپ كېتىدىغان سۇلياۋ يوپۇق قاتارلىق يېڭى مەھسۇلاتلار ئوت ئوتاش، ئۆزلۈكىدىن پارچىلىنىپ تۈزۈپ كېتىش، ئېتىزنى بۇلغىماسلىق رولىنى ئوينايدۇ، ئۇسۇ، ئوغۇت، تېمپېراتۇرىنى ساقلاپ قالالايدىغان كۆڭۈلدىكىدەك ماتېرىيال بولۇپ، دېھقانچىلىق زىرائەتلىرىنىڭ ئۆسۈشىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، مول ھوسۇل ئېلىشقا تۆرتكە بولىدۇ.

شىركىتىمىزدە ھازىر سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپچىقىرىش لىنىيىسىدىن 17سى بار. يىلىغا 10 مىڭ توننا سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپ چىقىرىدۇ، شىنجاڭدىكى بازارلارنى ئىگىلەش نىسبىتى تەخمىنەن % 15.

B پارنىكقا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق

بۇ مەھسۇلات پارنىكتا زىرائەت ئۆستۈرۈش، ئورۇقلۇق يېتىشتۈرۈشتە ۋە سۇ ئامبارلىرى، ئېرىق - ئۆستەڭلەردە سۇنىڭ سىڭىپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئىشلىرىدا كەڭ ئىشلىتىلىدىغان بولۇپ، تۇمان، ھۆللىنىشتىن مۇداپىئەلىنىش، ئاسان ئەسكىرەپ كەتمەسلىكتەك ئالاھىدىلىككە ئىگە.

شىركىتىمىز ھازىر 3000 توننا لاپاس يوپۇقى ئىشلەپچىقىرىش لىنىيىسىگە ئىگە، شىنجاڭ بازارلىرىنى ئىگىلەش نىسبىتى تەخمىنەن % 5.

(2) سۇلياۋ تۇرۇبا

سۇلياۋ تۇرۇبا تېمپېراتۇرا ساقلايدىغان تۇرۇبا ۋە پۇرۇك سۇلياۋ تۇرۇبا قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. بۇ ئاساسەن سۇغىرىش ئىشلىرىدا ئىشلىتىلىدۇ، يەنە نېفىتلىكلەردە قۇدۇق قېزىش، نېفىت ئاققۇزۇش يوللىرىغا ئىشلىتىشكىمۇ بولىدۇ. يىللىق مەھسۇلات مىقدارى 800 توننا بولۇپ، شىنجاڭ بازارلىرىنى ئىگىلەش نىسبىتى % 85.

(3) كۆيدۈرگۈچى ناترىي

بۇ ئاساسەن قەغەز ئىشلەشتە، توقۇمىچىلىق، ئېلېكتر قاتارلىق سانائەتتە ئىشلىتىلىدۇ. يىللىق ئىشلەپچىقىرىش مىقدارى 20 مىڭ توننا بولۇپ، شىنجاڭ بازارلىرىنى ئىگىلەش نىسبىتى % 22.

(4) سۇلفات كىسلاتاسى

بۇ ئاساسەن نېفىت، تەم خۇرۇچ، كانچىلىق ۋە يېزا ئىگىلىك قاتارلىق ساھەلەردە ئىشلىتىلىدۇ، يىللىق مەھسۇلات مىقدارى 10 مىڭ توننا بولۇپ، شىنجاڭ بازارلىرىنى ئىگىلەش نىسبىتى % 40.

10. ئاساسلىق خام ئەشيا ماتېرىياللىرى بىلەن تەمىنلەش ۋە تەبىئىي بايلىقنىڭ سەرپىيات ئەھۋالى

شىركىتىمىز ئىشلەپچىقىرىشقا ئېھتىياجلىق بولغان ئاساسلىق خام ئەشيا پولى ئېتىلېن، پولى ۋىنىل خلورىد، سانائەت تۇزى (NACI)، سۇلفات تۆمۈر رۇدىسى.

(1) پولى ئېتىلېن

پولى ئېتىلېن دېھقانچىلىق سۇلياۋ يوپۇقلىرى ۋە پارنىك يوپۇقىنى ئىشلەپ چىقىرىدىغان ئاساسلىق خام ئەشيا، ئىشلەپچىقىرىش تەننەرخى % 60 چامىسىنى ئىگىلەيدۇ. ھازىر بۇ خام ئەشيانى ئاساسەن شىنجاڭ مايتاغ نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى، بېيجىڭ يەنشەن نېفىت-خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى، داچىڭ نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى قاتارلىق ئورۇنلار تەمىنلەيدۇ، يەنە بىر قىسمى كورېيە، مۇستەقىل دۆلەتلەر بىرلەشمىسى، ئامېرىكا، كانادا ۋە ياپونىيە قاتارلىق دۆلەتلەردىن ئىمپورت قىلىنىدۇ.

(ئاخىرى 5 - بەتتە)

شىنجاڭ تيەنيې پاي چەكلىك شىركىتى (تەييارلىق ھەيئىتى)نىڭ

(شىنجاڭ شىخەنزە شەھىرى)

پاي چېكىگە خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشنامىسىنىڭ مۇھىم نۇقتىلىرى

ئادەتتىكى پاي: 27 مىليون

مۇھىم كۆرسەتمە

مەزكۇر خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشنامىسىنىڭ مۇھىم نۇقتىلىرىنىڭ مەقسىتى جەمئىيەتتىكى ئاممىغا بۇ قېتىمقى پاي چېكى تارقىتىشنىڭ قىسقىچە ئەھۋالىنى ئىمكانقەدەر كەڭ كۆلەمدە تېز ئۇقتۇرۇش ئۈچۈندۇر. پاي چېكىگە خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشنامىسىنىڭ تولۇق تېكىستى بۇ قېتىمقى پاي چېكى سېتىشنىڭ رەسمىي قانۇنىي ھۆججىتى بولىدۇ. مەبلەغ سالغۇچىلار پاي چېكىگە خېرىدار بولۇشتىن ئىلگىرى پاي چېكىگە خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشنامىسىنىڭ تولۇق تېكىستىنى تەپسىلىي ئوقۇپ چىقىشى ھەم بۇ تولۇق تېكىستنى مەبلەغ سېلىش قارارىنى چىقىرىشنىڭ ئاساسى قىلىشى كېرەك.

(بىرلىكى: يۈەن)

	قىممىتى	تارقىتىش باھاسى	تارقىتىش خىراجىتى	توپلىنىدىغان مەبلەغ
ھەر پاي	1 , 00	6 , 53	0 , 27	6 , 26
جەمئىي	27 , 000 , 000	176 , 310 , 000	7 , 350 , 000	168 , 960 , 000

بۇ قېتىمقى A پاي چېكىنى تارقىتىش ۋاقتى: 1997 - يىل 5 - ئاينىڭ 23 - كۈنى، شىركىتىمىز بۇ قېتىم تارقىتىلىدىغان پاي چېكىنى تارقىتىشنى ئاياغلاشتۇرغاندىن كېيىن، ئۇنى شاڭخەي ئاكسىيە بېرژىسىغا سودا قىلىشقا بالدۇرراق سېلىشنى ئىلتىماس قىلىدۇ. ئاساسلىق ساتقۇچى: شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە چەكلىك شىركىتى، قوشۇمچە ئاساسلىق ساتقۇچى: جېجياڭ ئاكسىيە چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى، تارماق ساتقۇچى: شىنجاڭ خۇڭيۈەن ھاۋالە مەبلەغ سېلىش پاي چەكلىك شىركىتى ۋە شىنجاڭ ئاكسىيە شىركىتى، بازارغا سېلىشقا تونۇشتۇرغۇچى: شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە پاي چەكلىك شىركىتى، جېجياڭ ئاكسىيە چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى، مالىيە مەسلىھەتچىسى: شاڭخەي «يېڭى ئەسىر» مەبلەغ سېلىش مۇلازىملىق شىركىتى

1. مۇقەددىمە

مەزكۇر پاي چېكىگە خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشنامىسى «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ شىركەت قانۇنى»، «پاي چېكى تارقىتىش ۋە پاي چېكى سودىسىنى باشقۇرۇش ۋاقىتلىق نىزامى»، «پاي چېكىنى ئاشكارا تارقاتقان شىركەتلەرنىڭ ئۇچۇرلارنى ئاشكارىلاش تەپسىلىي قائىدىسى» ۋە «پاي چېكىگە خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشنامىسىنىڭ مەزمۇنى ۋە شەكلى»گە، دۆلەتنىڭ ئالاقىدار پاي چېكى تۈزۈمىدىكى كارخانا سىناق نۇقتىلىرى ۋە پاي چېكى تارقىتىشنىڭ ئالاقىدار باشقۇرۇش بەلگىلىمىلىرىگە ئاساسەن تۈزۈپ چىقىلىپ ئېلان قىلىندى ھەم جۇڭگو ئاكسىيە نازارەت قىلىش-باشقۇرۇش كومىتېتىنىڭ تەكشۈرۈشىدىن ئۆتكۈزۈلدى. شىركىتىمىزنىڭ تەييارلىق كۆرۈش ھەيئىتى بۇ خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشنامىسىنىڭ مۇھىم نۇقتىلىرىنى تەستىقلىدى. ئۇنىڭدا ھېچقانداق چوڭ ئىشلارنىڭ قېپقالمىغانلىقىغا ياكى ئۇنىڭدا جامائەتتە خاتا چۈشەنچە پەيدا قىلىپ قويىدىغان تەركىبلەرنىڭ يوقلۇقىغا ئىشەندى ھەم بۇ چۈشەندۈرۈشنامىنىڭ چىنلىقى، توغرىلىقى، مۇكەممەللىكىگە مۇناسىۋەتلىك ئايرىم ۋە چېتىلما مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئېلىشنى خالايدىغانلىقىنى بىلدۈردى.

تارقاتقۇچى ۋە ئاساسلىق ساتقۇچىدىن باشقا ھەر قانداق كىشىگە

جامائەت پېيى: شىركىتىمىزنىڭ بۇ قېتىم تارقىتىدىغان 27 مىليون خەلق پۇلى ھېسابىدىكى ئادەتتىكى پېيى (شىركىتىمىزنىڭ ئىشچى - خىزمەتچىلىرىگە تارقىتىلىدىغان 2 مىليون 700 مىڭ پاينى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ)نى كۆرسىتىدۇ.

سېتىشنى ھۆددىگە ئالغۇچى ئورگان: شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە پاي چەكلىك شىركىتى ئاساسلىق ساتقۇچى بولۇپ تەشكىللىگەن سېتىشنى ھۆددىگە ئېلىش ئۆمىكىنى كۆرسىتىدۇ.

ئاساسلىق ساتقۇچى: شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە پاي چەكلىك شىركىتىنى كۆرسىتىدۇ.

5. تارماق ساتقۇچى:

(1) نامى: شىنجاڭ خۇڭيۈەن ھاۋالە مەبلەغ سېلىش پاي چەكلىك شىركىتى

قانۇنىي ۋەكىلى: جاڭ چۈەنجى

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى ئەدەبىيات - سەنئەت يولى 2- قورۇ خۇڭيۈەن سارىيى

تېلېفون نومۇرى: 2303727 (0991)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 2303707 (0991)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 2815074 (0991)

تىزىمغا ئېلىنغان باھالاشنى بېجىرگۈچى: جاۋبىڭ، شى مىڭشيا

11. مۈلۈك باھالاشنى ئېتىراپ قىلىش ئاپپاراتى:

نامى: دۆلەت ئىلكىدىكى مال - مۈلۈكنى باشقۇرۇش ئىدارىسى

قانۇنىي ۋەكىلى: جاڭ يۇسەي

ئادرېسى: بېيجىڭ شەھىرى خەيدىيەن رايونى ۋەنچۈەنخې يولى 66 - قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 62567744 (010)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 62561817 (010)

12. يەر باھالاش ئاپپاراتى ۋە باھالاشنى بېجىرگۈچى خادىملار:

نامى: شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى يەر باھالاش ئورنى

قانۇنىي ۋەكىلى: ۋاڭ شىنخۇي

ئادرېسى: شىنجاڭ ئۈرۈمچى شەھىرى «نۇرلۇق» يولى 15 - قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 2890255 (0991)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 2890256 (0991)

يەر باھالاشنى بېجىرگۈچى: شۈي خۇا، لياۋجۈن، فۇجۈن

13. يەر باھالاشنى ئېتىراپ قىلىش ئورگىنى:

نامى: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق يەر باشقۇرۇش ئىدارىسى

تارقاتقۇچى ۋە ئاساسلىق ساتقۇچىدىن باشقا ھەر قانداق كىشىگە مەزكۇر چۈشەندۈرۈشنامىدە ئېيتىلمىغان ئۇچۇر بىلەن تەمىنلەش ۋە مەزكۇر چۈشەندۈرۈشنامىنى ئىزاھلاش ياكى چۈشەندۈرۈش ھاۋالە قىلىنمىدى ھەم ھوقۇقمۇ بېرىلمىدى. مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ بۇ چۈشەندۈرۈشنامىگە گۇمانى بولسا،شىركىتىمىزنىڭ بۇ قېتىمقى پاي چېكى تارقىتىشقا مەسئۇل بولغان ھەرقايسى ئالاقىدار خادىملىرىدىن سورىسا بولىدۇ.

بۇ چۈشەندۈرۈشنامە مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ سەمىگە شۇنى سالىدۇكى، مەبلەغ سالغۇچىلار شىركىتىمىزنىڭ پاي چېكىنى سېتىۋېلىش- سېتىشقا تاپشۇرۇشقا تېگىشلىك باجنى ھەم ئالاقىدار خىراجەتنى ئۆزلۈكىدىن تاپشۇرىدۇ، تارقاتقۇچى، ئاساسلىق ساتقۇچى ۋە بازارغا سېلىشقا تونۇشتۇرغۇچى بۇ جەھەتتىكى مەسئۇلىيەتنى ئۈستىگە ئالمايدۇ.

2. ئىزاھات

بۇ پاي چېكىگە خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشنامىسىنىڭ مۇھىم نۇقتىلىرىدىكى سۆز - ئىبارىلەردىن ئالاھىدە مەنىسى كۆرسىتىلمىگەنلىرىدىن باشقىلىرىنىڭ مەنىسى تۆۋەندىكىچە:

شىركەت، شىركىتىمىز ياكى تارقاتقۇچى: شىنجاڭ تيەنيې پاي چەكلىك شىركىتى (تەييارلىق كۆرۈش ھەيئىتى)نى كۆرسىتىدۇ.

تەييارلىق كۆرۈش ھەيئىتى: شىنجاڭ تيەنيې پاي چەكلىك شىركىتىگە تەييارلىق كۆرۈش ھەيئىتىنى كۆرسىتىدۇ.

گۇرۇھ شىركىتى: شىنجاڭ شىخەنزە شەھىرى تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە مەھسۇلاتلىرى (گۇرۇھى) چەكلىك شىركىتىنى كۆرسىتىدۇ.

ئاپتونوم رايون ياكى شىنجاڭ: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنى كۆرسىتىدۇ. بىڭتۇەن: شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنى كۆرسىتىدۇ (شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى شىنجاڭنىڭ ئىگىلىكىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈپ ۋە راۋاجلاندۇرۇپ، جەمئىيەتنىڭ مۇقىملىقىنى قوغداپ، ۋەتىنىمىزنىڭ چېگرا مۇداپىئەسىنى مۇستەھكەملەپ، بوز يەر ئۆزلەشتۈرۈپ، چېگرىنى قوراللىق قوغداشتەك تارىخىي بۇرچىنى ئادا قىلىش ئۈچۈن، 1954 - يىلى 10 - ئايدا ئەينى چاغدا شىنجاڭدا تۇرۇشلۇق خەلق ئازادلىق ئارمىيىسىنىڭ كوماندىر- جەڭچىلىرىنىڭ كۆپ قىسمىنىڭ كوللېكتىپ كەسىپ ئالماشتۇرۇشى بىلەن تەشكىللەنگەن)

يېزا ئىگىلىك 8 - شىسى: شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى يېزا ئىگىلىك - قۇرۇلۇش 8 - شىسىنى كۆرسىتىدۇ.

شى - شەھەر: يېزا ئىگىلىك 8 - شىسى، شىخەنزە شەھىرىنى كۆرسىتىدۇ. يېزا ئىگىلىك 8 - شىسى ۋە شىخەنزە شەھىرىدە بىر پارتكومنىڭ رەھبەرلىكىدىكى ھۆكۈمەت بىلەن كارخانا ئايرىم تەسىس قىلىنغان رەھبەرلىك تۈزۈلمىسى يولغا قويۇلغان.

يۈەن: خەلق پۇلى يۈەنىنى كۆرسىتىدۇ.

پاي چېكى ياكى A پاي چېكى: شىركىتىمىزنىڭ ھەرقايسى پاي يۈزىدىكى قىممىتى بىر يۈەن خەلق پۇلىغا تەڭ ئادەتتىكى پايىنى كۆرسىتىدۇ.

دۆلەت ئىلكىدىكى قانۇنىي ئىگە پاي: شىنجاڭ شىخەنزە شەھىرى تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە مەھسۇلاتلىرى باش زاۋۇتىنىڭ باھالاپ ئېتىراپ قىلىنغاندىن كېيىنكى ساپ مۈلكىنى پايغا سۇندۇرۇپ، شىركىتىمىزگە سېلىش بىلەن شەكىللەنگەن پايىنى كۆرسىتىدۇ.

ئاساسلىق ساتقۇچى: شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە پاي چەكلىك شىركىتىنى كۆرسىتىدۇ.

بازارغا سېلىشقا تونۇشتۇرغۇچى: شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە پاي چەكلىك شىركىتى ۋە جېجياڭ ئاكسىيە چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتىنى كۆرسىتىدۇ.

ئاكسىيە نازارەتچىلىك كومىتېتى: جۇڭگو ئاكسىيە نازارەتچىلىك- باشقۇرۇش كومىتېتىنى كۆرسىتىدۇ.

ئاكسىيە بىرژىسى: شاڭخەي ئاكسىيە بىرژىسىنى كۆرسىتىدۇ.

دېھقانچىلىق سۇلياۋ يوپۇقى: دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان نېپىز سۇلياۋ يوپۇقلارنى، جۈملىدىن دېھقانچىلىقتا تېرىلغۇ يەرلەرگە ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق ۋە لاپاسقا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق قاتارلىقلارنى كۆرسىتىدۇ.

PVC : پولى ۋىنرا خلورىدنى كۆرسىتىدۇ.

3. يېڭى پاي چېكىنى سېتىشقا ئالاقىدار ھەقدارلار

1. تارقاتقۇچى:

نامى: شىنجاڭ تيەنيې پاي چەكلىك شىركىتى (تەييارلىق ھەيئىتى)

تەييارلىق ھەيئىتىنىڭ مۇدىرى: گوچىنرېن

ئادرېسى: شىنجاڭ شىخەنزە شەھىرى شىمالىي 1- يولنىڭ غەربىدە

تېلېفون نومۇرى: 2516164 (0993)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 2515574 (0993)

ئالاقىلەشكۈچى: شېن مىڭ

2. مالىيە مەسلىھەتچىسى:

نامى: شاڭخەي «يېڭى ئەسىر» مەبلەغ سېلىش مۇلازىملىق شىركىتى

قانۇنىي ۋەكىلى: ياڭ رو

ئادرېسى: شاڭخەي شەھىرى سىپىڭ يولى 953 - قورۇ مېيىين بىناسى 301 - ئۆي

تېلېفون نومۇرى: 65363892 (021)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 65366614 (021)

ئالاقىلەشكۈچى: جۇرۇڭپېن، جاڭ جيەنمېي

3. ئاساسلىق ساتقۇچى:

نامى: شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە پاي چەكلىك شىركىتى

قانۇنىي ۋەكىلى: گەن جىدۇڭ

ئادرېسى: شاڭخەي شەھىرى نەنجىڭ شەرقىي يولى 99 - قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 64312800 (021)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 64310778 _021)

ئالاقىلەشكۈچى: شىڭ جاۋمىن، ياڭ شياۋبىن، جىن بىشيا

4. قوشۇمچە ئاساسلىق ساتقۇچى:

نامى: جېجياڭ ئاكسىيە چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى

قانۇنىي ۋەكىلى: لى شۈن

ئادرېسى: جېجياڭ ئۆلكىسى خاڭجۇ شەھىرى يەنئەن يولى 400- قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 7062121 (0571)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 7062121 (0571)

ئالاقىلەشكۈچى: پەن بونىڭ، لەي جيەنۋۇ

فوتو تېلېگراف نومۇرى: [illegible]

ئالاقىلەشكۈچى: لى لى، خې يۇڭ

(2) نامى: شىنجاڭ ئاكسىيە شىركىتى

قانۇنىي ۋەكىلى: جاڭ شىڭخۇا

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي شىنخۇا يولى 32 - قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 2817429 (0991)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 2819880 (0991)

ئالاقىلەشكۈچى: جاڭ دۇڭ

6. بازارغا سېلىشقا تونۇشتۇرغۇچى:

(1) نامى: شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە پاي چەكلىك شىركىتى

ئادرېسى: شاڭخەي شەھىرى نەنجىڭ شەرقىي يولى 99- قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 64312800 (021)

(2) نامى: جېجياڭ ئاكسىيە چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى

ئادرېسى: جېجياڭ ئۆلكىسى خاڭجۇ شەھىرى يەنئەن يولى 400 - قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 7062121 (0571)

7. تارقاتقۇچىنىڭ ئادۇوكاتلىق ئورنى ۋە ئىش بېجىرگۈچى ئادۇوكاتلىرى:

نامى: شىنجاڭ تيەنياڭ ئادۇوكاتلىق ئورنى

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى شەرقشاملى يولى 8- قورۇ ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى بىناسىنىڭ 8 - قەۋىتى

تېلېفون نومۇرى: 2828604 (0991)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 2823766 (0991)

بېجىرگۈچى ئادۇوكاتلار: جىن شيەن، تيەن خەيشىن

8. ئاساسلىق ساتقۇچىنىڭ ئادۇوكاتلىق ئورنى ۋە بېجىرگۈچى ئادۇوكاتلار:

نامى: شىچۇەن ئادۇوكاتلىق ئورنى

ئادرېسى: خاڭجۇ شەھىرى يەنئەن يولى 400 - قورۇ ئۆلكىلىك 2 - يېنىك سانائەت ئىدارىسى بىناسىنىڭ 6 - قەۋىتى

تېلېفون نومۇرى: 7085223، 7068818 (0571)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 7028763 (0571)

بېجىرگۈچى ئادۇوكاتلار: شېن تيەنفېڭ، خۇشياڭفۇ

9. بوغالتىرلىق ئورنى ۋە تىزىمغا ئېلىنغان بېجىرگۈچى بوغالتىرلار:

نامى: شېنجېن جۇڭچېڭ بوغالتىرلىق ئورنى

قانۇنىي ۋەكىلى: ليۇجېجۇڭ

ئادرېسى: شېنجېن شەھىرى خۇافۇ كوچىسى 5 - قورۇ نەنگۇاڭ بىناسىنىڭ 3 - قەۋىتى

تېلېفون نومۇرى: 3207626، 3241571 (0755)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 3358144 (0755)

تىزىمغا ئېلىنغان بېجىرگۈچى بوغالتىر: كۇڭ لىجۈن، يى يۇڭجيەن

10. مۈلۈك باھالاش ئاپپاراتى ۋە مۈلۈك باھالاشنى بېجىرگۈچى خادىملار:

نامى: شىنجاڭ مۈلۈك باھالاش ئورنى

قانۇنىي ۋەكىلى: جاۋبىڭ

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى مىڭدې يولى 16 - قورۇ 10 - بىنا

تېلېفون نومۇرى: 2828007 (0991)

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى «نۇرلۇق» يولى 26 - قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 2810400 (0991)

فوتو تېلېگراف نومۇرى: 2824382 (0991)

14. پاي چېكىنى تىزىمغا ئالدۇرۇش ئاپپاراتى

نامى: شاڭخەي مەركىزىي ئاكسىيە تىزىملاش - ھېسابلاش شىركىتى

قانۇنىي ۋەكىلى: ۋاڭ دىبياۋ

ئادرېسى: شاڭخەي شەھىرى ۋېنخاڭ يولى 67 - قورۇ

تېلېفون نومۇرى: 63068888 (021)

4. تارقىتىش ئەھۋالى

1. ھۆددىگە ئېلىپ سېتىش ئۇسۇلى: قالدۇق پايىنى ھۆددىگە ئېلىپ سېتىش

2. پاي چېكى تۈرى: خەلق پۇلى ھېسابىدىكى ئادەتتىكى پاي

3. تارقىتىش ۋاقتى: 1997 - يىل 5 - ئاينىڭ 23 - كۈنى

4. تارقىتىش ئۇسۇلى: شاڭخەي ئاكسىيە بىرژىسىنىڭ پاي چېكى سودىسى سىستېمىسىدىن پايدىلىنىپ باھا بېكىتىپ تارقىتىلىدۇ

5. تارقىتىش رايونلىرى: شاڭخەي ئاكسىيە بىرژىسى پاي چېكى سودا سىستېمىسى تورىغا كىرگۈزۈلگەن رايونلاردىكى پاي چېكى سودا تور - نۇقتىلىرى

6. تارقىتىش ئوبيېكتى: جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى چېگرىسى ئىچىدىكى مەبلەغ سالغۇچىلار (دۆلەتنىڭ قانۇن، قائىدە، نىزاملىرىدا پاي چېكى سېتىۋېلىشى مەنئى قىلىنغانلار بۇنىڭ سىرتىدا)

7. ھۆددىگە ئېلىپ سېتىش ۋاقتى: 1997- يىل 5 - ئاينىڭ 21- كۈنىدىن 1997- يىل 6 - ئاينىڭ 3 - كۈنىگىچە

8. مۆلچەردىكى بازارغا سېلىش ۋاقتى: شىركىتىمىز بۇ قېتىم تارقىتىلىدىغان پاي چېكىنى تارقىتىشنى ئاياغلاشتۇرغاندىن كېيىن، ئۇنى شاڭخەي ئاكسىيە بىرژىسىغا سودا قىلىشقا بالدۇرراق سېلىشنى ئىلتىماس قىلىدۇ

9. بازارغا سېلىنىدىغان ئورۇن: شاڭخەي ئاكسىيە بىرژىسى

10. ھەر پاينىڭ تارقىتىلىش باھاسى: 6.53 يۈەن، يەنى بازار پايدا نىسبىتىنىڭ 14.50 ھەسسىسى

تارقىتىش باھاسىنى بېكىتىش ئۇسۇلى: ھەر پاينىڭ تارقىتىلىش باھاسى: ئالدىنقى ئۈچ يىلنىڭ باج تۆلەنگەندىن كېيىنكى ئوتتۇرىچە پايدىسى ÷ باھالاپ ئېتىراپ قىلىنغاندىن كېيىنكى 1996- يىلنىڭ ئاخىرىدىكى ساپ مۈلۈكنىڭ پايغا سۇندۇرۇلغان سانى × بازار پايدا نىسبىتى

$$=(1206.15+1598.88+2060.97)\div 3\div 3600\times 14.50$$
$$=0.45\times 14.50=$$
$$=6.35$$ يۈەن

11. ھەر بىر پاينىڭ قىممىتى: 1.00 يۈەن

12. تارقىتىش سانى 27 مىليون پاي (شىركىتىمىزنىڭ ئىشچى- خىزمەتچىلىرىگە تارقىتىلغان 2 مىليون 700 مىڭ پايىنمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ)

13. تارقىتىلىدىغان پاي چېكىنىڭ ئومۇمىي قىممىتى: 176 مىليون 310 مىڭ يۈەن

14. تارقىتىلىش ئالدىدىكى ھەر بىر پاينىڭ ساپ مۈلۈك قىممىتى: 1.48 يۈەن

15. تارقىتىلغاندىن كېيىنكى ھەر بىر پاينىڭ ساپ مۈلۈك قىممىتى: 3.53 يۈەن

(ئاخىرى 3 - بەتتە)

(بېشى 3 - بەتتە)

(2) پولى ۋىنىل خلورىد

پولى ۋىنىل خلورىد كۆك تاماكا ئوراش - قاچىلاشتا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپچىقىرىش، قاتتىقلىقى تۆۋەن سۇ چىقىرىش تۇرۇبىسى ۋە ئىسسىقلىق ساقلاش تۇرۇبىسى ئىشلەپچىقىرىشنىڭ مۇھىم خام ئەشياسى بولۇپ، ياساش تەننەرخىنىڭ %70 چامىسىنى ئىگىلەيدۇ. هازىر ئاساسەن شاڭخەي شۇلتا باش زاۋۇتى بىلەن شەندۇڭ چىلو خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى تەمىنلەۋاتىدۇ، شىركىتىمىز بىلەن مۇناسىۋەتلىك كارخانا شىنجاڭ شىخەنزە جۇڭفا خىمىيە سانائىتى چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى بىلەن ئىمزالىغان «ئىشلەپچىقىرىش تىجارەتكە كاپالەتلىك قىلىش كېلىشىمى»گە ئاساسەن، كەلگۈسىدە شىنجاڭ شىخەنزە جۇڭفا خىمىيە سانائىتى چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى رەسمىي ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلگەندىن كېيىن، شىركىتىمىز ئېھتىياجلىق بولغان پولى ۋىنىل خلورىد خام ئەشياسىنى ئالدىن تەمىنلەيدۇ.

(3) سانائەت تۇزى

سانائەت تۇزى - كۆيدۈرگۈچى ناترى، تۇز كىسلاتاسى ئىشلەپ چىقىرىدىغان ئاساسلىق خام ئەشيا، ياساش تەننەرخىنىڭ %32نى ئىگىلەيدۇ. سانائەت تۇزىنىڭ شىنجاڭدىكى زاپىسى مول، ئىشلەپچىقىرىلىش مىقدارى كۆپ، هازىر ئاساسەن شىنجاڭدىكى تۆت چوڭ تۇزچىلىق مەيدانى تەمىنلەۋاتىدۇ، باھاسىمۇ خېلى ئەرزان.

(4) سۇلفاتلىق تۆمۈر رۇدىسى

سۇلفاتلىق تۆمۈر رۇدىسى سۇلفات كىسلاتاسى ئىشلەپ چىقىرىدىغان ئاساسلىق خام ئەشيا، ياساش تەننەرخىنىڭ %78نى ئىگىلەيدۇ. بۇ خام ئەشيانى ئاساسەن گەنسۇنىڭ كۆمۈش كېنى، ئىچكى موڭغۇل كۆمۈر كېنى، سەنشىنىڭ ياڭچۈەن كېنى ۋە چېڭخەينىڭ شىتشەن كېنى، شىنجاڭدىكى كانلار تەمىنلەيدۇ. بۇنىڭدىن كېيىن شىنجاڭدا ئالتاي كېنى ئېچىلغاندىن كېيىن سۇلفاتلىق تۆمۈر رۇدىسى بىلەن تەمىنلەش يولى تېخىمۇ كېڭىيىدۇ. شىنجاڭنىڭ ئۆزىدە ۋە ئەتراپتىكى ئۆلكىلەردە سۇلفاتلىق تۆمۈر رۇدىسىنىڭ زاپاس مىقدارى ئىنتايىن مول، يېتەرلىك، شىركىتىمىزنىڭ نورمال ئىشلەپچىقىرىشىغا تولۇق كاپالەتلىك قىلغىلى بولىدۇ.

10. تىجارەت خاراكتېرىنى ئالمىغان مال - مۈلۈكنى ئايرىۋېتىش

شىركىتىمىز بۇ قېتىم ئۆزگەرتىپ تەشكىل قىلىنغاندا تىجارەت خاراكتېرىنى ئالمىغان بارلىق مال - مۈلۈك ئايرىۋېتىلدى، پۈتكۈل دۆلەت مال - مۈلۈكنى باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ پۈتكۈل دۆلەت مۈلكى (كارخانا) [1997] 14 - نومۇرلۇق ھۆججىتىنىڭ تەستىقى ئارقىلىق شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى شىخەنزە شەھەرلىك سېپتا خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىنىڭ تىجارەت قىلىشى ۋە باشقۇرۇشىغا ھاۋالە قىلدى، شىركىتىمىز ئۇنىڭ بىلەن «ئارقا سەپ مۇلازىمىتىگە كاپالەتلىك قىلىش كېلىشىمى» ئىمزالىدى، بۇ مۈلۈك ھەقلىق ئىشلىتىلىدۇ.

11. يېڭى مەھسۇلات، يېڭى تۈرلەرنى ئېچىش

شىركىتىمىز يېڭى مەھسۇلاتلار، يېڭى تۈرلەرنى تەتقىق قىلىش ۋە ئېچىشقا ئىنتايىن كۆڭۈل بۆلىدۇ، مەھسۇلاتلارنى تەتقىق قىلىش ۋە ئېچىشنى شىركىتىمىز كەسىپنى داۋاملىق تەرەققىي قىلدۇرۇشنىڭ ئالدىنقى شەرتى دەپ قارايدۇ، هازىر شىركىتىمىزدە تەتقىقات ۋە ئېچىشقا مەسئۇل 30 غا يېقىن خادىم بار، ئۇلار تېخنىكا ئۆزگەرتىش ۋە يېڭى مەھسۇلات ئىشلەشكە

ئۆزگەرتمەيدىغانلىقى توغرىسىدا ۋەدە بەردى.

شىركىتىمىز مالىيە مىنىستىرلىكى، دۆلەت باج باش ئىدارىسىنىڭ مالىيە - باج [1994] 68 - نومۇرلۇق ھۆججىتىگە دۆلەت باج باش ئىدارىسىنىڭ دۆلەت بېجى [1996] 366 - نومۇرلۇق ھۆججىتىگە ئاساسەن، قۇرۇلۇشتىن ئىلگىرى پۈتتۈرۈلگەن پايدىنى ھۆددىگە ئېلىشنى يولغا قويغان. شىركىتىمىز ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ باج ئېلىشقا دائىر (1997) 65 - نومۇرلۇق ھۆججىتىگە ئاساسەن، تۈزۈلمىنى ئىسلاھ قىلىپ پاي چېكىنى بازارغا سالغاندىن كېيىن %33 تاپاۋەت بېجى نىسبىتىنى ئىجرا قىلىدۇ، شىخەنزە شەھەرلىك مالىيە ئىدارىسىگە %18 تاپاۋەت بېجى قايتۇرىدۇ، ئەمەلىي ئىجرا قىلىنىدىغان باج نىسبىتى %15 بولىدۇ.

14. شىركىتىمىزنىڭ ئۆزگەرتىپ تەشكىللىنىش ئەھۋالى

شىركىتىمىزنىڭ بۇ قېتىمقى ئۆزگەرتىپ تەشكىللىنىشنى شىنجاڭ تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيىلىك مەھسۇلاتلار باش زاۋۇتى ئۆز ئالدىغا تەشەببۇس قىلغان. ئۆزىگە قاراشلىق كارخانا - شىنجاڭ شىخەنزە سۇلياۋ مەھسۇلاتلار باش زاۋۇتى ۋە شىنجاڭ شىخەنزە خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىنى قىسمەن ئۆزگەرتىپ، مەبلەغ توپلاش شەكلىدە قۇردى.

شىركىتىمىز ئۆزگەرتىپ تەشكىللەنگەندە غەيرىي تىجارەت خاراكتېرىدىكى مال - مۈلۈكلەرنى ئايرىيدۇ ھەم سېتىپ بېرىش شەكلى بىلەن ئىگىلىگەن يېرىنىڭ 50 يىللىق يەر ئىشلىتىش ھوقۇقىنى قولغا كەلتۈرىدۇ.

15. باغلىنىشلىق سودا

شىركىتىمىزنىڭ 1995 - يىلى 6 - ئايدا شىنجاڭ شىخەنزە جۇڭفا خىمىيە - سانائىتى چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى (تۆۋەندە قىسقارتىپ جۇڭفا شىركىتى دېيىلىدۇ) بىلەن ئىمزالىغان «كېلىشىمنامە»گە ئاساسەن، مەزكۇر شىركەت شىركىتىمىزنىڭ قىسمەن ئىشلەپچىقىرىش ئەسلىھەلىرىدىن پايدىلانغانلىقى ئۈچۈن، شىركىتىمىز مەزكۇر شىركەتتىن 1 مىليون يۈەن باشقۇرۇش ھەققى ئالىدۇ. بۇنىڭ ئىچىدە 1995 - يىلى 400 مىڭ يۈەن، 1996 - يىلى 600 مىڭ يۈەن ئالدى، 1997 - يىلىنىڭ بېشىدا جۇڭفا شىركىتى رەسمىي ئىشقا كىرىشكەندىن كېيىن بۇنداق ھەق ئېلىنمىدى.

شىركىتىمىز شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ خىمىيىلىك مەھسۇلاتلار باش زاۋۇتىغا قاراشلىق شىخەنزە شەھەرلىك سېپتا خىمىيە سانائىتى بۇيۇملىرى زاۋۇتى بىلەن «ئارقا سەپ تەمىنات مۇلازىملىق كاپالىتى كېلىشىمى» ئىمزالىدى. شىركىتىمىز مەزكۇر زاۋۇتنىڭ تىجارەت ۋە باشقۇرۇش جەھەتتىكى غەيرىي تىجارەت خاراكتېرلىك مەبلىغىدىن ھەقلىق پايدىلىنىدۇ.

شىركىتىمىز شىنجاڭ شىخەنزە جۇڭفا خىمىيە سانائىتى چەكلىك مەسئۇلىيەت شىركىتى بىلەن «ئىشلەپچىقىرىش، تىجارەتنى كاپالەتلەندۈرۈش كېلىشىمى» ئىمزالىدى. مەزكۇر كېلىشىمگە ئاساسەن، شىركىتىمىز بۇ شىركەتنى ھىدروخلورىد مەھسۇلاتلىرى بىلەن بازار باھاسىدا ئاۋۋال تەمىنلەيدۇ، جۇڭفا شىركىتىمۇ بازار باھاسى بويىچە شىركىتىمىزنى پولى ۋىنىل خلورىد دېۋىرقىيى بىلەن ئاۋۋال تەمىنلەيدۇ.

16. چوڭ پايچېكنىڭ رىقابەتتىن ۋاز كېچىش ۋەدىسى

شىركىتىمىز مەھسۇلاتلىرىنىڭ كۆپىنچىسى شىنجاڭ تەۋەسىدە سېتىلىدۇ. ئاساسلىق مەھسۇلاتلىرىمىزدىن دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق، كۆيدۈرگەن شۇلتا، سۇلياۋ تۇرۇبىنىڭ بازارنى ئىگىلەش نىسبىتى %15، %22 ۋە %85 كە يەتتى.

5. شىركىتىمىزنىڭ مەبلەغ يۈرۈشتۈرۈش ئىقتىدارى

شىركىتىمىز شىخەنزە شەھىرىدىكى پايدا بېجى تاپشۇرۇش بويىچە چوڭ كارخانا بولۇش سۈپىتى بىلەن، يەرلىك ھۆكۈمەت ۋە مالىيە تارماقلىرىنىڭ قوللىشىغا ئىزچىل ئېرىشىپ كەلدى، يەرلىك پۇل مۇئامىلە ئورگانلىرى بىلەن ئۇزاق مۇددەتلىك، مۇقىم ھەمكارلىق مۇناسىۋىتى ئورناتتى؛ شىركىتىمىزنىڭ مەھسۇلاتلارنى سېتىش يوللىرى مۇقىم، سودا - سېتىق ئەھۋالى ياخشى، مەبلەغ ئوبوروتى بىرقەدەر تېز.

6. شىركىتىمىزنىڭ سىرتقا مەبلەغ سېلىشى

1995 - يىلى 6 - ئايدا شىركىتىمىزنىڭ سۇلياۋ بۇيۇملار زاۋۇتى پايچېكلارنىڭ بىرى بولۇش سۈپىتى بىلەن شىنجاڭ شىخەنزە جۇڭفا خىمىيە سانائىتى چەكلىك، مەسئۇلىيەت شىركىتىگە 8 مىليون 500 مىڭ يۈەن مەبلەغ سالدى، ھەم مەزكۇر شىركەتنىڭ %45.95 پاي ھوقۇقىغا ئېرىشتى.

11. پاي دىرى

1. شىركىتىمىزنىڭ تىزىمغا ئالدۇرغان پاي دىرى 63 مىليون يۈەن
2. پاي دىرىنىڭ شەكىللىنىش جەريانى

شىركىتىمىز شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ [1996] 28 - نومۇرلۇق ھۆججىتى ۋە بىڭتۇەن تۈزۈلمە ئىسلاھاتى ئىشخانىسىنىڭ [1996] 20 - نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلىنىپ، شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيىۋى مەھسۇلاتلار باش زاۋۇتىنىڭ قىسمەن ئۆزگەرتىپ تەشكىللىنىشى ۋە مەبلەغ توپلاش شەكلى ئارقىلىق قۇرۇلغان پاي ھەسسىدارلىق شىركىتى. شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيىۋى مەھسۇلاتلار باش زاۋۇتى ئۆزىگە قاراشلىق شىنجاڭ شىخەنزە سۇلياۋ بۇيۇملار باش زاۋۇتى ۋە شىنجاڭ شىخەنزە خىيمە - سانائىتى زاۋۇتىنى قىسمەن ئۆزگەرتىپ تەشكىللەيدۇ ھەم بۇ ئىككى زاۋۇتنىڭ تىجارەت خاراكتېرلىك بارلىق ساپ مال - مۈلكىنى شىركىتىمىزگە قوشىدۇ.

شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق يەر باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ [1997] 10 - نومۇرلۇق ھۆججىتىگە ئاساسەن، شىركىتىمىز سېتىۋېلىش شەكلى ئارقىلىق يەردىن 50 يىل پايدىلىنىش ھوقۇقىغا ئېرىشتى، يەر سېتىۋېلىش سوممىسى 5 مىليون 730 مىڭ 500 يۈەن بولىدۇ، بۇ شىركىتىمىزنىڭ پاي چېكى رەسمىي بازارغا سېلىنغان كۈندىن باشلاپ ئۈچ يىلدا تۆلىنىپ بولىدۇ، مۇناسىپ شەكىلسىز مۈلۈك ۋە قەرز سوممىسى ئەمەلىي تاپشۇرغان يەر سېتىۋېلىش سوممىسى بويىچە ھېساباتقا يۆتكىلىدۇ.

پۈتكۈل دۆلەت مۈلكىنى باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ [1997] 14 - نومۇرلۇق ھۆججىتىگە ئاساسەن، شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە بۇيۇملىرى باش زاۋۇتىنىڭ شىركىتىمىزگە قوشىدىغان مال - مۈلكى جەمئىي 158 مىليون 925 مىڭ يۈەن بولىدۇ، قەرز ئومۇمىي سوممىسى 105 مىليون 788 مىڭ يۈەن، ساپ مال - مۈلۈك 53 مىليون 137 مىڭ يۈەن، ساپ مال - مۈلۈك %67.75 لىك پايغا سۇندۇرۇلۇپ، 36 مىليون پاي بولىدۇ ھەم دۆلەت ئىلكىدىكى قانۇنىي ئىگە پېيى قىلىپ بېكىتىلىدۇ. پايچېك ھوقۇقىنى شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە بۇيۇملىرى باش زاۋۇتى يۈرگۈزىدۇ.

بىزنىڭ قارىشىمىزچە، يۇقىرىدىكى بوغالتىرلىق مەلۇمات جەدۋىلى جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ «كارخانىلارنىڭ بوغالتىرلىق مىزانى ۋە پاي تۈزۈمىنى سىناق قىلغان كارخانىلارنىڭ بوغالتىرلىق تۈزۈمى»دىكى ئالاقىدار بەلگىلىمىلەرگە ئۇيغۇن بولۇپ، بارلىق چوڭ جەھەتتە مەزكۇر شىركەتنىڭ 1994 - يىل 12 - ئاينىڭ 31 - كۈنى، 1995 - يىل 12 - ئاينىڭ 31 - كۈنى ھەم 1996 - يىل 12 - ئاينىڭ 31 - كۈنىدىكى مالىيە ئەھۋالى بىلەن 1994 - يىللىق، 1995 - يىللىق ھەم 1996 - يىللىق تىجارەت نەتىجىسى ۋە 1995 - يىل، 1996 - يىلدىكى مەبلەغنىڭ ئۆزگىرىش ئەھۋالىنى ئادىل ئەكس ئەتتۈرگەن، بوغالتىرلىق بىر تەرەپ قىلىش ئۇسۇلىنى ئاللاشتا ئىزچىللىق پرىنسىپىغا ئەمەل قىلىنغان.

شېنجېن بوغالتىرلىق ئىشلىرى ئورنى
جۇڭگو رويخەتكە ئېلىنغان بوغالتىرى كولڭ لىجۈەن
جۇڭگو رويخەتكە ئېلىنغان بوغالتىرى يى يۈڭجيەن
1997 - يىل 4 - ئاينىڭ 16 - كۈنى

(1) مال - مۈلۈكنى ئايرىش ئەھۋالى

مەزكۇر شىركەت تەييارلىق كۆرۈش ھەيئىتىنىڭ 1996 - يىل 12 - ئاينىڭ 26 - كۈنى تۈزگەن «قايتا تەشكىللەش لايىھىسى»گە ئاساسەن، مەزكۇر شىركەت سۇلياۋ - خىمىيە باش زاۋۇتىنىڭ تولۇق مۈلۈكلۈك قاراشلىق كارخانىسى - سابىق شىنجاڭ شىخەنزە سۇلياۋ بۇيۇملىرى باش زاۋۇتى (تۆۋەندە قىسقارتىپ سۇلياۋ زاۋۇتى دەپ ئاتىلىدۇ) بىلەن سابىق شىنجاڭ شىخەنزە خىمىيە سانائىتى زاۋۇتى (تۆۋەندە قىسقارتىپ خىمىيە زاۋۇتى دەپ ئاتىلىدۇ)نىڭ ئىشلەپچىقىرىش تىجارىتى بىلەن بىۋاسىتە ئالاقىسى بولمىغان بەزى ئىشچى - خىزمەتچىلەر ياتىقى، ئالاقىدار تۇرمۇش مۇئەسسەسىلىرى ھەم بەزى قۇرۇلۇۋاتقان تۈرلەرنىڭ مۈلۈك قەرزى، ئالاقىدار تىجارەت نەتىجىلىرىنى ئايرىۋەتتى، سۇلياۋ زاۋۇتى بىلەن خىمىيە سانائىتى زاۋۇتىنىڭ بارلىق تىجارەت خاراكتېرىدىكى مۈلكى (ئالاقىدار قەرزنى تۇتۇپ قالغاندىن كېيىن) قايتا تەشكىللەش دائىرىسىگە كىرگۈزۈلدى.

(2) باھالاش نەتىجىسىنىڭ مەلۇمات جەدۋىلى تەڭشەش

پاي چېكى تارقىتىش ھەم بازارغا سېلىش سودىسىدىكى ئالاقىدار بەلگىلىمىلەر بويىچە مەزكۇر شىركەت 1996 - يىل 12 - ئاينىڭ 31 - كۈنىنى باشلىنىش كۈنى قىلىپ، مۈلۈك باھالاش ئورگىنىغا قايتا تەشكىللەش دائىرىسىگە كىرگۈزۈلگەن مۈلۈكنى باھالاشنى ھاۋالە قىلدى، ئۇنىڭ باھالاش نەتىجىسى دۆلەت مال - مۈلۈكنى باشقۇرۇش ئىدارىسى تەرىپىدىن قەيت قىلىندى. مەزكۇر بوغالتىرلىق مەلۇمات جەدۋىلىنى تۈزگەندە تەشەببۇس قىلغۇچىنىڭ ساپ مال - مۈلكىنىڭ پايغا سۇندۇرۇلۇش ئەھۋالىنى ئەكس ئەتتۈرۈش ئۈچۈن يۇقىرىدىكى باھا نەتىجىلىرى تەڭشىلىپ، ئالاقىدار مال - مۈلۈك قەرزى تۈرىدە ئەكس ئەتتۈرۈلدى.

(3) مۇھىم بوغالتىرلىق سىياسىتى

1. بوغالتىرلىق تۈزۈمى

مەزكۇر شىركەت قايتا تەشكىللىنىشتىن ئىلگىرى جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ «كارخانا بوغالتىرلىق مىزانى» ۋە «سانائەت كارخانىلىرىنىڭ بوغالتىرلىق تۈزۈمى»نى ئىجرا قىلىپ كەلگەنىدى.

مەلۇمات جەدۋىلى تۈزۈش مەقسىتى ۋە ئىشلىتىلىش ئورنىنى كۆزدە

يېقىن خادىم بار، ئۇلار تېخنىكا ئۆزگەرتىش ۋە يېڭى مەھسۇلات ئىشلەشكە مەسئۇل. شىركىتىمىز يېقىنقى يىللاردا تەتقىق قىلىپ ئىشلىگەن يېڭى مەھسۇلاتلار ۋە يېڭى تۈرلەر:

(1) پولى ۋىنىل خلوردلىق قاتتىقلىقى تۆۋەن سۇ چىقىرىۋېتىش تۇرۇبىسى

بۇ مەھسۇلات ئېتىز - ئېرىق قۇرۇلۇشىدا سۇ يەتكۈزۈپ بېرىش تۇرۇبىسى ئورنىدا ئىشلىتىلىدۇ، بۇ تۈر شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىنىڭ «ئۇچقۇن» پىلانىغا كىرگۈزۈلگەن. هازىر سىناق تەرىقىسىدە ئىشلەپچىقىرىش باسقۇچىدا تۇرۇۋاتىدۇ.

(2) قوش قەۋەتلىك پۈرمە تۇرۇبا

بۇ مەھسۇلات قۇدۇق قېزىشتا ئىشلىتىلىدىغان تۇرۇبا ۋە يېزا ئىگىلىكىدە زەي چىقىرىۋېتىش تۇرۇبىسى ئورنىدا ئىشلىتىلىدۇ، دۆلەت «مەشئەل» پىلانىغا كىرگۈزۈلدى.

(3) يېڭى تىپتىكى ئوت ئۆتاشقا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق

بۇ تۈر 1992 - يىلى مەملىكەتنىڭ «ئۇچقۇن» پىلانى نەتىجىلىرى ۋە پاتېنتلىق تېخنىكا بويىچە ئۇرۇمچى يەرمەنكىسىدە ئالتۇن مېدالغا ئېرىشكەن.

(4) ئۇردا پارچىلىنىدىغان PE دەرىجىدىن تاشقىرى نېپىز سۇلياۋ يوپۇق ئارىلىق سىناق بازىسى تۈرى

شىركىتىمىز ئۇردا پارچىلىنىدىغان سۇلياۋ يوپۇق تەتقىقاتى جەھەتتە ئالغار ئورۇندا تۇرىدۇ، شىركىتىمىز مۇشۇ نەتىجىسى ئارقىلىق دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇقنىڭ مۇھىتنى بۇلغىشىنى ھەل قىلىشقا ئىجابىي تۆھپە قوشتى. بۇ مەھسۇلاتىمىز هازىر ئارىلىق سىناق باسقۇچىدا تۇرۇۋاتىدۇ.

12. شىركىتىمىزنىڭ مەبلەغ سېلىش تۈرلىرى

بۇ قېتىمقى پاي چېكى تارقىتىش ئاخىرلاشقاندىن كېيىن، شىركىتىمىز توپلانغان مەبلەغنى تۆۋەندىكى يەتتە تۈرگە ئىشلەتمەكچى: (1) پولى ۋىنىل خلورىد ئارقىلىق سۇ چىقىرىش قاتتىق تۇرۇبىسى ياساش تۈرى، (2) قوش تەرەپلىك سىلىقلىق تۇرۇبا تۈرى، (3) پولى ئامىنو يېغى قاسىراقلىق ئىسسىقلىق ساقلاش تۇرۇبا ماتېرىيالى تۈرى، (4) مېۋە- چېۋىلەرنى تۇججۇپلەپ پىششىقلاش، بىرلەشتۈرۈپ ئوراش - قاچىلاش سۇلياۋ ماتېرىياللار تۈرى، (5) پولى ۋىنىل خىلورد رەڭلىك بېزەكمە غەربىي تىپلىق ماتېرىياللار تۈرى، (6) ئۇردا پارچىلىنىدىغان PE دەرىجىدىن تاشقىرى نېپىز سۇلياۋ يوپۇق ئارىلىق سىناق بازىسى تۈرى، (7) سۇنى تېجەش تىپىدىكى يېزا ئىگىلىكىدە سۇغىرىشقا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ تۇرۇبا تۈرى قاتارلىقلار.

يۇقىرىقى تۈرلەرگە دائىر تەپسىلىي ئەھۋالنى ئۇقماقچى بولسىڭىز، «توپلانغان مەبلەغنىڭ ئىشلىتىلىشى» دېگەن پاراگرافقا قاراڭ.

13. دۆلەت سىياستى ئامىلىنىڭ تەسىرى

شىركىتىمىز جۇڭگو يىنىك سانائەت باش جەمئىيىتىنىڭ يېزا ئىگىلىكىدە ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇقنى نۇقتىلىق ئىشلەپچىقىرىش كارخانىسى. سۇلياۋ يوپۇقنىڭ دۆلەت پىلانى ئىچىدىكى مەھسۇلات ئىكەنلىكىنى، بۇنىڭغا دۆلەتنىڭ بىر تۇتاش باھا قويىدىغانلىقىنى نەزەردە تۇتۇپ، پىلان ئىچىدىكى خام ئەشيالارنى ئىمپورت قىلىشتا قوشۇلما قىممەت بېجىنى تولۇق قايتۇرۇش، تاموژنا بېجىنى كېمەيتىش، مەھسۇلاتنى ساتقاندا قوشۇلما قىممەت بېجى ئالماسلىقتەك ئېتىبار بېرىش سىياستىدىن بەھرىمەن بولىدۇ. جۇڭگو يىنىك سانائەت باش جەمئىيىتى شىركىتىمىز پاي چېكىنى بازارغا سالغاندىن كېيىن، يۇقىرىقى تەرەپلەردە هازىر يولغا قويۇۋاتقان ئېتىبار بېرىش سىياستىنى

16. چوڭ پايچېكنىڭ رىقابەتتىن ۋاز كېچىش ۋەدىسى

شىركىتىمىزنىڭ ئەڭ چوڭ پايچېكى بولغان سۇلياۋ - خىمىيە مەھسۇلاتلىرى باش زاۋۇتى ئۆزى ۋە ئۆزىگە تەۋە كارخانىلار هازىر باشقۇرۇۋاتقان مەھسۇلاتلارنى شىركىتىمىزنىڭكى بىلەن تامامەن ئوخشاش قىلماسلىق، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ شىركىتىمىزنىڭكى بىلەن ئوخشاش ياكى ئوخشىشىپ كېتىدىغان مەھسۇلاتلارنى ئىشلەپچىقىرىش بويىچە رىقابەتلەشمەسلىك توغرىسىدا ۋەدە بەردى.

9. تارقاتقۇچىلار تەييارلىق كۆرۈش ھەيئىتىنىڭ ئەزالىرى

شىركىتىمىزنىڭ مۇدىرىيەت ئەزالىرى ۋە نازارەتچىلىرى شىركەت پايچېكلىرى يىغىنىدا سايلام ئارقىلىق ۋۇجۇدقا كەلتۈرۈلىدۇ؛ شىركىتىمىزنىڭ ئالىي باشقۇرغۇچىلىرى ۋە مۇھىم خىزمەتچىلىرىنى شىركەت مۇدىرىيىتى تەكلىپ قىلىپ ئىشلىتىدۇ. يۇقىرىقى خادىملارنىڭ ئىش ھەققى ۋە پاراۋانلىق تەمناتى قاتارلىقلارنى شىركەت پايچېكلىرى يىغىنى ۋە مۇدىرىيەت قارار قىلىدۇ.

10. تىجارەت نەتىجىلىرى

1. ئىشلەپچىقىرىش، تىجارەت جەھەتتىكى ئومۇمىي ئەھۋالى

شىركىتىمىز يېقىنقى بىر قانچە يىلدىن بۇيان، كارخانىنىڭ ئىچكى باشقۇرۇشىنى چىڭ تۇتۇپ، تېخنىكا ئۆزگەرتىشنى كۈچەيتىپ، يېڭى مەھسۇلاتلارنى تەتقىق قىلىپ ئىشلەپ چىقارغانلىقتىن، مەھسۇلات قىممىتى، پايدىسى يىلمۇ يىل ئېشىپ باردى. 1994 -، 1995 -، 1996- يىللىرى شىركىتىمىزنىڭ ئاساسلىق تىجارەت كەسپىدىن قىلغان كىرىمى ئايرىم - ئايرىم ھالدا 65 مىليون 315 مىڭ يۈەن، 104 مىليون 632 مىڭ يۈەن ۋە 142 مىليون 102 مىڭ يۈەن بولۇپ، بۇ يىللاردا 12 مىليون 61 مىڭ يۈەن، 15 مىليون 989 مىڭ يۈەن ۋە 20 مىليون 610 مىڭ يۈەن پايدا يارىتىلدى.

2. ئاساسلىق تىجارەت كەسپىي كىرىمىنىڭ ئاساسلىق شەكىللىنىشى

1996 - يىللىق شىركىتىمىزنىڭ ئاساسلىق تىجارەت كەسپىي كىرىمىدە سۇلياۋ يوپۇق، كۆيدۈرۈلگەن شۇلتا، PVC يىمەكلىك ۋە تاماكا ئوراش - قاچىلاش سۇلياۋسى، تۇرۇبا ماتېرىياللىرىدىن ئايرىم- ئايرىم ھالدا 71 مىليون 355 مىڭ 300 يۈەن، 18 مىليون 656 مىڭ يۈەن، 17 مىليون 373 مىڭ 200 يۈەن ۋە 10 مىليون 626 مىڭ 900 يۈەن كىرىم قىلدى، ئۇلارنىڭ ئاساسلىق تىجارەت كەسپىي كىرىمىدە ئىگىلىگەن سالمىقى ئايرىم - ئايرىم ھالدا 50.21%، 13.13%، 12.23% ۋە 7.48% بولدى.

3. كارخانا باشقۇرۇش جەھەتتە

1994 - يىلى مەملىكەت بويىچە سۇلياۋ مەھسۇلاتلىرى كەسپىدە ئۇنىۋېرسال ئىقتىسادىي ئۈنۈمى بويىچە 6 - بولدۇق، 1994 - يىلى بىكتۈەن روھىنى جارى قىلدۇرۇش بويىچە ئىلغار كوللېكتىپ، (كوللېكتىپ ئەمگەك نەمۇنىچىسى) دېگەن نامغا ئېرىشتۇق، كارخانىمىز ئۆزلۈكسىز بۇيان ئاپتونوم رايون ۋە شىخەنزە شەھىرى تەرىپىدىن «توختامغا ئەھمىيەت بېرىدىغان، لەۋزىدە تۇرىدىغان كارخانا»، «زەھەرلىك گاز چىقىپ كېتىش ھادىسىسى كۆرۈلمىگەن زاۋۇت» بولۇپ باھالىنىپ كەلدى.

4. مەھسۇلاتلارنىڭ بازار ئەھۋالى

زاۋۇتى يۈرگۈزىدۇ.

شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇش بىڭتۇەنىنىڭ [1997] 14- نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلىنىشى بىلەن شىركىتىمىز جەمئىيەتكە 27 مىليون پاي چېكى (شىركەت ئىشچى - خىزمەتچىلىرىگە تارقىتىلىدىغان 2 مىليون 700 مىڭ پايمۇ بۇنىڭ ئىچىدە)نى ئاشكارا تارقىتىدۇ.

3. شىركىتىمىز بۇ قېتىم جەمئىيەتكە ئاشكارا تارقىتىدىغان 27 مىليون پاي باھانى ئۆستۈرۈپ تارقىتىش ئۇسۇلى ئارقىلىق تارقىتىلىدۇ، باھا ئۆستۈرۈلۈپ تارقىتىلغاندىن كېيىن تارقىتىلىش ھەققى قىسمەن تۇتۇپ قېلىنغاندىن كېيىن شىركىتىمىزنىڭ كاپىتال جامائەت جۇغلانمىسىغا كىرگۈزۈلىدۇ.

4. بۇ قېتىم پاي چېكى تارقىتىشتىن ئىلگىرى شىركىتىمىزنىڭ ساپ مال - مۈلۈك ئومۇمىي سوممىسى 53 مىليون 137 مىڭ يۈەن بولۇپ، ھەربىر پاينىڭ ساپ مەبلىغى 1.476 يۈەن؛ بۇ قېتىم تارقىتىلغاندىن كېيىن ساپ مال - مۈلۈك ئومۇمىي سوممىسى تەخمىنەن 222 مىليون 96 مىڭ 800 يۈەن بولىدۇ، ھەربىر پاينىڭ قىممىتى 3.53 يۈەن بولىدۇ.

5. پاي چېكىنى قايتۇرۇپ سېتىۋېلىش تەرتىپى

شىركىتىمىز پاي چېكىنى قايتۇرۇپ سېتىۋېلىش تەرتىپىدە «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ شىركەت قانۇنى»ۋە «پاي چېكى تارقىتىش ۋە پاي چېكى سودىسىنى باشقۇرۇش ۋاقىتلىق نىزامى»دىكى پاي چېكى قايتۇرۇپ سېتىۋېلىشقا دائىر كونكرېت بەلگىلىمىلەرنى ئىجرا قىلىدۇ.

12. مالىيە بۇغالتىرلىق ماتېرىيالى

ئەگەر مەبلەغ سالغۇچى تارقاتقۇچىنىڭ مالىيە ئەھۋالى، تىجارەت نەتىجىسى ۋە بوغالتىرلىق سىياستىنى تېخىمۇ تەپسىلىي بىلمەكچى بولسا، شىنجىن جۇڭچېڭ بوغالتېرلىق ئىشلىرى ئورنى تەپتىشلىك قىلغان تارقاتقۇچىنىڭ ئىقتىسادىي تەپتىش دوكلاتى ۋە تارقاتقۇچى تۈزگەن مالىيە دوكلاتى جەدۋىلىنى كۆرسە بولىدۇ.

ئىقتىسادىي تەپتىشلىك دوكلاتى

شېنجېن جۇڭچېڭ بوغالتىرلىق ئىشلىرى ئورنى [1997] 010-نومۇرلۇق

شىنجاڭ تيەنيې پاي ھەسسىدارلىق چەكلىك شىركىتى تەييارلىق كۆرۈش ھەيئىتى:

بىز ھاۋالىنى قوبۇل قىلىپ، مەزكۇر شىركەتنىڭ 1994-يىل 12-ئاينىڭ 31-كۈنى، 1995-يىل 12-ئاينىڭ 31-كۈنى ھەم 1996-يىل 12-ئاينىڭ 31-كۈنىدىكى مال-مۈلۈك ئاكتىپ-پاسسىپ جەدۋىلى بىلەن 1994-، 1995-يىللىق ھەم 1996-يىللىق پايدا جەدۋىلى ۋە 1995-، 1996-يىللىق مالىيە ئەھۋالىنىڭ ئۆزگىرىش جەدۋىلىنى تەپتىش قىلدۇق. بۇ بوغالتىرلىق مەلۇمات جەدۋىلىگە مەزكۇر شىركەت مەسئۇل بولىدۇ، بىزنىڭ مەسئۇلىيىتىمىز بوغالتېرلىق مەلۇمات جەدۋىلى توغرىسىدا ئىقتىسادىي تەپتىشلىك پىكرى بېرىشتىن ئىبارەت. بىزنىڭ ئىقتىسادىي تەپتىشلىكىمىز جۇڭگونىڭ رويخەتكە ئېلىنغان مۇستەقىل ئىقتىسادىي تەپتىش قىلىش مىزانىغا ئاساسەن ئېلىپ بېرىلدى. ئىقتىسادىي تەپتىش قىلىش جەريانىدا، بىز مەزكۇر شىركەتنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا بىرلەشتۈرۈپ، بوغالتىرلىق خاتىرىسىنى ئارىلاپ تەكشۈرۈش قاتارلىقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالغان، زۆرۈر دەپ قارىغان ئىقتىسادىي تەپتىش قىلىش تەرتىپىنى يولغا قويدۇق.

مەلۇمات جەدۋىلى تۈزۈش مەقسىتى ۋە ئىشلىتىلىش ئورنىنى كۆزدە تۇتۇپ مۇشۇ بوغالتىرلىق مەلۇمات جەدۋىلىنى تۈزگەندە، «پاي تۈزۈمى سىناق نۇقتىسى قىلىنغان كارخانىلارنىڭ بوغالتىرلىق تۈزۈمى»دىكى ئالاقىدار بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن تەڭشەلدى.

2. بوغالتىرلىق مەلۇمات جەدۋىلىنىڭ ئىپادىلەش ئاساسىي ئۆلچەملىرى

مەزكۇر بوغالتىرلىق مەلۇمات جەدۋىلىدە ئىپادىلەنگەنلەر مەزكۇر شىركەتنىڭ قايتا تەشكىللىنىش لايىھىسىدە بەلگىلەنگەن ھازىرقى قۇرۇلما توغرىسىدىكى تەسەۋۋۇر بولۇپ، 1994-يىل 1-ئاينىڭ 1-كۈنىدىن 1996-يىل 12-ئاينىڭ 31-كۈنىگىچە بولغان بوغالتىرلىق مەزگىلىدە (تۆۋەندە قىسقارتىپ «ئالاقىدار مەزگىل» دەپ ئاتىلىدۇ) مەۋجۇت بولۇپ تۇردى ھەم ئۆزگەرمىدى.

3. بوغالتىرلىق يىلى

مەزكۇر شىركەتنىڭ بوغالتىرلىق يىلى مىلادى ھەر يىلى 1-ئاينىڭ 1-كۈنىدىن باشلىنىپ، 12-ئاينىڭ 31-كۈنىگىچە بولىدۇ.

4. ھېسابقا چۈشۈرۈش پرىنسىپى ۋە باھا ھېسابلاش ئاساسى

بۇ شىركەت ھوقۇق مەسئۇلىيەت بارلىققا كېلىش تۈزۈمىنى ھېسابقا چۈشۈرۈش پرىنسىپى قىلىدۇ، تارىخىي تەننەرخنى باھا ھېسابلاش ئاساسى قىلىدۇ.

5. ھېسابقا چۈشۈرۈلىدىغان پۇل بىرلىكى ۋە چەت ئەل پۇلىغا سۇندۇرۇلۇشى

مەزكۇر شىركەت خەلق پۇلىنى ھېسابقا چۈشۈرۈش پۇل بىرلىكى قىلىدۇ، ئالاقىدار مەزگىل ئىچىدە چەت ئەل پۇلى ئىقتىسادىي كەسپىنى يولغا قويمايدۇ.

6. توپلىنىپ قالغان ھېسابات تەييارلىقى

ئاتچوت كۈنى، ھېسابقا ئېلىنىدىغان پۇل (ئالاقىدار شىركەتلەرنىڭ ئېلىم-بېرىم پۇلىنى ئۆز ئىچىگە ئالمايدۇ) قالدۇقىنىڭ 5‰ ى توپلىنىپ قالغان ھېساباتقا تەييارلىق قىلىنىدۇ ھەم شۇ يىللىق پايدا-زىيان تۈرىدىكى ھېساباتقا كىرگۈزۈلىدۇ.

7-ئامباردىكى مالغا باھا قويۇش ئۇسۇلى

ئامباردىكى مالغا ئەمەلىي تەننەرخى بويىچە باھا قويۇلىدۇ، ئامباردىن چىقىرىلغان مالنىڭ تەننەرخى ۋەزنى قوشۇلغان ئوتتۇرىچە نىسبەت چىقىرىش ئۇسۇلى بويىچە ھېسابلاپ بېكىتىلىدۇ، قىممىتى تۆۋەن، ئاسان خورايدىغان بۇيۇملارنى ئېلىپ ئىشلەتكەندە ھېساباتقا بىر قېتىمدىلا چېچىۋېتىلىدۇ.

8. ئۇزاق مۇددەتلىك مەبلەغنى ھېسابلاش ئۇسۇلى

مەزكۇر شىركەت پاي ھوقۇقى مەبلىغى بىلەن بىرلەشمە تىجارەت مەبلىغىگە قارىتا تۆۋەندىكىچە بوغالتىرلىق بىر تەرەپ قىلىش ئۇسۇلىنى قوللىنىدۇ:

مەبلەغ مەبلەغ سالغۇچى شىركەت ئومۇمىي كاپىتالىنىڭ 20% ئىدىن تۆۋەن بولغاندا تەننەرخ بويىچە ھېسابلىنىدۇ. مەبلەغ مەبلەغ سالغۇچى شىركەت ئومۇمىي كاپىتالىنىڭ 20% - 50% نى ئىگىلىگەندە ھوقۇق-مەنپەئەت ھېسابلىنىدۇ. مەبلەغ مەبلەغ سالغۇچى شىركەت ئومۇمىي كاپىتالىنىڭ 50% ئىدىن يۇقىرى بولغاندا ھوقۇق-مەنپەئەت بويىچە ھېسابلىنىدۇ ھەم ئۇ بوغالتىرلىق مەلۇمات جەدۋىلى بىلەن قوشۇۋېتىلىدۇ.

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

(بېشى 5 - بەتتە)

9 .مۇقىم مۈلۈك ھەم ئۇنىڭ ئومۇمىي ئامورتىزاتسىيىسى

(1) مۇقىم مۈلۈك ئۆلچىمى: ئىشلىتىش مۆھلىتى بىر يىلدىن ئېشىپ كەتكەن ئۆي- ئىمارەتلەر، ماشىنا - ئۈسكۈنىلەر، ترانسپورت قوراللىرى ھەم تىجارەتكە ئالاقىدار قورال-سايمانلار.

(2) مۇقىم مۈلۈككە باھا ھېسابلاش: مۇقىم مۈلۈككە ئەمەلىي تەننەرخ بويىچە باھا ھېسابلىنىدۇ، ئۇ 1994-يىل 6-ئاينىڭ 30 - كۈنىدىكى مۇقىم مۈلۈك ھەم ئۇنىڭ ئومۇمىي ئامورتىزاتسىيىسى ئارقىلىق مال-مۈلۈكنى ئېنىقلاشنى مەقسەت قىلىدۇ، مال-مۈلۈكنى قايتا باھالاش ھەم شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش-قۇرۇلۇش بىڭتۇەنى مال-مۈلۈكنى ئېنىقلاش، مەبلەغنى تەكشۈرۈش ئىشخانىسى تارقاتقان (1995) 1-نومۇرلۇق ھۆججەت، شىخەنزە يېزا ئىگىلىك 8-شىسى مال-مۈلۈكنى ئېنىقلاش، مەبلەغنى تەكشۈرۈش ئىشخانىسىنىڭ (1995) 01-نومۇرلۇق ھۆججىتى ھەم مالىيە مىنىستىرلىكى مال-مۈلۈكنى ئېنىقلاش، مەبلەغنى تەكشۈرۈش ئىشخانىسى قەيت قىلغان قايتا باھالاشتىن كېيىنكى مۇقىم مۈلۈكنىڭ ئەسلى باھاسى ھەم ئومۇمىي ئامورتىزاتسىيىسى تەڭشەپ ھېساباتقا كىرگۈزۈلىدۇ.

(3) مۇقىم مۈلۈكنى ئامورتىزاتسىيە قىلىش ئۇسۇلى: مۇقىم مۈلۈكنى ئامورتىزاتسىيە قىلىشتا تۈز سىزىقلىق ئۇسۇل بويىچە ئوتتۇرىچە سان چىقىرىلىپ ھېسابلىنىدۇ ھەم مۇقىم مۈلۈك تۈرلىرىنىڭ ئەسلى قىممىتى، ئىقتىسادىي ئىشلىتىش يىل چەكلىمىسىنى مۆلچەرلەش ۋە قالدۇق قىممەتنى مۆلچەرلەشكە (ئەسلى قىممەتنىڭ %5 ى) ئاساسەن ئۇنىڭ ئامورتىزاتسىيە نىسبىتى بېكىتىلىدۇ.

10. شەكىلسىز مۈلۈك ھەم ئۇنى ھېساباتتىن چىقىۋېتىش

شەكىلسىز مۈلۈك ئاساسلىقى مۇشۇ شىركەتنىڭ يەر ئىشلىتىش ھوقۇقى بولۇپ، يەر ئىشلىتىش ھوقۇقى 50 يىللىق مۆھلەت بويىچە ئوتتۇرىچە سان چىقىرىپ ھېسابقا چىقىۋېتىلىدۇ.

11. سۆرۈلۈپ قالغان مال-مۈلۈك ھەم ئۇنى ھېسابقا چىقىۋېتىش

A ئېلېكتر ئېنېرگىيىسىنىڭ سىغىمچانلىقىنى ئاشۇرۇش خىراجىتى

ئېلېكتر ئېنېرگىيىسىنىڭ سىغىمچانلىقىنى ئاشۇرۇش خىراجىتى ئېلېكتر ئېنېرگىيە باشقۇرۇش تارماقلىرىغا تاپشۇرغان ئېلېكتر ئېنېرگىيىسىنىڭ سىغىمچانلىقىنى كېڭەيتىش، ئاشۇرۇش خىراجىتى بەش يىللىق مۆھلەت بويىچە ئوتتۇرىچە سان چىقىرىپ ھېسابقا چىقىۋېتىلىدۇ.

B باشقا سۆرۈلۈپ قالغان چىقىم

باشقا سۆرۈلۈپ قالغان چىقىم مەزكۇر شىركەتنىڭ ئىشخانىلارنى بېزەش خىراجىتى ھەم تېلېفون ئورنىتىش خىراجىتى قاتارلىقلارنى كۆرسىتىدۇ، خىراجەت ئىشلىتىلگەن ئايدىن باشلاپ بەش يىل مۆھلەتكە بۆلۈپ ئوتتۇرىچە سان چىقىرىپ ھېسابقا چىقىۋېتىلىدۇ.

12. كىرىمنى ئېتىراپ قىلىش

مەزكۇر شىركەت مەھسۇلاتلار قولدىن چىقىپ كەتكەن، ئەمگەك مۇلازىمىتى بىلەن تەمىنلىگەن، پۇل تاپشۇرۇپ ئېلىنغان ياكى پۇل ئېلىش تالونىغا ئېرىشكەندە تىجارەت كىرىمىنى ئېتىراپ قىلىدۇ.

13. باج تۈرى

A ئوبوروت بېجى

مەزكۇر شىركەت قوشۇلما قىممەت بېجى تاپشۇرغۇچىلار دەپ بېكىتكەنلەر تاپشۇرىدىغان قوشۇمچە قىممەت بېجى، تىجارەت بېجىدىن كىرىم بېجىنى چىقىرىۋەتكەن باجنى كۆرسىتىدۇ.

سۇلياۋ باش زاۋۇتىغا تاپشۇرۇلىدۇ.

شىركىتىمىز پاي تۈزۈمى بويىچە ئۆزگەرتىپ تەشكىل قىلىش ھەم پاي چېكى تارقىتىش ئارقىلىق قۇرۇلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ ساپ پايدىسى «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ شىركەت قانۇنى» ۋە شىركىتىمىزنىڭ نىزامنامىسىدىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە تەقسىم قىلىنىدۇ.

(10) مۇھىم مالىيە كۆرسەتكۈچلىرى

كۆرسەتكۈچ نامى	1996 - يىل	1995 - يىل	1994 - يىل
1. كۆچمە مەبلەغ نىسبىتى(%)	112.62	108.50	103.72
2. تېز كۆچمە مەبلەغ نىسبىتى (%)	34.84	76.51	73.13
3. مۈلۈك قەرز نىسبىتى (%)	66.56	65.91	73.51
4. يىغىۋېلىشقا تېگىشلىك نېسى پۇللارنىڭ ئوبوروت نىسبىتى (%)	398.38	600.39	–
5. زاپاس مالنىڭ ئوبوروت نىسبىتى (%)	457.37	372.84	–
6. ساپ مەبلەغ پايدا نىسبىتى (%)	38.79	40.23	54.66
7. ھەر پاينىڭ ساپ پايدىسى (يۈەن)	0.57	–	–

13. مۈلۈك باھالاش

شىنجاڭ مۈلۈك باھالاش ئىشلىرى ئورنى 1997 - يىلى چىقارغان 008- نومۇرلۇق ھۆججەت «مۈلۈك باھالاش دوكلاتى»غا، دۆلەتلىك دۆلەت مۈلكىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى 1997 - يىلى چىقارغان 313- نومۇرلۇق ھۆججەتتىكى قەيتكە ئاساسەن، شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ باش زاۋۇتىنىڭ 1996 - يىل 12 - ئاينىڭ 31- كۈنىنى ئاساسىي كۈن ھېسابلىغاندا، شىركىتىمىزگە قوشقان مەبلىغىنىڭ ئومۇمىي قىممىتى 181 مىليون 874 مىڭ 200 يۈەن، قەرز ئومۇمىي سوممىسى 128 مىليون 410 مىڭ 400 يۈەن، ساپ مۈلۈك ئومۇمىي قىممىتى 53 مىليون 136 مىڭ 900 يۈەن بولىدۇ.

ئىزاھات:

1. باھالاش ئۇسۇلى:

تەننەرخنى قايتا ھېسابلاش ئۇسۇلى قوللىنىلىپ، يەككە مۈلۈك مۆلچەرلىنىدۇ، ئاندىن يەككە تۈرلەر جەملىنىپ، پۈتۈن مۈلۈكنىڭ باھا قىممىتى چىقىرىلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىللە، كىرىمنى ھازىرقى قىممەتكە سۇندۇرۇش ئۇسۇلى قوللىنىلىپ، شىركەتنىڭ پۈتۈن مال - مۈلكى تەكشۈرۈپ دەلىللىنىدۇ.

2. شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق يەر باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ 1997 - يىلى 10 - نومۇرلۇق ھۆججىتىگە ئاساسەن، شىركىتىمىز ئۆتتۈنۈپ بېرىش ئۇسۇلى ئارقىلىق يەردىن 50 يىل پايدىلىنىش ھوقۇقىغا ئېرىشتى.

يەرنىڭ باھالاپ چىقىلغان قىممىتى 28 مىليون 652 مىڭ 500 يۈەن بولۇپ، بىز ئۆتتۈنۈش پۇلىنى %20 بويىچە تاپشۇرىمىز، يەنى 5 مىليون 730 مىڭ 500 يۈەن تاپشۇرىمىز، بۇ پۇلنى شىركىتىمىزنىڭ پاي چېكى رەسمىي بازارغا سېلىنغان كۈندىن تارتىپ ئۈچ يىلغا بۆلۈپ تاپشۇرىمىز. بۇنىڭغا مۇناسىپ بولغان شەكىلسىز مۈلۈك ۋە قەرز پۇللار

يۈەن ئاشتى، بۇنىڭدىكى سەۋەب يەر باھالانغاندىن كېيىن شىركىتىمىزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىن ئۆتتۈنۈپ بېرىش ئۇسۇلى ئارقىلىق ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش ھوقۇقىغا ئىگە بولۇشىغا قالدۇرۇلدى، باھالاشتا بۇ مۈلۈكنىڭ مۇناسىپ قىسمى قەرز سۈپىتىدە ھېساباتقا خاتىرىلەپ قويۇلدى، كېيىن شىركىتىمىز يەر باشقۇرۇش تارماقلىرىنىڭ تەستىقلىشى ئارقىلىق 5 مىليون 730 مىڭ 500 يۈەن تاپشۇرۇپ ھېساباتنى تەڭشىدى.

5) شىركىتىمىزنىڭ مۈلۈكنى باھالاش نەتىجىسى دۆلەت مۈلۈك باشقۇرۇش ئىدارىسى تەرىپىدىن ئېتىراپ قىلىنغاندىن كېيىن بىڭتۈەن دۆلەت مۈلكىنى باشقۇرۇش ئىدارىسى تەستىقلىغان پايغا سۇندۇرۇش ھۆججىتى بويىچە ھېساباتتا مۇناسىپ ھالدا بىر تەرەپ قىلىنىدۇ.

14. شىركەتنىڭ تەرەققىيات پىلانى

1. ئىشلەپچىقىرىش، تىجارەتنى راۋاجلاندۇرۇش ستراتېگىيىسى

ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى مەركەز قىلىش، كارخانىنى راۋاجلاندۇرۇشنى نىشان قىلىش، كارخانىنىڭ ئىناۋىتىنى ئاساس قىلىش، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇشنى ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچ قىلىشتا چىڭ تۇرۇش، شىنجاڭنىڭ ئۆزگىچە جۇغراپىيىلىك ئۈستۈنلۈكى ۋە بايلىق ئۈستۈنلۈكىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇش، دۆلەت سىياسەتتە ئوتتۇرا، غەربىي قىسمىغا مايىل بولۇش، بىپايان غەربىي شىمالنى تەرەققىي قىلدۇرۇش چوڭ ياخشى پۇرسەتنى تۇتۇش، دۆلەتنىڭ ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرى ۋە بىڭتۈەن توغرىسىدىكى ھەر خىل ئېتىبار بېرىش سىياسەتلىرىدىن پايدىلىنىش، ئاپتونوم رايون ۋە بىڭتۈەننىڭ يېزا ئىگىلىكىنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇش، ئالدى بىلەن خىمىيە سانائىتى كەسپىنى راۋاجلاندۇرۇش جەھەتتىكى ئېتىبار بېرىش سىياسىتىدىن پايدىلىنىش، سۇلياۋ يېڭى مەھسۇلاتلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشقا سالىدىغان سېلىنمىنى كۆپەيتىش، سۇلياۋ چوڭقۇر پىششىقلانغان مەھسۇلاتلار ۋە ناترىي خلور خىمىيە سانائىتى مەھسۇلاتلىرىنى نۇقتىلىق راۋاجلاندۇرۇش، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا ئەتراپتىكى دۆلەتلەر بىلەن بولغان سودا دائىرىسىنى زور كۈچ بىلەن كېڭەيتىپ، ئۆز ئالدىغا ئىمپورت - ئېكسپورت قىلىش دائىرىسىنى كېڭەيتىپ، شىركەتنى تېخنىكا، سانائەت، سودا بىرگەۋدىلەشكەن گۇرۇھلاشقان، خەلقئارالاشقان پاي چەكلىك شىركەتكە قىلىپ راۋاجلاندۇرۇش.

2. تەرەققىيات نىشانى

مەزكۇر شىركەتنى ئۈچ يىل ۋاقىت ئىچىدە شىنجاڭدىكى كۆلىمى ئەڭ چوڭ، تۈر - خىللىرى ئەڭ تولۇق بولغان دېھقانچىلىققا كېرەكلىك سۇلياۋ بۇيۇملىرى ۋە ئىشقارلىق خلور خىمىيە سانائەت بۇيۇملىرىنى ئىشلەپ چىقىرىدىغان كارخانا قىلىپ قۇرۇپ چىقىش؛ مەزكۇر شىركەتنى بەش يىلدا شىنجاڭنىڭ سۇلياۋ - خىمىيە تەتقىقات بازىسى قىلىپ قۇرۇپ چىقىپ، مەھسۇلاتلىرىنى خەلقئارا بازارلارغا كىرگۈزۈش.

1) 1997 - يىلى يېڭى تىپتىكى سۇلياۋ تۇرۇبا ماتېرىياللىرى ئىشلەپچىقىرىش لىنىيىسىدىن تۆتنى، يېڭى تىپتىكى سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپچىقىرىش لىنىيىسىدىن بەشنى قۇرۇپ، يىلىغا 30 مىڭ توننا سۇلياۋ بۇيۇملىرى ئىشلەپچىرىش ئىقتىدارى ھاسىل قىلىنىدۇ؛ شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، 1997 - يىلى كۆيدۈرگۈچى ناترى تېخنىكىسىنى

قاتارلىق ئۆلكىلەردە سېتىلىدۇ؛ 2001 - يىلغا بارغاندا شىنجاڭ بازارلىرىدىكى نىسبىتى %45 كە يەتكۈزۈلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا %30 مەھسۇلات ئەتراپتىكى دۆلەتلەرگە ئېكسپورت قىلىنىدۇ.

2) كۆيدۈرگۈچى ناترىي سۇلفات كىسلاتاسى، تۇز كىسلاتاسى قاتارلىق ئۇل خىمىيە سانائەت بۇيۇملىرىنىڭ 1997 - يىلى شىنجاڭ بازارلىرىدىكى نىسبىتى %30.0 كە يەتكۈزۈلىدۇ، 2001 - يىلغا بارغاندا %50 تىن ئاشۇرۇش قولغا كەلتۈرۈلىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا قاتتىق ئىشقار ئىشلەپچىقىرىش كۆلىمى 10 مىڭ توننىغا يەتكۈزۈلۈپ، پائال خەلقئارا رىقابەتكە قاتناشتۇرۇلىدۇ.

3) 1997 - يىلىدىن 1998 - يىلىغىچە پولى ۋىنىل خلورىد سىمولىسىنىڭ شىنجاڭ بازارلىرىدىكى نىسبىتى %30 كە، 2001 - يىلغا بارغاندا %80 تىن كۆپرەككە يەتكۈزۈلىدۇ.

4. يېڭى مەھسۇلات تەرەققىي قىلدۇرۇش ۋە تەتقىق قىلىش پىلانى

مەزكۇر شىركەت «سۇلياۋ - خىمىيە تەتقىقات ئورنى» قۇرۇشقا 1996- يىلى تۇتۇش قىلغان، 1997 - يىلى ئوتتۇرىلىقتا سىناق قىلىش بازىسى قۇرۇلۇشى ئېلىپ بېرىپ، «ئىشلەپچىقىرىش، ئۆگىنىش، تەتقىق قىلىش»نى ئۆزئارا بىرلەشتۈرۈش يولىغا مېڭىپ، جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ شاڭخەي ئورگانىك خىمىيە تەتقىقات ئورنى، جېجياڭ ئۇنىۋېرسىتېتى قاتارلىق پەن تەتقىقات ئورۇنلىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ، تۆۋەندىكى مەھسۇلاتلارنى تەرەققىي قىلدۇرىدۇ ۋە تەتقىق قىلىدۇ:

1) جۇڭگو پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ شاڭخەي ئورگانىك خىمىيە تەتقىقات ئورنى بىلەن ھەمكارلىشىپ، كۈن نۇرىدا پارچىلىنىپ توزۇپ كېتىدىغان سۇلياۋ يوپۇق مەھسۇلاتىنىڭ ئىقتىدارىنى ياخشىلايدۇ، قوللىنىش دائىرىسىنى كېڭەيتىدۇ، شۇنداقلا سۇلياۋ يوپۇق مەھسۇلاتلىرىنى ئىككى تەرەپلىمە ئېرىتىش تەتقىقاتىنى پائال ئېلىپ بېرىپ ۋە تەرەققىي قىلدۇرۇپ، بۇ تۈر تەتقىقاتىنى خەلقئارا ئىلغار سەۋىيىگە يەتكۈزىدۇ.

2) جېجياڭ ئۇنىۋېرسىتېتى بىلەن ھەمكارلىشىپ، سىپتا خىمىيە سانائىتى مەھسۇلاتلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇپ، شىنجاڭدا پاختا ئىشلەپچىقىرىشنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇشقا تۆھپە قوشىدۇ.

3) پولى ۋىنىل خلورىد سىمولىسىنى چوڭقۇر پىششىقلاپ، ھازىرقى زامان خەلقئارا ئىلغار سەۋىيىسىگە ئىگە يېڭى تىپتىكى دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان سۇ تېجەش تۇرۇبا ماتېرىياللىرى ۋە يېڭى تىپتىكى قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرى مەھسۇلاتلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرىدۇ.

4) قاتتىق ئىشقار مەھسۇلاتلىرىنىڭ دەرىجىسىنى ئۆستۈرۈش، كۆلىمىنى كېڭەيتىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، شىنجاڭنىڭ نېفىتىنى ئېچىۋاتقان ناھايىتى ياخشى پۇرسەتتىن پايدىلىنىپ، خلورىد مەھسۇلاتلىرىنى يۈرۈشلەشتۈرۈپ تەرەققىي قىلدۇرۇشقا پائال تۇتۇش قىلىدۇ.

مەزكۇر شىركەت يېڭى مەھسۇلاتلارنى تەتقىق قىلىپ تەرەققىي قىلدۇرۇش ئارقىلىق، مەھسۇلاتلار قۇرۇلمىسىنى زور دەرىجىدە ئۆزگەرتىدۇ، بازىرى ئىتتىك، يۇقىرى پەن - تېخنىكىلىق، قوشۇمچە قىممىتى يۇقىرى بولغان يېڭى مەھسۇلاتلارنى %70 تىن ئاشۇرىدۇ، كارخانىنىڭ ئىقتىسادىي ئۈنۈمىنى سالماق قەدەمدە ئۆستۈرىدۇ.

5. مەبلەغ كۆپەيتىش ۋە مەبلەغ تەييارلاش پىلانى

نۆۋەتتە دۆلەت سىياسىتىنىڭ غەربىي قىسمىغا يەنىمۇ مايىللىشىشىغا ئەگىشىپ، شىنجاڭنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش قەدىمى تېزلىتىلىدۇ. شىنجاڭ سۇلياۋ - خىمىيە كەسپىنى راۋاجلاندۇرۇشتا مول بايلىق

تاپشۇرىدىغان قوشۇمچە قىممەت بېجى، تىجارەت بېجىدىن كىرىم بېجىنى چىقىرىۋەتكەن باجنى كۆرسىتىدۇ.

«جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ قوشۇلما قىممەت بېجى ۋاقىتلىق نىزامى» دىكى بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن مەزكۇر شىركەت دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق مەھسۇلاتلىرىنى ساتقاندا تاپشۇرىدىغان قوشۇلما قىممەت باج نىسبىتى % 13 بولىدۇ؛ ئىشلىتىشكە مۇۋاپىق بولغان باشقا مەھسۇلاتلارنىڭ قوشۇلما قىممەت باج نىسبىتى % 17 بولىدۇ.

مالىيە مىنىستىرلىكى، دۆلەت باج ئىشلىرى باش ئىدارىسىنىڭ مالىيە بېجى (1994) 004 - نومۇرلۇق ھۆججىتىدىكى بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن، مەزكۇر شىركەت 1994-يىل 5-ئاينىڭ 1-كۈنىدىن باشلاپ 1995-يىل 12-ئاينىڭ 31-كۈنىگىچە بولغان مەزگىلدە ساتقان دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان سۇلياۋ يوپۇق مەھسۇلاتلىرىدىن قوشۇلما قىممەت بېجى ئېلىنمايدۇ.

مالىيە مىنىستىرلىكى، دۆلەت باش باج ئىدارىسى 1996 - يىلى چىقارغان 38 - نومۇرلۇق ھۆججەتتىكى بەلگىلىمىگە ئاساسەن، شىركىتىمىز 1996-يىل 1- ئاينىڭ 1- كۈنىدىن 1997 - يىل 12 - ئاينىڭ 31 - كۈنىگىچە بولغان ئارىلىقتا ساتقان سۇلياۋ يوپۇق مەھسۇلاتلىرىدىن ئېلىنىدىغان قوشۇلما قىممەت بېجى داۋاملىق كەچۈرۈم قىلىنىدۇ.

گوۋۇيۈەن ئىشخانىسى 1994 - يىلى چىقارغان 100 - نومۇرلۇق ھۆججەتتىكى بەلگىلىمىگە ئاساسەن، شىركىتىمىز مائارىپ خىراجىتى قوشۇلمىسى تاپشۇرمايدۇ.

B تاپاۋەت بېجى

مالىيە مىنىستىرلىكى، دۆلەت باش باج ئىدارىسى 1994 - يىلى چىقارغان 068- نومۇرلۇق ھۆججەت ۋە شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى 1995 - يىلى چىقارغان 13 - نومۇرلۇق ھۆججەتتىكى بەلگىلىمىلەر بويىچە، شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش - قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى بىر تۇتاش باج تاپشۇرغۇچى بولىدۇ. ئۇنىڭ قول ئاستىدىكى كارخانىلار ئايرىم تاپاۋەت بېجى تاپشۇرمايدۇ، شۇڭا شىركىتىمىز 1995 - يىل 12 - ئاينىڭ 31 - كۈنىدىن بۇرۇن تاپاۋەت بېجى تاپشۇرماي، پايدا تاپشۇرىدۇ.

دۆلەت باش باج ئىدارىسى 1996 - يىلى چىقارغان 366 - نومۇرلۇق ھۆججەتتىكى بەلگىلىمىگە ئاساسەن، 1996 - يىلمۇ شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش- قۇرۇلۇش بىڭتۈەنى بىر تۇتاش باج تاپشۇرغۇچى بولۇپ تۇرىدۇ، شۇڭا شىركىتىمىز يەنىلا ئۆز ئالدىغا تاپاۋەت بېجى تاپشۇرمايدۇ، پەقەت باج تاپشۇرىدۇ.

C شەخسىي تاپاۋەت بېجى

ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ شەخسىي تاپاۋەت بېجىنى شىركىتىمىز تاپشۇرۇپ قويىدۇ.

14. پايدا تەقسىماتى

شىركىتىمىز 1995 - يىل 12 - ئاينىڭ 31 - كۈنىدىن بۇرۇن تاپقان ساپ پايدا ھۆددە ئاساسىي سانى (1994 - يىلى 1 مىليون 346 مىڭ 245. 79 يۈەن، 1995 - يىلى 1 مىليون 516 مىڭ 459.75 يۈەن) بويىچە تاپشۇرغاندىن كېيىن ئاشقان قىسمىنىڭ ھەممىسى ئېشىنچا جۇغلانما قىلىنىدۇ؛ 1996 - يىلى تاپقان ساپ پايدا ھۆددە ئاساسىي سان 2 مىليون 226 مىڭ يۈەن بويىچە تاپشۇرۇلغاندىن كېيىن % 10 ى قانۇنىي ئېشىنچا جۇغلانما ۋە قانۇنىي جامائەت پاراۋانلىق فوندى قىلىنىدۇ، ئۇنىڭدىن ئاشقىنى

پاي چېكى رەسمىي بازارغا سېلىنغان كۈندىن باشلاپ ئۈچ يىلغا بولۇپ تاپشۇرىمىز. بۇنىڭغا مۇناسىپ بولغان شەكىلسىز مۈلۈك ۋە قەرز پۇللار ئەسلىي تاپشۇرغان ئۆتتۈنۈش پۇلىغا ئاساسەن ھېساباتتا تەڭشەلدى.

3. بىڭتۈەن دۆلەت مۈلكىنى باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ 1997 - يىلى 14 - نومۇرلۇق ھۆججىتىگە ئاساسەن، شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە باش زاۋۇتىنىڭ شىركىتىمىزگە سالغان ئومۇمىي مۈلكى 158 مىليون 925 مىڭ يۈەنگە يەتتى، ئومۇمىي قەرزى 105 مىليون 788 مىڭ يۈەن بولۇپ، ساپ مۈلكى 53 مىليون 137 مىڭ يۈەن بولدى. ساپ مۈلكى% 67.75 لىك پايغا سۇندۇرۇش نىسبىتى بويىچە پايغا سۇندۇرۇلۇپ، شىنجاڭ شىخەنزە تيەنيې سۇلياۋ - خىمىيە باش زاۋۇتى 36 مىليون دۆلەت ئىلكىدىكى قانۇنىي ئىگە پېيىغا ئىگە بولدى. شىركەتنىڭ غەيرىي تىجارەت خاراكتېرلىك مال - مۈلكىنى ئايرىپ چىقىش، ۋەكالەتەن باشقۇرۇش ھەمدە ھەقلىق ئىشلىتىش مەسىلىلىرىنى بىر تەرەپ قىلىشمۇ بىڭتۈەن دۆلەت مۈلكىنى باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ 1997 - يىلى 14 - نومۇرلۇق ھۆججىتىدە تەستىقلاندى.

4. مۈلۈكلەر قىممىتىنىڭ كۆپىيىش (كېمىيىش)تىكى ئاساسىي سەۋەبلەر

1) كۆچمە مەبلەغنىڭ قىممىتى باھالاشتا 1 مىليون 568 مىڭ 100 يۈەن ئاشتى، بۇنىڭ سەۋەبى تۆۋەندىكىچە:

(1) ئېلىشقا تېگىشلىك پۇللارنىڭ قىممىتى باھالاشتا 10 مىڭ 600 يۈەن كېمەيدى؛

(2) توپلىنىپ قالغان ھېساباتتىكى پۇلنىڭ قىممىتى باھالاشتا 232 مىڭ 500 يۈەن كېمەيدى؛

(3) باشقا ئېلىشقا تېگىشلىك پۇللارنىڭ قىممىتى باھالاشتا 800 يۈەن كېمەيدى؛

(4) ئامباردىكى مالنىڭ قىممىتى باھالاشتا 1 مىليون 347 مىڭ يۈەن ئاشتى.

2) مۇقىم مۈلۈكنىڭ قىممىتى باھالاشتا 7 مىليون 32 مىڭ 400 يۈەن ئاشتى، بۇنىڭ سەۋەبى تۆۋەندىكىچە:

(1) ئىمارەتلەرنىڭ قىممىتى باھالاشتا 4 مىليون 190 مىڭ 500 يۈەن ئاشتى؛

(2) ماشىنا - ئۈسكۈنىلەرنىڭ قىممىتى باھالاشتا 2 مىليون 841 مىڭ 900 يۈەن ئاشتى؛

(3) يەردىن پايدىلىنىش ھوقۇقىنىڭ قىممىتى 28 مىليون 652 مىڭ 500 يۈەن ئاشتى، بۇ يەردىكى ئاساسىي سەۋەب شۇكى، تۈزۈلمە ئىسلاھاتىدىن بۇرۇن شىركىتىمىز يەرلەرگە مەمۇرىي تارماقلارنىڭ ئايرىپ بېرىشى ئارقىلىق ئېرىشكەنىدى، تۈزۈلمە ئىسلاھاتىدىن كېيىن شىركىتىمىز ئۆتتۈنۈپ بېرىش ئۇسۇلى ئارقىلىق ئۆزى ئىگىلىگەن يەرنى ئىشلىتىش ھوقۇقىغا ئېرىشتى.

3) باشقا مۈلۈكلەرنىڭ قىممىتى باھالاشتا 1 مىليون 312 مىڭ 400 يۈەن ئاشتى؛ بۇنىڭدىكى ئاساسىي سەۋەب، ئېشىپ بارىدىغان مۈلۈكلەر ئىچىدە:

(1) مۇقىم مۈلۈكنى زىننەتلەش خىراجىتى قىممىتى 272 مىڭ 800 يۈەن كېمەيدى؛

(2) توك ئىشلىتىش ھوقۇقى، توك ياردەم پۇلى ھەم يەرلىك ياردەم پۇلىنىڭ قىممىتى باھالاشتا 1 مىليون 562 مىڭ 700 يۈەن ئاشتى؛

(3) تېلېفوننىڭ دەسلەپكى ئورنىتىش ھەققىنىڭ قىممىتى باھالاشتا 22 مىڭ 500 يۈەن ئاشتى.

4) كۆچمە قەرز قىممىتى باھالاشتا 28 مىليون 652 مىڭ 500

بىلەن بىر ۋاقىتتا، 1997 - يىلى كۆيدۈرگۈچى ناترىي تېخنىكىسىنى ئۆزگەرتىش ۋە پولى ۋىنىل خلورىد سىمولىسى تۈرى قۇرۇلۇشىنى ئومۇمىيۈزلۈك تاماملاپ، يىلىغا 20 مىڭ توننا كۆيدۈرگۈچى ناترىي، 6000 توننا پولى ۋىنىل خلورىد سىمولىسى ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارى ھاسىل قىلىنىدۇ.

1998 - يىلى دېھقانچىلىقتا كېرەكلىك سۇلياۋ تورۇبا ماتېرىياللىرى، يېڭى تىپتىكى سۇلياۋ قۇرۇلۇش ماتېرىياللىرى قاتارلىق تۈرلەرنىڭ پۈتتۈرۈلۈشى ۋە كۆيدۈرگۈچى ناترىي، پولى ۋىنىل خلورىد سىمولىسى يۈرۈشلەشتۈرۈلگەن تۈرنىڭ مۇكەممەللەشتۈرۈلۈشىگە ئەگىشىپ، يىلىغا 35 مىڭ توننا سۇلياۋ بۇيۇملىرى، 22 مىڭ توننا كۆيدۈرگۈچى ناترىي، 10 مىڭ توننا پولى ۋىنىل خلورىد سىمولىسى ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارى ھاسىل قىلىنىدۇ.

2001 - يىلىغا بارغاندا، مەزكۇر شىركەتنىڭ ئىشلەپچىقىرىش كۆلىمى يىلىغا 50 مىڭ توننا سۇلياۋ بۇيۇملىرى، 30 مىڭ توننا كۆيدۈرگۈچى ناترىي (بۇنىڭ ئىچىدە 20 مىڭ توننا ئىئون پەردىلىك كۆيدۈرگۈچى ناترىي)، 50 مىڭ توننا پولى ۋىنىل خلورىد سىمولىسى (ئېتىلېنلاش ئۇسۇلى) غا يەتكۈزۈلىدۇ.

2) مەزكۇر شىركەتنىڭ سېتىش كىرىمى 1997 - يىلى 174 مىليون يۈەنگە يەتكۈزۈلىدۇ، 1998 - يىلى 300 مىليون يۈەنگە، 2001 - يىلى 650 مىليون يۈەنگە يەتكۈزۈلىدۇ.

3) مەزكۇر شىركەت پايدىسىنى 1997 - يىلى 26 مىليون 140 مىڭ يۈەنگە، 1998 - يىلى 35 مىليون يۈەنگە، 2001 - يىلى 70 مىليون يۈەنگە يەتكۈزمەكچى.

4) شىركەت خادىملار قوشۇنىنى يەنىمۇ خىللاشتۇرۇپ، ئالىي دەرىجىلىك پەن تەتقىقات خادىملىرىنى كىرگۈزۈش ۋە تەربىيىلەشنى تېزلىتىپ، بەش يىل ئىچىدە مەشغۇلاتچى ئىشچىلارنىڭ سەۋىيىسىنى ئوتتۇرا دەرىجىلىك سەۋىيىدىن ئاشۇرۇشتەك تەربىيىلەش خىزمىتىنى ئورۇندايدۇ. مۆلچەرلىنىشچە، 1997 - يىلى خادىملار 1700 كىشىگە يەتكۈزۈلۈپ، ئالىي مەكتەپ، تېخنىكومدىن يۇقىرى مەدەنىيەت سەۋىيىسىگە ئىگە خادىملارنىڭ نىسبىتى% 30 كە يەتكۈزۈلىدۇ، 2001-يىلىغا بارغاندا 2000 كىشىگە يەتكۈزۈلىدۇ، ئالىي مەكتەپ، تېخنىكومدىن يۇقىرى مەدەنىيەت سەۋىيىسىگە ئىگە خادىملار نىسبىتى% 40 تىن ئاشۇرۇلىدۇ.

3. بازارنى راۋاجلاندۇرۇش پىلانى

شىركەت ھازىرقى بازارلارنى ساقلاپ ۋە كېڭەيتىپ، يېڭى مەھسۇلات بازارلىرىنى پائال يېتىلدۈرىدۇ، شىنجاڭنىڭ جۇغراپىيىلىك ئۈستۈنلۈكىدىن پايدىلىنىپ، سىرتقا ساتىدىغان مەھسۇلاتلار نىسبىتىنى چوڭايتىپ، خەلقئارا رىقابەتكە قاتنىشىدۇ.

1) 1997 - يىلى كۈن نۇرىدا پارچىلىنىپ تۈزۈپ كېتىدىغان سۇلياۋ يوپۇق مەھسۇلاتلىرىنىڭ شىنجاڭ بازارلىرىدىكى نىسبىتى % 100 كە، مەملىكەت بويىچە % 60 كە، 2001 - يىلىغا بارغاندا مەملىكەت بازارلىرىدىكى نىسبىتى % 80 يەتكۈزۈلىدۇ، ھازىر كېڭەيتىلگەن كۆلەم 300 مىڭ موغا يەتتى. 1997 -يىلدىن 1998- يىلغىچە سۇلياۋ يوپۇق ۋە يېڭى تىپتىكى سۇلياۋبۇيۇملىرىنىڭ شىنجاڭ بازارلىرىدىكى نىسبىتى مۆلچەرلىنىشچە% 35 تىن ئاشۇرۇلىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا% 30 مەھسۇلات شەنشى، گەنسۇ، نىڭشيا، چىڭخەي

ئەگىشىپ، شىنجاڭنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش قەدىمى تېزلىتىلىدۇ. شىنجاڭ سۇلياۋ - خىمىيە كەسپىنى راۋاجلاندۇرۇشتا مول بايلىق ئۈستۈنلۈكىگە ئىگە، دۆلەت دەرىجىلىك پاختا بازىسى قۇرۇلۇشى ۋە نېفىتنى كەڭ دائىرىدە ئېچىشمۇ شىركىتىمىزنىڭ سۇلياۋ يوپۇق مەھسۇلاتلىرى ۋە خىمىيە سانائەت مەھسۇلاتلىرىغا كەڭ بازار ھازىرلاپ بېرىدۇ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، جۇغراپىيىلىك ئۈستۈنلۈكى سەۋەبلىك شىركىتىمىز مەھسۇلاتلىرىنىڭ ئەتراپتىكى دۆلەتلەرگە ئېكسپورت قىلىنىش يوشۇرۇن كۈچى غايەت زور بولىدۇ.

شىركىتىمىز ھازىر 15 مىڭ توننا سۇلياۋ بۇيۇملىرىنى ئۇنۇمۈرسال ئىشلەش ئىقتىدارىغا ئىگە، بۇ قېتىم پاي ھېسابىغا مەبلەغ توپلىغان تۈرلەرنىڭ پەيدىنپەي پۈتۈپ ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشىشىگە ئەگىشىپ، 1997 - يىلى 30 مىڭ تونىنغا، 1998 - يىلى 35 مىڭ تونىنغا يەتكۈزۈلىدۇ، لېكىن بازار ئېھتىياجىنى ھېچقانچە قاندۇرالمايدۇ؛ 2001- يىلىغا بارغاندا سۇلياۋ بۇيۇملىرى 50 مىڭ تونىنغا يەتكۈزۈلىدۇ. شۇنداقلا 20 مىڭ تونىلىق ئىئون پەردىلىك كۆيدۈرگۈچى ناترىي تۈرىنىڭ قۇرۇلۇشى تاماملىنىپ، ئېكسپورت كۆپەيتىلىدۇ، مەھسۇلاتلار دەرىجىسى ئۆستۈرۈلىدۇ، قۇرۇلۇش مەبلىغى بانكىدىن قەرز ئېلىش ۋە پاي ھېسابىغا مەبلەغ توپلاش يولى بىلەن ھەل قىلىنىدۇ.

شىركىتىمىز شۇنىڭغا ئىشىنىشكە تولۇق ھەقلىقكى، كارخانا تۈزۈلمىسىنى ئۆزگەرتىش ۋە بازارغا ئاتلىنىش ئارقىلىق، شىركىتىمىزنىڭ كۆلىمى ئۈزلۈكسىز زورىيىدۇ، ئىقتىسادىي ئۈنۈمى سالماق قەدەمدە ئۆسىدۇ. شىركىتىمىز بۇنىڭدىن كېيىنكى بەش يىلدا سۇلياۋ- خىمىيە سانائەت مەھسۇلاتلىرىنى ئىشلەپچىقىرىش پىششىقلاشنى ئاساس قىلغان، پەن تەتقىقاتى بىلەن ئىشلەپچىقىرىش ئۆزئارا بىرلەشتۈرۈلگەن، ئىچكى- تاشقى سودا ئۆزئارا بىرلەشتۈرۈلگەن، تېخنىكا، سانائەت، سودا بىر گەۋدىلەشتۈرۈلگەن، گۇرۇھلاشقان، خەلقئارالاشقان كارخانا قىلىپ قۇرۇپ چىقىلىدۇ، شۇنداقلا بارلىق پايچىكلارنى ئەڭ ياخشى مەبلەغ ئۈنۈمىگە ئېرىشتۈرۈش ئۈچۈن تىرىشىدۇ.

15. پايغا خېرىدار چاقىرىش چۈشەندۈرۈشى ۋە ئالاقىدار ھۆججەتلەرنى كۆرۈش ئورنى

1) شىنجاڭ تيەنيې پاي چەكلىك شىركىتى (قۇرۇلۇش ئالدىدا تۇرىدۇ)

ئادرېسى: شىنجاڭ شىخەنزە شەھىرى شىمالىي 1 - كوچا غەربىي
تېلېفونى: 2516164 (0993)
فوتو تېلېگراف: 2515574 (0993)

2) شىنيىن ۋەنگو ئاكسىيە پاي چەكلىك شىركىتى
ئادرېسى: شاڭخەي شەھىرى نەنجىڭ شەرقىي كوچىسى 99 - نومۇر
تېلېفونى: 64312800 (021)
فوتو تېلېگراف: 64310778 (021)

3) شاڭخەي ئاكسىيە بازىرى
ئادرېسى: شاڭخەي شەھىرى خۇاڭپۇ كوچىسى 15 - نومۇر
تېلېفونى: 63068888(021)

شىنجاڭ تيەنيې پاي چەكلىك شىركىتى (قۇرۇلۇش ئالدىدا تۇرىدۇ)

1997 - يىل 5 - ئاينىڭ 21 - كۈنى

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياغزىجىياڭ كوچىسى 1 - نومۇر. تېلېفون باش ئايپاراتى: 5818200. ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028. پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ، پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)

شىنجاڭ گېزىتى

新疆日报 （维吾尔文）

(بۇ سان ئالتە بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65—0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل
ماي
22
پەيشەنبە

ئۈرۈمچىنىڭ ھاۋارايى: كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا بۇلۇتلۇق بولىدۇ، تېمپېراتۇرا 13°C - 23°C بولىدۇ، ئوتتۇرا ھال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

گوۋۇيۈەنىنىڭ مۇھىت ئاسراش بويىچە نازارەت قىلىش، تەكشۈرۈش ئۆمىكىدىكىلەر مۇنداق دەپ كۆرسەتتى:

بوستانلىقنى قوغداش ـ شىنجاڭنىڭ جان تومۇرىنى قوغدىغانلىق

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ئۈرۈمچى خەۋىرى. دۆلەت مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى ۋە مەمۇرىي تەپتىش مىنىستىرلىكى تەشكىللىگەن گوۋۇيۈەنىنىڭ مۇھىت ئاسراش بويىچە نازارەت قىلىش، تەكشۈرۈش ئۆمىكىدىكىلەر ئاپتونوم رايونىمىزدىكى تەكشۈرۈشنى ئاياغلاشتۇرۇش ئالدىدا مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: ھازىر شىنجاڭدا 40 % كە يېقىن «15 كىچىك» كارخانا تاقالمىغان، ئەمەلدىن قالدۇرۇلمىغان، بۇ كارخانىلار شىنجاڭنىڭ سۇ مەنبەسىنى ئېغىر دەرىجىدە بۇلغىغان، ئاپتونوم رايونىنىڭ سانائەت، يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشى ۋە خەلقنىڭ تۇرمۇشىغىمۇ تەسىر يەتكۈزگەن، شۇڭا بۇ كارخانىلارنى تېزدىن ئەمەلدىن قالدۇرۇش ۋە تاقاش لازىم.

تەكشۈرۈش ئۆمىكىدىكىلەر 5 ـ ئاينىڭ 11 ـ كۈنىدىن 15 ـ كۈنىگىچە تۇرپان ۋىلايەتلىك تاشقى سودا شىركىتىنىڭ نېفىت ئايرىش زاۋۇتى، شىنجاڭ ھەربىي رايونى تۇرپان تۆمۈر تاۋلاش زاۋۇتىنىڭ نېفىت ئايرىش زاۋۇتى قاتارلىق جايلارغا بېرىپ تەكشۈردى، مىچۈەن ناھىيىسى، شىنجاڭ ئىشلەپچىقىرىش ـ قۇرۇلۇش بىڭتۈەنىنىڭ بىر قىسىم «15 كىچىك» كارخانىسىنى ئارىلاپ تەكشۈردى، ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى ۋە ئالاقىدار تارماقلارنىڭ گوۋۇيۈەنىنىڭ «مۇھىت ئاسراشقا دائىر بىر قانچە مەسىلە توغرىسىدىكى قارارى»نى ئىزچىللاشتۇرۇش، ئەمەلىيلەشتۈرۈش ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلاتىنى ئاڭلىدى.

تەكشۈرۈش ئۆمىكىدىكىلەر مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: شىنجاڭدا بوستانلىق ئاران 77 مىڭ كۋادرات كىلومېتىرغا يېتىدۇ، بوستانلىقنى قوغداش شىنجاڭدا ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە، لېكىن ئاساسىي قاتلامدىكى بىر قىسىم رەھبىرىي كادىرلارنىڭ مۇھىت ئاسراش ئېڭى ئاجىز، تارماقلار ئوتتۇرىسىدىكى ماسلىشىش كەمچىل، سىستېمىلار بىلەن جايلارنىڭ بۆلۈنۈپ تۇرۇشى قاتارلىق ئامىللارنىڭ تەسىرى تۈپەيلىدىن، شىنجاڭنىڭ گوۋۇيۈەنىنىڭ قارارىنى ئىزچىللاشتۇرۇش، ئەمەلىيلەشتۈرۈش سۈرئىتى ۋە سالمىقىنى كۈچەيتىشكە توغرا كېلىدۇ.

تەكشۈرۈش ئۆمىكىدىكىلەر مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: دۆلەتنىڭ ئوتتۇرا، غەربىي قىسمىغا مايىل بولۇش سىياسىتىنىڭ پەيدىنپەي ئەمەلىيلەشتۈرۈلۈشى ۋە دۆلەت كەسىپ قۇرۇلمىسىنىڭ تەڭشىلىشىگە ئەگىشىپ، شىنجاڭدا بايلىقنى ئېچىش بويىچە دولقۇن كۆتۈرۈلدى. ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى ۋە ئالاقىدار تەرەپلەر بايلىقنى ئېچىشنى تەكتىلىگەندە، مۇھىت ئاسراش خىزمىتىنى يەنىمۇ كۈچەيتىپ، ئىشنىڭ بېشىدىلا كەسىپ قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش ۋە يېزا ـ بازار كارخانىلىرىنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىشى لازىم، بۇلغىنىپ بولغاندىن كېيىن تىزگىنلەش يولىغا مېڭىشقا بولمايدۇ.

ئاپىرىن ساڭا، بەي بوۋا ...

ئۆز مۇخبىرىمىز مېھرىئاي ياقۇپ

تەھرىر ئىلاۋىسى: ھۆرمەتلىك مۇشتىرىلار، بۇ خەۋەرنى ئەستايىدىل ئوقۇپ چىقىشقا ئەرزىيدۇ. بۇ خەۋەردە يېزىلغىنى بەي جيەنبو ئاكىدەك بىر ئاددىي پۇقرانىڭ جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ يېزا ـ قىشلاقلىرىدىن 20 يېتىم بالىنى ئېلىپ كېلىپ بېقىۋېلىپ، تەربىيەلەپ ئۆستۈرۈۋاتقانلىقىغا دائىر خاسىيەتلىك ئىشتۇر. بۇ ئىش مۇشۇ جەمئىيىتىمىزدە بولۇشقا تېگىشلىك ئادەتتىكى ئىش بولۇپ كۆرۈنسىمۇ، ماھىيەتتە بۇ ئىنسانلار ئوتتۇرىسىدىكى ھەقىقىي مېھىر ـ شەپقەتنىڭ، ھەر مىللەت خەلقلىرى ئوتتۇرىسىدىكى يالقۇنلۇق مېھىر ـ مۇھەببەتنىڭ، چىن ئىنسانلاردىكى توغرا كىشىلىك قاراش ۋە توغرا قىممەت قارىشىنىڭ، شۇنداقلا پاك، ئالىيجاناب ئىنسانىي پەزىلەتنىڭ يارقىن نامايەندىسىدۇر.

دۆلىتىمىز تېخى تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەت. دۆلىتىمىزنىڭ ئىقتىسادىي ئۇنىۋېرسال كۈچى تېخى بىر قەدەر ئاجىز. شۇڭا چەت ـ ياقا يېزا ـ قىشلاقلاردا ئوقۇشسىز قېلىۋاتقان نامرات باللار ۋە يېتىملەرنى ئوقۇتۇش، تەربىيەلەش، پاراۋانلىقتىن تولۇق بەھرىمەن قىلىشقا ئېھتىياجلىق بولغان خىراجەتنى ھازىرغىچە دۆلەت تېخى تولۇق ئۈستىگە ئېلىپ كېتەلمەيدۇ. شۇڭا ئالدىن بېيىغان ئورۇن، شەخسلەرنىڭ كېيىنكى ئەۋلادلارغا كۆڭۈل بۆلۈشىنى ۋەتەننىڭ ئىستىقبالىغا، 21 ـ ئەسىرنىڭ قۇرغۇچىلىرىغا كۆڭۈل بۆلۈش دەپ قاراپ، بەي جيەنبو ئاكىدەك ئالىيجاناب روھ بىلەن ئوقۇشسىز قېلىۋاتقان تېخىمۇ كۆپ نامرات باللار ۋە يېتىملەرنىڭ بېشىنى سىلاپ، ئۇلارغا ئۇلۇغ ۋەتىنىمىز چوڭ ئائىلىسىدىكى مېھىر ـ شەپقەتنىڭ ئىللىقلىقىنى يەتكۈزۈشىنى ئۈمىد قىلىمىز.

* * *

بۇنىڭدىن ئىككى يىل ئىلگىرى بەي جيەنبو ئىسىملىك بىر كىشىنىڭ قەشقەر، خوتەن ۋىلايەتلىرىدىن 20 نەپەر يېتىم بالىنى ئەكىلىپ ئۆزى قۇرغان پاراۋانلىق ئورنىدا بېقىۋاتقانلىق خەۋىرى يىراق ـ يېقىنغا تارالغانىدى.

«بوۋا، بوۋا، قارىغىنە، مەن مۇئەللىم ئۆگەتكەن خەتلەرنى يېزىپ بولدۇم!» دېگىنىچە چۇرقىرىشىپ كېلىپ ئۇنى ئورىۋالدى. ئۇ باللارنىڭ يازغان خەتلىرىگە دىققەت بىلەن قاراپ چىققاندىن كېيىن:

ـ بوۋاڭلار بۇ ئۇيغۇرچە ھەرپلەرنى تونۇمىسىمۇ خېلى چىرايلىق يېزىلىپتۇ دەپ قارايدۇ. تېخىمۇ چىرايلىق يېزىشنى ئۆگىنىڭلار ـ ھە! ــ دەپ ئۇلارنىڭ بېشىنى سىلىدى ۋە مېنى تەربىيىچىگە تونۇشتۇرۇپ قويۇپ، قايتىپ كەتتى. تەربىيىچى ماڭا چۈشەنچە بەرگەندەك قىلىپ:

ـ بەي يۈەنجاڭ دائىم مۇشۇنداق ئالدىراشلا يۈرۈيدۇ، ــ دېدى.

سىنىپ ئىچى ئازادە بولۇپ، پارتا ـ ئورۇندۇقلار رەتلىك تىزىلغان، تاملارغا تۈرلۈك قىزىقارلىق رەسىملەر چاپلانغانىدى. تەربىيىچى مېنى باللارنىڭ ياتاق ئۆيلىرىگە باشلاپ كىردى. ھەممە نەرسە ئۆز جايىدا، ئورۇن ـ كۆرپىلەر ناھايىتى پاكىز، رەتلىك تىزىلغانىكەن. ئۇنىڭ ئېيتىشىچە باللار كۈندە ئەتىگەن 5:30دا ئورنىدىن تۇرىدىكەن. ئورۇنلىرىنى ئۆزى يىغىدىكەن. ئۇنىڭدىن كېيىن سىرتقا چىقىپ بەدەن چېنىقتۇرىدىكەن. كۈندە چۈشتىن كېيىن تېلېۋىزوردىن ئىككى سائەت كارتون فىلىم كۆرىدىكەن.

تەققى ـ تۇرقىدىن ئىنتايىن غەمسىز، سەبىيلىكى چىقىپ تۇرىدىغان بۇ باللار مېنىڭ ئەتراپىمغا ئولىشىۋېلىپ ئۇنى ـ بۇنى سوراشقا باشلىدى. مەن ئۇلارنىڭ ئىسمىنى، يېشىنى سورىشىمغا ئۇلار ئۆزلىرىنىڭ چاقماقتەك جاۋابلىرى بىلەن مېنى ئالدىرىتىپ قويىدى. مەن بىر جۈپ قارا كۆزىدىن چېچەنلىك چىقىپ تۇرىدىغان ئالتە ـ يەتتە ياشلار چامىسىدىكى نۇرگۈل ئىسىملىك بىر قىزدىن ئۆز ئۆيىنىڭ نەدە ئىكەنلىكىنى، ئاتا ـ ئانىسىنىڭ ئىسمىنى

ۋاڭ يېگلىيەنىڭ ئالدىغا قويۇپ:

ـ بۇ پۇل ھالال ئەمگىكىمىزنىڭ مېۋىسى. ئەسلىگۇ مىڭ جاپادا شۇنچىلىك پۇل يىغقاندىكىن ئازادە، يورۇق ئۆيدىن بىرنى سېتىۋېلىپ، ئاخىرقى ئۆمرىمىزنى خاتىرجەم ئۆتكۈزسەك بولاتتى. لېكىن، مەن بۇ پۇلنى باشقا بىر يەرگە ئىشلىتەيلىمىكىن دەيمەن، ـ دېدى.

گەپنىڭ تېگىگە يېتەلمىگەن ۋاڭ يېگلىيەن ھەيرانلىق بىلەن ئۇنىڭغا قاراپ قالدى.

ئۇ سۆزىنى يەنە داۋام قىلدى:

(ئاخىرى 6 ـ بەتتە)

سۈرەتتە: بەي جيەنبو يېتىم باللار بىلەن بىللە. ياقۇپ ھېيت فوتوسى

قەشقەر ۋىلايىتىدە كېۋەز پەرۋىشى پۇختا ئىشلەنمەكتە

ئۆز مۇخبىرىمىز خۇدابەردى ئابدۇللا خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر ۋىلايىتى يېتەرلىك ئادەم كۈچى ۋە ماددىي كۈچ ئاجرىتىپ، تولۇقلاپ تېرىش، كولتىۋاتسىيە قىلىش، كېسەللىك، زىيانداش ھاشاراتلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش، تىزگىنلەش مەركەز قىلىنغان كېۋەز پەرۋىشىنى پۇختا ئىشلىمەكتە. 5 ـ ئاينىڭ 16 ـ كۈنىگىچە 3 مىليون مو يەردىكى كېۋەز ئۈچ قېتىم كولتىۋاتسىيە قىلىنىپ بولدى. ھەر خىل سەۋەب بىلەن ئۈنمىگەن، چالا ئۈنگەن، نابۇت بولغان 1 مىليون مو يەردىكى كېۋەز مايسىسى تولۇقلاندى، 346 مىڭ مو يەردىكى كېۋەز مايسىسىغا يوپۇرماق ئوغۇتى بېرىلدى.

كېۋەز پەرۋىشىدە ناھىيىلەر ئۆز يېرىنىڭ ئەمەلىيىتىنى ئاساس قىلىپ، ئوخشاشمىغان ئۇسۇل قوللاندى. بەزى ناھىيىلەر ئېرىق ـ ئۆستەڭلەرنىڭ

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى، بىرلىك سەپ بۆلۈمى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق مىللەتلەر ـ دىن ئىشلىرى كومىتېتى بىرلىكتە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە

يىراق - يېقىنغا تارالغانىدى.

«يېتىملەرنىڭ ئانىسى» دەپ تەرىپلىنىپ كەلگەن بۇ كىشىنى زىيارەت قىلىش ئىستىكىدە، مەن يېقىندا ئۈرۈمچى شەھىرى يېڭىشەھەر رايونلۇق ئىجتىمائىي مۇلازىملىق مەركىزىنىڭ يېڭى سېلىنغان خىزمەت بىناسىغا باردىم ۋە «شىنجاڭ بالىلارنى تەربىيىلەش پاراۋانلىق ئورنى» ئىشخانىسى دەپ ۋىۋىسكا ئېسىلغان بىر ئىشىكنى ئاستا چېكىشىمگە، 50 ياشلاردىن ھالقىغان خۇش چىراي بىر كىشى ئىشىكنى ئاچتى. بۇ كىشى دەل مەن ئىزدەپ كەلگەن بەي جيەنبو ئىكەن. بىرەر ئىش ئۈستىدە سۆھبەتلىشىۋاتقان چېغى ئىشخانىدا يەنە ئىككى ئادەم ئولتۇراتتى. قىسقىغىنە تىنچلىق سورىشىشتىن كېيىن ئۇ مېنى بالىلارنىڭ قېشىغا باشلاپ كىردى.

ئىشىكتىن كىرىشىمىزگىلا يەتتە - سەككىز ئۇيغۇر بالىسى: ئۆز ئۆيىنىڭ نەدە ئىكەنلىكىنى، ئاتا - ئانىسىنىڭ ئىسمىنى سورىغىنىمدا، ئۇ ناھايىتى تەبىئىي ھالدا:

- مۇشۇ بىزنىڭ ئۆيىمىز، بەي بوۋا بىزنىڭ ئاتىمىز! - دەپ جاۋاب بەردى. بۇ ھازىر بىر ئىللىق ئائىلىگە، بىر مېھرىبان ئاتىنىڭ غەمخورلۇقىغا ئېرىشكەن كىچىككىنە قەلبىنىڭ ھەقىقىي سۆزى ئىدى.

بۇ يىل توپتوغرا 50 ياشقا كىرگەن بەي جيەنبو (مانجۇ) ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ئىشلىرى نازارىتىنىڭ قارمىقىدىكى سودا - سانائەت شىركىتىنىڭ بىر تارماق شىركىتىدە دىرېكتور ئىدى. ئۇ بازار قاينىمىغا شۇڭغۇپ سودا قىلىپ، ھالال ئەجرى بىلەن خېلى پۇل تاپقانىدى.

1994 - يىلى مارت ئايلىرىنىڭ بىر كۈنى ئۇ ئۆزىنىڭ ئۆي سېتىۋېلىش ئۈچۈن يىغقان 90 مىڭ يۈەن پۇلىنىڭ چېكىنى ئايالى

كومىتېتى بىرلىكتە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە
سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزدى

ئۆز مۇخبىرىمىز ئابدۇشۈكۈر ئابدۇكېرىم خەۋەر قىلىدۇ: مۇشۇ ئاينىڭ 20 - كۈنى چۈشتىن كېيىن ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى، بىرلىك سەپ بۆلۈمى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق مىللەتلەر - دىن ئىشلىرى كومىتېتى بىرلىكتە 15 - قېتىملىق مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ئېيىدا قانداق قىلغاندا ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتىنى تېخىمۇ ياخشى، چوڭقۇر قانات يايدۇرغىلى بولىدۇ، دېگەن تېمىدا سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزدى.

سۆھبەت يىغىنىدا ئاپتونوم رايونلۇق باش ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى، ئىتتىپاق كومىتېتى، ئاياللار بىرلەشمىسى، دېموكراتىك پارتىيە - گۇرۇھلار، سودا - سانائەتچىلەر بىرلەشمىسى قاتارلىق ئورۇنلارنىڭ رەھبەرلىرى ۋە مىللەتلەر - دىن ئىشلىرى ساھەسىدىكىلەر، يەككە، خۇسۇسىي كارخانىچىلار، زىيالىيلار ۋەكىللىرى بەس - بەستە پىكىر بايان قىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتىدە قولغا كەلتۈرگەن غايەت زور نەتىجىلىرىگە يۇقىرى باھا بەردى ھەمدە بۇنىڭدىن كېيىنكى خىزمەتلەرنى تېخىمۇ ياخشى ئىشلەش توغرىسىدا تەكلىپ - پىكىرلەرنى ئوتتۇرىغا قويدى.

سۆھبەت يىغىنىدا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جۇشېڭتاۋ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى قۇرۇلغان 40 نەچچە يىلدىن بۇيان، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر مىللەت

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

قوللاندى. بەزى ناھىيىلەر ئېرىق - ئۆستەڭلەرنىڭ بويىغا ھەر ئون مېتىر ئارىلىقتا بىر دۆۋىدىن ئوت - خەس يىغىپ، ئۇششۇك ئاپتى يۈز بەرگەندە ئوت يېقىپ، ئۇششۇك ئاپىتىنىڭ زىيىنىنى ئەڭ تۆۋەن دەرىجىگە چۈشۈردى. بەزى ناھىيىلەر ھەر بىر سالا ئېتىزغا 20 - 25 تۈپ كۆممىقوناق تېرىپ، ئالداپ يوقىتىش بەلبېغى ھاسىل قىلدى. كولتىۋاتسىيە قىلىشتا چوڭقۇر، ئۇششاق بولۇشقا دىققەت قىلدى. جايلاردىكى پارتىيە، ھۆكۈمەتلەرنىڭ 1 - قول رەھبەرلىرى كېۋەزنىڭ مايسا پەرۋىشىنى بىۋاستە تۇتتى، تۈرلۈك شەكىلدىكى نەق مەيدان يىغىنلىرىنى ئېچىپ، ئۈنۈملۈك تەدبىرلەرنى ئومۇملاشتۇردى. ئاپەتكە تاقابىل تۇرۇش بويىچە مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ، يېزا، كەنت، مەھەللىلەر مەسئۇللىرىنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئايدىڭلاشتۇردى. يېزا ئىگىلىكىگە چېتىلىدىغان تارماق ۋە ئورۇنلار خىزمەت ئىستىلىنى ياخشىلاپ، مۇلازىملىق سۈپىتىنى ئۆستۈرۈپ، دېھقانلارغا ئۈنۈملۈك يارتىپ بەردى.

لىيۇداۋان كۆمۈر كېنىنىڭ «ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ئۆي قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىش قۇرۇلۇشى»دا ئىش باشلاندى

جاڭ ۋېنيۇ ئىش باشلاش مۇراسىمدا لېنتا كەستى ھەم سۆز قىلدى

ئۆز مۇخبىرىمىز مەدەنىيەت مۇھەممەت رېھىم خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ سەمىمىي غەمخورلۇقى بىلەن ئۈرۈمچى كان ئىشلار ئىدارىسىگە قاراشلىق لىيۇداۋان كۆمۈر كېنىدا مۇشۇ ئاينىڭ 20 - كۈنى چۈشتىن كېيىن «ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ئۆي قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىش قۇرۇلۇشى»دا ئىش باشلاش مۇراسىمى ئۆتكۈزۈلدى. ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جاڭ ۋېنيۇ مۇراسىمدا لېنتا كەستى ھەم سۆز قىلدى.

لىيۇداۋان كۆمۈر كېنى 1951 - يىل 7 - ئاينىڭ 8 - كۈنى قۇرۇلغان بولۇپ، يىلىغا 900 مىڭ توننا كۆمۈر ئىشلەپ چىقىرىدۇ، ئاپتونوم رايون بويىچە 1 - دەرىجىلىك كارخانا. بۇ كاندىكى 1036 ئائىلە 50 - يىللاردا كېسەكتە سېلىنغان خەتەرلىك ئۆيلەردە ئولتۇرۇپ كەلگەنىدى. ئاپتونوم رايون رەھبەرلىرىنىڭ كۆپ قېتىم تەكشۈرۈشى، كۆڭۈل بۆلۈشى، مۇناسىۋەتلىك نازارەت، ئىدارىلەرنىڭ تىرىشىشى ئارقىلىق بۇ كان ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ تۇنجى تۈركۈمدە ئۆي جەھەتتە قىيىنچىلىقتىن قۇتۇلدۇرۇلىدىغان كارخانىلىرى قاتارىغا كىرگۈزۈلدى ھەمدە ئۆي قۇرۇلۇشى ۋە ئۆي قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىش جەھەتلەردە ئېتىبار بېرىش سىياسەتلىرىدىن بەھرىمەن بولدى.

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

تۇرپان شەھىرىدىكى خۇيزۇ مېيىپ ياش لىيۇ تاۋ ئۆزىنى تىنىم تاپماي قۇدرەت تاپقۇزۇپ، رادىئو رېمونت قىلىش تېخنىكىسىنى قېتىرقىنىپ ئۆگەندى شۇنداقلا تېخنىكىسىنى باشقا مېيىپلەرگە ھەقسىز ئۆگىتىپ، ئۇلارنىڭ تىرىشىپ ئىشلەپ بېيىش يولىغا مېڭىشىغا ياردەم بەردى.

ماتىڭمىڭ فوتوسى

سىرجان روھى ئارقىلىق مەدەنىيەتلىك كەنت - بازار بەرپا قىلايلى

- كۆكتوقاي ناھىيىلىك پارتكومنىڭ شۇجىسى جاۋگومىڭنىڭ تەجرىبە تونۇشتۇرغانلىقى توغرىسىدا

ئۆز مۇخبىرىمىز ۋاڭ دېڭگۈي

«سىرجاننىڭ مەيدانغا كەلگەنلىكى ناھىيىمىزنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئۇزاققىچە قەتئىي داۋاملاشتۇرغانلىقىنىڭ زور نەتىجىسى؛ سىرجان روھى ناھىيىمىزدە ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرىدىغان قۇدرەتلىك مەنىۋى ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچ بولۇپ قالدى». بۇ — ئاپتونوم رايون يېقىندا ئاچقان مەدەنىيەتلىك شەھەر، مەدەنىيەتلىك كەنت - بازار، مەدەنىيەتلىك ساھە - كەسىپ بەرپا قىلىش پائالىيىتى تەجرىبىلىرىنى ئالماشتۇرۇش يىغىنىدا كۆكتوقاي ناھىيىلىك پارتكومنىڭ شۇجىسى جاۋگومىڭنىڭ سۆزلىگەن سۆزىنىڭ بىر قىسمى، ئۇنىڭ «مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ ساغلام راۋاجلىنىشىنى ئىلگىرى سۈرەيلى» دېگەن تېمىدىكى سۆزى يىغىن قاتناشچىلىرىنىڭ دىققىتىنى تارتتى.

جاۋگومىڭ 1995 - يىلى خىزمەت مۇناسىۋىتى بىلەن بۇرۇلتوقاي ناھىيىسىدىن كۆكتوقاي ناھىيىسىگە يۆتكىلىپ كەلگەن، سىرجاننىڭ قەھرىمانلىق ئىش - پائالىيەتلىرىنى مەدھىيىلەش ئۈچۈن، جاۋگومىڭ بۇ ناھىيىنىڭ پارتىيە، ھۆكۈمەت رەھبەرلىرى بىلەن بىرلىكتە، سىرجاننىڭ قەھرىمانلىق، نەمۇنىلىك ئىش - پائالىيەتلىرىنى توپلاپ رەتلەتكۈزۈپ، تەڭرىتېغىنىڭ جەنۇبى ۋە شىمالىغا ھەم ۋەتىنىمىزنىڭ جاي - جايلىرىغا تارقاتتى.

1996 - يىلى، كۆكتوقاي ناھىيىلىك پارتكوم، ناھىيىلىك خەلق ھۆكۈمىتى جاڭجياگاڭدىن ئۆگىنىشنى سىرجاننىڭ روھىنى جارى قىلدۇرۇش بىلەن بىرلەشتۈرۈپ، ناھىيىدە «كۆكتوقاي روھى»نى تۇرغۇزۇش بويىچە چوڭ مۇھاكىمىنى قانات يايدۇردى. شۇنداقلا «مەدەنىيەتلىك، ئەدەبلىك بولۇش، سەمىمىي ھالدا ۋەدىسىگە ئەمەل قىلىش، ئىنتىزامغا، قانۇنغا ئەمەل قىلىش، ئىتتىپاقلىشىپ يۇقىرى ئۆرلەش، ئۆزىدىن قانائەتلىنىشنى، باشقىلارنىڭ كەينىدە قېلىشنى نومۇس دەپ بىلىش، ئىجتىھات بىلەن تىرىشىش، ئەمەلىيەتچىل بولۇش، ئادەتتىكىدىن تېز ئىلگىرىلەش»تىن ئىبارەت كۆكتوقايلىقلار ئوبرازىنىڭ كونكرېت ئۆلچىمىنى ئوتتۇرىغا قويدى. بۇنىڭ بىلەن ناھىيىدىكى كادىرلار، ئامما ئارىسىدا بىر قۇدرەتلىك مەنىۋى تۈۋرۈك تىكلەندى. (ئاخىرى 6 - بەتتە)

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىپ، ئورتاق گۈللىنىشنى ئىلگىرى سۈرەيلى

ئۈلۈنگۈر كۆلى بويىدا چاقنىغان مەرۋايىت

مەۋلان سابىت (ئۆز مۇخبىرىمىز)

بېيىش يولى (11)

ئۈلۈنگۈر كۆلى بىلەن جىلى كۆلىنىڭ بويىدا كىچىك يەتتە ئارالنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان مەنزىرىسى گۈزەل بىر پارچە مۇنبەت زېمىن بار. بۇ چارۋىچىلىقتا داڭقى چىقارغان، دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى بىرلەشتۈرۈپ بېيىشنىڭ يېڭى يولىنى تاپقان يېزا - بۇرۇلتوقاي ناھىيىسىنىڭ جەتتارال يېزىسىدۇر.

مەن بۇلتۇر يەر - زېمىن ئاق لىباسىنى يېڭىلا تون كىيگەن كەچ كۈزدە بۇ يەردە زىيارەتتە بولدۇم. بۇ يەردە يېڭىدىن بىنا قىلىنغان غۇژمەك مەھەللىلەر، مەھەللە ئەتراپىدىكى چاتقاللىق، قومۇشلۇقلاردا ئوتلاۋاتقان سېمىز قوي - كالىلار مېنى ئىسلاھات ۋە ئېچىۋېتىش سىياسىتى بۇ چەت تاغلىق رايونغىمۇ زور ھاياتىي كۈچ بەخش ئېتىپتۇ، دېگەن ھېسسىياتقا كەلتۈردى.

مەن جەتتارال يېزىسىنىڭ كەنت، مەھەللىلىرىدە چارۋىچىلارنىڭ ئۆيلىرىنى ئارىلاپ، چارۋىچىلىق بىلەن دېھقانچىلىقنى بىرلەشتۈرۈپ ئالدىن بېيىغان بىر قىسىم چارۋىچىلار بىلەن سىرداشتىم. يۇرتنىڭ سەركىسى بولۇپ ئاتالغان قالاندا جاپاغا چىداپ ئىشلەۋاتقان بىر مۇنچە يېزا، كەنت كادىرلىرى بىلەن كۆرۈشۈپ، چارۋىچىلارنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ ھاللىق سەۋىيىگە يەتكۈزۈش يولىدا نۇرغۇن خىزمەت ئىشلىگەنلىكىنى، يېزىنىڭ قىياپىتىدە زور ئۆزگىرىش بولغانلىقىنى ئاڭلىدىم. جەتتارالدا ھەقىقەتەن چوڭ ئۆزگىرىش بولۇپتۇ. ئىلگىرى سالۋا قۇلاقچا، قۇراق تونغا ئورىنىپ جۇۋا، يوغان پىيمىدىن ئايرىلالمايدىغان، كۆرپىلىرىنى ئاتقا ئارتىپ تاغ كېزىپ يۈرىدىغان چارۋىچىلار بۈگۈنكى كۈندە مۇقىم ئۆي سېلىپ بابۇر قۇلاقچا، دۇراپ پەلتو، چىرايلىق ئۆتۈكلەرنى كىيىپ يۈرىدىغان بوپتۇ. ئۇلارنىڭ چىرايىغا كۈلكە يۈگۈرۈپتۇ.

مەن جەتتارال يېزىسىغا كەلگەن تۇنجى كۈنى ناھىيىنىڭ 3.5 كىلومېتىر غەربىگە جايلاشقان يېزا ئۆرگىنى بىناسىدا يېزىلىق پارتكومنىڭ شۇجىسى جۇتاشياۋ، يېزا باشلىقى باييۇرات بىلەن ئۇچراشتىم. يىغىن زالىنىڭ تېمىغا چاپلانغان ھەر خىل سەنئەتكۇچلەر، يىل رەتى بىلەن ئېسىلغان لەۋھەلەر جەتتارال يېزىسىنىڭ 3 - ئومۇمىي يىغىندىن بۇيانقى تەرەققىيات ئەھۋالىنى نامايان قىلىپ تۇراتتى.

جۇتاشياۋ ئەھۋال تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: جەتتارال بۇرۇلتوقاي ناھىيىسىدىكى دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىق بىرگەۋدىلەشتۈرۈلگەن چوڭ كۆنتەرتىپكە كىرگۈزۈپ، ھەر يىلى نىسبەت بويىچە چارۋىچىلارنى مۇقىم ئولتۇراقلاشتۇرغان. بۇنىڭ بىلەن چارۋىچىلار تۇرمۇشتا خاتىرجەم بولۇپ، بەيگىگە چۈشكەن تۇلپارلاردەك نامراتلىقتىن قۇتۇلۇش جېڭىدە ئۇزۇپ ماڭغان. ئۇلارنىڭ پارتىيىنىڭ نۆۋەتتىكى يېزىلارغا قاراتقان سىياسىتىنىڭ توغرىلىقىغا بولغان ئىشەنچىسى ئېشىپ، بېيىش ئىرادىسى چىڭىغان.

مالچىلىق 2 - ئەترىتىدىكى ئاۋس 1988 - يىلى تولۇق ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرۈپ، ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىن ئۆتەلمەي ئائىلىسىگە قايتقان ياش ئىدى. ئۇ 1991 - يىلى ساۋاقدىشى جەينا بىلەن توي قىلىپ شىگىشكەسارى كەنتىدىن ئون نەچچە كىلومېتىر يىراقلىقتا ئۆي تۇتۇپ چارۋا مال باقتى. 1995 - يىلى جەتتارال يېزىسى شىگىشكەسارى كەنتىنىڭ غەربىي تەرىپىدە چارۋىچىلار ئولتۇراق نۇقتىسى قۇرۇشقا تۇتۇش قىلغاندا، ئۇ بۇ يەردىن ئۆيلۈك يەر ئالدى. بۇ يىل يېزا بەرگەن 4500 يۈەنگە ئۆزى 4000 يۈەن قوشۇپ كۆلىمى 60 كۋادرات مېتىر كېلىدىغان ئۈچ ئېغىزلىق ئۆي سالدى. يېزا تەقسىم قىلىپ بەرگەن 40 مو تېرىلغۇ يەرنىڭ ئون موسىغا سۇلياۋ يوپۇق يېپىپ قوناق تېرىپ، ھەر مودىن 700 كىلوگىرامدىن ھوسۇل ئالدى، ئون مو يەرگە قىزىلچا تېرىپ، قىزىلچىدا ھاشارات زىيىنى ئېغىر بولغان ئەھۋالدىمۇ مو بېشى ھوسۇلنى 2.5 تونىغا يەتكۈزدى، بەش مو يەرگە ئاپتاپپەرەس تېرىپ، ھەر مودىن 200 كىلوگىرامدىن ھوسۇل ئالدى. 15 مو يەرگە بېدە تېرىپ 40 تۇياق چارۋا مال باقتى. 1996 - يىلى ئاۋسىنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمى 1200 يۈەنگە يېتىپ، ھاللىق ئائىلىلەر قاتارىدىن ئورۇن ئالدى. مەن ناھىيىلىك يېزا خىزمىتى بۆلۈمىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى ماباۋمىن، يېزىلىق پارتكومنىڭ شۇجىسى جۇتاشياۋلار بىلەن ئاۋسىنىڭ ئۆيىگە كىرگىنىمىزدە ئۇ ئايالى جەينا بىلەن ئىككى بالىسىغا گۆش پىشۇرۇۋاتقان ئىكەن. مەن ئۇنىڭدىن ئازراق ئولتۇراق نۇقتىسىدىكى باشقىلارنىڭ ئەھۋالىنى سورىدىم. ئاۋسىنىڭ تونۇشتۇرۇشىچە، مالچىلىق 2 - ئەترىتىنىڭ بۇ ئولتۇراق...

تېرىقچىلىق قىلىش تېخنىكىسىنى ئۆگەتكەن. نەتىجىدە تۆت ئائىلىلىك نامرات چارۋىچى بىر يىل ئىچىدىلا نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ ئائىلە تۇرمۇشىنى ئۆزى قامدىيالايدىغان بولغان، سارتاقاي كەنتىنىڭ بۇ تەدبىرى يېزا بويىچە كېڭەيتىلىپ، بۇ كەنت نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش خىزمىتىدە تىپقا ئايلانغان.

ئەۋزەللىكنى جارى قىلدۇرۇپ، تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى پائال تەڭشەپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ كىرىمىنى كۆپەيتكەن. 1988 - يىلى بۇرۇلتوقاي ناھىيىسىدە شېكەر زاۋۇتى قۇرۇلغاندا ناھىيە بويىچە دېھقانلار قىزىلچا تېرىشقا قىزىقمىغان. جەتتارال يېزىسى ناھىيىگە ئەڭ يېقىن بولۇپ، قىزىلچا تېرىشقا باب كېلىدىغان 20 مىڭ مودەك يەر بولسىمۇ، قىزىلچا تېرىغان دېھقان، چارۋىچىلار % 10 كىمۇ يەتمىگەن. يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى ئۆز يېزىسىنىڭ شېكەر زاۋۇتىغا يېقىن بولۇشتەك ئەۋزەللىكىدىن پايدىلىنىپ، تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى پائال تەڭشىگەن. دېھقان، چارۋىچىلارغا قىزىلچا تېرىسا ئاشلىق تېرىغانغا قارىغاندا ئىقتىسادىي ئۈنۈمىنى ئۆستۈرگىلى بولىدىغانلىقىنى پاكىت بىلەن چۈشەندۈرۈپ، ئۇلارنىڭ تېرىقچىلىق كۆز قارىشىنى ئۆزگەرتكەن. ئاشلىق تېرىلغۇ كۆلىمىنى مۇقىملاشتۇرۇپ، ھوسۇلنى ئاشۇرۇشقا كاپالەتلىك قىلىش ئاساسىدا، قىزىلچا تېرىلغۇ كۆلىمىنى 1994 - يىلى 16 مىڭ 630 موغا يەتكۈزۈپ، ئىقتىسادىي زىرائەتلەر بىلەن ئاشلىق زىرائەتلىرىنىڭ نىسبىتىنى 1:1.7 گە يەتكۈزگەن. شۇ يىلى قىزىلچا ئومۇمىي ھوسۇلى 39 مىڭ 623 تونىغا يېتىپ، 1993 - يىلدىكىدىن 8600 توننا ئېشىپ، مۇشۇ بىر تۈردىنلا ساپ ئاشقان مەھسۇلات قىممىتى 1 مىليون 500 مىڭ يۈەنگە يەتكەن. يېزا بويىچە قىزىلچا ئومۇمىي ھوسۇلىنى 3500 توننىدىن ئاشۇرغان كەنتتىن بەشى، 100 توننىدىن ئاشۇرغان ئائىلىدىن 32 سى بارلىققا كېلىپ، قىزىلچىدىنلا دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئوتتۇرىچە كىرىمى 1993 - يىلدىكىدىن 180 يۈەن كۆپەيگەن. 1995 - يىلىدىن باشلاپ تېرىلغان قىزىلچىدىن 1800 توننا ھوسۇل ئالدۇق، ئاشلىق ھوسۇلى 350 توننىغا يەتتى. ھازىر كەنتىمىزدە يىللىق كىرىمى 10 مىڭ يۈەندىن تۆۋەن ئائىلە قالمىدى، كىرىمى 50 مىڭ يۈەندىن ئاشىدىغان ئائىلە بەشكە يەتتى. دېھقان، چارۋىچىلار بېيىغانسېرى ئۇلارنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەتكە بولغان ئېھتىياجىمۇ ئاشتى. 1996 - يىلى كەنت كوللېكتىپ جۇغلانمىسىدىن 40 مىڭ يۈەن، دېھقان، چارۋىچىلار 30 مىڭ يۈەن چىقىرىپ، كەنتىمىزدە سىملىق تېلېۋىزىيە پونكىتى قۇردۇق، كەنت كوللېكتىپ جۇغلانمىسىدىن 10 مىڭ يۈەن چىقىرىپ، ناھىيە بويىچە تۇنجى كەنت دەرىجىلىك چاستوتىسى تىزگىنلەنگەن رادىئو ئۈزىلى قۇردۇق. ھازىر كەنتىمىزدىكى 120 ئائىلىلىك دېھقان، چارۋىچىنىڭ ھەممىسىنىڭ ئۆيىدە سىملىق تېلېۋىزور ئومۇملاشتى. 12 ئائىلىلىك دېھقان، چارۋىچى تېلېفون ئورناتتى. 1995 - ۋە 1996 - يىلى كەنت، شەخسلەر بولۇپ 100 مىڭ يۈەن مەبلەغ توپلاپ، ئىككى ئورۇندا 20 ئېغىز مەكتەپ ئۆيى سالدۇق.

يېڭى تېخنىكا، يېڭى سورتلارنى پائال كېڭەيتىشنى تۇتقۇچ قىلىپ تېرىقچىلىق قىلىش بىلەن زىچ بىرلەشتۈرگەن. جەتتارال يېزىسى 1985 - يىلىلا پەن - تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇش جەمئىيىتى قۇرۇپ، پەن - تېخنىكىغا تايىنىپ ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشنى يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ كۈندىلىك خىزمەتلىرى تەرتىپىگە كىرگۈزگەن. ۋىلايەت دەرىجىلىك «1821» پەن - تېخنىكىغا تايىنىپ ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشتە ئۈلگە بولۇش قۇرۇلۇشىنى يولغا قويۇپ، يېتەكچى ئىدىيىنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ، ئەمەلىي لايىھە پىلانى ۋە كونكرېت چارە - تەدبىرلەرنى تۈزۈپ ئەمەلىيلەشتۈرگەن. يېزىلىق تېخنىكا كېڭەيتىش پونكىتى، يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى پونكىتىدىن بىر تۈركۈم مۇنەۋۋەر پەن - تېخنىكا خادىملىرىنى تاللاپ كەنتلەرگە پەن - تېخنىكىغا مەسئۇل مۇئاۋىن كەنت باشلىقى قىلىپ بېكىتكەن. ئۆز يېرىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىنى ئاساس قىلىپ، تەشۋىقات سالمىقىنى ئاشۇرۇپ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ يېزا ئىگىلىك پەن - تېخنىكىسىغا بولغان تونۇشىنى [illegible]

بويىچە «شىنجاڭ - 6» قىزىلچىسى، «شىنجاڭ - 3» يازغىسى، «ئادەن - 1» كۆممىقونىقى ۋە 2 - نومۇرلۇق سورتى ياخشىلانغان بۇغداينى پائال كېڭەيتىپ، «ئىككىدە يۇقىرى، بىردە ئەلا» يېزا ئىگىلىكىگە پۇختا ئاساس سالدى.

جەتتارال يېزىسى 1993 - يىلى «312» پەن - تېخنىكىدا ئۈلگە كۆرسىتىش يېزىسى پائالىيىتىنى تاماملىغاندىن كېيىن، پەن - تېخنىكىدا ئۈلگە كۆرسىتىش نۇقتىسى تاللاپ، نۇقتا ئارقىلىق ئومۇمىي دائىرىنى يېتەكلىگەن. كېڭەيتىدىغان يېڭى تېخنىكا، يېڭى سورتلارنى كەنتنىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ كىرگۈزۈپ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشكەن. بولۇپمۇ پەن - تېخنىكىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش كۈچىگە ئايلىنىش جەريانىدا يېزىدىكى تارماقلار زىچ ماسلىشىپ، ئەمەلىيەت جەريانىدا كۆرۈلگەن مەسىلىلەرنى ئورتاق ھەل قىلغان، پەن - تېخنىكا تارماقلىرىنىڭ خىزمىتىنى يېقىندىن قوللىغان.

جەتتارال يېزىسى چارۋىچىلىقتا نەسىل ياخشىلاشنى بۆسۈش ئېغىزى قىلىپ، چارۋا ماللارنى ئىلمىي ئۇسۇلدا بېقىشنى كەڭ ئومۇملاشتۇرغان. يېزىلىق پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى چارۋىچىلارنى قەرەللىك تەربىيىلەشنى چىڭ تۇتۇپ، ئۇلارغا باش ئەتىيازدا تۆل ئېلىش تېخنىكىسى، تۆللەرنى ئاز ئىمتىپ قاتارغا قوشۇش تېخنىكىسى، چارۋا ماللارنى تېز سەمرىتىش تېخنىكىسى قاتارلىق ئەمەلىي بىلىملەرنى ئۆگەتكەن. 1995 - يىلى يېزا بويىچە تۆللەرنىڭ ئەي بولۇش نىسبىتى % 98.4 كە يەتكەن، باش ئەتىيازدىلا 18 مىڭ تۇياق تۆل ئېلىنىپ، 1994 - يىلدىكىدىن 7200 تۇياق كۆپەيگەن. 11 مىڭ تۇياق كالا - قوي بورداپ سېتىلغان، 26 مىڭ 800 تۇياق كالا - قوينىڭ نەسلى ياخشىلانغان. 1996 - يىلى باش ئەتىيازدا ئېلىنغان تۆل 10 مىڭدىن ئېشىپ، ئەي بولۇش نىسبىتى % 99 كە يەتكەن. نەسلى ياخشىلانغان چارۋا مال ئومۇمىي چارۋا مالنىڭ % 40 ىدىن ئېشىپ كەتكەن. 15 مىڭ تۇياقتىن كۆپرەك كالا - قوي بورداپ سېتىلغان. يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى بىرلەشتۈرۈشنى نۇقتىدا سىناق قىلىپ مۇۋەپپەقىيەت قازانغاندىن كېيىن، دېھقان، چارۋىچىلارنى ئىلگىرىكى بىر خىل ئىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىشنى ئۆزگەرتىش، دېھقانچىلىق رايونلىرىدا چارۋا مال بېقىش، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا تېرىقچىلىقنى بىرلەشتۈرۈشكە

نوپۇسقا بىر مودىن يەر توغرا كېلىدىكەن. بۇ كەنت ئاساسلىقى كۆكتات ئىشلەپ چىقىرىدىغان كەنت بولۇپ، 30 ئائىلىلىك دېھقان مەخسۇس كۆكتاتچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىدىكەن. كەنتنىڭ يىللىق كۆكتاتچىلىق كىرىمى 300 مىڭ يۈەنگە يېتىدىكەن. 1995 - يىلى قاراتاقىر كەنتىنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە كىرىمى 1900 يۈەن بولغان، 1996 - يىلى 2000 يۈەندىن ئېشىپ كەتكەن. كۆكتاتچى گاۋتوگۈيەن 0.6 مولۇق يېڭىدىن ياسىغان پارنىكىدا ئەھۋال تونۇشتۇرۇپ: كەنتىمىزدە يەر ئاز، ئادەم كۆپ. دېھقانلار كۆپرەك پۇلغا يارىغۇدەك زىرائەت تېرىمىسا ئىقتىسادىي كىرىمى ئاشمايدۇ. كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمنىڭ % 40 نى كۆكتاتچىلىق كىرىمى تەشكىل قىلىدۇ. مېنىڭ ئائىلەمدە 14 نوپۇس، 15 مو يېرىم بار، يەرلىرىمنىڭ ھەممىسىگە كۆكتات تېرىمەن، بىر مو يەردىكى كۆكتاتتىن ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 4000 يۈەن كىرىم قىلىمەن، ھازىر ئىككى مو كۆكتات ئۆستۈرۈۋاتىمەن، 1996 - يىلى ئىككى مو يەردىنلا 16 مىڭ يۈەن كىرىم قىلدىم. بۇ پارنىكنى 24 مىڭ يۈەنگە پۈتكۈزدۈم. كېلەر يىلى ھەممىنى تۆلەپ بولىمەن، دېدى.

مانا مۇشۇنداق دادىل ئىگىلىك تىكلەش روھى، ئەمەلىيەتنى ئاساس قىلغان ئۈنۈملۈك تەدبىرلەر جەتتارال يېزىسىنىڭ تەرەققىيات يولىنى كېڭەيتكەن. دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئىقتىسادىي كىرىمىنى ئاشۇرۇپ، تېزرەك بېيىپ ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشىگە مەدەت بولغان. يېزا بويىچە كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە ساپ كىرىم 1990 - يىلدىكى 635 يۈەندىن، ھازىر 1.5 ھەسسە كۆپەيگەن.

مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىقتىسادىي تەرەققىياتنىڭ ئالدىنقى شەرتى قىلىپ، ئىككى قولدا تەڭ تۇتۇش، ئىككىلا قول قاتتىق بولۇشتا چىڭ تۇرغان. يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى 6 - ئومۇمىي يىغىنىنىڭ روھىنى ئەستايىدىل ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، «تەرەققىيات، ئىسلاھات، مۇقىملىق» تىن ئىبارەت خىزمەت فاكىبىندا ئېغىشماي چىڭ تۇردى. ھەر يىلى يېزا، كەنت كوللېكتىپ جۇغلانمىسىدىن مەخسۇس پۇل ئاجرىتىپ، مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى يېڭى مەزمۇنلار بىلەن بېيىتىدىغان ئەسلىھەلەرنى تولۇقلىغان. ھەر خىل شەكىلدىكى مۇسابىقىلەرنى، ئاقسىلار ئېيتىشىشنى ئۇيۇشتۇرۇپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشىنى جانلاندۇرغان. ھەر خىل ۋاستىلەر ئارقىلىق دېھقان، چارۋىچىلارغا سوتسىيالىستىك

بىلەن چارۋىچىلىق بىرگەۋدىلەشتۈرۈلگەن چوڭ يېزا بولۇپ، 32 مىڭ مو تېرىلغۇ يېرى، 40 مىڭ مو ئوتلىقى، 13 مىللەتتىن تەركىب تاپقان 10 مىڭ 840 نوپۇسى بار. پارتىيە 11 ـ نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 3 ـ ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيان، بولۇپمۇ 1985 ـ يىلىدىن بۇيان چارۋا مال، ئاشلىق، چارۋىچىلارنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمى يىلمۇيىل ئاشتى. 1995 ـ يىلى يېزا بويىچە ئاشلىق تېرىلغۇ كۆلىمى 28 مىڭ 840 موغا، بىرلىك ھوسۇلى 329.11 كىلوگىرامغا يېتىپ، 1985 ـ يىلىدىكىدىن 23 مىڭ 110 مو ۋە 205.11 كىلوگىرام ئاشتى. چارۋا مالنىڭ ئەڭ كۆپ بېقىلىش سانى 96 مىڭ 159 تۇياققا، يىل ئاخىرىدىكى سانى 62 مىڭ 557 تۇياققا يېتىپ، يىل ئاخىرىدىكى چارۋا مال سانى 1985 ـ يىلىدىكىدىن 3553 تۇياق كۆپەيدى. چارۋىچىلارنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمى 1588 يۈەنگە يېتىپ، 1985 ـ يىلىدىكىدىن 3.5 ھەسسە ئاشتى. 1994 ـ يىلى ئالتە كەنت دەسلەپكى قەدەمدە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىپ، ھاللىق سەۋىيىگە يەتكەن ئائىلە 90% تىن كۆپرەكنى ئىگىلىدى. ئالتە كەنتتە كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمى 500 يۈەندىن تۆۋەن بولغان ئائىلە قالمىدى. 1995 ـ يىلى دەسلەپكى قەدەمدە ھاللىق سەۋىيىگە يەتكەن ئالتە كەنتنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمى ئەڭ يۇقىرىسىنىڭ 3365 يۈەنگە، ئەڭ تۆۋىنىنىڭ 1620 يۈەنگە يەتتى. بۇ يىل يەنە يەتتە كەنت دەسلەپكى قەدەمدە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىپ، ناھىيىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تەكشۈرۈپ مۇئەييەنلەشتۈرۈشى ئۈچۈن جىددىي تەييارلىق كۆرۈۋاتىدۇ.

1985 ـ يىلىدىن بۇيان، جەنتارال يېزىسى ئۆز يېرىنىڭ ئەمەلىيىتىنى ئاساس قىلىپ، مەۋقەنى دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئىدىيىسىنى ئازاد قىلىش، ئاز سانلىق مىللەتلەر ئولتۇراقلاشقان كەنت، مەھەللىلەرنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش خىزمىتىنىڭ بۆسۈش ئېغىزى قىلىپ، تېپ تۇرغۇزۇپ يېتەكلەش، ئەۋزەللىككە تايىنىپ تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش، يېزا ئىگىلىك پەن ـ تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇشقا قارىتىپ، تۆۋەندىكىدەك ئەمەلىي چارە ـ تەدبىرلەرنى قوللانغان:

چارۋىچىلارنى مۇقىم ئولتۇراقلاشتۇرۇشنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشنىڭ مۇھىم شەرتى قىلغان. يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى چارۋىچىلارنى مۇقىم ئولتۇراقلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنى يېزىنىڭ مۇھىم ئىشلار

شىجە، ماللىق 2 ـ ئەترىتنىڭ بۇ ئولتۇراق ئۆتكەندە ھازىرغىچە مۇقىم ئولتۇراقلىشىپ بولغانلار 16 ئائىلە بولۇپ، بۇلارنىڭ تۇرمۇشى باياشات ئىكەن. 1996 ـ يىلى يېزا 100 مىڭ يۈەن قەرز پۇل ئېلىپ، بۇ يەردە 1000 مو يەر ئېچىپ، چارۋىچىلارنى يېرى بار، سۇيى بار قىپتۇ.

جەنتارال يېزىسىدا 2400 ئائىلە بولۇپ، بۇنىڭ ئىچىدە 497 چارۋىچى ئائىلىسى بار. يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى 1993 ـ يىلىدىن باشلاپ ئولتۇراق ئۆتكەنلىك قۇرۇلۇش لايىھىسىنى يېزىلارنىڭ ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش ئۆلچىمىگە ماسلاشتۇرۇپ تۈزۈپ چىقىپ، ھازىرغىچە 488 چارۋىچىنى مۇقىم ئولتۇراقلاشتۇرغان. بۇ ئومۇمىي چارۋىچى ئائىلىسىنىڭ 98% نى ئىگىلەپ، ناھىيە، ھەتتا ۋىلايەت بويىچە ئالدىنقى قاتارغا ئۆتكەن.

ئۆز كۈچىگە تايىنىپ نامراتلىقتىن قۇتۇلۇشنى دۆلەت ياردىمى بېرىش بىلەن بىرلەشتۈرۈپ، تېز گارقلىق بېيىش يولىغا يېتەكلىگەن. 1993 ـ يىلى جەنتارال يېزىسى «پارتىيە ئەزالىرىنى نىشانلىق باشقۇرۇش مەسئۇلىيەتنامە»سىنى تۈزۈپ چىقىپ، يېزا بويىچە «پارتىيە ئەزالىرى بىلەن ئائىلىسى بار ئائىلە» پائالىيىتىنى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويغان. بۇ تەدبىر يولغا قويۇلغاندىن كېيىن، يېزىدا يەنە يېزا باشلىقى، مۇئاۋىن باشلىقى ۋە نامراتلار بار بۇلارنىڭ بولۇشقا رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى قۇرۇلۇپ، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ بېيىشىغا مەدەت بېرىلگەن. 1994 ـ يىلى سارتاقتاي كەنتىدە ئۈچ ئائىلىلىك نامرات چارۋىچى بولۇپ، يېزا، كەنت ھەر يىلى قوشقوزۇش بېرىپ كەلگەندى. شۇ يىلى سارتاقتاي كەنت پارتىيە ياچېيكىسى بۇ ئۈچ نامرات ئائىلىنى ھۆددىگە ئېلىپ نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش پىلانىنى تۈزۈپ چىقىپ، كەنتتىكى يەتتە پارتىيە ئەزاسى ياچېيكا بىلەن ھۆددىگەرلىك مۇناسىۋەتتە مىسى ئەمىزلىغان ھەم ئۈچ نامرات ئائىلىنى ھۆددىگە ئالغان. كەنت پارتىيە ياچېيكىسى ئۈچ نامرات ئائىلىنىڭ ئىشلەپچىقىرىش مەبلىغىنى ئۈستىگە ئېلىپ، كەنت كوللېكتىپ جۇغلانمىسىدىن كۆتۈرۈۋەتكەن، پارتىيە ئەزالىرى باشلامچىلىق بىلەن ئۇلارغا ئىلمىي ئۇسۇلدا چارۋا مال بېقىش، ئىلمىي ئۇسۇلدا

يۈەن كۆپەيگەن. 1995 ـ يىلىدىن باشلاپ جەنتارال يېزىسى قىزىلچا تېرىلغۇ كۆلىمىنى كۆپەيتىمەي، بىرلىك ھوسۇلنى ئاشۇرۇش تەدبىرىنى ئوتتۇرىغا قويۇپ، «يۇقىرى ھوسۇللۇق، سۈپەتلىك، يۇقىرى ئۈنۈملۈك» يېزا ئىگىلىكىگە يۈرۈش قىلغان. بۇلتۇر يېزا بويىچە 13 مىڭ مو يەرگە قىزىلچا تېرىپ، ئومۇمىي ھوسۇلنى 34 مىڭ 248 تونىنغا يەتكۈزۈپ، ئاشلىق زىرائىتى بىلەن قىزىلچىنىڭ نىسبىتىنى 1.2 :1 گە چۈشۈرگەن. 1996 ـ يىلى قىزىلچا كۆلىمىنى 16 مىڭ موغا، ئومۇمىي ھوسۇلنى 34 مىڭ تونىنغا يەتكۈزۈپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىم ئىچىدە قىزىلچا كىرىمىنىڭ ئىگىلىگەن نىسبىتىنى 50% كە يەتكۈزگەن.

كۆكتېرەك كەنتى ناھىيىنىڭ غەربىي ـ جەنۇبىي تەرىپىگە جايلاشقان بولۇپ، 2600 مو تېرىلغۇ يېرى، 513 نوپۇسى بار. بۇ كەنت 1989 ـ يىلى 400 مو يەرگە قىزىلچا تېرىپ، مو بېشى ھوسۇلنى 2 توننىدىن ئاشۇرۇپ، قىزىلچىدىنلا كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمنى 300 يۈەنگە يەتكۈزگەن. 1990 ـ يىلى كەنت قىزىلچا كۆلىمىنى كېڭەيتىپ، كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمنى 1200 يۈەنگە يەتكۈزگەن. بۇلتۇر كۆكتېرەك كەنتى 1600 مو يەرگە قىزىلچا تېرىپ، بىرلىك ھوسۇلنى 3.7 توننىغا يەتكۈزگەن. بۇ يىل 1750 مو يەرگە قىزىلچا تېرىلغان. كەنت باشلىقى ۋاڭ فاجى ئەھۋال تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: كەنتىمىز 1994 ـ يىلىلا ناھىيە بويىچە تۇنجى بولۇپ، دەسلەپكى قەدەمدە ھاللىق سەۋىيىگە يەتتى. بۇلتۇر كەنت بويىچە كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىم 3070 يۈەنگە، بۇ يىل 3200 يۈەنگە يەتتى. كەنت كوللېكتىپ جۇغلانمىسى 1995 ـ يىلىدىكى 48 مىڭ يۈەندىن 1996 ـ يىلى 84 مىڭ يۈەنگە يەتتى. كەنتىمىزنىڭ ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىشتا قوللانغان تەدبىرى ھەققەتەن ئۈنۈم بەردى. كەنتىمىزدە 1990 ـ يىلىدىن باشلاپ دېھقان، چارۋىچىلارنى بېيىتىش بىلەن كوللېكتىپنى تەڭ بېيىتىشنى بىرلەشتۈردۇق. تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى بازارغا قاراپ تەڭشەپ، يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنىڭ تاۋارغا ئايلىنىش نىسبىتىنى ئۆستۈردۇق. تۇجۇپلەپ تېرىقچىلىق قىلىش يولىغا مېڭىپ دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ تېخنىكا سەۋىيىسىنى ئۆستۈردۇق. يېڭىدىن 500 مو يەر ئېچىپ كەنت كوللېكتىپ يېرى قىلىپ، ئىشىنچا ئەمگەك كۈچى بار دېھقان، چارۋىچىلارغا ھۆددىگە بېرىپ، كوللېكتىپ جۇغلانمىسى توپلىدۇق. 1996 ـ يىلى كەنت كوللېكتىپ يېرىگە

ئۆزلۈكسىز ئۆستۈرگەن. ھەر يىلى قىشتا بىر ئاي ۋاقىت ئاجرىتىپ دېھقان، چارۋىچىلارغا ئەسقاتىدىغان تېخنىكىنى ئۆگەتكەن. يېزا ئىگىلىك پەن ـ تېخنىكا خادىملىرىنى ئاجرىتىپ، ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان پەن ـ تېخنىكا قوللانمىسى تۈزۈپ قازاقچە، خەنزۇچە باستۇرۇپ، دېھقان، چارۋىچىلارغا تارقىتىپ بەرگەن. ھەر يىلى مۇۋاپىق پۇرسەتتە ئۆزئارا تەجرىبە ئالماشتۇرۇش يىغىنى ئۇيۇشتۇرۇپ، كەنت كادىرلىرى، كەسپىي ئائىلىلەر، بېيىش ماھىرلىرىنى تەكلىپ قىلىپ يېڭى تېخنىكا، يېڭى ئۇسۇل، ئۈنۈملۈك چارە ـ تەدبىرلەرنى پائال كېڭەيتكەن. يېزا باشلىقى بايمۇرات بۇ ھەقتە ئەھۋال تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: جەنتارال يېزىسى 1990 ـ يىلىدىن باشلاپ قەغەز خالتىدا قىزىلچا ئۆستۈرۈش يېڭى تېخنىكىسىنى قوللاندى. دەسلەپ دېھقان، چارۋىچىلار بۇ تېخنىكىنى ئۆزلەشتۈرگىچە يېزا مەركەزلەشتۈرۈپ مايسا يېتىشتۈرۈش ئۇسۇلىنى قوللىنىپ 13 كەنت، 240 ئائىلىدە سىناق قىلدى. سىناق مۇۋەپپەقىيەتلىك بولۇپ، تەننەرخنى چىقىرىۋەتكەندە ھەر بىر توننا قىزىلچىدىن ساپ كۆپەيگەن كىرىم 208 يۈەن بولدى. بۇنىڭ بىلەن قەغەز خالتىدا قىزىلچا ئۆستۈرۈش يېڭى تېخنىكىسىنى دېھقان، چارۋىچىلار تېزلا قوبۇل قىلدى. ھازىر بۇ تېخنىكا كېڭەيتىلگەن يەر كۆلىمى 1000 مودىن ھالقىپ كەتتى. يېزا يەنە بىر نەچچە يىلدىن بۇيان كۆممىقوناق، قىزىلچىنى سۇلياۋ يوپۇق يېپىپ تېرىش تېخنىكىسىنى كىرگۈزۈپ كۆرۈنەرلىك ئىقتىسادىي ئۈنۈم ھاسىل قىلدى. 1996 ـ يىلى 1400 مو يەردىكى كۆممىقوناق، 2000 مو قىزىلچا سۇلياۋ يوپۇق يېپىپ تېرىلىپ، كۆممىقوناقنىڭ بىرلىك ھوسۇلى سۇلياۋ يوپۇق ياپماي تېرىغاننىڭكىدىن 250 كىلوگىرام، قىزىلچىنىڭ بىر ھەسسە ئاشتى. جەنتارال يېزىسى تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى تەڭشىگەندە، بازارنى يېتەكچى قىلىپ، تۇجۇپلەپ تېرىقچىلىق قىلىش بىلەن سورت يېڭىلاش، يېڭى پەن ـ تېخنىكا نەتىجىلىرىنى كېڭەيتىشنى ئۆزئارا بىرلەشتۈردى. بۇجەرياندا يېزا ئىگىلىك پەن ـ تېخنىكا خادىملىرى زور بەدەل تۆلىدى. ئۇلار دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئەنئەنىۋى تېرىقچىلىق قىلىش ئۇسۇلىنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن تېرىقچىلىق مەزگىلىدە ئۇلار بىلەن بىللە تۇرۇپ، تېخنىكا ئۆگەتتى. قازاق چارۋىچىلارغا تۇجۇپلەپ زىرائەت ئۆستۈرۈش تېخنىكىسىنى ھۆددىگە ئېلىپ ئۆگەتتى. ھەر يىلى ئەلا سورتلارنى كىرگۈزۈپ ئېتىز سىنىقى ئېلىپ بېرىپ نىشانلىق كېڭەيتتى. 1995 ـ يىلى يېزا

رايونلىرىدا تېرىقچىلىقنى بىرلەشتۈرۈشكە يېتەكلىگەن. 1995 ـ يىلى يېزا بويىچە دېھقانچىلىق رايونلىرىدا بېقىلغان چارۋا مال 24 مىڭ 560 تۇياققا يېتىپ، ئومۇمىي چارۋا مالنىڭ 27% نى ئىگىلىگەن، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا تېرىلغان يەر كۆلىمى 5582 موغا يېتىپ، ئومۇمىي تېرىلغۇ يەرنىڭ 20% نى ئىگىلىگەن. 1996 ـ يىلى دېھقانچىلىق رايونلىرىدا بېقىلىۋاتقان چارۋا مال ئومۇمىي چارۋا مالنىڭ 35% ىدىن كۆپرەكىنى، چارۋىچىلىق رايونلىرىدا تېرىلىۋاتقان يەر كۆلىمى ئومۇمىي تېرىلغۇ يەر كۆلىمىنىڭ 25% نى ئىگىلىگەن. بۇنىڭ بىلەن دېھقانچىلىق رايونلىرىنىڭ باقمىچىلىقى، چارۋىچىلىق رايونلىرىنىڭ تېرىقچىلىقى تېز تەرەققىي قىلىپ، چارۋا ماللارنىڭ ئوت ـ چۆپ مەسىلىسى، دېھقانلارنىڭ ئوغۇت مەسىلىسىنى ھەل قىلغان.

دېھقان، چارۋىچىلارنى 2 ـ، 3 ـ كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىشقا يېتەكلەپ، ئىقتىسادىي كىرىمنىڭ ئېشىش سۈرئىتىنى تېزلەتكەن. جەنتارال يېزىسى دېھقان، چارۋىچىلارنى ھاللىق سەۋىيىگە يەتكۈزۈشتە قوشۇمچە كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىشنى بىر تۈرلۈك مۇھىم تەدبىر سۈپىتىدە چىڭ تۇتقان. بولۇپمۇ مۇشۇ بىر نەچچە يىلدىن بۇيان، يېزىلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى دېھقان، چارۋىچىلارنى تېزرەك نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش، ئېشىنچا ئەمگەك كۈچلىرىنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مەقسىتىدە يېزا ئىگىلىك قوشۇمچە مەھسۇلاتلىرىنى پىششىقلاشنى ئاساس قىلغان يېزا ـ بازار كارخانىلىرىنى كۆپلەپ قۇرغان. ھازىرغىچە يېزا بويىچە ئۇن زاۋۇتى، سېغىن كالا فېرمىسى، خۇمدان، باقمىچىلىق مەيدانى، قەغەز ساندۇق زاۋۇتى قاتارلىق 2 ـ، 3 ـ كەسىپنى ئاساس قىلغان يېزا ـ بازار كارخانىلىرىدىن 464 ى قۇرۇلۇپ، بۇ كارخانىلاردا ئىشلەيدىغانلار 1000 كىشىگە، يىللىق ياراتقان ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 20 مىليون يۈەنگە يەتكەن. 1993 ـ يىلىدىن باشلاپ بىر قىسىم ئالدىن بېيىغان ئائىلىلەر مەبلەغ توپلاپ، بىرلىشىپ ياكى ئۆز ئالدىغا كىچىك تىپتىكى زاۋۇتلارنى قۇرغان. 1995 ـ يىلى بۇ يېزىدىكى يەتتە ئائىلىلىك دېھقان 100 ـ 50 مىڭ يۈەن پۇل چىقىرىپ، باقمىچىلىق مەيدانى، پىنتوزا زاۋۇتى، كۆكتات ساقلاش ئىسكىلاتى قاتارلىقلارنى قۇرغان. دېھقان ماباۋ ئۆز يېنىدىن 100 مىڭ يۈەن چىقىرىپ، 23 توننا كۆكتات سىغىدىغان ئىسكىلات سېلىپ، ناھىيە بويىچە تۇنجى بولۇپ كۆكتات ساقلاش ئىسكىلاتى سالغان بىردىنبىر دېھقان بولۇپ قالغان.

قاراتاقىر كەنتىدە 87 ئائىلە بولۇپ، 760 مو تېرىلغۇ يەر بار ئىكەن. كەنت بويىچە ھەر بىر

مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىملىقىنى تەشۋىق قىلىپ، ئۇلارغا بولغان سوتسىيالىستىك ئەخلاق تەربىيىسى، مەدەنىيەتلىك كىشىلەردىن بولۇش تەربىيىسىنى ياخشى ئىشلىگەن. يېزىدىن تارتىپ كەنت، مەھەللىلەرگىچە مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا مەسئۇل مەخسۇس ئادەم بەلگىلەپ، ئاپپاراتلارنى مۇكەممەللەشتۈرگەن. ھەر يىلى 3 ـ ئايدىن 5 ـ ئايغىچە يېزا ياشلىرىنى تەشكىللەپ، قەھرىمان، نەمۇنىچىلەردىن ئۆگىنىش، دېھقان، چارۋىچىلارغا ياخشى ئىش قىلىپ بېرىشنى ئىزچىل داۋاملاشتۇرۇپ كەلگەن. ھېيت ـ بايراملاردا يېقىن ئەتراپتىكى گازارمىلارغا بېرىپ ھەربىيلەردىن، ئۇلارنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىدىن ھال سورىغان. 1996 ـ يىلى 3 ـ ئايدىن بۇيان بۇ يېزىدىكى ياشلار دېھقان، چارۋىچىلارغا 1350 ياخشى ئىش قىلىپ بەرگەن. ئازادلىق ئارمىيە جەڭچىلىرىگە 20 مىڭ 600 تۇخۇم، 200 كىلو بېلىق ئاپىرىپ بېرىپ، ئۇلارغا خەلق ئاممىسىنىڭ مېھىر ـ شەپقىتىنى يەتكۈزگەن.

جەنتارال يېزىسى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى، جەمئىيەت ئامانلىقى، پىلانلىق تۇغۇت ۋە بەشتە ياخشى يېزا قۇرۇلۇشىدىمۇ كۆرۈنەرلىك خىزمەتلەرنى ئىشلىگەن. بۇ يېزا ئاساسىي قاتلام پارتىيە تەشكىلاتلىرىنى تەرتىپكە سېلىش خىزمىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، كەنت، مەھەللىلەرنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى ياخشىلىغان. رەھبەرلىك بەنزىدىكى كادىرلارنىڭ ئۇيۇشۇش كۈچىنى ئاشۇرغان. خەنزۇلار بىلەن ئاز سانلىق مىللەتلەر بىر ـ بىرىگە ئىشىنىش، بىر ـ بىرىگە ھۆرمەت قىلىش، بىر ـ بىرىنى قوللاش ئارقىلىق تەڭ روناق تېپىش يولىغا ماڭغان. جەمئىيەت ئامانلىقى جەھەتتە بۇ يېزا ئومۇملاشتۇرۇپ تۈزەشكە رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى قۇرۇپ، كەنت، مەھەللىلەردە مەخسۇس خادىملارنى بۇ خىزمەتكە مەسئۇل قىلغان. 1996 ـ يىلى بۇ يېزىدا جىنايى ئىشلار دېلوسىنىڭ يۈز بېرىش نىسبىتى 1995 ـ يىلىدىكىدىن 60% تۆۋەنلىگەن. جەنتارال يېزىسى پىلانلىق تۇغۇتنى چىڭ تۇتۇپ ناھىيە، ۋىلايەت ۋە ئاپتونوم رايون بويىچە «پىلانلىق تۇغۇت خىزمىتىدىكى ئىلغار ئورۇن» بولغان.

مەن جەنتارال يېزىسىدا سوتسىيالىستىك يېڭى يېزا قۇرۇلۇشىنىڭ نامايەندىسىنى كۆردۈم. ئاساسىي قاتلامدىكى كادىرلارنىڭ جاپادىمۇ، ھالاۋەتتىمۇ دېھقان، چارۋىچىلار بىلەن بىللە بولۇپ، ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىشقا بارلىقىنى بېغىشلىغانلىقىنى ھېس قىلدىم. مەن دىلى پاك، مەسئۇلىيەت تۇيغۇسى كۈچلۈك دېھقان، چارۋىچىلارغا شۇنداق جاكارلايمەنكى، ئۇلۇغ ئەتراپى ئېخسۇ شاد كۈلكىگە تولسۇن!

تۇرمۇشقا ئاشنا

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز تۇرغۇن ئىبراھىم

ئاپتوبۇسقا ئولتۇرۇپ ئاقسۇ شەھىرىدىن توقسۇ ناھىيىسىگە كېتىۋاتاتتىم. يانۋارنىڭ سۆڭەكتىن ئۆتىدىغان سوغۇقىدا 200 نەچچە كىلومېتىرلىق مۇساپىنىڭ تۈتتىن بىرى تۈگمەي تۇرۇپلا يول ئازابى تارتىۋاتقانلىقىمنى ھېس قىلدىم. «يول ئازابى — گۆر ئازابى» دەپ توغرا ئېيتىلىپتىكەن، ئايلاپ، يىللاپ يول يۈرىدىغانلار قانداق چىدايدىغاندۇ؟

– سىز توقسۇلۇقمۇ؟

– ياق، ئاقسۇ شەھىرىدىن.

– توقسۇدا تۇغقىنىڭىز بار ئىكەندە؟

– ياق، خىزمەتكە ماڭدىم.

– قايسى ئىدارىدە خىزمەت قىلىسىز؟

– گېزىتخانىدا مۇخبىر.

– ھە مۇنداق دەڭ، توقسۇ ناھىيىسىگە مۇخبىرلىققا مېڭىپسىزدە؟

مەن بىلەن بىر ئورۇندۇقتا ئولتۇرغان 45 ياشلار چامىسىدىكى ئوتتۇرا بوي، ئاق پىشماق كەلگەن خەنزۇ كىشى جىمجىتلىقتىن زېرىكتى بولغاي، مەندىن گەپ سورىغىلى تۇردى.

– تونۇشۇپ قالايلى، ئىسمىم لىۇ ماۋىيېڭ، شىنجاڭ سەرەڭگە زاۋۇتىنىڭ تەمىنلەش بۆلۈمىدە ئىشلەيمەن.

– ئاقسۇغا خىزمەت بىلەن كەلگەنمۇ؟

– شۇنداق، خوتەن، قەشقەرگە بېرىپ بىر قىسىم كونا - يېڭى خېرىدارلىرىمىز بىلەن يىللىق ھېساباتنى قىلىپ قايتىپ كېلىشىم.

– توقسۇ ناھىيىسىدىمۇ بىرەر ئىشىڭىز بارمىتى؟

– شۇنداق، خېلىل ئىسىملىك ئون نەچچە يىللىق بىر كونا خېرىدارىمىز بار، كۆرۈشۈپ ئۆتمەكچى.

– سودىگەرنىڭغۇ كۆپىنچىسى يالغانچى كېلىدۇ، ئۇمۇ زاۋۇتىڭلاردىن مالنى ئەكىلىۋېلىپ پۇلنى بەرمەپتۇ - دە؟

— ياق، ياق، خاتالاشتىڭىز، خېلىل ئۇنداق ئادەم ئەمەس، ئوغۇل بالا دېسە شۇنى دېسە بولىدۇ، زاۋۇتىمىزدىن مال سېتىۋالىدىغان بىر قىسىم خېرىدارلار ئوچۇرىنى ياخشى ئىسكىلىيەلمەي مالنى ۋاقتىدا سېتىپ چىقىرالمىغاچقا، پۇلنى دېگەن قەرەلدە ماگدۇرۇپ بېرەلمىدى، لېكىن خېلىل بۇنىڭغا

بۇ گەپلەرنى ئاڭلاپ ھەيران قالدىم. نۇرغۇن ئىشچى - خىزمەتچىسى بار زاۋۇتنىڭ كىچىككىنە بىر ناھىيىدىكى تىجارەتچىدىن پۇل قەرز ئالىمىز، دەپ كەلگىنىنى، كۆلكىلىك ئىشقۇ بۇ.

– سىز خېلىلنى تونۇمايدىكەنسىز - دە؟

– شۇنداق.

– ھەي، سىز مۇخبىر تۇرۇپ خېلىلدەك ئادەمنى تونۇمىغىنىڭىز نېمىسى؟ توقسۇغا بارغاندىن كېيىن «ياخشى مېھمانخانا» غا چۈشەيلى.

– نېمە دېدىڭىز؟ ئاشۇ ھەممىلا يېرى توپا ئۆرلەپ تۇرىدىغان، تازىلىقى، مۇلازىملىقى ناچار مېھمانخانىغىمۇ؟

– دەۋاتقىنىڭىز بەلكىم ئىلگىرىكى ئىشتۇ، «ياخشى مېھمانخانا» نى خېلىلنىڭ ھۆددىگە ئالغىنىغا بىر نەچچە يىل بولدى. «مىڭ ئاڭلىغاندىن بىر كۆرگەن ئەلا» دەپتىكەن، ئاۋۋال كۆرۈپ بېقىڭ، تازىلىقى ۋە مۇلازىملىقىنىڭ ياخشىلىقى باشقا مېھمانخانىلارنى بېسىپ چۈشىدۇ...

توقسۇ ناھىيە بازىرىنىڭ ئاۋات يېرىگە جايلاشقان «ياخشى مېھمانخانا» غا كىرىپلا كۆزۈمگە ئىشەنمەي قالدىم. دەرۋەقە، مېھمانخانىنىڭ ئىلگىرىكى قىياپىتىدىن ئەسەرمۇ قالمىغانىدى. باش مۇلازىملىق ئورنىدىكى كۆتكۈچى قىزنىڭ ئىللىق مۇئامىلىسى، تەبەسسۇم قىلىپ تۇرىدىغان چىرايىغا قاراپ يېنىكلەپ ھاردۇقۇم چىقىپ قالغاندەك بولدۇم.

لىۇماۋيېڭ بىز بىلەن قىزغىن قول ئېلىشىپ كۆرۈشۈۋاتقان 35 ياشلار چامىسىدىكى بۇغداي ئۆڭلۈك، ئېگىز بوي، خۇش خۇي يىگىتنى ماڭا تونۇشتۇردى. ئۇ خېلىل ئابلا ئىكەن.

×××

خېلىل ئائىلە قىيىنچىلىقى تۈپەيلىدىن مەكتەپتە ئوقۇيالمىغان بولسىمۇ، ئايغىنىڭ چاققانلىقى، راستچىل، سەممىيلىكى بىلەن كىچىك تۇرۇپلا ھەممىنىڭ كۆزىگە ئىسسىق كۆرۈنۈپ قالدى. سۇ توشۇش، ھويلا -

ئورۇنلىرىدا شاگىرت ئىشچى بولۇپ ئىشلىدى. كېيىن قولى گۈل، ئىشچان قىز رىزۋانگۈل بىلەن توي قىلدى.

خېلىلنىڭ ئىللىق ئائىلىسى بار بولدى، رىزۋانگۈل ئۆزىنىڭ چاققان، ھەممە ئىشتا ئېپى بارلىقى بىلەن خېلىلنىڭ قولىغا قول، پۇتىغا پۇت بولدى.

– لەڭپۇڭچىلىق قىلىپ باقسامىكىن، — دەپ مەسلىھەت بەردى رىزۋانگۈل بىر كۈنى خېلىلغا — ئۇ يەر - بۇ يەردىن ئىش ئىزدەپمۇ يۈرمەيدىكەنمىز، تازىلىق، مۇئامىلە جەھەتتە ياخشى بولساقلا، پۇل ئۆزلۈكىدىن كېلىدۇ ئەمەسمۇ؟

خېلىل ئويلىنىپ قالدى، ئايالى رىزۋانگۈلنىڭ مەسلىھەتى ھەقىقەتەن توغرا ئىدى، كۈندە نەچچە مىڭ يولۇچى كېلىپ - كېتىپ تۇرىدىغان بۇ ئۆتەڭدە تىجارەت قىلسا نېمىشقا ئاقمايدىكەن؟ لەڭپۇڭچىلىق خېلىلنىڭ ئائىلىسىگە خېلىلا نەپ بەردى.

— بىرىمىز قىلالايدىغان ئىشقا ئىككىمىز مېڭىپ يۈرسەكمۇ بولمىغۇدەك، مەن باشقا بىر ئىشنىڭ پېشىنى تۇتسام، سىز لەڭپۇڭچىلىق قىلىۋەرسىڭىز، يېتىشەلمىسىڭىز مەن ياردەملىشەي، — دېدى خېلىل ئارىدىن ئۇزۇن ئۆتمەي.

– يەنە نېمە ئىش قىلاي دەيسىز؟

– ئويلاپ باقسام ئاقلامچىلىقنىڭ كىرىمى ئوبدانىدەك قىلىدۇ، ئالتە يۈەنگە بىر تاغار ھاك سېتىۋالساق 100 يۈەندىن كۆپرەك پۇل تاپقىلى بولىدىكەن، شۇڭا مەن...

خېلىل ھەر كۈنى سەھەر قوپۇپ كەچ يېتىپ ئۆيمۇ ئۆي يۈرۈپ ئىش ئىزدەپ، كىشىلەرنىڭ ئۆيلىرىنى ئەرزان باھادا، سۈپەتلىك ئاقارتىدىغان بولدى، كېيىنچە ئۆي ئاقارتقۇزىدىغانلار خېلىلنىڭ ئۆيىگە ئۆزلىرى كېلىدىغان بولدى، خېلىلنىڭ يانچۇقىمۇ بارا - بارا تومپايغىلى تۇردى. 1981 - يىلى ئۇنىڭ قورسىقىغا يەنە «جىن» كىردى.

– رىزۋانگۈل، سودىگەرچىلىك قىلىپ باقسامىكىن؟

ئەر - خوتۇن مەسلىھەتلىشىپ بىر قارارغا كېلىشتى، توي قىلغاندىن بۇيان توپلىغان بىر

ھۆددىگە ئالغاندىن كېيىن، 1995 - يىلى 500 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ مېھمانخانىنى قايتىدىن بېزىدى، ئۈسكۈنىلىرىنى تولۇقلىدى، ياتاقلارنى بىر نەچچە دەرىجىگە ئايرىپ، باھاسىنى مۇۋاپىق بېكىتتى، ھەممە ياتاققا تېلېۋىزور قويدى، تېلېفون ئالاقە ئىشلىرىنى راۋانلاشتۇردى، بىر يۈرۈش قائىدە - تۈزۈملەرنى تۈزۈپ، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ئىش ھەققىنى تازىلىق، مۇلازىملىق پوزىتسىيىسى، ئىش ئۈنۈمى قاتارلىقلارغا باغلىدى. بۇنىڭ بىلەن بۇ مېھمانخانا ھازىر ناھىيە بويىچە خېرىدارلىق، پاكىز مېھمانخانا بولۇپ قالدى.

خېلىل ئابلا شىنجاڭ سەرەڭگە زاۋۇتى، «ئەپەندى» ماركىلىق سوپۇن پاراشوكى زاۋۇتى قاتارلىق تۆت زاۋۇتنىڭ ئەڭ ئىشەنچلىك خېرىدارى بولغاچقا، ئۇ ھەر قېتىمدا ھەر بىر زاۋۇتتىن 500 — 600 مىڭ يۈەنلىك مالنى نېسى يۆتكەپ، بۇ زاۋۇتلارنىڭ ئاقسۇ ۋىلايىتىدىكى مال بىلەن تەمىنلەش ۋەكالەتچىسىگە ئايلىنىپ، سەككىز ناھىيە، بىر شەھەر ۋە يېزا ئىگىلىك 1 - شىسىنىڭ ھەرقايسى تۈەن - مەيدانلىرى، بوگۇر، كورلىدىكى بىر تۈركۈم تىجارەتچىلەرنى مال بىلەن تەمىنلىدى.

«ئەپەندى» ماركىلىق سوپۇن پاراشوكى زاۋۇتى قاتارلىق تۆت زاۋۇتنىڭ نامىدا ساختا مال ياساپ ساتىدىغانلارنى نازارەت قىلىشقا تەكلىپ قىلىنغان خېلىل ئابلا 1993 - يىلى بىر چوڭ ساختا سوپۇن پاراشوكى ياساش ئۇۋىسىنى پاش قىلدى.

شۇ يىلى ئەتىيازدا خېلىل ئابلا يۆتكەۋاتقان «ئەپەندى» ماركىلىق سوپۇن پاراشوكى ئەسلىدىكى باھا بويىچە سېتىلغان بولسىمۇ، خېرىدارلار بىردىنلا ئازىيىپ نۇرغۇن مال ئىسكىلاتتا بېسىلىپ قالدى. خېلىل بىلەن زاۋۇت ئوتتۇرىسىدا توختام بولغاچقا، ئاقسۇ ۋىلايىتى تەۋەسىدىكى يەككە تىجارەتچىلەر ئىچىدە خېلىلدىن باشقا ئادەمگە توپ باھادا مال بېرىلمەيتتى. يەنە كېلىپ باھاسىمۇ بازار ئەھۋالىغا قاراپ ئىنچىك تۇردە بىر خىل ئىدى. شۇڭا خېلىل ئاقسۇ شەھىرىگە كېلىپ بىر ھەپتىدىن كۆپرەك كۆزەتكەندىن كېيىن، شەرقىي شەھەر رايونىدىكى مەلۇم بىر كوچىدا ساختا «ئەپەندى» ماركىلىق سوپۇن پاراشوكى ياساش ئورنىنىڭ بارلىقىنى، شۇڭا بازارنىڭ قالايمىقانلىشىپ، باھانىڭ چۈشۈشى تۈپەيلىدىن مالنىڭ بېسىلىپ قالغانلىقىنى،

پوسكام ناھىيىلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى ۋەكىللەرنىڭ نازارەتچىلىك رولىنى جارى قىلدۇردى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئوسمانجان ئۆمەر** خەۋەر قىلىدۇ: پوسكام ناھىيىلىك خەلق قۇرۇلتىيى دائىمىي كومىتېتى ھەر مىللەت ۋەكىللىرىنى «قىزىق نۇقتا»، «قىيىن نۇقتا» مەسىلىلىرىنى چۆرىدىگەن ھالدا، تەكشۈرۈش، كۆزدىن كەچۈرۈشكە ئويۇشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ نازارەتچىلىك رولىنى جارى قىلدۇردى.

بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، ناھىيىلىك خەلق قۇرۇلتىيى. دائىمىي كومىتېتى تەكشۈرۈش - تەتقىق قىلىش ۋە ئىزدىنىشكە ئەھمىيەت بېرىپ، كەسپىي خىزمەتلەرنى پۇختا قانات يايدۇردى. ئىككى قارار كۇرس ئېچىپ، خەلق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنى «تەشكىلىي قانۇن»، «يېزىلىق، مىللىي يېزىلىق، بازارلىق خەلق قۇرۇلتىيى ھەيئەت رىياسەتلىكنىڭ خىزمەت نىزامى» قاتارلىق قانۇن - نىزاملارنى ئۆگىنىشكە تەشكىللىدى. ۋەكىللەر ئۆگىنىش جەريانىدا خەلق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنىڭ ئورنى، ۋەزىپىسى، خاراكتېرىگە بولغان تونۇشىنى ئۆستۈردى. يىلنىڭ بېشىدا خەلق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىنى ئامما كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان مەسىلىلەرنى تەكشۈرۈشكە ئويۇشتۇرۇپ، 119 پارچە تەكلىپ، پىكىرنىڭ ئىجراسىنى چۆرىدىگەن ھالدا ئالتە ئاشلىق پونكىتى، 16 ئاشلىق سېتىۋېلىش، ساقلاش نۇقتىلىرىدىكى ئۆلچەم سايمانلىرىنىڭ لاياقەتلىك گۇۋاھنامىسىنى تەكشۈردى، ۋەكىللەر يەنە مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلار بىلەن ھەمكارلىشىپ، ناھىيە بازىرىدىكى قائىدىگە خىلاپ قۇرۇلۇشلارغا قارىتا تەرتىپكە سېلىش ئېلىپ باردى.

ئىككى دەرىجىلىك خەلق قۇرۇلتىيى ۋەكىللىرىدىن تەشكىللەنگەن تەكشۈرۈش گۇرۇپپىسى 26 ئورۇننى نۇقتىلىق تەكشۈرۈپ، قانۇن - ئىنتىزامغا خىلاپ 32 مەسىلىنى ھەل قىلدى. بولۇپمۇ قانۇننى ئىجرا قىلغۇچى ئورۇنلارغا بولغان نازارەتچىلىكنى كۈچەيتىپ، بىر قىسىم چوڭ دېلو، ئاممە كۆڭۈل بۆلۈۋاتقان دېلولارنىڭ تەھقىقلىنىشى ۋە بىر تەرەپ قىلىنىش ئەھۋالىنى ئاڭلاپ، جەمئىيەت ئامانلىقىنى ھەر تەرەپلىمە ياخشىلاشقا پايدىلىق تەكلىپ پىكىرلەرنى بەردى. ۋەكىللەر ۋە خەلق قۇرۇلتىيى ھەيئەت رىياسەتلىرى ئالتىدە مۇسابىقىلىشىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇپ، خەلق ۋەكىللىرىنىڭ ئامما ئارىسىدىكى ئوبرازىنى تىكلىدى.

يېزا ئىگىلىك 4 - شى 64 - تۈەن پارتكومى يېڭىدىن تۈزۈلگەن «جىنايى ئىشلار قانۇنى» نى ئۆگىنىشنى «3 - بەش يىللىق» قانۇن ساۋاتلىرىنى ئومۇملاشتۇرۇشنىڭ مۇھىم مەزمۇنى قىلىپ، تۈەن مەيدانىدىكى ھەر ساھە، ھەر كەسىپتىكى ھەر مىللەت كادىر، ئىشچى - خىزمەتچىلىرىنى «جىنايى ئىشلار قانۇنى» نى ئەستايىدىل ئۆگىنىشكە ئويۇشتۇردى.

سۈرەتتە: تۈەن قوغداش بۆلۈمىدىكى كادىر - ساقچىلار «جىنايى ئىشلار قانۇنى» نى ئۆگەنمەكتە.

تۇرغان ئۆمەر فوتوسى

تۇرغان ئۆمەر فوتوسى

ئۆگەنمەكتە.

چىقىرالمىغاچقا، پۇلنى دېگەن قەرەلدە ماڭدۇرۇپ بېرەلمىدى، لېكىن خېلىل بۇنىڭغا ئوخشىمايدۇ، بەزى چاغلاردا خېلىل بىزگە ئەمەس، بىز خېلىلغا قەرزدار بولۇپ قالىمىز. يېقىندىن بۇيان زاۋۇتىمىزنىڭ مەبلىغى سەل ئۆكسۈپ قالدى، ئالدىمىزدا باھار بايرىمى، روزى ھېيت كېلىۋاتىدۇ، ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ھېيت مەزگىلىدىكى تۇرمۇشىنى ئورۇنلاشتۇرۇش ئۈچۈن پۇل يىغىۋاتىمىز، خېلىلمۇ ئالدىن 150 مىڭ يۈەن بېرىپ تۇرماقچى ئىدى.

كىچىك تۇرۇپلا ھەممىنىڭ كۆزىگە ئىسسىق كۆرۈنۈپ قالدى. سۇ توشۇش، ھويلا - ئاراملارغا قاراش، ئىمكار ئىشلىتىش ئىشلىرىدا خېلىلنى تالىشىدىغانلار كۆپەيدى. مېھنەتلىك تەرنىڭ بەدىلىگە خېلىلنىڭ قورسىقى ئاچ، ئۇچىسى يالىڭاچ قالمىدى. «تاما - تاما كۆل بولۇر» دېگەندەك، خېلىل ئۆزىنىڭ كۈندە تاپقان بىر نەچچە يۈەن پۇلىنى يىغىپ بىر ئېشەك ھارۋىسى قىلىپ ئوتتۇنچىلىق قىلدى. ياز كۈنلىرى يېزا - كەنتلەرگە بېرىپ ئورما ئورىدى، قۇرۇلۇش ئەر - خوتۇن مەسلىھەتلىشىپ بىر قارارغا كېلىشتى، توي قىلغاندىن بۇيان توپلىغان بىر قانچە مىڭ يۈەن پۇلغا خېلىل ئاتۇش، قەشقەرلەردىن تۈرلۈك كۈندىلىك تۇرمۇش بۇيۇملىرىنى يۆتكەيدىغان، رىزۋانگۇل يايما ئاچىدىغان بولدى، خېلىلنىڭ ئىش- ئوقىتى ئوبدانلا يۈرۈشۈپ قالدى. ئۇ 1984 - يىلى تەۋەككۇل قىلىپ شاڭخەيگە باردى، 1986 - يىلىغىچە كۈندىلىك تۇرمۇش بۇيۇملىرىنى يۆتكەپ سېتىپ، ئومۇمىي ئىقتىسادىنى 28 مىڭ يۈەنگە، 1990 - يىلىغا كەلگەندە 100 مىڭ يۈەنگە يەتكۈزدى. شۇ جەرياندا داخىيەن توپ مال سېتىش بازىرى، ئۈرۈمچى توپ مال سېتىش 2 - بازىرى، شىنجاڭ سەرەڭگە زاۋۇتى، «ئەپەندى» ماركىلىق سوپۇن پاراشوكى زاۋۇتى، «قارلەيلىسى» باتارىيىسى زاۋۇتى، «كۆكگۆل ئارزۇسى» ماركىلىق ئاياغ - مېيى زاۋۇتى قاتارلىقلار بىلەن مۇناسىۋەت ئورناتتى، مال دىگۋارلاشتى. ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ يۈك ئاپتوموبىلىدىن ئالتىنى سېتىۋالدى. ھۆددىگە ئېلىشتىن ھەممە ئادەم قاچىدىغان، رەھبەرلىك بەنزىسى بىر قانچە قېتىم ئالماشقان بولسىمۇ يەنىلا روناق تاپالمىغان توقسۇ ناھىيىلىك ئەمگەك مۇلازىمەت شىركىتىنىڭ «ياخشى مېھمانخانا» سىنى 1986 - يىلىدىن باشلاپ يىلىغا 80 مىڭ يۈەن تاپشۇرۇش شەرتى بىلەن ھۆددىگە ئالدى.

خېلىل ئابلا «ياخشى مېھمانخانا» نى قالايمىقانلىشىپ، باھانىڭ چۇشۇشى تۈپەيلىدىن مالنىڭ بېسىلىپ قالغانلىقىنى ئىسپاتلاپ چىقتى. خېلىل ئابلا زاۋۇت قوغداش بۆلۈمى ۋە زاۋۇت رەھبەرلىكىگە ئەھۋالنى تېزدىن مەلۇم قىلىپ ئاقسۇ ۋىلايەتلىك سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش باشقارمىسى قاتارلىق ئورۇنلارنىڭ ھەمكارلىشىشى بىلەن سىچۈەندىن كېلىپ ساختا سوپۇن پاراشوكى ياساپ سېتىۋاتقان ئالدامچىلارنى بىراقلا تورغا چۈشۈردى.

خېلىل ئابلانىڭ تىجارىتى ھەقىقەتەن روناق تاپتى. ئۇنىڭ يۇقىرىقى تۆت زاۋۇتتىن يىلدا يۆتكىگەن مېلىنىڭ ئومۇمىي سوممىسى 30 مىليون يۈەندىن ئېشىپ كەتتى. ھازىر ئۇنىڭ 2 مىليون 500 مىڭ يۈەن مۇقىم مۈلۈك مەبلىغى، 1 مىليون 500 مىڭ يۈەن ئايلانما مەبلىغى بار بولدى. يۇقىرىقى تۆت زاۋۇتمۇ خېلىل ئابلانىڭ ئالاھىدە تۆھپىسى ئۈچۈن 10 نەچچە يىل ئىچىدە ئۇنى 300 مىڭ يۈەندىن ئارتۇق نەق پۇل ۋە ماددىي بۇيۇم بىلەن مۇكاپاتلىدى.

خېلىل ئابلا ھازىر توقسۇ ناھىيىسىدىكى ئالدىنقى قاتاردىكى بايغا ئايلاندى. ئەسلى زاتىنى، كۆرگەن كۈننى ئۇنتۇپ قالمىغان بۇ يىگى باي ئۇن نەچچە يىلدىن بۇيان نامرات، قىيىنچىلىقى بار ئائىلىلەرگە 150 مىڭ يۈەن قىممىتىدە نەق پۇل، كۆمۈر ياردەم قىلدى. بۇلتۇر 11 - ئايدا يەنە 20 مىڭ يۈەنلىك كۆمۈر ئەكىلىپ، ناھىيىدىكى مەكتەپلەرگە چۈشۈرۈپ بەردى.

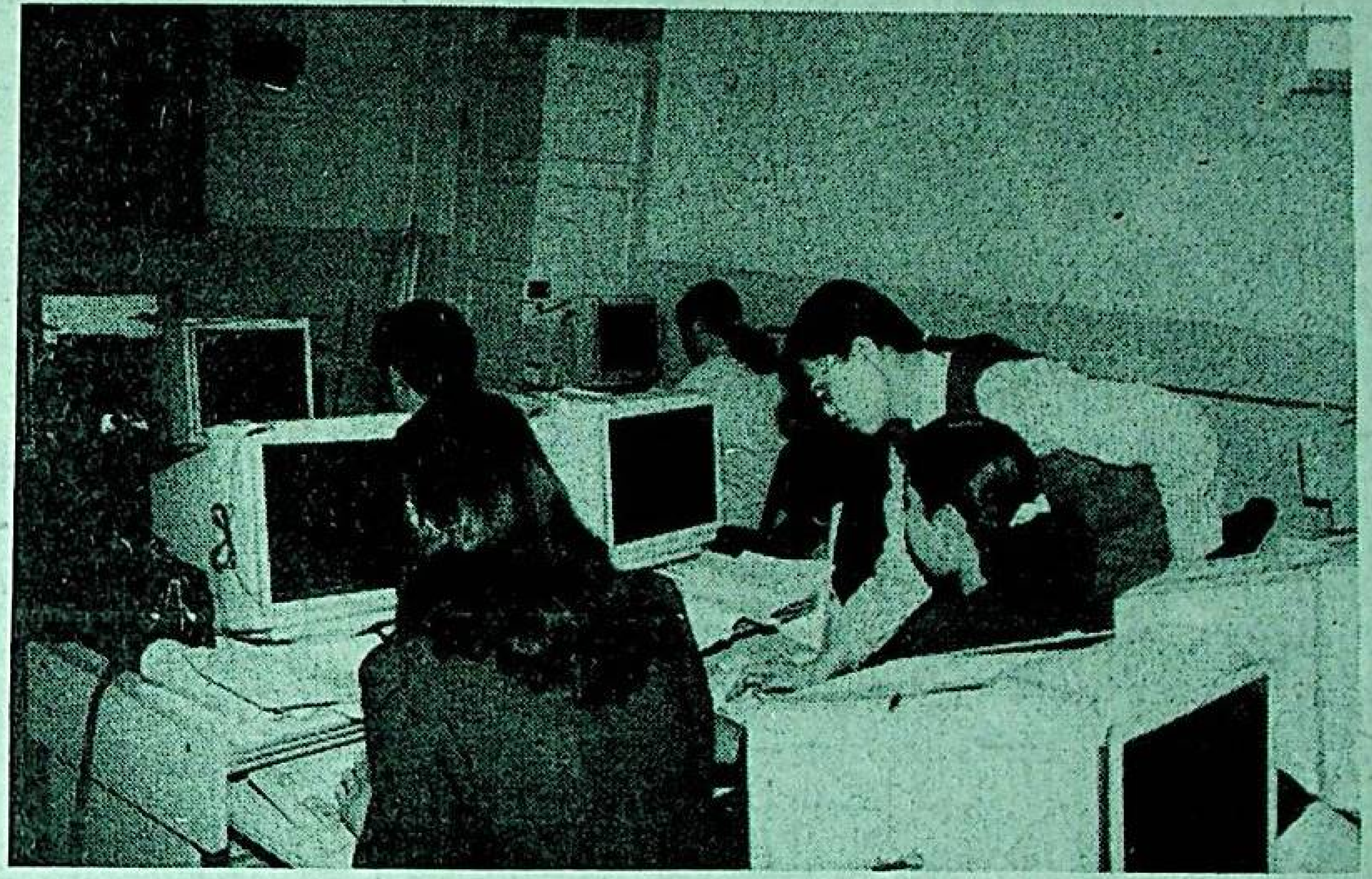

ئاپتونوم رايوندىكى ئالاقىدار تارماقلارنىڭ ھاۋالىسىگە بىنائەن قەشقەر ۋىلايەتلىك پوچتا- تېلېگراف ئىدارىسى بۇلتۇر 8 - ئايدىن بۇ يىل 4 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە جەنۇبىي شىنجاڭ بويىچە يەتتە قارار كومپيۇتېر كۇرسى ئېچىپ، پوچتا - تېلېگراف سىستېمىسىدىكى 40 ياشتىن تۆۋەن 188 ھەر مىللەت خادىمىنى تەربىيىلىدى.

رېشىت مامۇت فوتوسى

ياز يېزىلىق خەلق قوراللىق بۆلۈمى خەلق ئەسكەرلىرى خىزمىتىدە ئۈلگىلىك ئورۇن بولۇپ باھالاندى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **قەيسەر قاسىم** خەۋەر قىلىدۇ: تۇرپان شەھىرىگە قاراشلىق يار يېزىلىق خەلق قوراللىق بۆلۈمى «ئارمىيىنىڭ ئاساسىي قاتلام قۇرۇلۇش پروگراممىسى» بويىچە خەلق ئەسكەرلىرىنىڭ ئاساسىي قاتلام قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، خەلق ئەسكەرلىرىنىڭ ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىدىكى رولىنى جارى قىلدۇردى.

1990 - يىلدىن بۇيان خەلق ئەسكەرلىرىنىڭ تېخنىكا ئۈچۈرى بىلەن تەمىنلىشى ۋە ئەمگەك كۈچى جەھەتتىن ياردەم بېرىشى ئارقىلىق يار يېزىسىدا 417 ئائىلە نامراتلىقتىن قۇتۇلدى. خەلق ئەسكەرلىرىدىن تەشكىللەنگەن 66 لېي فېڭدىن ئۆگىنىش گۇرۇپپىسى 93 يېتىم- يېسىر ۋە ياشانغانلارنىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىپ، ئۇلارنىڭ 2867 مو يېرىنى خالىس تېرىپ بەردى، ھەربىيلەر ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە قىيىنچىلىقى بار ئائىلىلەر ئۈچۈن 78 مىڭ يۈەن ئىئانە قىلدى، ئىئانە قىلغان ماددىي بۇيۇمنىڭ قىممىتى 200 مىڭ يۈەنگە يەتتى. خەلق ئەسكەرلىرى يەتتە يىلدىن بۇيان، 23 قېتىم ئوقتىلىق قۇرۇلۇشلارغا، 23 قېتىم خېيىم - خەتەردىن، ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش خىزمىتىگە قاتنىشىپ، دۆلەت ۋە خەلقنى 1 مىليون يۈەندىن ئارتۇق ئىقتىسادىي زىياندىن ساقلاپ قالدى.

خەلق ئەسكەرلىرى ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغداش ئۈچۈن، ماگىزىن، مېھمانخانا، يېزا- بازار كارخانىسى ۋە كەنت، مەھەللىلەردە چارلاش، كۆزەتچىلىكنى كۈچەيتتى. بۇ جەرياندا توك سىمى، سۇ ئىنشائاتى ماتېرىيالى ۋە شەخسلەرنىڭ قۇرۇلۇش ماتېرىيالىنى ئوغرىلىغانلارنى قولغا چۈشۈردى.

خەلق ئەسكەرلىرى يەنە «ئون يۇلتۇزلۇق مەدەنىيەتلىك ئائىلە» بولۇشتا باشلامچى بولدى. % 90 تىن كۆپرەك خەلق ئەسكەرلىرى ئائىلىسى ھاللىق سەۋىيىگە يەتتى. % 85 خەلق ئەسكىرى ئائىلىسى «ئون يۇلتۇزلۇق مەدەنىيەتلىك ئائىلە» بولدى. يۇقىرىقىدەك نەتىجىلىرىگە ئاساسەن، بۇ يېزىلىق خەلق قوراللىق بۆلۈمى 2 - ئايدا لەنجۇ ھەربىي رايونى تەرىپىدىن «خەلق ئەسكەرلىرى خىزمىتىدىكى ئۈلگىلىك ئورۇن» بولۇپ باھالاندى.

كۇچا ناھىيىلىك تاشيول ئۆچاستكىسى پارتىيە ياچېيكىسى ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ئاكتىپلىقىنى قوزغاشقا ئەھمىيەت بەردى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **تۇرغۇن ئىبراھىم** خەۋەر قىلىدۇ: كۇچا ناھىيىلىك تاشيول ئۆچاستكىسىدىكى ھەر مىللەت ئىشچى - خىزمەتچىلىرى «ئىتتىپاقلىشىپ كۈرەش قىلىش، يول ئېچىپ ئىلگىرىلەش، تاشيولنى ئۆز ئائىلىسى دەپ بىلىش» روھىنى جارى قىلدۇرۇپ، ئۇزۇنغا سوزۇلغان تاشيول لىنىيىسىدە ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ گۈللىرىنى ئېچىلدۇردى.

بۇ ئۆچاستكا پارتىيە ياچېيكىسى ئىنچىل تۇردە ئىش تەقسىماتىنى ئېنىق ئايرىپ، كوللېكتىپ رەھبەرلىك قىلىش، ئايرىم مەسئۇل بولۇش، چوڭ ئىشلارنى رەھبەرلىك مۇزاكىرە قىلىپ قارار چىقىرىش قاتارلىق تۈزۈملەرنى بەلگىلەپ، خىزمەت ئۈنۈمىنى ئۆستۈردى. ئۆچاستكا رەھبەرلىكى ئىشچىلارنى ئۆز كەسپىنى سۆيۈشكە ئىلھاملاندۇرۇپ، 1 - سەپتە ئىشلەۋاتقان ئىشچىلارنىڭ تۇرمۇش، ئىشلەپچىقىرىش شارائىتىنى ياخشىلاشقا كۈچ سەرپ قىلدى. 1996 - يىلى 342 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، ياقا، قوشئاۋات داۋبەنىنىڭ ئىشخانا، مۇنچىسىنى يېڭىلاپ بەردى.

ئومۇم ئۈچۈن ئۆزىنى بېغىشلاش، خالىس تۆھپە قوشۇش، كەلكۈنگە تاقابىل تۇرۇپ قاتناشنى راۋانلاشتۇرۇشتا پارتىيە ئەزالىرى سەپنىڭ ئالدىدا تۇردى. ئۆچاستكا باشلىقى چېن جىنگاڭ كۆپ قېتىم دەم ئېلىش كۈنلىرىنى ئىش ئورنىدا ئۆتكۈزدى. ئۆچاستكا شوپۇرى، پارتىيە ئەزاسى ئەركىن ھۇسەن يىل بويى چۆل- جەزىرىدە ماشىنا ھەيدەپ، ئاچ - توق قالسىمۇ زارلانمىدى.

ئۆچاستكا رەھبەرلىرى ۋە تېخنىكلار يول ئاسراشتا «تېخنىكلىق ئۆلچەم» بويىچە مەشغۇلات ئېلىپ بېرىپ، داۋبەنلەر ئارا ئەمگەك، سۈپەت، سۈرئەت مۇسابىقىسىنى قانات يايدۇردى. بۇنىڭ بىلەن ئىشچىلارنىڭ ئۆز كەسپىنى سۆيۈش قىزغىنلىقى كۈچىيىپ، ئەمگەك ئاكتىپلىقى ئاشتى.

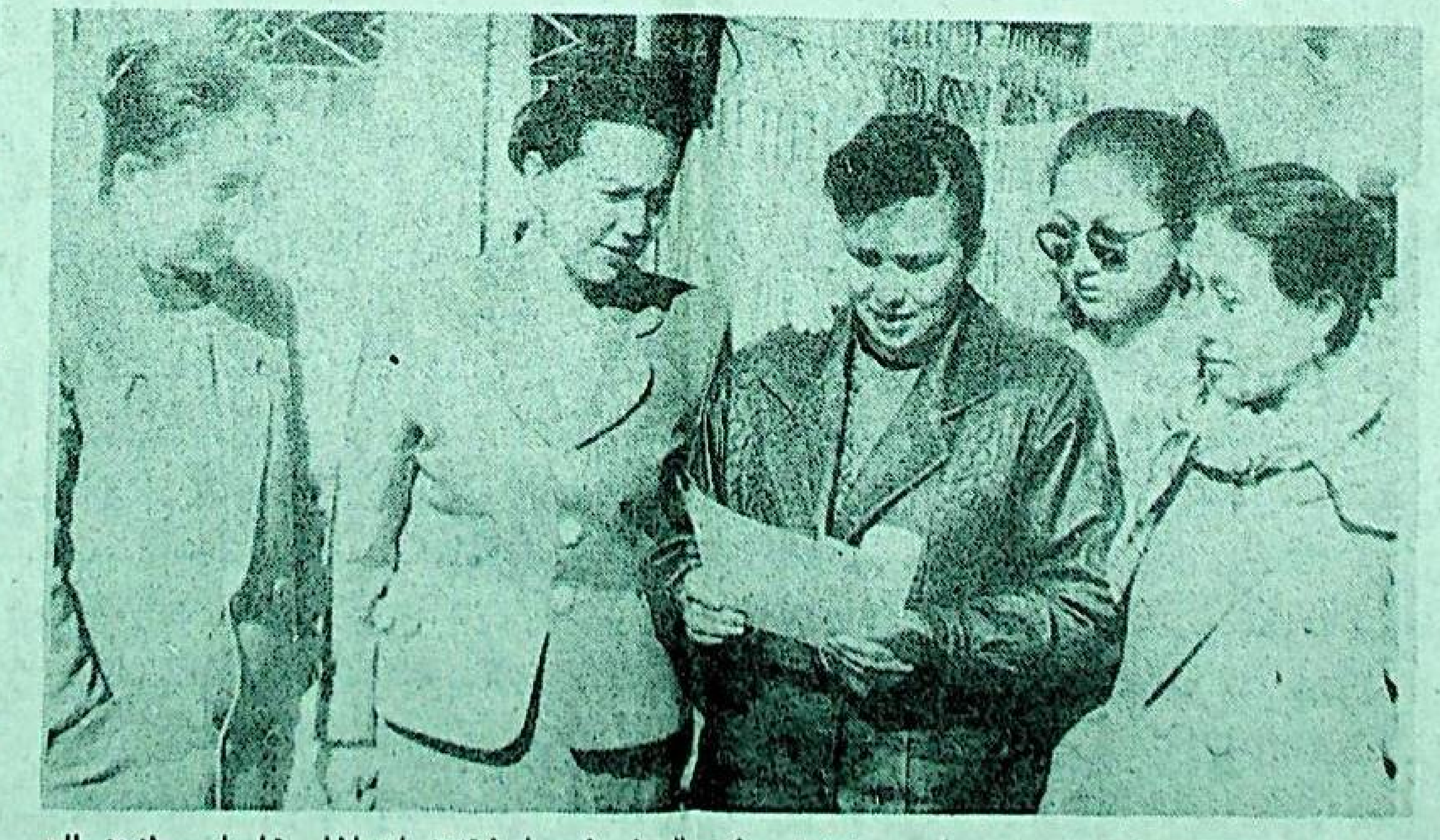

ئانىكام سابىر 1978 - يىلى قەشقەر سىغەن مەكتىپىنى پۈتتۈرۈپ، مەكتەپنىڭ تىل - ئەدەبىيات ئوقۇتقۇچىلىقىغا ئېلىپ قېلىنغانىدى. ئۇ 19 يىللىق ئوقۇتقۇچىلىق ھاياتىدا ئۆز كەسپىگە چوڭقۇر ئىشتىياق باغلاپ بىر تەرەپتىن ئۆگىنىپ، بىر تەرەپتىن ئۆگىتىپ، مەكتەپنىڭ تەلىم - تەربىيە خىزمىتىگە تېگىشلىك تۆھپە قوشتى. ئانىكام سابىر يەنە مەكتەپنىڭ ئېھتىياجى، ئاياللار، باللار خىزمىتىنى قوشۇمچە ئىشلەپ ئوبدان نەتىجىلەرنى ياراتتى. ئۇ كۆپ قېتىم مەكتەپ بويىچە «ئىلغار خىزمەتچى»، «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى نەمۇنىچىسى»، «8 - مارت قىزىل بايراقدارى» بولدى. بۇ يىل 3 - ئايدا «مۇنەۋۋەر ئايال ئوقۇتقۇچى» بولۇپ باھالىنىپ، ئاپتونوم رايونلۇق مائارىپ ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى تەرىپىدىن مۇكاپاتلاندى.

سۈرەتتە: ئۇ (ئوتتۇردا) خىزمەتداشلىرى بىلەن بىللە.

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئابدۇللا ئابدۇرېشىت**، ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇشۈكۈر راشىدىن** فوتوسى

ئاقتۇ ناھىيىسى مائارىپقا سېلىنىدىغان مەبلەغنى يىلمۇ يىل كۆپەيتتى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **تۇرغۇن ئوبۇل** خەۋەر قىلىدۇ: ئاقتۇ ناھىيىسى ناھىيە مالىيىسىدە قىيىنچىلىق بولۇۋاتقان ئەھۋالدىمۇ مائارىپ راسخوتىنى يىلمۇ يىل كۆپەيتىپ، مائارىپ ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈردى.

ستاتىستىكىغا قارىغاندا، ناھىيە مائارىپقا 1994 - يىلى 9 مىليون 10 مىڭ يۈەن، 1995- يىلى 10 مىليون 215 مىڭ يۈەن، 1996 - يىلى 11 مىليون 85 مىڭ يۈەن ئاجرىتىپ بەرگەن؛ يېزا، بازار، مەيدانلار تاپشۇرغان مائارىپ قوشۇمچە راسخوتىمۇ يىلمۇ يىل ئاشقان. ئىجتىمائىي كۈچلەرنىڭ مائارىپقا ئىئانە قىلغان پۇلى ئۈچ يىلدا 945 مىڭ يۈەندىن ئاشقان. جۇغلانغان بۇ مەبلەغلەر ئوقۇتقۇچىلارنى تەربىيىلەش، ئوقۇتقۇچىلارنىڭ ئولتۇراق ئۆيى قىيىنچىلىقى ۋە تۈرلۈك تەمىناتلىرىنى ھەل قىلىشقا ئىشلىتىلگەندىن باشقا، يېزا - بازار، مەيدانلاردىكى 50 ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ قۇرۇلۇشىنى يېڭىلاپ يۈرۈشلەشتۈرۈشكە ئىشلىتىلدى، ئون مەكتەپ يېڭىدىن سېلىندى.

زايومغا مەبلەغ سېلىش دۆلەتكە ۋە خەلققە پايدىلىق

— زايومغا مەبلەغ سېلىشقا ئائىت ساۋاتلار

زايوم تارقىتىش ئىقتىسادىي خىزمەت ئومۇمىي ۋەزىيىتىگە ۋە خەلق ئاممىسىنىڭ جانجان مەنپەئىتىگە مۇناسىۋەتلىك مۇھىم خىزمەت. مەركەز ۋە گوۋۇيۈەن رەھبەرلىرى كۆپ قېتىم يوليورۇق بېرىپ، زايوم توغرىسىدىكى تەشۋىقات خىزمىتىنى ھەقىقىي كۈچەيتىپ، زايوم تارقىتىشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتى ۋە تۈرلۈك سىياسەتلەرنى كەڭ تەشۋىق قىلىپ، ئاممىنىڭ زايوم سېتىۋېلىشىغا قولايلىق يارىتىپ بېرىپ، بۇ يىللىق زايوم تارقىتىش ۋەزىپىسىنى ئورۇنداشقا ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىشنى تەلەپ قىلدى. 1997 - يىللىق زايوم تارقىتىش تەشۋىقاتى خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن، زايومغا مەبلەغ سېلىشقا ئائىت ساۋاتلارنى ئالاھىدە تونۇشتۇردۇق.

بىرىنچى، زايوم سېتىۋېلىش شەھەر - يېزا ئاھالىلىرىنىڭ كۆڭۈلدىكىدەك مەبلەغ سېلىش شەكلى

سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنىڭ ئورنىتىلىشى ۋە تەرەققىي قىلىشىغا ئەگىشىپ، ئاھالىلەرنىڭ شەخسىي كىرىمى ئىزچىل ئاشماقتا، نۇرغۇن ئاھالىلەر ئىشىنچا پۇلنى ئەنئەنىۋى ئۇسۇلدا ئامانەت قويۇشتىن باشقا ئىشلارغا مەبلەغ سېلىشقا ئۆزگەرتتى ھەمدە مەبلەغ سېلىشنىڭ بىخەتەر، ئىشەنچلىك، كىرىمىنىڭ مۇقىم بولۇشىغا، نەق پۇلغا ئالماشتۇرۇشقا قولاي - قولاي ئەمەسلىكىگە دىققەت قىلىدىغان بولدى. شۇڭا زايوم سېتىۋېلىش ئاھالىلەرنىڭ كۆڭۈلدىكىدەك مەبلەغ سېلىش شەكلى ھېسابلىنىدۇ.

1) زايوم مەركەز مالىيىسى مەركىزىي ھۆكۈمەتكە ۋەكالىتەن تارقىتىدىغان، دۆلەتنىڭ ئىناۋىتى ۋە مالىيە كۈچى ئارقىلىق كاپالەتلەندۈرۈلىدىغان قەرز چېكى بولۇپ، مۇددىتى توشقاندا ۋاقتىدا دېرى بىلەن ئۆسۈمى تولۇق قايتۇرۇلىدۇ. شۇڭا زايومنىڭ ئىناۋىتى يۇقىرى، بىخەتەر بولىدۇ.

2) زايومنىڭ كىرىمى مۇقىم ھەم مۇۋاپىق. زايوم سېتىۋالغۇچىلارغا بولغان ئېتىبار بېرىش سىياسىتىنى گەۋدىلەندۈرۈش، ئاممىنى زايوم سېتىۋېلىشقا ئىلھاملاندۇرۇش ئۈچۈن، زايومنىڭ ئۆسۈم نىسبىتى ئوخشاش قەرەلدىكى بانكا پۇل ئامانىتىدىن ئازراق يۇقىرى قىلىپ بەلگىلەنگەن، ئۇنىڭ ئۈستىگە، زايومنىڭ ئۆسۈم كىرىمىدىن باج ئېلىش كەچۈرۈم قىلىنغان.

3) زايوم بىر قەدەر كۈچلۈك ئوبوروتچانلىققا ئىگە. ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم ۋە ئىسمى يېزىلمايدىغان زايومنى بازاردا ئوبوروت قىلغىلى بولىدۇ. مەبلەغ سالغۇچى زايومنى سېتىۋالغاندىن

3) دوكمېنتلىق زايومنى نەق پۇلغا ئالماشتۇرۇش بىر قەدەر قولاي. دوكمېنتلىق زايومنىڭ ئۈستىگە ئىسمىنى يېزىشقا ۋە يوقاپ كەتسە مەلۇم قىلىشقا بولىدۇ، ئۇنى بازاردا ساتقىلى بولمىسىمۇ، مۇددەتتىن بۇرۇن پۇلغا ئالماشتۇرغىلى بولغانلىقتىن، نەق پۇلغا ئالماشتۇرۇشچانلىقى كۈچلۈك، ئۇنىڭ ئۈستىگە پۇلغا ئالماشتۇرغاندا مۇناسىپ ئۆسۈم نىسبىتى دەرىجىسى بويىچە ئۆسۈمى ھېسابلىنىدۇ، مەبلەغ سالغۇچىلار ۋاقىتنى ئۆزى جانلىق ئىگىلىيەلەيدۇ. 4) سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنىڭ ئورنىتىلىشىغا ئەگىشىپ، بازار پايدا نىسبىتىنىڭ تۈرلۈك ئىقتىسادىي پائالىيەتلەرنى تەڭشەشتىكى رولى ئۈزلۈكسىز كۈچەيمەكتە، بازاردىكى مەبلەغ سالغۇچىلار ئۈچۈن ئېيتقاندا، بازاردا ئوبيېكتىپ جەھەتتە مەلۇم خەۋپ - خەتەر مەۋجۇت. دوكمېنتلىق زايوم بازاردا ئوبوروت قىلىنمىغاچقا، ئۇنى مۇددەتتىن بۇرۇن ئالماشتۇرغان چاغدىكى ئۆسۈم نىسبىتى بازار ئەھۋالىنىڭ داۋالغۇشىنىڭ تەسىرىگە ئۇچرىمايدۇ، شۇڭا دوكمېنتلىق زايومنى سېتىۋالغاندا بازارنىڭ خەۋپ - خەتىرىدىن ساقلانغىلى، مۇقىم پايدىغا ئېرىشكىلى بولىدۇ. يۇقىرىقى ئالاھىدىلىكلىرىدىن ئالغاندا، دوكمېنتلىق زايومنىڭ مەبلەغ سېلىش قىممىتى ئىنتايىن يۇقىرى، شەخسىي مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ سېتىۋېلىشىغا ماس كېلىدۇ.

1. زايوم تارقىتىشنىڭ نېمە ئەھمىيىتى بار؟

زايوم مەركەز مالىيىسى مەركىزىي ھۆكۈمەتكە ۋەكالىتەن تارقىتىدىغان، قەرز مەبلىغى مەركەز مالىيىسىگە ئىشلىتىلىدىغان دۆلەت زايومىنى كۆرسىتىدۇ. زايوم تارقىتىش مەركىزىي ھۆكۈمەت ئامانەت شەكلىدە ئېلىپ بارىدىغان بىر خىل مەبلەغ يۈرۈشتۈرۈش پائالىيىتى بولۇپ، مەملىكەت ئىچىگە تارقىتىلىدىغان ئىچكى زايومنى ۋە چەت ئەلگە تارقىتىلىدىغان تاشقى زايومنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. زايوم تارقىتىش ھەقلىق يۇسۇندىكى قۇرۇلۇش مەبلىغى توپلاش بولۇپ، خەلقئارادا ئومۇميۈزلۈك قوللىنىلىۋاتقان ئۇسۇلدۇر. زايوم تارقىتىش ئارقىلىق بىر قىسىم تۇرۇپ قالغان مەبلەغنى ۋە ئىستېمال مەبلىغىنى ئىشلەپچىقىرىش، قۇرۇلۇش مەبلىغىگە ئايلاندۇرۇپ، دۆلەتنىڭ ئاساسىي قۇرۇلۇش، نۇقتىلىق قۇرۇلۇشلىرىغا ۋە تۈرلۈك ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا ياردەم بېرىش، پۇقرالارنىڭ كىرىمنى قايتا تەقسىملەشكە ئارىلىشىش، كەسىپ قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش، مەبلەغ ئورۇنلاشتۇرۇشنى سەرخىللاشتۇرۇش مەقسىتىگە يەتكىلى بولىدۇ. زايوم تارقىتىش ئارقىلىق يەنە پۇلنىڭ خەزىنىگە قايتىش نىسبىتىنى بىۋاسىتە ئاشۇرغىلى بولىدۇ. بۇ پۇل پاخاللىقىنى تىزگىنلەشكە پايدىلىق، زايوم

ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم

قەرز ھوقۇقى ھېساباتىنى خاتىرىلەش شەكلىدە خاتىرىلىنىدۇ، بۇنداق زايوم ئاكسىيە تىجارەت ئورنىنىڭ سودىلىشىش سىستېمىسى ئارقىلىق تارقىتىلىدۇ ۋە سېتىلىدۇ، ئىسمىنى يېزىشقا، يوقاپ كەتسە مەلۇم قىلىشقا بولىدۇ. مەبلەغ سالغۇچىلار ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم تىجارىتى بىلەن شۇغۇللانغاندا، ئاكسىيە تىجارەت ئورنىدا ھېساب ئېچىشى كېرەك. ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايومنى تارقىتىۋاتقان مەزگىلدە سېتىۋالغاندا رەسمىيەت ھەققى ئېلىنمايدۇ. تارقىتىش مەزگىلى ئاياغلاشقاندىن كېيىن، ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم تىجارىتى بىلەن شۇغۇللانغاندا، پۈتۈشۈش سوممىسىنىڭ ‰ 2ى بويىچە رەسمىيەت ھەققى ئېلىنىدۇ. ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم بازارلىشىشنىڭ مەلۇم باسقۇچقا تەرەققىي قىلغانلىقىنىڭ مەھسۇلى،ئۇ زايوم تارقىتىشنى ۋە زايوم سودىسىنى قەغەزسىزلەشتۈرۈپ ھەم ئۈنۈمنى ئۆستۈرۈپ، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىدۇ؛ ھەم زايوم تارقىتىش، زايوم سودىسىنى تېخىمۇ بىخەتەرلىككە ئىگە قىلىدۇ.

ئىسمى يېزىلمايدىغان زايوم

بۇ بىر خىل ئەمەلىي زايوم بولۇپ، قەرز ھوقۇقى ئەمەلىي چەك شەكلىدە خاتىرىلىنىدۇ، تارىختىن بۇيان تارقىتىلىپ كەلگەن ئىسمى يېزىلمايدىغان زايوملارنىڭ قىممىتى ئايرىم - ئايرىم ھالدا 1، 5، 10، 20، 50، 100، 500، 1000، 5000، 10000 يۈەن بولغان. ئىسمى يېزىلمايدىغان زايومغا ئىسمىنى يېزىشقا بولمايدۇ، يىتىپ كەتسە مەلۇم قىلغىلى بولمايدۇ، بىراق ئۇنى بازاردا ئوبوروت قىلغىلى بولىدۇ.

تارقىتىش مەزگىلىدە مەبلەغ سالغۇچىلار ئۇنى سېتىشنى خالىسا ھۆددىگە ئالغان ئورۇننىڭ پوكېيىدىن سېتىۋالىدۇ؛ ئاكسىيە سودا ئورنىدا ھېسابات ئاچقانلار ئاكسىيە شىركىتىگە ھاۋالە قىلىپ، ئاكسىيە سودا ئورنىنىڭ سودىلىشىش سىستېمىسى ئارقىلىق سېتىۋالالايدۇ. ئىسمى يېزىلمايدىغان زايومنى تارقىتىش مەزگىلىدە سېتىۋالغۇچىلاردىن رەسمىيەت ھەققى ئېلىنمايدۇ. تارقىتىش مەزگىلى ئاخىرلاشقاندىن كېيىن ئۇنى پوكەيدە سېتىۋېتىشكە بولىدۇ، زايوم چېكىنى ئاكسىيە سودا ئورنى ۋەكالىتەن باشقۇرۇپ، سودا ئورنىنىڭ سودىلىشىش سىستېمىسى ئارقىلىق سېتىۋېتىشكىمۇ بولىدۇ، پۈتۈشكەندىن كېيىن پۈتۈشۈش سوممىسىنىڭ ‰ 2 ى بويىچە رەسمىيەت ھەققى تاپشۇرۇلىدۇ.

ئۇسۇلى جەھەتتە ئاھالىلەرنىڭ مەبلەغ سېلىش ئالاھىدىلىكى تولۇق نەزەرگە ئېلىنىدى.

2) **تارقىتىلىش مىقدارى كۆپ.** خەلق ئىگىلىكىنىڭ تەرەققىياتى ۋە مالىيە، پۇل مۇئامىلە تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىنى يەنىمۇ چوڭقۇرلاشتۇرۇش ئېھتىياجىغا ئاساسەن، تۈرلۈك قۇرۇلۇشلارنىڭ ئېھتىياجىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، 1997 - يىلى زايومنىڭ تارقىتىلىش مىقدارى ئالدىنقى يىللاردىكىدىن ئاشۇرۇلىدۇ.

3) **تارقىتىلىش ۋاقتى ئۇزۇن.** ئىگىلىۋېلىش، بېسىلىپ قېلىشنى ئازايتىش، زايوم مەبلىغىنىڭ ئىشلىتىلىش ئۈنۈمىنى ئاشۇرۇش ئۈچۈن، 1997 - يىلى زايوم تارقىتىشتا تەكشى، ئايلاندۇرۇپ تارقىتىش پرىنسىپىغا ئەمەل قىلىنىپ، مالىيىدە پۇل ئىشلىتىش ۋاقتى ۋە ئوخشاش بولمىغان مەبلەغ سېلىش ئېھتىياجىغا ئاساسەن، ئوخشاشمىغان زايوم تۈرلىرى ئارقا - ئارقىدىن تارقىتىلىدۇ. بۇنىڭ ئىچىدە 1997 - يىللىق دوكمېنتلىق زايومنىڭ تارقىتىلىش ۋاقتى بۇ يىل 3 - ئاينىڭ 1 - كۈنى باشلىنىپ، 10 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ئاياغلىشىدۇ؛ 4 - ئايدىن كېيىن ئىسمى يېزىلمايدىغان زايوم، ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم، ئالاھىدە نىشانلىق زايوم ئارقا - ئارقىدىن تارقىتىلىدۇ.

4) **زايومنىڭ تۈرلىرى كۆپ.** 1997 - يىلى جەمئىيەتكە ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم، ئىسمى يېزىلمايدىغان زايوم، دوكمېنتلىق زايوملار تارقىتىلىدۇ. ئوخشاش زايوم تۈرىنىڭ قەرەلى ئوخشاش بولمىغان تۈرلىرى بار. 1997 - يىللىق دوكمېنتلىق زايوم ئىككى يىللىق، ئۈچ يىللىق، بەش يىللىقتىن ئىبارەت ئۈچ خىل تۈرنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ.

6. «زايوم تارقىتىشنى بازارلاشتۇرۇش» ئىسلاھاتىنىڭ نىشانى نېمە؟

زايوم تارقىتىشنى بازارلاشتۇرۇش ئىسلاھاتى، ئاساسلىقى، زايوم تارقىتىش شارائىتىنى بازار ئېھتىياجىغا يېقىنلاشتۇرۇش ئىسلاھاتىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ دۆلىتىمىزنىڭ پۇل مۇئامىلە تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىغا كۈچلۈك تۈرتكە بولماقتا، ئۇ دۆلىتىمىزنىڭ سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى ھېسابلىنىدۇ. زايوم تارقىتىشنى بازارلاشتۇرۇش ئىسلاھاتىنىڭ نىشانىنى تۆۋەندىكىلەرگە يىغىنچاقلاشقا بولىدۇ.

1) **پايدا نىسبىتىنى بازارلاشتۇرۇش.** ھازىر دۆلىتىمىز بانكىلىرىنىڭ ئامانەت پۇل ئۆسۈم نىسبىتى يەنىلا سىياسەت خاراكتېرلىك ئۆسۈم نىسبىتى ھېسابلىنىدۇ، ئۇ بازارنىڭ ئۆسۈم نىسبىتىگە ۋەكىللىك قىلالمايدۇ، بازارنىڭ ئۆسۈم نىسبىتىنى

خاتىرىلىنىدىغان زايوم ۋە ئىسمى يېزىلمايدىغان زايومنى بازاردا ئوبوروت قىلغىلى بولىدۇ. مەبلەغ سالغۇچى زايومنى سېتىۋالغاندىن كېيىن، ئۇنى نەق پۇلغا ئالماشتۇرماقچى بولسا، ئاكسىيە تىجارەت ئورنىغا بېرىپ، بازاردىكى سودىلىشىش باھاسى بويىچە سېتىۋېتەلەيدۇ. دوكىمېنتلىق زايومنىڭ ئۈستىگە ئىسمىنى يېزىشقا ۋە يوقاپ كەتسە مەلۇم قىلىشقا بولىدۇ. گەرچە ئۇنى بازاردا ئوبوروت قىلغىلى بولمىسىمۇ، مەبلەغ سالغۇچىلار نەق پۇلغا ئالماشتۇرۇش ئېھتىياجى تۇغۇلغاندا، ئەسلىدىكى سېتىۋالغان ئورۇنغا بېرىپ، مۇددەتتىن بۇرۇن ئالماشتۇرۇش رەسمىيىتىنى بېجىرسە بولىدۇ ھەمدە ئەمەلىي كۈن سانى ۋە مۇناسىپ ئۆسۈم دەرىجىسى بويىچە ئۆسۈمگە ئېرىشەلەيدۇ.

4) زايومنى تارقىتىدىغان نۇقتىلار كۆپ، دوكىمېنتلىق زايوم تارقىتىش ۋە نەقلەشتۈرۈپ بېرىش كەسپى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان بانكا، پۇل ئامانەت نۇقتىلىرى، مالىيە تارماقلىرىنىڭ زايوم مۇلازىمەتلىك بۆلۈملىرى مەملىكەتنىڭ ھەممە شەھەر - يېزىلىرىغا دېگۈدەك تارقالغان؛ ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم ۋە ئىسمى يېزىلمايدىغان زايومنى ساتىدىغان بانكا، ئاكسىيە شىركىتى، ھاۋالە مەبلەغ شىركىتى قاتارلىق ئورگانلارنىڭ جايلاردا تىجارەت بۆلۈملىرى بار، ئاھالىلەر ئۆزىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا ئاساسەن يېقىن ئەتراپتىن ئېھتىياجىغا قاراپ زايومنى سېتىۋالسا بولىدۇ.

ئىككىنچى، دوكىمېنتلىق زايومنىڭ مەبلەغ سېلىش قىممىتى

دوكىمېنتلىق زايوم ئاساسلىقى شەخسىي مەبلەغ سالغۇچىلارغا تارقىتىلىدۇ، ئۇ ئامىمىنىڭ پۇل ئامانەت خاراكتېرىدىكى شۇ بىر قىسىم مەبلىغى ئۈچۈن چىقىرىلغان، ئۇ تامامەن ئىشەنچلىك، پايدىسى مۇۋاپىق، سېتىۋېلىش، ساقلاش، نەق پۇلغا ئالماشتۇرۇش قولاي بولۇشتەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە.

1) دوكىمېنتلىق زايوم تور - نۇقتىلاردا سېتىلىش ئۈستۈنلۈكىگە ئىگە. 1997 - يىلى دوكىمېنتلىق زايوم سېتىشنى يولغا قويغان سودا - سانائەت بانكىسى، يېزا ئىگىلىك بانكىسى، جۇڭگو بانكىسى، قۇرۇلۇش بانكىسى، قاتناش بانكىسىدىن ئىبارەت بەش چوڭ بانكىنىڭ پۇل ئامانەت نۇقتىسى جەمئىي 70 مىڭدىن ئاشقان، بۇنىڭغا مالىيە تارماقلىرىنىڭ زايوم مۇلازىمەتلىك ئورۇنلىرى قوشۇلغاندا، دوكىمېنتلىق زايوم سېتىش تور - نۇقتىلىرى مەملىكەتتىكى شەھەر - يېزىلارنىڭ ھەممە يېرىگە دېگۈدەك تارقالغانلىقتىن، ئاممىنىڭ ئېھتىياجىنى ئەڭ زور دەرىجىدە قاندۇرغىلى بولىدۇ. ئاما زايومنى يېقىن ئەتراپتىكى تور-نۇقتىلىرىدىنلا سېتىۋالالايدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە دوكىمېنتلىق زايومنى سېتىۋېلىش، نەق پۇلغا ئالماشتۇرۇش، قەرەلى توشقاندا نەقلەشتۈرۈش رەسمىيەتلىرىمۇ ئاددىي.

2) دوكىمېنتلىق زايومنىڭ پايدىسى بىر قەدەر كۆپ. ئالايلۇق، 1997 - يىلىدىكى ئىككى يىللىق دوكىمېنتلىق زايومنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى%8.64، ئۈچ يىللىق دوكىمېنتلىق زايومنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى%9.18، بەش يىللىق دوكىمېنتلىق زايومنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 10.17 بولۇپ، ئوخشاش قەرەلدىكى بانكا ئامانەت پۇلنىڭ ئۆسۈم نىسبىتىدىن ئايرىم - ئايرىم ھالدا 0.72، 0.9، 1.17 پوئىنت يۇقىرى. يۇقىرىدىكى قەرەلدىكى دوكىمېنتلىق زايومدىن 1000 يۈەنلىك سېتىۋالغاندا، قەرەلى توشقاندا ئوخشاش قەرەلدىكى بانكا ئامانەت پۇلغا قارىغاندا 14.4 يۈەن، 27 يۈەن، 58.5 يۈەن ئارتۇق ئۆسۈمگە ئېرىشكىلى بولىدۇ.

پۇلنىڭ خەزىنىگە قايتىش نىسبىتى بىۋاسىتە ئاشۇرغىلى بولىدۇ. بۇ پۇل پاخاللىقنى تىزگىنلەشكە پايدىلىق، زايوم تارقاتقاندا خەلق ئىگىلىكىنىڭ ساغلام تەرەققىياتىغا كاپالەتلىك قىلىپ، خەلق ئاممىسىنىڭ تۇرمۇشىنى مۇقىملاشتۇرغىلى بولىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىللە زايوم ئىناۋىتى يۇقىرى، بىخەتەر، ئوبوروتچانلىقى كۈچلۈك پۇل مۇئامىلە تاۋىرى بولۇش سۈپىتىدە جەمئىيەتتىكى تۈرلۈك مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ كۆڭۈلدىكىدەك مەبلەغ سېلىش قورالى ھېسابلىنىدۇ.

2. زايوم بىلەن شەخسلەرنىڭ مۇناسىۋىتى قانداق؟

1) زايوم شەخسلەرنىڭ مەبلەغ سېلىشىدىكى ئەڭ ياخشى قىممەتكە ئىگە تاكسىيە. زايوم خەۋپ - خەتىرى ئاز، بىخەتەر، ئوبوروتچانلىقى كۈچلۈك، پايدىسى مۇقىم بولۇشتەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە. شەخسلەر زايومغا مەبلەغ سالسا، ئۆز مەبلىغىنىڭ قىممىتىنى بىخەتەر، مۇقىم ھالدا ئاشۇرالايدۇ.

2) زايوم تارقىتىش مەركىزى مالىيىسىنىڭ شەخسلەرنىڭ كىرىمىنى قايتا تەقسىملەشكە ئارىلىشىشىدىكى بىر خىل ئۈنۈملۈك شەكىل. دۆلەت مالىيىسى شەخسلەرگە بەلگىلىك مىقداردىكى زايومنى تارقىتىش ئارقىلىق شەھەر - يېزا ئاھالىلىرىنىڭ ۋاقىتنچە تۇرۇپ قالغان مەبلىغىنى دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشىغا ئىشلىتىپ، ئىستېمال بىلەن جۇغلانمىنىڭ مۇناسىۋىتىنى ئۈنۈملۈك تەڭشەپ، ئىستېمال مەبلىغىنى قۇرۇلۇش مەبلىغىگە ئايلاندۇرالايدۇ.

3) زايوم خەلق ئىگىلىكىنى تەڭشەش ئىقتىدارىغا ئىگە. مال باھاسىنىڭ ئۆرلەش ھەجمى چوڭايغاندا، دۆلەت زايوم تارقىتىش ئارقىلىق بىر قىسىم پۇلنى يىغىۋېلىپ، پۇلنىڭ ئوبوروت مىقدارىنى ئازايتىدۇ، بۇنىڭ بىلەن پۇل پاخاللىقىنىڭ بېسىمىنى يېنىكلىتىدۇ، بۇ كىشىلەرنىڭ ئىقتىسادىي تۇرمۇشىنى مۇقىملاشتۇرۇشقا پايدىلىق.

4) زايوم كىرىمى دۆلەتنىڭ ئېنېرگىيە، قاتناش، مەدەنىيەت-مائارىپ، سەھىيە قاتارلىق ۋە نۇقتىلىق قۇرۇلۇش تۈرلىرىگە ئىشلىتىلىدۇ. بۇ ئارقىلىق ئىشلەپچىقىرىشنى راۋاجلاندۇرۇش، خەلقنىڭ تۇرمۇش سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈش ئۈچۈن پۇختا ئاساس سېلىنىدۇ.

3. دۆلىتىمىز قۇرۇلغاندىن بۇيان تارقىتىلغان زايوملارنىڭ تۈرلىرى قايسىلار؟

دۆلىتىمىز قۇرۇلغاندىن بۇيان تارقىتىلغان زايوملارنىڭ تۈرلىرى: 50 - يىللاردا تارقىتىلغان خەلق غەلىبە مىۋىسى زايومى، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش زايومى، 80 - يىللاردا تارقىتىلغان دۆلەت خەزىنە چېكى، دۆلەتنىڭ نۇقتىلىق قۇرۇلۇش قەرز چېكى، ئالاھىدە زايوم، دۆلەت قۇرۇلۇشى زايومى، مالىيە زايومى، قىممەت ساقلىنىدىغان زايوم ۋە ئالاھىدە نىشانلىق زايوم قاتارلىقلار.

4. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان تارقىتىلغان زايوملارنىڭ ئاساسلىق تۈرلىرى قايسىلار، ئۇلارنىڭ ئالاھىدىلىكى نېمە؟

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان دۆلىتىمىزدە، ئاساسلىقى، ھېساباتى خاتىرىلىنىدىغان زايوم، ئىسمى يېزىلمايدىغان زايوم، دوكىمېنتلىق زايوم، ئالاھىدە نىشانلىق زايوم قاتارلىق زايوملار تارقىتىلدى. ئوخشاشمىغان زايوملارنىڭ ئۆزىگە خاس ئالاھىدىلىكى بار:

پۇتتۇشكەندىن كېيىن پۇتتۇشۇش سوممىسىنىڭ ‰2 ى بويىچە رەسمىيەت ھەققى تاپشۇرۇلىدۇ.

دوكىمېنتلىق زايوم

بۇ بىر خىل دۆلەت ئامانەت قەرزى بولۇپ، ئۇنىڭغا ئىسمىنى يازغىلى، يىتىپ كەتسە مەلۇم قىلغىلى بولىدۇ. دوكىمېنتلىق زايومدا قەرز ھوقۇقى «دوكىمېنتلىق زايوم پۇل تاپشۇرۇۋېلىش دوكىمېنتى» ئارقىلىق خاتىرىلىنىدۇ. دوكىمېنتلىق زايومنى بازاردا ئوبوروت قىلغىلى بولمايدۇ، ئۇنىڭ ئۆسۈمى سېتىۋېلىنغان كۈندىن باشلاپ ھېسابلىنىدۇ. ئۇنى سېتىۋالغاندىن كېيىن سېتىۋالغۇچى ئالاھىدە ئەھۋال تۈپەيلىدىن نەق پۇلغا ئالماشتۇرماقچى بولسا ئەسلىدىكى زايوم سېتىۋالغان تور نۇقتىسىغا بېرىپ، ئۇنى نەقلەشتۈرسە بولىدۇ، مۇددەتتىن بۇرۇن نەقلەشتۈرگەندە، ئۇنىڭ دىرى قايتۇرۇلغاندىن سىرت ئەمەلىي كۈن سانى ۋە مۇناسىپ ئۆسۈم نىسبىتى دەرىجىسى بويىچە ئۇنىڭ ئۆسۈمى بېرىلىدۇ، بېجىرگۈچى ئورۇن نەقلەشتۈرۈپ بەرگەن دىرىنىڭ ‰2 ى بويىچە رەسمىيەت ھەققى ئالىدۇ. دوكىمېنتلىق زايومنى قەرەلى توشۇپ نەقلەشتۈرگەندە، رەسمىيەت ھەققى ئېلىنمايدۇ. دوكىمېنتلىق زايومنى جۇڭگو سودا - سانائەت بانكىسى، جۇڭگو يېزا ئىگىلىك بانكىسى، جۇڭگو بانكىسى، جۇڭگو قۇرۇلۇش بانكىسى، قاتناش بانكىلىرىنىڭ ئامانەت تور - نۇقتىلىرىدىن ۋە مالىيە تارماقلىرىنىڭ زايوم مۇلازىمەتلىك ئورۇنلىرىدىن سېتىۋالغىلى بولىدۇ.

ئالاھىدە نىشانلىق زايوم

بۇ ئىجتىمائىي ياشانغانلار سۇغۇرتىسى فوندى ۋە ئىش كۈتۈپ تۇرۇش سۇغۇرتىسى فوندىغا يۈزلەنگەن نىشانلىق تارقىتىلغان زايوم بولۇپ، ئىجتىمائىي ياشانغانلار سۇغۇرتىسى فوندى ۋە ئىش كۈتۈپ تۇرۇش سۇغۇرتىسى فوندىنى باشقۇرغۇچى ئورۇنلار ئۇنىڭ تارقىتىش ئوبيېكتى قىلىنىدۇ، ئالاھىدە نىشانلىق زايومدا قەرز ھوقۇقى «ئالاھىدە نىشانلىق زايوم پۇل تاپشۇرۇۋېلىش دوكىمېنتى» ئارقىلىق خاتىرىلەنگەچكە، بازارغا سېلىشقا بولمايدۇ. ئالاھىدە نىشانلىق زايومنى سېتىۋېلىش ئىجتىمائىي ياشانغانلار سۇغۇرتىسى فوندى ۋە ئىش كۈتۈپ تۇرۇش سۇغۇتىسى فوندىنى تېخىمۇ ياخشى باشقۇرۇشقا قولايلىق يارىتىپ بېرىدۇ ۋە ئۇنىڭ قىممىتىنى مۇقىم تۈردە ئاشۇرىدۇ.

5. 1997 - يىلى تارقىتىلدىغان زايوملار قانداق ئاساسلىق ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە؟

1997 - يىللىق زايوم تارقىتىش پىلانىغا ئاساسەن، 1997 - يىلى تارقىتىلىدىغان زايوم، ئاساسلىقى، تۆۋەندىكىدەك بىر قانچە ئالاھىدىلىككە ئىگە:

1) جەمئىيەتكە تارقىتىلىشقا يۈزلىنىدۇ. 1997 - يىلى جەمئىيەتكە تارقىتىلىدىغان زايوم پۈتۈن يىللىق تارقىتىلىدىغان زايوم ئومۇمىي مىقدارىنىڭ % 90 ىدىن كۆپرەكىنى ئىگىلەيدۇ. شەخسىي مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ زايوم سېتىۋېلىش ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش ئۈچۈن، ئوخشاشمىغان زايوملارنىڭ شەرت لايىھىسى ۋە تارقىتىش

خاراكتېرلىك ئۆسۈم نىسبىتى ھېسابلىنىدۇ، ئۇ بازارنىڭ ئۆسۈم نىسبىتىگە ۋەكىللىك قىلالمايدۇ، بازارنىڭ ئۆسۈم نىسبىتىنى بەلگىلەيدىغان، يېتىلگەن، تەرەققىي قىلغان بىر مەبلەغ بازىرى تېخى شەكىللەنگىنى يوق. ئىلگىرى زايومنىڭ ئۆسۈم نىسبىتى بانكا ئامانەت پۇلىنىڭ ئۆسۈمى ئارقىلىق بەلگىلىنەتتى، بانكا ئامانەت پۇلىنىڭ ئۆسۈم نىسبىتى پىلانى زايومنىڭ ئۆسۈم نىسبىتى پىلانىنى بەلگىلەيتتى، شۇڭا زايومنىڭ ئۆسۈم نىسبىتى بىلەن بازار ئېھتىياجى ئوتتۇرىسىدىكى پەرق خېلى چوڭ ئىدى. زايوم تارقىتىشنى بازارلاشتۇرۇش ئىسلاھاتى ئېلىپ بېرىشتىكى مەقسەت، ئاساسلىقى، ئاشكارا خېرىدار چاقىرىش قاتارلىق شەكىللەر ئارقىلىق زايومنىڭ تارقىتىلىش ئۆسۈم نىسبىتى ۋە باھاسىنى بەلگىلەپ، زايومنىڭ تارقىتىلىش ئۆسۈم نىسبىتىنى ياكى باھاسىنى بازارغا يېقىنلاشتۇرۇپ، بازارنىڭ مەبلەغ بىلەن تەمىنلىنىش، ئېھتىياج ئەھۋالىنى ئەكس ئەتتۈرۈپ، بۇ ئارقىلىق تەننەرخىنى تۆۋەنلىتىش، ئۈنۈمنى ئۆستۈرۈش مەقسىتىگە يېتىشتىن ئىبارەت.

2) زايومنى قەغەزسىزلەشتۈرۈش. قەغەزسىزلەشتۈرۈش باسما زايوم چېكىنى ئەمەلدىن قالدۇرۇشنى كۆرسىتىدۇ. ئېلېكترونلۇق كومپيۇتېر تورى ئارقىلىق زايومنىڭ ھېسابات خاتىرىلەش، تىزىملاش، سودىلىشىش، ھېسابلاش، ئېنىقلاش ئىشلىرىنى ئېلىپ بېرىپ، بۇ ئارقىلىق تارقىتىش ئۈنۈمىنى ئۆستۈرۈپ زايومنىڭ تارقىتىلىش تەننەرخىنى تۆۋەنلىتىش مەقسىتىگە يەتكىلى بولىدۇ.

3) قەرەل تۈرلىرىنى كۆپ خىللاشتۇرۇش. كۆپ خىللاشقان قەرەل تۈرى دېگىنىمىز - زايومنىڭ قەرەلىنىڭ ئۇزۇن مۇددەتلىك، ئوتتۇرا مۇددەتلىك، قىسقا مۇددەتلىكتىن ئىبارەت بىر مۇكەممەل سىستېمىسىنى كۆرسىتىدۇ. مۇنداق بولغاندا ھەم جەمئىيەتتىكى ھەر خىل مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ ئوخشاشمىغان قەرەلدىكى زايوملارنى سېتىۋېلىش ئېھتىياجىنى؛ ھەم زايوم تارقاتقۇچىلارنىڭ ئوخشاشمىغان مەزگىلدىكى مەبلەغ ئېھتىياجىنى قاندۇرۇپ، بۇ ئارقىلىق بازارنى جانلاندۇرۇش، تارقاتقۇچىنىڭ ئۆسۈم بېرىش تەننەرخىنى تۆۋەنلىتىپ، قەرز قايتۇرۇش يۇقىرى پەللىسىنىڭ كېلىپ چىقىشىدىن ساقلىنىش مەقسىتىگە يەتكىلى بولىدۇ.

4) تارقىتىش ئوبيېكتلىرىنى مەركەزلەشتۈرۈش. ئاساسلىقى، ئىلگىرىكى شەخسلەرگە بىۋاسىتە سېتىپ بېرىش ئۇسۇلى زايوم تىجارىتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان ئورۇنلارغا تارقىتىپ، ئاندىن زايوم تىجارىتى ئورۇنلىرى يەنە شەخسلەرگە سېتىپ بېرىشكە ئۆزگەرتىلىدۇ. دېمەك، زايوم تارقىتىش پارچە سېتىش شەكلىدىن توپ سېتىش شەكلىگە ئۆزگەرتىلىدۇ، ئەمەلىي كۈچى كۈچلۈك بولغان زايوم توپ سېتىش بازىرى قۇرۇلىدۇ. مۇنداق قىلغاندا زايومنىڭ تارقىتىلىش ئۈنۈمىنى زور دەرىجىدە ئاشۇرغىلى، زايومنىڭ تارقىتىلىش ۋاقتىنى قىسقارتقىلى، زايوم تارقىتىش تەننەرخىنى تۆۋەنلەتكىلى، شۇنىڭ بىلەن بىللە مەبلەغنىڭ ئىشلىتىلىش ئۈنۈمىنى ئۆستۈرگىلى بولىدۇ.

ئومۇمەن، زايوم تارقىتىشنى بازارلاشتۇرۇش ئىسلاھاتى ئېلىپ بېرىشنىڭ نىشانى - يۇقىرى ئۈنۈملۈك، تەننەرخى تۆۋەن، ئوبوروتچانلىقى كۈچلۈك بولغان تەرەققىي قىلغان زايوم بازىرىنى شەكىللەندۈرۈشتىن ئىبارەت.

(داۋامى بار)

سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش كېرەك

شىنجاڭ ئىجتىمائىي پەنلەر ئاكادېمىيىسىدىن ئاۋۇت توختى

پارتىيە 14- نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 6- ئومۇمىي يىغىنىنىڭ «قارارى»دا «دۆلەتنىڭ بىرلىكى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى، جەمئىيەت تەرەققىياتىغا پايدىلىق بولغان بارلىق ئىدىيە-ئەخلاقلارغا ئىلھام ۋە مەدەت بېرىش لازىم؛ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى يېڭى دەۋردىكى ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسىنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى قىلىش كېرەك؛ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداش تەربىيىسىدە پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتى ۋە دىن سىياسىتىدە چىڭ تۇرۇپ، ماركسىزملىق مىللەت قارىشى ۋە دىن قارىشىنى تەشۋىق قىلىش كېرەك» دەپ كۆرسىتىلگەن. بۇ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى- تەرەققىياتى تەربىيىسى سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىم مەزمۇنى، سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەتنىمۇ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى- تەرەققىياتى ئىشلىرىنىڭ مۇھىم نىشانى ۋە مۇھىم كاپالىتى ئىكەنلىكىنى ناھايىتى ئېنىق چۈشەندۈرۈپ بېرىدۇ.

ھازىر دۆلىتىمىز سوتسىيالىزمنىڭ دەسلەپكى باسقۇچىدا تۇرۇۋاتىدۇ. سوتسىيالىزم دەۋرى - ئېلىمىزدىكى ھەرقايسى مىللەتلەرنىڭ ئورتاق تەرەققىي قىلىش، ئورتاق بېيىش، ئورتاق گۈللىنىش دەۋرى بولىدۇ. سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى شارائىتىدا مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى يەنىمۇ كۈچەيتىش، باراۋەرلىك، ئىتتىپاقلىق، ئۆزئارا ياردەملىشىشتەك سوتسىيالىستىك يېڭىچە مىللىي مۇناسىۋەتنى ئۈزلۈكسىز مۇستەھكەملەش ۋە راۋاجلاندۇرۇش، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىدىيە-ئەخلاق ۋە پەن-مەدەنىيەت ساپاسىنى ئومۇميۈزلۈك ئۆستۈرۈش، دۆلەتنىڭ بىرلىكىنى قوغداش، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش، مىللەتلەرنىڭ ئورتاق تەرەققىي قىلىشىنى ئىلگىرى سۈرۈش، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇشنىڭ تۈپ تەلىپى، سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىم مەزمۇنى.

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - تەرەققىياتىنى قىلىنغان، مەۋقە ئۆز دۆلىتىمىزگە قويۇلغان ھەم دۇنياغا يۈزلەنگەن، ئېسىل ئەنئەنىگە ۋارىسلىق قىلىنغان، ھەم دەۋر تەلىپى گەۋدىلەندۈرۈلگەن سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەتنى ئۈزلۈكسىز راۋاجلاندۇرۇشىمىز لازىم.

2. ھەر مىللەت خەلق جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇۋاتقان ئورتاق غايىنى تىكلەپ، ئورتاق تەرەققىي قىلىدىغان توغرا يولدا مېڭىش لازىم

دۆلىتىمىز بىرلىككە كەلگەن، كۆپ مىللەتلىك دۆلەت، مىللەتلەرنىڭ باراۋەرلىكى، ئىتتىپاقلىقى، ئورتاق تەرەققىي قىلىشى - دۆلەتنىڭ تەقدىرىگە مۇناسىۋەتلىك چوڭ مەسىلە. ئېلىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق راۋاجلىنىش ۋە ئورتاق گۈللىنىشنى ئىشقا ئاشۇرۇش ئۈچۈن، ھەر مىللەت خەلقى چوقۇم جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇۋاتقان ئورتاق غايىنى تىكلەپ، ئورتاق راۋاجلىنىش، گۈللىنىشنىڭ توغرا يولى - سوتسىيالىزم يولىدا قەتئىي مېڭىشى لازىم. سوتسىيالىزملا جۇڭگونى قۇتقۇزالايدۇ، سوتسىيالىزملا جۇڭگونى تەرەققىي قىلدۇرالايدۇ. بۇ جۇڭگونىڭ يېقىنقى زامان تارىخىدا ئىسپاتلانغان ھەقىقەت. دۆلىتىمىزدەك ئاھالىسى كۆپ، كۆپ مىللەتلىك دۆلەت ئۈچۈن ئېيتقاندا، ئورتاق غايە مەسىلىسى دۆلەتنىڭ تەقدىرى، ئىستىقبالىغا مۇناسىۋەتلىك بولغان ئىنتايىن مۇھىم مەسىلە. جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش، كېلەر ئەسىرنىڭ ئوتتۇرىلىرىغا بارغاندا سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇشنى ئاساسىي جەھەتتىن ئىشقا ئاشۇرۇش پارتىيىمىز ۋە پۈتۈن مەملىكەتتىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ھازىرقى باسقۇچتىكى ئورتاق غايىسى، بۇ ئورتاق غايە دۆلەتنىڭ ئىستىقبالى مىللەتنىڭ كېلەچىكى ھەر بىر جەمئىيەت ئەزاسىنىڭ ئۇزاق كەلگۈسى مەنپەئەتى بىلەن بىرلەشتۈرگەن، مۇشۇ غايە ئۈچۈن كۈرەش قىلغانلىق دۆلەتنىڭ قۇدرەت تېپىشى، مىللەتنىڭ گۈللىنىشى ئۈچۈن كۈرەش قىلغانلىق، شۇنداقلا ھەر مىللەت خەلقىنىڭ يىراق كەلگۈسى مەنپەئەتىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئۈچۈن كۈرەش قىلغانلىق بولىدۇ.

دۆلىتىمىزدە ئېلىپ بېرىلىۋاتقان ئىسلاھات، ئېچىۋېتىشنىڭ ئون نەچچە يىلدىن بۇيانقى ئەمەلىيىتى مىللىي رايونلارنىڭ تارىختىن قېلىپقالغان قالاق قىياپىتىنى ئۈزلۈكسىز ئۆزگەرتىپ، ھەر مىللەت خەلقىنى غايەت زور ئەمەلىي نەپكە ئىگە قىلدى، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تۇرمۇشى تەدرىجىي ياخشىلاندى. يېقىندا ئۆتكۈزۈلگەن «مەملىكەتلىك چېگرا رايونلار مىللەتلەر ئىشلىرى خىزمىتى يىغىنى»نىڭ ماتېرىياللىرىغا ئاساسلانغاندا، 1995- يىلى مەملىكەت بويىچە چېگرا ناھىيىلەرنىڭ سانائەت، يېزا ئىگىلىك ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 78 مىليارد 400 مىليون يۈەنگە يەتكەن، 21 ناھىيىدە دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئوتتۇرىچە ساپ كىرىمى 2000 يۈەندىن ئېشىپ، نۇرغۇن ناھىيىلەر نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ بېيىش يولىغا ماڭغان. شىنجاڭدا دېھقانلارنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە ساپ كىرىمى 1996 - يىلى 1300 يۈەن بولدى، شەھەر - بازار ئاھالىلىرىنىڭمۇ ساپ كىرىمى روشەن ھالدا ئاشتى. پاكىت ھامان مۇنازىرىدىن ئۈستۈن تۇرىدۇ. يېڭى جۇڭگو قۇرۇلغاندىن كېيىن پارتىيىنىڭ رەھبەرلىكىدە، شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلق سوتسىيالىزم يولىغا قەدەم قويدى، 40 نەچچە يىلدىن بۇيان، شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلقى چېگرا رايوننى ئېچىش، گۈللەندۈرۈش، قوغداش، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداش ئۇلۇغ ئىشىدا ھەمنەپەس، تەقدىرداش، قەلبداش بولۇپ، زىچ ئىتتىپاقلىشىپ، جاپاغا چىداپ كۈرەش قىلىپ، نامرات، قالاق شىنجاڭنى تۇرلۇك ئىشلىرى گۈللەپ ياشنىغان سوتسىيالىستىك شىنجاڭ قىلىپ قۇرۇپ چىقتى. شىنجاڭدىكى ھەر مىللەت خەلق تارىخىي تەرەققىيات داۋامىدا سوتسىيالىزم يولىنىڭ جۇڭگونى ئېنىق كۆرسىتىپ بەردى.

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - تەرەققىياتى تەربىيىسىنى قانات يايدۇرۇش ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسىنىڭ بىر مۇھىم مەزمۇنى، سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ بىر مۇھىم ۋەزىپىسى. مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - تەرەققىياتى تەربىيىسى مەدەنىيەتلىك شەھەر بەرپا قىلىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش ئارقىلىق شەھەر ئاھالىسىنىڭ ساپاسى ۋە مەدەنىيەت سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈش، مەدەنىيەتلىك يېزا، كەنت، بازار بەرپا قىلىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش ئارقىلىق دېھقانلارنىڭ ساپاسىنى ئۆستۈرۈش، ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش ۋە سوتسىيالىستىك يېڭى يېزا قۇرۇش نىشانىنى ئىشقا ئاشۇرۇشنى مەقسەت قىلىدۇ.

مەدەنىيەتلىك شەھەر بەرپا قىلىشنىڭ ئەھمىيىتى بەكمۇ زور. چۈنكى شەھەر سىياسىي، ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي، مەدەنىيەت، سودا ئىشلىرى مەركەزلەشكەن، ھەر مىللەت ئاھالىسى توپلىشىپ ئولتۇراقلاشقان جاي، شۇڭا ئىشچى-خىزمەتچىلەرگە كەسپىي ئەخلاق، كەسپىي ئىنتىزام تەربىيىسى بىلەن مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى بىرلەشتۈرۈپ ئېلىپ بېرىپ، پۈتۈن جەمئىيەتتە ئىتتىپاقلىق، ھەمكارلىق، باراۋەرلىك، دوستلۇق ۋە ئورتاق ئىلگىرىلەش ئاساسىدىكى كىشىلىك مۇناسىۋەتنى شەكىللەندۈرۈش كېرەك. مۇشۇنداق ياخشى ئىجتىمائىي كەيپىيات بارلىققا كەلگەندە، ئىتتىپاقلىق - تەرەققىيات پۇختا ئاساسقا ئىگە بولىدۇ، كۆزلىگەن نىشانغا ئۇڭۇشلۇق يەتكىلى بولىدۇ.

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىدىيە - ئەخلاق سۈپىتىنى ۋە پەن - مەدەنىيەت سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش زۆرۈر بولۇپلا قالماستىن، دېموكراتىيە - قانۇنچىلىق قارىشىنى كۈچەيتىشمۇ زۆرۈر، چۈنكى بىزنىڭ سوتسىيالىستىك قانۇنچىلىقىمىز خەلقنىڭ ئىرادىسىنى ئىپادىلەيدۇ.

مىللەت خەلقنى ئىتتىپاقلاشتۇرۇپ ۋە ئۇلارنى يېتەكلەپ، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشتىن ئىبارەت بۇ مەركەزنى چۆرىدىگەن ھالدا تەرەققىياتنى تېزلىتىپ، ھەر مىللەت خەلقنىڭ ئورتاق بېيىش ۋە گۈللىنىشنى تېزلىتىپ ئىشقا ئاشۇرۇشىمىزنى تەلەپ قىلىدۇ. ئازسانلىق مىللەت رايونلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى تېزلىتىشتە خىزمەتنىڭ مۇھىم نۇقتىسىنى نەگە قارىتىش كېرەك؟ مىللىي رايونلاردا تەرەققىياتنى تېزلىتىشتە، ئىدىيىنى يەنىمۇ ئازاد قىلىپ، پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، ئېچىۋېتىشنى كېڭەيتىش، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغداپ، تەرەققىياتنى ئىلگىرى سۈرۈش كېرەك. پۈتۈن مەملىكەتنىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالىدىن قارىغاندا، ئازسانلىق مىللەت رايونلىرىنىڭ تەبىئىي، جۇغراپىيىۋى ئۈستۈنلۈكى بار. يەرئاستى، يەر ئۈستى بايلىقى ئىنتايىن مول بولۇپ، تەرەققىياتى غايەت زور يوشۇرۇن كۈچكە ئىگە. ھازىر دۆلەت ئازسانلىق مىللەت رايونلىرى بىلەن تەرەققىي تاپقان رايونلارنىڭ تەرەققىياتىدىكى پەرقنىڭ چوڭىيىپ كېتىش مەسىلىسىنى ھەل قىلىشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىۋاتىدۇ. پارتىيىنىڭ 14- نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 5- ئومۇمىي يىغىنىدا بۇنىڭغا قارىتا ئېنىق سىياسەت - تەدبىرلەر ئوتتۇرىغا قويۇلدى. پەقەت بىز پۇرسەتنى چىڭ تۇتۇپ، ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، ئېچىۋېتىشنى كېڭەيتىپ، ئاكتىپ، تەشەببۇسكارلىق بىلەن ئۆزىمىزنى خەلقئارا بازار بىلەن ئىچكى بازاردىن ئىبارەت ئىككى بازارغا قويىدىغانلا بولساق، تەرەققىياتنى تېزلىتىشىمىز تامامەن مۇمكىن.

نۆۋەتتىكى چوڭ ياخشى ۋەزىيەتتە ئىقتىسادىي تەرەققىياتنى تېزلىتىش ئۈچۈن، چوقۇم دېڭ شياۋپىڭنىڭ تەلىمى بويىچە مائارىپنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇش ئارقىلىق گۈللەندۈرگىلى بولىدۇ. يولداش دېڭ شياۋپىڭ مۇنداق دەپ كۆرسەتكەنىدى: «دۆلىتىمىزنى دۇنياۋى ئىلغار سەۋىيىگە يەتكۈزۈش ئۈچۈن ئىشنى قايسى جەھەتتىن باشلىشىمىز كېرەك؟ مېنىڭچە، ئىلىم-پەن ۋە مائارىپتىن باشلىشىمىز كېرەك»، «ئىلىم-پەن، مائارىپ خىزمىتىنى تۇتمىساق، تۆتنى زامانىۋىلاشتۇرۇشتىن ئۈمىد كۈتكىلى بولمايدۇ ۋە ئۇ قۇرۇق گەپ بولۇپ قالىدۇ».(2-توم، 100-، 145-بەتلەر)، «ئىقتىسادنى تېز تەرەققىي قىلدۇرۇشتا، پەن-تېخنىكا ۋە مائارىپقا تايىنىش كېرەك»، (3-توم، 788-بەت). «پەن-تېخنىكا ساھەسىدىكى ئىختىساسلىق كىشىلەرنى يېتىشتۈرۈشنىڭ ئاساسى مائارىپتا. بىز پارتىيىنىڭ مائارىپ فاكچېنىنى ئومۇميۈزلۈك، توغرا ئىجرا قىلىپ، يۆنىلىشنى توغرىلاپ، مائارىپ ئىسلاھاتىنى ھەقىقىي ئوبدان ئېلىپ بېرىپ، مائارىپ ئىشلىرىنى زور دەرىجىدە راۋاجلاندۇرۇشىمىز ۋە يۈكسەلدۈرۈشىمىز لازىم»(2-توم، 203-بەت).

ئومۇمەن قىلىپ ئېيتقاندا، ئىجتىمائىي مۇقىملىق، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - بىر رايون، بىر مىللەت ھەتتا بىر دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىياتىنىڭ ئاساسى. مۇقىملىق، ئىتتىپاقلىق بولمىسا، ھېچقانداق ئىشنى ۋۇجۇدقا چىقارغىلى بولمايدۇ. بۈگۈنكى كۈندە ئېلىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلق پارتىيە رەھبەرلىكىدە، دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى ئۇلۇغ تۇغىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشتۇرۇش ئىشلىرىنى، ئەسىر ھالقىيدىغان ئۇلۇغۋار پىلاننى ئورۇنداش ئۈچۈن تىرىشىپ كۈرەش قىلماقتا. مۇشۇنداق تارىخىي پەيتتە دۆلەتنىڭ بىرلىكىنى قوغداش، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش، مىللىي بۆلگۈنچىلىككە، قانۇنسىز دىنىي پائالىيەتلەرگە قەتئىي قارشى تۇرۇش ھەر مىللەت خەلقىنىڭ جانجان ۋە تۈپ مەنپەئىتىگە مۇناسىۋەتلىك چوڭ ئىش، سوتسىيالىزم تۈزۈمىنىڭ ماھىيەتلىك تەلىپى، شۇنداقلا ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق مەسئۇلىيىتى. شۇڭا، بىز سوتسىيالىستىك ماددىي مەدەنىيەت بىلەن مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى داۋامىدا مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى - تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ئورتاق گۈللىنىشنى ئىشقا

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ـ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە نۆۋەتتە، تۆت نۇقتىنى چىڭ ئىگىلەش زۆرۈر:

1. مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ تۈپ ۋەزىپىسىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈشنى چىڭ تۇتۇش لازىم سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى مائارىپ، ئىلىم ـ پەن، مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى ۋە ئىدىيە ـ ئەخلاق قۇرۇلۇشىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئۇنىڭ تۈپ ۋەزىپىسى — جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش ئىشلىرىنىڭ تەلىپىگە يارىشا، پۈتكۈل جۇڭخۇا مىللىتىنىڭ پەن ـ مەدەنىيەت سۈپىتىنى ۋە ئىدىيە ـ ئەخلاق سۈپىتىنى ئۆستۈرۈپ، جەمئىيەتنىڭ ھەر تەرەپلىمە تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈشتىن ئىبارەت. مىللەتنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش شەخسلەرنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش ئارقىلىق، جەمئىيەتنىڭ تەرەققىياتى جەمئىيەت ئەزالىرىنىڭ ئالغا بېسىشى ئارقىلىق ئەمەلگە ئاشىدۇ. ئەگەر جەمئىيەت ئەزالىرىنىڭ ئىلىم ـ پەن، مەدەنىيەت سۈپىتى ئومۇمىيۈزلۈك تۆۋەنرەك، ئىدىيە ـ ئەخلاق سۈپىتى ئومۇمىيۈزلۈك ناچارراق بولسا، پۈتكۈل مىللەتنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش، جەمئىيەتنىڭ ھەر تەرەپلىمە تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش مۇمكىن ئەمەس. ئادەملەرنىڭ ساپاسى جەمئىيەتنىڭ ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىياتىدا، سىياسىي مۇقىملىقتا بارغانسېرى گەۋدىلىك بولماقتا. بىز يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ تەلىمى بويىچە «غايىلىك، ئەخلاقلىق، مەدەنىيەتلىك، ئىنتىزامچان بولۇش» نىشانى بويىچە پۈتۈن مىللەتنىڭ ئىدىيە ـ ئەخلاق ساپاسى ۋە پەن ـ مەدەنىيەت ساپاسىنى تىرىشىپ ئۆستۈرۈپ، ماركسىزم يېتەكچى

ئۈچۈن كۈرەش قىلغانلىق بولىدۇ.

نۆۋەتتىكى مۇھىم مەسىلە ھەر مىللەت خەلققە، بولۇپمۇ ئۇلارنىڭ ئىچىدىكى ئىلغارلارغا قانداق غايە تۇرغۇزۇش، قايسى يولدا مېڭىش كېرەكلىكىنى ئېنىق تونۇتۇشتىن ئىبارەت، بۇنىڭدىكى مەقسەت خۇددى يولداش دېڭ شياۋپىڭ كۆرسەتكەندەك: «خەلقىمىزگە، جۈملىدىن ياشلىرىمىزغا شۇنى چوقۇم بىلدۈرمىلىكى، بىز سوتسىيالىزم ۋە كوممۇنىزمدا چىڭ تۇرىمىز، بىزنىڭ ھەممە سىياسەتلىرىمىز سوتسىيالىزمنى راۋاجلاندۇرۇش ۋە كەلگۈسىدە كوممۇنىزمنى ئىشقا ئاشۇرۇشنى مەقسەت قىلىدۇ» (3 ـ توم، 230 ـ بەت).

تارىخ ۋە رېئاللىق تولۇق ئىسپاتلىدىكى، جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى ئېلىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق مەنپەئىتىگە ۋەكىللىك قىلىپ، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىنقىلابىي كۈرەشلىرىگە رەھبەرلىك قىلىپ، جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىدىن ئىبارەت ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىتتىپاقلىق، دوستلۇق، سوتسىيالىستىك ۋەتەن چوڭ ئائىلىسىنى قۇردى، بۇ ئائىلىدە باراۋەرلىك، ئىتتىپاقلىق، ئۆزئارا ياردەم بېرىش ئاساسىدىكى سوتسىيالىستىك يېڭىچە مىللىي مۇناسىۋەتنى ئورنىتىپ، مىللەتلەرنىڭ مۇستەھكەم، بۈيۈك ئىتتىپاقلىقىنى شەكىللەندۈردى. جەمئىيەت تەرەققىياتىنىڭ ئوخشىمىغان تارىخىي باسقۇچلىرىدا ھەرقايسى ئازسانلىق مىللەتلەرنى يېتەكلەپ، سوتسىيالىزمنىڭ داغدام يولىغا ماڭدى. پارتىيە 11 ـ نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3 ـ ئومۇمىي يىغىنىدىن كېيىن يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسى بارلىققا كەلدى. بۇ نەزەرىيە ئېلىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقىگە ئورتاق تەرەققىي قىلىش، ئورتاق بېيىش، ئورتاق گۈللىنىش يولىنى تېخمۇ

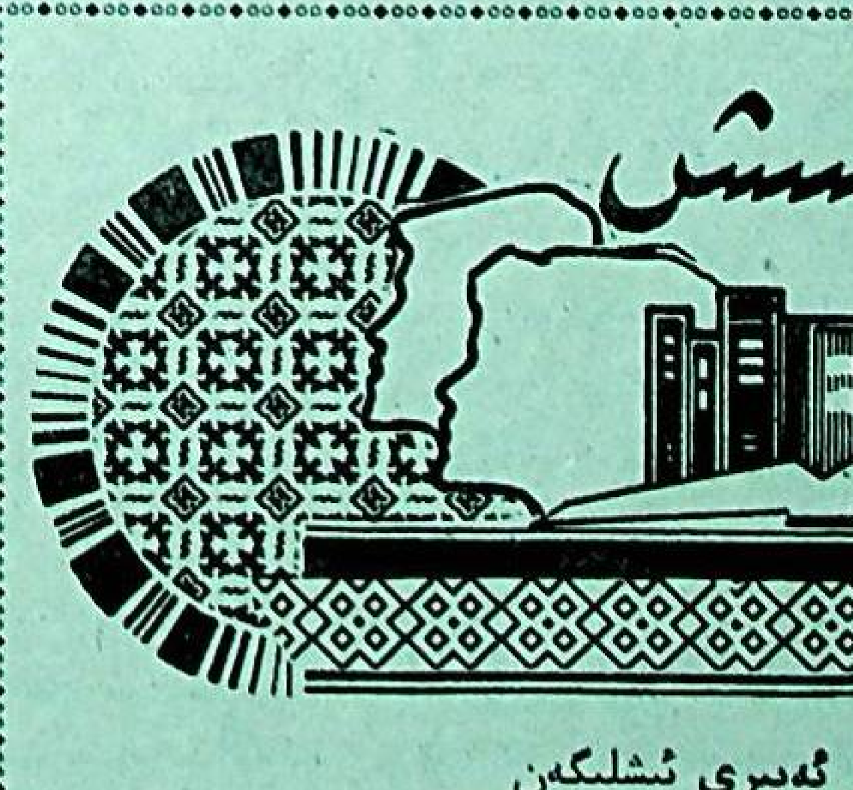

تامغىنى مۇختار ئەپىرى ئىشلىگەن

داۋامىدا سوتسىيالىزم يولىنىڭ جۇڭگونى قۇدرەت تاپقۇزىدىغان، مىللەتلەرنى گۈللەندۈرىدىغان، شانلىق، پارلاق يول ئىكەنلىكىنى چوڭقۇر ھېس قىلدى. شۇڭا ھەر مىللەت خەلق جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرىدىغان ئورتاق غايىنى مۇستەھكەم تىكلەپ، سوتسىيالىزم يولىدا مېڭىپ، ۋەتەننىڭ بىرلىكى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى قوغداپ، گۈزەل كېلەچەك ئۈچۈن تىرىشىپ كۈرەش قىلىشى لازىم.

3. ماركسىزملىق مىللەت قارىشىنى يېتەكچى قىلىپ، ئاممىۋى خاراكتېردىكى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ـ تەرەققىياتى پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش لازىم ماركسىزملىق مىللەت قارىشى ـ پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ مىللىي مەسىلىنى بىر تەرەپ قىلىش، مىللىي سىياسەتنى بەلگىلەشتىكى نەزەرىيە ئاساسى، شۇنداقلا ھەر مىللەت خەلقنىڭ مىللىي باراۋەرلىك، ئىتتىپاقلىقدا چىڭ تۇرۇشنىڭ ئىدىيىۋى كاپالىتى. يولداش دېڭ شياۋپىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزمغا دائىر بىرنەچچە ئاساسىي تۈزۈم ئۈستىدە توختالغان چاغدا مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: «يەنە مىللەتلەر مەسىلىسىنى ھەل قىلىشنى ئالايلى، جۇڭگودا مىللىي جۇمھۇرىيەتلەر ئىتتىپاقى تۈزۈمى يولغا قويۇلماي، مىللىي تېررىتورىيىلىك ئاپتونومىيە تۈزۈمى يولغا قويۇلدى. بىزنىڭ قارىشىمىزچە، بۇ تۈزۈم ـ بىر قەدەر ياخشى تۈزۈم، جۇڭگونىڭ ئەھۋالىغا مۇۋاپىق كېلىدىغان تۈزۈم» (3 ـ توم، 532 ـ بەت). دۆلىتىمىز ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرىدا يولغا قويغان مىللىي تېررىتورىيىلىك ئاپتونومىيە تۈزۈمى — دۆلىتىمىزدىكى تۈپ سىياسىي تۈزۈم، مىللىي مەسىلىنى ھەل قىلىشتىكى بىردىنبىر توغرا تۈزۈم، ئۇ پارتىيىمىز ۋە خەلقىمىزنىڭ بىر ئۇلۇغ ئىجادىيىتى، ماركسىزم ـ لېنىنىزم مىللەت نەزەرىيىسىگە قوشۇلغان زور تۆھپە. پارتىيىنىڭ ھەر دەرىجىلىك كادىرلىرى، بولۇپمۇ رەھبىرىي كادىرلىرى ماركسىزملىق مىللەت قارىشىنى ۋە پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتىنى ئەستايىدىل، باشلامچىلىق بىلەن ئۆگىنىپ، نەزەرىيە، سىياسىي سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈشى لازىم.

ئىرادىسىنى ئىپادىلەيدۇ.

دۆلەتنىڭ ئاساسىي قانۇنىنىڭ 4 ـ ماددىسىدا: «جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىدىكى ھەممە مىللەت باپباراۋەر. دۆلەت ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ قانۇنغا مۇۋاپىق ھوقۇقىغا ۋە مەنپەئىتىگە كاپالەتلىك قىلىدۇ، مىللەتلەرنىڭ باراۋەرلىك، ئىتتىپاقلىق، ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنى قوغدايدۇ ۋە راۋاجلاندۇرىدۇ، ھەر قانداق مىللەتنى كەمسىتىش ۋە ئېزىشنى مەنئى قىلىدۇ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى بۇزىدىغان ۋە مىللىي بۆلگۈنچىلىك قىلىدىغان ھەرىكەتلەرنى مەنئى قىلىدۇ. دۆلەت ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ ئالاھىدىلىكىگە ۋە ئېھتىياجىغا قاراپ ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرىنىڭ ئىقتىسادىي تەرەققىياتىنى ۋە مەدەنىيەت تەرەققىياتىنى تېزلىتىشكە ياردەم بېرىدۇ»، دەپ بەلگىلەنگەن. قانۇندىكى بۇ بەلگىلىمىلەرگە ھەممە كىشى رىئايە قىلىشى زۆرۈر. شۇڭا سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى شارائىتىدا دېموكراتىيە ـ قانۇنچىلىق تەربىيىسىنى كۈچەيتىش ئارقىلىق ھەر مىللەت خەلقنى ئاڭلىق ھالدا ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى قوغدايدىغان، قانۇن ـ تۈزۈملەرگە رىئايە قىلىدىغان، ياخشى ئىشلارنى جارى قىلدۇرۇپ، يامان ئىشلارنى چەكلەيدىغان ئىجتىمائىي كەيپىياتنى ئەۋج ئالدۇرۇش لازىم.

4. مائارىپ، ئىلىم ـ پەن، مەدەنىيەت ئىشلىرىنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇپ، ھەر مىللەت خەلقنىڭ ئومۇمىي ساپاسىنى ئۆستۈرۈش لازىم مائارىپنى زۆر كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇش مىللەتلەرنىڭ پەن ـ مەدەنىيەت سۈپىتىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش، ئورتاق گۈللىنىشنى ئىشقا ئاشۇرۇشنىڭ تۈپ پىلانى، ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلغان، ئىشىك ئېچىۋېتىلگەن 18 يىلدىن بۇيان، ئازسانلىق مىللەت رايونلىرىنىڭ ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىياتىدا زۆر تەرەققىياتلار بارلىققا كەلدى. لېكىن تەبىئىي، تارىخىي ۋە مەدەنىيەت جەھەتلەردىكى تۈرلۈك سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن ئازسانلىق مىللەت رايونلىرىنىڭ ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي تەرەققىياتى دېڭىز بويىدىكى تەرەققىي تاپقان رايونلارنىڭ تەرەققىيات سەۋىيىسىدىن ھەتتا پۈتۈن مەملىكەتنىڭ ئوتتۇرا ھال سەۋىيىسىدىن تۆۋەن. بۇ ھال بىزنىڭ دەۋرگە خاس تەخىرسىزلىك تۇيغۇسى ۋە تارىخىي مەسئۇلىيەت تۇيغۇسىنى تۇرغۇزۇپ، ئۆز كۈچىمىزگە تايىنىپ ئىش كۆرۈش روھىنى جارى قىلدۇرۇپ، ھەر

مائارىپنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇش لازىم. چۈنكى مائارىپ — ئاساسنىڭ ئاساسى. دۆلەتنى پەن ـ تېخنىكا، مائارىپ ئىلگىرى سۈرۈپ، ئورتاق گۈللىنىشنى ئىشقا ئاشۇرۇش يولىدا تىرىشىپ كۈرەش قىلىشىمىز لازىم.

رەھبىرىي كادىرلار تۆت مۇداپىئە لىنىيىسىنى ساقلىشى كېرەك

جاپا ـ مۇشەققەتكە بەرداشلىق بېرەلەيدىغان بولۇشى كېرەك، پاك ۋە ئىقتىسادچىل كەيپىيات شەكىللەندۈرۈش ـ شەكىللەندۈرەلمەسلىك دۆلەتنىڭ گۈللىنىشى ياكى خارابلىشىشى بىلەن زىچ مۇناسىۋەتلىك. جاپاغا چىداپ ئىگىلىك تىكلەش روھىنى تەشەببۇس قىلىش چىرىكلىك ھادىسىلىرىنى تۈگىتىشكە ياردەم بېرىدۇ.

ناتوغرا ئىشلارغا تاقابىل تۇرالايدىغان بولۇشى كېرەك. چىرىكلىك ھادىسىسى ماھىيەتتە ئېكسپلاتاتسىيە قىلغۇچى سىنىپنىڭ ۋە ئېكسپلاتاتسىيە تۈزۈمىنىڭ مەھسۇلى، شۇڭا ئېكسپلاتاتسىيە قىلغۇچى سىنىپنىڭ ئىدىيىۋى ئاڭ جەھەتتىكى چىرىتىشىدىن يۇكسەك دەرىجىدە ھوشيارلىقنى ساقلىشى كېرەك.

ئازدۇرۇشقا تاقابىل تۇرالايدىغان بولۇشى كېرەك، يېڭى ۋەزىيەتتە، رەھبىرىي كادىرلار ئازدۇرۇشقا، چىرىتىشكە دائىم ئۇچراپ تۇرىدۇ، شۇڭا ئازدۇرۇشقا، چىرىتىشكە دائىم قارشى تۇرۇشى، ئۆزىنىڭ قارشىلىق كۈچىنى ئۈزلۈكسىز ئاشۇرۇشى كېرەك.

ئۇششاق ئىشلاردىمۇ ئۆزىگە دىققەت قىلالايدىغان بولۇشى كېرەك. رەھبىرىي كادىرلار پاك بولۇشتا ۋە ئۆزىنى تۇتۇۋالالايدىغان بولۇشتا چوڭ جەھەتنى نەزەردىن ساقىت قىلماي، ئىشنى كىچىكىدىن باشلاپ تۇتۇپ، ئۆزىنىڭ ئۇششاق ئىشلىرىنىمۇ باشقۇرالايدىغان بولۇشى كېرەك.

يېڭى كادىرلارغا بولغان تەربىيىنى ئالاھىدە ياخشى تۇتۇش كېرەك

1. جان ـ دىل بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش مەقسىتى توغرىسىدىكى تەربىيىنى چىڭ تۇتۇپ، كىم ئۈچۈن خىزمەت قىلىش، كىم ئۈچۈن مۇلازىمەت قىلىش، كىمنىڭ مەنپەئىتىنى كۆزلەش مەسىلىسىنى ياخشى ھەل قىلىپ، خەلق ئۈچۈن تىرىشىپ ئىشلەش، پاك بولۇش، ئۆزىنى تۇتۇۋېلىشنى ھەقىقىي ئەمەلگە ئاشۇرۇش كېرەك.

2. ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەش توغرىسىدا تەربىيە بېرىپ، كۆپتۈرمىچىلىك قىلىش، سۇبيېكتىۋىزملىق ۋە كۆز بويامچىلىق قىلىش مەسىلىلىرىنى تۈگىتىپ، راست سۆزلەيدىغان، ئەمەلىي ئىش قىلىدىغان، ئەمەلىي ئۈنۈمنى قوغلىشىدىغان، ھەممىدە ئەمەلىيەتنى ئاساس قىلىدىغان قىلىش كېرەك.

3. ئاممىۋى قاراش، ئاممىۋى لۇشيەن توغرىسىدا تەربىيە بېرىپ، دېھقانلارغا قانداق مۇئامىلە قىلىش مەسىلىسىنى ياخشى ھەل قىلىپ، ئاممىنىڭ ھال ـ ئەھۋالىغا كۆڭۈل بۆلۈپ، ئامما بىلەن بار مەسلىھەت ئىش قىلىپ، ئىنچىكە ئىدىيىۋى خىزمەت ئىشلەپ، دېموكراتىيىنى جارى قىلدۇرىدىغان، چوڭ ئىشلارنى ئاممىنىڭ مۇزاكىرىسىگە قويۇپ، ئۇنى ھەقىقىي تۈردە ئاممىنىڭ ئاڭلىق ھەرىكىتىگە ئايلاندۇرۇش كېرەك.

4. تەنقىد ۋە ئۆز ـ ئۆزىنى تەنقىد قىلىش توغرىسىدا تەربىيە بېرىپ، خىزمەتتىكى نەتىجىلەرگە ۋە كەمچىلىكلەرگە توغرا مۇئامىلە قىلىش، مەسىلىنى ھەل قىلىش لازىم.

«يېرىم ئايلىق سۆھبەت»تىن ئېلىندى.

دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىمىزنىڭ باياناتچىسى كلىنتون زۇڭتۇڭنىڭ جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش مۇددىتىنى ئۇزارتقانلىقىنى قارشى ئالدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 20-ماي تېلېگراممىسى. دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىمىزنىڭ باياناتچىسى شېن گوفاڭ بۈگۈن مۇخبىرلارنىڭ سوئاللىرىغا جاۋاب بەرگەندە: كلىنتون زۇڭتۇڭنىڭ جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش مۇددىتىنى ئۇزارتىشنى جاكارلىغانلىقىنى قارشى ئالىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

ئۇ مۇنداق دېدى: كلىنتون زۇڭتۇڭنىڭ بۇ قارارى ئاقىلانە قارار. جۇڭگو بىلەن ئامېرىكىنىڭ باراۋەر ئاساستا بىر-بىرىگە سودىدا ئېتىبار بېرىشى نورمال ۋە ئۆزئارا مەنپەئەت يەتكۈزۈش ئاساسىدىكى سودىنى ئورۇنلاشتۇرۇش، جۇڭگو بىلەن ئامېرىكىنىڭ ئىقتىساد-سودا مۇناسىۋىتىنى راۋاجلاندۇرۇشنىڭ ئاساسى، بۇ جۇڭگو- ئامېرىكا خەلقلىرىنىڭ تۈپ مەنپەئەتىگە ئۇيغۇن.

شېن گوفاڭ يەنە مۇنداق دېدى: ئامېرىكا تەرەپنىڭ جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش مەسىلىسىگە يىلدا بىر قاراپ چىقىشى ئىككى تەرەپنىڭ ئۇزاق مۇددەتلىك، نورمال، مۇقىم ئىقتىساد-سودا مۇناسىۋىتى ئورنىتىشىغا پايدىسىز.

شېن گوفاڭ ئامېرىكا تەرەپنىڭ ئىجابىي تەدبىر قوللىنىپ، جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش مەسىلىسىنى ئۆزئول-كېسىل ھەل قىلىپ، جۇڭگو- ئامېرىكا ئىقتىساد-سودا مۇناسىۋىتىنىڭ ئۇزۇقشلۇق راۋاجلىنىشى ئۈچۈن ياخشى كەيپىيات ۋە ئىجابىي شەرت-شارائىت ھازىرلىشىنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقىنى ئېيتتى.

كلىنتون جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش مۇددىتىنى ئۇزارتقانلىقىنى جاكارلىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ۋاشىنگتون، 19 - ماي تېلېگراممىسى. ئامېرىكا زۇڭتۇڭى كلىنتون مۇشۇ ئاينىڭ 19 - كۈنى جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش مۇددىتىنى بىر يىل ئۇزارتىشنى قارار قىلغانلىقىنى جاكارلىدى.

كلىنتون ئاقسارايدا كارخانا ساھەسىدىكى ئەربابلار بىلەن كۆرۈشكەندە مۇنداق دېدى: 1980- يىلدىن بۇيان، مەيلى جۇمھۇرىيەتچىلەر پارتىيىسىدىن بولغان زۇڭتۇڭ بولسۇن، مەيلى دېموكراتلار پارتىيىسىدىن بولغان زۇڭتۇڭ بولسۇن، ھەممىسى جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىپ كەلدى، «مەنمۇ مەندىن بۇرۇن ۋەزىپە ئۆتىگەنلەرگە ئوخشاشلا جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش مۇددىتىنى يەنە بىر يىل ئۇزارتىشنى قارار قىلدىم». ئۇ مۇنداق دېدى: «بۇ جۇڭگونىڭ خەلقئارا جەمئىيەتكە قاتنىشىشىنى ئىلگىرى سۈرۈش ۋە ئامېرىكىنىڭ مەنپەئىتىنى قوغداشنىڭ ئەڭ ياخشى چارىسى.»

كلىنتون مۇنداق دېدى: ئىككى دۆلەتنىڭ نورمال سودا مۇناسىۋىتى ئامېرىكىدا 170 مىڭ كىشىنى ئىشقا ئورۇنلىشىش پۇرسىتىگە ئىگە قىلدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئامېرىكا ئۈچۈن تېخىمۇ كۆپ ئىشقا ئورۇنلىشىش پۇرسىتى يارىتىپ بېرىدۇ، جۇڭگو بىلەن بولغان سودا مۇناسىۋىتىمىزنى ئۈزۈش دۇنيادىكى تەرەققىياتى ئەڭ تېز بولۇۋاتقان يېڭى بازارغا كىرىش ئىمكىنى تاقىۋەتكەنلىككە باراۋەر.

ئامېرىكىنىڭ دۆلەت كاتىپى ئالبرايتمۇ مۇشۇ ئاينىڭ 19 - كۈنى دېلاۋېر شتاتىدا سۆز قىلغاندا كلىنتوننىڭ بۇ قارارىنى تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش مۇددىتىنى ئۇزارتىشنى توسساق، ئاقىۋەتتە جۇڭگو ئەمەس، ئامېرىكىنىڭ ئۆزى يېتىم قالىدۇ، چۈنكى ئامېرىكىنىڭ ئاسىيا ۋە ياۋروپادىكى ئىتتىپاقداشلىرى بۇنى قوللىمايدۇ. ئالبرايت يەنە: «جۇڭگو رەھبەرلىرى بىلەن ئومۇميۈزلۈك، ستراتېگىيىلىك سۆزلىشىش ئۇزاق مۇددەتلىك مەنپەئىتىمىزگە تولىمۇ ئۇيغۇن» دېدى. ئالبرايت يەنە مۇنداق دېدى: ئامېرىكىنىڭ جۇڭگوغا سودىدا ئېتىبار بېرىش - بەرمەسلىكىدىن قەتئىينەزەر، جۇڭگو ئاسىيا ۋە دۇنيا ئىشلىرىدىكى مۇھىم كۈچكە ئايلىنىدۇ.

دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىمىزنىڭ باياناتچىسى جۇڭگو زايىر يېڭى ھۆكۈمىتى بىلەن دوستلۇق - ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنى راۋاجلاندۇرۇشنى خالايدۇ، دېدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 20-ماي تېلېگراممىسى. دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىمىزنىڭ باياناتچىسى شېن گوفاڭ بۈگۈن بۇ يەردە مۇنداق دېدى: جۇڭگونىڭ زايىر بىلەن ئۇزاق مۇددەتلىك دوستلۇق- ھەمكارلىق مۇناسىۋىتى بار، جۇڭگو زايىر يېڭى ھۆكۈمىتى بىلەن تىنچلىقتا بىللە تۇرۇشنىڭ بەش پرىنسىپى ئاساسىدا ئىككى دۆلەت ئوتتۇرىسىدىكى دوستلۇق-ھەمكارلىق مۇناسىۋىتىنى داۋاملىق مۇستەھكەملەش ۋە راۋاجلاندۇرۇشنى خالايدۇ.

شېن گوفاڭ مۇنداق دېدى: جۇڭگو ھۆكۈمىتى زايىر ۋەزىيىتىنىڭ تەرەققىياتىغا ئىنتايىن كۆڭۈل بۆلۈپ كەلدى. جۇڭگو ھۆكۈمىتى بىر دۆلەتنىڭ ئىشىنى شۇ دۆلەت خەلقلىرى ئۆزى ھەل قىلىشى كېرەك، دەپ ھېسابلايدۇ. مۇشۇ ئاينىڭ 17-كۈنى كونگو (زايىر)نى ئازاد قىلغۇچى دېموكراتىك كۈچلەر ئىتتىپاقىنىڭ رەھبىرى كابىرا كونگو دېموكراتىك جۇمھۇرىيىتىنىڭ دۆلەت باشلىقى بولغانلىقىنى جاكارلىدى. بىز زايىر ۋەزىيىتىنىڭ كۈندىن-كۈنگە مۇقىملىشىۋاتقانلىقىدىن خۇشالمىز.

ئۇ مۇنداق دېدى: جۇڭگو زايىر خەلقىنىڭ تاللىشىغا ھۆرمەت قىلىدۇ، زايىرنىڭ ئومۇميۈزلۈك مۇقىملىقىنى ئىمكانقەدەر تېزرەك ئەسلىگە كەلتۈرۈپ، تىرىشىپ دۆلەت ئىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇپ، خەلق تۇرمۇشىنى ياخشىلىشىنى چىن كۆڭلىدىن ئۈمىد قىلىدۇ.

ماۋزۇ خەۋەرلەر

- جياڭ زېمىن كورېيىنىڭ دىپلوماتىيە مىنىستىرى بىلەن كۆرۈشتى
- جياڭ زېمىن ۋېنگرىيە مىللىي پارلامېنتىنىڭ رەئىسى بىلەن كۆرۈشتى
- جۇرۇڭجى ئەنگلىيىلىك مېھمانلار بىلەن كۆرۈشتى
- شىراك كول بىلەن پارىژدا كۆرۈشۈپ، ياۋروپانى گۈللەندۈرۈش مەسىلىسىنى مۇزاكىرە قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ئەنگلىيە سۇنئىي ھەمراھ ئارقىلىق قۇتقۇزۇشنى مۇراجىئەت قىلىش ئەسۋابىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ياسىدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، لوندون، 18 - ماي تېلېگراممىسى. ئەنگلىيە ئالىملىرى يېقىندا سۇنئىي ھەمراھ ئارقىلىق قۇتقۇزۇشنى مۇراجىئەت قىلىش ئەسۋابىنى مۇۋەپپەقىيەتلىك ياسىدى، ئىشلەتكۈچىلەر نىشاندىن ئادىشىپ قالغاندا ئۇ ئارقىلىق باشقۇرۇش مەركىزىگە قۇتقۇزۇشنى مۇراجىئەت قىلسا بولىدۇ.

بۇ خىل قورۇلمىنىڭ قائىدىسى ئېلىپ يۈرىدىغان سۇنئىي ھەمراھ تېلېفونىغا ئوخشايدۇ، چوڭ - كىچىكلىكىمۇ ئېلىپ يۈرىدىغان تېلېفونغا ئوخشىشىپ كېتىدۇ، لېكىن ئىقتىدارى كۆپ ئاددىي، شۇڭا تەننەرخى تۆۋەنرەك. ئىشلەتكۈچىلەر قۇتقۇزۇشنى مۇراجىئەت قىلىش ئەسۋابىنىڭ كونۇپكىسىنى باسسا، قۇتقۇزۇشنى مۇراجىئەت قىلىش ئەسۋابى تەگكە پۇل چۈگىلۈقىدىكى سۇنئىي ھەمراھ ئانتېنناسى ئارقىلىق شۇ جايدىكى بوشلۇقتىكى سۇنئىي ھەمراھقا قۇتقۇزۇشنى تەلەپ قىلىش سىگنالى بېرىدۇ، سۇنئىي ھەمراھ بۇ سىگنالنى يەر يۈزىدىكى تىزگىنلەش مەركىزىگە يەتكۈزۈپ بېرىدۇ، تىزگىنلەش مەركىزى بۇ سىگنالنى قوبۇل قىلغاندىن كېيىن مەزمۇنىنى تەرجىمە قىلىپ بېرىدۇ. ھەر بىر ئىشلەتكۈچىنىڭ تىزىملاتقان نومۇرى ئوخشاش بولمىغانلىقى ئۈچۈن، تىزگىنلەش مەركىزى سىگنالغا ئاساسەن قۇتقۇزۇشنى مۇراجىئەت قىلغۇچىنىڭ ئورنى، ئىسىم فامىلىسى، يېشى، ئۇرۇق- تۇغقانلىرى قاتارلىق ئۇچۇرلارنى بىلەلەيدۇ، شۇنداقلا قۇتقۇزغۇچى خادىملارنى ياكى ئۇرۇق - تۇغقانلىرىنى قۇتقۇزۇشقا ئەۋەتىدۇ.

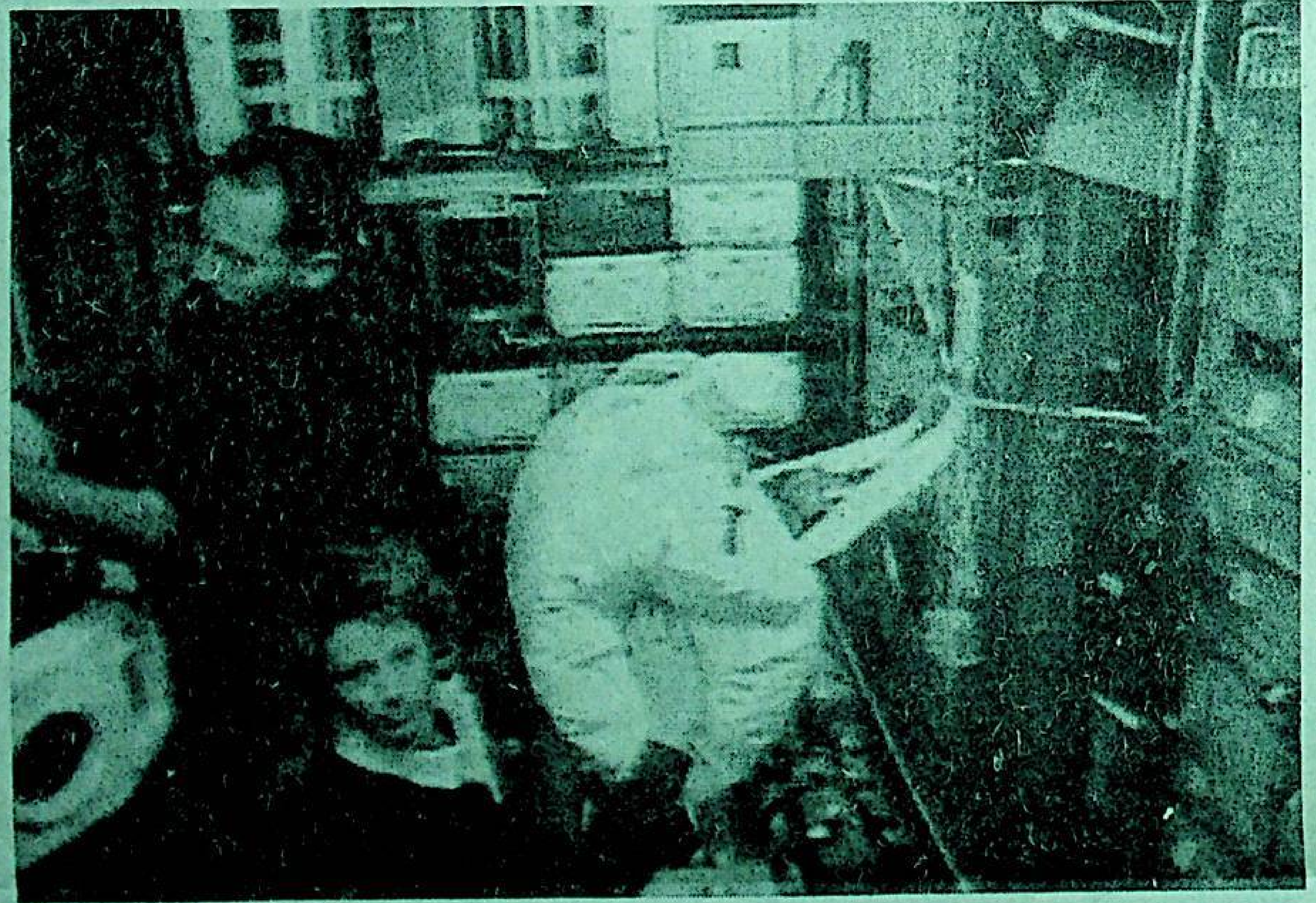

ئامېرىكىنىڭ «ئاتلانتىس» ناملىق ئالەم ئايروپىلانى مۇشۇ ئاينىڭ 16- كۈنى روسىيىنىڭ «تىنچلىق» ناملىق ئالەم بوشلۇقى ئوربىتا پونكىتى بىلەن ئۇڭۇشلۇق تۇتاشتۇرۇلۇپ، كۈندىن- كۈنگە كونىراۋاتقان «تىنچلىق» ناملىق ئالەم بوشلۇقى ئوربىتا پونكىتىغا ئومۇمىي ئېغىرلىقى ئۈچ توننىدىن ئاشىدىغان ماددىي ئەشيا ۋە رېمونت ئۈسكۈنىلىرىنى يەتكۈزدى.

سۈرەتتە: تۇتاشتۇرۇلۇشتىن ئىلگىرى «ئاتلانتىس» ناملىق ئالەم ئايروپىلانىنىڭ ئۇچقۇچىلىرى ئېلىپ چىققان ماددىي ئەشيالارنى تەكشۈرمەكتە.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

ئاپىرىن ساڭا، بەي بوۋا ...

(بېشى 1 - بەتتە)

- نەچچە يىلدىن بېرى جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ بەزى جايلىرىدا تۇرلۇك تەبىئىي ئاپەت تۈپەيلىدىن نۇرغۇن بالا ئاتا - ئانىسىدىن ئايرىلىپ يېتىم بولۇپ

بۇ 20 نەپەر بالىنىڭ 18ى ئۇيغۇر، ئىككىسى خەنزۇ بولۇپ، ئەڭ كىچىكى ئىككى ياشتا، ئەڭ چوڭى تېخى ئالتە ياشتا ئىدى. بالىلار ئۆرۈمچىگە كەلگەندىن كېيىن ھاۋاسىغا كۆنەلمەي، تۈرلۈك

ئەكىرىپ بېرىشنى ئۇنتۇمىدى. ھازىرغىچە جەمئىيەتتىكى بىر قىسىم ئورۇن ۋە شەخسلەر بۇ ئورۇنغا 20 مىڭ يۈەندىن ئارتۇق پۇل ۋە ماددىي بۇيۇم ئىئانە قىلدى ...

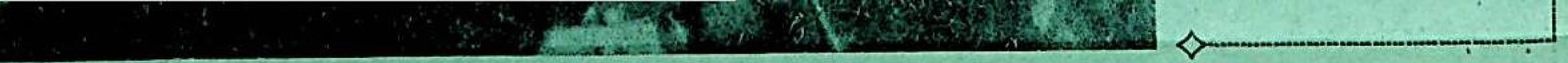

تەبىئىي ئاپەت تۈپەيلىدىن ئۇرغۇن بالا ئاتا - ئانىسىدىن ئايرىلىپ يېتىم بولۇپ قاپتۇ. مەن بۇنى بىزنىڭ ئىدارىدىكى كادىرلاردىن ئاڭلىدىم. ئەگەر بىز شۇ باللاردىن بىرقانچىنى ئەكىلىپ بېقىۋالساق، جەمئىيەت ئۈچۈن بىر ئاز تۆھپە قوشقان بولىمادۇق. شۇڭا مەن بىر يېتىم باللار پاراۋانلىق ئورنى قۇرۇشنى ئويلىشىۋاتىمەن.

شۇنچە يىللاردىن بېرى ئۇنىڭ بىلەن خۇشاللىقتىمۇ، قايغۇدىمۇ بىللە بولغان سادىق ھەمراھى، تۆت بالىنى تۇغۇپ چوڭ قىلغان بۇ ئانىنىڭ پەرزەنت مېھرى ئۇرغۇپ تۇرغان ۋۇجۇدى بىر ئىسسىق ھارارەت تەپتىدىن ئېرىگەندەك بولۇپ، يولدىشىنىڭ بۇ ئويىنى قوللايدىغانلىقىنى بىلدۈردى. شۇنداق قىلىپ ئۇ ئىككىسىنىڭ مەسلىھەتى پىشتى. ئەتىسىلا بەي جيەنبو خەلق ئىشلىرى نازارىتىگە بۇ توغرىدا دوكلات يازدى. ئۇزاق ئۆتمەي ئۇنىڭ دوكلاتى تەستىقلاندى.

1995 - يىل 11 - ئاينىڭ 25 - كۈنى ئۇيغۇر، خەنزۇدىن بولۇپ 20 نەپەر يېتىم بالا ئولتۇرغان كۈمۈش لاچىن قەشقەر ئايرودرومىدىن ئۈرۈمچىگە قاراپ ئۇچتى. ئۆزلىرىنىڭ كۆك ئاسماندا پەرۋاز قىلىشىنى خىيالىغىمۇ كەلتۈرۈپ باقمىغان بۇ باللار ئۆزلىرىنى ئىنتايىن بەختلىك ھېس قىلىشتى. ئۇلارنىڭ قېشىدا ئولتۇرغان بەي جيەنبو ئاتىلىق مېھرى بىلەن ئۇلارغا تويىماي قارايتتى ...

ئىدى. باللار ئۈرۈمچىگە كەلگەندىن كېيىن ھاۋاسىغا كۆنەلمەي، تۈرلۈك ئۇششاق - چۈششەك كېسەللەرگە گىرىپتار بولۇپ، خېلى ۋاقىتلارغىچە بەي جيەنبوغا ئاراملىق بەرمىدى. بۇ جەرياندا بەي جيەنبو ۋە ئايالى كېچە - كۈندۈز باللانىڭ يېنىدىن نېرى كەتمىدى. ئۇيقۇسىزلىق، ھارغىنلىق تۈپەيلى ئۇنىڭ چېچى ۋاقىتسىز ئاقاردى، چىرايىدا سانسىزلىغان قورۇقلار پەيدا بولدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە بۇ پاراۋانلىق ئورنىنىڭ يەنە بېجىرىشكە تېگىشلىك تۈرلۈك رەسمىيەت ئىشلىرىمۇ ئۇنىڭغا قاراشلىق ئىدى. لېكىن بۇ قىيىنچىلىقلار ئۇنى قورقۇتالمىدى. چۈنكى، ئۇنىڭ 20 نەپەر يېتىم بالا ئۈچۈن سوقۇۋاتقان يۈرىكى ئۇنىڭغا يېڭى كۈچ-قۇۋۋەت ئاتا قىلىپ تۇراتتى. ئاخىرى ئۇنىڭ تارتقان جاپالىرى بىكارغا كەتمىدى. ئۇنىڭ بۇ خاسىيەتلىك ئىشى ئاپتونوم رايون ۋە ئۈرۈمچى شەھىرى رەھبەرلىرىنىڭ قوللىشىغا ئېرىشتى. ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى يۈسۈپ ئەيسا، ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ باشلىقى مۇھەممەتئىمىن زاكىر ۋە مۇناسىۋەتلىك تارماقلارنىڭ مەسئۇللىرى كۆپ قېتىم كېلىپ ئۇلارنى يوقلىدى ھەم بەزى قىيىنچىلىقلىرىنى ھەل قىلىپ بەردى. بۇ يىل روزى ھېيت ھارپىسىدا شەھەر باشلىقى مۇھەممەتئىمىن زاكىر ئۆزى بىۋاستە كېلىپ باللارنى يوقلىدى ۋە ھېيت كۈنى ئۇلارنى ئۆز ئۆيىگە ئاپىرىپ مېھمان قىلدى. ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ يېڭىشەھەر رايونى ئۇلارغا ئالاھىدە كۆڭۈل بۆلۈپ، يېڭى ئىشخانا بىناسىدىن بەش ئېغىز ئۆينى ھەقسىز ئاجرىتىپ بەردى. بۆلتۈر 9 - ئايدا ئوقۇش يېشىغا توشقان سەككىز بالا شەھەرلىك 35 - باشلانغۇچ مەكتەپكە ئوقۇشقا كىردى. مەكتەپ ئۇلارنىڭ ئوقۇش پۇلىنى كەچۈرۈم قىلدى. باللارنىڭ كېسەل كۆرستىش، چاچ ياسىتىش قاتارلىق ئىشلىرى پۈتۈنلەي ھەقسىز بولدى. يېقىن ئەتراپتا ئاشخانا ئاچقان ئاتىكەم ئىسىملىك ئاشخانا خوجايىنى، بۆلتۈر 9 - ئايدىن باشلاپ ھەر جۈمە كۈنى بىر قازان پولو ئېتىپ باللارنىڭ چۈشلۈك تامىقىغا

ئارتۇق پۇل ۋە ماددىي بۇيۇم ئىئانە قىلدى ...

بەي جيەنبو باللارنى بېقىش، تەربىيىلەش بىلەن بىللە ئۇيغۇرلارنىڭ ئەنئەنىۋى ئۆرپ- ئادەتلىرىنىمۇ ھەر ۋاقىت ئېسىدىن چىقىرىپ قويمىدى. بۇ يىل 1- ئاينىڭ 28 - كۈنى ئۇ ئاپتونوم رايونلۇق ئۇيغۇر تىبابەت شىپاخانىسىدىن مەخسۇس دوختۇر تەكلىپ قىلىپ، بەش نەپەر ئوغۇل بالىنىڭ خەتنىسىنى قىلدۇردى. باللار ئەسلىگە كەلگىچىلىك بولغان بىر ھەپتە جەرياندا، ئۇ ئايالى بىلەن بىللە باللارغا كېچە - كۈندۈز ئوبدان قارىدى. ئۇ يەنە مۇۋاپىق پەيتتە بۇ باللارغا خەتنە توي مەرىكىسى ئۆتكۈزۈپ بېرىدىغانلىقىنى ئېيتتى. ئۇنىڭ ئىككى يىلدىن بۇيان بۇ پاراۋانلىق ئورنىغا ئاققۇزغان قان - تەرىدىن باشقا سالغان مەبلىغىلا 126 مىڭ يۈەندىن ئېشىپ كەتتى.

مەن ئۇنىڭ بۇ باللار ئۈچۈن ھەققەتەن كۆپ ئەجىر سىڭدۇرگەنلىكىنى قەيت قىلغىنىمدا، ئۇ يەنىلا سەممىيلىك بىلەن مۇنداق دېدى:

– ئايالىم بىلەن ئىككىمىز جاپانى ھەققەتەن ئاز تارتمىدۇق، راستىمنى ئېيتسام، مۇشۇ ئىككى يىلدىن بۇيان بىر كۈنمۇ خاتىرجەم ئۆتكىنىم يوق. لېكىن، بىز بۇنىڭغا رازى. چۈنكى، قايسى مىللەتتىن بولسۇن، كېيىنكى ئەۋلادلارنى ئاسراش ۋە ئۇلارغا كۆيۈنۈش ھەممىمىزنىڭ مەجبۇرىيىتى. ئەگەر ئىقتىسادىي ئەھۋالىم بىر ئاز ياخشىلانسا، مەن يەنە بىر تۈركۈم سەنئەت ئىشتىياقى بار يېتىم باللارنى ئەكىلىپ بېقىپ، ئۇلارنى مەخسۇس تەربىيىلەپ، «يېتىم باللار سەنئەت ئۆمىكى» قۇرۇش نىيىتىم بار.

مەن زىيارىتىمنى ئاخىرلاشتۇرۇپ، پەلەمپەيدىن چۈشىۋاتقىنىمدا ئوقۇغۇچىنىڭ يېتەكچىلىكىدە ئېيتىلىۋاتقان «ۋەتەن قويىنى گۈزەل باغ» دېگەن سەبىيلەر خورى سىنىپ ئىچىدىن جاراڭلىماقتا ئىدى. مەن بىر خىل ھاياجان ئىچىدە بەي بوۋاي ۋە ئۇنىڭ ئايالىغا ئىچ - ئىچىمدىن يېنىشلاپ - يېنىشلاپ ئاپىرىن ئوقۇدۇم!...

ئېلانلار

ئۈرۈمچى شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ تاشقى ئىشلار باشقارمىسىدىن بېرىلگەن توختى نىياز نامىدىكى 2234833 نومۇرلۇق پاسپورتنى يوقاتتىم.

ئۈرۈمچى شەھەرلىك جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسىنىڭ تاشقى ئىشلار باشقارمىسىدىن بېرىلگەن 1942969 نومۇرلۇق رابىيەم مۇسا نامىدىكى پاسپورتنى يوقاتتىم.

2396427 نومۇرلۇق زىبۇنگۈل نامىدىكى ئوقۇغۇچىلىق كىنىشكىسى ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن ئىناۋەتسىز.

ليۇداۋان كۆمۈر كېنىنىڭ «ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ئۆي قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىش قۇرۇلۇشى»دا ئىش باشلاندى

(بېشى 1 - بەتتە)

ليۇداۋان كۆمۈر كېنىنىڭ بۇ ئۆي قۇرۇلۇشىغا 58 مىليون 540 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىنىدۇ. بۇنىڭ ئىچىدە دۆلەتنىڭ بېرىدىغىنى 23 مىليون 420 مىڭ يۈەن، كاننىڭ چىقىرىدىغىنى 11 مىليون 700 مىڭ يۈەن، شەخسلەرنىڭ چىقىرىدىغىنى 23 مىليون 420 مىڭ يۈەن، قۇرۇلۇشنىڭ ئومۇمىي كۆلىمى 76 مىڭ 700 كۋادرات مېتىر بولۇپ، ئۈچ يىل ئىچىدە پۈتتۈرۈش پىلانلاندى. بۇ يىل 28 مىليون 700 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىنىپ 3406 كۋادرات مېتىر ئۆي پۈتتۈرۈلۈپ، 542 ئائىلىنىڭ ئۆي قىيىنچىلىقى ھەل قىلىنىدۇ.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جاڭ ۋېنبۇ مۇنداق دېدى: ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ ئۆي قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىش مەسىلىسى خەلققە بەخت يارىتىدىغان زور ئىش. ئۇنى چوقۇم ياخشى ئىشلەش لازىم. ئۇ بۇ قۇرۇلۇش توغرىسىدا ئالتە تۈرلۈك تەلەپنى ئوتتۇرىغا قويدى: بىرىنچى، ئاپتونوم رايون ۋە ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى مۇناسىۋەتلىك تارماقلار ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ ئۆي مەسىلىسىنى ھەل قىلىشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتىنى تونۇشى لازىم. خەلقنىڭ قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىش پارتىيە ۋە ھۆكۈمەتنىڭ ئېسىل ئەنئەنىسى، شۇنداقلا يۈكسەك بۇرچى، تارماقلار بۇ ئالاھىدە ۋەزىپىنى چوقۇم ياخشى ئورۇندىشى لازىم. ئىككىنچى، تارماقلار ئۆزئارا ھەمكارلىشىپ ۋە زىچ ماسلىشىپ بۇ ياخشى ئىشنى تېخىمۇ ياخشى ئىشلىشى لازىم. ئۈچىنچى، قۇرۇلۇش تارماقلىرى بۇ ۋەزىپىنى تېز تاماملاپ، ئۆيى يوق ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ بۇرۇنراق يېڭى ئۆيگە كۆچۈپ كىرىشىگە شارائىت ھازىرلىشى لازىم. تۆتىنچى، قۇرۇلۇش سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىش، «سۈپەت بىرىنچى» دېگەن ئىدىيە بىلەن ھەر مىللەت ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ ئۆيلىرىدە خاتىرجەم ئولتۇرۇشىغا ئىمكانىيەت يارىتىپ بېرىش لازىم. بەشىنچى، قۇرۇلۇشنىڭ تەننەرخىنى ئىمكانىيەتنىڭ بارىچە تۆۋەنلىتىش لازىم. ئالتىنچى، سېلىنىدىغان ئۆيلەر چوقۇم ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ ئىشلىتىشىگە قولايلىق بولۇشى، ھەر مىللەت خەلقى رازى بولغۇدەك سېلىنىشى لازىم.

سېرجان روھى ئارقىلىق مەدەنىيەتلىك كەنت - بازار بەرپا قىلايلى

(بېشى 1 - بەتتە)

جاۋ گومىڭ مۇنداق دېدى: سېرجاننىڭ ئۆز ھاياتى بىلەن خەنزۇ كادىرنى قوغدىغانلىقىدەك قەھرىمانلىق ھەرىكىتى ناھىيىدىكى خەنزۇ كادىرلارنى چوڭقۇر تەربىيىگە ئىگە قىلدى ۋە ئۇلارنى تەسىرلەندۈردى. ئۇلارنىڭ چېكرا رايوننى قىزغىن سۆيۈپ، چېكرا رايوندا يىلتىز تارتىپ، چېكرا رايوننى گۈللەندۈرۈپ، چېكرا رايوندىكى ھەر مىللەت خەلقى ئۈچۈن خىزمەت قىلىشتەك ئىشەنچىسىنى چىڭىتتى. سېرجان روھىنىڭ ئىلھامىدا، كۆكتوقاي ناھىيىسىدە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بويىچە نەمۇنىچىلار كۆپلەپ بارلىققا كەلدى.

جاۋ گومىڭ تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: سېرجان روھىنىڭ ئىلھامىدا ناھىيىدىكى ھەر مىللەت خەلقى بىردەك ئىتتىپاقلىشىپ، جاسارەت بىلەن ئىشلەپ، ناھىيە ئىقتىسادىنىڭ تېز، ساغلام، پۇختا قەدەم بىلەن راۋاجلىنىشىنى كۈچلۈك ئىلگىرى سۈردى. بۇ بىر نەچچە يىلدا كۆكتوقاي ناھىيىسىنىڭ مىللىي ئىشلەپچىقىرىش ئومۇمىي قىممىتى يىلىغا ئوتتۇرا ھېساب بىلەن % 11.3 ئاشتى، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ ئوتتۇرىچە ساپ كىرىمى 1991 - يىلىدىكى 715 يۈەندىن 1996 - يىلى 1327 يۈەنگە يەتتى. ناھىيە «مەدەنىيەتلىك بولۇش، پاكىز، رەتلىك بولۇش، ئاۋات بولۇش، تەرتىپلىك بولۇش، گۈزەل بولۇش» تەلىپىگە دەسلەپكى قەدەمدە يەتتى. يېزا، كەنتلەر «ئۆيلەر يېڭى بولۇش، چىراغلار چاقناپ تۇرغان بولۇش، يوللار تەكشى، تۈز بولۇش، ھەممە يەر يېشىللىققا پۈركەنگەن بولۇش، سۇ پاكىز بولۇش» نىشانىغا يەتتى.

(بېشى 1 - بەتتە)

خەلقى پارتىيىمىزنىڭ توغرا مىللىي سىياسىتىنىڭ نۇرى ئاستىدا سىياسىي ۋە ئىقتىسادىي جەھەتتە تەڭ قەد كۆتۈردى، بولۇپمۇ پارتىيە 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن كېيىن. ھەر مىللەت خەلقىنىڭ تۇرمۇشىدا ئالەمشۇمۇل ئۆزگىرىش بارلىققا كەلدى. شۈبھىسىزكى، بۇ تۆھپىلەر ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر مىللەت خەلقىگە، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ بۈيۈك ئىتتىپاقلىقىغا مەنسۇپ، بىراق شۇنىمۇ سەگەكلىك بىلەن كۆرۈش كېرەككى، يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ئىنتايىن ئاز ساندىكى بىر قىسىم مىللىي بۆلگۈنچىلەر تۈرلۈك ئۇسۇللار ئارقىلىق قۇتراتقۇلۇق قىلىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ تىنچ، ئىتتىپاق بولغان سىياسىي ۋەزىيىتىگە بۇزغۇنچىلىق قىلدى. ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت تارماقلىرى ۋە ھەر مىللەت خەلقى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى چوڭقۇر قانات يايدۇرۇپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى خۇددى كۆز قارىچۇقىنى ئاسرىغاندەك ئاسرىشى كېرەك. بولۇپمۇ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى چوڭقۇر قانات يايدۇرۇپ، ئاز ساندىكى مىللىي بۆلگۈنچىلەرگە قاتتىق زەربە بېرىپ، ئۇلارنىڭ ھەيۋىسىنى يەرگە ئۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ سىياسىي، ئىجتىمائىي مۇقىملىقىنى قوغداش ئۈچۈن تۆھپە قوشۇشى كېرەك.

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىبياڭ كوچىسى 1 - نومۇر. تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200. ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028. پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ، پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)

شىنجاڭ گېزىتى

(بۇ سان 4 بەت)　　新疆日报　　（维吾尔文）

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65—0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل
ماي
23
جۈمە

ئۈرۈمچىنىڭ ھاۋارايى:
كۈندۈزدىن كېچىگىچە ھاۋا ئوچۇق بەزىدە بۇلۇتلۇق بولىدۇ؛ تېمپېراتۇرا 15 ℃ - 27 ℃ بولىدۇ. ئۈچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

قېيۇم باھاۋۇدۇن ئاقسۇدا خىزمەتلەرنى كۆزدىن كەچۈرگەندە تەكىتلەپ مۇنداق دېدى:

مەركەزلىك تۈزەشنى ياخشى تۇتۇپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش لازىم

ئۆز مۇخبىرىمىز خۇاڭ ۋېي خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى قېيۇم باھاۋۇدۇن 5-ئاينىڭ 14 - كۈنىدىن 20-كۈنىگىچە ئاقسۇ ۋىلايىتىدە خىزمەتلەرنى كۆزدىن كەچۈرگەندە تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: مەركەزلىك تۈزەش خىزمىتىنى ئەتراپلىق ئورۇنلاشتۇرۇش، كۈچلۈك تەدبىر قوللىنىش، داغدۇغا پەيدا قىلىش ۋە ئۇنى مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى كۈچەيتىش بىلەن بىرلەشتۈرۈپ ئۈنۈم ھاسىل قىلىش لازىم.

قېيۇم باھاۋۇدۇن خىزمەتلەرنى تەكشۈرگەندە ئاپتونوم رايوندىكى ئالاقىدار نازارەت، ئىدارە مەسئۇللىرىنى باشلاپ، يەتتە ناھىيە، شەھەرنى، 18 يېزا - بازار، كەنتنى كۆزدىن كەچۈردى، قاتلاملار بويىچە سۆھبەت يىغىنى ئۆتكۈزدى، مەركەزلىك تۈزەش خىزمەت ئەترىتىنىڭ ئەزالىرىنى يوقلىدى، ھەرقايسى تەرەپلەرنىڭ دوكلاتىنى ئاڭلىدى.

قېيۇم باھاۋۇدۇن تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: مەركەزلىك تۈزەش خىزمىتىنى تۇتۇشنىڭ ئاچقۇچى - رەھبەرلىكنى كۈچەيتىشتە. خىزمەتتىكى ئاجىز ھالقىلارنى چىڭ تۇتۇپ، ئىجابىي، سەلبىي تەجرىبىلەرنى ۋاقتىدا يەكۈنلەش لازىم. ئەمەلىيەتكە چوڭقۇر چۆكۈپ، تەشۋىقات - تەربىيە خىزمىتىنى پۇختا، ياخشى ئىشلەش، بولۇپمۇ ۋەزىيەت تەربىيىسىنى گەۋدىلەندۈرۈپ، ئامما ئارىسىدا بارلىققا كەلگەن

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

سۈرەتتە: قېيۇم باھاۋۇدۇن ئاپتونوم رايونلۇق ئەدلىيە نازارىتىنىڭ نازىرى روزى ئىسمائىل، ئاقسۇ ۋىلايىتىنىڭ ۋالىيسى مەتىمىن ياسىن قاتارلىق رەھبەرلەرنىڭ ھەمراھلىقىدا، كۇچا ناھىيىسىدە قانۇندىن مەسلىھەت بېرىش ئورنىغا كېلىپ ئەھۋال ئىگىلىمەكتە.
ئەخمەت ئەمەت فوتوسى

گۆش بىلەن قاندەك يېقىن مۇھەببەت

— شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ قەشقەر يېڭىشەھەر ناھىيىسىدە تۇرۇشلۇق مەلۇم قىسمىنىڭ ھەر مىللەت خەلقى بىلەن ھەمنەپەس، تەقدىرداش بولغانلىقى توغرىسىدا

ئۆز مۇخبىرىمىز ئابدۇللا ئابدۇرېشىت

شىنجاڭ ھەربىي رايونىنىڭ قەشقەر يېڭىشەھەر ناھىيىسىدە تۇرۇشلۇق مەلۇم قىسمىدىكى كوماندىر - جەڭچىلەر يەرلىكتىكى ھەر مىللەت ئاممىسى بىلەن قەلبداش، ھەمنەپەس ۋە تەقدىرداش بولۇپ، مۈرىنى - مۈرىگە تىرەپ چېگرا رايونىنى گۈللەندۈرۈش، چېگرا رايونىنى قوغداش جەريانىدا گۆش بىلەن قاندەك يېقىن مۇھەببەت ئورناتتى. بۇ قىسىم 1994 - يىلى خەلق ئىشلىرى مىنىستىرلىكى تەرىپىدىن مىللەتلەرنىڭ ئىتتىپاقلىشىپ ئالغا ئىلگىرىلىشىدىكى ئىلغار كوللېكتىپ، 1994 - يىلى مەركىزىي كومىتېت تەشۋىقات بۆلۈمى، ئازادلىق ئارمىيە باش سىياسىي بۆلۈمى تەرىپىدىن ھەربىيلەر بىلەن خەلق ئورتاق مەنىۋى مەدەنىيەت بەرپا قىلىشتىكى ئىلغار ئورۇن، ئاپتونوم رايون، لەنجۇ ھەربىي رايونى، شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى تەرىپىدىن 20 نەچچە قېتىم ھۆكۈمەتنى ھىمايە قىلىش، خەلقنى سۆيۈشتىكى ئىلغار ئورۇن، ھەربىيلەر بىلەن خەلق ئورتاق مەدەنىيەتلىك ئورۇن بەرپا قىلىش پائالىيىتىدىكى ئىلغار ئورۇن، [illegible]

[illegible] باردىغان چاغدا، ھاشىخان موماينىڭ ھالىدىن خەۋەر ئېلىش ۋەزىپىسى يېڭى بەنجاڭ چېن رېنبىڭنىڭ زىممىسىگە يۈكلەندى. بەنجاڭ چېن رېنبىڭ ھېيت - بايراملاردا گۆش، يېمەكلىك، دورا ئاپىرىپ بېرىپ تۇردى. ئۇنىڭ كېسىلى ئېغىرلىشىپ قالغان چاغدا بەندىكى جەڭچىلەر نۆۋەت بىلەن ئۇنى كۈتتى. بەنجاڭ چېن رېنبىڭ تۆت كېچە ئۇخلىماي ئۇنى باقتى. كېيىم - كېچەك، يوتقان - كۆرپىلىرىنى يۇيۇپ بەردى. بىر كۈنى قاتتىق يامغۇر يېغىپ كەتكەندە، بەندىكى جەڭچىلەر ھاشىخان موماينىڭ ئۆيىگە باردى - دە، تامچە ئۆتۈپ كەتكەن ئۆگزىگە قول چىراغنىڭ يورۇقىدا توپا تۆكۈپ، ئۆي ئىچىگە يىغىلىپ قالغان يامغۇر سۈيىنى چىقىرىۋەتتى. تاڭ ئاتقاندىن كېيىن ئىشىك - دېرىزىلىرىنى ياماپ بەردى.

«مەن قازا قىلغاندىن كېيىن ئاخىرەتلىك ئىشلىرىمنى ئازادلىق ئارمىيىدىكى ئوغۇللىرىمنىڭ قاتناشقا ئاندىن كۆزۈم يۇمۇلىدۇ، چۈنكى، مەن مېيىپ بولۇپ يېتىپ قالغان 15 يىل جەريانىدا ئۇلار مېنىڭ ھالىمدىن خەۋەر ئالدى.» بۇ ھاشىخان موماينىڭ [illegible]

ھالەتنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن، قىسىم رەھبەرلىكى كۆپ قېتىم تەھلىل يۈرگۈزۈپ، ئالدى بىلەن ئىدىيىۋى خىزمەتنى ياخشى ئىشلەشنى، ئارقىدا قالغان ياشلارنى چەتكە قاقماي، ئۇلارغا كۆپرەك ئىدىيىۋى تەربىيە بېرىشنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويدى. بۇ كەنتتىكى مەلۇم بىر ياش بىر يېرىم يېشىدا دادىسىدىن يېتىم قالغان، ئوتتۇرا مەكتەپنى پۈتتۈرمەي تۇرۇپلا جەمئىيەتكە چىقىۋالغاندى. ئۇ 20 ياشقا كىرگەندە بىرنەچچە قېتىم جېدەل چىقارغان، تەربىيە بەرسىمۇ ئاڭلىمىغاندى. بۇ ئەھۋاللاردىن خەۋەر تاپقان سىياسىي كومىسسار پېڭ جىنئەن سىياسىي باشقارمىدىكى يولداشلار بىلەن بىرلىكتە كەنتتە پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ ماسلىشىشى ئارقىسىدا ئۇنىڭ ئۆيىگە كۆپ قېتىم بېرىپ، ئىنچىكىلىك بىلەن ئىدىيىۋى خىزمەت ئىشلىدى ھەمدە بىر قانچە قانۇن كىتابلىرىنى ئاپىرىپ بېرىپ، ئۇنىڭ قانۇنچىلىق كۆز قارىشىنى كۈچەيتتى. ئۇ ئاخىرى ئىدىيە جەھەتتە ئالغا باستى. كېيىن ئۇ خەلق ئەسكەرلىرى مەشىقىگە قاتناشتى ھەم كەنت ئىتتىپاق ياچېيكىسىنىڭ ياشلار ھەيئىتى بولدى. قىسىمنىڭ ھەر تەرەپلىمە ياردەم بېرىشى

مەكتەپلەردە ئوقۇشتىن چېكىنىش ئەھۋالىنىڭ بار-يوقلۇقىنى ۋاقتىدا ئىگىلەپ، ئوقۇشتىن چېكىنگەن ئوقۇغۇچىلار ئائىلىسىنىڭ ئەمەلىي قىيىنچىلىقلىرىنى ھەل قىلىشقا ياردەملەشتى.

باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ كونىراپ كەتكەن سەككىز ئېغىزلىق سىنىپىنى يېڭىلاپ، 1000 كۋادرات مېتىردىن كۆپرەك كۆلەمگە ئىگە ئىككى قەۋەتلىك ئوقۇتۇش بىناسى سېلىشقا ياردەم بەردى.

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى كۈچەيتىش كېرەك

— ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەشنىڭ سابىق مۇئاۋىن رەئىسى گاۋپىنشياڭنى زىيارەت

ئۆز مۇخبىرىمىز جاۋ خۇيچىن

مەن مۇشۇ ئاينىڭ 5-كۈنى ئاپتونوم رايونلۇق سىياسىي كېڭەشنىڭ سابىق مۇئاۋىن رەئىسى گاۋپىنشياڭنى زىيارەت قىلدىم. ئۇ زىيارىتىمنى قوبۇل قىلىپ مۇنداق دېدى: «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش زور رېئال ئەھمىيەتكە ئىگە بولۇپلا قالماستىن بەلكى [illegible]

قولغا كەلتۈرۈلگەن غايەت زور مۇۋەپپەقىيەتلەرنى بۇرمىلاپ، ئىنكار قىلىپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا بۇزغۇنچىلىق سېلىپ، ۋەتىنىمىزنى پارچىلاشقا ئۇرۇندى، بىز بۇنىڭغا چىداپ تۇرالمايمىز. شىنجاڭنىڭ 40 نەچچە يىلدىن بۇيان قولغا كەلتۈرگەن [illegible]

يايدۇرغاندا، ئىلغارلارنى سايلاش بىلەنلا توختاپ قالماستىن، تېخىمۇ چوڭقۇر قاتلامغا يۈزلىنىشىمىز كېرەك. بىرىنچىدىن، شىنجاڭنىڭ تارىخىنى كۆپرەك سۆزلىشىمىز، ئۆتمۈشنى كۆپرەك ئەسلىشىمىز كېرەك. شىنجاڭ ئازاد بولغان قىسقىغىنە 40 نەچچە يىلدا زور [illegible]

مەدەنىيەتلىك تورۇن بەرپا قىلىش پائالىيىتىدىكى
ئىلغار ئورۇن، خەتەردىن قۇتقۇزۇش، ئاپەتتىن
قۇتقۇزۇش خىزمىتىدىكى ئىلغار ئورۇن، دېگەن
شان-شەرەپلەرگە ئېرىشتى.

ھاشىخانىنىڭ ۋەسىيىتى

قەشقەر يېڭىشەھەر ناھىيە بازىرى 2-ئاھالىلەر كومىتېتىدىكى ھاشىخان كېرىم ياشىنىپ قالغان، تۇل موماي بولۇپ، 60 ياشقا كىرگەن يىلى ماشىنا سوقۇۋېتىپ، ئىككى پۇتى مېيىپ بولۇپ قالغانىدى. ئۇ شۇنىڭدىن بۇيان كارىۋاتتىن چۈشەلمىدى. بۇنىڭدىن خەۋەر تاپقان بۇ قىسىمدىكى 4-ليەن 4-بەنىڭ جەڭچىلىرى ھاشىخان مومايدىن خەۋەر ئېلىشنى تەشەببۇسكارلىق بىلەن ئۈستىگە ئالدى، بىر قېتىم ھاشىخانىنىڭ ئۆپكە مەنبەلىك يۈرەك كېسىلى قوزغىلىپ قالغاندا، بەنجاڭ جاڭ چۈەنشەن ئۇنى قىسىم دوختۇرخانىسىغا ئاپىرىپ ھەقسىز داۋالاتتى. ئۇ ھەربىي مەكتەپكە ئوقۇشقا

ئۇلار مېنىڭ ھالىمدىن خەۋەر ئالدى.» بۇ ھاشىخان مومايىنىڭ ئاھالىلەر كومىتېتىنىڭ مۇدىرى لۇڭ شۇلەنگە كۆز يۇمۇش ئالدىدا قالدۇرغان ۋەسىيىتى.

ھاشىخان موماي قازا قىلغاندا، قىسىم ۋەزىپە ئىجرا قىلىۋاتقانلىقتىن، 4-بەندىكى جەڭچىلەر ئۇنىڭ ئاخىرەتلىك ئىشلىرىغا قاتنىشالمىدى. ئەمما ھاشىخان مومايىنىڭ قازا قىلغانلىقىنى لۇڭ شۇلەن جەڭچىلەرگە ئېيتقاندا، كۆز يېشى قىلىشتى. بۇ قىسىمدىكى كوماندىر - جەڭچىلەرنىڭ مانا مۇشۇنداق غەمخورلۇقىغا ئېرىشكەن تۇل خوتۇن، يېتىم ئوغۇل ۋە ياشىنىپ قالغان كېسەلچان كىشى 13 كە يەتكەندى...

بىرلىكتە مەدەنىيەتلىك ئورۇن قۇرۇش

بۇنىڭدىن ئون يىل بۇرۇن يوقىرىقى قېچىنچى كەنتى قەشقەر يېڭىشەھەر ناھىيىسى بويىچە چېكىش ئورۇن بولۇپ قالغانىدى. بۇنداق

ئىتتىپاق ياچېيكىسىنىڭ ياشلار ھەيئىتى بولدى.
قىسمىنىڭ ھەر تەرەپلىمە ياردەم بېرىشى ئارقىسىدا، مەسىلە كۆپ دەپ قارىلىدىغان بۇ كەنتتىمۇ ئۆزگىرىش بولدى، جۈملىدىن مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىدىكى ئىلغار كەنت بولۇپ قالدى. كەنت پارتىيە ياچېيكىسى قەشقەر ۋىلايىتى بويىچە ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشتە ئۈلگە كۆرسەتكەن ئىلغار پارتىيە ياچېيكىسى بولۇپ باھالاندى، پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ شۇجىسى ئوسمان مەملىكەت بويىچە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىدىكى ئىلغار شەخس بولۇپ باھالاندى.

بۇ قىسىم يەنە يېقىن ئەتراپتىكى يەتتە مەكتەپ بىلەن ئورتاق مەنىۋى مەدەنىيەت بەرپا قىلىش مۇناسىۋىتى ئورنىتىپ، مەكتەپلەرنىڭ ھەربىي مەشق ئېلىپ بېرىشىغا ياردەم بەردى. مەكتەپكە كىتاب، ژۇرنال، تەنتەربىيە سايمانلىرىنى ھەدىيە قىلدى،

تارىخىي ئەھمىيەتكە ئىگە. ئىجتىمائىي مۇقىملىق، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى بىر رايون، بىر مىللەت ھەتتا بىر دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي ۋە ئىجتىمائىي تەرەققىياتىنىڭ ئاساسى، شىنجاڭ ئازاد بولغاندىن كېيىنكى ئەمەلىيەتمۇ شۇنى ئىسپاتلىدىكى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ياخشى بولغان مەزگىللەردە ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ۋە تۈرلۈك ئىشلار جۇش ئۇرۇپ راۋاجلاندى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىدىن چاتاق چىققان مەزگىللەردە ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ۋە تۈرلۈك ئىشلار ئوڭۇشسىزلىققا ئۇچرىدى.»

گاۋېنشياڭ مىللىي بۆلگۈنچىلىك ۋە قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەتلەر توغرىسىدا توختالغاندا قاتتىق نەپرەتلەنگەن ھالدا مۇنداق دېدى: «ھازىر شىنجاڭنىڭ ئومۇمىي ۋەزىيىتى مۇقىم، خەلقنىڭ تۇرمۇشى تىنچ، خاتىرجەم، ھەر مىللەت خەلقى ئىناق، ئىتتىپاق، لېكىن بىر قىسىم مىللىي بۆلگۈنچىلەر، چېگرىدىن ئاشقان دىنىي كۈچلەر غەربتىكى دۈشمەن كۈچلەر بىلەن تىل بىرىكتۈرۈپ، شىنجاڭ ئازاد بولغاندىن كېيىن

ئۇلۇغ مۇۋەپپەقىيەتلىرىنى پۈتۈن دۇنيا ئېتىراپ قىلىدۇ، ئۇ ھەممىگە ئايان. بىز مىللىي بۆلگۈنچىلىكنىڭ ماھىيىتىنى ئېنىق تونۇپ، ئۇنىڭغا قارشى ئاخىرغىچە قەتئىي كۆرەش قىلىشىمىز كېرەك.»

گاۋېنشياڭ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا توختالغاندا مۇنداق دېدى: «يەنىلا دېڭ شياۋپىڭنىڭ سۆزى بويىچە ئىش كۆرۈپ، بىر قولدا زەربە بېرىشنى، بىر قولدا تەربىيىنى تۇتۇش كېرەك، زەربە بېرىش كۈچلۈك بولۇشى كېرەك، بۇنىڭدىكى تۈپ ئاساس تەربىيىدە. ھازىرقى ئەھۋالدىن قارىغاندا، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى كۈچەيتمەي بولمايدۇ. ئاچقۇچ ھەرمىللەت كادىرلار، ئاممىنىڭ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ئېڭىنى كۈچەيتىش، ھەر مىللەت خەلقىنى ماركسىزملىق دۆلەت قارىشى، مىللەت قارىشى، دىن قارىشى بىلەن تەربىيىلەشتە. مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى قانات

بولغان قىسقىغىنە 40 نەچچە يىلدا زور ئۆزگىرىش بولدى، بۇ ھەققەتەن كىشىنى ھەيران قالدۇرىدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنىڭ تەرەققىيات قەدىمىنى تېزلىتىپ، ھاللىق سەۋىيىگە تېزرەك يېتىش ئاخىرقى ھېسابتا ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق تىرىشىشىغا باغلىق. ئىككىنچىدىن، كادىرلار ۋە ئاممىنىڭ مىللىي بۆلگۈنچىلىكنىڭ ماھىيىتىنى ئېنىق تونۇپ، بۆلگۈنچىلىككە قارشى ئاڭلىق كۆرەش قىلىشتەك ئەمەلىي ھەرىكىتى ئارقىلىق مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ۋە ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغدىشىغا ياردەم بېرىش كېرەك. ئۈچىنچىدىن، پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتى، دىن سىياسىتىنى كۆپرەك تەشۋىق قىلىپ، كۆپچىلىكنى بۇ سىياسەتلەرنى ھىمايە قىلىدىغان، ئۇنىڭغا ھۆرمەت قىلىدىغان ھەم ئۇنى قاتتىق ئىجرا قىلىدىغان قىلىش كېرەك. تۆتىنچىدىن، مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى زور كۈچ بىلەن كۈچەيتىپ، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئىدىيە، ئەخلاق ساپاسىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈش كېرەك.»

جۇشىڭتاۋ، يۇسۇپ ئەيسالار ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ئىشلىرى خىزمىتى يىغىنىدا مۇنداق دەپ تەكىتلىدى:
خەلق ئىشلىرى خىزمىتىنى زور كۈچ بىلەن ئىشلەپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىجتىمائىي مۇقىملىقى ئۈچۈن ياخشى خىزمەت قىلىش لازىم

ئۆز مۇخبىرىمىز **مېھرىئاي ياقۇپ** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جۇشىڭتاۋ، ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى يۇسۇپ ئەيسا 5-ئاينىڭ 20-كۈنى ئېچىلغان خەلق ئىشلىرى خىزمىتى يىغىنىدا مۇنداق دەپ تەكىتلىدى: خەلق ئىشلىرى خىزمىتىنى زور كۈچ بىلەن ئىشلەپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىجتىمائىي مۇقىملىقى ئۈچۈن ياخشى خىزمەت قىلىش لازىم.

جۇشىڭتاۋ ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر دەرىجىلىك خەلق ئىشلىرى تارماقلىرىنىڭ يېقىنقى يىللاردىن بۇيان قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرىنى مۇئەييەنلەشتۈردى. كېيىنكى خىزمەتلەرگە قارىتا تەلەپنى ئوتتۇرىغا قويدى.

جۇشىڭتاۋ مۇنداق دېدى: ھەر دەرىجىلىك خەلق ئىشلىرى تارماقلىرى «ئىككى قولدا تۇتۇش، ئىككىلا قول قاتتىق بولۇش»تىن ئىبارەت تەخىرسىزلىك تۈيغۇسى ۋە ئاڭلىقلىقنى ھەقىقىي كۈچەيتىپ، كۆپ خىل شەكىلدىكى

مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى بەرپا قىلىش پائالىيىتىنى ئەستايىدىل تەشكىللىشى ۋە چوڭقۇر قانات يايدۇرۇشى كېرەك. خەلق ئىشلىرى تارماقلىرى ئاساسىي قاتلاملار قۇرۇلۇشى خىزمىتىنى ھەقىقىي ياخشى ئىشلەپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنىڭ تۈپ ئاساسىنى چىڭىتىش لازىم. شەھەر، يېزا ئىجتىمائىي كاپالەت سىستېمىسىنى قۇرۇش، شەھەرلەردە ئەڭ تۆۋەن تۇرمۇش كاپالەت چېكى تۈزۈمىنى ئورنىتىش، يېزىلاردا ياشانغانلارنى بېقىش ئىجتىمائىي سۇغۇرتا پۇلىنى دۆلەت، كوللېكتىپ ۋە شەخس ئورتاق ئۈستىگە ئېلىش پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇش، ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش، ئىجتىمائىي قۇتقۇزۇش خىزمىتىنى داۋاملىق چىڭ تۇتۇپ ياخشى ئىشلەش لازىم.

يۇسۇپ ئەيسا مۇنۇلارنى تەكىتلىدى: ھەر دەرىجىلىك خەلق ئىشلىرى تارماقلىرى ۋەزىيەتنى توغرا تونۇپ، ئىشەنچنى چىڭىتىپ، قانۇننىڭ ئىززەت-ھۆرمىتى، خەلقنىڭ

مەنپەئەتى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداشتىن ئىبارەت ئۇلۇغ بايراقنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىققا پائال تۆھپە قوشۇشى كېرەك.

لى دۇڭخۇي قىرغىزىستان ۋەكىللەر ئۆمىكىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشتى
ئىككى تەرەپ ئەركەشتام ئېغىزىنى ۋاقىتلىق ئېچىۋېتىشنى كېڭىشىپ بېكىتتى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ياڭ فەن** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى لى دۇڭخۇي مۇشۇ ئاينىڭ 21-كۈنى كەچتە «يىپەك يولى»

مېھمانخانىسىدا قىرغىزىستان زۇڭلى ئىشخانىسى قاتناش ئىدارىسىنىڭ باشلىقى زاكىروف باشچىلىقىدىكى قىرغىزىستان

ۋەكىللەر ئۆمىكىدىكىلەر بىلەن كۆرۈشتى ۋە ئۇلار شەرىپىگە زىياپەت بەردى. ئىككى تەرەپ بۇ يىل 7-ئايدىن باشلاپ جۇڭگو-قىرغىزىستان چېگرىسىدىكى ئەركەشتام ئېغىزىنى ۋاقىتلىق ئېچىۋېتىشنى كېڭىشىپ بېكىتتى.

كۆرۈشۈشتە لى دۇڭخۇي مۇنداق دېدى: بۇ بىر نەچچە يىلدا ئىككى دۆلەتنىڭ يۇقىرى قاتلام رەھبەرلىرى كۆپ قېتىم ئۆزئارا زىيارەتتە بولدى، كېڭەشتى ھەم ئەركەشتام ئېغىزىنى ئېچىۋېتىشنى قانۇنىي جەھەتتىن بېكىتتى. ھازىر ئېچىۋېتىش ئالدىدىكى تۈرلۈك تەييارلىق خىزمەتلىرى ئىشلەنمەكتە. ئۇ ئىككى تەرەپنىڭ شارائىت ھازىرلاپ، ئېغىزنى رەسمىي ئېچىۋېتىش، 3 - دۆلەتكە ئېچىۋېتىش ئارقىلىق بۇ ئېغىزنى ئىككى دۆلەتنىڭ دوستلۇق، ھەمكارلىقىنى ئىلگىرى سۈرىدىغان كۆۋرۈك ۋە ۋاستىگە ئايلاندۇرۇشنى ئۈمىد قىلدى.

قاراقاش ناھىيىلىك مال - مۈلۈك سۇغۇرتا شىركىتى كېۋەز مايسىلىرى ئاپەتكە ئۇچرىغان دېھقانلارغا
938 مىڭ يۈەن تۆلەم پۇلى قايتۇردى

ئۆز مۇخبىرىمىز **ئوبۇلقاسىم تۇرسۇن** خەۋەر قىلىدۇ: قاراقاش ناھىيىلىك مال - مۈلۈك سۇغۇرتا شىركىتى مۇشۇ ئاينىڭ 15- كۈنى قوچى يېزىسىدا تۆلەمنى نەقلەشتۈرۈش يىغىنى ئېچىپ، كېۋەز مايسىلىرى مۆلدۈر، بوران ئاپىتىگە ئۇچرىغان بەش يېزا - بازاردىكى دېھقانلارغا 938 مىڭ 286 يۈەن تۆلەم پۇلى قايتۇرۇپ، سىتراخوۋانىيىنىڭ ئەۋزەللىكىنى نامايان قىلدى.

بۇ يىل قاراقاش ناھىيىسىدە 120 مىڭ مو كېۋەز تېرىلغان بولۇپ، دېھقانلار بىر مو كېۋەز يېرىگە ئون يۈەندىن جەمئىي 1 مىليون 200 مىڭ يۈەن تۆلەپ، سىتراخوۋانىيىگە قاتناشتۇرغانىدى. 5- ئاينىڭ 9- كۈنى

بۇ ناھىيىدە تۇيۇقسىز مۆلدۈر يېغىپ ۋە بىر نەچچە كۈن بوران چىقىپ، 15 مىڭ 235 مو يەردىكى كېۋەز مايسىلىرى ئاپەتكە ئۇچرىدى. بۇنىڭدىن 7000 مو يەردىكى كېۋەز مايىسى پۈتۈنلەي نابۇت بولدى، 8000 مو يەردىكى كېۋەز مايىسى ئالا بولۇپ قالدى.

ئاپەت يۈز بەرگەندىن كېيىن، ناھىيىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى كادىرلار ۋە ئاممىنى ئاپەتنىڭ زىيىنىنى ئازايتىش، زىياننىڭ ئورنىنى تولدۇرۇشقا سەپەرۋەر قىلدى. ناھىيىلىك مال-مۈلۈك سۇغۇرتا شىركىتىدىكىلەر ئېتىز مۇئېتىز يۈرۈپ، ئاپەت ئەھۋالىنى ئېنىقلاپ چىقتى. تولۇقلاپ تېرىش ئۈچۈن

40 توننا ئەلا سورتلۇق قوناق ئۇرۇقى، 3.5 توننا سېرىق پۇرچاق ئۇرۇقى ھەل قىلىپ دېھقانلارغا تارقىتىپ بەردى. دېھقانلار بىر ھەپتە ئىچىدىلا 7000 مو كېۋەز يېرىگە قوناق تېرىدى. ئالا بولۇپ قالغان 8000 مو كېۋەز مايسىلىرىنىڭ ئارىسىغا سېرىق پۇرچاق تېرىدى. ناھىيىلىك مال - مۈلۈك سۇغۇرتا شىركىتى بەلگىلىمە بويىچە تۆلەم بېرىشنى نەقلەشتۈرۈش ئۈچۈن زىيانغا ئۇچرىغان ھەر بىر مو كېۋەز يېرىگە 140 يۈەندىن ھېسابلاپ، 938 مىڭ 268 يۈەن تۆلەم پۇلىنى دېھقانلارنىڭ قولىغا يەتكۈزدى. بىر مو كېۋەز مايىسىغا ئون يۈەندىن تۆلەپ بەردى، سىتراخوۋانىيىگە قاتناشقان دېھقانلار 140 يۈەندىن پۇلغا ئېرىشتى.

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغدايلى

شىنجاڭ يولۇچى توشۇش شىركىتى
ئىسلاھات سالمىقىنى ئاشۇرۇش، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش ئارقىلىق زىيان تارتىش ھالىتىنى ئۆزگەرتتى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئامانگۈل ھوشۇر** خەۋەر قىلىدۇ: شىنجاڭ يولۇچى توشۇش شىركىتى ئىسلاھات سالمىقىنى ئاشۇرۇپ، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، ئىشچى-خىزمەتچىلەرنىڭ خوجايىنلىق رولىنى ئوبدان جارى قىلدۇرغانلىقتىن، زىيان تارتىش ھالىتىنى ئۆزگەرتىپلا قالماي، يەنە پايدا ئېلىشقا يۈزلەندى.

ئىسلاھاتنىڭ چوڭقۇرلىشىشى، بازار ئىگىلىكىنىڭ تەرەققىي قىلىشىغا ئەگىشىپ، يولۇچى توشۇش بازارلىرىدا رىقابەت كەسكىنلەشتى. دۆلەت ئىلكىدىكى بىر قىسىم يولۇچى توشۇش كارخانىلىرى ماشىنا- ئۈسكۈنىلىرى كونا بولۇش، مەبلەغ كەمچىل بولۇش، يۈكى ئېغىر بولۇش قاتارلىق كۆپ خىل سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن قىيىنچىلىققا دۇچ كېلىپ زىيان تارتتى. شىنجاڭ يولۇچى توشۇش شىركىتىمۇ يۇقىرىقىدەك سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن زىيان تارتىپ كەلگەنىدى. بۇ شىركەت 1995-يىلىدىن باشلاپ ئىسلاھات سالمىقىنى زور دەرىجىدە ئاشۇردى، باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، قاتلاممۇقاتلام ھېسابات قىلىش، تەننەرخنى تۆۋەنلىتىش، ئىشلەپچىقىرىشنى ئاشۇرۇپ، چىقىمنى تېجەش تەدبىرلىرىنى تۈزۈپ يولغا قويدى، ئىشچى-خىزمەتچىلەر ئارىسىدا مۇۋاپىق تەكلىپ بېرىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇپ، ئۇلارنى ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى ئۈستۈرۈش ئۈچۈن چارە ئىزدەشكە، ئەقىل كۆرسىتىشكە ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ئەقىل- پاراستىنى جارى قىلدۇردى، ئىشچى- خىزمەتچىلەرنىڭ ئىش ئۈنۈمى بىلەن ئۇلارنىڭ ئىش ھەققى، مۇكاپات سوممىسىنى بىرلەشتۈرۈپ، ئۇلاردا شىركەتنى روناق تاپقۇزۇشنى ئويلايدىغان، شىركەتنى ئۆز ئائىلىسى دەپ بىلىدىغان قاراشنى شەكىللەندۈردى. بۇ شىركەت يەنە تۈرلۈك يوللار ئارقىلىق مەبلەغ توپلاپ ئاپتوموبىل ۋە باشقا ئۈسكۈنىلەرنى يېڭىلىدى، تىرىشىپ ئىچكى - تاشقى يولۇچى توشۇش بازارلىرىنى ئاچتى. «يولۇچىلار قەلبىمدە» ئەلا مۇلازىمەت قىلىش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇپ، يولۇچىلارنىڭ ئالقىشىغا ئېرىشتى. بۇنىڭ بىلەن بۇ شىركەتنىڭ رىقابەت كۈچى كۆرۈنەرلىك ئاشتى. بۇ شىركەت 1996-يىلى زىيانىنى 7 مىليون 670 مىڭ يۈەن ئازايتىپ، يۇقىرىدىن بەلگىلەپ بەرگەن زىياننى ئازايتىش كۆرسەتكۈچىنى مۇددەتتىن ئىلگىرى ئورۇنداپ بولدى، ئۇلار يەنە بۇ يىلنىڭ 1-پەسلىدە 1 مىليون 430 مىڭ يۈەن پايدا يارىتىپ، زىيان تارتىش ھالىتىنى ئۆزگەرتتى.

يېقىندا ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى جاڭ ۋېنيۈ ئاپتونوم رايونلۇق قاتناش نازارىتى، ئىقتىساد كومىتېتى، تۈزۈلمە ئىسلاھاتى كومىتېتى، مالىيە نازارىتى، ئەمگەك نازارىتى، سودا-سانائەت بانكىسى مەسئۇللىرىنى باشلاپ بۇ شىركەتكە كېلىپ نەق مەيداندا ئىش بېجىردى ھەم بۇ شىركەتنىڭ قىيىنچىلىقتىن قۇتۇلۇش يولىدا كۆرسەتكەن تىرىشچانلىقلىرىغا يۇقىرى باھا بەردى.

لوپ ناھىيىلىك ئاشلىق ئىدارىسى قۇمباغ كەنتىگە ئەمەلىي ياردەم بەرمەكتە

لوپ ناھىيىلىك ئاشلىق ئىدارىسى سامپۇل يېزىسىنىڭ قۇمباغ كەنتىنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇش بويىچە ھۆددىگە ئېلىپ، بىر قاتار ئەمەلىي خىزمەتلەرنى ئىشلەپ، نامرات ئائىلىلەرنى ھەقىقىي نەپكە ئىگە قىلدى.

قۇمباغ كەنتى ئىقتىسادىي ئەھۋالى بىر قەدەر ناچار، نامراتلار بىر قەدەر كۆپ كەنتلەرنىڭ بىرى ئىدى. ناھىيىلىك ئاشلىق ئىدارىسى خىزمەت ئىقتىدارى يۇقىرى ئۈچ نەپەر كادىرنى بۇ كەنتكە نۇقتىدا تۇرۇشقا ئەۋەتتى. ئۇلار ئەتراپلىق تەكشۈرۈش- تەتقىق قىلىش، دېھقانلار بىلەن سىردىشىش ئارقىلىق، بۇ كەنتتىكى نامرات ئائىلىلەرنىڭ نامراتلىقتىن قۇتۇلالماسلىقىدىكى سەۋەبلەرنى تاپتى. ئىگىلىگەن ئەھۋالغا ئاساسەن، ئىدارىدىن مەبلەغ چىقىرىش، ئىشچى- خىزمەتچىلەرنى سەپەرۋەر قىلىپ ئىئانە توپلاش ئارقىلىق نامرات ئائىلىلەرگە چوڭ-كىچىك چارۋامال ئېلىپ بەردى، ھۈنىرى بار، لېكىن قولىدا دەسمايىسى يوق ئۈچ نامرات ئائىلىگە 1550 يۈەن ئايلانما مەبلەغ ھەل قىلىپ بەردى. نامرات ئائىلىلەرنىڭ ئەتىيازلىق تېرىلغۇ ۋە مايسا پەرۋىشىنى ياخشى قىلىشى ئۈچۈن، 1100 كىلوگرام خىمىيىۋى ئوغۇت ياردەم قىلدى ھەمدە ئۇلارنىڭ ئەتىيازدىكى سېرىقتال مەزگىلىدىن ئۆتۈۋېلىشى ئۈچۈن 1700 كىلوگرام ئاشلىق ھەل قىلىپ بەردى. ئۆيى يوق بىر نامرات دېھقانغا ئۆي سېلىپ بەردى. ئۇنىڭدىن باشقا، كەنت تراكتورىنىڭ كوزۇپى يوقلۇقىنى بىلگەندىن كېيىن، 5000 يۈەنگە كوزۇپ ئېلىپ بەردى. كەنت باشلانغۇچ مەكتىپىگە 1000 يۈەن سەرپ قىلىپ، بىر باسما قۇدۇق كولىتىپ بەردى.

بۇ يىل يەنە دېھقانلارنىڭ سۇلياۋ، خىمىيىۋى ئوغۇت ۋە ئۇرۇقلۇق سېتىۋېلىشتا ئىقتىسادىي جەھەتتە قىيىنچىلىققا دۇچ كەلگەنلىكىنى بىلىپ، ئىدارە مالىيىسىدە قىيىنچىلىق بولغان ئەھۋالدىمۇ، 21 مىڭ يۈەن ئاجرىتىپ، دېھقانلارغا ئۆسۈمسىز قەرز ھېسابىدا تارقىتىپ بەردى.

قادىر ئابدۇللا
ئوبۇلھەسەن ئەيسا

باي ناھىيىسىدىكى دېھقانلار دۆلەتكە 4 مىليون 20 مىڭ كىلوگرام ئېشەنچا قوناق سېتىپ بەردى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ھەسەن ئابدۇۋەلى** خەۋەر قىلىدۇ: باي ناھىيىسىدىكى دېھقانلار 4 - ئاينىڭ 20 - كۈنىگىچە دۆلەتكە 4 مىليون 20 مىڭ كىلوگرامدىن ئارتۇق ئېشەنچا قوناق سېتىپ بەردى. ناھىيىلىك يېزا ئىگىلىك بانكىسى 4 مىليون 500 مىڭ يۈەندىن كۆپرەك سېتىۋېلىش مەبلىغى ئاجرىتىپ، دېھقانلارغا «ئاق ھۆججەت» بەرمەسلىككە تولۇق كاپالەتلىك قىلدى، ئاشلىق تارماقلىرى دېھقانلار ئۈچۈن ئەلا سۈپەتلىك مۇلازىمەت قىلىپ، مۇلازىمەت ۋاقتىنى ئۇزارتىپ، سېتىۋېلىشنى تېزلەتتى ھەمدە دۆلەتنىڭ ئاشلىق باھا سىياسىتىنى تولۇق ئىجرا قىلىپ، دېھقانلارنىڭ مەنپەئىتىنى قوغداپ، ئۇلارنىڭ ئاشلىق ئىشلەپچىقىرىش ئاكتىپلىقىنى قوزغىدى.

ئۆتكەن يىلى باي ناھىيىسىدە 150 مىڭ مو يەرگە تېرىلغان قوناقنىڭ ئومۇمىي ھوسۇلى 80 مىليون 520 مىڭ كىلوگرامغا يېتىپ، 1995 - يىلىدىكىدىن 33 مىليون 550 مىڭ كىلوگرام ئېشىپ، بىرلىك ھوسۇلى 534 كىلوگرامغا يەتتى، 57 مىليون 610 مىڭ كىلوگرامغا، بىرلىك ھوسۇلى 720 كىلوگرامغا يەتتى. قوناق ئىشلەپچىقىرىشتا باي ناھىيىسى تارىختىكى ئەڭ يۇقىرى سەۋىيىنى ياراتتى، ئۆتكەن يىلى كۈزلۈك ئاشلىق سېتىۋېلىش مەزگىلىدە ئاشلىق تارماقلىرى يۇقىرىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى ۋە پىلانى بويىچە 4 مىليون 816 مىڭ كىلوگرام قوناق سېتىۋېلىپ، دۆلەتنىڭ سېتىۋېلىش ۋەزىپىسى 107% ئورۇندالغانىدى. لېكىن يەنە دېھقانلارنىڭ قولىدا نۇرغۇنلىغان قوناق بېسىلىپ قېلىپ، سېتىپ چىقىرىشتا بەكمۇ قىينالدى، بازارلاردا قوناقنىڭ ھەر كىلوگرامىنىڭ باھاسى 60 پۇڭدىن 70 پۇڭغىچە بولۇپ، دېھقانلارنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنكى ئاشلىق ئىشلەپچىقىرىش ئاكتىپلىقىغا تەسىر يەتكۈزگەنىدى. دېھقانلارنىڭ تەلەپ- سادالىرى يۇقىرى دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت ئورۇنلىرىنىڭ دىققەت- ئېتىبارىنى قوزغىدى ۋە يۇقىرىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇشى بويىچە ئاشلىق تارماقلىرى ھەربىر كىلوگرام قوناقنى 1.06 يۈەندىن سېتىۋېلىشنى قارار قىلىپ، دېھقانلارنى غەمدىن خالاس قىلدى.

پوچتا يوللانمىلىرىنىڭ يەتكۈزۈلۈش سۈرئىتىنى تېزلىتىش ئۈچۈن ئۈرۈمچى شەھەرلىك پوچتا ئىدارىسى تەۋەلىكىدىكى يوللانمىلارنى ئالاھىدە تېز، مەخسۇس يەتكۈزۈش ئىدارىسى يېقىندا «185» تېلېفون مۇلازىمىتى كەسپىنى يولغا قويدى. بۇنىڭدا ئابونتلار 185 ئىستانسىسىغا تېلېفون بەرسىلا پوچتا تارماقلىرى ئەڭ تېز سۈرئەتتە ئىشىك ئالدىغىچە بېرىپ مۇلازىمەت قىلىدۇ.

گۇما ناھىيىلىك گىلەمچىلىك كارخانىسى سۈپەت ئۆتكەللىنى چىڭ تۇتماقتا

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **مۇھەممەت ھېيت** خەۋەر قىلىدۇ: گۇما ناھىيىلىك گىلەمچىلىك كارخانىسى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان سۈپەتنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇپ، گىلەم توقۇش جەريانىدىكى ھەر بىر ئۆتكەلنى قاتتىق ئىگىلىگەنلىكتىن مەھسۇلاتلىرى مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدا بازار تاپتى.

ئىلگىرى بۇ كارخانىدا تېخنىكا كۈچى يېتىشمەسلىك، باشقۇرۇش مېخانىزمى مۇكەممەل بولماسلىق، گىلەملەرنىڭ سۈپىتى تۆۋەن بولۇشتەك بىر قاتار سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن كارخانىنىڭ ئىقتىسادىي ئۈنۈمى تۆۋەن بولۇپ كەلگەنىدى. ئۇلار بۇ خىل ھالەتنى ئۆزگەرتىش ئۈچۈن كارخانىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، سۈپەت ئارقىلىق بازاردا ئۇستۇنلۈكنى ئىگىلىدى. ئۇلار سۈپەت تەكشۈرۈش ۋە نازارەت قىلىش گۇرۇپپىسى قۇرۇپ ئۆلچەمگە يەتمىگەن مەھسۇلاتلارنى بازارغا كىرگۈزمىدى، بۇنىڭ بىلەن گىلەملەرنىڭ نۇسخىسى كۆپىيىپ، سۈپەتلىك بولۇش نىسبىتى 100% كە يېتىپ، مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدا بازار تاپتى. ئۇلار بۇ يىل 1 - پەسلىدە ئامېرىكا، ئىتالىيە قاتارلىق دۆلەتلەرگە 153 مىڭ يۈەن قىممىتىدە گىلەم ئېكسپورت قىلىپ، 10 مىڭ يۈەن ساپ پايدا ياراتتى.

ئاپتونوم رايونلۇق ئېلېكتر ئېنېرگىيە ئىدارىسى ئۆز تەۋەسىدىكى ھەرقايسى ئېلېكتر ئىستانسىلىرى قۇرۇلۇشىغا مەبلەغ جەھەتتىن يار-يۆلەك بولدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئەنۋەر خالىق** خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق ئېلېكتر
كىلوۋاتلىق 1- نومۇرلۇق گېنېراتور گۇرۇپپىسى جىددىي قۇراشتۇرۇلماقتا؛ سىغىمچانلىقى 200
بولتۇر يىل ئاخىرىدىن بۇيان ئۈرۈمچى رايونى ۋە جايلاردا توك بىلەن تەمىنلەشتە ياخشى ۋەزىيەت

خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق ئېلېكتر ئېنېرگىيە ئىدارىسى بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، ئاپتونوم رايونىنىڭ نامرات رايونلارغا يار-يۆلەك بولۇش بويىچە ئورۇنلاشتۇرۇشىغا ئاساسەن، 2 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىپ، ئاز سانلىق مىللەتلەر توپلىشىپ ئولتۇراقلاشقان چىرا ناھىيىسىگە سىغىمچانلىقى 1000 كىلوۋاتلىق سۇ ئېلېكتر ئىستانسىسى قۇرۇپ بەردى. ھازىر ئۈرۈمچى، قۇتۇبى، ماناس، مىچۈەن، تۇرپان قاتارلىق شەھەر، ناھىيىلەرنىڭ ھەممە كەنتلىرىدە توك بار بولدى. ۋېيخۇلياڭ ئېلېكتر ئىستانسىسىنىڭ ئىچىدىكى ئۆزگەرتىش قۇرۇلۇشىنىڭ سىغىمچانلىقى 125 مىڭ

جەددىي قۇراشتۇرۇلماقتا؛ سىغىمچانلىقى 200 مىڭ كىلوۋاتلىق گېنېراتور گۇرۇپپىسىدىن تۆتى يېڭىدىن قۇراشتۇرۇلىدىغان خۇگيەنچى 2-ئېلېكتر ئىستانسىسى قۇرۇلۇشىدا ئىش باشلاش تەييارلىق خىزمەتلىرى ئاساسىي جەھەتتىن ئاخىرلاشتى. سىغىمچانلىقى 25 مىڭ كىلوۋاتلىق گېنېراتور گۇرۇپپىسى قۇراشتۇرۇلغان قۇمۇل 2-ئېلېكتر ئىستانسىسى پۈتتۈرۈلۈپ، بۇ يىلنىڭ بېشىدا ئىشقا كىرىشتۈرۈلدى، ئۈرۈمچى شەھىرى ئېلېكتر تورى ئۆزگەرتىلىپ، يېڭىدىن ئۈچ توك ئۆزگەرتىش ئورنى قۇرۇلدى. بۇنىڭ بىلەن توك بىلەن تەمىنلەش ئىقتىدارى 300 مىڭ كىلوۋاتقا يەتتى.

ۋە جايلاردا توك بىلەن تەمىنلەشتە ياخشى ۋەزىيەت شەكىللىنىپ، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە زور ئىجتىمائىي، ئىقتىسادىي ئۈنۈم يارىتىلدى.

سۈرەتتە ئىشنىڭ ئالدىنقىچە بېرىپ مۇلازىمەت قىلىدۇ.

سۈرەتتە: پوچتالىيون يولغا چىقىش ئالدىدا.

زىبىبۇللا ئابلىز فوتوسى

بىرلىك ھوسۇلى 534 كىلوگرامغا يەتتى، بۇنىڭ ئىچىدە سۇلياۋ يوپۇق يېپىپ تېرىلغان قوناقنىڭ ئومۇمىي ھوسۇلى

دېھقانلارنى غەمدىن خالاس قىلدى، نۆۋەتتە، دېھقانلار ئىشەنچىلىك قوناقلىرىنى داۋاملىق سېتىپ بەرمەكتە.

يېڭىمەھەللە كەنتى دېھقانلارنى كۆپ خىل ئىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىشقا يېتەكلىمەكتە

يېزا-كەنت خەۋەرلىرى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋەلى ئەخمىدى** خەۋەر قىلىدۇ: غۇلجا ناھىيە ئۈنيار يېزىسىنىڭ يېڭىمەھەللە كەنتى ئۆز كەنتىنىڭ ئالاھىدىلىكىنى جارى قىلدۇرۇش ئارقىلىق، دېھقانلارنى كۆپ خىل ئىگىلىك بىلەن شۇغۇللىنىشقا يېتەكلەپ، ئۇلارنىڭ بېيىشىغا يېشىل چىراغ يېقىپ بەردى.

بۇ كەنتتە ئۇيغۇر، خەنزۇ، خۇيزۇ، قازاق قاتارلىق ئالتە مىللەتتىن تەركىب تاپقان 600 ئائىلە بار، بۇ كەنتتە تېرىلغۇ يەر ئاز، ئەمگەك كۈچى كۆپ ئىدى، كەنت رەھبەرلىكى بۇ خىل ئەھۋالغا ئاساسەن، دېھقانلارنى پەن-تېخنىكىغا تايىنىپ تېرىقچىلىق قىلىش، بىرلىك ھوسۇلنى ئاشۇرۇش ۋە كۆپ خىل ئىگىلىك بىلەن پائال شۇغۇللىنىشقا يېتەكلىدى. بولتۇردىن بۇيان ئۇلار 12 قېتىم ھەر خىل تەربىيىلەش كۇرسلىرى ئېچىپ، 691 ئادەم (قېتىم)نى ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان پەن - تېخنىكا بىلىملىرى بىلەن تەربىيىلىدى. بۇنىڭ بىلەن دېھقانلار سۇلياۋ يېپىپ كۆممىقوناق، كۆكتات، قوغۇن - تاۋۇز، قىزىلچا، پۇرچاق، تالالىق زىغىر تېرىپ تېخنىكىلىق تەلەپ بويىچە پەرۋىش قىلىپ، بىرلىك ھوسۇلنى كۆرۈنەرلىك ئاشۇرۇش بىلەن بىللە، يەنە 118 ئائىلىلىك دېھقان بورا، گىلەم توقۇش، يىمەك - ئىچمەك تىجارىتى، بىناكارلىق، قاتناش-ترانسپورت، قول ھۈنەرۋەنچىلىك، قاسساپلىق، ئۈن - ياغ تارتىش قاتارلىق 28 خىل كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىپ 342 مىڭ 650 يۈەن كىرىم قىلدى.

بۇ كەنت يەنە كەنتتىكى ھەر بىر ئائىلىنى بىر يىل ئىچىدە بەشتىن ئۇنغىچە چارۋا مال بورداپ سېتىشقا يېتەكلىدى. نۆۋەتتە بۇ كەنتتە يىلىغا 30 تۇياقتىن ئارتۇق چارۋا مال بورداپ ئىدىغان ئائىلە 88گە، ئۇلارنىڭ چارۋا مال بورداپ سېتىشتىن قىلغان ساپ كىرىمى 1 مىليون 29 مىڭ 600 يۈەنگە يەتتى. دېھقانلارنىڭ 3 - كەسىپ ۋە قوشۇمچە ئىگىلىكتىن قىلغان يىللىق ساپ كىرىمى 1 مىليون 372 مىڭ 250 يۈەنگە يېتىپ، كەنت ئومۇمىي ساپ كىرىمىنىڭ 28.5 % نى ئىگىلىدى. كەنت بويىچە كىشى بېشى ساپ كىرىمى 1000 يۈەندىن 1400 يۈەنگىچە بولغان ئائىلە 281گە، 1500 يۈەندىن 9350 يۈەنگىچە بولغان ئائىلە 80گە يەتتى ھەمدە كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ساپ كىرىمى 1000 يۈەندىن ئاشقان ئائىلىلەر كەنتتىكى ئومۇمىي ئائىلىنىڭ 60.17 % نى ئىگىلىدى.

بورتالا شەھىرىنىڭ بېيلىن خارمودون يېزىسى ئاشلىق ۋە يەم - خەشەك ئىشلەپچىقىرىشنى مۇقىملاشتۇرۇپ، دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقنى پائال راۋاجلاندۇردى.

سۈرەتتە: قوي پادىلىرى.

ئۆز مۇخبىرىمىز **مۇھەممەت نىياز** فوتوسى

غۇلجا شەھىرىگە قاراشلىق تاشكۆرۈك يېزىسىنىڭ كۆكچىلىك كەنتى يېزا ئىگىلىك پەن - تېخنىكىسىدىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ، ئىلمىي ئۇسۇلدا تېرىقچىلىق قىلغانلىقتىن، ئىلى ۋىلايىتى ۋە غۇلجا شەھىرى بويىچە «ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىشتىكى ئۈلگىلىك كەنت» بولدى.

سۈرەتتە: كەنت كادىرلىرى كۆكتاتلىقتا.

تۇرسۇنمۇھەممەت ئوسمان فوتوسى

گۈلباغ دېھقانلىرى بېيىش يولىنى بازاردىن تاپتى

تېكەس ناھىيە بازىرى گۈلباغ كەنتىدىكى دېھقانلار يېقىنقى بىر نەچچە يىلدىن بۇيان، 2 -، 3 - كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىپ، ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش قەدىمىنى تېزلەتتى. ھازىرغىچە كەنت بويىچە 24 ئائىلە باقمىچىلىق، 14 ئائىلە رېمونتچىلىق، 33 ئائىلە سودا-سېتىق كەسىپلىرى بىلەن شۇغۇللىنىپ، ھەر يىلى ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 420 يۈەندىن 80 مىڭ يۈەنگىچە ساپ پايدا ئالدى. ھازىر بۇ كەنتتىكى 2 -، 3 - كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىدىغان ئائىلە 160 كە يېتىپ، ئومۇمىي ئائىلىنىڭ 48.8 % نى ئىگىلىدى.

ئىمىن ھاشىم

موجى يېزىلىق پاختا - چىگە پىششىقلاش زاۋۇتى سۈپەت ئۆتكىلىنى چىڭ تۇتۇپ، ئۈنۈمنى كۆردى

گوما ناھىيىسى موجى يېزىلىق پاختا - چىگە پىششىقلاش زاۋۇتى بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، ئىچكى قىسمىدىكى ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، ھۆددىگەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى ھەربىر بۆلۈم ۋە شەخسلەرگىچە ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، سۈپەت ۋە بىخەتەرلىك ئۆتكىلىنى چىڭ تۇتقانلىقتىن، يىل بېشىدىن 4 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە بۇ زاۋۇتنىڭ ياراتقان ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 37 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، ئۆتكەن يىلنىڭ شۇ مەزگىلىدىكىدىن 24 مىڭ يۈەن ئاشتى.

مۇھەممەت ھېيت

ئۆلۈگئاتا كەنتىدىكىلەر قارا چىراغدىن قۇتۇلدى

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز **ئازادگۈل توختى، مۇھەممەت ئېزىز، ئابدۇرېشىت** خەۋەر قىلىدۇ: قاراقاش ناھىيىلىك سۇ ئېلېكتر ئىدارىسىنىڭ ئېلېكتر ئېنېرگىيە شىركىتى ناھىيىنىڭ غەربىي چېتىدىكى تاغ-جىلغىلار ئارىسىغا جايلاشقان سايباغ يېزىسىنىڭ ئۆلۈگئاتا كەنتىگە ناھىيىدىن توك سىمى تارتىپ، بۇ كەنتتىكى دېھقانلارنى قارا چىراغدىن قۇتۇلدۇردى.

ئۈچئۆن خۇيزۇ مىللىي يېزىسىدا ئوتتۇرا - كىچىك تىپتىكى كارخانىلار تېز كۆپەيمەكتە

غۇلجا ناھىيىسىنىڭ ئۈچئۆن خۇيزۇ مىللىي يېزىسى ئۆز يېرىنىڭ قاتناش قولايلىق ۋە شەھەرگە يېقىن بولۇشتەك جۇغراپىيىلىك ئۈستۈنلۈكىدىن پايدىلىنىپ كۆپلەپ كارخانا قۇردى. بۇ كارخانىلار ئىچكى قىسمىدىكى ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، ھاياتىي كۈچىنى ئاشۇرغانلىقتىن، ئۇلارنىڭ 1996 - يىللىق مەھسۇلات قىممىتى 35 مىليون 720 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، ئالدىنقى يىلدىكىدىن 45 % ئاشتى. ھازىر بۇ يېزىدىكى كارخانىلار تېز كۆپىيىپ 657گە يەتتى.

ئابدۇرېشىت مىجىت

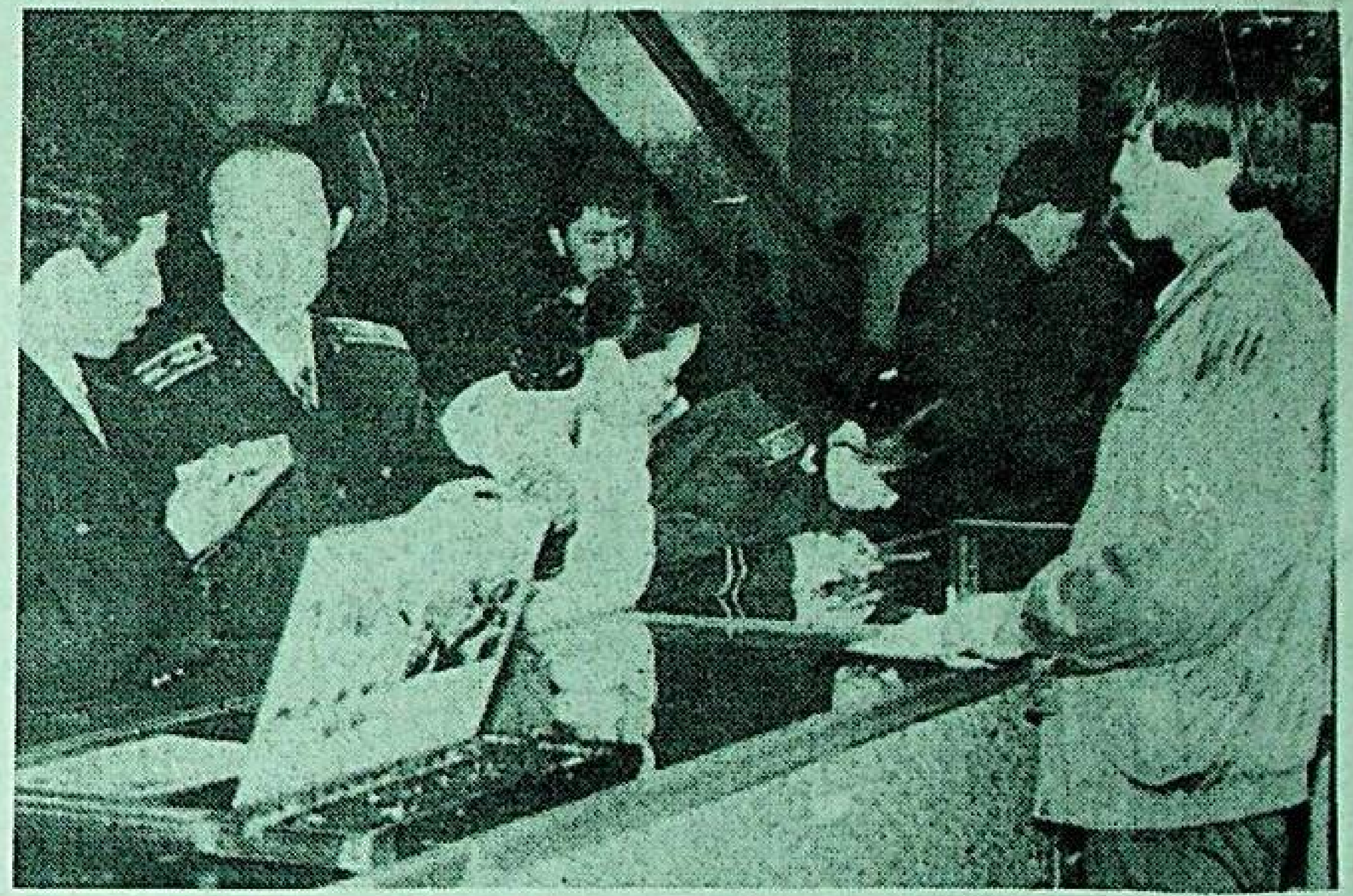

ئۈرۈمچى «دوستلۇق» سودا سارىيى پاي ھەسسىدارلىق شىركىتى ئىچىدىكى نازارەتچىلىك پونكىتى يېقىندىن بۇيان تەكشۈرۈشنى ئىچىمۇ كۈچەيتىپ، سودا سارايغا ساختا، ناچار تاۋارلارنىڭ كىرىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىپ سودا سارايىنىڭ ئىناۋىتىنى قوغدىدى.

سۈرەتتە: پونكىت خادىملىرى سودا سارايدىكى تاۋارلارنىڭ سۈپىتىنى تەكشۈرمەكتە.

ئابدۇرېھىم توختى فوتوسى

قىسقا خەۋەرلەر

△ بىكنۇەن يېزا ئىگىلىك بانكىسىنىڭ 64 - تۇەن - مەيدان تارماق بانكىسى، 4 - ئايغىچە 15 مىليون يۈەن قەرز پۇل تارقىتىپ، تۇەن - مەيداننىڭ مەبلەغ قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلدى.

تۇرغان ئۆمەر

△ باي ناھىيىلىك دۆلەت باج ئىدارىسى 1 - ئايدىن 3 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە 4 مىليون 534 مىڭ يۈەن سودا - سانائەت بېجى يىغىۋېلىپ، 1 - پەسىللىك باج يىغىۋېلىش ۋەزىپىسىنى 1 مىليون 34 مىڭ يۈەندىن كۆپرەك ئاشۇرۇپ ئورۇندىدى.

ھەسەن ئابدۇۋەلى
ئەركىنجان ھەسەن

△ ئاقتو ناھىيىلىك يېزا ئىگىلىك بانكىسى بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، ناھىيىنىڭ يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشى ئۈچۈن 21 مىليون 360 مىڭ يۈەن قەرز پۇل تارقىتىپ بەردى.

ياسىن بارات

△ شايار ناھىيىلىك يېزا ئىگىلىك بانكىسىنىڭ نۇرباغ يېزىلىق تىجارەت پونكىتى 4 - ئاينىڭ ئوتتۇرىغىچە يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشى ئۈچۈن 930 مىڭ يۈەن قەرز پۇل تارقاتتى.

پەرھات مىجىت

△ قاراقاش ناھىيىسىنىڭ كۇيا يېزىسى بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، ھەرقايسى تارماقلارنىڭ زىچ ماسلىشىشى بىلەن 3018 نامرات ئائىلىنىڭ 12 مىڭ 793 يۈەن سۇ ھەققى، 2690 يۈەن يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى ھەققى، 89 مىڭ 850 يۈەن سۇنى ياخشىلاش راسخوتى ۋە 142 مىڭ يۈەن دېھقانچىلىق باج پۇلىنى كەچۈرۈم قىلدى.

ئابدۇلئەزىز نۇرى
ئازادگۈل توختىمۇھەممەت

ئاپتونوم رايون ۋە ئالاقدار تارماقلار رەھبەرلىرىنىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتى توغرىسىدا ئېيتقانلىرى

تەھرىر ئىلاۋىسى: بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتى رايونىمىزدا تەدرىجىي قانات يايدۇرۇلۇشقا باشلىدى. ئىگىلىشىمىزچە كەڭ، جەمئىيەتتىكى ھەر بىر ئورۇن، ھەتتا ھەر بىر كىشىگىچە مۇناسىۋەتلىك بەكمۇ قىيىن خىزمەت. ھازىر كىشىلەر مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بەلگىلىمىسى نېمە ئۈچۈن يولغا قويۇلدۇ ۋە قانداق يولغا قويۇلدۇ، دېگەن مەسىلىلەرگە ئىنتايىن كۆڭۈل بۆلۈۋاتىدۇ. تۆۋەندە بىز ئاپتونوم رايون ھەمدە مۇناسىۋەتلىك تارماقلار رەھبەرلىرىنىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مەسىلىسى توغرىسىدا قىلغان سۆزلىرىنى باستۇق. بۇ ماقالىلەر كۆپچىلىكنىڭ مۇجمەل تونۇشلارنى ئايدىڭلاشتۇرۇۋېلىشىغا ياردەم بېرەر.

ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى يولداش يۈسۈپ ئەيسانىڭ ئېيتقانلىرى:

ئاپتونوم رايوننىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بەلگىلىمىسى ۋە بۇ ھەقتىكى تەلەپلەرنى تۆۋەندىكىچە يىغىنچاقلاشقا بولىدۇ: ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مەمۇرىي تەۋەلىكىدىكى بارلىق ئورگانلار، تەشكىلاتلار، كارخانا، كەسپىي ئورۇنلار ۋە باشقا ئىقتىسادىي تەشكىلاتلار، جۈملىدىن «ئۈچ خىل مەبلەغ كارخانىلىرى، خۇسۇسىي كارخانىلار، شۇنىڭدەك يەككە سودا - سانائەتچىلەر قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئۆز ئورنىدىكى خىزمەتتىكى خادىملار (ۋاقىتلىق ئىشچىلارمۇ بۇنىڭ ئىچىدە) ئومۇمىي سانىنىڭ %2 ى بويىچە مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇشى شەرت. بۇ نىسبەتكە يەتكۈزەلمىگەن ئورۇنلار كەم قالغان ئادەم سانى بويىچە مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مۇلازىملىق ئورۇنلىرىغا مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش كاپالەت فوندى تاپشۇرىدۇ. بۇنىڭدا ناھىيە دەرىجىلىك ستاتىستىكا تارماقلىرى ئېلان قىلغان، شۇ جايدىكى ئالدىنقى يىللىق ئىشچى - خىزمەتچىلەرنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كېلىدىغان ئومۇمىي مائاش سومما ئۆلچىمى بويىچە تاپشۇرۇش تەلەپ قىلىنىدۇ. مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرمىغان شەھەر-بازارلاردىكى يەككە سودا - سانائەتچىلەر سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى بېكىتكەن يىللىق تىجارەت سوممىسىنىڭ %‰2 ى بويىچە كاپالەت فوندى تاپشۇرۇشى لازىم. كاپالەت فوندىنى قەرەللى تاپشۇرمىغان ئورۇنسىز سەۋەبلەر بىلەن تاپشۇرمىغان ياكى تولۇق تاپشۇرمىغان ئورۇنلارغا قارىتا مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مۇلازىملىق ئاپپاراتلىرى بانكىنىڭ ۋەكالىتەن تۇتۇپ قېلىشىغا ھاۋالە قىلسا ھەمدە ۋاقتىدا تاپشۇرمىغان سوممىنىڭ كۈنىگە %‰5 لىك كېچىكتۈرۈش پۇلىنى قوشۇۋالسا بولىدۇ. ھەر دەرىجىلىك مېيىپلەر بىرلەشمىسى تەڭ دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ تاپشۇرۇقىنى قوبۇل قىلىپ، نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى ئاساسلىق باشقۇرىدۇ. ھەر دەرىجىلىك مېيىپلەر بىرلەشمىلىرى تەسىس قىلغان ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مۇلازىملىق ئاپپاراتلىرى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى تەشكىللەش، باشقۇرۇش ۋە مۇلازىملىق ئىشلىرىغا كونكرېت مەسئۇل بولىدۇ. پىلان، ئەمگەك، كادىرلار، مالىيە، مال باھا، بانكا ۋە سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى ئۇلارغا زىچ ماسلىشىپ، مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى مۇۋاپىق ئىلگىرى سۈرۈشى كېرەك.

بىز ئاساسلىقى پاراۋانلىق كارخانىلىرىنى قۇرۇش ئارقىلىق مېيىپلەرنى شۇنىڭغا مەركەزلەشتۈرۈپ ئورۇنلاشتۇرغانىدۇق. مەركەزلەشتۈرۈپ ئورۇنلاشتۇرۇشمۇ مېيىپلەرنىڭ تۇرمۇش ئەھۋالىنى ھەقىقەتەن مەلۇم دەرىجىدە ياخشىلىغان. جەمئىيەتنىڭ مۇقىملىقىنى ئىلگىرى سۈرگەندى. لېكىن ئەمەلىيەتتىن ئۆتكۈزۈش ئارقىلىق شۇنى كۆردۇقكى، مەركەزلەشتۈرۈپ ئورۇنلاشتۇرۇش يولى بىلەن مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسىنى تۈپتىن ھەل قىلىپ كېتىش مۇمكىن ئەمەس. 1958- يىلى رايونىمىزدا خەلق ئىشلىرى تارماقلىرى تۇنجى پاراۋانلىق كارخانىسىنى قۇرغاندىن تارتىپ تاكى 1995 - يىلغا قەدەر پۈتۈن ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە شەھەر - بازارلاردىكى مېيىپلەردىن ئاران 6000 غا يېقىن كىشى مەركەزلەشتۈرۈپ ئورۇنلاشتۇرۇلغان. مۇشۇنداق تەرەققىيات سۈرئىتى بىلەن رايونىمىزنىڭ شەھەر - بازارلىرىدىكى 50 مىڭغا يېقىن ئىش كۈتۈپ تۇرغان مېيىپنى ئورۇنلاشتۇرۇشقا توغرا كەلسە بۇنىڭغا 300 يىلدىن ئارتۇق ۋاقىت كېتىدۇ. دېمەك زور كۆپ ساندىكى مېيىپلەر ئىشقا ئورۇنلىشىش پۇرسىتىدىن مەڭگۈ مەھرۇم قېلىپ، نامراتلىقتىن قۇتۇلالمايدۇ، بۇ ئېغىر ئىجتىمائىي مەسىلە بولۇپ قېلىۋېرىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا، نۆۋەتتە پاراۋانلىق كارخانىلىرىدا ئادەم كۆپ، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئۈسكۈنىلىرى كونا، مەبلىغى كەمچىل، باشقۇرۇش سەنئىتى ئارقىدا قالغان. مانا مۇشۇنداق ئامىللار تۈپەيلى بۇ خىلدىكى كارخانىلار تۈرلۈك قىيىنچىلىقلارغا دۇچ كېلىۋاتىدۇ. بازار ئىگىلىكىنىڭ تەرەققىياتىغا، رىقابەت مېخانىزمىنىڭ كىرگۈزۈلۈشىگە ئەگىشىپ، مەركەزلەشتۈرۈپ ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش كۆچلۈك زەربىگە ئۇچراۋاتىدۇ. بەزى مېيىپلەر ئىش ئورنىدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر

كېرەك.

ئاپتونوم رايونلۇق ئەمگەك نازارىتىنىڭ مۇئاۋىن نازىرى بەي سېنجىيىنىڭ ئېيتقانلىرى:

1. %80 تىن ئارتۇق مېيىپ كىشىلەر ئۇخشىمىغان دەرىجىدە ئەمگەك قىلىش ئىقتىدارىغا ئىگە. ئۇلار جىسمانىي جەھەتتىن مېيىپ بولسىمۇ ئىرادىسى مۇستەھكەم. شۇڭا ئۇلار جاپاغا چىداپ ئۆگىنىپ، قەيسەرلىك بىلەن چېنىقىپ، ئۆزىنى كۈچەيتىپ، فىزىئولوگىيىلىك كەمتۈكلۈكنى تولۇقلايدۇ. نۇرغۇنلىغان مېيىپلەر يۈكسەك كەسپىي ئەخلاقا ۋە قالتىس ھۈنەر - تېخنىكىغا ئىگە. قەدىمدىن ھازىرغىچە، چەت ئەلدىن جۇڭگوغىچە ھەممىنى بېسىپ چۈشىدىغان، ئاجايىپ ماھارەتلىك مېيىپلەر بولۇپ ئۆتكەن. ئۇلار ئىنسانىيەت مەدەنىيىتىگە، جەمئىيىتىمىزنىڭ تەرەققىياتىغا گەۋدىلىك تۆھپىلەرنى قوشقان. خې مانىڭ تارىخىي نەزمىلىرى، مۇن بىگىنىڭ ھەربىي ئىشلار قانۇنى، سى ماچيەننىڭ تارىخىي خاتىرىلىرى، بېتخوۋېننىڭ ئاجايىپ نادىر مۇزىكىلىرى، ئېدىسوننىڭ ئېلېكتر لامپوچكىسى، ئامېرىكا زۇڭتۇڭى روزۋېلتنىڭ مېيىپلەر ھارۋىسىدا ئولتۇرۇپ ئامېرىكا خەلقىنىڭ فاشىزمغا قارشى ئۇرۇش قىلىشقا قوماندانلىق قىلغانلىقى قاتارلىقلار بۇلارنىڭ تىپىك مىسالى. خەلقئارا كوممۇنىزم ھەرىكىتى تارىخىدا رېئال تۇرمۇشتا كۆزگە كۆرۈنگەن مېيىپلەر تېخىمۇ كۆپ. شۇڭا مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش، ئىشلەش ئىقتىدارىدىن گۇمانلىنىشقا بولمايدۇ. 2. مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش پۈتكۈل جەمئىيەتنىڭ ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنىڭ بىر قىسمى. مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئەمگەك تارماقلىرىنىڭ باش تارتىپ بولمايدىغان مەسئۇلىيىتى. ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بەلگىلىمىسىنى ئېلان قىلىشى بازار ئىگىلىكى

جازالىنىدىغانلىق ئەمەس. كاپالەت فوندىمۇ جەرىمانە ئەمەس. بەلگىلىمىدىكى نىسبەت بويىچە مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش قانۇندا بەلگىلەنگەن مەجبۇرىيەت. كاپالەت فوندى تاپشۇرۇشمۇ قانۇنىي مەسئۇلىيەتنى ئادا قىلغانلىق بولىدۇ. ئىككىسىنىڭ ئۇنۇمى ئوخشاش. كاپالەت فوندى ھۆكۈمەتنىڭ مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش ئىشلىرىغا ئىشلىتىدىغان مەخسۇس مەبلىغى ھېسابلىنىدۇ. ھەر دەرىجىلىك مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مۇلازىملىق ئاپپاراتلىرى تاپشۇرۇۋالغان كاپالەت فوندى مالىيىدە مەخسۇس ھېسابات دەپتىرى تۇرغۇزۇپ ساقلىنىدۇ. بۇ ھەقتە قاتتىق باشقۇرۇش، ئىشلىتىش تۈزۈملىرى ئورنىتىلغان. كاپالەت فوندىنىڭ %50 تىن ئارتۇقراقى مېيىپلەرنى كەسپىي جەھەتتىن تەربىيىلەش ئىشلىرىغا قوشۇمچە ياردەم بېرىشكە ئىشلىتىلىدۇ. تەخمىنەن %20 ى مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش ئىشلىرىدا كۆرۈنەرلىك تۆھپە قوشقان ئورۇنلارنى تەقدىرلەشكە ئىشلىتىلىدۇ. تەخمىنەن %20 ى مېيىپلەرنىڭ كوللېكتىپ كەسىپ بىلەن، يەككە تىجارەت بىلەن شۇغۇللىنىشىنى ھەقلىق قوللاشقا ئىشلىتىلىدۇ. %10 ى مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مۇلازىملىق ئاپپاراتلىرىنىڭ خىراجىتىگە چىقىم قىلىشقا ئىشلىتىلىدۇ.

ئاپتونوم رايونلۇق مېيىپلەر بىرلەشمىسىنىڭ باشلىقى باۋمىڭخېينىڭ ئېيتقانلىرى:

«ئاپتونوم رايوننىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بەلگىلىمىسى» ئېلان قىلىنىشتىن ئىلگىرى، يەنى 1995 - يىل 9 - ئايدىن باشلاپ، بىز ئۈرۈمچى، بورتالا، قۇمۇل شەھەرلىرىدە نۇقتىدا سىناق ئېلىپ باردۇق. «ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بەلگىلىمىسى» ئېلان قىلىنغاندىن كېيىن بىز نۇقتا ئارقىلىق دائىرىنى بېتەكلەپ، ئۇنى پۈتۈن رايونىمىزدا تەدرىجىي يولغا قويدۇق. ئومۇمىي جەھەتتىن قارىغاندا پۈتۈن ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتى ئۇڭۇشلۇق ئىلگىرىلەۋاتىدۇ، ھازىر ئۈرۈمچى شەھىرى، بورتالا شەھىرى، قۇمۇل شەھىرى، كورلا شەھىرى ۋە سانجى ئوبلاستىنىڭ نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىدە بۆسۈش خاراكتېرلىك ئىلگىرىلەش بولدى. «ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش، كاپالەت فوندى يىغىش» خىزمىتى قېلىپقا چۈشتى ۋە ياخشى ئۈنۈم بەردى. بۇ يىل ئاپتونوم رايونىمىزدا مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتى ئومۇميۈزلۈك يولغا

باراۋەرلىك، قاتنىشىش، ئورتاق بەھرىمەن بولۇش

مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش
ھەققىدە يۈرەكى قاراشلىرىم

شى خەيىلى

مېيىپلەرنىڭ مەۋجۇتلۇقى ئىجتىمائىي مەسىلە بولۇپ، ئەمگەك ئىقتىدارىغا ئىگە مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بۇنداق ئىجتىمائىي مەسىلىنى ھەل قىلىشنىڭ ئۈنۈملۈك چارىسى، جەمئىيەت تەرەققىياتىنىڭ ئوبيېكتىپ تەلىپى.

ھەممىگە مەلۇم، ماددىي ئەشيا ئىشلەپچىقىرىش ئىنسانىيەت جەمئىيىتىنىڭ مەۋجۇت بولۇپ تۇرۇشى ۋە راۋاجلىنىشىنىڭ ئاساسى، كىشىلەر ياشاشقا زۆرۈر بولغان ماددىي بايلىقلارغا ئېرىشمەكچى بولىدىكەن، چوقۇم تەبىئەت دۇنياسى بىلەن كۈرەش قىلىشى، تەبىئەتنى ئۆزگەرتىشى، تەبىئەتنى بويسۇندۇرۇشى كېرەك. ئەمەلىيەتتە مېيىپلىك دەل ئىنسانلار تەبىئەتنى بويسۇندۇرۇش ۋە تەبىئەتنى ئۆزگەرتىش كۈرىشى داۋامىدا تۆلىگەن، ساقلانغىلى بولمايدىغان بەدىلى ھېسابلىنىدۇ. باشقىچە قىلىپ ئېيتقاندا، مېيىپلەر ئىنسانىيەتنىڭ كۆپىيىشى، جەمئىيەت تەرەققىياتىنىڭ مۇقەررەر مەھسۇلى. مېيىپلىكنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان تۈرلۈك ئامىللار ئۈستىدە تەتقىقات ئېلىپ بېرىش، ئۇنى تۈگىتىش، ئۆز نۆۋىتىدە ئىنسانىيەت جەمئىيىتىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. شۇڭا مېيىپلەر مەسىلىسى ئىنسانىيەت جەمئىيىتىنىڭ تەرەققىياتىغا ئەگىشىپ مەڭگۈ داۋاملىشىدۇ.

مېيىپلەر جەمئىيەتنىڭ بىر ئەزاسى بولۇش سۈپىتى بىلەن ئوخشاشلا ئىنسانىيەت جەمئىيىتىدە بولىدىغان ئەقەللىي ھوقۇق - ياشاش ھوقۇقى ۋە ئەمگەك قىلىش ھوقۇقىدىن بەھرىمەن بولۇشى كېرەك. پەقەت ئەمگەك قىلىش ھوقۇقىنى تولۇق قولغا كەلتۈرگەندىلا ئاندىن مېيىپلەرنىڭ ئىجتىمائىي تۇرمۇشقا باراۋەر قاتنىشىش، ئىنسانىيەتنىڭ مەدەنىيەت مېۋىلىرىدىن ئورتاق بەھرىمەن بولۇش ھوقۇقىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا شارائىت ھازىرلىغىلى بولىدۇ. شۇڭا مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مېيىپلەردىن ئىبارەت بۇ ئىجتىمائىي مەسىلىنى ھەل قىلىشنىڭ مۇھىم ھالقىسى. مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى يولغا قويۇش مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسىنى ھەل قىلىشتىكى كۈچلۈك تەدبىر ھېسابلىنىدۇ.

مەسئۇلىيەتنى ئادا قىلسا مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىشى قىيىن بولۇش مەسىلىسىنى بىر قەدەر ھەل قىلغىلى بولىدۇ.

مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش ئاددىيراق قىلىپ ئېيتقاندا جەمئىيەتتىكى ھەرقايسى ئورۇنلارنىڭ شۇ ئورۇندىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئومۇمىي سانىنىڭ مەلۇم نىسبىتى بويىچە مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇشى، نىسبەتكە يەتكۈزەلمىگەنلەرنىڭ مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش كاپالەت فوندى تاپشۇرۇش كېرەكلىكىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ قانۇنىي بەلگىلىمە دۆلىتىمىزنىڭ سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى بەرپا قىلىشتىكى كونكرېت تەلىپىگە ئۇيغۇن كېلىدۇ. ئۇ دۆلەتنىڭ يېڭى ۋەزىيەتتە مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسىنى ھەل قىلىشتىكى مۇھىم ستراتېگىيىلىك تەدبىرى. ئەگەر بىز مەملىكەت بويىچە ئاز كەم بەشتىن بىر قىسىم ئائىلىگە ۋە نەچچە يۈز مىليون ئۇرۇق - تۇغقانلىرىغا تەسىر كۆرسىتىدىغان 50 نەچچە مىليون مېيىپ بار دېسەك، ئۇلارنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسى ھەل قىلىنمىسا، تۇرمۇشى كاپالەتكە ئىگە قىلىنمىسا مەملىكىتىمىزدە خەلقنىڭ تۇرمۇشىنى ئورتاق بېيىش دەرىجىسىگە يەتتى، دېيەلەيمىزمۇ؟ يەنە مەسىلەن، مېيىپلارمۇ ئىجتىمائىي ئىشلەپچىقىرىش كۈچلىرىنىڭ بىر قىسمى. ئۇلارمۇ ئىجتىمائىي بايلىق ياراتقۇچىلار. زور كۆپچىلىك مېيىپلەرنىڭ مۇستەقىل ياشاش ئىقتىدارى بار. ئۇلار تۇرمۇشنى بەرپا قىلىش ماھارىتىگە ئىگە. شۇڭا ئۇلارنى تارقاقلاشتۇرۇپ نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ ئىجتىمائىي تۇرمۇشقا سىڭىپ كىرىشىگە شەرت - شارائىت يارىتىپ بېرىلسە ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ يوشۇرۇن كۈچىنى ئىشقا سېلىپ ئۆز ئالاھىدىلىكىنى جارى قىلدۇرۇشىغا ئاسان بولىدۇ. شۇنىڭدەك ھەرقايسى تېگىشلىك ئورۇنغا ئىگە بولۇپ، ئۆز قابىلىيىتىگە يارىشا ئىشلەپ، ئۆز ئەمگىكى بىلەن ياشايدىغان ئەمگەكچىلەردىن بولۇپ، جەمئىيەت تەرەققىياتى ئۈچۈن تۆھپە قوشالايدۇ.

مېيىپلەر ئۆز قىممىتىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتا كۈچلۈك ئارزۇ - ئىستەككە ئىگە. ئۇلار

بانكا ۋە سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش تارماقلىرى ئۇلارغا زىچ ماسلىشىپ، مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى مۇۋاپىق ئىلگىرى سۈرۈشى كېرەك.

ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ئىشلىرى نازارىتىنىڭ نازىرى قۇربان نىيازنىڭ ئېيتقانلىرى:

ئىشقا ئورۇنلىشىش ئەمگەك ئىقتىدارىغا ئىگە ھەر بىر مېيىپنىڭ ھەممىدە ئۇلارنىڭ ئۇرۇق - تۇغقانلىرىنىڭ ئەڭ زور ئارزۇسى. مېيىپلەر مەسىلىسى، تېگى - تەكتىدىن ئېيتقاندا، يەنىلا ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسى. ئىلگىرى كىرگۈزۈلۈشكە ئەگىشىپ، مەركەزلەشتۈرۈپ ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش كۈچلۈك زەربىگە ئۇچرىۋاتىدۇ. بەزى مېيىپلەر ئىش ئورنىدىن ئايرىلىشقا مەجبۇر بولماقتا. تېخى ئىشقا ئورۇنلاشمىغان مېيىپلەرنىڭ بىرەر ئىشقا ئورۇنلىشىشىمۇ بارغانسېرى قىيىن بولماقتا. ئومۇمەن، مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش مەسىلىسىنى پەقەت نىسبەت بويىچە ئورۇنلاشتۇرۇش ئۇسۇلى ئارقىلىقلا تۈپتىن ھەل قىلغىلى بولىدۇ. بۇ خىل ئۇسۇل بۇنىڭدىن كېيىن مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇشتىكى ئاساسلىق يول بولۇپ قېلىشى مۇقەررەر. ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بەلگىلىمىسىنى ئېلان قىلىشى بازار ئىگىلىكى تەرەققىياتى داۋامىدىكى ئىجتىمائىي باراۋەرلىك ۋە ئىشقا ئورۇنلىشىش قىيىن بولغان كىشىلەر توپىغا يار - يۆلەك بولۇش پرىنسىپىغا ئۇيغۇن كېلىدۇ. ئەمگەك تارماقلىرى ئۇنى ئىجتىمائىي ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش پىلانىغا كىرگۈزۈپ، بىر تۇتاش ئورۇنلاشتۇرۇشى كېرەك. ئەمگەك تارماقلىرى ۋە ھەرقايسى ساھەلەر ئاچقان كەسپىي جەھەتتىن تەربىيىلەش ئاپپاراتلىرى مېيىپلەرنىمۇ قوبۇل قىلىپ تەربىيىلەشكە دىققەت قىلىشى، ھەق ئېلىش جەھەتتە ئىمكان قەدەر ئۇلارغا ئېتىبار بېرىشى لازىم. مېيىپلەرگە چېتىلىدىغان ئەمگەك ماجىرالىرىنى كېسىم قىلغاندا ئۇلارنى كۆپرەك قوغداش، مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مۇلازىملىق ئاپپاراتلىرىنى ئەمگەك، ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مۇلازىملىق سىستېمىسىنىڭ بىر قىسمى قاتارىغا قويۇپ، ئۇلار بىلەن بولغان ئالاقىنى كۈچەيتىش، ئۇلارنىڭ خىزمەتلىرىنى ياخشى ئىشلىشىگە ياردەم بېرىش كېرەك.

ئاپتونوم رايونلۇق مالىيە نازارىتىنىڭ مۇئاۋىن نازىرى يولداش قاسىم توختىنىڭ ئېيتقانلىرى:

كاپالەت فوندى تاپشۇرۇشنى تەلەپ قىلىش خىزمىتى قېلىپقا چۈشتى ۋە ياخشى ئۈنۈم بەردى. بۇ يىل ئاپتونوم رايونىمىزدا مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتى ئومۇميۈزلۈك يولغا قويۇلىدۇ: بارلىق ۋىلايەت، ئوبلاست، شەھەر (ناھىيە دەرىجىلىك شەھەرلەرمۇ بۇنىڭ ئىچىدە) لەرنىڭ ھەممىسى بۇ ھەقتىكى لايىھەلەرنى ئىشلەپ چىقىشى، ئاپپاراتلارنى قۇرۇپ بولۇشى، 80 % ناھىيە ئاپپاراتلارنى قۇرۇپ چىقىشى، مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىش ئەھۋالىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈپ تىزىملاش خىزمىتىنى بىردەك ئورۇنلاپ بولۇشى، بارلىق شەھەرلەر (ناھىيە دەرىجىلىك شەھەرلەرمۇ بۇنىڭ ئىچىدە) ۋە 50 % تىن ئارتۇق ناھىيە نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى يولغا قويۇشى لازىم. پۈتۈن ئاپتونوم رايونىمىزدا 1997 - يىلى 3000 نەپەر مېيىپ كەسپىي جەھەتتىن تەربىيىلىنىدۇ. 1500 نەپەر مېيىپ ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇلىدۇ. يۇقىرى بىلەن تۆۋەننىڭ ئەستايىدىل تىرىشىشى ئارقىلىق، رايونىمىزنىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتى مەملىكەت بويىچە ئىلغار ئۆلكە، رايونلار قاتارىغا كىرگۈسى.

ئورۇنلىشىش مەسىلىسىنى ھەل قىلىشتىكى كۈچلۈك تەدبىر ھېسابلىنىدۇ.

نۆۋەتتە مەملىكىتىمىز سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكىنى بەرپا قىلىش جەريانىدا تۇرماقتا. بازار ئىگىلىكىنىڭ مۇھىم ئالاھىدىلىكى رىقابەت مېخانىزمى ۋە قانۇن - تۈزۈم مېخانىزمىدۇر. ياخشىلىرى تاللىنىپ، ناچارلىرى شاللىنىش بازار ئىگىلىكىنىڭ قانۇنىيىتى. ئۇنىڭدا ئۈنۈمنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇش پرىنسىپى گەۋدىلەندۈرۈلىدۇ. لېكىن سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى يەنە باراۋەرلىككە تەڭ ئېتىبار بېرىش پرىنسىپىنىمۇ گەۋدىلەندۈرۈشى شەرت. بۇ بىزدىن ئوبيېكتىپ رېئاللىقنى ئاساس قىلىپ مېيىپلەرنى ئىلگىرىكىدەك نوقۇل ھالدىكى مەركەزلەشتۈرۈپ ئورۇنلاشتۇرىدىغان ئۇسۇلنى ئۆزگەرتىپ، مۇناسىپ قانۇن، قائىدە - نىزاملارنى تۈزۈپ چىقىپ، قانۇن، ئىقتىساد، مۇلازىملىق ۋاستىلىرىدىن پايدىلىنىپ، مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىشىغا كاپالەتلىك قىلىشنى تەلەپ قىلىدۇ. پۈتۈن جەمئىيەت قانۇنىي مەجبۇرىيەتنى بىردەك ئۈستىگە ئېلىپ، مېيىپلەر ئۈچۈن بىر ئۈلۈش

مېيىپلەر ئۆز قىممىتىنى ئەمەلگە ئاشۇرۇشتا كۈچلۈك ئارزۇ - ئىستەككە ئىگە. ئۇلار ساغلام كىشىلەر بىلەن بىللە ئىجتىمائىي تۇرمۇشقا قاتنىشىپ، بىرلىكتە ئىجتىمائىي مەدەنىيەت بەرپا قىلىشنى ئارزۇ قىلىدۇ. ئۇلارغا پۇرسەت يارىتىپ بېرىلسىلا ئۇلارمۇ ئوخشاشلا دۆلەتنىڭ ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشى ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا تۆھپە قوشالايدۇ. مېيىپلەر مۇكەممەل بىر خىزمەت ئورنىغا ئىگە بولالىغاندىلا ئاندىن ئۇلارنىڭ قىممىتى جارى قىلىنىدۇ. ئۇلارمۇ ئۆزىنىڭ ياشاش قىممىتىنى ھەقىقىي تۈردە نامايان قىلالايدۇ.

مېيىپلەر جەمئىيەتتىكى ئاجىز كىشىلەر توپى. شۇڭا مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مەسىلىسىگە پۈتكۈل جەمئىيەت كەڭ كۆلەمدە ئەھمىيەت بېرىشى، مەدەت بېرىشى بولۇپمۇ ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەت ئورگانلىرى مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بەلگىلىمىسىنى باشلامچىلىق بىلەن ئىزچىللاشتۇرۇپ بۇ خىزمەتنى ھەقىقىي تۈردە ياخشى ئىشلىشى كېرەك.

ئۇ مېيىپلەر ئۈچۈن بارلىقىنى تەقدىم قىلدى

مايەن

3 - ئاينىڭ 7 - كۈنى كۈندۈزى تەرەپ. تەرەپلەرگە قاتراپ، مېيىپلەرنىڭ ئىشقا ئورۇنلىشىشى ئۈچۈن تەرلەپ - پىشىپ ئىشلەپ يۈرگەن يولداش شىڭ فۇۋېن ئاخشىمى ئۆيىگە قايتىپ كېلىپ، بېشىنى ياستۇققا قويۇپلا مەڭگۈلۈك ئۇيقۇغا كەتتى.

بۇ شۇم خەۋەر تارقالغان ھامان كىشىلەرنىڭ ئۇنىڭ ئەمەلىيەت ئىكەنلىكىگە ئىشەنگۈسى كەلمىدى. ئۇ مېيىپلەر ئىشلىرى ئۈچۈن شۇنچىلىك بېرىلىپ كەتكەندىكى، ئۇنىڭ ئۈچۈن شاتلىنىپتى، غەزەپلىنەتتى، ئۇنىڭ ئۈچۈن قايغۇراتتى، خۇشال بولاتتى. مېيىپلەر ئىشلىرى ئۈچۈن ئۇ بارلىقىنى سەرپ قىلغانىدى.

يولداش شىڭ فۇۋېن بۇ يىل 57 ياشتا ئىدى. قىسمدا ئۇ ئىلگىرى بىر ياخشى جەڭچى بولۇپ، كۆپ قېتىم خىزمەت كۆرسىتىپ تەقدىرلەنگەن. 1975 - يىل 6 - ئايدا كەسىپ ئالماشتۇرۇپ ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ تيانشان رايونىدا ئىشلىگەندىن كېيىن ئۇ ھەربىي خادىمغا خاس ئاشۇنداق كەسكىن، قەيسەر، ئىگىلمەس - سۇنماس ئىرادە ۋە باتۇرلارچە ئالغا ئىلگىرىلەيدىغان ئۇسلۇبنى يېڭى خىزمەت ئورنىغا ئېلىپ كەلدى. كۆپ يىللاردىن بۇيان ئۇ مەيلى خەلق ئىشلىرى خىزمىتى بىلەن شۇغۇللانسۇن، ياكى مېيىپلەر بىرلەشمىسىنىڭ باشلىقى بولسۇن، كۆڭلىگە ھامان مېيىپلەرنىڭ دەرت - ئەلىمىنى پۈكۈپ كەلدى. ئۇدائىم: «بىزگە ئوخشاش بۇ خىزمەتنى قىلىۋاتقانلار پارتىيە ۋە دۆلەتنىڭ مېيىپلەرگە بولغان غەمخورلۇقىنى تولۇق يەتكۈزۈشى، مېيىپلەرنىڭ تۇرمۇشىنى ھەقىقىي تۈردە ياخشىلىشى كېرەك» دەيتتى.

«ئاپتونوم رايوننىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش بەلگىلىمىسى» ئېلان قىلىنىپ يولغا قويۇلغاندىن كېيىن، تيانشان رايونىنىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن، ئۇ تۆرلۈك چارە - ئاماللار بىلەن ئادەم كۈچى، مەبلەغ پىششەسلىك، ئىش بېجىرىش ئورنى بولماسلىقتەك ئەھۋالدا تيانشان رايونىنىڭ مېيىپلەرنى نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش خىزمىتىنى باشلىۋەتتى. ئۇ «تولا قاتراپ چارچاپ كېتىشتىن، كۆپ سۆزلەپ ھېرىپ كېتىشتىن، سوغۇق مۇئامىلىگە ئۇچراشتىن، كىشىلەرنىڭ سۆز - چۆچەكلىرىدىن» قورقماي، ئۆزىنىڭ سەممىيىتى ۋە قىزغىنلىقى بىلەن ھەرقايسى تەرەپلەرنىڭ چۈشىنىشى ۋە قوللىشىنى قولغا كەلتۈردى.

بۇلتۇر 4 - ئايدا تيانشان رايونلۇق مېيىپلەرنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش مۇلازىملىق ئورنى تەسىس قىلىنىپ قۇرۇلغانغا قەدەر ئۇ تەكلىپ قىلىنغان بىر قانچە خىزمەتچى خادىمغا يېتەكچىلىك قىلىپ، نىسبەت بويىچە ئىشقا ئورۇنلاشتۇرۇش ئىشلىرىنى يولغا قويۇشنىڭ تۈرلۈك تەييارلىق خىزمەتلىرىنى تاماملاپ بولدى ھەمدە تىرىشىش ئارقىلىق 60 نەچچە مېيىپنى ئىشقا ئورۇنلاشتۇردى.

1990 - يىلى ئۇ يۈرەك كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ قالدى. لېكىن ئۇ قەيسىرانە ئىرادە بىلەن خىزمەت ئورنىدا چىڭ تۇرۇپ، ئۇدا ئىككى يىل ئىلغار خىزمەتچى بولۇپ باھالاندى. خىزمەتتە ئۇنىڭ دائىم كېسىلى قوزغىلىپ قەي قىلاتتى. يولداشلار ئۇنى يۆلەپ، ئۆيىگە بېرىپ دەم ئالغىن دېسە ئۇ ھامان ھېچقىسى يوق، ئازراق ئارام ئېلىۋالسام ياخشى بولۇپ قالىمەن، دەپلا بولدى قىلاتتى. دوختۇرلار كۆپ قېتىم ئۇنى دەم ئېلىشقا ئۈندىگەن بولسىمۇ، لېكىن ئۇ بۇنىڭغا پەسەنت قىلماي، تېخىمۇ غەيرەتكە كېلىپ ئىشلەپ كېتەتتى. شۇنداق قىلىپ ئۇ كېسەل تۈرۈقلۇق ھاياتىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى مىنۇتلىرىغا قەدەر خىزمەت ئورنىدىن ئايرىلمىدى.

يولداش شىڭ فۇۋېن مېيىپلەر ئىشلىرى ئۈچۈن يۈرەك قېنىنى سەرپ قىلىپ، تەرلەپ - پىشىپ ئىشلەپ، كەڭ مېيىپلەرنىڭ ھەمدە ئۇلارنىڭ ئۇرۇق - تۇغقانلىرىنىڭ سەممىي ئىززەت - ھۆرمىتىگە سازاۋەر بولدى. تۇرغۇنلىغان مېيىپلەر ھەم ئۇلارنىڭ ئۇرۇق - تۇغقانلىرى ئۇنىڭ ماتەم مۇراسىمىغا قاتناشتى. كىشىلەر مۇشۇنداق بىر ياخشى يولداشتىن ئايرىلىپ قالغىنىغا ياش تۆكۈشتى.

خىزمەت ئورنىدىكى مېيىپلەر

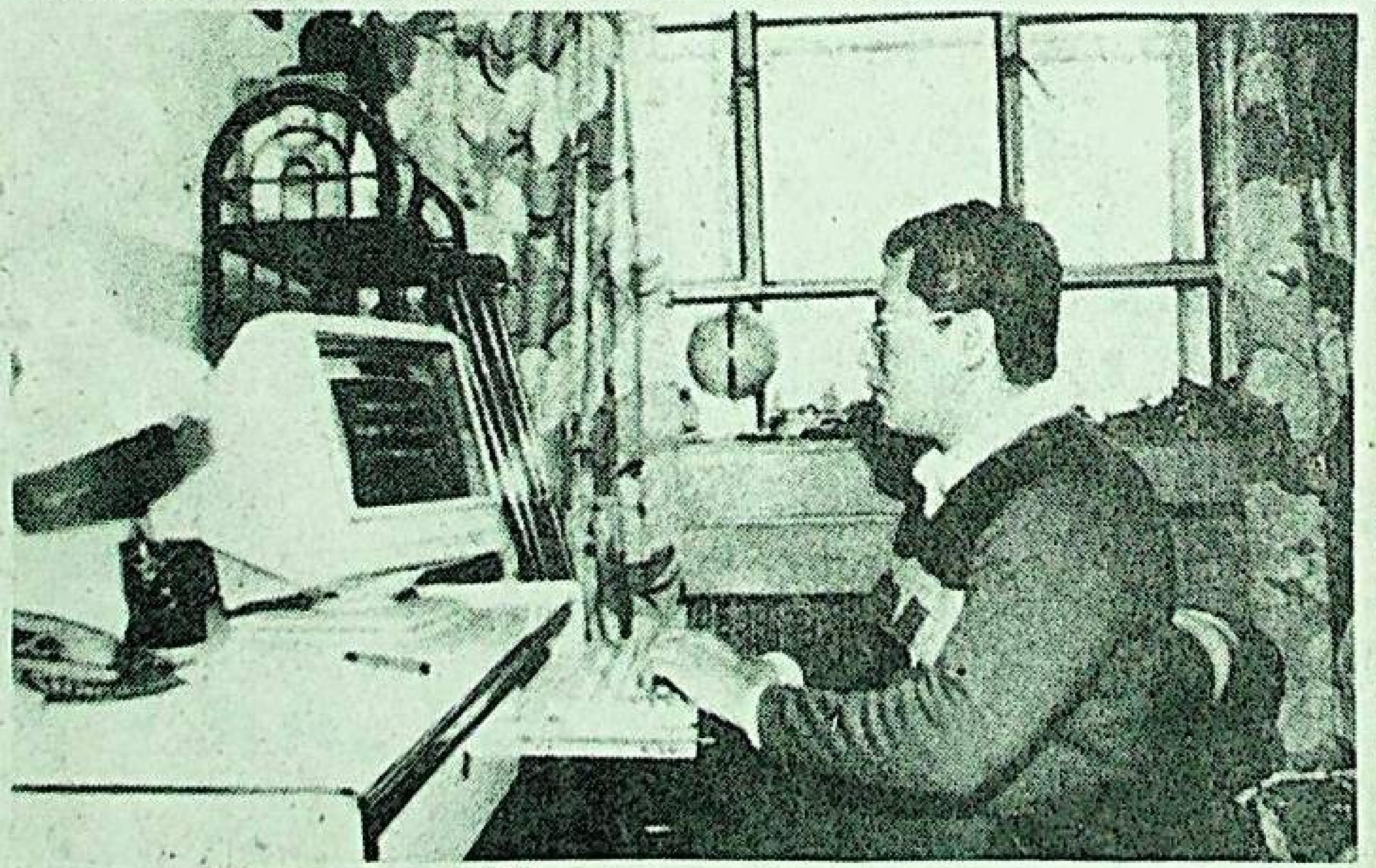

◊ جاڭ شۇخۇا باللار پارالىچ كېسىلىگە گىرىپتار بولۇپ، پالەچ بولۇپ قالغانىدى. ئۇ ئىلگىرى ئىككى قېتىم ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىغا قاتنىشىپ، ھەر قېتىمدا نۇقتىلىق ئالىي مەكتەپلەرنىڭ قوبۇل قىلىش نومۇر چېكىدىن ئاشقان بولسىمۇ، مېيىپلىكى سەۋەبلىك قوبۇل قىلىنمىغان. لېكىن ئۇ پولاتتەك ئىرادىسى بىلەن ئالىي مەكتەپنىڭ تولۇق كۇرس دەرسلىكلىرىنى ئۆزلۈكىدىن ئۆگىنىپ تاماملاپ، ماگىستىرلىق ئۇنۋانىغا ئېرىشتى. ھازىر ئۇ «شىنجاڭ تۇرمۇش گېزىتى»نىڭ تەھرىرلىك ۋە مۇخبىرلىق خىزمىتىنى ئىشلەۋاتىدۇ، ئۇ ئادەتتىكى كىشىلەر ئويلاپ يېتەلمىگىدەك قىيىنچىلىقلارنى يېڭىپ، 1 - سەپتە مۇخبىرلىق قىلىپ ماقالە يېزىۋاتىدۇ. ئۇنىڭ ئەسەرلىرى كۆپ قېتىم مەملىكەت ۋە ئاپتونوم رايون بويىچە مۇكاپاتقا ئېرىشتى. ئۇ تەھرىرلىگەن گېزىت بەتلىرىمۇ ئاپتونوم رايونىمىزدا «ياخشى گېزىت» دەپ باھالاندى.

سۈرەتتە: ئۇ كومپيۇتېردا مەشغۇلات ئېلىپ بارماقتا.

سۈرەتلەرنى **خۇاڭ دېيى، جاۋشيە نجۇڭ، لى چاڭشياۋ، لى شياۋچياڭلار** تارتقان.

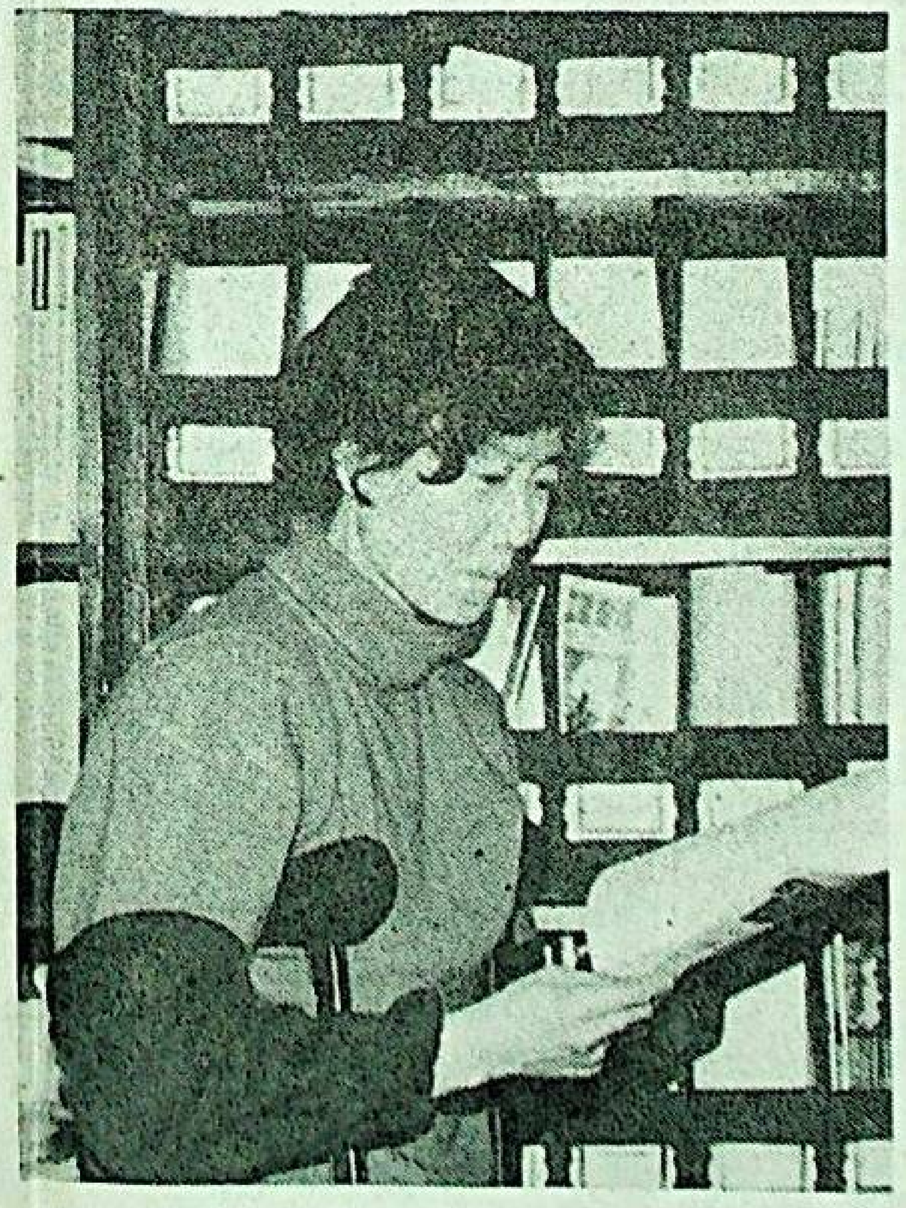

⌂ ئۈرۈمچى شەھەرلىك قۇرۇلۇش لايىھەلەش يۇرتى ماتېرىيال بۆلۈمىنىڭ خادىمى ۋاڭ رۇڭ 20 يىل ئىلگىرى سۆڭەك راكىغا گىرىپتار بولۇپ، سول پۇتى كېسىۋېتىلگەنىدى. لېكىن ئۇ پولاتتەك ئىرادىسى بىلەن جىسمانىي جەھەتتىكى مېيىپلىكنى يېڭىپ، ساغلام كىشىلەرگە ئوخشاشلا نەتىجىلىك ئىشلەپ كەلمەكتە. ئۇنىڭ پەن - تېخنىكا ماتېرىياللىرىنى كومپيۇتېر ئارقىلىق باشقۇرۇش جەھەتتىكى ئىلمىي ماقالىسى غەربىي شىمالدىكى بەش ئۆلكە، رايوندا ئېچىلغان مۇناسىۋەتلىك يىغىنلاردا ياخشى باھاغا ھەمدە مۇنەۋۋەر مۇكاپاتقا ئېرىشتى.

سۈرەتتە: ۋاڭ رۇڭ ماتېرىيال كۆرمەكتە.

◊ ئۈرۈمچى شەھەرلىك تيانشان ماشىنسازلىق زاۋۇتى ئېلېكتر ئۈسكۈنىلىرىنى ياساش شۆبە زاۋۇتىنىڭ ئالىي ئىنژېنېرى لى شياۋجۇننىڭ پۇتى ئېغىر دەرىجىدە مېيىپ بولسىمۇ، لېكىن ئۇ كۆپ يىللاردىن بۇيان كىشىنىڭ ئىشەنگۈسى كەلمىگىدەك ئىرادە بىلەن پەن-تېخنىكا تەتقىقاتى ئېلىپ بېرىپ، ئاخىرى زور نەتىجىگە ئېرىشتى. ئۇ تەتقىق قىلىپ ياساپ چىققان تۆۋەن تېمپېراتۇرىدا كەپشەرلەش قىسقىچى دۆلەتنىڭ پاتېنت ھوقۇقىغا ئېرىشىپ، دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدىكى بوشلۇقنى تولدۇردى. ئۇ ھازىر ئۈرۈمچى بويىچە ئالدىنقى قاتاردا تۇرىدىغان ئىختىساس ئىگىلىرىدىن بولۇپ قالدى.

سۈرەتتە: لى شياۋجۇن باشقا تېخنىك خادىملار بىلەن بىللە يېڭى تېخنىكا مەسىلىلىرىنى مۇھاكىمە قىلماقتا.

زايومغا مەبلەغ سېلىش دۆلەتكە ۋە خەلققە پايدىلىق

- زايومغا مەبلەغ سېلىشقا ئائىت ساۋاللار

زايوم تارقىتىش ئىقتىسادىي خىزمەت ئومۇمىي ۋەزىيەتكە ۋە خەلق ئاممىسىنىڭ جانىجان مەنپەئەتىگە مۇناسىۋەتلىك مۇھىم خىزمەت. مەركەز ۋە گوۋۇيۈەن رەھبەرلىرى كۆپ قېتىم يولىيورۇق بېرىپ، زايوم توغرىسىدىكى تەشۋىقات خىزمىتىنى ھەقىقىي كۈچەيتىپ، زايوم تارقىتىشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتى ۋە تۈرلۈك سىياسەتلەرنى كەڭ تەشۋىق قىلىپ، ئاممىنىڭ زايوم سېتىۋېلىشىغا قولايلىق يارىتىپ بېرىپ، بۇ يىللىق زايوم تارقىتىش ۋەزىپىسىنى ئورۇنداشقا ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىشنى تەلەپ قىلدى. 1997- يىللىق زايوم تارقىتىش تەشۋىقاتى خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن، زايومغا مەبلەغ سېلىشقا ئائىت ساۋاللارنى ئالاھىدە تونۇشتۇردۇق.

(بېشى تۈنۈگۈنكى 4 - بەتتە)

7. زايوم سېتىۋېلىش نېمە ئۈچۈن شەھەر، يېزا ئاھالىلىرىنىڭ كۆڭلىدىكىدەك مەبلەغ سېلىش شەكلى دېيىلىدۇ؟

سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىنىڭ بەرپا قىلىنىشى ۋە تەرەققىي قىلىشىغا ئەگىشىپ، ئاھالىلەرنىڭ شەخسىي كىرىمى ئۈزلۈكسىز ئاشتى. نۇرغۇن ئاھالىلەر ئېشىنچا پۇلىنى ئەنئەنىۋى ئۇسۇلدا ئامانەت قويۇشتىن تاشقىرى، باشقا ئىشلارغا مەبلەغ قىلىپ سالىدىغان بولدى ھەمدە مەبلەغ سېلىشنىڭ بىخەتەر، ئىشەنچلىك بولۇشىغا، ئۈنۈمىنىڭ مۇقىم بولۇشىغا، نەق پۇلغا ئالماشتۇرۇشقا قولاي بولۇشىغا دىققەت قىلىدىغان بولدى. مۇشۇ نۇقتىدىن قارىغاندا، زايوم سېتىۋېلىشنى ئاھالىلەرنىڭ كۆڭلىدىكىدەك مەبلەغ سېلىش شەكلى دېيىشكە بولىدۇ.

بىرىنچى، زايوم مەركەز مالىيىسى مەركىزىي ھۆكۈمەتكە ۋەكالىتەن تارقىتىدىغان، دۆلەتنىڭ ئىناۋىتى ۋە دۆلەت مالىيىسى ئارقىلىق كاپالەتلەندۈرۈلىدىغان قەرز

8. شەخسلەر زايوم بازىرىدىن زايومنى قانداق سېتىۋالىدۇ؟

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان، شەخسلەرگە ئاساسلىقى ھېساباتقا خاتىرىلىنىدىغان زايوم، ئىسىم يېزىلمايدىغان زايوم ۋە دوكۇمېنتلىق زايوم سېتىلدى. زايومنىڭ تۈرلىرى ئوخشاش بولمىغاچقا، تارقىتىلىش مۇددىتى ئىچىدە يۇقىرىدىكى بىر قانچە خىل زايومنى سېتىۋېلىشنىڭ رەسمىيىتى ۋە يولىمۇ ئوخشاش بولمايدۇ.

ھېساباتقا خاتىرىلىنىدىغان زايومنى سېتىۋېلىشتا، مەبلەغ سالغۇچىلار ئاكسىيە بىرژىسىدا ھېساب ئېچىشى، يەنى ئاكسىيە 1 - دەرىجىلىك ھېساباتى ياكى زايوم مەخسۇس ھېساباتى ئېچىشى كېرەك. يۇقىرىقىدەك ھېساب ئاچقان مەبلەغ سالغۇچىلار ئۆزىگە يېقىن ئاكسىيە شىركىتىگە ھاۋالە قىلىپ، ئاكسىيە بىرژىسى ئىچىدىن زايوم سېتىۋالسا بولىدۇ؛ پۇتۇشكەندىن كېيىن، مەبلەغ سالغۇچىلار ھېساب ئاچقان ئاكسىيە 1 - دەرىجىلىك ھېساباتىغا ياكى زايوم مەخسۇس ھېساباتىغا مۇناسىپ ھەقدارلىق ھوقۇقى خاتىرىلىنىدۇ. تارقىتىش مۇددىتى ئىچىدە ھېساباتقا خاتىرىلىنىدىغان زايومدىن رەسمىيەت ھەققى ئېلىنمايدۇ.

ئىسىم يېزىلمايدىغان زايومنى سېتىۋېلىشتا، مەبلەغ سالغۇچىلار زايوم سېتىۋېلىشنى ھۆددىگە ئالغان ئاپپاراتنىڭ پوكىيىدىن بىۋاستە سېتىۋالسا بولىدۇ. ئاكسىيە بىرژىسىدا ئاكسىيە 1 - دەرىجىلىك ھېساباتى ئاچقان مەبلەغ سالغۇچىلار بىرەر ئاكسىيە شىركىتىگە ھاۋالە قىلىپ، ئاكسىيە بىرژىسىنىڭ ئىچىدىن بىۋاستە سېتىۋالسىمۇ بولىدۇ، پۇتۇشكەندىن كېيىن، مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ 1 - دەرىجىلىك ھېساباتىغا مۇناسىپ ھەقدارلىق ھوقۇقى خاتىرىلىنىدۇ. تارقىتىلىش مۇددىتى ئىچىدە ئىسىم يېزىلمايدىغان زايومنى سېتىۋالغۇچىلاردىن رەسمىيەت ھەققى ئېلىنمايدۇ.

دوكۇمېنتلىق زايومنى سېتىۋېلىشتا، مەبلەغ سالغۇچىلار بانكىنىڭ ئامانەت تور - نۇقتىلىرى ياكى مالىيە تارماقلىرىنىڭ زايوم مۇلازىملىق بۆلۈملىرى

10 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1998 - يىل 10 - ئاينىڭ 15 - كۈنى مۇددىتى توشۇپ، دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدۇ.

6) 1994 - يىلىدىكى دوكۇمېنتلىق خەزىنە چېكى، مۇددىتى ئۈچ يىل. 1994 - يىل 4 - ئاينىڭ 1- كۈنىدىن باشلاپ تارقىتىلغان، سېتىلغان كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، ئۆسۈمنى ھېسابلاش ۋاقتى ئەڭ ئۇزاق بولغاندا، 1997 - يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچە بولىدۇ. 1997 - يىل 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ ۋاقتى توشقانلىرى نەقلەشتۈرۈلىدۇ، دۆلەتنىڭ مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىسىگە ئاساسەن، تارقىتىلغان مۇددەت ئىچىدە خەزىنە چېكىنى سېتىۋالسا ھەمدە سېتىۋالغان كۈنىدىن باشلاپ ھېسابلىغاندا مۇددىتى ئۈچ يىلغا توشقان بولسا، يىللىق ئۆسۈمى 13.96 % بولىدۇ، قىممىتى ساقلىنىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسىنىڭ نىسبىتى خەلق بانكىسى ئېلان قىلغان مۇددىتى توشقان ئايدىكى قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسىنىڭ نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ؛ 1997- يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچە ۋاقتى ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىغا قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلمەيدۇ. ئۆسۈم نىسبىتى ئەمەلىي كۈن سانى بويىچە دەرىجىگە بۆلۈپ ھېسابلىنىدۇ يەنى: ئەمەلىي كۈن سانى يېرىم يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى ھېسابلانمايدۇ؛ يېرىم يىلغا توشقان، بىر يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 9.54 بولىدۇ؛ بىر يىلغا توشقان، ئىككى يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 11.52 بولىدۇ؛ ئىككى يىلغا توشۇپ، ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 12.60 بولىدۇ.

7) 1994 - يىلىدىكى ئالاھىدە نىشانلىق زايوم، مۇددىتى بەش يىل، يىللىق ئۆسۈمى% 15.86، 1994- يىل 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1999 - يىل 4- ئاينىڭ 1 - كۈنى

1998- يىل 12 - ئاينىڭ 16 - كۈنىگىچە ۋاقتى ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈم نىسبىتى ئۆسۈمنى دەرىجىگە بۆلۈپ ھېسابلاش ئۇسۇلى بويىچە 1995- يىلىدىكى دوكۇمېنتلىق (1 - قارارلىق) خەزىنە چېكىنىڭكى بىلەن ئوخشاش بولىدۇ.

11) 1995 - يىلىدىكى ئالاھىدە يۆنىلىشلىك زايوم، مۇددىتى بەش يىل، 1995 - يىل 7 - ئاينىڭ 1- كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 2000 - يىل 7 - ئاينىڭ 1- كۈنى مۇددىتى توشىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى% 15.86 بولىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى نىسبىتى خەلق بانكىسى ئېلان قىلغان مۇددىتى توشقان ئايلاردىكى قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ.

12) 1996 - يىلىدىكى ئىسىم يېزىلمايدىغان (1- قارارلىق) زايوم، مۇددىتى ئۈچ يىل بولىدۇ، 1996- يىل 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1999 - يىل 3 - ئاينىڭ 10 - كۈنى مۇددىتى توشىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 14.5 بولىدۇ.

13) 1996 - يىلىدىكى ئىسىم يېزىلىدىغان (4- قارارلىق) خەزىنە چېكى، دېسكونتلىق زايوم بولۇپ، مۇددىتى بىر يىل، 1997 - يىل 4 - ئاينىڭ 2 - كۈنى مۇددىتى توشۇپ، قىممىتى بويىچە قايتۇرۇلىدۇ.

14) 1996 - يىلىدىكى دوكۇمېنتلىق (1- قارارلىق) زايوم، مۇددىتى بەش يىل، تارقىتىلغان مەزگىلدە سېتىۋېلىنغان كۈندىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 13.06 بولىدۇ. ئۆسۈم ھېسابلاش 2001 - يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچە بولىدۇ؛ ۋاقتى ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈم نىسبىتى ئەمەلىي كۈن سانى بويىچە دەرىجىگە ئايرىپ ھېسابلىنىدۇ، يەنى: ئەمەلىي كۈن سانى يېرىم يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى ھېسابلانمايدۇ؛ يېرىم يىلغا توشۇپ، بىر يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 7.56

ھۆكۈمەتكە ۋە كوللېكتىپقا تارقىتىدىغان، دۆلەتنىڭ ئىناۋىتى ۋە دۆلەت مالىيىسى ئارقىلىق كاپالەتلەندۈرۈلىدىغان قەرز چېكى، مۇددىتى توشقاندا ئۆز ۋاقتىدا دىرى بىلەن ئۆسۈمى تولۇق قايتۇرۇلىدۇ. شۇڭا، زايومنىڭ ئىناۋىتى يۇقىرى، بىخەتەر بولىدۇ.

ئىككىنچى، زايومنىڭ پايدىسى مۇقىم ھەم مۇۋاپىق، زايومنىڭ ئۆسۈم نىسبىتى بانكىنىڭ ئوخشاش قەرەلدىكى ئامانەت پۇل ئۆسۈمى نىسبىتىدىن يۇقىرىراق بولىدۇ. 1997 - يىللىق دوكۇمېنتلىق زايومنى مىسالغا ئالساق: 1997 - يىلى تارقىتىلغان قەرەلى ئىككى يىللىق دوكۇمېنتلىق زايومدىن 1000 يۈەنلىك سېتىۋالسا، قەرەلى توشقاندا ئۇنىڭ ئۆسۈمى بانكىنىڭ ئوخشاش قەرەللىك ئامانەت پۇل ئۆسۈمىدىن 14.4 يۈەن ئارتۇق بولىدۇ؛ 1997 - يىلى تارقىتىلغان قەرەلى ئۈچ يىللىق دوكۇمېنتلىق زايومدىن 1000 يۈەنلىك سېتىۋالسا، قەرەلى توشقاندا، ئۇنىڭ ئۆسۈمى بانكىنىڭ ئوخشاش قەرەللىك ئامانەت پۇل ئۆسۈمىدىن 27 يۈەن ئارتۇق بولىدۇ. 1997 - يىلى تارقىتىلغان قەرەلى بەش يىللىق دوكۇمېنتلىق زايومنى سېتىۋالسا، قەرەلى توشقاندا ئۇنىڭ ئۆسۈمى بانكىنىڭ ئوخشاش قەرەللىك ئامانەت پۇلىنىڭ ئۆسۈمىدىن 58.5 يۈەن ئارتۇق بولىدۇ.

ئۈچىنچى، زايوم بىر قەدەر كۈچلۈك ئوبوروتچانلىققا (نەق پۇلغا ئايلىنىش خۇسۇسىيىتىگە) ئىگە. ھېساباتقا خاتىرىلىنىدىغان زايوم ۋە ئىسىم يېزىلمايدىغان زايومنى بازاردا ئوبوروت قىلغىلى بولىدۇ. مەبلەغ سالغۇچى زايومنى سېتىۋالغاندىن كېيىن ئۇنى نەق پۇلغا ئالماشتۇرماقچى بولسا، خالىغان چاغدا بازاردىكى ئالماشتۇرۇش ئورنىغا بېرىپ سودىلىشىش باھاسى بويىچە سېتىۋېتەلەيدۇ. دوكۇمېنتلىق زايومنىڭ ئۈستىگە ئىسىم يېزىشقا ۋە يوقىلىپ كەتسە مەلۇم قىلىشقا بولىدۇ، گەرچە ئۇنى بازاردا ئوبوروت قىلغىلى بولمىسىمۇ، مەبلەغ سالغۇچى ئۇنى نەق پۇلغا ئالماشتۇرۇشقا موھتاج بولۇپ قالسا، ئەسلىدىكى سېتىۋالغان ئورۇنغا بېرىپ، مۇددەتتىن بۇرۇن ئالماشتۇرۇش رەسمىيىتىنى بېجىرسە ئەمەلىي كۈن سانى ۋە مۇناسىپ ئۆسۈم نىسبىتى ۋە دەرىجىسى بويىچە ئۆسۈمگە ئېرىشەلەيدۇ.

تۆتىنچى، زايومنى تارقىتىدىغان نۇقتىلار كۆپ. دوكۇمېنتلىق زايوم تارقىتىش كەسپى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان 70 مىڭدىن ئارتۇق بانكا، پۇل ئامانەت نۇقتىلىرى ۋە مالىيە تارماقلىرىنىڭ زايوم مۇلازىمەت بۆلۈملىرى مەملىكەتنىڭ ھەممە شەھەر، يېزىلىرىغا دېگۈدەك تارقالغان؛ ھېساباتقا خاتىرىلىنىدىغان زايوم ۋە ئىسىم يېزىلمايدىغان زايومنى ساتىدىغان بانكا، ئاكسىيە شىركىتى، ھاۋالە مەبلەغ شىركىتى قاتارلىق ئاپپاراتلارنىڭ تىجارەت بۆلۈملىرىمۇ پۈتۈن مەملىكەتنى قاپلىغان، ئاھالىلەر ئۆزىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا ئاساسەن يېقىن ئەتراپتىن ئۆزىگە كېرەكلىك زايومنى سېتىۋالسا بولىدۇ.

سالغۇچىلار بانكىنىڭ ئامانەت تور - نۇقتىلىرى ياكى مالىيە تارماقلىرىنىڭ زايوم مۇلازىمەت بۆلۈملىرى ئارقىلىق بىۋاسىتە سېتىۋالسا بولىدۇ، ھەقدارلىق ھوقۇقى «دوكۇمېنتلىق زايومنىڭ پۇل تاپشۇرۇۋېلىش دوكۇمېنتى» غا خاتىرىلىنىدۇ. تارقىتىلىش مۇددىتى ئىچىدە سېتىۋېلىنغان دوكۇمېنتلىق زايومدىن رەسمىيەت ھەققى ئېلىنمايدۇ.

9. ئىلگىرى يىللىق تارقىتىلغان، ھازىر تېخى قەرەلى توشمىغان زايوملار قايسىلار؟ بۇ زايوملار قانداق شەرتلەر بىلەن تارقىتىلغان؟

ئىلگىرى يىللىق تارقىتىلغان، ھازىر تېخى قەرەلى توشمىغان زايوملار تۆۋەندىكىچە:

1) 1992 - يىلدىكى بەش يىللىق خەزىنە چېكى، ئۇنىڭ مۇددىتى 1997 - يىل 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنى توشىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 10.5، 1993- يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 1997 - يىل 3 - ئاينىڭ 31 - كۈنىگىچە قىممىتى ساقلىنىدۇ، قىممىتى ساقلىنىدىغان مەزگىل ئىچىدە خەلق بانكىسى تەرىپىدىن ئېلان قىلىنغان 1997 - يىلى 4 - ئايدىكى قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى بويىچە ئۆسۈم قوشۇلغاندىن تاشقىرى، ئۆسۈم نىسبىتى ئەسلىدىكى % 10.5 تىن % 13.86 كە ئۆستۈرۈلىدۇ؛ 1992 - يىل 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 1993 - يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچە بولغان ئارىلىقتىكىنىڭ ئۆسۈمى يەنىلا % 10.5 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ.

2) 1992 - يىلدىكى مالىيە زايومى، مۇددىتى بەش يىل، يىللىق ئۆسۈمى % 9، 1992 - يىل 10- ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1997 - يىل 10 - ئاينىڭ 15- كۈنى مۇددىتى توشۇپ، دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدۇ.

3) 1993 - يىلدىكى بەش يىللىق خەزىنە چېكى، يىللىق ئۆسۈمى % 15.86، 1993 - يىل 3 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1998- يىل 3 - ئاينىڭ 1- كۈنى مۇددىتى توشىدۇ. بۇ خەزىنە چېكىگە قارىتا 1993 - يىل 7 - ئاينىڭ 11- كۈنىدىن باشلاپ قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى يولغا قويۇلىدۇ، ئۇنىڭ قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى خەلق بانكىسى ئېلان قىلغان 1998 - يىل 3 - ئايدىكى قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ.

4) 1993 - يىلدىكى بەش يىللىق غەيرىي ناتۇرال خەزىنە چېكى، يىللىق ئۆسۈمى % 15.86، يىل بويىچە ئۆسۈم بېرىلىدۇ. 1998 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئەڭ ئاخىرقى بىر يىللىق ئۆسۈمى ۋە دىرى قايتۇرۇلىدۇ.

5) 1993 - يىلدىكى مالىيە زايومى، مۇددىتى بەش يىل، يىللىق ئۆسۈمى % 13. 1993 - يىل

يىل 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1999 - يىل 4- ئاينىڭ 1 - كۈنى مۇددىتى توشىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى خەلق بانكىسى ئېلان قىلغان مۇددىتى توشقان ئايدىكى قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ.

8) 1995 - يىلدىكى ئىسىم يېزىلمايدىغان خەزىنە چېكى، مۇددىتى ئۈچ يىل، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 14.5، 1995 - يىل 3 - ئاينىڭ 1- كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1998 - يىل 3 - ئاينىڭ 1 - كۈنى مۇددىتى توشۇپ، بىر قېتىمدىلا دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدۇ.

9) 1995 - يىلدىكى دوكۇمېنتلىق (1 - قارارلىق) خەزىنە چېكى، مۇددىتى ئۈچ يىل، تارقىتىلىش مەزگىلىدە سېتىلغان كۈندىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 14، ئۈچ يىل توشقانلىرىغا قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلىدۇ، مۇددىتى توشقاندا بىر قېتىمدىلا دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسىنىڭ نىسبىتى خەلق بانكىسى ئېلان قىلغان مۇددىتى توشقان ئايلاردىكى قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ. بۇ قەرز چېكىنىڭ مۇددىتى 1998 - يىل 3 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ ئارقا- ئارقىدىن توشىدۇ، دۆلەتنىڭ مۇناسىۋەتلىك بەلگىلىمىسىگە ئاساسەن، 1998 - يىل 7 - ئاينىڭ 31 - كۈنىگىچە مۇددىتى ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىغا قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلمەيدۇ، ئۆسۈم نىسبىتى ئەمەلىي كۈن سانى بويىچە دەرىجىگە بۆلۈپ ھېسابلىنىدۇ، يەنى ئەمەلىي كۈن سانى يېرىم يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى ھېسابلانمايدۇ؛ يېرىم يىلغا توشقان، بىر يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 9.36 بولىدۇ؛ بىر يىلغا توشقان، ئىككى يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 11.34 بولىدۇ؛ ئىككى يىلغا توشقان، ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 12.42 بولىدۇ.

10) 1995 - يىلدىكى دوكۇمېنتلىق (2 - قارارلىق) خەزىنە چېكى، مۇددىتى ئۈچ يىل، 1995- يىل 11 - ئاينىڭ 21 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1998 - يىل 11 - ئاينىڭ 21 - كۈنى مۇددىتى توشىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 14 بولىدۇ، ئۈچ يىل توشقانلىرىغا قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلىدۇ، مۇددىتى توشقاندا ئۆسۈمى بىلەن دىرى بىر قېتىمدىلا قايتۇرۇلىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى خەلق بانكىسى ئېلان قىلغان مۇددىتى توشقان ئايلاردىكى قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ.

ھېسابلانمايدۇ. يېرىم يىلغا توشۇپ، بىر يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 7.56 بولىدۇ؛ بىر يىلغا توشۇپ، ئىككى يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 9.54 بولىدۇ؛ ئىككى يىلغا توشۇپ، ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 10.26 بولىدۇ؛ ئۈچ يىلغا توشۇپ، تۆت يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 11.34 بولىدۇ؛ تۆت يىلغا توشۇپ، بەش يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 11.88 بولىدۇ.

15) 1996 - يىللىق ئىسىم يېزىلىدىغان (5 - قارارلىق) زايوم، مۇددىتى ئون يىل، بۇ قوشۇمچە ئۆسۈملۈك زايوم بولۇپ، يىللىق ئۆسۈمى % 11.83، ئۆسۈمى يىل بويىچە بېرىلىدۇ، ھەر يىلى 6 - ئاينىڭ 14 - كۈنى ئۆسۈمى بېرىلىدۇ، 2006 - يىل 6 - ئاينىڭ 14 - كۈنى ئەڭ ئاخىرقى بىر يىللىق ئۆسۈمى ۋە دىرى قايتۇرۇلىدۇ.

16) 1996 - يىلدىكى ئىسىم يېزىلمايدىغان (2- قارارلىق) زايوم، مۇددىتى ئۈچ يىل، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 10.96 بولىدۇ، 1996 - يىل 8 - ئاينىڭ 6 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1999- يىل 8 - ئاينىڭ 6 - كۈنى ئۆسۈمى بىلەن دىرى بىر قېتىمدىلا قايتۇرۇلىدۇ.

17) 1996 - يىلدىكى ئالاھىدە نىشانلىق زايوم، مۇددىتى بەش يىل، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 8.8، يىل بويىچە ئۆسۈم بېرىلىدۇ، ھەر يىلى 9 - ئاينىڭ 3 - كۈنى ئۆسۈمى بېرىلىدۇ، 2001 - يىلى ئەڭ ئاخىرقى بىر يىللىق ئۆسۈمى ۋە دىرى قايتۇرۇلىدۇ.

18) 1996 - يىلدىكى ئىسىم يېزىلىدىغان (6- قارارلىق) زايوم، مۇددىتى يەتتە يىل، بۇ قوشۇمچە ئۆسۈملۈك زايوم بولۇپ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 8.56، ئۆسۈمى يىل بويىچە بېرىلىدۇ، ھەر يىلى 11 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئۆسۈمى بېرىلىدۇ، 2003- يىل 11 - ئاينىڭ 1 - كۈنى ئەڭ ئاخىرقى بىر يىللىق ئۆسۈمى ۋە دىرى قايتۇرۇلىدۇ.

19) 1997 - يىلدىكى ئىسىم يېزىلىدىغان (1- قارارلىق) زايوم، مۇددىتى ئىككى يىل، بۇ دىسكونتلىق زايوم بولۇپ، 1997 - يىل 1 - ئاينىڭ 22 - كۈنىدىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلىنىدۇ، 1999 - يىل 1 - ئاينىڭ 22 - كۈنى قىممىتى بويىچە قايتۇرۇلىدۇ.

يۇقىرىدىكى زايوملارنىڭ مۇددىتى ئېشىپ كەتسە ئۆسۈم قوشۇپ بېرىلمەيدۇ، دوكۇمېنتلىق زايوم مۇددەتتىن ئىلگىرى پۇلغا ئالماشتۇرۇۋېلىنسا، دىرىنىڭ ‰ 2 بويىچە رەسمىيەت ھەققى ئېلىنىدۇ.

(داۋامى بار)

ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرىدىن ئىبارەت بۇ پۈتمەس - تۈگىمەس خەزىنە ئىچىدە مەزمۇن دائىرىسىنىڭ كەڭلىكى، پىكىر- ھېسسىياتىنىڭ چوڭقۇرلۇقى، شەكلىنىڭ خىلمۇ خىللىقى، بەدىئىيلىكىنىڭ يۇقىرىلىقى، تىلىنىڭ ئىخچام ۋە ئۆتكۈرلۈكى بىلەن خۇددى سانسىز يۇلتۇزلار ئىچىدىكى چولپاندەك يورۇق شولا چېچىپ، ئەدىبلەر، فولكلور تەتقىقاتچىلىرى، تىلشۇناسلار، سەنئەتكارلار، تارىخچىلارنى بارغانسېرى ئۆزىگە مەھلىيا قىلىۋاتقان قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىغا ئاتا - بوۋىلىرىمىزنىڭ ئەقىل - پاراسىتىنىڭ جەۋھەرلىرى مۇجەسسەملەنگەن. ئۇ قۇمۇل ئۇيغۇرلىرىنىڭ ئۇزاق تارىخىي تەرەققىيات جەريانىدىكى تۇرلۇك كۈرەشلىرىنىڭ جانلىق تەسۋىرى ۋە بەدىئىي خاتىرىسى سۈپىتىدە ئېغىزدىن ئېغىزغا كۆچۈپ، ئەۋلادتىن ئەۋلادقا مىراس قىلىپ، سان - ساناقسىز قىش ۋە يازنى باشتىن كەچۈرۈپ، بىزگىچە يېتىپ كەلدى. بۇ ئۇزاق تارىخىي جەرياندا، قۇمۇل خەلق قوشاقلىرى ئۆزىنىڭ ئىجادچىسى ۋە ۋارىسى بولغان قۇمۇل خەلقىنىڭ بېشىغا چۈشكەن تۇرلۇك - تۈمەن بالايىئاپەت، كۈلپەت ۋە پاجىئەلەردىن مۇستەسنا تۇرغىنى يوق، بەلكى قاباھەتلىك كونا جەمئىيەتنىڭ تىنماي سوقۇپ تۇرغان دەھشەتلىك قارا بورانلىرى رەڭگا رەڭ گۈللەرگە تولغان بۇ باغچىدىكى ئەڭ گۈزەل، ئەڭ نەپىس تەڭداشسىز گۈل غۇنچىلىرىنىڭ بىر مۇنچىسىنى ئۆزىنىڭ پەرۋىشچىلىرى بىلەن بىللە نابۇت قىلىۋېتىپ، بىزنى بۈگۈنكى كۈندە ئۇلاردىن بەھۇزۇر ھەم تولۇق بەھىر ئېلىش ئىمكانىيىتىدىن مەھرۇم قالدۇردى. بۇ ئەپسۇسلىنارلىق ئەھۋال، ئەلۋەتتە. لېكىن ئۇنى پۈتۈن گەۋدە بويىچە يوق قىلىۋېتىشكە، يىلتىزىدىن قومۇرۇپ تاشلاشقا ھېچقانداق كۈچ قادىر بولالمىدى. ئۇ ئۆز خەلقى بىلەن تەقدىرداش، يولداش، مۇڭداش، سىرداش بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئېگىلمەس- سۇنماس قەيسەر روھى، مەرد - مەردانىلىكى، ئاق كۆڭۈللۈكى، ئىشچانلىقى، مۇڭ - زارى، ھەسرەت -

قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىدىكى يەرلىك شېۋە ۋە خەنزۇ تىلىدىن قوبۇل قىلىنغان سۆزلۈكلەر توغرىسىدا

ئېلى زاھىت

ۋە مىللەتلەر بىلەن بولغان ئارىلىقى ئېخىمۇ يىراق، ئالاقە ئېخىمۇ ئاز بولغان، ھازىرمۇ قۇمۇلدا قېرىنداش تىلدا سۆزلىشىدىغان مىللەتلەردىن پەقەت قازاق مىللىتىلا بار، لېكىن مۇشۇ مىللەتنىڭ قۇمۇل دىيارىدا ئولتۇراقلاشقان تارىخىمۇ ناھايىتى قىسقا. شۇڭا يېقىنراق تىل سىستېمىسىدىكىلەر بىلەن بولغان تىل ئالمىشىش يوق دېيەرلىك بولۇپلا قالماي، بىر تىل سىستېمىسىدىكىلەر بىلەن بولغان تىل ئالاقىسىمۇ ناھايىتى كەم بولغانلىقتىن، ھەر خىل قېرىنداش ۋە قوشنا تىللارنىڭ قۇمۇل ئۇيغۇرلىرىنىڭ تىلىغا بولغان تەسىرىنى ناھايىتى كەم بولغان دېيىشكە بولىدۇ. بۇ خىل ئۇزاق مۇددەت بۆلۈنۈپ تۇرۇش ھالىتى تۆۋەندىكىدەك ئۈچ خىل ئەھۋالنى كەلتۈرۈپ چىقارغان: بىرىنچى، قەدىمكى ئۇيغۇر تىلىنىڭ خۇسۇسىيەتلىرى قۇمۇل ئۇيغۇر تىلىدا بىر قەدەر كۆپ، باشقا رايونلاردىكى ئۇيغۇرلارنىڭ تىلىدا ئاللىقاچان چۈشۈپ قالغان. قەدىمكى تىلدىكى بەزى سۆزلەر ئەينەن ساقلانغان؛ ئىككىنچى، باشقا رايونلاردىكى ئۇيغۇرلارنىڭ تىلىدا تېپىلمايدىغان، (قەدىمدىمۇ بولمىغان) قۇمۇل ئۇيغۇرلىرى ئارىسىدىلا ئالاقە ۋاستىسىلىك رول ئوينايدىغان بەزى ئالاھىدە يەرلىك شېۋىلەر ئىجتىمائىي تۇرمۇش ئەمەلىيىتى ۋە ئىشلەپچىقىرىش كۈرەشلىرىدە كۆپلەپ بارلىققا كەلگەن؛ ئۈچىنچى، خەنزۇ تىلىدىن بىر قىسىم سۆزلۈكلەر قوبۇل قىلىنغان. يۇقىرىدىكى ئۈچ خىل ئەھۋال قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىدا گەۋدىلىك ئىپادىلەنگەن.

مەسىلەن:

تاغ تۆۋىدە ئۇيادۇ،
شىلدىرلىسا تۇيادۇ.
نازۇككىنە بېلەكىڭ،
تۇتماي تۇرۇپ سۇنادۇ.

بۇ قوشاقتىكى «ئۇيادۇ» دېگەن سۆزدىكى «ئۇيۇش» سۆزى تۈركىي مىللەتلەرگە ئورتاق قەدىمكى سۆز بولۇپ، بۇنىڭدىن بۇ سۆزنىڭ ئۇيغۇرلارغا ئورتاق بولغان قەدىمكى ئۇيغۇر تىلىدىكى سۆز ئىكەنلىكىنى مۇئەييەنلەشتۈرەلەيمىز. ۋەھالەنكى قۇمۇل ئۇيغۇرلىرى «يادا» سۆزىنى كەڭ قوللىنىپ كەلمەكتە. بولۇپمۇ قۇمۇل تاغلىقلىرى «يامغۇر» دېگەن سۆزنى كەمدىن كەم قوللىنىدۇ، ھەتتا «يادا»، «يامغۇر»نى قوش سۆز قىلىپ، «يادا - يامغۇر» دېگەن شەكىلدىمۇ قوللىنىدۇ.

يارىم سەپەرگە ئاتلىنىپتۇ،
مىنگەنى دۈلدۈل.
قاچارلىرى قىزىل ئالما
ساچلارى سۇمبۇل.

يارىمنىڭ ھەيران بېغىدا،
ساقلىغان كەپتەرى بار.
كۆڭلىنى خەققە بېرىپ،
ئەجەپ سونو گەپلەرى بار.

يارى بارلار ئولتۇرادۇ،
ئىرمالىشىپ - چىرمالىشىپ.
يارى يوقلار ئولتۇرادۇ،
كانتو مۇشۇكتەك مارىشىپ.

بۇ قوشاقلاردىكى «قاچار» (مەڭىز، يۈز)، «سونو» (غەلىتە، ئاجايىپ)، «كانتو» (ئوغرى) دېگەن سۆزلەرنى ئالساق، بۇلار قۇمۇل ئۇيغۇرلىرى ئىچىدىلا ئىشلىتىلىۋاتقان خاس يەرلىك شېۋىلەر بولۇپ، بۇنداق يەرلىك شېۋىلەر قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىدا ناھايىتى كۆپ ئۇچرايدۇ.

قارلۇقۇم قارلىق سايان،
سەگۈنچىكىم سەۋرەڭ سايان.
زامانىنىڭ دۇشقارىدا،
سەن بىر سايان، مەن بىرسايان.

بۇ قوشاقتىكى بەدىئىي ماھارەت كىشىنى ھەيران قالدۇرىدۇ. «قارلۇقۇم قارلىق سايان» دېگەن مىسرادىكى «قارلۇق» ئۇيغۇر قەبىلىلىرىدىن تاشقىرى، قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىنى پۈتكۈل ئۇيغۇرخەلق قوشاقلىرى ئىچىدە ئۆزگىچىلىككە، يەرلىك ئالاھىدىلىككە ۋە رەڭدارلىققا ئىگە قىلىپ، ئۇنىڭغا ئۆزىگە خاس ھاياتىي كۈچ ۋە يېقىملىق خاراكتېر بەخش ئەتكەن. بىز بۇ قوشاقلارنى ئوقۇغاندا ياكى ئاڭلىغاندا، قۇمۇل ئۇيغۇرلىرىنىڭ دەرد - ئەلەملىك ئۆتمۈشىنى كۆرۈۋاتقاندەك، ئۇلارنىڭ چىن يۈرىكىدىن ئېتىلىپ چىققان شاد-خۇراملىقى، نالە - پەريادى، ئەركىنلىككە بولغان ئىنتىلىشلىرى ئىزھار قىلىنغان مۇڭلۇق نىدالىرىنى ئاڭلاۋاتقاندەك، ئانىمىزنىڭ ھىدىنى پۇرىغاندەك، ئاتىمىزنىڭ قولىنى تۇتقان ھالدا قانداقتۇ بىر غايىۋى مەنزىرىگە قەدەم قويغاندەك تۇيغۇغا كېلىمىز.

بىز خەلق ئېغىز ئەدەبىياتىدىكى بۇرۇن ئىشلىتىلگەن، كېيىنچە دەۋر تەرەققىياتىغا ئەگىشىپ ئىستېمالدىن قېلىپ قالغان كونا سۆزلۈكلىرىمىزنى ۋە يەرلىك شېۋىلەرنى ئەنئەنىۋى لۇغەت بايلىقىمىزنىڭ ۋە مەنىۋى بايلىقىمىزنىڭ مۇھىم مەنبەلىرىدىن بىرى دەپ قاراپ، ئۇنى قېزىشىمىز، ئۆزىمىزگە پايدىلىقلىرىنى ئىلغىۋېلىپ ئۇنىڭدىن پايدىلىنىشىمىز، ئۇنى خەلق ئېغىز ئىجادىيىتىنى تېخىمۇ بېيىتىش، تىلىمىزنى تېخىمۇ تەرەققىي قىلدۇرۇش ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇشىمىز لازىم.

قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىدا يەنە خەنزۇ تىلىدىن قوبۇل قىلىنغان بەزى سۆزلۈكلەر ئۇچرايدۇ، بۇنىمۇ تارىخنىڭ مەھسۇلى، قۇمۇلنىڭ ئالاھىدە جۇغراپىيىلىك ئورنى كەلتۈرۈپ چىقارغان تەبىئىي تارىخىي ھادىسە دېيىش كېرەك. تىل ئالاقە ۋاستىسى بولۇش سۈپىتى بىلەن بىرەر رايوندا ياشىغان خەلقنىڭ رايون ئالاھىدىلىكىنى ۋە ئۇلارنىڭ قوشنا ئەللەر ۋە مىللەتلەر بىلەن بولغان تۇرلۇك ئالاقىلىرىنى ئەكس ئەتتۈرىدۇ، بۇ ئالاقىلەر داۋامىدا مىللەتلەر بىر- بىرىنىڭ

بىر - بىرىگە تەبىئىي سىڭىپ كىرىش بولىدۇ، شۇ ئارقىلىق ئۇلار بىر - بىرىنى تولۇقلاپ، بېيىتىپ، تەرەققىي قىلدۇرۇپ بارىدۇ. ئۆتمۈشتىكى ئۇزاق تارىخىي دەۋرلەردە، قۇمۇل ئۇيغۇرلىرىنىڭ مەملىكىتىمىزنىڭ ئىچكى ئۆلكىلىرى بىلەن بولغان ئالاقىسى شىنجاڭنىڭ باشقا جايلىرىدىكى ئۇيغۇرلارغا قارىغاندا كۆپرەك بولغان. خەنزۇلار بىلەن بىر رايوندا ياشاپ كېلىۋاتقان ۋاقتىمۇ باشقا جايلاردىكىگە قارىغاندا ئۇزاق بولغان. خەنزۇ مىللىتى بىلەن بولغان ناھايىتى ئۇزاق زامانلار ئىلگىرى باشلانغان سودا-سېتىق، ئېلىم - بېرىم قاتارلىق تۇرلۇك ئالاقىلەر داۋامىدا، قۇمۇل ئۇيغۇرلىرىنىڭ خەنزۇ تىلىدىن قوبۇل قىلغان سۆزلۈكلىرىمۇ باشقا جايلاردىكىلەرگە قارىغاندا كۆپ بولۇپ، بۇھال تۇرمۇش تىلىنى خام ماتېرىيال قىلغان قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىدىمۇ ئىپادىلەنگەن.

مەسىلەن:

ئۇزۇن چاپان چاڭدىخېن،
قىسقا چاپان دۇەندىخېن.
گەپنى قىلساڭ دودىخېن،
خودى ئاغزىڭ زاڭدىخېن.
ئەتە بەرگەن قۇيرۇقىڭدىن،
بۈگۈنكى ئۆپكەڭ شاڭدىخېن.

قىزىقچىلىق تۈسىنى ئالغان بۇ قىقاس قوشىقىدا، «چاڭدىخېن، دۇەندىخېن، دودىخېن، زاڭدىخېن، شاڭدىخېن» دېگەن كۆچەيتمە سۈپەتلەردىن قاپىيە ئورنىدا پايدىلىنىلىپ، «گەپنى تولا قىلساڭ، تاتلىق ئاغزىڭ لاۋزىلىشىدۇ» دېگەن مەنە ۋە «ئەتە ئۈچۈن بېرىلگەن چىرايلىق ۋەدىدىن ئەرزىمەس بولسىمۇ بۈگۈنكى ئەمەلىي ئىش ئەۋزەل» دېگەن ھەققەت ناھايىتى يۇمۇرلۇق بايان قىلىنغان.

ئۇنىڭدىن باشقا، قاپىيە ئېھتىياجى ياكى قىزىقچىلىق قىلىپ، قوشاققا يۇمۇرىستىك تۈس بېرىش زۆرۈرىيىتى بىلەن، نەرسە - كېرەكلەرنىڭ ئىسمىمۇ بەزى قوشاقلاردا خەنزۇ تىلىدىن قوبۇل

مەسىلەن:

پىچاق - چاقماق ئاسمايمەن،
پىچاق - چاقمىقىم ياندا.
مەن يارىمنى سۆيۈۋالدىم،
ئاقسارايدىكى چاڭدا.

بىيسەي يەملا ساسۇكمۇ،
سوم خەجلەملا، ئالتۇنمۇ.

بۇ قوشاقلارنىڭ بىرىنچىسىدىكى «چاڭ» (كارۋات) دېگەن ئىسىم قاپىيە ئېھتىياجىدىن ئىشلىتىلگەن بولسا، ئىككىنچىسىدىكى «بىسەي» (بەسەي)، «ساسۇك» (ياۋا كۆدە) ھەم قاپىيە ئېھتىياجى ھەم قوشاققا يۇمۇرىستىك تۈس بېغىشلاش زۆرۈرىيىتىدىن ئىشلىتىلگەن.

ھەتتا بىرەر ۋەقەلىك پۈتۈنلەي خەنزۇ تىلىدىن پايدىلىنىپ قىزىقارلىق بايان قىلىنغان قوشاقلارمۇ ئۇچرايدۇ. «شەرىخۇمارەي» دېگەن ناخشىنىڭ تېكىستى بۇنىڭغا مىسال بولالايدۇ:

- نالى لەيدى لوتوكەي
- تۇرپان لەيدى لوتوكەي.
- لوتوگېنچەن تودى سا ؟
- خاجۇ، خوجۇ، جاڭپىزا.
- خاجۇ، خوجۇ دوشاۋچەن؟
- ئېرلياڭ ئېرچەن ئېر فوگېەن.

بۇنىڭدا سودا كارۋىنىنىڭ ۋەقەلىكى دىيالوگ شەكلىدە بايان قىلىنغان. تۆگىلەرنىڭ نەدىن كەلگەنلىكى سورالغان، ئۇنىڭغا تۇرپاندىن كەلگەن دەپ جاۋاب بېرىلگەن، ئۇلارغا ئارتىلغان مالنىڭ نېمىلىكى، ئۇنىڭ باھاسى سورالغان، ئارتىلغان مالنىڭ قارامۇچ، ئاق مۇچ، چاشكا ئىكەنلىكى، ئۇنىڭ باھاسى ئېيتىپ بېرىلگەن. بۇ يىپەك يولى سودىسى تازا گۈللەنگەن چاغلاردا ئىجاد قىلىنغان قوشاق بولۇشى مۇمكىن.

دېمەك، قۇمۇل ئۇيغۇرلىرىنىڭ مەملىكىتىمىزنىڭ ئىچكى ئۆلكىلىرى بىلەن بولغان تارىخىي ئالاقىسى ئادەتتىكى تۇرمۇش تىلى جەھەتتىلا ئىپادىلىنىپ قالماستىن، بەلكى ئەدەبىياتنىڭ ئانىسى، ئىجتىمائىي تۇرمۇشنىڭ بەدىئىي خاتىرىسى بولغان خەلق قوشاقلىرىدىمۇ مۇئەييەن ئورۇن تۇتقان. بۇ خەنزۇ مىللىتى بىلەن ئۇيغۇرلار ئوتتۇرىسىدىكى ئىناق باردى -

ئىشچانلىقى، مۇڭ - زارى، ھەسرەت - نادامىتى، مۇھەببەت - نەپرىتى، ۋىسال- جۇدالىقىنى ئەكس ئەتتۈرگۈچى ئەينەك سۈپىتىدە، ئۆز خەلقى بىلەن بىللە ياشاپ، گۈللىنىپ، تەرەققىي قىلىپ، ئاخىرى ئۆز تەرەققىياتىغا كەڭ ئىستىقبال ئېچىپ بەرگەن يېڭى زامانغا ئۇلاشتى.

قۇمۇل خەلق قوشاقلىرى پۈتكۈل ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرىغا ئورتاق بولغان تۈرلۈك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە بولغاندىن تاشقىرى، يەنە بەزى روشەن ئۆزگىچىلىكى بار ئالاھىدىلىكلەرگىمۇ ئىگە. ئۇنىڭ بىرى، قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىدا يەرلىك شېۋىلەرنىڭ كۆپلۈكىدىن ئىبارەت.

قۇمۇل – يۇرتىمىز شىنجاڭنىڭ ئەڭ شەرقىي چېتى. ئۇزاق تارىخىي تەرەققىيات جەريانىدا، قۇمۇل ئۇيغۇرلىرى ئۇيغۇرلار ئولتۇراقلاشقان باشقا رايونلاردىن ئاساسىي جەھەتتىن بۆلۈنگەن ھالەتتە يېگانە تۇرۇپ كەلگەن، قاتناش ۋاسىتىلىرى تولىمۇ ئىپتىدائىي بولغان، تەڭسىزلىك، نامراتلىق، نادانلىق، بىكىنمىچىلىك قاپلىغان، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئورۇش مالىمانچىلىقلىرى ئۈزۈلمەي بولۇپ تۇرغان كونا جەمئىيەتتە قۇمۇلنىڭ قەشقەر، خوتەن قاتارلىق ئۇيغۇرلار مەركەزلىشىپ ئولتۇراقلاشقان رايونلار بىلەن بولغان ئارىلىقى تولىمۇ يىراق ھېسابلىناتتى. مۇتلەق كۆپ ساندىكى خەلققە نىسبەتەن ئېيتقاندا، ئۇ جايلار بىلەن دائىم ئالاقە قىلىپ تۇرۇش مۇمكىنچىلىكى يوق ئىدى، نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ ھەتتا تۇرپان، پىچان قاتارلىق جايلارغا بېرىپ - كېلىشىمۇ مۇمكىن ئەمەس ئىدى. يەنە بىر تەرەپتىن، قېرىنداش تىلدا سۆزلىشىدىغان ۋە يېقىن تىل سىستېمىدا سۆزلىشىدىغان ئەللەر

مىللەتلەرگە ئورتاق قەدىمكى سۆز بولۇپ، ھازىرقى تۈركىيە تۈركلىرىدە ھېلىھەم «ئوخلاش»، «قېتىش» مەنىسىدە كەڭ قوللىنىلماقتا. قازاق تىلىدىمۇ ئۇچراپ تۇرىدۇ، ئەمما بۇ سۆز ھازىر باشقا رايونلاردىكى ئۇيغۇرلارنىڭ تىلىدا ئاساسەن ئۇچرىمايدۇ، قۇمۇل ئۇيغۇرلىرى ئىچىدىمۇ ھازىر ئاستا - ئاستا ئىستېمالدىن چۈشۈپ قېلىۋاتىدۇ، ئەمما بۇ قوشاقتا دەل «ئوخلاش» دېگەن مەنىدە ئىشلىتىلگەن بولۇپ، ئۇ خەلق ئىچىدە 12 مۇقام تېكىستى سۈپىتىدە داۋاملىق ئېيتىلىپ كەلمەكتە.

ئوتتۇغات باشتا بولۇر،
سەگۈنچىكى ساچتا بولۇر.
ئەۋۋەل ئاخشام بىرنى سۆيسەم،
ئەتىلىك ناشتا بولۇر.
ئالدىمدا بىر توپ يادا،
تىنماي ياغىدۇ يادا.
مېھرىبانىم سەن قايدا،
ماكانىم بولدى خادا.

بۇ قوشاقلاردىكى «ئوتتۇغات»، «سەگۈنچەك» «يادا» دېگەن سۆزلەرمۇ ھازىر باشقا رايونلاردىكى ئۇيغۇر تىلىدا قوللىنىلمايدۇ، «سەگۈنچەك» سۆزى ئايرىم رايونلاردا بار بولسىمۇ، لېكىن «چاچ تۈرگۈچ» مەنىسىدە ئەمەس، ئاسما كارىۋات مەنىسىدە قوللىنىلىدۇ. «يادا» سۆزىگە كەلسەك، بۇ ئىسىم بولۇپ، «يامغۇر» دېگەن مەنىدە. موللا مۇسا سايرامىنىڭ «تارىخىي ئەمنىيە» دېگەن كىتابىنىڭ 5 - بېتىدە نوھ ئەلەيھىسسالامنىڭ 3 - ئوغلى يافەس ھەققىدىكى رىۋايەت ئۈستىدە توختىلىپ، ئىسمى ئەزەم يېزىلىپ، يافەسكە بېرىلگەن تاشنىڭ تۈرك تىلىدا «يادا تېشى» (يەنى يامغۇر تېشى) دېيىلىدىغانلىقى قەيت قىلىنغان. دېمەك

قارلىق سايان» دېگەن مىسرادىكى «قارلۇق» ئۇيغۇر قەبىلىلىرىدىن بىرىنىڭ نامى، «قارلىق» ۋە «سەرۋەك» بولسا قۇمۇل بوستانلىقىنىڭ دەل شىمالىغا توغرا كېلىدىغان بىر - بىرىگە تۇتاش ئىككى تاغنىڭ نامى. «قارلۇق» «قارلىق»قا قاراپ شىمالغا، قوشاق ئېيتقۇچى بولسا «سەگۈنچىكى»نى «سەرۋەك»كە قارىتىپ جەنۇبتىكى چۆلگە ماڭغان. بۇنىڭدا «ئايرىلدۇق»، «جۇدا بولدۇق» دېگەن سۆزلەر بىۋاسىتە ئوتتۇرىغا قويۇلمىغان بولسىمۇ، بىرىنىڭ «قارلىق» قا يۈزلەنگەنلىكى، بىرىنىڭ «سەگۈنچىكى»نىڭ «سەرۋەك»كە قارىغانلىقى ئارقىلىق، قان قېرىنداشلارنىڭ بىر - بىرىدىن ئايرىلىپ، سەرسان بولۇپ يۈرگەنلىكى ئەپچىللىك بىلەن بايان قىلىنىپ، زامانىنىڭ تەتۈرلۈكى («دۇشقار»لىقى) ئېچىپ تاشلانغان. بۇنى قوشاقچىلىقتا تىلدىن ئەپچىللىك بىلەن پايدىلىنىشنىڭ ئۈلگىسى دېيىشكە بولىدۇ.

بىزنىڭ بۈگۈندىن كېيىنكى نىشانىمىز تىلىمىزنى بىرلىككە كەلگەن، زامانىۋىلاشتۇرۇش ئېھتىياجىغا ئۇيغۇن كېلىدىغان مۇكەممەل تىل قىلىپ چىقىش ئۈچۈن كۈرەش قىلىش. ئىسلاھات ئېلىپ بېرىلىۋاتقان، ئىشىك ئېچىۋېتىلگەن، قاتناش ۋاستىلىرى زامانىۋىلاشقان، ئۆزئارا ئالاقە كۈچەيگەن ھازىرقى ۋەزىيەت بىزگە بۇ ئىمكانىيەتنى يارىتىپ بەردى. ئەمما مەيلى تۇرمۇش تىلىدىكى يەرلىك شېۋە بولسۇن، ياكى ئېغىز ئەدەبىياتىدىكى يەرلىك شېۋە بولسۇن، ئۇ ئىجتىمائىي تۇرمۇش ۋە ئىشلەپچىقىرىش كۈرەشلىرىنىڭ، ئۇزاق تارىخنىڭ مەھسۇلى. ئۇ مەلۇم بىر مىللەتنىڭ ياكى بىر مىللەتنىڭ مۇئەييەن جۇغراپىيىلىك شارائىتتا ياشىغان مەلۇم بۆلىكىنىڭ تارىخىنى، تىل تەرەققىياتىنى، يوسۇن - قائىدىلىرىنى تەتقىق قىلىشتا بەلگىلىك ئىجابىي رول ئوينايدۇ. قۇمۇل خەلق قوشاقلىرىدىكى يەرلىك شېۋىلەر يۇقىرىدا ئېيتىلغان ئىجابىي رولىلارغا ئىگە بولغاندىن

ئالاقىلىرىنى ئەكس ئەتتۈرىدۇ، بۇ ئالاقىلەر داۋامىدا مىللەتلەر بىر- بىرىنىڭ تىلىدىكى ئۆزىگە كېرەكلىك سۆزلۈكلەرنى تەبىئىي ھالدا قوبۇل قىلىدۇ، تىللار ئارا

بىلەن، نەرسە - كېرەكلەرنىڭ ئىسمىمۇ بەزى قوشاقلاردا خەنزۇ تىلىدىن قوبۇل قىلىنىپ ياكى قاپىيىنى كۈچەيتىش، ياكى قىزىقچىلىق - ھەزىلە رولىنى ئوينىغان.

ئورۇن تۇتقان. بۇ خەنزۇ مىللىتى بىلەن ئۇيغۇرلار ئوتتۇرىسىدىكى ئىناق باردى - كەلدى قىلىش تارىخىنى تەتقىق قىلىشتا، مۇھىم ئىجابىي رول ئوينايدۇ.

723 - سان

قار ھەيكەل

(ھېكايە)

شۆشىلى

ياز. كەچتە يول چىراغلىرى ئەتراپقا كۈمۈشتەك نۇر چېچىپ تۇراتتى. بەزى كىشىلەر چىراغ تۈۋىدە شاھمات ئويناپ ئولتۇرسا، بەزىلەر پاراڭ سېلىشىپ ئولتۇرشاتتى، بەزىلەر قارت ئوينىشاتتى ...

چاپان كۆتۈرۈۋالغان بىر ئايال ئۇلار تەرەپكە قاراپ كەلدى.

– يۈرۈڭ، - دېدى ئۇ شاھمات كۆرۈپ تۇرغان ئوتتۇرا ياش بىر ئەرنىڭ يېنىدا توختاپ، - يۈەن يۈەن تاپشۇرۇقنى ئىشلەپ بولدى، - ئۇ قولىدىكى چاپاننى ئەرنىڭ ئۈستىگە يېپىپ قويدى.

ئەر - ئايال بىللە ئۆيى تەرەپكە قاراپ ماڭدى.

15 – 16 كۋادرات مېتر كېلىدىغان بۇ ئۆيدە قوش كىشىلىك بىر كارىۋات، بىر كىشىلىك بىر كارىۋات بار ئىدى. چاققانغىنە بىر يېزىق ئۈستىلىدە يۈەن يۈەننىڭ كىتاب - دەپتەرلىرى تۇراتتى. بۇ ئۆيدە ئۈچ جان بار ئىدى.

ئەر - ئايال ئىككىلىسى ئىشچى بولغاچقا، بۇ ئۆيمۇ خېلى تەستە قولغا كەلگەنىدى. ئۇلار بۇ ئۆيدە ئولتۇرغىلى ئون نەچچە يىل بولدى، ئوغلى يۈەن يۈەن تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپنىڭ 3 - يىللىقىدا ئوقۇۋاتاتتى. ئوغلى چوڭ بولغانسېرى بۇ ئۆي ئۇلارغا بەكلا كىچىك كېلىپ قالدى.

يېزىق ئۈستىلىنى ئوغلىلا ئىشلىتەتتى، ھېلىمۇ ياخشى ئۇلار زىيالىي بولۇپ قالماپتۇ. بولمىسا ئۆيدە ئۈستەل يېتىشمەيتتى. بىراق ئەرنىڭ زىققا كېسىلى بار ئىدى، ئەتىدىن كەچكىچە يۆتىلىپلا يۈرەتتى، ئۇ ھەر قېتىم يۆتەلگەندە بۇ كىچىككىنە ئۆي تىترەپ كەتكەندەك بولاتتى. پۈتۈن دىققىتى بىلەن تاپشۇرۇق ئىشلەۋاتقان يۈەن يۈەن بۇنداق چاغدا زېھنىنى يىغالماي قالاتتى. ئوغلىنىڭمۇ، ئۆزىنىڭمۇ كۆڭلى بىر قىسمىلا بولۇپ قالاتتى، بىراق بۇنىڭغا نېمە ئامال؟

بەزىدە ئۇ يۆتەل تۇتقان ھامان يۈگۈرۈپ ئاشخانىغا چىقىۋالاتتى، بىراق ئاشخانىنىڭ ئىشىكى يوق بولغاچقا، ئۇنىڭ يۆتىلى ئۆيگە ئاڭلىنىپ تۇراتتى. بەزىدە ئۇ يۆتەلگەندە يوتقاننى بېشىغا پۈركىۋالاتتى، لېكىن يوتقان كار قىلمايتتى ... ھەي ... ئۇ نېمىشقىمۇ بۇنداق كېسەللىككە گىرىپتار بولۇپ قالغاندۇ؟

ئوغلى ئۇنىڭ ھالىغا يېتەتتى.

– دادا، يۆتەلگىڭىز كەلسە، يۆتىلىۋېرىڭ، - دەيتتى ئۇ، - ھېچنېمە بولمايدۇ، مەن تاپشۇرۇقنى ئىشلەۋېرىمەن.

– ھەي، ئوغلۇم، - دەيتتى ئۇ ئوغلىغا، - مېنىڭ بۇ كېسىلىم سېنىڭ ئۆگىنىشىڭگە تەسىر يەتكۈزۈپ قويۇۋاتىدۇ ...

ئۇ مەكتەپ يۈزى كۆرمىگەن، مۇشۇ ئۆمرىگىچە كۆزى ئوچۇق قارىغۇ بولۇپ يۈرۈۋاتقاچقا، ئوقۇشنىڭ قەدرىگە بەك يېتەتتى، شۇڭا ئوغلىنىڭ ئىستىقبالىغا تەسىر يېتىپ قېلىشىدىن ئەنسىرەيتتى.

كەچلىك تاماقتىن كېيىن ئوغلى تاپشۇرۇق ئىشلەيتتى. بۇنداق چاغدا ئۇ ئۆزىنى چەتكە ئېلىپ تۇراتتى. بارا - بارا بۇ ئادەتكە ئايلىنىپ قالدى.

– دادا، بولدى، سىز سىرتقا چىقماڭ.- دېدى يۈەن يۈەن دادىسىنى توسۇۋېلىپ.

– ياق، سىرتتا ئازراق ئىشىم بار.

– نېمە ئىشىڭىز بار؟ كۈندە مۇشۇنداق ۋاقىتتا قىلىدىغان؟

دادىسىنىڭ سىرتقا چىقىپ كېتىشىنىڭ سەۋەبى يۈەن يۈەننىڭ كۆڭلىگە ئايان ئىدى. ئۇنىڭ دادىسىغا ئىچى ئاغرىيتتى، لېكىن دادىسىنى سىرتقا چىقماسلىققا كۆندۈرەلمەيتتى. يۈەن يۈەن ئۆزىنىڭ ئوقۇشى ئۈچۈن دادىسىنىڭ ھەممىدىن ۋاز كېچەلەيدىغانلىقىنى بىلەتتى. يۈەن يۈەن ناھايىتى ئەقىللىق بالا ئىدى، شۇڭا ئۇ بۇ ئىشلارنى ئويلىغاندا كۆزىگە مۆللىدە ياش كېلەتتى.

بۇ يىل قىش بالدۇر كەلدى. قىشنىڭ مەلۇم بىر كۈنى كەچتە، ئۇنىڭ دادىسى كەچلىك تاماقتىن كېيىن، - ئۇدۇلىمىزدىكى بىناغا چىقىپ ئىككى قول شاھمات ئويناپ كىرەي، - دەپلا چىقىپ كەتتى. چارەكلىك ئىمتىھان يېقىنلىشىپ قالغاچقا، يۈەن يۈەننىڭ دەرسى ئالدىراش، تاپشۇرۇقى كۆپ ئىدى. ئۇ ئىسسىق، جىمجىت، كىچىككىنە بۇ ئۆيدە تاپشۇرۇق ئىشلەش بىلەن بولۇپ كېتىپ، بىرىم كېچە بولۇپ كەتكەنلىكىنى سەزمەي قالدى. ئۇ تاپشۇرۇقنى ئىشلەپ بولغاندا، ئۆزىمۇ ھېرىپ كەتكەنىدى. ئۇ توساتتىن دېرىزە تۈۋىدە بىرىنىڭ يۆتىلىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ قالدى - دە، دېرىزىنىڭ سىرتقا قارىدى. سىرتتا لەپىلدەپ قار يېغىۋاتاتتى، ئۈستىگە پاختىلىق پەلتو كىيگەن، ئاغزىغا يوغان ماسكا تاقىۋالغان بىر ئادەم قاردا تۇراتتى، ئۇ بەئەينى بىر قار ئادەمگە ئوخشاپ قالغانىدى. يۈەن يۈەننىڭ يۈرىكى گويا توك سوقۇۋەتكەندەك «جىغ»غىدە قىلىپ قالدى - دە، يىغلىغان پېتى يۈگۈرەپ تالاغا چىقتى.

– دادا، دادا!- دېدى ئۇ ۋارقىراپ-، ئاغزى گەپكە كەلمەي، ھۆڭرەپ يىغلاپ كەتتى.

لەپىلدەپ يېغىۋاتقان قار قۇچاقلىشىپ تۇرغان بۇ ئاتا - بالىنى گويا كۈمۈش لىباستەك قوينىغا ئالدى. شۇ تاپتا بۇ كوچىدا يەنە بىر ئاپئاق ھەيكەل پەيدا بولغانىدى.

نىلوفەر ھەسەن تەرجىمىسى

جۇڭگو فىلىپپىننىڭ جۇڭگو زېمىنىغا دەخلى- تەرۇز يەتكۈزۈشىنى توختىتىشىنى تەلەپ قىلدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، بېيجىڭ، 22-ماي تېلېگراممىسى. جۇڭگو دىپلوماتىيە مىنىستىرلىكىنىڭ باياناتچىسى شېن گوفاڭ بۈگۈن مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: جۇڭگو ھۆكۈمىتى فىلىپپىننىڭ جۇڭگو زېمىنىغا قىلىۋاتقان بارلىق دەخلى- تەرۇز يەتكۈزۈش ھەرىكەتلىرىنى دەرھال توختىتىپ، جەنۇبىي دېڭىز رايونىنىڭ تىنچلىقى، مۇقىملىقى ۋە جۇڭگو- فىلىپپىن دوستلۇق مۇناسىۋىتى ئومۇملۇقىنى قوغداشىنى تەلەپ قىلىدۇ.

شېن گوفاڭ مۇخبىرلارنى كۈتۈۋېلىش يىغىنىدا مۇنداق دېدى: بۇ يىل 4-ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇيان فىلىپپىن تەرەپ ھەربىي پاراخوت ۋە ھەربىي ئايروپىلانلىرىنى كۆپ قېتىم ئىشقا سېلىپ، جۇڭگونىڭ خۇاڭيەن ئارىلى ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى دېڭىز ساھىلىدا جۇڭگو تەرەپنىڭ خەلق ئاپپاراتلىرى تەشكىللاتلىرى، جۇڭگو، ئامېرىكا، ياپونىيە ئىشتىن سىرتقى سىمسىز رادىئو ھەۋەسكارلىرى قاتناشقان خەلقئارا بىرلەشمە ئىشتىن سىرتقى سىمسىز رادىئو ئېكسپېدىتسىيە پائالىيەتلىرىگە يولسىزلىق بىلەن ئەگىشىپ، نازارەت قىلدى ۋە ئۇنىڭغا دەخلى- تەرۇز قىلدى. فىلىپپىن تەرەپ يەنە خۇاڭيەن ئارىلىغا بىر قانچە قېتىم ئادەم ئەۋەتىپ بايراق قادىدى ۋە مۇنار تىكلىدى، شۇنداقلا جۇڭگو تەرەپ خادىملىرىنى يولسىز ئەيىبلىدى، جۇڭگو تەرەپ ئىككى دۆلەتنىڭ دوستلۇقىنى نەزەردە تۇتۇپ، فىلىپپىن تەرەپنىڭ يۇقىرىقىدەك قىلمىشلىرى ئالدىدا ئۆزىنى قاتتىق تۇتۇۋالدى، شۇنىڭ بىلەن بىللە، دىپلوماتىيە يوللىرى ئارقىلىق فىلىپپىن تەرەپنىڭ خاتالىقىنى تۈزىتىپ، جۇڭگو زېمىنىغا دەخلى- تەرۇز قىلىشنى دەرھال توختىتىشنى تەلەپ قىلدى.

ئۇ مۇنداق دېدى: «لېكىن يېقىنقى كۈنلەردىن بۇيانقى ئەھۋال فىلىپپىن تەرەپنىڭ جۇڭگو زېمىنى بولغان خۇاڭيەن ئارىلىغا دەخلى-تەرۇز قىلىشنى ھەدەپ كۈچەيتىۋاتقانلىقىنى چۈشەندۈرۈپ بەردى. فىلىپپىن تەرەپ، ھەتتا 200 دېڭىز ملى مەخسۇس ئىقتىسادىي رايوننى باھانە قىلىپ، جۇڭگو زېمىنى بولغان خۇاڭيەن ئارىلىغا قارىتا ئاتالمىش ‹ باشقۇرۇش ھوقۇقى›نى ئاشكارا ئوتتۇرىغا قويدى. بۇنى جۇڭگو ھۆكۈمىتى ۋە خەلقى ھەرگىز قوبۇل قىلمايدۇ.»

شېن گوفاڭ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: خۇاڭيەن ئارىلى ئەزەلدىن جۇڭگو زېمىنى، ئۇنىڭ قانۇنىي ئورنى ئاللىبۇرۇن ئېنىق بېكىتىلگەن. «ب د ت دېڭىز-ئوكيان قانۇنى ئەھدىنامىسى» (تۆۋەندە قىسقارتىپ «ئەھدىنامە» دەپ ئاتىلىدۇ)نىڭ 121- ماددىسىغا ئاساسەن، خۇاڭيەن ئارىلى «تۆت ئەتراپى سۇ بىلەن ئورالغان، دولقۇن ئۆرلىگەندە سۇ يۈزىدىن ئېگىزلەپ تەبىئىي شەكىللەنگەن قۇرۇقلۇق رايونى» ،ھەرگىزمۇ يىل بويى سۇ يۈزىگە چىقمايدىغان قۇملۇق ياكى يوشۇرۇن خادا تاشلىق ئەمەس. تارىختا جۇڭگونىڭ نۇرغۇن ئەسىرلەردە جۇڭگونىڭ مەزكۇر ئارالغا نىسبەتەن ئىگىلىك ھوقۇقى بارلىقى خاتىرىلەنگەن. جۇڭگو ھۆكۈمىتى مەزكۇر ئارالغا نام بەرگەنلىكى ياكى مەزكۇر ئارالنىڭ نامىنى ئۆزگەرتكەنلىكىنى ئۈچ قېتىم رەسمىي ئېلان قىلغان، مانا بۇلارنىڭ ھەممىسى مەزكۇر ئارالغا نىسبەتەن ئۈنۈملۈك باشقۇرۇشنى يولغا قويۇشتىكى دۆلەت ھەرىكىتى ھېسابلىنىدۇ.

ئۇ مۇنداق دېدى: خەلقئارا جەمئىيەتمۇ خۇاڭيەن ئارىلىنىڭ جۇڭگو زېمىنى ئىكەنلىكىنى ئېتىراپ قىلىپ كەلگەن. فىلىپپىن ئۆزىنىڭ دۆلەت شۇغۇللىنىدۇ. ھازىرمۇ نۇرغۇن دۆلەت مۇشۇنداق پائالىيەت ئۆتكۈزۈشنى دۆلىتىمىز ھۆكۈمىتىگە ئىلتىماس قىلماقتا. مەزكۇر ئارال جۇڭگو ئارىلى سۈپىتىدە ئامېرىكا ئىشتىن سىرتقى سىمسىز رادىئو ھەۋەسكارلىرى بىرلەشمىسى تەرىپىدىن خەلقئارا ئىشتىن سىرتقى سىمسىز رادىئو DXCC چاقىرىش نومۇرى جەدۋىلىگە كىرگۈزۈلدى. خۇاڭيەن ئارىلىنىڭ جۇڭگوغا تەۋە ئىكەنلىكى توغرىسىدا فىلىپپىن تەرەپ باشقىچە پىكىرنى ئوتتۇرىغا قويغان ئەمەس.

بۇ باياناتچى مۇنداق دېدى: فىلىپپىن تەرەپ يېقىندا خۇاڭيەن ئارىلى فىلىپپىننىڭ 200 دېڭىز ملى خاس ئىقتىسادىي رايونى ئىچىدە ئىكەنلىكىنى، فىلىپپىننىڭ ئۇنىڭغا دېڭىز - ئوكيان باشقۇرۇش ھوقۇقى بارلىقىنى ئۇشتۇمتۇت ئوتتۇرىغا قويدى، فىلىپپىننىڭ بۇ تەشەببۇسى خەلقئارا قانۇنغا شۇنداقلا «ئەھدىنامە»نىڭ پرىنسىپلىرىغا خىلاپ. «ئەھدىنامە»نىڭ كىرىش سۆزىدە ئېنىق قىلىپ مۇنداق دەپ بەلگىلەنگەن: «ھەممە دۆلەتنىڭ ئىگىلىك ھوقۇقىغا مۇۋاپىق ئېتىبار بېرىلىشى كېرەك». «ئەھدىنامە» دىكى دېڭىز - ئوكيان باشقۇرۇش ھوقۇقىغا دائىر بەلگىلىمە زېمىن ئىگىلىك ھوقۇقى مەسىلىسىنى ھەل قىلىشقا مۇۋاپىق كەلمەيدۇ. «ئەھدىنامە»گە ئاساسەن، دېڭىز بويىدىكى دۆلەتلەر خاس ئىقتىسادىي رايوندا خاس ئىقتىسادىي رايوندىكى تەبىئىي بايلىقلارنى قىدىرىپ تەكشۈرۈش ۋە ئېچىشنى مەقسەت قىلغان ھوقۇقتىنلا بەھرىمەن بولالايدۇ. باشقا دۆلەت زېمىنىنىڭ قانۇنىي ئورنى مۇشۇ سەۋەبتىن ھەر قانداق تەسىرگە ئۇچرىماسلىقى كېرەك.

ئۇ مۇنداق دېدى: «خۇاڭيەن ئارىلى مەسىلىسى زېمىنغا بولغان ئىگىلىك ھوقۇقى مەسىلىسى، خاس ئىقتىسادىي رايوننى ئېچىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش دېڭىز - ئوكيان باشقۇرۇش ھوقۇقى مەسىلىسى، بۇ ئىككى مەسىلىنىڭ خاراكتېرى ۋە ماس كېلىدىغان قانۇن - تۈزۈملىرىمۇ ئوخشىمايدۇ، ھەممىنى بىر تاياقتا ھەيدەشكە بولمايدۇ، فىلىپپىن تەرەپنىڭ دېڭىز - ئوكيان باشقۇرۇش ھوقۇقى ئارقىلىق جۇڭگونىڭ زېمىن ئىگىلىك ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز قىلىشقا ئۇرۇنۇش سۈيىقەستى تامامەن پۇت تىرەپ تۇرالمايدۇ.»

شېن گوفاڭ مۇنداق دېدى: «ئەھدىنامە»گە ئاساسەن، ئالاقىدار دۆلەتلەرنىڭ خاس ئىقتىسادىي رايوندا تەكرارلىنىش كۆرۈلگەن ئەھۋالدا بىر دۆلەتنىڭ 200 دېڭىز ملى خاس ئىقتىسادىي رايونى ئۆز ئالدىغا چاكارلىشى كۆچكە ئىگە ئەمەس. جۇڭگو بىلەن فىلىپپىن ئوتتۇرىسىدىكى ھەرقايسىسىغا خاس ئىقتىسادىي رايونلارنىڭ دائىرىسىمۇ ئىككى تەرەپنىڭ خەلقئارا قانۇن پرىنسىپى ۋە مىزانلىرىغا ئاساسەن كېڭىشىش ئارقىلىق ئايرىلىشى كېرەك.

ئۇ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: «جۇڭگو ھۆكۈمىتى فىلىپپىن تەرەپنىڭ تارىخىي پاكىتقا، خەلقئارا قانۇنغا، جۇڭگونىڭ خۇاڭيەن ئارىلىغا بولغان زېمىن ئىگىلىك ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىپ، جۇڭگو زېمىنىغا قىلىۋاتقان دەخلى - تەرۇز قىلىش ھەرىكەتلىرىنى دەرھال

جۇڭگونىڭ ب د ت دا دائىمىي تۇرۇشلۇق ۋەكىللەر ئۆمىكى لى پېڭنىڭ ئافرىقىدىكى زىيارىتىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن كۈتۈۋېلىش يىغىنى ئۆتكۈزدى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، ب د ت، 21 - ماي تېلېگراممىسى. جۇڭگونىڭ ب د ت دا دائىمىي تۇرۇشلۇق ۋەكىللەر ئۆمىكى لى پېڭ زۇڭلىنىڭ ئافرىقىدىكى زىيارىتىنىڭ مۇۋەپپەقىيەتلىك بولغانلىقى مۇناسىۋىتى بىلەن مۇشۇ ئاينىڭ 20 - كۈنى كۈتۈۋېلىش يىغىنى ئۆتكۈزدى، كۈتۈۋېلىش يىغىنىغا ئافرىقا دۆلەتلىرىنىڭ ب د ت دا تۇرۇشلۇق ئەلچىلىرى ۋە مۇئاۋىن باش كاتىپ جىن يۇڭجيەن قاتارلىق ب د ت نىڭ يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلىرى قاتناشتى.

جۇڭگونىڭ ب د ت دا دائىمىي تۇرۇشلۇق مۇۋەققەت ۋەكىلى، باش ئەلچى ۋاڭ شۆشيەن مۇنداق دېدى: ئافرىقا جۇڭگوغا موھتاج، جۇڭگومۇ ئافرىقىغا موھتاج، خەلقئارا مۇناسىۋەت يەنىلا زىددىيەت بىلەن تولغان بۈگۈنكى كۈندە زومىگەرلىك ۋە زوراۋانلىق سىياسىيسى ۋە باي- نامراتلىق پەرقى داۋاملىق چوڭىيىش يەنىلا مەۋجۇت بولۇپ تۇرغان ئەھۋالدا، جۇڭگو بىلەن ئافرىقىنىڭ ئىتتىپاقلىق ۋە ھەمكارلىقىنى يەنىمۇ كۈچەيتىشى، دۇنيا تىنچلىقى ۋە ئورتاق راۋاجلىنىشنى ئىلگىرى سۈرۈشكە، تەرەققىي قىلىۋاتقان دۆلەتلەرنىڭ ھوقۇق- مەنپەئىتىنى قوغداشقا، تىنچ، مۇقىم، ئادىل، مۇۋاپىق بولغان خەلقئارا سىياسىي، ئىقتىسادىي يېڭى تەرتىپ ئورنىتىشقا پايدىلىق.

كامېروننىڭ ب د ت دا دائىمىي تۇرۇشلۇق مۇۋەققەت ۋەكىلى مۇپپىي ئافرىقا بىرلىكى تەشكىلاتى ۋە لى پېڭ زۇڭلى بۇ قېتىم زىيارەتتە بولغان ئافرىقا دۆلەتلىرىگە ۋەكالىتەن سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: لى پېڭ زۇڭلىنىڭ ئافرىقىدىكى يەتتە دۆلەتكە قىلغان مۇۋەپپەقىيەتلىك زىيارىتى بۇ دۆلەتلەر بىلەن جۇڭگونىڭ ھەمكارلىقىنى كۈچەيتتى، مەن بۇ خىل ھەمكارلىقنىڭ تېخىمۇ كۆپ خىل بولۇشىنى ھەم پۈتكۈل ئافرىقا چوڭ قۇرۇقلۇقىغا كېڭىيىشىنى ئۈمىد قىلىمەن.

ئىسرائىلىيە زۇڭلىسى پەلەستىن دۆلىتى قۇرۇشقا قارشى تۇردى

شىنخۇا ئاگېنتلىقى، يېرۇسالېم خەۋىرى. ئىسرائىلىيە زۇڭلىسى نېتانىياخۇ مۇشۇ ئاينىڭ 19 - كۈنى ئىسرائىلىيە پارلامېنتىنىڭ يازلىق يىغىنىدا سۆز قىلغاندا: ئىسرائىلىيىنىڭ ئىئوردان دەرياسىنىڭ غەربىي قىرغىقىدا پەلەستىن دۆلىتى قۇرۇشقا قەتئىي قارشى تۇرىدىغانلىقىنى تەكىتلىدى.

نېتانىياخۇ يەنە مۇنداق دېدى: ئىسرائىلىيىنىڭ ئىئوردان دەرياسىنىڭ غەربىي قىرغىقىدىكى پەلەستىن ئاھالىسىنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشىنى باشقۇرۇش ئويى بولمىسمۇ، لېكىن ئۇ ئۆزىنىڭ خەۋپسىزلىكىگە زىچ مۇناسىۋەتلىك ھەر قانداق زېمىندىن ھەرگىز ۋاز كەچمەيدۇ.

نېتانىياخۇ شۇنىڭ بىلەن بىللە يەنە، پەلەستىن تەرەپنىڭ ئىسرائىلىيە بىلەن بولغان ئۈزۈلۈپ قالغىنىغا ئىككى ئايغا يەتكەن تىنچلىق سۆھبىتىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى مۇراجىئەت قىلدى.

نېتانىياخۇ يەنە: ئىسرائىلىيە لىۋاننىڭ جەنۇبىدا قۇرغان «بىخەتەر رايون»دىن بىر تەرەپلىمە قوشۇن چېكىندۈرمەيدۇ، دېدى. ئۇ مۇنداق دەپ كۆرسەتتى: ئىسرائىلىيىنىڭ لىۋانغا نىسبەتەن ھېچقانداق زېمىن تەلىپى بولمىسىمۇ، ئىسرائىلىيە قوشۇن چېكىندۈرۈشتىن ئىلگىرى لىۋان قىسىملىرى ئالدى بىلەن ئۆز تەۋەلىكىدىكى «تېررورچىلار»نى ئۈنۈملۈك كونترول قىلىشى كېرەك.

سۈرەتتە: برازىلىيىدىكى ياشانغانلار ياشانغانلار ئۇنىۋېرسىتېتىدا ئومۇمىي خور ئېيتقاندىن كېيىن بىرلىكتە سۈرەتكە چۈشمەكتە.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى

گۆش بىلەن قاندەك يېقىن مۇھەببەت

(بېشى 1 - بەتتە)

ئاممىنىڭ ھاياتى ۋە مال- مۈلكىنى قاتتىق يەرتەۋرىگەندە بۇ قىسىمنىڭ

قويۇشتىكى دۆلەت ھەرىكىتى ھېسابلىنىدۇ.

ئۇ مۇنداق دېدى: خەلقئارا جەمئىيەتمۇ خۇاڭيەن ئارىلىنىڭ جۇڭگو زېمىنى ئىكەنلىكىنى ئومۇميۈزلۈك ئېتىراپ قىلىدۇ. نۇرغۇن دۆلەتتىن كەلگەن ئىشتىن سىرتقى سىمسىز رادىئو ھەۋەسكارلىرى ھۆكۈمىتىمىزنىڭ تەستىقىنى ئالغاندىن كېيىن بۇ ئارالغا كېلىپ سىمسىز رادىئو ئېكسپېدىتسىيە پائالىيىتى بىلەن ئارىلىغا بولغان زېمىن ئىگىلىك ھوقۇقىغا ھۆرمەت قىلىپ، جۇڭگو زېمىنىغا قىلىۋاتقان دەخلى - تەرۇز قىلىش ھەرىكەتلىرىنى دەرھال توختىتىپ، جەنۇبىي دېڭىز رايونىنىڭ تىنچلىقى، مۇقىملىقى ۋە جۇڭگو - فىلىپپىن دوستلۇق مۇناسىۋىتى ئومۇملۇقىنى قوغدىشىنى كۈچلۈك مۇراجىئەت قىلىدۇ.

مەركەزلىك تۈزەشنى ياخشى تۇتۇپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش لازىم

(بېشى 1 - بەتتە)

ئەمەلىي ئىشلار ئارقىلىق ئۇلارغا مىللىي بۆلگۈنچىلەرنىڭ ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق دۈشمىنى ئىكەنلىكىنى ھەقىقىي تۈردە تونۇتۇش كېرەك؛ ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداش، مىللىي بۆلگۈنچىلىككە ۋە قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەتلەرگە قارشى تۇرۇشتا ھەممە ئادەمنىڭ مەسئۇلىيىتى بار. شۇڭا مۇتلەق كۆپ ساندىكى ئامما چوقۇم ئىشىنىش ۋە تايىنىش، پارتىيىنىڭ فاڭجېن، سىياسەتلىرىنى ئومۇميۈزلۈك توغرا ئىجرا قىلىش، خەلقنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى ھەر خىل زىددىيەتلەرگە توغرا مۇئامىلە قىلىش ۋە ئۇنى ھەل قىلىشقا ماھىر بولۇش كېرەك.

قېيۇم باھاۋۇدۇن تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى قوغداش، مىللىي بۆلگۈنچىلەر ۋە قانۇنسىز دىنىي ھەرىكەتلەرگە قارشى تۇرۇشتىكى تىپلارنى داغدۇغىلىق تەشۋىق قىلىش، تىپلارنى باشلامچى قىلىش ئارقىلىق توغرا كەيپىياتنى جانلاندۇرۇپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى ئاكتىپ قوغدايدىغان بىر تۈركۈم تايانچلارنى يېتىشتۈرۈش لازىم. يەنە ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى، كومسومولنىڭ ياشلار ئىتتىپاقى، ئاياللار بىرلەشمىسى قاتارلىق ئاممىۋى تەشكىلاتلار يېزىلاردىكى «ئۈچ پېشقەدەم»لەر ۋە ئەتىۋارلىق دىنىي زاتلارنىڭ رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغداش خىزمىتىنى ھەمكارلىشىپ ياخشى ئىشلەش لازىم.

قېيۇم باھاۋۇدۇن مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىش توغرىسىدا توختىلىپ مۇنداق دېدى: مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسى ئۇنىڭ تۈرلۈك ۋەزىپىلىرىنى ئىنچىكە، پۇختا ئىشلەپلا قالماستىن، بۇ خىزمەتنى بوشاشتۇرماي ئايمۇئاي، يىلمۇيىل تۇتۇپ، داۋاملىق قايتا-قايتا تەربىيە ئېلىپ بېرىش لازىم. ئىجابىي تەربىيىنى ئاساس قىلىشتا چىڭ تۇرۇپ، ھەر مىللەت كادىرلار، ئاممىنىڭ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ئېڭىنى كۈچەيتىپ، ئۆزئارا ھۆرمەت قىلىش، ئۆزئارا ئىشىنىش، ئۆزئارا ئۆگىنىش، ئۆزئارا ياردەم بېرىش، ئۆزئارا قوللاشنى ئەمەلگە ئاشۇرۇش كېرەك. كۆپ خىل شەكىل ۋە ئۇسۇل قوللىنىپ، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى قانات يايدۇرۇپ، ئۇنىڭ تەسىرلەندۈرۈش كۈچى ۋە جەلپ قىلىش كۈچىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈش، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىدىكى ئىلغار تىپلارنى تىكلەپ، ئۈلگىنىڭ رولىنى جارى قىلدۇرۇش لازىم. مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىپ، ئاممىنىڭ تۇرمۇشىغا كۆڭۈل بۆلۈپ، ئاما ئۈچۈن ھەقىقىي، ئەمەلىي، ياخشى ئىش قىلىپ بېرىپ، ئىدىيىۋى تەربىيىنى ئەمەلىي مەسىلىلەرنى ھەل قىلىش بىلەن بىرلەشتۈرۈش كېرەك. يەنە نۆۋەتتە قانات يايدۇرۇلۇۋاتقان مەركەزلىك تۈزۈش خىزمىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، كۆمۈ دىققەت قىلىش كېرەك.

قېيۇم باھاۋۇدۇن تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: ياشلار، ئۆسمۈرلەرگە بولغان تەربىيىنى ستراتېگىيىلىك يۈكسەكلىكتە تۇرۇپ تونۇش ۋە كۈچەيتىش، ياشلار، ئۆسمۈرلەرنىڭ ئەخلاق تەربىيىسى، ۋەزىيەت تەربىيىسى، پارتىيىنىڭ فاڭجېن، سىياسەتلىرى تەربىيىسى، ۋەتەنپەرۋەرلىك تەربىيىسى ۋە ئىجتىمائىي ئومۇمىي ئەخلاق تەربىيىسىنى ياخشى تۇتۇش لازىم. مەكتەپلەردە ئوقۇتقۇچىلار، دەرسلىك ۋە سىياسىي خىزمەت قوشۇنىنىڭ قۇرۇلۇشىنى ياخشى تۇتۇش لازىم.

قېيۇم باھاۋۇدۇن تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: 3-بەش يىللىق قانۇن ساۋاتلىرىنى ئومۇملاشتۇرۇش خىزمىتىگە ئەھمىيەت بېرىش ۋە كۈچەيتىش، خادىم ۋە خىراجەتنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش، قانۇن ساۋاتلىرىنى ئومۇملاشتۇرۇش تەربىيىسىنى مەركەزلىك تۈزەش، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسى، مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى بىلەن بىرلەشتۈرۈپ، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ قانۇن ئېڭى ۋە قانۇنچىلىق قارىشىنى ئۈزلۈكسىز كۈچەيتىپ، قانۇن قورالىدىن پايدىلىنىپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ئىجتىمائىي مۇقىملىقىنى قوغدىشىمىز لازىم.

قېيۇم باھاۋۇدۇن تەكىتلەپ مۇنداق دېدى: يېزا مەدەنىيەت بازىسىنى مەھكەم ئىگىلەپ، يېزا، كەنت مەدەنىيەت پونكىتى، ئۆيىنى پىلانلىق قۇرۇپ، يۇقىرى ساپالىق خادىملارنى سەپلەپ، خىراجەت، مۇئەسسەسە، باشقۇرۇش خىزمەتلىرىنى پەيدىنپەي مۇكەممەللەشتۈرۈش لازىم. مەدەنىيەت بازارلىرىنى تەرتىپكە سېلىشتا تۈزۈم ئورنىتىپ تارماقلارنى پائال ماسلاشتۇرۇش لازىم. ئاخبارات ئورۇنلىرى توغرا جامائەت پىكرى يېتەكچىلىكىدە چىڭ تۇرۇشى، مۇھىم. تۇيغۇن مەسىلىلەردە ئۆتكەلنى قاتتىق ئىگىلەپ، خاتالىق يۈز بېرىشتىن ساقلىنىشى لازىم.

ئېلانلار

دەلشات لېتىپ: سىز 1996-يىل 3-ئاينىڭ 20-كۈنى ئۈرۈمچىدىن چىقىپ كېتىپ، تاھازىرغىچە قايتىپ كەلمىگەنلىكىڭىز ئۈچۈن، ئاپالىڭىز ئايگۈل ئىسمائىل ئىنتايىن ئەنسىرىگەنلىكتىن، تەلەپ قىلىپ مەھكىمىسىگە ئەرز سۇندى. گېزىتتە ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن 60-كۈن ئىچىدە مەھكىمىسىگە ياكى ئۆزىڭىز تۇرۇشلۇق جايدىكى خەلق سوت مەھكىمىسىگە بېرىپ نىكاھ مۇناسىۋىتىڭىز توغرىسىدا ئۆز پىكرىڭىزنى بەرمىسىڭىز سىرتىڭىزدىن ھۆكۈم ئارقىلىق بىر تەرەپ قىلىمىز.

ئۈرۈمچى شەھەر سايباغ رايونلۇق خەلق سوت مەھكىمىسى

ئۈرۈمچى شەھىرى ئۈچكۆك يېمەكلىك بېيجۇسودىن بېرىلگەن پەردە سۇلايمان نامىدىكى 650103580615240 نومۇرلۇق سالاھىيەت گۇۋاھنامىسىنى يوقاتتىم. ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن ئىناۋەتسىز.

شىنجاڭ داشۆسىدىن بېرىلگەن 966108، 963311، 952907، 966061، 953011 نومۇرلۇق ئوقۇغۇچىلىق كىنىشكىسىنى يوقاتتىم. ئېلان قىلىنغان كۈندىن ئېتىبارەن ئىناۋەتسىز.

(بېشى 1 - بەتتە)

دېھقانلار ئارىسىدا پەن مەدەنىيەت، قانۇننى ئومۇملاشتۇرۇش ۋە ئىدىيە - ئەخلاق تەربىيىسى ئېلىپ باردى، تەشۋىقاتقا 30 ئاپتوموبىل (قېتىم) چىقاردى، 2000 پارچىدىن كۆپرەك تەشۋىقات قوللانمىسى تارقاتتى.

دېھقانلارنىڭ نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ، بېيىشىغا ياردەم بېرىش

قىسىم رەھبەرلىكى دېھقانلارنىڭ نامراتلىقتىن قۇتۇلۇپ، بېيىشىدىكى ياخشى يېتەكچىسى ۋە مەسلىھەتچىسى بولۇپ كەلدى. يۇقىرىقى قېچىچى كەنتىدىكى جۇمە بارات كەنتتە بىر پىششىقلاش زاۋۇتى قۇرۇشنى ئويلىغان بولسىمۇ، مەبلەغ، تېخنىكا جەھەتتىن قىيىنچىلىققا دۇچ كەلگەنىدى. بۇ كەنتتە نامراتلارغا يار-يۆلەك بولۇپ، قىيىنچىلىقى بارلارغا ياردەم بېرىپ كېلىۋاتقان قىسىم رەھبەرلىكى بۇ ئەھۋالدىن خەۋەر تاپقاندىن كېيىن ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرگە مەبلەغ، تېخنىكا جەھەتتىن يار-يۆلەك بولدى ھەمدە كوماندىر - جەڭچىلەرنى ئەۋەتىپ زاۋۇت ئۆيىنى سېلىشقا ياردەم بەردى. ماشىنا -ئۈسكۈنىلەرنى قۇراشتۇرۇپ بېرىپ، تېخنىكا ئۆگەتتى. بۇنىڭ بىلەن جۇمە باراتنىڭ بېيىش يولى بارغانسېرى كېڭەيدى، يىللىق ساپ كىرىمى ئىلگىرىكى بىر نەچچە يۈز يۈەندىن بىراقلا 12 مىڭ يۈەنگە يەتكۈزدى.

قىسىم بىر تەرەپتىن داۋالاش ئەترىتى ئەۋەتىپ، كەنتتە كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىپ، ئاغرىقلارنى داۋالىدى، 50 مىڭ يۈەندىن كۆپرەك مەبلەغ جۇغلاپ، جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى، قەشقەر يېڭىشەھەر ناھىيىلىك پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ ياردەم بېرىشى ئارقىسىدا سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشى ئېلىپ باردى. بۇنىڭ بىلەن كەنت بويىچە 2000 دىن كۆپرەك دېھقان ۋە يېقىن ئەتراپتىكى ئۈچ مىللىي باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ ئوقۇتقۇچى،ئوقۇغۇچىلىرى تۇرۇۋا سۇيى ئىچىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە بولدى.

كوماندىر-جەڭچىلەر دېھقانلارنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇپ بېيىشقا يېتەكلەشتە يەنە بېيىش ئۇچۇرلىرى بىلەن تەمىنلەپ تۇردى. دېھقانلارنىڭ ئىلمىي ئۇسۇلدا تېرىقچىلىق قىلىشىغا ياردەم بېرىپ، دېھقانلارنى بازار ئىگىلىكىدىن ئىبارەت چوڭ سەھنىگە يېتەكلىدى.

ئاممىنىڭ ھاياتى ۋە مال- مۈلكىنى قوغداش

بۇ قىسىم بىر قانچە يىلدىن بۇيان، ئاممىنىڭ ھاياتى ۋە مال-مۈلكى خەتەرلىك ئەھۋالدا قالغاندا، دەرھال قۇتقۇزۇشقا ئاتلىنىپ، ئاممىنىڭ ھاياتى ۋە مال - مۈلكىنى قوغدىدى. 1987-يىلى 7-، 8-ئايلاردا ھاۋا پەۋقۇلئاددە ئىسسىپ كېتىپ، يامغۇر توختىماي ياغدى. ئۇنىڭ ئۈستىگە پامىر ئېگىزلىكى ۋە تەڭرىتاغلىرىدىكى قار-مۇزلار ئېرىپ، قىزىل دەرياسىغا تارىختا ئاز كۆرۈلگەن پەۋقۇلئاددە زور كەلكۈن كەلدى. شېكەركۆل سۇ ئامبىرىنىڭ سۇ قاچىلاش سىغىمچانلىقى 74 مىليون كۇب مېترغا يېتىپ، 50 مىليون كۇب مېترلىق ئېھتىيات سىزىقىدىن ئېشىپ كېتىپ، تۆۋەن ئېقىندىكى 140 مىڭ ھەر مىللەت ئاممىسىنىڭ ھاياتى ۋە مال - مۈلكىنىڭ بىخەتەرلىكىگە بىۋاسىتە تەھدىت پەيدا قىلدى. قىسىم بۇيرۇقنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن يېرىم سائەتكە يەتمىگەن ۋاقىت ئىچىدىلا شېكەركۆلگە چاقماق تېزلىكىدە يول ئالدى. دەل مۇشۇ مەزگىلدە قىسىم باشلىقى لىۋ مېڭشېنىڭ ئايالى ئەمدىلا يەڭگىگەن، 9-ليەندىكى بەنجاڭ خەن جيەنشىن ئانىسىنىڭ قازا قىلىپ كەتكەنلىك تېلېگراممىسىنى تاپشۇرۇۋالغان، يەتتە كادىر تۇغقان يوقلاش ئۈچۈن ئاپتوموبىل ۋە ئايروپىلان بېلىتىنى سېتىۋېلىپ سەپەر تەييارلىقىنى قىلىۋاتقانىدى. لېكىن ئۇلار بۇيرۇقنى تاپشۇرۇۋالغاندىن كېيىن ئىككىلەنمەيلا كەلكۈنگە تاقابىل تۇرۇشنىڭ 1-سېپىگە ئاتلاندى. كوماندىر-جەڭچىلەر ھەر كۈنى لايدا 14 سائەتتىن كۆپرەك كەلكۈنگە تاقابىل تۇرۇش ماددىي ئەشيالىرىنى توشۇپ، ئون نەچچە كېچە-كۈندۈز تالادا يېتىپ - قوپۇپ ئىشلىدى.ھەربىي، خەلقنىڭ ئورتاق تىرىشچانلىقى ئارقىسىدا ئاخىرى يار ئېغىزى ئېتىلىپ، كەلكۈنگە تاقابىل تۇرۇش، ئاپەتتىن قۇتقۇزۇشنىڭ غەلىبىسى قولغا كەلتۈرۈلدى.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان جەنۇبىي شىنجاڭ رايونىدا كۆپ قېتىم يەر تەۋرىدى. ئۇلۇغچات، قەشقەر كونىشەھەر ناھىيىلىرىدە قاتتىق يەر تەۋرىگەندە بۇ قىسىمنىڭ كوماندىر-جەڭچىلىرى 1- بولۇپ يەر تەۋرىگەن رايونغا بېرىپ، ئون نەچچە قېتىملىق قالدۇق يەر تەۋرەشلەرگە قارىماي ئۇدا 15 كېچە-كۈندۈز جەڭ قىلىپ، باش سىياسىي بۇنىڭ ئومۇمىي ئۇقتۇرۇش قىلىپ تەقدىرلىشىگە ئېرىشتى. بۇلتۇر 3-ئاينىڭ 19-كۈنى، بۇ يىل 1-ئاينىڭ 21-كۈنى پەيزاۋاتتا ئالتە بالدىن يۇقىرى يەر تەۋرىگەندە، بۇ قىسىم ئاپەت رايونغا يېتىپ بېرىپ، ئاپەت رايونىدىكى خەلقنىڭ ھاياتى ۋە مال- مۈلكىنىڭ بىخەتەرلىكىنى قوغداش ۋە يۇرت-ماكانىنى قايتىدىن قۇرۇشقا پائال ياردەم بېرىپ، ئۆچمەس تۆھپە ياراتتى.

ئۆزئارا ئەپۇ سوراش، ئۆزئارا يول قويۇش

قىسىم كۆكتات يېرىنى سۇغىرىشقا شۇ يەردىكى ئاما بىلەن بىر ئۆستەڭنىڭ سۈيىنى ئىشلىتىدىغان بولغاچقا، بەزىدە ئۇقۇشماسلىق يۈز بېرىپ قالاتتى.

قىسىم سۇ ماجىراسىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن يۈز نەچچە مىڭ يۈەن پۇل ئاجرىتىپ ئىككى قۇدۇق قېزىپ، ئۆزىگە يېتەرلىك سۇغا كاپالەتلىك قىلدى ۋە سۇ قىس چاغلاردا ئاممىغا سۇ جەھەتتىن ياردەم بېرىپ تۇردى. قىسىم پارتكومى ئەمەلىيەت داۋامىدا، ئالدى بىلەن كوماندىر - جەڭچىلەرنىڭ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى ئاڭلىق كۈچەيتىشىنىڭ ئىدىيىۋى ئاساسىنى پۇختىلاش كېرەكلىكىنى چوڭقۇر تونۇپ يەتتى. قىسىمنىڭ ھەر نۆۋەتلىك پارتكوملىرى «مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا ئەھمىيەت بەرمىگەن بەنزە لاياقەتسىز بەنزە» دېگەننى ئۆزىگە قىبلىنامە قىلىپ كەلدى ھەم مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى خىزمىتىنى قىسىمدىكى ئورۇن ۋە شەخسلەرنىڭ خىزمەت نەتىجىسىنى سىناشنىڭ بىر تۈرلۈك مۇھىم مەزمۇنى قىلدى.

قىسىم ئۇيغۇرچە دائىم ئىشلىتىلىدىغان 100 سۆز ئۆگىنىۋېلىش ۋە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا ئائىت بىلىملەرنى ئۆگىنىشنى ھەر بىر كوماندىر - جەڭچىنىڭ زۆرۈر دەرسلىكى قىلىپ، قەرەللىك مۇسابىقە ۋە تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىپ، قىسىمنىڭ خەلق بىلەن بولغان مۇناسىۋىتىنى ئۈزلۈكسىز كۈچەيتتى.

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىجياڭ كوچىسى 1 - نومۇر. تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200. ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028. پوچتا نومۇرى: 830051. گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ. پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)

شىنجاڭ گېزىتى

新疆日报 （维吾尔文）

(بۇ سان ئالتە بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65—0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل
ماي
24
شەنبە

ئۈرۈمچىنىڭ ھاۋارايى: كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا ئوچۇق بەزىدە بۇلۇتلۇق بولىدۇ، تېمپېراتۇرا 28℃ - 16℃ بولىدۇ، ئۈچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

ئاپتونوم رايون رەھبەرلىرى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارنىڭ مەسئۇللىرى بىلەن چۆللىشىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش بويىچە مەسئۇلىيەتنامە ئىمزالىدى

ئۆز مۇخبىرىمىز مۇھەممەت نىياز خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم دائىمىي كومىتېتىنىڭ ئەزاسى ئابدۇرېھىم ھامىد، ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ باشلىقى مەتنىمىن زاكىر 5-ئاينىڭ 23-كۈنى چۈشتىن كېيىن ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى بىناسىدا نازارەت، ئىدارىلەر ۋە بىڭتۇەن، قوراللىق ساقچى قىسىم مەسئۇللىرى بىلەن ئاپتونوم رايونىمىزدا چۆللىشىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش، قۇملىشىشنى تىزگىنلەش خىزمىتىدە باسقۇچلۇق نەتىجىنى قولغا كەلتۈرۈش بويىچە مەسئۇلىيەتنامە ئىمزالىدى. جايلار بۇ مەسئۇلىيەتنامىگە ئاساسەن، ئۆز يېرىنىڭ چۆللىشىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش، قۇملىشىشنى تىزگىنلەش خىزمىتىدە باسقۇچلۇق نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن سۇ قۇرۇلۇشى مەركەز قىلىنغان ئونىۋېرسال ئوڭشاشقا، دېھقانچىلىق، ئورمانچىلىق، چارۋىچىلىق، قوشۇمچە كەسىپ، بېلىقچىلىقنى ئومۇميۈزلۈك راۋاجلاندۇرۇشقا سېلىنىدىغان مەبلەغنى، ۋەزىپىنى، قۇرۇلۇشنى تاماملاش ۋاقتىنى ھۆددىگە ئېلىشقا، قۇرۇلۇشنىڭ سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىشقا مەسئۇل بولىدۇ.

مەسئۇلىيەتنامىگە ئىمزا قويۇش ۋاقتىدا ئابدۇرېھىم ھامىد جايلاردىن ئومۇمىي خەلقنىڭ چۆللىشىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش، قۇملىشىشنى تىزگىنلەش ئېڭىنى كۈچەيتىپ، ياخشى ئېكولوگىيىلىك مۇھىتنى قوغداپ ۋە يارىتىپ، ئەسىر ھالقىيدىغان مۇھىت ئاسراش نىشانىغا يېتىش ئۈچۈن كۈرەش قىلىشنى تەلەپ قىلدى.

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمىتىنى يەنىمۇ ياخشى ئىشلەش توغرىسىدىكى بىر قانچە پىكرى

(1997 - يىل 1 - ئاينىڭ 11 - كۈنى)

پارتىيە 14-نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 6-ئومۇمىي يىغىنىدا نۆۋەتتىكى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى بىر مەزگىلدىكى سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى توغرىسىدا، ئاساسلىقى، ئىدىيە، ئەخلاق، مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى توغرىسىدا ستراتېگىيىلىك ئورۇنلاشتۇرۇش ئېلىپ بېرىلدى. 6-ئومۇمىي يىغىننىڭ روھىنى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇپ، سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەتنى گۈللەندۈرۈش خەلقنىڭ كۈنسايىن ئېشىپ بېرىۋاتقان مەنىۋى مەدەنىيەت ئېھتىياجىنى ئۈزلۈكسىز قاندۇرۇپ، پۈتۈن مىللەتنىڭ ئىدىيە، ئەخلاق، مەدەنىيەت ساپاسىنى ئۆستۈرۈپ، سوتسىيالىستىك ماددىي مەدەنىيەت ۋە مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈشتە ئىنتايىن مۇھىم ئەھمىيەتكە ئىگە.

1. ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمىتىنىڭ ۋەزىيىتى ۋە ۋەزىپىسى

(1) سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەت پارتىيىمىز رەھبەرلىكىدىكى ئىنقىلاب ۋە قۇرۇلۇش ئىشلىرىنىڭ مۇھىم تەركىبىي قىسمى، مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىدىكى مۇھىم سەپ. سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەت ئۆزىنىڭ ئۆزگىچە شەكلى ۋە جەزبىدارلىقى بىلەن ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئىشلىرى ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىدىكى رېئال تۇرمۇشنى ئەكس ئەتتۈرۈپ، خەلقنىڭ تارىخ يارىتىشتىكى جەسۇرانە روھىنى مەدھىيىلەپ، جاللىق، تەسىرلىك بەدىئىي ئوبرازلارنى يارىتىپ، مىللىي روھنى ئۇرغۇتۇش، ئەخلاق-پەزىلەتنى يېتىلدۈرۈش، ئېستېتىك تۇيغۇنى ئاشۇرۇش، مەدەنىيەت تۇرمۇشنى بېيىتىش، كىشىلەرنى ھەقىقەتكە، ياخشىلىققا ۋە گۈزەللىككە ئىنتىلىشكە يېتەكلەشتە باشقىلار ئورۇنبىيالمايدىغان رول ئوينايدۇ. ئەدەبىيات-سەنئەت سوتسىيالىستىك غايىلىك، ئەخلاقلىق، مەدەنىيەتلىك، سوتسىيالىزم قۇرۇش ئىشلىرىغا پائال ئاتلىنىشقا رىغبەتلەندۈرۈشتەك شەرەپلىك بۇرچنى ئۈستىگە ئالغان.

(2) 1992-يىلى يولداش دېڭ شياۋپىڭنىڭ جەنۇبنى كۆزدىن كەچۈرگەندە قىلغان سۆزىنىڭ ئېلان قىلىنغانلىقى ۋە پارتىيە 14-قۇرۇلتىيىنىڭ ئېچىلغانلىقى دۆلىتىمىزنىڭ ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئىشلىرى ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ يېڭى باسقۇچقا كىرگەنلىكىدىن دېرەك بەردى. ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش دائىرىسىنى كېڭەيتىش، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكىنى راۋاجلاندۇرۇش ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىغا يېڭى ھاياتىي كۈچ بەخش ئەتتى. كەڭ ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرى پارتىيە بىلەن بىر نىيەت-بىر مەقسەتتە بولدى، خەلق بىلەن قان-قېرىنداشلىق مۇناسىۋىتى ئورناتتى، بۇنىڭ بىلەن ئەدەبىيات-سەنئەت سېپىدىكىلەر روھلاندى، ئىجادىيەت گۈللەندى، قوشۇن زورايدى، ئىشلار گۈللەپ ياشنىدى. ئەدەبىيات-سەنئەت تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىدا ئىلگىرىلەش بولدى، باشقۇرۇش خىزمىتى كۈچەيدى، ئەدەبىيات-سەنئەت ئەسەرلىرىنىڭ سانى كۆپەيدى، سۇژېت، ژانىر، شەكىل، ئۇسلۇب كۆپ خىللاشتى، ئاساسىي مېلودىيە كۈنسايىن گەۋدىلەندى، خەلقنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشى بېيىدى. شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتى جىددىي ھەل قىلىشقا تېگىشلىك بىر مۇنچە مەسىلىلەرگىمۇ دۇچ كەلدى. ئومۇمىي جەھەتتىن قارىغاندا، ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتى دەۋرنىڭ ئالغا ئىلگىرىلەش تەلىپىگە ماسلىشىپ ماڭالمايۋاتىدۇ، نادىر ئەسەرلەر دېگەندەك كۆپ ئەمەس، ئەدەبىيات-سەنئەتنى ئىسلاھ قىلىش ۋە ئىلگىرىلىگەن ھالدا ئۆستۈرۈشكە توغرا كېلىدۇ. بىز بۇ مەسىلىلەرگە ئەھمىيەت بېرىپ، ئەستايىدىل ھەل قىلىشىمىز كېرەك.

(3) ئەسىر ھالقىيدىغان ئۇلۇغۋار نىشاننى ئومۇميۈزلۈك ئەمەلگە ئاشۇرۇش ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىنىڭ زور دەرىجىدە يۈكسىلىشىگە ۋە تەرەققىي قىلىشىغا جىددىي موھتاج. ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى مەركەز قىلىپ، سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكىنى، سوتسىيالىستىك دېموكراتىيىنى ۋە سوتسىيالىستىك مەنىۋى مەدەنىيەتنى راۋاجلاندۇرۇش ئۇلۇغ مۇساپىسىدە، ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىنى كەڭ زېمىنغا ئىگە قىلغىلى، ئۇنىڭدا نى-نى ئىشلارنى قىلغىلى بولىدۇ. نۆۋەتتىكى ۋە بۇنىڭدىن كېيىنكى بىر مەزگىلدىكى ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتىنىڭ مۇھىم ۋەزىپىسى كىشىلەرنى مۇنەۋۋەر ئەسەرلەر ئارقىلىق ئىلھاملاندۇرۇشتا چىڭ تۇرۇپ، جۇڭگوچە سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈپ ۋە راۋاجلاندۇرۇپ، خەلق ئاممىسىنىڭ كۈنسايىن ئېشىپ بېرىۋاتقان مەنىۋى مەدەنىيەت ئېھتىياجىنى قاندۇرۇپ، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئىشلىرى ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن ياخشى مەدەنىيەت مۇھىتى بەرپا قىلىشتىن ئىبارەت.

2. ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتىنىڭ يېتەكچى ئىدىيىسى، فاڭجېنى ۋە پرىنسىپى

(4) سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈش ۋە راۋاجلاندۇرۇش ئۈچۈن، ماركسىزم-لېنىنىزم، ماۋزېدۇڭ ئىدىيىسىنى ۋە دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى يېتەكچى قىلىشتا، بىر مەركەز، ئىككى ئاساسىي نۇقتىدىن ئىبارەت ئاساسىي لۇشيەنىدە چىڭ تۇرۇپ، ئاڭلىق ھالدا ئۇنى پۈتۈن پارتىيە، پۈتۈن مەملىكەت خىزمىتى ئومۇمىيلىقىغا بويسۇندۇرۇش ۋە ئۇنىڭ ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇش كېرەك. ماركسىزملىق ئەدەبىيات-سەنئەت نەزەرىيىسىنى تىرىشىپ ئۆگىنىپ ۋە تەتبىقلاپ، تۇرمۇشنىڭ ماھىيىتىنى تونۇپ، دەۋر روھىنى ئىگىلەپ، خىزمەت ئەمەلىيىتىگە يېتەكچىلىك قىلىپ، ئەڭ ياخشى مەنىۋى ئوزۇقلۇقنى خەلققە تەقدىم قىلىش كېرەك.

(5) پارتىيىنىڭ ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتى توغرىسىدىكى فاڭجېن ۋە پرىنسىپلىرىنى ئاكتىپ، ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇش كېرەك. خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش، سوتسىيالىزم ئۈچۈن خىزمەت قىلىش يۆنىلىشىدە چىڭ تۇرۇش؛ بارچە گۈللەر تەكشى ئېچىلىش، ھەممە ئېقىملار بەس-بەستە سايراش فاڭجېنىدا چىڭ تۇرۇش لازىم. خىزمەت داۋامىدا گۈللەندۈرۈشكە ئەھمىيەت بېرىش، ئىنتىپاقلىشىپ غەيرەتنى قوزغاشتا چىڭ تۇرۇش؛ ئاساسىي مېلودىيىنى ياڭرىتىش، كۆپ خىللاشتۇرۇشنى تەشەببۇس قىلىشتا چىڭ تۇرۇش؛ تۇرمۇشقا، ئەمەلىيەتكە چوڭقۇر چۆكۈپ، خەلق ئاممىسى بىلەن زىچ ئالاقە باغلاشتا چىڭ تۇرۇش؛ ئىجتىمائىي ئۈنۈمنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇپ، ئىجتىمائىي ئۈنۈم بىلەن ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى تىرىشىپ بىرلىككە كەلتۈرۈشتە چىڭ تۇرۇش؛ بىر قولدا گۈللەندۈرۈشنى، بىر قولدا باشقۇرۇشنى تۇتۇشتا چىڭ تۇرۇش، ۋارىسلىق قىلىش، يېڭىلىق يارىتىش، ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش يولىغا مېڭىشتا چىڭ تۇرۇش لازىم.

ئەدەبىيات-سەنئەت سوتسىيالىستىك غايىلىك، ئەخلاقلىق، مەدەنىيەتلىك،
ئىنتىزامچان پۇقرالارنى يېتىشتۈرۈش، خەلق ئاممىسنى جۇڭگوچە

دېگەندەك كۆپ ئەمەس، ئەدەبىيات-سەنئەتنى ئىسلاھ قىلىش ۋە
باشقۇرۇشتا ۋەزىپە يەنىلا ناھايىتى ئېغىر، قوشۇننىڭ ساپاسىنى يەنىمۇ

ۋە دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى
يېتەكچى قىلىشتا، پارتىيىنىڭ «بىر مەركەز، ئىككى ئاساسىي نۇقتا»

ئىشىكنى ئېچىۋېتىش يولىغا مەڭگۈشتا چىڭ تۇرۇش لازىم.

(ئاخىرى 6 - بەتتە)

ئاپتونوم رايون رەھبەرلىرى «لېي فېڭدىن ئايرىلغان كۈنلەر» ناملىق فىلمنى كۆردى

ئۈز مۇخبىرىمىز مۇھەممەتئىمىن ئۇبۇل خەۋەر قىلىدۇ: مۇشۇ ئاينىڭ 22 - كۈنى كەچتە ئاپتونوم رايون رەھبەرلىرىدىن ۋاڭ لېچۈەن، قېيۇم باھاۋۇدۇن، جاڭ ۋېنيۇ، ئەسقەت كەرىمباي، ۋاڭ چۈەنيۇ، خەلچەم ئىسلام، چېن دېمىن، خۇجىيايەن، شۈي پېڭ، خوجىخان ھاكىمۇۋ، پاشا ئىشان، بوتاي قاتارلىقلار ئىلمىزدە ئىشلەنگەن ھېكايە فىلىم «لېي فېڭدىن ئايرىلغان كۈنلەر»نى كۆردى.

«لېي فېڭدىن ئايرىلغان كۈنلەر» بېيجىڭ ياشلار كىنو ستۇدىيىسى بىلەن بېيجىڭ زېجىڭ كىنو ئىشلىرى شىركىتى بىرلىكتە ئىشلىگەن نادىر ھېكايە فىلىم بولۇپ، ئۇنىڭدا باشقىلارنىڭ قىيىنچىلىقىنى ئۆزىنىڭ ئەمەلىيەت، بەدىئىيلىك ۋە ھوزۇرلىنىش بىر گەۋدىلەشتۈرۈلگەن. فىلىمدە لېي فېڭنىڭ سەپدىشى چياۋ ئەنشەننىڭ بىر قېتىم ماشىنا ھەيدەۋېتىپ بىخەستەلىكتىن لېي فېڭنىڭ قۇربان بولۇشىغا سەۋەبچى بولۇپ قالغانلىقى، بۇ ئىش سەۋەبلىك قەلبى ئۆرتەنگەن چياۋ ئەنشەننىڭ ئۆلۈۋېلىش ئارقىلىق گۇناھىنى يۇيماقچى بولغانلىقى، كېيىن رەھبەرلەرنىڭ ئىلھاملاندۇرۇشى ۋە سەپداشلىرىنىڭ ياردىمى، تەسەللىي بېرىشى بىلەن لېي فېڭچە كىشلەردىن بولۇپ، باشقىلارنىڭ ئىشىنى ئۆزىنىڭ ئىشى، باشقىلارنىڭ قىيىنچىلىقىنى ئۆزىنىڭ قىيىنچىلىقى دەپ بىلگەنلىكى، بارلىقىنى جەمئىيەت ۋە خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىشقا بېغىشلىغانلىقىدەك ئالىيجاناب خىسلىتى تەسۋىرلەنگەن. ھازىر 56 ياشقا كىرگەن چياۋ ئەنشەن لياۋنىڭ ئۆلكىسى تېلىڭ شەھىرىدىكى پېنسىيىگە چىققان شوپۇر. ئۇ 30 نەچچە يىلدىن بۇيان باشقىلارغا ياردەم بېرىپ ياخشى ئىش قىلىشنى، لېي فېڭ بەنگە شان - شەرەپ كەلتۈرۈشنى ئىزچىل داۋاملاشتۇرۇپ، لېي فېڭ روھىنىڭ تارقاتقۇچىسى بولۇپ كەلدى. بۇ فىلىم مۇشۇ ئاينىڭ ئاخىرىدا ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر مىللەت تاماشىبىنلىرى بىلەن يۈز كۆرۈشىدۇ.

ئاپتونوم رايونىمىز دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىشكە دائىر لايىھىنى ئوتتۇرىغا قويدى

ئۈز مۇخبىرىمىز جاڭ چۈاڭداۋ خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايون مەركىزىنىڭ دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى ھەقىقىي ياخشى ئىشلەش توغرىسىدىكى قارارىنى ئىزچىللاشتۇرۇش ئۈچۈن، 5- ئاينىڭ 12 - كۈنى ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىشكە دائىر لايىھىسنى رەسمىي ئوتتۇرىغا قويدى.

يولغا قويۇش لايىھەسىدە مۇنۇلار تەكىتلەندى: دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى ئەستايىدىل ياخشى ئىشلەش- نۆۋەتتە يېزا خىزمىتىدىكى چوڭ ئىش، ھەر دەرىجىلىك پارتىيە، ھۆكۈمەت رەھبەرلىرىدىن مەركەزنىڭ دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى ھەقىقىي ياخشى ئىشلەش توغرىسىدىكى قارارىنىڭ روھىنى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇش، ئەمەلىيلەشتۈرۈش تەلەپ قىلىندۇ.

بىرىنچى، مەركەزنىڭ قارارىنىڭ روھىنى ئۆگىنىپ، چوڭقۇر تەشۋىق قىلىپ، ئۇنى كادىرلار ۋە ئاممىغا يەتكۈزۈش لازىم.

ئىككىنچى، دېھقانلارنىڭ سېلىقىغا چېتىلىدىغان ھۆججەت ۋە تۈرلەرنى ئېنىقلاش خىزمىتىنى ياخشى تۇتۇش لازىم. دېھقانلارنىڭ سېلىقىغا چېتىلىدىغان ھۆججەت ۋە تۈرلەرنى ئېنىقلاشنى مەركەزنىڭ قارارىنى ئىزچىللاشتۇرۇش، يېزىلاردىكى ئۈچ قالايمىقان بولۇش ئەھۋالىنى تۈزەشتىكى مۇھىم نۇقتا سۈپىتىدە تۇتۇش لازىم. شۇنىڭ بىلەن بىللە، ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك ئورگانلاردىن باشلامچىلىق رول ئوينىپ، ئىشنى باشتىن تۇتۇپ، ئالاقىدار تارماقلارنىڭ دېھقانلارنىڭ سېلىقىغا چېتىلىدىغان بەلگىلىمىلىرىنى بىر قېتىم تەلتۆكۈس ئىنقىلاپ چىقىش ۋە 6 - ئاينىڭ ئاخىرىدا 1 - باسقۇچلۇق خىزمەتنى ئورۇنداپ بولۇش تەلەپ قىلىندۇ.

ئۈچىنچى، دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىش بويىچە رەھبەرلەر ۋە تارماقلار خىزمەت مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى ئورنىتىش، دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىشتە پارتىيە، ھۆكۈمەتلەرنىڭ 1- قول رەھبەرلىرى مەسئۇل بولۇش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش كېرەك، بولۇپمۇ يېزا ئىگىلىك سىستېمىسى دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى كۈچەيتىپ، نەتىجە يارىتىش بىلەن سىياسەتنى ئىجرا قىلىش، ئىشلارنى گۈللەندۈرۈش بىلەن دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىشنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىش لازىم. ھەممە ئىشتا ئەمەلىيەتنى ئاساس قىلىپ، ۋەزىپە چۈشۈرۈش، كۆرسەتكۈچ چۈشۈرۈش ۋە ھەر خىل ناملاردىكى سېلىشتۇرۇپ باھالاش، ئۆلچەمگە يەتكۈزۈش پائالىيەتلىرى بىلەن شۇغۇللانماسلىق لازىم.

تۆتىنچى، قالدۇرۇقنى بىر تۇتاش پىلانلاش ۋە باشقۇرۇش چارىسىنى ئىسلاھ قىلىش، مۇكەممەللەشتۈرۈش خىزمىتىنى ئەستايىدىل ياخشى ئىشلەش، بىر تۇتاش توپلانغان قالدۇرۇق پۇلنى باشقۇرۇش، نازارەت قىلىش تەدبىرلىرىنى داۋاملىق يولغا قويۇش، خام چوت، نەقچوت ۋە سېلىقنى نازارەت قىلىش كارتىسى، مەخسۇس مۇيەتتىش قىلىش تۈزۈمىنى زور كۈچ بىلەن يولغا قويۇش لازىم.

بەشىنچى، دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىشكە دائىر قانۇنلارنىڭ ئىجراسىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈپ، دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى ئېغىرلىتىۋېتىش قىلمىشلىرىنى قاتتىق تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش لازىم.

ئالتىنچى، دېھقانلارنىڭ سېلىقىغا چېتىشلىق ئەرزىيەتلەرگە ئەستايىدىل مۇئامىلە قىلىش ۋە ۋاقتىدا بىر تەرەپ قىلىش، مەسىلىنى بىخ ھالىتىدە، ئاساسىي قاتلامدا ۋاقتىدا ھەل قىلىش لازىم.

ئەسقەت كەرىمباي ئاپتونوم رايونلۇق تاۋار ماركىسى جەمئىيىتىنىڭ قۇرۇلۇش يىغىنىدا مۇنۇلارنى تەكىتلىدى:

تاۋار ماركىسنى باشقۇرمايدىغان ئاپپاراتلارنىڭ داڭلىق تاۋار ماركىلىرىنى كەلسە - كەلمەس باھالىشىغا يول قويۇلمايدۇ

ئۈز مۇخبىرىمىز جۇ شىلىڭ خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونىمىزدىكى 100 دىن ئارتۇق كارخانىنىڭ ۋەكىلى مۇشۇ ئاينىڭ 22 - كۈنى چۈشتىن ئىلگىرى ئاپتونوم رايونلۇق سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ ئالدىغا يىغىلىپ، ئاپتونوم رايونلۇق تاۋار ماركىسى جەمئىيىتىنىڭ قۇرۇلغانلىقىنى خۇشال - خۇرام تەبرىكلىدى. ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى ئەسقەت كەرىمباي تاۋار ماركىسى جەمئىيىتىدىن سودا- سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئورگانلىرىغا ماسلىشىپ، ئاپتونوم رايونىمىزدا داڭلىق تاۋار ماركىلىرى بولماسلىقتەك ھالەتنى بۇزۇپ تاشلاش ئۈچۈن كۆپرەك خىزمەت ئىشلەشنى تەلەپ قىلدى. ئۇ مۇنداق دېدى: بۇنىڭدىن كېيىن تاۋار ماركىسنى باشقۇرمايدىغان ئاپپاراتلارنىڭ داڭلىق تاۋار ماركىلىرىنى كەلسە - كەلمەس باھالىشىغا يول قويۇلمايدۇ، ھەرخىل داڭلىق تاۋار ماركىلىرىنى ھەقلىق باھالاش ۋە بېكىتىش بىلەن شۇغۇللىنىپ، ئىستېمالچىلارنى ئالداشقا تېخىمۇ يول قويۇلمايدۇ.

يېقىنقى بىر نەچچە يىلدا ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ تاۋار ماركىسى خىزمىتىدە مەلۇم تەرەققىيات بولدى. ھازىرغا قەدەر ئاپتونوم رايون بويىچە تىزىمغا ئېلىنغان تاۋار ماركىسى 4000 غا يەتتى. لېكىن سان جەھەتتە بولسۇن ياكى كارخانىلارنىڭ رويخەتكە ئالدۇرغان تاۋار ماركىلىرىنىڭ نىسبىتى جەھەتتە بولسۇن، باشقا ئۆلكە، ئاپتونوم رايونلارغا سېلىشتۇرغاندا، پەرق زور. شىنجاڭدا ياخشى مەھسۇلاتلار كۆپ، لېكىن تونۇلۇش دەرىجىسى يۇقىرى بولغان تاۋار ماركىلىرى ئاز. داڭلىق تاۋار ماركىلىرىدىن تېخىمۇ سۆز ئاچقىلى بولمايدۇ. بەزى كارخانىلار تاۋار ماركىسى قانۇنىدىن پايدىلىنىپ تاۋار ماركىسى مەخسۇس ھوقۇقىنى قوغداشنى بىلمەيۋاتىدۇ. شۇڭا باشقىلار ئۇلارنىڭ تاۋار ماركىسنى تالىشىپ تىزىملىتىۋېلىپ ئۇلارنىڭ ھوقۇقىغا دەخلى - تەرۇز يەتكۈزۈۋاتىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلار ئېچىنىشلىق بەدەل تۆلەۋاتىدۇ، تاۋار ماركىسى جەمئىيىتى قۇرۇلغاندىن كېيىن تۆۋەندىكى بىر نەچچە جەھەتتىكى خىزمەتلەرنى قانات يايدۇرۇپ، كارخانىلارنىڭ تاۋار ماركىسنى مەخسۇس ئىشلىتىش ھوقۇقىنى قوغدايدۇ، مەسلىھەت بېرىش ۋە تەكشۈرۈشنى قانات يايدۇرىدۇ؛ كارخانىلارغا تاۋار ماركىسى باشقۇرۇش ئىختىساس ئىگىلىرىنى يېتىشتۈرۈپ بېرىدۇ. مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدا تاۋار ماركىسى ئالاقىسى ۋە ھەمكارلىقنى قانات يايدۇرىدۇ؛ ھۆكۈمەت تارماقلىرىغا ياردەملىشىپ، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى داڭلىق تاۋار ماركىلىرىنى بېكىتىدۇ ۋە داڭلىق تاۋار ماركىلىرىنى تونۇشتۇرىدۇ؛ كارخانىلارنىڭ تاۋار ماركىسى ستراتېگىيىسى ۋە تاكتىكىسىنى ئورنىتىشقا ياردەملىشىپ، كارخانىنىڭ ئىناۋىتى ۋە ئوبرازىنى تىكلەيدۇ.

دۆلەت سودا - سانائەت مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسىنىڭ مۇئاۋىن باشلىقى، دۆلەت تاۋار ماركىسى ئىدارىسىنىڭ باشلىقى بەي داخۇا، جۇڭخۇا تاۋار ماركىسى جەمئىيىتىنىڭ باشلىقى ليۇمىڭشۇ ئالايىتەن يىغىنغا قاتنىشىپ تەبرىكلىدى.

ئۈرۈمچى «دوستلۇق» پاي ھەسسىدارلىق شىركىتى مول مەزمۇنلۇق پائالىيەتلەر ئارقىلىق يېتىم بالىلارنىڭ قەلبىنى ئىللىتتى

ئۈز مۇخبىرىمىز مېھرىنساي ياقۇپ خەۋەر قىلىدۇ: 5 - ئاينىڭ 18 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن ئۈرۈمچى «دوستلۇق» پاي ھەسسىدارلىق شىركىتىنىڭ «دوستلۇق» سودا سارىيى ئالدى قاينام - تاشقىنلىققا چۆمدى. سودا سارىيىغا كىرىپ چىقىۋاتقان خېرىدارلار، ئۆتۈپ - بۇياقلارغا كېتىۋاتقان يولۇچىلار ئىختىيارسىز ھالدا بۇ يەرگە توپلاشقانىدى.

بۈگۈن بۇ يەردە ئۈرۈمچى «دوستلۇق» پاي ھەسسىدارلىق شىركىتى «شىنجاڭ بالىلارنى تەربىيىلەش ئورنى» دىن كەلگەن يېتىم بالىلار ئۈچۈن مەخسۇس سەنئەت پائالىيىتى ئۇيۇشتۇرغانىدى. شىركەت ئىشچى - خىزمەتچىلىرى ئۆزلىرى تەييارلىغان مول مەزمۇنلۇق سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسىتىپ، يېتىم بالىلارغا بولغان كۆڭلىنى ئىزھار قىلىشتى. بالىلار بۇ ئاكا - ھەدىلىرىگە مىننەتدارلىق بىلدۈرۈش يۈزىسىدىن «بىز يېتىم ئەمەس»، «سوتسىيالىزم بولمىسا يېڭى جۇڭگو بولمايدۇ» قاتارلىق ئومۇمىي خورلارنى ئورۇنداپ، ئەتراپتىكى ئاممىنىڭ قىزغىن ئالقىشىغا ئېرىشتى. شىنجاڭ رەڭلىك مېتال شىركىتى بالىلار باغچىسىدىن كەلگەن بالىلارمۇ قىزىقارلىق سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسىتىپ كۆڭلىنى ئىزھار قىلىشتى.

ئىگىلىنىشچە، ئۈرۈمچى «دوستلۇق» پاي ھەسسىدارلىق شىركىتى «شىنجاڭ بالىلارنى تەربىيىلەش پاراۋانلىق ئورنى» بىلەن كۆپ قېتىم كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرىنى ئېلىپ بارغان ھەم كىيىم - كېچەك، يېمەك - ئىچمەكلەرنى ئاپىرىپ يېتىملەرنىڭ كۆڭلىنى ئىللىتقان. بۇلتۇر «8 - مارت» كۈنى پاراۋانلىق ئورنىدىكى بالىلار تەكلىپكە بىنائەن «دوستلۇق» سودا سارىيىدا مېھمان بولغان.

29- تۇمەن مەيدانى سېمونت زاۋۇتى ئىشچىلار ئۇيۇشمىسىنىڭ ئايال ئەزاسى ئىشچىلارنىڭ ئۆيىگە بېرىپ تەشۋىق قىلىش، مەسلىھەت بېرىش قاتارلىق ئۇسۇللارنى قوللانغانلىقتىن، بۇ زاۋۇت ئۇدا 14 يىل پىلانلىق تۇغۇت خىزمىتىدىكى ئىلغار ئورۇن، دېگەن نامنى ساقلاپ كەلدى.
جياڭ چېجۈن فوتوسى

باغچىدىكى باياشاتلىق

ئوبۇلقاسىم تۇرسۇن (ئۆز مۇخبىرىمىز)

بۇلتۇر ئالتۇن كۈزدە خوتەن ناھىيىسىنىڭ باغچى بازىرىنى زىيارەت قىلدىم. ئۈزۈم كاردورى بىلەن قاپلانغان تۈپتۈز يولنىڭ ئىككى تەرىپىدىكى ئالتۇن رەڭگە كىرگەن مېۋىلىك دەرەخلەر، پىشىل كىمخاپتىن تون كىيگەن كۈزگى بۇغداي ئېتىزلىقلىرى، رەتلىك سېلىنغان دېھقان ئۆيلىرى كۆڭلۈمنى سۆيۈندۈردى. خامانلار، ئۆگزىلەردىكى دۆۋە- دۆۋە قوناقلار،پاختا سېتىۋېلىش پونكىتلىرىدىكى پاختىلار قۇياش نۇرىدا تاۋلىنىپ تۇراتتى. ئورمانلار، ئېغىل-قوتانلاردىكى قويىرۇقى لىغىلداپ تۇرغان قويلار، ئۆيلەرگە ئېسىۋېتىلگەن مۇناقى،قىزىل ئۈزۈملەر باياشاتلىق، مەمۇرچىلىقتىن دېرەك بېرىپ تۇراتتى.

باغچى بازىرى ئىسمى - جىسمىغا لايىق باغۇ- بوستانلىق، مېۋە - چېۋە كانى بولۇپ، خوتەننىڭ 1000 چاقىرىملىق ئۈزۈم كاردورى مۇشۇ جايدىن باشلىنىپ، ۋىلايەت بويىچە كېڭەيتىلگەن. بازارلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى پارتىيە 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن بۇيان، بولۇپمۇ 8- بەش يىللىق پىلان يولغا قويۇلغاندىن بۇيان، پارتىيىنىڭ يېزىلارغا قاراتقان تۈرلۈك ئىقتىسادىي سىياسەتلىرىنى ھەقىقىي ئىزچىللاشتۇرۇپ- ئىدىيىنى ئازاد قىلىپ، كۆز قاراشنى يېڭىلاپ، ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشنى نىشان قىلىپ، «ئاشلىقنى ئاساس قىلىش،پاختىچىلىق، باغۋەنچىلىك، چارۋىچىلىقنى راۋاجلاندۇرۇش، 2 -، 3 - كەسىپ بىلەن شۇغۇللىنىپ، ھاللىق سەۋىيىگە يېتىش»تىن ئىبارەت تەرەققىيات تەسەۋۋۇرىنى ئوتتۇرىغا قويدى. ئۇلار «ئىككىدە يۇقىرى، بىردە ئەلا» يېزا ئىگىلىكىنى بەرپا قىلىش يولىدا ئىزدىنىپ ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىش قەدىمىنى تېزلىتىپ،ھەر خىل تەبىئىي ئاپەتلەر ئۈستىدىن غەلىبە قىلىپ، يېزا ئىگىلىكىدىن ئۇدا 16 يىل مول ھوسۇل ئالدى. 1995- يىلى ئاشلىق 26 مىليون 334 مىڭ كىلوگرامغا يېتىپ، 1990 - يىلدىكىدىن % 18، بىرلىك ھوسۇلى 261 كىلوگرام، پاختا % 41.3، پىلە ھوسۇلى % 56.2، چارۋا ماللارنىڭ يىل ئاخىرىدىكى سانى

كاپالەتلىك قىلدى. بەش يىلدىن بۇيان بازار بويىچە تونىلىق ئېتىز كېتىشىدىن 22 سى، مەھەللە-گۇرۇپپىسىدىن 200 ى بارلىققا كېلىپ، 28 مىڭ مو تونىلىق ئېتىز بەرپا قىلىندى. 1995 - يىلى ئاشلىق ئىرىلغۇ كۆلىمى 1990- يىلدىكىدىن 6000 مو قىسقارتىلغان بولسىمۇ، ئومۇمىي ھوسۇلى % 18 ئاشتى. ئۇلار ئاساسىي ھۆججەتنى بىرلىك ھوسۇلنى ئاشۇرۇشقا قارىتىپ، بۇغداي ئېتىزىغا قوناق،ئاۋۇز، قوناق ئېتىزىغا ماش، پۇرچاق، كېۋىز ئېتىزىغا زىرە، كۆنجۈت، ساماق قاتارلىق ئىقتىسادىي زىرائەتلەرنى كىرىشتۈرۈپ تېرىشتىن ئىبارەت ستېرېئولۇق تېرىقچىلىق تەدبىرىنى قوللىنىپ، 5000 مو يەردە 1000 يۈەنلىك ئېتىز بەرپا قىلدى. بۇ بازارنىڭ كاسپى كەنتى ستېرېئولۇق تېرىقچىلىقنى يولغا قويۇپ، بىرمو يەرنىڭ بىرلىك مەھسۇلات قىممىتىنى ئىلگىرىكى 200 - 300 يۈەندىن بىراقلا 1000 يۈەنگە يەتكۈزدى. ئۇلار بىر نەچچە يىل تىرىشىپ كەنت بويىچە 770 مو 1000 يۈەنلىك ئېتىز بەرپا قىلدى. ھەر مو يەرنىڭ ئىقتىسادىي ئۈنۈمى ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 1128 يۈەنگە يەتتى. ئەڭ يۇقىرىلىرىنىڭ 2324 يۈەندىن ئېشىپ كەتتى. 1000 يۈەنلىك ئېتىزدىن ئىبارەت مۇشۇ بىر تۈردىلا قىلىنغان كىرىم بۇ كەنتنىڭ يىللىق كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ساپ كىرىمىنىڭ % 40 نى تەشكىل قىلدى.

يېزا پەن - تېخنىكىسىنىڭ چەكسىز كۈچ- قۇدرىتى جارى قىلدۇرۇلدى. بازار رەھبەرلىكى پەن - تېخنىكىسىنىڭ 1 - ئىشلەپچىقىرىش كۈچى ئىكەنلىكىگە بولغان تونۇشىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ، پەن - تېخنىكىغا تايىنىپ يېزا ئىگىلىكىنى گۈللەندۈرۈش ستراتېگىيىسىنى يولغا قويدى. ئۇلار بازاردا پەن - تېخنىكا كومىتېتى، پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى، يېزا تېخنىكا پونكىتى، كەنتلەردە پەن - تېخنىكىنى ئومۇملاشتۇرۇشقا رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى، مەھەللىلەردە پەن - تېخنىكا گۇرۇپپىسى قۇردى. دېھقانچىلىق

يەتكۈزدى. ياغاچ- چىلىقتا يېڭىدىن يېتىشتۈرۈش بىلەن كونا ياغاچلارنىڭ سورتىنى ياخشىلاشنى بىرلەشتۈردى. يول بويلىرىدىكى 4800 مو ئېتىز - ئېرىق ئىھاتە ئورمىنىنىڭ ئارىسىغا ھەر ئون مېتىردا بىر تۈپتىن ياغاچ يېتىشتۈرۈشنى چىڭ تۇتۇپ، بەش يىلدىن بۇيان 3085 مو يەردە 20 مىڭ 512 تۈپ ياغاچ يېتىشتۈردى. بۇنىڭدىن ئۇلاپ سورتى ياخشىلانغان ياغاچ 15 مىڭ تۈپتىن ئاشتى.يىللىق ياغاچ ھوسۇلى 716 مىڭ كىلوگرامغا، خاس ياغاچ كىرىمى 1 مىليون 596 مىڭ 149 يۈەنگە يەتتى. بازار بويىچە باغۋەنچىلىك كىرىمى يىلىغا % 50 لىك سۈرئەت بىلەن ئېشىپ باردى. بۇ بازار ۋىلايەت بويىچە تۇنجى بولۇپ 300 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا ئۈزۈم تېلى كاردورى بەرپا قىلىپ، بوشلۇقتىن پايدىلىنىپ ئۈزۈم مەھسۇلاتىنى ئاشۇرۇش، مۇھىتنى گۈزەللەشتۈرۈش مەقسىتىگە يەتتى. پارتىيە، دۆلەت رەھبەرلىرىدىن جياڭ زېمىن، چياۋشى، لى رۇيخۇەن، تۆمۈر داۋامەت، ئىسمائىل ئەھمەد، سەيپىدىن ئەزىزى قاتارلىقلار خوتەندە خىزمەتلەرنى كۆزدىن كەچۈرگەندە، باغچى بازىرىنىڭ ئۈزۈم تېلى كاردورى بەرپا قىلىشتىكى مۇۋەپپەقىيىتىنى «ئاجايىپ مۆجىزە ئىكەن» دەپ ماختىدى.

باقمىچىلىق ۋە دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقنى راۋاجلاندۇردى. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان بۇ بازار چارۋىچىلىقنى تەرەققىي قىلدۇرۇشقا، بولۇپمۇ دېھقانچىلىق رايون چارۋىچىلىقنى راۋاجلاندۇرۇشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بەردى. كەنت، مەھەللىلەردە قۇرۇلغان چارۋىچىلىققا رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىلىرى ئىلمىي ئۇسۇلدا چارۋا مال

باقمىچىلىق كەسپى ئائىلىلىرى 378 گە يەتتى. بەزى ئائىلەلەرنىڭ چارۋا مېلى 1000 تۇياقتىن ئاشتى. چارۋىچىلىق، بورداقچىلىق دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ بېيىپ ھاللىق سەۋىيىگە يېتىشتىكى تۆۋرۈك كەسپىنىڭ بىرى بولۇپ قالدى. بازار بويىچە يىلىغا 40 نەچچە مىڭ تۇياقتىن كۆپرەك چارۋا مال بورداپ سېتىلىپ، چارۋىچىلىق كىرىمى 3 مىليون 778 مىڭ 647 يۈەنگە يەتتى.

ئېتىز - ئېرىق سۇ قۇرۇلۇشى بىلەن كەڭ شۇغۇللىنىپ، ئىشلەپچىقىرىش شارائىتىنى ياخشىلىدى. بۇ بازار 1990- يىلدىن بۇيان ھەر يىلى 15 مىڭدىن كۆپرەك ئەمگەك كۈچىنى سەپەرۋەر قىلىپ، 3 مىليون 818 مىڭ يۈەندىن كۆپرەك مەبلەغ سېلىپ، 534 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا تۆت دەرىجىلىك ئېرىق - ئۆستەڭ ياسىدى. بۇنىڭدىن 11.6 كىلومېتىرنى سېمونت تاختاي بىلەن، 52 كىلومېتىرنى تاش ۋە سۇلياۋ بىلەن ياساپ، سۇ سىڭمەيدىغان قىلدى،، 312 كىلومېتىر زەيكەش چېپىپ، تۇپراقنى ياخشىلىدى. بۇنىڭ بىلەن 4586 مو تۆۋەن ھوسۇللۇق ئېتىز يۇقىرى ھوسۇللۇق ئېتىزغا ئۆزگەرتىلدى. 491 پارچە (58 مىڭ مو) سالا ئېتىز بەرپا قىلىندى. 4634 مو بوز يەر ئېچىلىپ، تېرىلغۇ كۆلىمى كېڭەيتىلدى. ئېرىق - ئۆستەڭلەرگە 3229 توما، 1358 چوشۇرگە ياسالدى. بۇنىڭ بىلەن سۇدىن پايدىلىنىش ئۈنۈمى زور دەرىجىدە ئۆسۈپ، ئىلگىرى ئىككى، ئۈچ قېتىم سۇغىرىلىدىغان بۇغدايلار ھازىر تۆت،بەش قېتىم سۇغىرىلىدىغان بولدى. 420 مىڭ 600 يۈەن مەبلەغ سېلىپ، تۆت ئورۇندا يۇقىرى بېسىملىق قۇدۇق قېزىپ، 103 كىلومېتىر ئوق تۇرۇبا، 180 تارماق تۇرۇبا ياتقۇزۇپ، 3079 ئائىلىنى تۇرۇبا سۈيى ئىچىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلدى. 24 ئورۇندا چوڭقۇر قاتلاملىق باسما قۇدۇق قازدى.

يېقىنقى يىللاردىن بۇيان بازار بويىچە 430 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى بازار، كەنت، مەھەللە

دېھقانلارنىڭ كىرىمىنى كۆپەيتتى. 1995 - يىلى يېزا- بازار كارخانىلىرى 1389 غا يېتىپ، 1990 - يىلدىكىدىن 661 ى كۆپەيدى. مەھسۇلات قىممىتى 18 مىليون 971 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، 11 مىليون 673 مىڭ 847 يۈەن ئاشتى. ساپ كىرىم 6 مىليون 725 مىڭ 823 يۈەنگە،دۆلەتكە تاپشۇرغان باج - پايدىسى 2 مىليون 23 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، 4 مىليون يۈەن ۋە 148 مىڭ يۈەن ئاشتى. گىلەمدىن قىلىنغان ئومۇمىي كىرىم 3 مىليون 150 مىڭ يۈەنگە، ساپ پايدىسى476 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، 29 مىڭ 400 يۈەن ۋە 19 مىڭ 80 يۈەن ئاشتى. بۇ بازار بىر نەچچە يىلدىن بۇيان ۋىلايەت بويىچە يېزا - بازار كارخانىلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشتىكى ئىلغار كوللېكتىپ بولۇپ باھالاندى. بۇ بازار يەنە دېھقانلارنىڭ بازارغا يۈزلىنىشىگە شارائىت يارىتىپ بەردى. بازار بويىچە 4000 ئادەم سودا - سېتىق، پىششىقلاش، بورداقچىلىق كەسپلىرى بىلەن، 100 دىن ئارتۇق كىشى سىرتقى جايلارغا مال يۆتكەپ سېتىش بىلەن شۇغۇللاندى. يېزا- بازار كارخانىلىرىنىڭ تەرەققىي قىلىشى، كوللېكتىپ ئىگىلىكىنىڭ زورىيىشى بازار مۇھىتى ۋە خىزمەت شارائىتىنىڭ ياخشىلىنىشىنى ئىلگىرى سۈردى. بۇ بازار 1993 - يىلى1 مىليون يۈەن مەبلەغ سېلىپ، بازارلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتىنىڭ ئۈچ قەۋەتلىك خىزمەت بىناسىنى دۆلەتتىن بىر پۇڭمۇ تەلەپ قىلماي سېلىۋالدى.

مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى تەربىيىسىنى چىڭ تۇتتى. بىر نەچچە يىلدىن بۇيان بازارلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا بولغان يېتەكچىلىكنى كۈچەيتىش ئۈچۈن بازاردا، كەنت ، مەيدان، ئىدارىلەردە رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى قۇردى. بازار، كەنت كوللېكتىپى ئۈچ يىلدىن بۇيان كەنتلەرنىڭ «ئۈچ ئۆي» (مەدەنىيەت ئۆيى، تېلېۋىزور كۆرۈش ئۆيى، رادىئو ئاڭلىتىش ئۆيى) قۇرۇلۇشىغا 1 مىليون 154 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ، 36 ئورۇندا مەدەنىيەت ئۆيى، 22 ئورۇندا رادىئو ئاڭلىتىش ئۆيى، 20 ئورۇندا تېلېۋىزور كۆرۈش ئۆيى قۇرۇپ، دېھقانلارنىڭ

مەبلەغ چىقىرىپ، مەكتەپلەرگە 1923 كۋادرات مېتىرلىق دەرسخانا، ئىشخانا، تەجرىبىخانا سېلىپ بەردى، 809 يۈرۈش پارتا - ئورۇندۇق تولۇقلاپ بەردى. بىر نەچچە يىلدىن بۇيان 3 مىليون يۈەن مەبلەغ توپلاپ 37 مىڭ 113 كۋادرات مېتىر كۆلەمدىكى خەتەرلىك مەكتەپنى يېڭىلىدى ۋە يېڭىدىن سېلىپ بەردى. ئىككى تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپنى يېڭىدىن سېلىپ بەردى. كەنتلەر تولۇقسىز ئوتتۇرا مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىغا كىتاب پۇلى ئۈچۈن 42 مىڭ 666 يۈەن ياردەم قىلدى. 1995 - يىلى بازار بويىچە مائارىپقا سېلىنغان مەبلەغ 276 مىڭ 156 يۈەنگە يەتتى. ئۈچ يىلدا 255 مىڭ 500 كىلوگرام ئوتۇن، 5000 توننا كۆمۈر، 660 مەش، 265 چەينەك سېتىۋېلىپ، مەكتەپلەرنىڭ قىشلىق تۇرمۇشى ۋە چاي ئىچىش قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىپ بەردى. بازار رەھبەرلىكى مائارىپنى ئالدىن تەرەققىي قىلدۇرىدىغان ستراتېگىيىلىك ئورۇنغا قويۇپ، توققۇز يىللىق مەجبۇرىي مائارىپنى ئومۇملاشتۇرۇشنى چىڭ تۇتقانلىقتىن،بازار بويىچە ئوقۇش يېشىغا يەتكەن بالىلارنىڭ مەكتەپكە كىرىش نىسبىتىنى % 98 كە، تولۇقلىشىشى % 97.4 كە، لاياقەتلىك ئوقۇش پۈتتۈرۈش نىسبىتى % 97.2 كە، باشلانغۇچ مائارىپنىڭ ئومۇملىشىشى % 98.5 كە يەتتى. بۇ بازار 185 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ بالىنتسا سېلىپ، دېھقانلارنىڭ داۋالىنىش شارائىتىنىمۇ ياخشىلىدى.

پارتىيە قۇرۇلۇشىنى چىڭ تۇتۇپ، پارتىيە تەشكىلاتىنىڭ جەڭگىۋارلىقى، پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئاۋانگارتلىق، نەمۇنىلىك رولىنى جارى قىلدۇردى. بازارلىق پارتكوم پارتىيە قۇرۇلۇشىنى نىشانلىق باشقۇرۇش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇپ، پارتىيە تەشكىلاتىنىڭ جەڭگىۋارلىقى، پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئاۋانگارتلىق، نەمۇنىلىك رولىنى جارى قىلدۇردى. بازارلىق پارتكوم ناھىيىنىڭ بۇ بازار بىلەن ئىمزالىغان نىشانلىق باشقۇرۇش مەسئۇلىيەتنامىسىنى چۆرىدەپ، پارتىيە قۇرۇلۇشىنىڭ تۈرلۈك كۆرسەتكۈچلىرىنى تۈرلەر بويىچە قاتلاممۇ قاتلام ئەمەلىيلەشتۈردى. 1993- يىلدىن باشلاپ، بۇ بازاردىكى 45 ئاساسىي قاتلام

% 16 ئاشتى. باغۋەنچىلىك كىرىمى 1 مىليون 729 مىڭ 175 يۈەنگە، چارۋىچىلىق كىرىمى 3 مىليون 778 مىڭ 647 يۈەنگە يەتتى. ئېتىز - ئېرىقلارنىڭ ئورمان بىلەن قاپلىنىش نىسبىتى % 41 كە يەتتى. سانائەت - يېزا ئىگىلىك ئومۇمىي مەھسۇلات قىممىتى 57 مىليون 924 مىڭ يۈەنگە يېتىپ (يېزا ئىگىلىك مەھسۇلات قىممىتى 55 مىليون 670 مىڭ يۈەن)، % 57.8 ئاشتى. كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ساپ كىرىم 1990-يىلدىكى 471 يۈەندىن 1995 - يىلى 878 يۈەنگە يېتىپ، 407 يۈەن ئاشتى. كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمى 1000 يۈەندىن ئاشقان يەتتە كەنت، 2000 يۈەندىن ئاشقان 14 مەھەللە گۇرۇپپىسى بارلىققا كەلدى.بۇ بازار 1990 - يىلدىن بۇيان، ناھىيە، ۋىلايەت بويىچە يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشتىكى ئىلغار كوللېكتىپ، سۇ قۇرۇلۇشى، پىلە- ئۈجمىچىلىك ئىشلەپچىقىرىشى، يېزا پەن - تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇشتا ئاپتونوم رايون بويىچە ئىلغار ئورۇن بولۇپ كەلدى. ئۇلار بېيىپ ھاللىق سەۋىيىگە يۈرۈش قىلىشتا جايلار ئۆرنەك قىلىشقا ئەرزىيدىغان مول تەجرىبىلەرنى توپلىدى:

تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى تەڭشەپ، تونىنلىق ئاشلىق ئېتىزى بەرپا قىلدى. بازارلىق پارتكوم، خەلق ھۆكۈمىتى ئۆز يېرىنىڭ ئەمەلىيىتىگە بىرلەشتۈرۈپ، بازار ئېھتىياجىنى ئاساس قىلىپ، «ئاشلىق كۆلىمىنى مۇقىملاشتۇرۇپ، كېۋەز كۆلىمىنى ئاشۇرۇش، باغۋەنچىلىكنى يولغا قويۇپ، چارۋىچىلىقنى جانلاندۇرۇش» تىن ئىبارەت تەرەققىيات تەسەۋۋۇرىنى ئوتتۇرىغا قويدى ۋە شۇ ئاساستا تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى تەڭشەپ، ئاشلىق كۆلىمىنى مۇۋاپىق قىسقارتىپ، ئاساسىي ھۇجۇمنى بىرلىك ھوسۇلنى ئۆستۈرۈشكە قارىتىپ، تونىنلىق ئاشلىق ئېتىز قۇرۇلۇشىنى چىڭ تۇتتى. دۆلەت كادىرلىرى، كەنت پارتىيە ياچېيكىسىنىڭ شۇجىلىرى، كەنتنىڭ پەن- تېخنىكىغا مەسئۇل مۇدىرلىرى، مەھەللە باشلىقلىرى تونىنلىق ئاشلىق ئېتىزلىرىنى ھۆددىگە ئېلىپ باشقۇردى. ئۇلار سېلىنمىنى كۆپەيتىپ، ماشىنا بىلەن تېرىقچىلىق قىلىش، كەڭ - تار تاپ قويۇپ تېرىش، ئىلمىي ئۇسۇلدا باشقۇرۇش قاتارلىق تەدبىرلەرنى ئومۇملاشتۇرۇپ، تونىنلىق ئېتىزنىڭ سان - سۈپىتىگە تېخنىكا پونكىتىنىڭ باشقۇرۇشىدا تەجرىبە ئېتىزى بەرپا قىلدى. ھەر يىلى يەتتە، سەككىز قارار كۇرس ئېچىپ، دېھقانچىلىق، چارۋىچىلىق، پىلە- ئۈجمىچىلىك، ئورمانچىلىق، باغۋەنچىلىك، ئۆسۈملۈك ئاسراش، توكچىلىق، پىلانلىق تۇغۇت، يەر باشقۇرۇش قاتارلىق تۈرلەر بويىچە 30 مىڭ 500 ئادەم (قېتىم) تەربىيىلىدى.ئۇلار كەنت، مەھەللىلەردە كۇرس ئېچىش، نەق مەيداندا ئۈلگە كۆرسىتىش، تەجرىبە قىلىش ئارقىلىق دېھقان، چارۋىچىلارنى ئەمەلىي تەربىيىگە ئىگە قىلدى.مۇشۇ ئۇسۇل بويىچە 12 مىڭ ئادەم (قېتىم) تەربىيىگە ئىگە قىلىندى. دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ پەن - تېخنىكا ئىگىنىش ئۆسۈشىگە ئەگىشىپ، پەن - تېخنىكىنى ئۆگىنىش، قوللىنىشقا ئىنتىلىدىغان ياخشى كەيپىيات شەكىللەندى. ھەر يىلى شىنجاڭ پەن - تېخنىكا گېزىتى ۋە ژۇرنىلىغا مۇشتەرى بولىدىغان دېھقانلار 80 دىن كۆپرەككە يەتتى.بازار بويىچە پەن - تېخنىكىدا ئۈلگە كۆرسىتىش ئائىلىسى 450 كە يېتىپ، ئومۇمىي ئائىلىنىڭ % 7.4 نى ئىگىلىدى. شۇڭا بۇ بازار ئاپتونوم رايون بويىچە يېزا پەن - تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇشتىكى ئىلغار ئورۇن بولدى.

باغۋەنچىلىكنى زور كۈچ بىلەن راۋاجلاندۇرۇپ، مېۋىلىك باغ، ئۈزۈم كۆلىمىنى كېڭەيتتى. باغچى دېھقانلىرى ئەزەلدىن باغ بېتىشتۈرۈشكە ماھىر. باغچى بازىرى ئۆز يېرىنىڭ تەبىئىي ئۈستۈنلۈكىدىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىپ، دېھقانلارنىڭ تۆت خىل يېرىدە ئەلا سورتلۇق مېۋىلىك باغ بەرپا قىلىپ، ھەر ئائىلىدە بىر مودىن مېۋىلىك باغ بولۇشنى، ھويلا- ئارام ئەتراپىدا مۇناقى ئۈزۈم ئاساس قىلىنغان ئۈزۈم تېلى بوستانلىقى بولۇشنى ئىشقا ئاشۇردى. ئۈزۈمچىلىكنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتا ھويلا- ئاراملاردا يېتىشتۈرۈش، دېھقانچىلىق زىرائەتلىرى بىلەن كىرىشتۈرۈش، يول بويلىرىدا ئۈزۈم كارىدورى بەرپا قىلىش، كىشمىش ئۈزۈم كۆلىمىنى نۇقتىلىق كېڭەيتىشنى چىڭ تۇتتى. يىلىغا ئوتتۇرا ھېساب بىلەن % 20 مېۋىلىك دەرەخنىڭ سورتىنى ياخشىلىدى. ھازىرغا قەدەر بازار بويىچە ئالما، نەشپۈت كۆلىمى 2019 موغا، ئۆرۈك، شاپتۇلنى 1959 موغا، كۆلەملىك ئۈزۈم تېلىنى 1200 موغا، ئاشلىق بىلەن كىرىشتۈرگەن ئۆرۈك كۆلىمى 2300 موغا يېقىشنى ئومۇملاشتۇردى. ئۇلار ھەر يىلى قىش ۋە ئەتىيازدىكى دېھقانچىلىقنىڭ ئارىسالدى ۋاقتىدىن پايدىلىنىپ، دېھقان، چارۋىچىلاردىن 300 دىن كۆپرەك كىشىنى چارۋىچىلىق تېخنىكىسى بويىچە تەربىيىلىدى. شىمالىي شىنجاڭدىن نەسىللىك چارۋاماللارنى كىرگۈزۈپ، چارۋا ماللارنىڭ نەسلىنى ياخشىلاش خىزمىتىنى چىڭ تۇتتى. ھەر بىر كەنتتە بىردىن مال دوختۇرى ۋە بىردىن بۇقا، قوشقار بولۇشنى ئىشقا ئاشۇرۇپ، چارۋا ماللارنىڭ نەسلىنى ياخشىلىدى. 50 نەچچە مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ ئوت- چۆپ پىششىقلاش ماشىنىسىدىن 22 نى سېتىۋېلىپ، 12 ئورۇندا ئوت- چۆپ پىششىقلاشنى يولغا قويدى. ھەر يىلى 13 مىڭ كىلوگرام سىلوس ياساپ، بورداقچىلىقنى تەرەققىي قىلدۇردى. تۆت ئورۇندا بورداقچىلىق فېرمىسى قۇرغاندىن تاشقىرى، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ بورداقچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىشغا ئىلھام بەردى. بۇنىڭ بىلەن چارۋىچىلىق، يولنىڭ 21 كىلومېتىرىغا ماي ياتقۇزۇلدى، 330 كىلومېتىرىغا تاش - شېغىل ياتقۇزۇلدى. بۇنىڭ بىلەن قاتناش شارائىتى ياخشىلىنىپ، ئوبوروت تېزلەتىلدى. ئېتىز- ئېرىقلارنىڭ ئورمان بىلەن تورلاشتۇرۇلۇش نىسبىتى % 41 كە يەتكۈزۈلدى. 11 مىڭ مو مۇداپىئە ئورمىنى بىنا قىلىپ، قۇم-بورانىنىڭ زىيىنىنى زور دەرىجىدە ئازايتتى. ھازىر باغچى بازىرىنىڭ زېمىنىغا نەزەر سالسىڭىز تۈپتۈز كەتكەن ئېرىق - ئۆستەڭ،يوللار، شاھمات تاختىسىدەك سالائېتىزلار، يېشىل سېپىل ھاسىل قىلغان ئىھاتە ئورمان بەلبېغى، تۇتاش كەتكەن ئۈزۈم كارىدورى زوقىڭىزنى قوزغايدۇ.

گىلەمچىلىك ئاساس قىلىنغان يېزا- بازار كارخانىلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى تېزلىتىپ، ئىقتىسادىي ئۈنۈمنى ئۆستۈردى. بازار رەھبەرلىكى ئۆز يېرىنىڭ تەبىئىي ئەۋزەللىكىدىن پايدىلىنىپ، گىلەمچىلىك ئاساس قىلىنغان يېزا - بازار كارخانىلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشنى دېھقانلارنى ھاللىق سەۋىيىگە يەتكۈزۈشتىكى بۆسۈش ئېغىزى قىلدى. بازار، كەنتتە گىلەمچىلىك كارخانىسى قۇرۇپ، كوللېكتىپ ئىقتىسادىنى تەرەققىي قىلدۇردى، تېلېۋىزور كۆرۈش ئۆيى قۇرۇپ، دېھقانلارنىڭ مەنىۋى تۇرمۇشىنى جانلاندۇردى.

بازارلىق پارتكوم باغچى بازىرىدا ئۇيغۇر، خەنزۇ، خۇيزۇ قاتارلىق ئۈچ مىللەت ئولتۇراقلاشقانلىقىدەك ئەھۋالغا ئاساسەن، كادىرلار، ئاممىنى ماركسىزملىق مىللەت نەزەرىيىسى، پارتىيىنىڭ مىللىي، دىنىي سىياسىتى، مىللىي تېررىتورىيىلىك ئاپتونومىيە قانۇنىنى ئۆگىنىشكە ئۇيۇشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى، ۋەتەننىڭ بىرلىكىنى قوغداش، مىللىي بۆلگۈنچىلىككە قارشى تۇرۇش ئاڭلىقلىقىنى ئۆستۈرۈپ، ئىككى ئايرىلالماسلىق ئىدىيىسىنى كىشىلەر قەلبىگە چوڭقۇر سىڭدۈردى. شۇڭا بۇ بازار يېقىنقى ئۈچ يىلدىن بۇيان ناھىيە بويىچە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىدىكى ئىلغار كوللېكتىپ بولدى. ھەمدە 1995- يىلى «ئاپتونوم رايون بويىچە مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىدىكى نەمۇنىچى ئورۇن» دېگەن شەرەپلىك نامغا ئېرىشتى.

باغچى بازىرى يەنە ئۈچ يىلدىن بۇيان ماتارىيقا 609 مىڭ يۈەن ... پارتىيە ياچېيكىسىدا پارتىيە قۇرۇلۇشىنى نىشانلىق باشقۇرۇش مەسئۇلىيەت تۈزۈمى يولغا قويۇلۇپ، پارتىيە قۇرۇلۇشىنى نىشانلىق باشقۇرۇش خىزمىتى ئىقتىسادىي خىزمەت بىلەن بىرلەشتۈرۈلدى. 1994- يىلى پارتىيە ئەزالىرىنى دېموكراتىك باھالاشقا قاتناشقان 808 پارتىيە ئەزاسىنىڭ 144 ى مۇنەۋۋەر، 661 ى لاياقەتلىك بولدى. % 90 پارتىيە ياچېيكىسى ۋە % 90 پارتىيە ئەزاسىنىڭ جەڭگىۋار قورغانلىق ۋە ئاۋانگارتلىق، نەمۇنىلىك رولى ياخشى جارى قىلدۇرۇلدى. 18 پارتىيە ياچېيكىسى ئىلغار ياچېيكا بولۇپ باھالاندى. خوتەن ۋىلايەتلىك پارتكوم پارتىيە قۇرۇلۇشىنى نىشانلىق باشقۇرۇشنى تەكشۈرۈپ تاپشۇرۇۋېلىش گۇرۇپپىسى پارتىيە قۇرۇلۇشىنى ئارىلاپ تەكشۈرگەندە، بۇ بازارنىڭ خىزمىتىگە يۇقىرى باھا بەردى.

جايلاردا باقمىچىلىق بىلەن شۇغۇللانغۇچىلار تېز كۆپەيمەكتە

يوپۇرغا ناھىيىسىدە بۇ ناھىيىدىكى ھەر دەرىجىلىك تارماقلار دېھقانلارنى باقمىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىشقا پائال يېتەكلەپ، ئۇلارغا ھەر جەھەتتىن مەدەت بەردى. ناھىيىلىك چارۋىچىلىق ئىدارىسى ۋە يېزا - بازارلاردىكى مال دوختۇرلۇق پونكىتلىرى 13 قارار كۇرس ئېچىپ 9447 ئادەم (قېتىم) تەربىيىلىدى. كەنت مەھەللىلەرگىچە بېرىپ دېھقان، چارۋىچىلارغا چارۋا مال بورداش تېخنىكىسى بويىچە مەسلىھەت بەردى. ناھىيىلىك پاختا - چىگە شىركىتى، «ئۆكتەبىر» ياغ زاۋۇتى باقمىچى ئائىلىلەرنى چىگىت شاكىلى، كۈنجۈرە قاتارلىق يەم - خەشەكلەر بىلەن تەمىنلىدى. بۇنىڭ بىلەن بورداقچىلىق بىلەن شۇغۇللانغۇچى ئائىلىلەر تېز كۆپىيىپ 4 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە ناھىيە بويىچە 3981 گە، ئۇلارنىڭ بورداۋاتقان چارۋا مېلى 80 مىڭ 743 تۇياققا يەتتى.

ئوبۇل سابىر

جاڭگىلەسكى يېزىسىدا قاغىلىق ناھىيىسىنىڭ جاڭگىلەسكى يېزىسى دېھقانلارنى باقمىچىلىق بىلەن شۇغۇللىنىشقا يېتەكلىگەچكە، باقمىچى ئائىلىلەر تېز كۆپەيدى، 4 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە يېزا بويىچە 100 دىن ئارتۇق چارۋا باققان ئائىلە 96 گە، بورداقچىلىق بىلەن شۇغۇللانغۇچى ئائىلە 290 غا، ئۇلارنىڭ بورداپ ساتقان چارۋىسى 14 مىڭ 560 تۇياققا يەتتى.

تۇرامەت زايىت

كۆيا يېزىسىدا قاراقاش ناھىيىسىنىڭ كۆيا يېزىسى دېھقانلارنى يەرلىك كالىلارنىڭ نەسلىنى ياخشىلاپ، نەسىللىك سېغىن كالىلارنى كۆپەيتىشكە يېتەكلىدى.بىر تۇياق كالا باققۇچى ئائىلىگە بىر مودىن يەم - خەشەك يېرى ئاجرىتىپ بېرىش، مەبلەغ جەھەتتىن مەدەت بېرىشتەك ئېتىبار بېرىش سىياسەتلىرىنى يولغا قويۇپ، دېھقانلارنىڭ كالا بېقىش قىزغىنلىقىنى ئاشۇردى. ھازىر يېزا بويىچە كالا باققۇچى ئائىلەر 178 گە، ئۇلارنىڭ بېقىۋاتقان كالىسى 212 تۇياققا، بۇلتۇر ئەتىيازدىن بۇ يىل ئەتىيازغىچە ئۇلارنىڭ سۈت - قايماق سېتىپ قىلغان كىرىمى 32 مىڭ 800 يۈەنگە يەتتى.

ئازادگۈل توختىمۇھەممەت

ئوچار يېزىسىنىڭ 25 - كەنتىدە يېڭىسار ناھىيە ئوچار يېزىسىنىڭ 25 - كەنتى 1990 - يىلدىن بۇيان، ھەربىر ئائىلە بىردىن سېغىن كالا بېقىش، سېغىن كالا باققۇچىلارغا تۈرلۈك ئېتىبار بېرىش تەدبىرىنى يولغا قويدى. ھەر يىلى ئوتتۇرا ھېساب بىلەن 200 دىن ئارتۇق ئىنەكنى توڭلىتىلغان ئىسپېرما بىلەن ئۇرۇقلاندۇرۇپ، بوغاز بولۇش نىسبىتىنى % 85 كە يەتكۈزدى. بۇنىڭ بىلەن بۇ يىل ئەتىيازغىچە كەنت بويىچە نەسلى ياخشىلانغان كالا 500 تۇياققا يەتتى. ھەر بىر ئائىلىدە بىردىن سېغىن كالا بولۇش ئىشقا ئاشۇرۇلدى. دېھقانلارنىڭ بۇلتۇر بىر يىلدا سۈت - قايماق سېتىپ قىلغان كىرىمى 55 مىڭ يۈەنگە يەتتى.

تۇرسۇنجان قادىر

قىسقا خەۋەرلەر

△ لوپ ناھىيىسىنىڭ سامپۇل يېزىسىدىكى دېھقانلار بۇ يىل ئەتىيازدا 20 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى ئېرىق - ئۆستەڭنى، 103 توما - تاقاقنى رېمونت قىلدى.

قادىر ئابدۇللا

ئوبۇلھەسەن ئەيسا

△ غۇلجا ناھىيىسىنىڭ سامىيۈزى يېزىسىدا بۇلتۇردىن بۇيان 87 توما- تاقاق، 14 كۆۋرۈك سېلىنىپ ۋە رېمونت قىلىنىپ، 27 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى تاشيولغا شېغىل ياتقۇزۇلدى.

قاسىم غىياس

△ غۇلجا شەھىرى بۇلتۇردىن بۇيان 1 مىليون 306 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ 17 مىڭ 700 كۇب مېتىر تاش - توپا قىزىپ، 64 مىڭ كۇب مېتىر تاش، 24.5 توننا سېمونت ئىشلىتىپ 3250 مېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى كەلكۈندىن مۇداپىئە كۆرۈش توسمىسىنى پۈتكۈزدى.

ئەنۋەر تۇرسۇن

△ شايار ناھىيىسىدە بۇ يىل قۇرغاقچىلىق ئېغىر بولغان ئەھۋال ئاستىدىمۇ 4 - ئاينىڭ ئوتتۇرىغا قەدەر 190 مىڭ موكۈزگى بۇغداي ئومۇميۈزلۈك سۇغىرىلىپ بولدى.

تاھىرجان نىياز

△ بۇ يىلنىڭ بېشىغا قەدەر پىچان ناھىيىسىنىڭ تۇيۇق يېزا يېڭىمەھەللە كەنتىدىكى 300 ئائىلىلىك دېھقاننىڭ ئىچىدىغان سۈيى ياخشىلاندى.

تۇردىباقى ئىمىن

△ قەشقەر كونىشەھەر ناھىيىسىدە بۇ يىل 3-ئاينىڭ ئوتتۇرىغا قەدەر سۇ ئامبارلىرىغا 21 مىليون كۇب مېتىر سۇ قاچىلاندى، 1500 مېتىر ئۇزۇنلۇقتا توسما، 3600 مېتىر ئۇزۇنلۇقتا سۇ سىڭمەس ئۆستەڭ ياسالدى.

ئابدۇرېھىمجان ئوسمان

△ خوتەن ناھىيىسىنىڭ توساللا يېزىسىدىكى دېھقانلار بۇ يىل ئەتىيازدا 28 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتا سۇ سىڭمەس ئۆستەڭ ياساپ، 55 كىلومېتىر ئۇزۇنلۇقتىكى ئېرىقنى رېمونت قىلدى.

مەينىسا تۇرسۇن

توقسۇن ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشنى ھەرىكەتلەندۈرگۈچى كۈچ قىلىپ، ئومۇمىي خىزمەتلەرنى ئىلگىرى سۈرمەكتە

توقسۇن ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى يېقىنقى يىللاردىن بۇيان مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشنى ھەرىكەتلەندۈرگۈچى كۈچ، «ئىچكى جەھەتتە ساپانى ئۆستۈرۈپ قاتتىق مەشىق قىلىش، تاشقى جەھەتتە ئوبراز تىكلەپ، نەتىجە يارىتىش»نى ئاساسىي مەزمۇن قىلىپ، ئومۇمىي خىزمەتلەرنى كۆرۈنەرلىك ئىلگىرى سۈردى.

ئىدارە پارتكومى كەسپىي خىزمەت بىلەن مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشنىڭ مۇناسىۋىتىنى توغرا بىر تەرەپ قىلىپ، 1- قول رەھبەر مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشنى تۇتۇشتا چىڭ تۇرۇش، مەركىزىي ئۆگىنىش گۇرۇپپىسى ۋە كادىر، ساقچىلارنىڭ ئۆگىنىش تۈزۈمىدە چىڭ تۇرۇش، كەسپىي خىزمەت ئالدىراش بولغاندىمۇ مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشنى تۇتۇشتا چىڭ تۇرۇش، راسخوت قىس بولغاندىمۇ مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشقا سېلىنما سېلىشتا چىڭ تۇرۇش، كەسپتىكى ناتوغرا ئىستىللارنى تۈزەش، پاك-دىيانەتلىك بولۇش تۈزۈمىدە چىڭ تۇرۇشتىن ئىبارەت «بەشتە چىڭ تۇرۇش»نى ھەققىي ئىشقا ئاشۇرۇپ، مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ ئۈزلۈكسىز راۋاجلىنىشىغا كاپالەتلىك قىلدى.

بۇ ئىدارە جىنەيى قاتناش ساقچىلىرىدىن، جاڭجىياڭ روھىدىن ئۆگىنىش پائالىيىتى، خەلقنى سۆيۈش، خەلققە قولايلىق يارىتىش پائالىيىتى، «مەن ساقچى گېرىبگە شان - شەرەپ كەلتۈرىمەن» پائالىيىتى قاتارلىق پائالىيەتلەرنى كەڭ قانات يايدۇرۇپ، كادىر، ساقچىلاردا قانۇننى ئادىل ئىجرا قىلىش، مەدەنىيەتلىك خەلق ساقچىسى بولۇش، خەلق ئۈچۈن قىزغىن مۇلازىمەتلىق قىلىش ئىدىيىسىنى تۇرغۇزدى. ئىدارىگە قاراشلىق 17 ئورۇن ناھىيە تەۋەسىدىكى 14 ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ بىلەن «ساقچى-خەلق بىرلىكتە مەدەنىيەتلىك ئورۇن بەرپا قىلىش» دوستلۇق مۇناسىۋىتى ئورناتتى. بۇ ئورۇنلار قىيىنچىلىقى بار 58 ئوقۇغۇچىنىڭ ھەر مەۋسۇملۇك ئوقۇش پۇلى ياكى ماتېرىيال پۇلىنى ئۈستىگە ئېلىپ، ئۇلارنىڭ خاتىرجەم ئوقۇشىغا ياردەم بەردى؛ نامراتلارنى يۆلەش، ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشى ۋە

يىلدىن بۇيان كۆرۈلۈپ باقمىغان پەۋقۇلئاددە زور كەلكۈن ئاپىتى يۈز بەرگەندە بۇ ئىدارىدىكى بارلىق كادىر، ساقچىلار كەلكۈنگە تاقابىل تۇرۇپ ئاپەتتىن قۇتقۇزۇشنىڭ 1 - سېپىدە 15 كېچە-كۈندۈز جەڭ قىلىپ دۆلەت ۋە خەلقنىڭ ھاياتى، مال - مۈلكىنى قوغداش جەھەتتە كۆرۈنەرلىك تۆھپە قوشۇپ، كوللېكتىپ 3 - دەرىجىلىك خىزمەت كۆرسەتتى، دەپ ئەنگە ئېلىندى.

ئىدارە پارتكومى پاكلىق قۇرۇلۇشقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بەرگەنلىكتىن بارلىق كادىر، ساقچىلارنىڭ ئىنتىزام، ئىستىلمۇ كۆرۈنەرلىك ياخشىلاندى. ئۇلار ئىككى يىل ئىچىدە 25 مىڭ 600 يۈەن قىممىتىدىكى سوۋغا - سالامنى، 1300 قېتىمدىن ئارتۇق مەقسەتلىك چاقىرىلغان مېھماندارچىلىقنى رەت قىلدى.

بۇ ئىدارە كادىر، ساقچىلارنىڭ مەنىۋى تۇرمۇشىنى جانلاندۇرۇش ئۈچۈن تۈرلۈك شەكىلدىكى مەدەنىيەت، تەنتەربىيە پائالىيەتلىرىنى قانات يايدۇردى. بۇلتۇر بۇ ئىدارە ناھىيە بويىچە ئۇيۇشتۇرۇلغان ۋاسكېتبول مۇسابىقىسىدە ۋە ئىنقىلابىي ناخشىلارنى ئېيتىش مۇسابىقىسىدە 1 - بولدى.

بۇ ئىدارىدە مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى بىلەن ج خ كەسپىي خىزمىتى بىرلەشتۈرۈپ ئېلىپ بېرىلغاچقا، بارلىق خىزمەتلەردە ئومۇميۈزلۈك يۈكسىلىش بولدى. شۇڭا يېقىنقى يىللاردىن بۇيان بۇ ئىدارە ئىككى يىل «شىنجاڭ بويىچە مۇنەۋۋەر ج خ ئىدارىسى» دېگەن شەرەپلىك نامغا ئېرىشتى. بۇ ئىدارىگە قاراشلىق بەش ساقچىخانا «شىنجاڭ بويىچە ئۈلگىلىك ساقچىخانا» بولۇپ باھالاندى. تۆت ساقچى مەملىكەت بويىچە «مۇنەۋۋەر خەلق ساقچىسى»، ئىككى ساقچى ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك «مۇنەۋۋەر خەلق ساقچىسى» دېگەن شەرەپلىك نامغا ئېرىشتى. ئۈچ ساقچى 2 - دەرىجىلىك، 16 ساقچى 3- دەرىجىلىك خىزمەت كۆرسەتتى، دەپ ئەنگە ئېلىندى. ئىدارە بۇ يىل 3 - ئايدا ئاپتونوم رايونلۇق مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا يېتەكچىلىك قىلىش كومىتېتى تەرىپىدىن «ئاپتونوم رايون

پۇشايماندا قالمايلى

خۇاڭ يى

ئىقتىساد تېخى ئانچە تەرەققىي قىلىپ كېتەلمىگەن جۇڭگودا ماددىي ئاساسقا تايىنىپ ئېلىپ بېرىلىدىغان بىنەر ئىشنى قىلىش ئاسانغا چۈشمەيدۇ. دۇنيانى زىلزىلىگە كەلتۈرۈپ، جۇڭگولۇقلارنىڭ نام - شۆھرىتىنى تونۇتىدىغان چوڭ ئىشلارمۇ بۇنىڭ سىرتىدا ئەمەس.

1995 - يىل 10- ئاينىڭ 28 - كۈنى كانادانىڭ دۇنياغا داڭلىق «ھاۋا بوشلۇقى شاھزادىسى» كۆكلۈن پولات ئارغامچىغا دەسسەپ، 53 مىنۇت ئون سېكۇنتتا ئۇزۇنلۇقى 646 مېتىر، ئېگىزلىكى 405 مېتىر كېلىدىغان سەنشيا بوغۇزىنىڭ چيۇتاڭشيا دېگەن يېرىنى توغرىسىغا كېسىپ ئۆتۈپ، جىنىس دۇنيا رېكورتىنى يارىتىپ، پۈتۈن دۇنيانى زىلزىلىگە كەلتۈردى.

بۇ ئىش تىلغا ئېلىنسا كىشىلەر پەقەت بارىكاللا ئېيتىپ قويۇشلا مۇمكىن. لېكىن، شىنجاڭ سېرىك ئۆمىكىنىڭ ياش ئارتىسى ئادىل ھوشۇر بۇ خەۋەرنى ئاڭلاپ تۇرالماي قالدى. ئادىل ھاياجانلانغان ھالدا مۇنداق دېدى: «جۇڭگو زېمىنىدا چەت ئەللىكنىڭ جىنىس دۇنيا رېكورتى يارىتالىشىدىن ئىچىم سىقىلىۋاتىدۇ، مەن قايىل ئەمەس، مەن ئۇنىڭدىنمۇ ياخشى قىلالايمەن».

ئادىل ھوشۇر پولات ئارغامچىدا تەڭشەكنى كۆتۈرۈپ ئېھتىياتچانلىق بىلەن بىر قەدەم، بىر قەدەمدىن ئالدىغا مېڭىۋاتقان، چاچلىرى شالاڭ، يۈزى سوزۇنچاق ھېلىقى كانادالىقنى زادىلا ئۇنتۇيالمىدى. ئۇنىڭ قەلبىنى بىرلا سۆز لەرزىگە سالاتتى. «مەن ئۇنى چوقۇم يېڭىمەن».

بۇنى ھەرگىزمۇ ئوت يۈرەك بىر ياشنىڭ بىر دەملىك ھاياجىنىنى باسالماي لاپ ئۇرغىنى، دەپ قالماڭ. ئادىل ھوشۇر پەقەت ئۆزىنىڭ ئەمەلىي ئىقتىدارى ۋە ئىشەنچىسىنىڭ تۈرتكىسىدە مۇشۇنداق دېيىشكە پېتىنالىغان.

تارىخىي خاتىرىلەرگە ئاساسلانغاندا دارۋاز ئويۇنى 2000 يىلدىن ئارتۇق تارىخقا ئىگە بولۇپ، ئادىل ھوشۇر دارۋاز ئائىلىسىنىڭ 6- ئەۋلادى. ئۇ سەككىز يېشىدا ئاتا كەسپىگە ۋارىسلىق قىلىپ، ھازىرغىچە بوشلۇقتىكى ئارغامچىدا توپتوغرا 18 يىل ماڭدى. 1995- يىل 11 - ئاينىڭ 18 - كۈنى ئادىل قاتارلىق بەشەيلەن ئۆز خىراجىتى بىلەن سەنشيا بوغۇزىغا بېرىپ، ئەمەلىي تەكشۈرۈش ئېلىپ باردى ۋە كۆكلۈن رېكورت ياراتقان پولات ئارغامچا ئۈستىدە ھەر خىل شەكىلدە مېڭىپ باقتى. كۆكلۈن ئورناتقان پولات ئارغامچىنىڭ دىئامېتىرى 28 مىللىمېتىر بولۇپ، ھەر ئون مېتىر ئارىلىقتا بىر جۈپ پولات ئارغامچا يانتۇ تارتىلغاچقا پولات ئارغامچا ناھايىتى مۇستەھكەم ئۇخشاش شەكىلدە 800 مېتىر ئارىلىقنى 22 مىنۇتتىلا مېڭىپ بولغان.

تېلېۋىزوردىن شۇنى كۆرگىلى بولىدۇكى، كۆكلۈن پولات ئارغامچا ئۈستىدە خۇددى نېپىز مۇز ئۈستىدە ماڭغاندەك پۇتىنىڭ ئۇچىغا قاراپلا ماڭغان. ئۇنىڭ قەدەم ئارىلىقى 30_20 سانتىمېترغىچە بولغان. بىر خەۋەردە «كۆكلۈن بىر پۇتىنىڭ ئۇچىنى يەنە بىر پۇتىنىڭ تاپىنىغا تەككۈزۈپ ماڭغان» دېيىلگەن. لېكىن ئادىلنىڭ پولات ئارغامچا ئۈستىدىكى قەدەم ئارىلىقى 60_50 سانتىمېتىر بولۇپ، ئۇ كۆكرىكىنى كېرىپ پۇتۇنلەي تۇيغۇسىغا تايىنىپ، پۇتىنىڭ ئاستىدا بىر جۈپ كۆزى باردەك ئۇدۇلغا قاراپ ماڭىدۇ. كۆكلۈن سەنشيادىن ئۆتكەندە ھەر ئون مېتىر ئارىلىقنى بىر مىنۇتتا باسقان، قارشى تەرەپكە يېقىنلاشقاندا سۈرئىتىنى تېزلەتكەن. ئادىل ھوشۇر كۆكلۈن ئورناتقان پولات ئارغامچا ئۈستىدە سىناق تەرىقىسىدە ماڭغاندا ئوخشاش ئارىلىقنى 15 سېكۇنتتىلا بېسىپ بولغان ھەم: مەن تام ئۈستىدە ماڭغاندەكلا بولدۇم، دېگەن.

خېلى يۇقىرى نوپۇزغا ئىگە بىر مۇخبىر كۆكلۈنگە باھا بېرىپ مۇنداق دېگەن: كۆكلۈن سەنشيادىن ئۆتتى، لېكىن ئۇ بۇ ئىشقا كۆپ پۇل خەجلىدى، ئۇنىڭ نامايان قىلغىنى يالغۇز جاسارەت ۋە ئەقىل پاراسەتلا ئەمەس، بەلكى يەنە قۇدرەتلىك ئىقتىسادىي كۈچمۇ بار.

كۆكلۈن سەنشيادىن ئۆتۈش ئۈچۈن ناھايىتى جىق پۇل خەجلىدى. بۇ پۇللارنى ئاساسەن ئامېرىكىلىق سودىگەرلەر، كارخانىچىلار ياردەم قىلغان. بىزنىڭ ئۇنچىۋالا كۆپ پۇل خەجلىشىمىز مۇمكىن ئەمەس، لېكىن ئەڭ ئاز بولغاندىمۇ 1 مىليون 600 مىڭ يۈەن ئەتراپىدا پۇل كېتىدۇ.

بىز بۇ ھېسابنى چىقىرىپ باقايلى: كۆكلۈن ئۆز ۋاقتىدا ئورناتقان پولات ئارغامچىنى مۇقىملاشتۇرۇش رولىنى ئوينايدىغان يانتۇ تارتىلغان پولات ئارغامچىنى شۇ يەردىكى دېھقانلار ئېلىپ كېتىپ، بىرنىمۇ قالدۇرمىغان. ئادىل ھوشۇرنىڭ چاڭجياڭ دەرياسىنى كېسىپ ئۆتۈشى ئۈچۈن، پولات ئارغامچىنىڭ 70 نەچچە يېرىگە يان تەرەپتىن پولات ئارغامچا تارتىشقا توغرا كېلىدۇ. يالغۇز مۇشۇ تۈرگىلا 70 مىڭ جۇڭگو سودا - سانائەت بانكىسى، ئۈرۈمچى شەھىرى تيانشان رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى، مەكىت ناھىيىسى، كېرىيەناھىيىسى قاتارلىق نۇرغۇن ئورۇنلار ئالدى 20 مىڭ يۈەن، كەينى 500 يۈەندىن ئىئانە قىلدى. كىچىككىنە مەكىت ناھىيىسىنىڭ يانتاق يېزىسى چېغىدا 5000 يۈەن ئىئانە قىلدى.

كىشىنى تەسىرلەندۈرىدىغىنى شۇكى، ئامما بۇ ئىشقا نىسبەتەن يۈكسەك ۋەتەنپەرۋەرلىك قىزغىنلىقىنى ئىپادىلىدى. شىنجاڭ داشۆ بىئولوگىيە فاكۇلتېتىدىن ساۋاقداش لوبو رادىئو ئىستانسىسىنىڭ قىزىق لىنىيىلىك تېلېفونى ئارقىلىق ئادىلغا مۇنداق دېدى: مەن بىزدەك ياشلىقلار ئارىسىدا سىزگە ئوخشاش ياخشى ياشنىڭ بولغانلىقىدىن پەخىرلىنىمەن. مەن بىر تۇراقلىق كىرىمى يوق ئوقۇغۇچى، شۇڭا تۇرمۇش پۇلۇمدىن ئاز بولسىمۇ 30 يۈەن ئىئانەقىلدىم. سىزنىڭ چاڭجياڭ دەرياسىدىن غەلىبىلىك ئۆتۈشىڭىزگە تىلەكداشمەن. ئالتە ياشلىق ئابدۇللا بىلەن توققۇز ياشلىق پاتىگۈل تەشكىللەش كومىتېتىغا كۆپ قېتىم تېلېفون بېرىپ، ئۇلارنىڭ ئادىل ھوشۇرغا چوقۇم «ھېلىقى ئادەم» دىن ئېشىپ كېتىپ، جۇڭگولۇقلارغا شان - شەرەپ كەلتۈرۈشنى ئۈمىد قىلىدىغانلىقىنى ئېيتىپ قويۇشنى تاپىلىدى.

ئۇنىڭدىن باشقا بىر قىسىم ئوتتۇرا، باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىمۇ ئاتا - ئانىسى بەرگەن پارچە پۇللىرىنى يىغىش قىلىپ، ئۆز كۆڭۈللىرىنى ئىزھار قىلىشتى. مەكىت ناھىيىسىدىكى نامراتلىق سەۋەبىدىن ئوقۇشسىز قالغان بىر ئۆسمۈر مىڭ تەستە يىغقان تۆت يۈەن پۇلىنى ئىئانە قىلدى. ئەكسىچە كۈنىگە نەچچە مىڭ يۈەنلەپ پۇل تاپىدىغان تىجارەتچىلەر ھازىرغىچە بۇ ئىشقا بىر تىيىنمۇ ئىئانە قىلغىنى يوق.

كىشىنىڭ ئەقلى يەتمەيدىغان يېرى شۇكى، شىنجاڭدىكى بىر قىسىم كارخانا ۋە سودا ئورۇنلىرى جۇڭخۇا مىللەتلىرىگە شان - شەرەپ كەلتۈرىدىغان بۇ ئۇلۇغ ئىشقا نىسبەتەن ئاز ئۇچرايدىغان «سوغۇققان»لىقنى ئىپادىلىدى. نۇرغۇن كارخانا بۇ ئىشنى تولۇق چۈشىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرۈشكەن ھەمدە يۇقىرى باھا بەرگەن بولسىمۇ، مەبلەغ چىقىرىشتىن ئىبارەت بۇ ھالقىلىق مەسىلە ئوتتۇرىغا قويۇلسىلا جىممىدە بولۇۋالدى.

شۇنى كۆرۈش كېرەككى، پۈتۈن دۇنيا كۆز تىككەن مۇشۇنداق بىر پائالىيەتنىڭ سودا ئېلانى ۋە ئاخبارات قىممىتى مىسلىسىز بولىدۇ. كارخانىچىلار ناخشا چولپىنى، كىنو چولپانلىرىنىڭلا ئېلان ئارقىلىق ھاسىل قىلغان ئۈنۈمىنىلا كۆرسە بولمايدۇ. بەلكى يىراقنى كۆزدە تۇتۇشى كېرەك. بەزى كارخانىلار ئۆزلىرىنىڭ مەھسۇلاتىنى تەشۋىق قىلىشنى بۇ ئىش بىلەن بىرلەشتۈرۈشنى ئويلاپ قويمىدى.

شۈبھىسىزكى ئېلان تەشۋىقاتىنىڭمۇ يېڭى يېڭى يولى، ئۇسۇلى بولىدۇ. ئادىل ھوشۇرنىڭ دۇنيانى زىلزىلىگە كەلتۈرىدىغان باتۇرانە ھەرىكىتى ۋاقتى كەلگەندە دۆلەت ئىچى - سىرتىدىكى نۇرغۇن ئاخبارات ئورۇنلىرىنىڭ دىققىتىنى تارتىدۇ. بۇ كارخانىلار ئۈچۈن نېمىدىن دېرەك بېرىدۇ؟

كۆكلۈن 40 يىلدىن بۇيان دۇنيا «ھاۋا بوشلۇقى شاھزادىسى» تەختىدە مۇقىم ئولتۇرۇپ، ئۆزى ياراتقان رېكورتنى ئۆزى بۇزۇپ كېلىۋاتىدۇ. پۈتۈن يەر شارى مىقياسىدا ئۇنىڭغا تەڭ كەلگۈدەك بىرەرسى چىقمىدى. ئۇ چاڭجياڭ دەرياسىنى كېسىپ ئۆتكەندىن كېيىن لاپ ئۇرۇپ: بۇرۇنمۇ مېنىڭدەك ئادەم چىقمىغان، بۇنىڭدىن كېيىنمۇ چىقمايدۇ، دېگەن. يېقىندا مۇخبىر ئادىل ھوشۇرنى زىيارەت قىلغاندا، ئۇ: مەن ناھايىتى ئالدىراۋاتىمەن، دېگەن. راست، ئادىل ھوشۇر ئالدىراۋاتىدۇ، لېكىن تەييارلىقى پۈتمەيۋاتىدۇ.

ۋاقىت ئادەمنى كۈتۈپ تۇرمايدۇ. پىلان بويىچە ئادىل ھوشۇر 1997 - يىل 6 - ئايدا بۇ ئۇلۇغ ئىشنى ئورۇندىماقچى. بۇ ۋاقىتنى تاللاشتىكى سەۋەب، نەچچە ئون يىللىق ھاۋارايى ماتېرىيالىغا ئاساسلانغاندا بۇ ۋاقىتتا شامال ئاز چىقىدۇ، يامغۇر ئاز ياغىدۇ. مۇھىمى سەنشيا قۇرۇلۇشىدا سۇ توسۇۋېلىنسا، سۇ يۈزى ئۆرلەپ، ئېگىزلىك يەتمەيدۇ-دە، ئوخشاش شارائىتتا كۆكلۈنگە جەڭ ئېلان قىلىشقا بولماي قالىدۇ. بۇنىڭ بىلەن ھەممە ئىش ئەھمىيەتسىز بولۇپ قالىدۇ.

ئەجەبا شىنجاڭلىق كارخانىچىلار بۇ ئىشقا نىسبەتەن سۈكۈتتە تۇرۇۋېرەمدۇ؟ ئىچكىرىدىكىلەرنىڭ بىزنى «شىنجاڭلىقلار قالاق، مۇتەئەسسىپ» دېيىشىگە بۇ ئىش يەنە بىر مىسال بولۇپ قالارمۇ؟

پۇل غەملىيەلمەي قەھرىماننىڭ جاسارىتىگە بەرھەم بېرىشكە بولامدۇ؟

تېخىمۇ كۆپ كىشىلەر: پۇشايماندا قالىدىغان ئىش يۈز بەرمىسۇن، دېيىشتى.

بۇ يىل 3 - ئايدا ئاپتونوم رايونلۇق مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىغا يېتەكچىلىك قىلىش كومىتېتى تەرىپىدىن «ئاپتونوم رايون دەرىجىلىك مەدەنىيەتلىك ئورۇن» بولۇپ تەقدىرلەندى.

ئەخمەت راخمان

پۇلىنى ئۈستىگە ئېلىپ، ئۇلارنىڭ خاتىرجەم ئوقۇشىغا ياردەم بەردى؛ ئامراتلارنى يۆلەش، ئىچىدىغان سۇنى ياخشىلاش قۇرۇلۇشى ۋە ئاپەتتىن قۇتقۇزۇش قاتارلىق ئىشلار ئۈچۈن 32 مىڭ يۈەندىن ئارتۇق پۇل ئىئانە قىلدى. بولۇپمۇ بۇلتۇر 7 - ئايدا بۇ ناھىيىدە 100

قۇمۇل ۋىلايەتلىك پەن - تېخنىكا كومىتېتىنىڭ كادىرى دولقۇن ئەمەت 25 مىڭ يۈەن مەبلەغ سېلىپ قۇمۇل شەھىرىگە قاراشلىق شەھەر ئىچى يېزىسىدا كىتابخانا ئېچىپ مۇشۇ يېزىدىكى 10 مىڭغا يېقىن ئاما ۋە شۇ ئەتراپقا جايلاشقان ئىككى مەكتەپتىكى 2000 غا يېقىن ئوقۇغۇچىنىڭ كىتاب كۆرۈشىگە قولايلىق يارىتىپ بەردى.

سۈرەتتە: ئوقۇغۇچىلار كىتاب سېتىۋالماقتا.

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **يۇنۇس سادىق** فوتوسى

ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتى تەشكىللىگەن ئويۇن قويۇش ئەترىتى ئاپەت رايونىدىكى خەلققە ھال سوراش ئويۇنى قويۇپ بەردى

ئىختىيارىي مۇخبىرلىرىمىز **ئابلەت تۇر، ئابدۇرېھىم نۇر** خەۋەر قىلىدۇ: مەدەنىيەتنى يېزىلارغا يۈزلەندۈرۈش پائالىيىتىنى كەڭ قانات يايدۇرۇش ئۈچۈن، ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى بىلەن ئاپتونوم رايونلۇق مەدەنىيەت نازارىتى بىرلىكتە تەشكىللىگەن ئويۇن قويۇش ئەترىتى 3 - ئاينىڭ 28 - كۈنى يەر تەۋرەش ئاپىتىگە ئۇچرىغان پەيزاۋات ناھىيىسىگە بېرىپ ھەر مىللەت خەلقىگە ھال سوراش ئويۇنى قويۇپ بەردى.

ئويۇن قويۇش ئەترەتتىكىلەر بۇ ناھىيىگە كەلگەندىن كېيىن، ئالدى بىلەن ئاپەت ئەھۋالى ئەڭ ئېغىر بولغان يېڭىمەھەللە يېزىسىنىڭ يېڭىئاۋات كەنتىگە بېرىپ، رەھىمسىز ئاپەتنىڭ زەربىسىدىن شەكىللەنگەن خارابىلىقلارنى كۆردى ھەممە مەدەنىيەت نازارىتى سىستېمىسىدىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەر ئىئانە قىلغان 50 مىڭ يۈەن پۇلنى ئاپەتكە ئۇچرىغان خەلققە تاپشۇردى.

ئويۇن قويۇش ئەترەتتىكىلەر ئاپەتكە ئۇچرىغان خەلقنىڭ روھىنى ئۇرغۇتۇپ، ئۇلارنىڭ يۇرت - ماكانىنى قايتا قۇرۇش ئاكتىپلىقىغا مەدەت بېرىش ئۈچۈن، ئۇلارغا قىزىقارلىق، مول مەزمۇنلۇق سەنئەت نومۇرلىرىنى كۆرسەتتى. شىنجاڭ سېرك ئۆمىكى دارۋاز ئەترىتىدىكى ئادىلنىڭ دار ئۈستىدىكى خەتەرلىك ھەرىكەتلىرىنى كۆرگەن ۋە ئۇنىڭ سەنئىتىدىن ئۆتۈپ ئۇيغۇر مىللىتىگە شان - شەرەپ كەلتۈرمەكچى بولۇۋاتقانلىقىنى ئاڭلىغان پەيزاۋات خەلقىنىڭ يۇرت - ماكانىنى قايتا قۇرۇش ئىرادىسى تېخىمۇ كۈچەيدى. ئويۇننى 3000 دىن ئارتۇق ئاما كۆردى.

پولات ئارغامچىنىڭ دىئامېتىرى 28 مىللىمېتىر بولۇپ، ھەر ئون مېتىر ئارىلىقتا بىر جۈپ پولات ئارغامچا يانتۇ تارتىلغاچقا پولات ئارغامچا ناھايىتى مۇستەھكەم تۇرغان. لېكىن ئەنئەنىۋى دارۋاز ئويۇنى لەك ئۇرۇش دەرىجىسى ئىنتايىن چوڭ بولغان ئارغامچا ئۈستىدە ئېلىپ بېرىلىدۇ. يېقىنقى يىللاردىن بۇيان ئادىل ھوشۇر ئويۇن كۆرسەتكەندە ئىشلەتكەن پولات ئارغامچىنىڭ دىئامېتىرى ئاران 14 مىللىمېتىر. 1996 - يىل 6 - ئاينىڭ 23 - كۈنى 96 - يىللىق گۇاڭجۇ خەلقئارا ئەجدىھا كېمە مۇسابىقىسى ۋە گۇاڭجۇ شەھىرى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 2210 يىللىقىنى تەبرىكلەش پائالىيىتىدە ئادىل ھوشۇر گۇاڭجۇدىكى جۇجياڭ دەرياسى ئۈستىدىكى ئۇزۇنلۇقى 224 مېتىر، ئېگىزلىكى 30 مېتىر كېلىدىغان، ياندىن پەقەت تۆت تال پولات ئارغامچا تارتىلغان، لەك ئۇرۇشى ئېغىر بولغان پولات ئارغامچىنى 18 مىنۇتتىلا بېسىپ ئۆتۈپ، جۇڭگو بويىچە تۇنجى بولۇپ پولات ئارغامچا بىلەن دەريانى كېسىپ ئۆتكەن ئادەم بولۇپ قالدى.

ئادىل ھوشۇر شىنجاڭ سېرك ئۆمىكىنىڭ مەشق زالىدىكى قىسقا پولات ئارغامچا ئۈستىدە ئۇيان - بۇيان مېڭىپ مەشىق قىلغاندا 700 مېتىر ئارىلىقنى 40 مىنۇت ئىچىدىلا مېڭىپ بولغان. يېڭىسار ناھىيىسىدە يۇرتداشلىرىغا ئويۇن كۆرسەتكەندە ئۆتۈشى ئۈچۈن، پولات ئارغامچىنىڭ 70 نەچچە پىرىگە يان تەرەپتىن پولات ئارغامچا تارتىشقا توغرا كېلىدۇ. يالغۇز مۇشۇ تۈرگىلا 70 مىڭ مېتىر ئەتراپىدا پولات ئارغامچا كېتىدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە دۆلەت ئىچى - سىرتىدا ئېلان تەشۇىقات ئېلىپ بېرىش، بېيجىڭدا ئاخبارات ئېلان قىلىش يىغىنى ئېچىش، يەنە چاڭجياڭ دەرياسىدا قاتناش توختىتىش سەۋەبىدىن ئېلىنىدىغان قاتناش باشقۇرۇش ھەققى، فېڭجيې ناھىيىسى ئۆز ۋاقتىدا زور مەبلەغ چىقىرىپ كۆكلۈڭگە ياساپ بەرگەن كۆۋرۈك، يوللار ئۈچۈن ئېلىنىدىغان باشقۇرۇش ھەققى، ئۇنىڭدىن باشقا تەشكىللىگۈچىلەر ۋە ئادىل ھوشۇر قاتارلىقلارنىڭ تۈرلۈك چىقىملىرى قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسىگە پۇل لازىم.

ئادىل ھوشۇرنىڭ كۆكلۈڭگە جەڭ ئېلان قىلغانلىقى توغرىسىدىكى خەۋەر تارقالغاندىن كېيىن، جەمئىيەتتىكى ھەرقايسى ساھەلەر بۇنىڭغا قىزغىن ئىپادە بىلدۈردى. ئاخبارات ساھەسى ئىككى قېتىم تەشۋىقات دولقۇنى قوزغاپ، 500 مىڭ يۈەن قىممىتىدىكى ئېلاننىڭ بەدەللىرىنى ھەقسىز، بەدەللىرىنى تۆۋەن باھادا ئېلان قىلىپ بەردى. بىر قىسىم ئورۇنلارمۇ ياردەم قولىنى سۇندى. مەسىلەن، جۇڭگو خەلق بانكىسى،

ئارقا كۆرۈنۈش ۋە قىسقا خەۋەرلەر

△ «دۇنيا ھاۋا بوشلۇقى شاھزادىسى» دەپ ئاتالغان كۆكلۈن كانادالىق. 1995 - يىل 10 - ئاينىڭ 28 - كۈنى ئۇ پولات ئارغامچىغا دەسسەپ، چاڭجياڭ دەرياسىنىڭ سەنشيا بوغۇزىدىكى چيۇتاڭشيا دېگەن يېرىدىن ئۆتۈپ، يېڭى «جىننىس دۇنيا رېكورتى» ياراتتى. ئۇنىڭ بۇرۇنقى رېكورتى ئېگىزلىكى 200 مېتىر، ئۇزۇنلۇقى 400 مېتىر كېلىدىغان جايدىن ئۆتۈش ئىدى.

△ كۆكلۈن سەنشياغا ئورناتقان پولات ئارغامچىنى ئامېرىكىلىق خوجايىنلار ياردەم قىلىپ ياساپ بەرگەن. ئۇنىڭ دىئامېتىرى 28 مىللىمېتىر، ئېغىرلىقى 6.8 تونىنا بولۇپ، دات باسمايدىغان ھەم ئۇپرىمايدىغان ئاق رەڭلىك قېتىشمىدىن ياسالغان.

△ كۆكلۈن ئارغامچىغا چىقىشتىن ئاۋۋالقى بىر سائەتتە ھېچقانداق كىشى بىلەن پاراڭلاشماي، دىققىتىنى مەركەزلەشتۈرگەن. دارۋازلىق ئويۇنى بولسا ئەزەلدىنلا ناغرا - سۇناي چېلىنىۋاتقان قىزغىن كەيپىيات ئىچىدە ئورۇنلىنىدۇ. ئادىل سەنئىتىدىن ئۆتكەندە بىر قىسىم ھەرىكەتلەرنى ئىشلەيدۇ، تېخى ئاخىرقى بۆلۈكىدىن يۈگۈرۈپ ئۆتۈپ كېتىدۇ.

△ كۆكلۈن 14 يېشىدىن باشلاپ پولات ئارغامچىدا مېڭىشنى مەشىق قىلغان بولۇپ، بۇ، ئۇنىڭ ئاتا كەسپى ئەمەس. ئادىل ھوشۇر بولسا ئون يېشىدىلا داردا مېڭىشقا باشلىغان، يازما خاتىرىلەردىن ئۇنىڭ ئاتا - بوۋىلىرىنىڭ دارۋازچىلىق تارىخىنىڭ ئاز دېگەندىمۇ 427 يىلدىن ئارتۇق بولغانلىقى مەلۇم.

△ كۆكلۈن بىلەن ئامېرىكىلىق ياردەم بەرگۈچى سودىگەرلەر سەنشياغا جايلاشقان فېڭجيې ناھىيىسىدىكى مۇناسىۋەتلىك رەھبەرلەرگە تېلېفون ئۇرۇپ، ئادىل ھوشۇرنىڭ چاڭجياڭدىن ئۆتۈپ رېكورت بۇزۇش پائالىيىتىنى توسماقچى بولغان، بىز تەرەپ ئۇلارغا: پولات ئارغامچىنى بىز سېتىۋالدۇق، سىلەرنىڭ سۈرۈشتۈرۈش ھوقۇقۇڭلار يوق، ئادىل ھوشۇر پولات ئارغامچىنى رېمونت قىلىش، تەكشۈرۈش ئىشىغا ئۆزى قوماندانلىق قىلىدۇ، دەپ كۆكلۈن ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىغا رەددىيە بەردى.

△ ئادىل ھوشۇرنىڭ سەنشيادىن ئۆتۈشتىن ئىبارەت بۇ ئۇلۇغ ئىشى دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىدىكىلەرنىڭ دىققەت - ئېتىبارىنى قوزغىدى. شىنخۇا ئاگېنتلىقى ۋە جۇڭگو ئاخبارات ئاگېنتلىقى دۆلەت ئىچى ۋە سىرتىغا بۇ توغرىدا خەۋەر ۋە مەخسۇس خەۋەر بەردى. پۈتۈن يەر شارىدىكى 300 دىن ئارتۇق ئاخبارات ئورگىنى بۇ خەۋەرلەرنى تارقاتتى.

(لىي جىڭچۈەن تەييارلىغان)

كورلا شەھەرلىك ج خ ئىدارىسىنىڭ «110» ساقچىغا دېلو مەلۇم قىلىش ئورنى ئىش ئورنىدا چىڭ تۇرۇپ، مەلۇم قىلىنغان دېلو مەلۇماتىنى ساقچىغا ۋاقتىدا يەتكۈزۈپ، جەمئىيەت ئامانلىقى ۋە ئاممىنىڭ بىخەتەرلىكى ئۈچۈن تېگىشلىك ھەسسە قوشتى.

سۈرەتتە: «110» ساقچىغا دېلو مەلۇم قىلىش ئورنىدىكى خادىملار دېلو مەلۇماتىنى قوبۇل قىلماقتا.

روشەنگۈل ياقۇپ فوتوسى

تەشۋىقات - تەربىيە كۈچەيتىلىپ، تونۇش ئۈستۈرۈلگەنلىكتىن، ئاراتۇرۇك ناھىيىسىنىڭ پىلانلىق تۇغۇت نىسبىتى % 100 كە يەتتى

«سائادەت يولى» مۇكاپاتلىق ماقالە

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **قادىر ئوسمان** خەۋەر قىلىدۇ: ئاراتۇرۇك ناھىيىسى بىرنەچچە يىلدىن بۇيان تەشۋىقات - تەربىيىنى كۈچەيتىپ، ئاممىنىڭ تونۇشىنى ئۈستۈرگەنلىكتىن، ناھىيىنىڭ پىلانلىق تۇغۇت نىسبىتى % 100 كە يەتتى.

بۇ ناھىيە پىلانلىق تۇغۇت خىزمىتىگە بولغان يېتەكچىلىكنى كۈچەيتىش ئۈچۈن، ھەرقايسى يېزا - بازار، كەنت، مەھەللىلەردە پىلانلىق تۇغۇت تەشكىلىي ئاپپاراتلىرىنى قۇرۇپ، خادىملىرىنى 867 گە يەتكۈزدى. بۇنىڭ بىلەن تۆۋەندىن يۇقىرىغىچە بۇ خىزمەتنى تۇتىدىغان ئادەم، باشقۇرىدىغان ئورۇن بولۇش ئىشقا ئېشىپ، پىلانلىق تۇغۇت ئاساسىي بىلىملىرىنىڭ ئومۇملىشىش نىسبىتى % 90 كە يەتتى. ناھىيىلىك پىلانلىق تۇغۇت كومىتېتى قەرەللىك ھالدا يېزا - قىشلاقلارغا ئادەم ئەۋەتىپ ئاممىغا ئاز تۇغۇش، سۈپەتلىك تۇغۇش، كېچىكىپ توي قىلىش، ھامىلدارلىقتىن ساقلىنىش توغرىسىدا مەسلىھەت بېرىشنى چىڭ تۇتتى. ئاز پەرزەنتلىك بولۇپ ياخشى تۇرمۇش كەچۈرۈۋاتقانلار بىلەن كۆپ پەرزەنتلىك بولۇپ تۇرمۇشتا قىينىلىۋاتقانلارنى تەجرىبە تونۇشتۇرۇشقا ئۇيۇشتۇرۇپ، پىلانلىق تۇغۇتنى ئاممىنىڭ ئاڭلىق ھەرىكىتىگە ئايلاندۇردى. تۇغۇت يېشىدىكى ئاياللارنىڭ ئارخىپىنى تۇرغۇزۇپ، ھامىلدارلىقتىن كېيىنكى تولۇقلىما تەدبىر قوللىنىش شەكلىنى پەيدىنپەي ھامىلدارلىقتىن ئىلگىرىكى ئالدىنى ئېلىشقا ئۆزگەرتتى. بۇنىڭ بىلەن بۇ ناھىيىدىكى ئاياللارنىڭ تۇغۇت چەكلەش تەدبىرى قوللىنىش نىسبىتى % 86 كە، پىلانلىق تۇغۇت نىسبىتى % 100 كە يەتتى.

زايومغا مەبلەغ سېلىش دۆلەتكە ۋە خەلققە پايدىلىق

— زايومغا مەبلەغ سېلىشقا ئائىت ساۋاتلار

زايوم تارقىتىش ئىقتىسادىي خىزمەت ئومۇمىي ۋەزىيەتكە ۋە خەلق ئاممىسىنىڭ جانىجان مەنپەئىتىگە مۇناسىۋەتلىك مۇھىم خىزمەت. مەركەز ۋە گوۋۇيۈەن رەھبەرلىرى كۆپ قېتىم يوليورۇق بېرىپ، زايوم تۇغرىسىدىكى تەشۋىقات خىزمىتىنى ھەققىي كۈچەيتىپ، زايوم تارقىتىشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتى ۋە تۈرلۈك سىياسەتلەرنى كەڭ تەشۋىق قىلىپ، ئاممىنىڭ زايوم سېتىۋېلىشىغا قولايلىق يارىتىپ بېرىپ، بۇ يىللىق زايوم تارقىتىش ۋەزىپىسىنى ئورۇنداشقا ھەققىي كاپالەتلىك قىلىشنى تەلەپ قىلدى. 1997- يىللىق زايوم تارقىتىش تەشۋىقاتى خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن زايومغا مەبلەغ سېلىشقا ئائىت ساۋاتلارنى ئالاھىدە تونۇشتۇردۇق.

(بېشى ئالدىنقى ساندا)

10. 1997 - يىلى تارقىتىلغان دوكۇمېنتلىق زايوم نەچچە تۈرلۈك؟ ئۇنى تارقىتىشنىڭ شەرتى نېمە؟

1997 - يىلى تارقىتىلغان دوكۇمېنتلىق زايوم ئىككى يىللىق، ئۈچ يىللىق، بەش يىللىق بولۇپ، ھەممىسى 3 - ئاينىڭ 1- كۈنىدىن باشلاپ تارقىتىلىپ، 10 - ئاينىڭ 20 - كۈنى ئاياغلىشىدۇ. ئىككى يىللىق دوكۇمېنتلىق زايومنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى% 8.64، ئۈچ يىللىق دوكۇمېنتلىق زايومنىڭ % 9.18، بەش يىللىق دوكۇمېنتلىق زايومنىڭ % 10.17، ئۈچ خىل مۇددەتلىك دوكۇمېنتلىق زايومغا تەكرار ئۆسۈم ھېسابلانمايدۇ. مۇددىتى توشقاندا، دىرى بىلەن ئۆسۈمى بىر قېتىمدىلا قايتۇرۇلىدۇ. ۋاقتى ئۆتۈپ كەتسە، ئۆسۈم قوشۇپ بېرىلمەيدۇ.

دوكۇمېنتلىق زايومغا ئىسىم يېزىشقا، يوقالغانلىقىنى مەلۇم قىلىشقا بولىدۇ. لېكىن ئۇنى بازاردا ئوبوروت

نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ.

ئىككى يىلغا توشقان، ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 8.01 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ؛

ئۈچ يىلغا توشقان، تۆت يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 8.55 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ.

تۆت يىلغا توشقان، بەش يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 9.27 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ. بەش يىلغا توشقانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 10.17 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ.

يۇقىرىدىكى مۇددەتلىك دوكۇمېنتلىق زايوملارنى مۇددەتتىن بۇرۇن پۇلغا ئالماشتۇرۇشتا، بىجىرگۈچى ئاپپارات ئالماشتۇرۇلغان پۇلنىڭ 1000 دىن % 2 ى بويىچە رەسمىيەت ھەققى ئالىدۇ، ۋاقتى توشقان بولسا، رەسمىيەت ھەققى ئالمايدۇ.

11. شەخسلەر زايومنى 2 - دەرىجىلىك زايوم بازىرىدا قانداق ئېلىپ - ساتىدۇ؟

2 - دەرىجىلىك زايوم بازىرى دېگىنىمىز — تارقىتىش مەزگىلى ئاياغلاشقاندىن تارتىپ مۇددىتى توشۇپ دىرى ۋە ئۆسۈمى قايتۇرۇلغىچە بولغان ئارىلىقتا تارقىتىلغان زايومنى ئېلىپ- ساتىدىغان سودا بازىرىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ، زايومنى ئوبوروت قىلىش ۋە ئۆتكۈنۈپ بېرىش بازىرىمۇ دېيىلىدۇ. ئۇ ئاكسىيە سودا بىرژىسىنىڭ ئىچىدىكى سودا بازىرى ۋە ئاكسىيە ئاپپاراتلىرىنىڭ پوكەي سىرتىدىكى سودا بازىرىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ 2 - دەرىجىلىك بازاردا زايوم ئېلىپ سېتىشى ئاكسىيە تىجارىتى ئاپپاراتلىرىنىڭ يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتۈلگەن ئىككى خىل بازىرىدا ئېلىپ بېرىلىدۇ. ئاكسىيە

بىرژىسى كومپيۇتېر تورى سىستېمىسىدىن پايدىلىنىپ، مەملىكەتنىڭ ھەممە يېرىگە تارقالغان بىر نەچچە ئاكسىيە شىركىتىنى بىرلەشتۈرىدۇ. مۇئامىلىدارلار ئاكسىيە ئاپپاراتلىرى ئارقىلىق بىرژا بازارلىرىغا ئېلىش - سېتىش ئىلتىماسىنى سۇنىدۇ. بىرژىنىڭ كومپيۇتېر سىستېمىسى باھادا، ۋاقىتتا ئالدىن بولۇش پرىنسىپىغا ئاساسەن ئېلىش- سېتىش ئىشلىرىنى ئورۇنلاشتۇرىدۇ. ئالغۇچى بىلەن ساتقۇچىنىڭ مەلۇم قىلغان باھاسى بىردەك بولغاندا، بۇ سودا پۈتكەن بولىدۇ. بىرژا كومپيۇتېرى تىزگىنلەپ تۇرغان ئاكسىيە سودىسى نەرخ - ھاۋاسىنىڭ ئەھۋالى كۆرسىتىلىدىغان ئېكرانغا ئاساسلىنىپ، زايومنىڭ ئەڭ يېڭى سېتىۋېلىنىش باھاسى، سېتىلىش باھاسى، پۈتۈشۈش باھاسى، پۈتۈشۈش مىقدارى قاتارلىق ئۇچۇرلارنى جامائەتكە ئېلان قىلىدۇ. سودىلاشقۇچىلار زايومنىڭ نەرخىدىن خالىغان چاغدا خەۋەردار بولۇپ تۇرالايدۇ ھەمدە ئۇنىڭ باھاسىنىڭ ئۆزگىرىشىنى پەرەز قىلىپ، ئۆزى مۇۋاپىق كۆرگەن باھادا سېتىۋالالايدۇ ياكى سېتىۋېتەلەيدۇ.

ھېساباتقا خاتىرىلىنىدىغان زايومنى 2 - دەرىجىلىك بازاردا زايومنىڭ مەخسۇس ھېساباتى ياكى ئاكسىيە ھېساباتى ئارقىلىقلا ئېلىش - سېتىشقا بولىدۇ. ئىسىم يېزىلمايدىغان زايومنى 2 - دەرىجىلىك بازاردا پاي چېكىنىڭ ھېسابات كارتوچكىسى ئارقىلىق بازار ئىچىدە سېتىۋېلىش ياكى سېتىشنى مەلۇم قىلىشقىمۇ بولىدۇ. ئاكسىيە تىجارەت ئاپپاراتلىرىنىڭ پوكەيلىرىدە ئاپپاراتنىڭ تاختاي باھاسىغا ئاساسەن ناتۇرا زايوم سۈپىتىدە ئېلىش - سېتىشقىمۇ بولىدۇ.

سودا بىرژىسى ئارقىلىق زايوم ئېلىش - سېتىش زايوم سودىسىنىڭ بىر قەدەر يۇقىرى دەرىجىلىك

ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدىغان كۈن ياكى (ئۆتكۈنۈپ بەرگەن، ساتقان كۈن) گىچە بولغان ئارىلىقتىكى ۋاقىت كۆزدە تۇتۇلىدۇ. سېتىۋالغاندىن كېيىنكى يىل چەكلىمىسى ئادەتتە يىل ئارقىلىق ئىپادىلىنىدۇ. يەنى (زايوم سېتىۋالغان ۋاقىتنىڭ ئاي سانىنى 12 گە بۆلىمىز ياكى بۇ ۋاقىتنى 360 قا بۆلىمىز) ئەگەر سېتىۋالغۇچى زايوم سېتىۋالغاندىن كېيىن، ۋاقتى توشۇپ قايتۇرۇلىدىغان بولسا، يىللىق پايدا نىسبىتىنى ھېسابلاشنىڭ فورمۇلىسى مۇنداق بولىدۇ:

سېتىۋېلىش باھاسى = مۇددىتى توشقان زايومنىڭ دىرى، ئۆسۈمى

———————— × 100%

سېتىۋالغان يىل چەكلىمىسى × سېتىۋېلىش باھاسى

سېتىۋالغۇچى زايومنى مۇددىتى توشماي تۇرۇپ سېتىۋەتمەكچى بولسا، ئۇ ئېرىشىدىغان يىللىق پايدا نىسبىتىنى ھېسابلاش فورمۇلىسىنىڭ مەزمۇنىنى مۇنداق تەڭشەشكە بولىدۇ:

سېتىۋېلىنغان باھا – سېتىۋېتىش باھاسى

———————— × 100%

سېتىۋېلىنغاندىن كېيىنكى يىل چەكلىمىسى × سېتىۋېلىنغان باھا

مەسىلەن: 1997 - يىلى تارقىتىلغان ئىككى يىللىق دىسكونتلۇق زايومنىڭ تارقىتىلىش باھاسى 100 يۈەنلىكنىڭ 82.39 يۈەن بولسا، بۇ خىل مۇددەتلىك زايومنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى مۇنداق بولىدۇ:

100 – 82 · 39

———————— ×000 % = 10 · 687 %

82 · 39 × 2

قوشۇمچە ئۆسۈملۈك زايومنىڭ قوشما پايدىسىنىڭ نىسبىتىنى ھېسابلاشتا تۆۋەندىكى فورمۇلا ئاساس قىلىنىدۇ:

مەلۇم قىلىشقا بولىدۇ. لېكىن ئۇنى بازاردا ئوبوروت قىلىشقا بولمايدۇ. مەبلەغ سالغۇچىغا سېتىۋالغان كۈندىن باشلاپ ئۆسۈم ھېسابلاپ بېرىلىدۇ، زايوم ئىگىسى زايومنىڭ مۇددىتى توشقىچە بولغان ئارىلىقتا پەۋقۇلئاددە ئەھۋالغا يولۇقۇپ، نەق پۇلغا ئايلاندۇرۇشقا ئېھتىياجلىق بولۇپ قالسا، زايوم سېتىۋالغان ئورۇنغا بېرىپ، مۇددەتتىن بۇرۇن ئالماشتۇرۇۋالسا بولىدۇ. مۇددەتتىن بۇرۇن ئالماشتۇرۇش ۋاقتىدا، دىرى قايتۇرۇلغاندىن سىرت، ئۇنىڭ ئۆسۈمى سېتىۋالغاندىن كېيىنكى ئەمەلىي كۈن سانى بويىچە شۇنىڭدەك مۇناسىپ ئۆسۈم نىسبىتى دەرىجىسى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ. بۇ ئۈچ خىل دوكۇمېنتلىق زايومنىڭ قولدا تۇرغان ۋاقتى يېرىم يىلغا يەتمىگەن بولسا، بىردەك ئۆسۈم بېرىلمەيدۇ. قولدا تۇرغان ۋاقتى يېرىم يىلدىن ئاشقان بولسا، تۆۋەندىكى بەلگىلىمە بويىچە ئۆسۈم ھېسابلاپ بېرىلىدۇ.

ئىككى يىللىق دوكۇمېنتلىق زايوم:

يېرىم يىلغا توشقان، بىر يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 5.40 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ. بىر يىلغا توشقان، ئىككى يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 7.47 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ.

ئىككى يىلغا توشقانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 8.64 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ.

ئۈچ يىللىق دوكۇمېنتلىق زايوم:

يېرىم يىلغا توشقان، بىر يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 5.40 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ؛

بىر يىلغا توشقان، ئىككى يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 7.56 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ؛

ئىككى يىلغا توشقان، ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 8.01 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ؛

ئۈچ يىلغا توشقانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 9.18 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ.

بەش يىللىق دوكۇمېنتلىق زايوم:

يېرىم يىلغا توشقان، بىر يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 5.40 لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ. بىر يىلغا توشقان، ئىككى يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى % 7.56 لىك يىللىق ئۆسۈم

ئاپپاراتلىرىنىڭ يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتۈلگەن ئىككى خىل بازىرىدا ئېلىپ بېرىلىدۇ. ئاكسىيە شىركىتىنىڭ پوكەي سودا بازىرى دېگىنىمىز — ئاكسىيە شىركىتى ئۆزلىرىنىڭ پوكەيلىرىدىن پايدىلىنىپ، مەبلەغ سالغۇچىلار بىلەن يۈز تۇرا ھالدا زايوم سودىسى قىلىدىغان بازاردۇر؛ ئاكسىيە بىرژىسى ئىچىدىكى سودا بازىرى مۇئامىلىدارلارنىڭ ھاۋالىسى بىلەن مەركەزلىك ھالدا زايوم ئېلىش- سېتىش كەسپىنى بېجىرىدىغان سورۇن.

ئاكسىيە ئاپپاراتلىرىنىڭ زايوم ئۆتۈنۈپ بېرىش، سېتىش كەسپىنى بېجىرىشىدە ئومۇمەن تۆۋەندىكىدەك شەكىللەر بار:

ئۆزى ئېلىپ سېتىش كەسپى:

ئاكسىيە ئاپپاراتلىرى ئېلىش - سېتىش سودىسى قىلىدىغان بىر تەرەپ بولۇش سۈپىتىدە مۇئامىلىدارلار بىلەن بىۋاسىتە ئېلىش - سېتىش سودىسى قىلىدۇ.

ھاۋالە بويىچە ئېلىش - سېتىش كەسپى:

ئاكسىيە ئاپپاراتلىرى ئېلىش - سېتىش سودىسى بىلەن بىۋاسىتە شۇغۇللانغۇچى ئەمەس، بەلكى ۋاستىچى، ئۇلار مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ سېتىۋېلىش ۋە سېتىپ بېرىش ھاۋالىسىنى تاپشۇرۇۋېلىپ، ئاكسىيە بىرژىسى بازىرى ئارقىلىق ئۇلارغا سېتىۋالغۇچى ياكى سېتىپ بەرگۈچى تېپىپ بېرىدۇ ھەمدە پۈتۈشۈش رەسمىيىتىنى بېجىرىپ بېرىدۇ.

پوكەي سودىسى

مەبلەغ سالغۇچىلار ئاكسىيە ئاپپاراتلىرىنىڭ پوكەيلىرىدە زايوم سودىسى قىلغاندا، زايومنى تاختاي باھاسى ياكى ئىككى تەرەپ كېلىشكەن باھا بويىچە بىۋاسىتە سېتىۋالىدۇ ياكى سېتىپ بېرىدۇ. ھەرقانداق تاۋارنى ئېلىپ - ساتقاندا ئوخشاش نەرخ بولىدۇ. بۇ ئىنتايىن قولايلىق. ئاكسىيە ئاپپاراتلىرىنىڭ پوكەيلىرىدە بىۋاسىتە زايوم سودىسى قىلىش ئاسان، شەخسلەرنىڭ مەبلەغ سېلىشىغا تېخىمۇ مۇۋاپىق كېلىدۇ.

بازار ئىچىدە ئېلىش - سېتىش

ئاكسىيە بىرژىسى بازىرى نۇرغۇن ئاكسىيە ئاپپاراتلىرىنىڭ ئالاھىدە سورۇنغا توپلىنىشى ھەمدە ئالاھىدە ۋاستىلەردىن پايدىلىنىپ مەركەزلىك ھالدا رىقابەت خاراكتېرلىك باھا مەلۇم قىلىشى ئارقىلىق سودا قىلىنىدىغان بازاردۇر. ئاكسىيە

سودا بىرژىسى ئارقىلىق زايوم ئېلىش - سېتىش زايوم سودىسىنىڭ بىر قەدەر يۇقىرى دەرىجىلىك شەكلى، ئۇ پوكەي سودىسىغا قارىغاندا، ئۈچۈرنى تېز ئىگىلىگىلى، تېز ئېلىپ - ساتقىلى، كۆپ مىقداردا ئېلىپ - ساتقىلى بولۇشتەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە. بىرژىدىكى سودا باھاسى نۇرغۇن مەبلەغ سالغۇچىلارنى مەركەزلەشتۈرۈپ، باھادا رىقابەتلەشتۈرۈش ئاساسىدا شەكىللىنىدىغان بولغاچقا، ئادەتتە بازار باھاسى سەۋىيىسىگە سەل يېقىنلاشقان بولىدۇ. بىرژىدىن پايدىلىنىپ زايوم ئېلىپ - سېتىشتا مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ بىرژىدا ئاچقان ئاكسىيە ھېساباتى ۋە ئاكسىيە ئاپپاراتلىرىدا ئاچقان مەبلەغ ھېساباتىدىن ئۆتكۈزۈش، ئېلىنغان- سېتىلغان زايوم مىقدارى ۋە مەبلەغ ھېساباتىنى خاتىرىلەش كېرەك. ئالاقىدار بەلگىلىمىلەرگە ئاساسەن، بىرژا ۋە ئاكسىيە ئاپپاراتلىرى پۈتۈشۈش سوممىسىنىڭ مەلۇم نىسبىتى بويىچە سودا رەسمىيىتى ھەققى ئالىدۇ.

12. زايومنىڭ يىللىق پايدىسى قانداق ھېسابلىنىدۇ؟

ئومۇمەن قىلىپ ئېيتقاندا، ئاكسىيە مەبلەغ سېلىشتا ئاساسلىقى، سېتىۋېلىپ بىر مەزگىل ئۆتكەندىن كېيىن بىر قەدەر كۆپ پايدىغا ئېرىشىش كۆزدە تۇتۇلىدۇ. يىللىق پايدا نىسبىتى بۇ خىل پايدىنىڭ يۇقىرى - تۆۋەنلىكىنى ئۆلچەيدىغان نىسبەت، مەلۇم مىقداردىكى مەبلەغ دىرىنىڭ ھەر يىلى كېلىدىغان پايدىسىنى ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرىدىغان پىرسەنت، زايوم ئۆسۈم قايتۇرۇش شەكلىگە ئاساسەن پارچە ئۆسۈملۈك زايوم ۋە قوشۇمچە ئۆسۈملۈك زايومغا ئايرىلىدۇ. پارچە ئۆسۈملۈك زايوم يەنە مۇددىتى توشقاندا دىرى بىلەن ئۆسۈمى بىر قېتىمدىلا قايتۇرۇلىدىغان زايوم ۋە دىسكونتلۇق زايوم دەپ ئايرىلىدۇ.

پارچە ئۆسۈملۈك زايومنىڭ يىللىق پايدا نىسبىتىنى ھېسابلاشنىڭ ئاساسىي فورمۇلىسى

كىرىم (سېتىۋېلىش - سېتىش باھاسىنىڭ پەرقى)ئۆسۈم % ——————— 100×

سېتىۋالغاندىن كېيىنكى يىل چەكلىمىسى

× سېتىۋېلىش باھاسى

بۇنىڭ ئىچىدە سېتىۋالغاندىن كېيىنكى يىل چەكلىمىسى دېگەندە، مەبلەغ سالغۇچىنىڭ زايوم سېتىۋالغان كۈندىن تارتىپ زايومنىڭ دىرى بىلەن

فورمۇلا ئاساس قىلىنىدۇ:

$$\text{بازار باھاسى} = \frac{\text{قىممەت ئۆسۈمى}}{(1+Rw)} + \frac{\text{قىممەت ئۆسۈمى}}{(1+R)^{1+w}} + \cdots + \frac{100\,\text{قىممەت ئۆسۈمى}}{(1+R)^{n+w}}$$

مەسىلەن، 1996 - يىلى تارقىتىلغان، ھېساباتقا كىرگۈزۈلىدىغان قوشۇمچە ئۆسۈملۈك 10 يىللىق زايومنىڭ قىممەت ئۆسۈمى % 11.83 بولۇپ، ھەر يىلى بىر قېتىم ئۆسۈم بېرىلىدۇ. ئەگەر تارقىتىلىپ يېرىم يىل بولغاندا، مەلۇم بىر مەبلەغ سالغۇچى 113.69 يۈەنلىك باھا بويىچە سېتىۋالغان بولسا، ئۇنىڭ قوشما پايدىسىنىڭ مۇددىتى توشقان ۋاقىتتىكى پايدا نىسبىتى مۇنداق بولىدۇ:

$$113.65 = \frac{11.83}{(1+R)^{0.5}} + \frac{11.83}{(1+R)^{1.5}} + \cdots + \frac{100+11.83}{(1+R)^{9.5}}$$

بۇنىڭدىن % 10.48 = R چىقىدۇ.

زايومنىڭ يىللىق پايدا نىسبىتى زايومنىڭ بەلگىلەنگەن ئۆسۈم نىسبىتىگە دېگەندەك تەڭ ئەمەس. بەلگىلەنگەن ئۆسۈم نىسبىتى مۇقىم بولغان ئەھۋالدا، زايومنىڭ يىللىق پايدا نىسبىتىنىڭ يۇقىرى - تۆۋەنلىكى سېتىۋېلىش باھاسى بىلەن تەتۈر تاناسىپ بولىدۇ. زايوم بازىرىدىكى باھا تۆۋەن بولغاندا، يىللىق پايدا نىسبىتى يۇقىرى بولىدۇ؛ زايوم بازىرىدىكى باھا يۇقىرى بولغاندا، يىللىق پايدا نىسبىتى تۆۋەن بولىدۇ. ئوخشاشلا، زايومنىڭ باھاسى نىسپىي مۇقىم بولغاندا، ئۇنىڭ يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بىلەن ئاشقان يىل چەكلىمىسمۇ تەتۈر تاناسىپ بولىدۇ. ئەگەر مەبلەغ سالغۇچىلار زايوم تارقىتىلغان چاغدا زايوم سېتىۋالغان ھەمدە مۇددىتى توشۇپ نەقلەشتۈرىدىغان چاغدا، پايدا نىسبىتى بەلگىلەنگەن ئۆسۈم نىسبىتىگە تەڭ بولىدۇ.

(داۋامى بار)

****

ئېلان

ئۈرۈمچى شەھەرلىك جخ ئىدارىسىنىڭ تاشقى ئىشلار باشقارمىسىدىن بېرىلگەن 141418657 - نومۇرلۇق ئابدۇراخمان نامىدىكى، 141418647 - نومۇرلۇق ئايمگۈل نامىدىكى پاسپورتنى يوقاتتۇق.

ئىككى شېئىر

روزى سايىت

دېھقان كۆلكىسى

دېھقاننىڭ كۆلكىسى ـ ئالەت كۆلكىسى،
دېھقاننىڭ كۆلكىسى قۇتتىن بېشارەت.
دېھقاننىڭ كۆلكىسى ـ جاھانغا بەرىكەت،
دېھقاننىڭ كۆلكىسى ـ جەۋلانى ھەرىكەت،
ئۇ توقلۇق، ئۇ شوخلۇق، شانغا ئىشارەت.

دېھقاننىڭ كۆلكىسى جاۋغايدا ئەمەس،
ئۇ يۈرەك تۆشتىدىن پارتلايدۇ، بىلسەڭ.
ئۇ قاداق ئالقاننىڭ ئاراشلىرىدىن،
ئۇ كۆيۈك ماڭلاينىڭ قاتلاقلىرىدىن،
نۇرانە كۆزلەردىن چاقنايدۇ، بىلسەڭ.

دېھقان ئۇ راست كۈلەر، «قوپال» ـ چىن كۈلەر،
ئۇ كۈلسە بىر قېتىم مىڭ گۈل تۆكۈلەر.
قەھرىدە ئايازنىڭ باغرى مىڭ تىلىم،
مېھرىدە ئويغىنار نەۋباھار، ئىقلىم...
دېھقانغا يات يالغان، ساختا كۈلكىلەر.

شۇنداق راست، شۇنداق چىن ـ ۋەزنى بار كۈلكە،
ئۆچرىدى دېھقاننىڭ ئۆيىدىن ماڭا.
شاد كۈلكە باغاشلاپ ياشاردى جېنىم،
شاش قەلەم، شوخ ئىلھام چاپتى بىتىنىم،
ھىدلاتتى يار ئىپار بويىدىن ماڭا!

* *

بۇرۇنقى خەت تارتقان دېھقان بالىسى،
بېشىدا مىڭ كويلۇق كۆرپە تومىقى.
پاھ، مەغرۇر ئەلپازدا كېلىدۇ ئەنە،
تۇرغىنى ـ پۈتكىنى كۈلىدۇ، ئەنە
كۈلكىنى قۇچىدۇ ياندا ئومىقى...

شاپ بۇرۇت، نەۋقىران دېھقان يىگىتى،
ئاستىدا تۇخۇمدەك سەمرىگەن بوز ئات.
ئۇ قونغان ئېگەرگە مەغرۇر، ياپياشلاپ،
كېلىدۇ ئىسقىرتىپ، كۈلكە ھاپاشلاپ،
ئېتىنى بوشقىنا قامچىلاپ پات ـ پات...

بىر جۈپ ياش ئەر ـ خوتۇن كېلەر مەپىدە،
(پەمىچە چوڭ ئۆينى قايتقان پەتىلەپ).
تەبەسسۇم ياغدۇ ئەرنىڭ ئەپتىدىن،
ئايالنىڭ مەڭزى چوغ سۆيگۈ تەپتىدىن،
كۈلىدۇ ئېرىگە تاتلىق ئەركىلەپ...

ئاپتاپقا قاقلىنار ئۈنسىز كۈلۈشۈپ،
ئاتمىشتىن ھالقىغان بىر جۈپ ۋاپادار.
ئۇ تەگلەر بۇنىڭغا پەتنۇستا سوقماق①
بۇ تەگلەر ئۇنىڭغا قەنتتىن بىر چاقماق...
ئۇنلەيدۇ بۇ ھالدىن سۆيۈنۈپ دەمدەر.

* *

چوڭ ـ كىچىك بازارلار ـ ئادەم دېڭىزى،
كوچىدا باش ياغلىق، تەلپەك ئاقىدۇ.
بۇ يەرنىڭ قۇچىقى كۈلكە پۈرايدۇ،
ھەركىمنىڭ جىسمىنى كۈلكە ئورايدۇ،
بۇ كۈلكە، ئېيت، نېچۈن دىلغا ياقىدۇ؟

چۈنكى ئۇ خاماندا چەشلەنگەن كۈلكە،
چۈنكى ئۇ پەنەردە پەشلەنگەن كۈلكە،
بۇ كۈلكە تومۇزدا پىشقان مەي بولۇپ،
جەملەنگەن يۈرەككە قۇۋۋەت ـ ئەي بولۇپ،
ئۇ ئەمەس بۇرۇنقى غەشلەنگەن كۈلكە.

مەن ئۇنى ئۇچراتتىم بەزمە ـ مەشرەپتە،
مەن ئۇنى ئۇچراتتىم ناخۇللۇق قولدا.
ئۇچراتتىم يايلاقتا، ئانار، تال ـ تەكتە.
ئۇچراتتىم باغدىكى ھەر گۈل، چېچەكتە...
«ئەسسالام» دېيىشتۇق بازاردا، يولدا!...

* *

دېھقاننىڭ كۆلكىسى ـ ئالەت كۆلكىسى،
دېھقاننىڭ كۆلكىسى قۇتتىن بېشارت.
گەر دېھقان كۈلمىسە كۈلەلمەس ئالەم،
بۇ ھالدا دەۋرگىن «سولدى گۈل ـ لالەم...»
دېھقاننىڭ كۈلۈشى شانغا كاپالەت!

يېزا يىگىتى

بېلىدە پوتا، بېشىدا دوپپا،
چىرايى نۇرلۇق يېزا يىگىتى.
تىلىدا ناۋا، دىلىدا ۋاپا،
يۈرىكى ئوتلۇق يېزا يىگىتى.

ياشلىق جۇرئىتى جۇش ئۇرۇپ تۇرغان،
دىلى ئۈمىدكە لىق تولۇپ تۇرغان.
ئىقبالى ياردەك شوخ كۈلۈپ تۇرغان،
ئەتىسى قۇتلۇق يېزا يىگىتى.

ماڭغانچە كېڭىيىپ سائادەت يولى،
كۈچ ـ ماغدۇر تاپتى بېلىكى ـ قولى.
بولمىغاچ ئەمدى «نومۇرنىڭ گولى»
«توققۇزى تولۇق» يېزا يىگىتى.

بىر چاغدىكىدەك ھالى بوش ئەمەس،
يۈرمەيدۇ مىسكىن ـ كۆڭلى خۇش ئەمەس،
ئۇنىڭدا ھازىر يېڭىچە ھەۋەس،
غايىسى ئۇلۇغ يېزا يىگىتى.

بۇ يىل كاتتا ئۆي ـ ئايۋان سالماقچى،
كېلەر يىل موتو، كوڭكا ئالماقچى.
تويىدا قوشلاپ ناغرا چالماقچى،
ئارزۇسى يوللۇق يېزا يىگىتى.

پىلانىدا ئۇ بىنەم ئاچماقچى،
چوڭ ئىش تەۋرىتىپ غولاچ ئاتماقچى.
دۆلەتكە، ئەلگە تۆھپە قاتماقچى،
ئۆي ـ پىكرى ھۇللۇق يېزا يىگىتى.

دەيدۇ! «يېزامغا مەكتەپ سالىمەن،
كۆۋرۈك ياسايمەن، ماي يولى ئالىمەن.
ساخاۋەتنى يوق قانداق بالىمەن؟!...»
ئاپىرىن، قۇللۇق! يېزا يىگىتى.

كۈلسە ھەر كىمنىڭ ئۆمۈر باھارى،
بولسا ئىشەنچ ـ ئامراق نىگارى.
تاپىدۇ روناق ئۆزى، دىيارى،
كۆرىدۇ خوۋلۇق، يېزا يىگىتى.

كەتمەننى ئويناپ، روھىڭنى ئويغات،
قەددىڭنى تىكلە، ئۆمرۈڭنى ياپرات.
جەۋلان بېغىدا شائىرنى سايرات،
مەنزىلى يورۇق يېزا يىگىتى!

چەۋەندازلار

نىجات سابىت فوتوسى

ئىناقلىق كۈيى

سىدىق قاۋۇز

ئىناقلىق بېغىدا ياشناپ،
قىزىلگۈل خۇشپۇراق چاچتى.
ئاشۇ گۈلنى قىسىپ قىزلار،
پەردەك ئۆز چىراي ئاچتى.

بولۇپ ھەمدەم جىمى مىللەت،
قېرىنداشلىققا قويدۇق قول.
سەپەردە پەللىلەر ئاتلاپ،
گۈزەل ئىقبالغا ئالدۇق يول.

ئۈيۈشقاچ چىڭ گەر ئۈيۈلتاشتەك،
بولۇپ بىر تەن جىمى مىللەت:
سالالماس ئەلگە ئاپەت، چاڭ،
ئارازلىقتەك رەزىل ئىللەت.

ئىناقلىق مېھرىدىن ھەر چاغ،
بۆلەكچە يايرىدى دىللار.
سائادەت ئوغلىنى قۇتلاپ،
ئۆزىدى شان بىلەن يىللار.

مۇشەققەت تاغىدىن ھالقىپ،
بەخت قەنتىنى تەڭ چاقتۇق.
ئۇزۇپ مېھنەت دېڭىزىدا،
بولۇپ ھەمدەم خۇشال ئاقتۇق.

ئەزەلدىن ئىتتىپاق خەلقىم،
تۇتاشتۇر رىشتىمىز بىزنىڭ.
رىتىمداش يۈرىكى مەڭگۈ،
تۇمەنمىڭ مەرد ئوغۇل ـ قىزنىڭ.

قىلىپ مېھنەت، تۆكۈپ ساپ تەر،
ۋەتەندە ياسىدۇق گۈلباغ.
خەلقنىڭ ئەجرىدە كۈلدى،
قاقاس ساي، تىلسىمات، چۆل، تاغ.

بۈيۈك دوستلۇقنى سۆيگەنلەر،
ئەقىل ـ قۇدرەتكە يار بولدى.
كىمكى تويقا تاش ئاتسا،
جاھاندا شەرمسار بولدى.

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىغا مەدھىيە

دوستلۇق

ئابلىز قۇربان

ھايات بوستانىنى بىلسەڭ قىلار ئۇز، لالىزار دوستلۇق،
باياۋان، چۆل ـ جەزىرىلەرنى گۈلىستان، باغ، باھار دوستلۇق.

كۆڭۈللەرنى قىلىپ مەپتۇن، ئىشق ئوتى ياقار دوستلۇق.

ھايات لەززەتلىرىدىن بەھرىمەن بولماق ئۈچۈن تەر تۆك،
قىلار سېنى ئەقىدەڭدىن چوقۇم باي. بەختىيار دوستلۇق.

ئۇنىڭسىز گۈللىمەس دۇنيا، ئۇنىڭسىز تارىماس جۇتلار،
باياشات، مەۋجۇت بولۇپ تۇرماق ئۈچۈن ئۇل، تۆھپىكار دوستلۇق.

ئۈنىڭسىز گۈللىمەس دۇنيا، ئۈنىڭسىز تارىماس جۇتلار،
ياشاش، مۇھەببەت بولۇپ تۇرماق ئۈچۈن تۇل، تۇھپىكار دوستلۇق.
كارامەت، ھېكمىتى بىرلە سېلىپ دىلنى ھاياجانغا،
قىلار سېنى ئەقىدەڭدىن چوقۇم باي، بەختىيار دوستلۇق.
قەدىرلىسە ئۇنى ھەركىم ماڭار باشلاپ ئۇدۇل ئالغا،
قىلۇر مېھر شاپائەتتە گۈزەل ئىقبالنى يار دوستلۇق.

مەنزىلى يوروق بىزا يېقىن!

① سوقماق - قىزىل كىشمىش بىلەن ياڭاق مېغىزىنى ئېزىپ ئارىلاشتۇرۇپ تەييارلىنىدىغان يېمەكلىك.

تامغىنى **مۇختار ئەپرى** ئىشلىگەن

قوشنام

(ھېكايە)

ئابلىكىم ئەبەيدۇللا

- ئەسسالامۇئەلەيكۇم، مۇبارەك بولسۇن، - بۇ ئۆيگە كۆچۈپ كېلىپ ئىككى كۈندىن كېيىن يېشى قىرىقلاردىن ئاشقان، تار كەلگەن چاپاننىڭ ئىككى پېشى ئارىسىدىن قورسىقى پومپىيىپ چىقىپ تۇرغان، ئاق پىشماق، دىقماق بىر ئادەم ئىشىكنىمۇ چەكمەي، ئۇدۇللا كىرىپ كەلدى.

- شۇنداق قىلىپ ئۇكام قوشنا بولۇپ قاپتىمىز، ئىسمىم ئەممەت توقى، - ئۇ ئاغزى - ئاغزىغا تەگمەي سۆزلىگەچ ئالدىمغا كەلدى، - ئېيتىڭىز بار ئىكەن ئۇكام، خېلى ئادەملەر ئالىشىپ ئالالمىغان ئۆينى سىزگە بېرىپتۇ ئەمەسمۇ، ئارقا ئىشىكتىنمۇ ئەقلى بار ئادەملەر ماڭالايدۇ، تونۇشۇپ قالايلى، سىزنىڭ ئىسمىڭىز؟

- مۆمىنجان.

- مۆمىنجان دىمەك، خۇدانىڭ مۆمىنكەنسىز - دە.

مەن بۇ ئادەم بىلەن كۆرۈشۈپ بولۇپ، ئۇنى كىرىشلوغا تەكلىپ قىلغۇچە ئۆزى كېلىپلا ئولتۇردى ۋە يانچۇقىدىن تاماكا چىقىرىپ ماڭا تەڭلىدى.

- مەن تاماكا چەكمەيمەن.

- ياخشى، مانا بۇ پېرىڭىز يارايدۇ، تاماكا دېگەننى ئادەمگە پايدا قىلىدىغان نەرسە ئەمەس، بىزگە ئامال يوق، كونا بەڭگى بولۇپ قالدۇق، - ئۇ تاماكىسىنى كۈچەپ شورىغىنىچە ئۆي ئىچىگە بىر قور كۆز يۈگۈرتۈپ چىقتى، - شۇنداق قىلىپ جايلىشىۋالدىم دىمەك، ۋاقتىدا كىرىپ ئەھۋال سوراپ بولالمىدىم، ۋۇي، قوشناچىم كۆرۈنمەيدىغۇ؟

- تېخى توي قىلمىدىم، بۇ يىل قىلاي دەپ ئويلاۋاتىمەن، - مەن چاي دەملىگەچ چۈشەندۈردۈم.

- پاھ، تېخى توي قىلماپسىز - دە، ناھايىتى ياخشى، بۇ يىل توي قىلمەن دېدىڭىزما، ئەخمەقلىق قىلماڭ جۇمۇ ئۇكام، - ئۇ چايدىن بىر ئوتلىۋېلىپ جىددىي قىياپەتتە سۆزىنى داۋاملاشتۇردى، - مەن ئۆيلەنگەندە سىزدىنمۇ كىچىك ئىدىم، ھازىر تۆت بالام بار، مۇشۇنىڭ ئۆزى مېنىڭ دۆتلىكىم، ئويلاپ بېقىڭ، ياشلىقتا تازا ئويناپ، ئويۇنغا قانغاندا ئاندىن توي قىلسا نېمە دېگەن ياخشى، قىزلار بارغانېرى كۆزنىڭ يېغىنى يېگۈدەك چىرايلىقلىشىپ كېتىۋاتىدۇ. توي بويۇنغا سىرتماق سېلىش دېمەكتۇر. شۇڭا دېيمەن توي قىلىشقا ھەرگىز ئالدىراپ كەتمەڭ، بۇ يېشىڭىز بىلەن تۆت - بەش يىل تازا تاماشا قىلىپ، ئاندىن توي قىلسىڭىزمۇ كېچىكمەيسىز.

تۇنجى كۆرۈشۈشتىلا قوشنامنىڭ بۇ گەپلەرنى قىلىشى ماڭا سەل غەلىتە تۇيۇلدى، شۇنداق بولسىمۇ ئۇ مېھمان بولغىنى ئۈچۈن چىرايىمغا تەبەسسۇم يۈگۈرتۈپ، چېيىنى پات - پات لىقلاپ قويۇپ ئولتۇردۇم.

- ئۇزۇن گەپنىڭ قىسقىسى ئۇكام، قارىسام تۈزۈكلا قىلسىز، مېنى ياشتا چوڭكەن دەپ ئاغىنىڭىزدەك مۇئامىلە قىلسىڭىز بولۇۋېرىدۇ، بويتاقچىلىق يامان. قاچان كۆڭلىڭىز نېمىگە تارتسا قوشنا بولغاندىكىن ئۆيگە كىرىۋېرىڭ، ئاچىڭىزغا خالىغان تاماقنى ئەتتۈرۈپ بېرىمەن، كونىلار «قوشنا بولساڭ يۆلەك بول، بولمىسا بۆلەك بول» دېيىشكەن، ھە - ھۇ دېيىشىپ ئۆتىدىغان گەپ، بۇ ئۆيگە قاندىراق ئادەم كۆچۈپ كېلىپ قالاركىن دەپ يۈرسەم، سىز كەپسىز ئەمەسمۇ، بىزمۇ ئېسىل ئادەملەر، قوشنىدارچىلىقتا يارايمىز... مۇنداق قىلايلى ئۇكا، - ئۇ بىر ئاز ئورۇلۇۋېلىپ دېدى، - مەن سىرتقا چىقىپ ئازراق بىر نەرسە ئەكىرەي، بىرەر پىيالە دەم پاراڭلىشىپ ئولتۇرايلى.

مەن ئۇنى دەرھال توستۇم:

- بۇ مېنىڭ ئۆيۈم، سىلە بىر نەرسە ئەكىرىپ يۈرسىلە مەن خىجىل بولۇپ قالىمەن، مەن چىقىپ كىرەي.

- ئەستا، سەت بولىدۇ، مېنىڭمۇ ئىچكۈم كېلىپ تۇرۇۋاتىدۇ، بىرەر ياخشى ئۆيلەت بولۇپ بولسا، دەپ ئويلاپ كىرگەنىدىم، مەيلى ئەمىسە، سىزنىڭ مېھمىنىڭىز بولغۇلارىمەن.

راستىنى ئېيتسام قىلىشقا تېگىشلىك ئىشلىرىم ناھايىتى كۆپ ئىدى، ئامال قانچە ئۇ ئۆزى مېھمان بولۇپ كىردى، ئۇنىڭ ئۈستىگە قوشنا ئىكەنمىز، ئۆزىنى ئىززەتلىگىنى ئادەم لازىم، كەم بىلمەي، كۆڭلىنى بىردە مېنىڭ ئۆيۈمگە ماچىسى قالغۇدەك چۈشۈپ قالادۇ تېخى.

مەن قايتىپ كىرسەم ئەمەتكام ئۆزىنىڭ سالغىنى بولۇشىغا قويۇپ، يولۇقلاپ ئولتۇرۇپتۇ.

- ئاۋارە قىپتىمەن ئۇكا، تازىمۇ كايىپسىز - دە، مۇنچىۋالا كۆپ نەرسە ئەكىرمىسىڭىزمۇ بولاتتى، - مەن ئەكىرگەن نەرسىلەرنى تەخسىلەرگە ئېلىپ، ئۇنىڭ ئالدىغا قويۇشۇمغا ئەمەتكام ئالدىغا سۈرۈلدى.

- ھۆرمەتسىزلىك قىلىدىغان بولدۇم، - رومكىنى قولۇمغا ئېلىپ ئۇنىڭغا تەكەللۇپ قىلدىم، ئۆزۈمچە بولسا پەقەتلا ئىچكۈم يوق ئىدى، ئەيىبكە بۇيرىمايسىز.

- نەدىكى گەپلەرنى قىلىۋاتىسىز ئۇكا، مېنى ئاغىنىڭىزدەك كۆرۈڭ دېمىدىممۇ، - ئۇ قاندىقتۇر خاپا بولغاندەك چىرايىنى پۈرۈشتۈردى ۋە گۆشتىن بىر پارچە ئېلىپ يېيىشكە كىرىشتى.

ئەممەت توقى دېگەن بۇ قوشنام راستىنلا قىزىقچى ئادەمكەن، ئۇ گەپنى خۇددى يىپقا تىزغان مارجاندەك قىلاتتى، تۇتقان ھاراقنى يەرگە قويمايلا ئىچىۋېتەتتى. قىزىغانچە چاپىنىنى سېلىپ تاشلاپ، ھەدەپ سۆزلەيتتى.

- بىز ئېسىل ئادەم ئۇكا، بالا تۆت بولغان بىلەن يېيىشمىز كاتتا، گۆش - ياغسىز تاماق يېمەيمىز، خۇدايىم بۇيرۇسا سىزگە ئاغىنىدارچىلىقنى بىر يەتكۈزگۈم بار، ئۇزۇن گەپنىڭ قىسقىسى پۇرسەت ئۆتۈپ كەتمىسۇن، بىر كۈنى مۇشۇ ئۆيدە بىر تاماشا قىلايلى، شۇنداق پەيزى چوكانلار بار. سىزدەك ۋاقتىمدا مېنى ئىزدەيدىغان قىزلار شۇنداق كۆپ ئىدى، ئۇلارنىڭ ھازىر ئىككى - ئۈچتىن بالىسى بار، ھازىرمۇ ھايت دېسەك ياق دېمەيدۇ.

ئەمىتكام قىزىغانچە قىزىپ سۆزلىمەكتە، سائەت 11 دىن ئاشتى، مېنىڭ ئۇيقۇم كېلىپ كۆزۈم يۇمۇلۇپ كېتىۋاتىدۇ، ئىچىمدە ئۇنى چىقىپ كەتسىكەن دەيمەن، ئۇ ئىككى گەپنىڭ بىرىدە ئاياللارنىڭ گېپىنى قىلىدۇ، ھەممىسى تېتىقسىز گەپلەر، ئۇ بارغانچە ئەزۋەيلەپ بارماقتا، تۇرۇپ دىسكو ئويناپمەن دەپ ئورنىدىن تۇرۇپ تۈزەي دەپ ئۇتتۇرىغا چۈشۈۋالدى، پات - پات تارتىپ ئورنىغا ئولتۇرغۇزۇپ قويىمەن، يەنە ئورنىدىن تۇرۇپ كىملەرگىدۇر تېلېفون بېرىدۇ، گەپنىڭ ئاغزىدىن چۈشۈپ كېتىۋاتقىنىغا قارىماي بىر ھازاغىچە سۆزلەيدۇ.

- ياش ئىدۇق، ياشاندۇق، بولدۇق تاشلاندۇق،... قويامسەن ئۇكا، - ئەمىتكام مېنىڭ جىم ئولتۇرۇپ قالغانلىقىمنى كۆرۈپ ئۈنلۈك ئاۋازدا دېدى، - ئۇسساپ كەتتىم...

ئۇنىڭغا ئامالسىز بىر رومكا ھاراق قويۇپ بەردىم.

- يەنە قويە...، - ئۇ ئىچىپ بولۇپ رومكىنى يەنە تەڭلىدى.

- ئەمدى دەم ئالساقمىكىن ئەمىتكا، ئەتە ھەر ئىككىلىمىز ئىشلەيمىز.

- ئادەمنى نېمە كۆرۈۋاتىسەن، مەن ... سېنى تۈزۈك ئادەم دېسەم، ئاغىنىدارچىلىقتا يارىمايدىكەنسەن. قويە سېنى بولدى !... جۆرە بىزنىڭ ئۆيگە، بىر چىنىدىن سۇيۇقئاش...

- رەھمەت ئەمىتكا، ئاشنى ئەتە ئىچەيلى، ئەمدى ئارام ئاللى.

- بولمايدۇ! مەن خوتۇننى ئۇخلاتقىلى ئالمىغان...

ئۇ مېنىڭ ئۇنىمىغىنىمغا قارىماي تارتىپ ئېلىپ ماڭدى، ھاراق ئىچسە مۇنداق تەتۈرلىشىپ كېتىدىغان ئادەمنى كۆرمەپتىكەنمەن، ئامالسىز ئۇنىڭ ئۆيىگە چىقتىم.

- خوتۇن، مېھمان كەلدى، تېز خوي... خويمەن ئەت! - ئەمىتكام مېنىڭ شۇنچە توسقىنىمغا ئۇنىماي ئايالىنى ئويغاتتى. ئەمىتكامنىڭ ئۆيىنىڭ ئىچى شۇنداق ئاددىي، سەرەمجانلارمۇ قوپال ھەم كونا ئىدى، ئەمىتكامنىڭ ئايالى ياۋاش، چاققان ئايالكەن، غىڭ قىلماي بىر دەمدىلا ئىككى چىنە سۇيۇقئاشنى تەييار قىلدى.

- گۆش يوققۇ بۇ ئېشىڭدا! - ئەمىتكام ئېشىنى تازا ئىسلەشتۈرۈۋېتىپ،قاپىقىنى تۈرگىنىچە ئايالىغا ۋارقىرىدى.

- گۆش تۈگەپ قاپتىكەن، - ئايال بېشىنى تۆۋەن قىلغىنىچە پەس ئاۋازدا ئاران شۇ گەپنىلا دېيەلىدى.

تۇرۇپ ئۇنىڭغا ئىچىم ئاغرىپ قالدى. ئۇ ئەمىتكامدىن قەۋەتلا قورقسا كېرەك چېيىمىزنى پات - پات يېڭىلاپ تۇراتتى.

ئەمىتكام قايتا گەپ قىلمىدى. مەن سۇيۇقئاشنى مىڭ تەسلىكتە ئىچىپ تۈگەتتىم. ئەمىتكام بولسا ئازراق ئىچىپلا بېشىنى شىرەگە قويۇپ خورەك تارتقىلى تۇردى. مەن ئۇنى يۆلەپ يۇرۇپ، كارىۋاتقا ياتقۇزۇپ قويدۇم. ئۆيدىن چىقىۋېتىپ، ئەمىتكامنىڭ بايا مەيدىسىگە مۇشتلاپ ئېيتقان: «يېيىشىمىز كاتتا، گۆش - ياغسىز تاماق يېمەيمىز» دېگەن سۆزلىرىنى ئېسىمگە ئالدىم.

* * *

پاھ - پاھ، ئۈستىدىنلا چۈشۈۋاپتىمەن - دە، مۆمىنجان ماڭا ھايتمۇ دەپ قويماي ئىش باشلاپ كېتىپسىلەردە، قانداق ئۇكىلار، ياشلار مۇشۇنداق بولۇشى كېرەك.

بىر قانچە دوستۇم بىلەن ئىچىشكەچ پاراڭلىشىپ ئولتۇراتتىم، ئەمىتكام ئاسماندىن چۈشكەندەك پەيدا بولدى - دە دوستلىرىم بىلەن بىر - بىرلەپ قىزغىن كۆرۈشۈپ بولۇپ تۆرگە چىقىپ ئولتۇردى.

- ئۇكىلار بۈگۈن راسا بىر ئولتۇرايلى، ئۇزۇن گەپنىڭ قىسقىسى مۆمىنجان بىلەنمۇ ئۇبدانلا قوشنا بولۇپ قالدۇق، زېرىكسە بىزنىڭ ئۆيگە كىرىدۇ، بەزىدە مەن كىرىمەن، جان كۈندە چېچەكلەمتى، ئويناپ ئۆتىمىز ئۇكىلار، مانا بۇ مېنىڭ كۆڭلۈم. - ئەمىتكام شۇ گەپلەرنى دەۋېتىپ يانچۇقىدىن كىچىك بوتۇلكىلىق ھاراقنى چىقىرىپ شىرەگە قويدى.

- قېنى مۆمىنجان، قويامسىز ئۇكا.

مەن ھاراق قويۇشنى داۋاملاشتۇردۇم. دوستلۇرۇم ئەمىتكامنى قىزىقچى كۆردىمۇ ياكى ياشتا چوڭ بولغاچ ئارتىندىمۇ جىممىدە بولۇپ قېلىشتى.

- قېنى تۇخۇمدىن بىردىن يەيلى ئۇكىلار، قېنى قايسىڭلار تۇتسىلەر، - ئەمىتكام بىر رومكا ھاراقنى ئىچىۋېتىپ، تەخسىدىن بىر تۇخۇمنى تاللاپ ئالدى.

ھە دېسىلا ئۇنىڭ تۇخۇمى يەخشى بولۇپ، كەينى- كەينىدىن ئىچىۋەردى. ئەمىتكام قىزىپ قالدى بولغاي بىر چاغدا ئورنىدىن تۇردى.

- مەن سىلەرگە دىسكو ئويناپ بېرەي، مۆمىنجان ھېلىقى «ياۋا ئادەم» دېگەن مۇزىكىغا قويىڭە، - ئەمىتكام چاپىنىنى سېلىپ تاشلاپ، شىلەپىسىنى ئېلىۋېتىپ ئوتتۇرىغا چىقتى. دوستلۇرۇم ئۇنىڭغا قاراپ كۆزلىرىنى مەنىلىك قىسىپ قويۇشتى. مەن ئائىلاج ئۇ دېگەن مۇزىكىنى قويۇپ بەردىم. ئەمىتكام پىشىغا پەقەتلا ماس كەلمەيدىغان كۈلكىلىك ھەرىكەتلەرنى قىلاتتى. بىر ھازادىن كېيىن ئۇ ھارغان بولسا كېرەك پىشانىسىدىكى تەرلەرنى سۈرتۈپ ئورنىغا بېرىپ ئولتۇردى.

- مۆمىنجان، بىر رومكا!

- ئەمدى ئېچمەڭ ئەمىتكا.

- قويۇڭ ئۇكا، ھارغىنىڭىز تۈگىسە مەن بار، تېخى بىر مۇنچە قىزىق گەپلىرىم بار مېنىڭ دەيدىغان.

مەن ئائىلاج ئۇنىڭغا ھاراق قويۇلغان رومكىنى ئۇزاتتىم.

- ياش ئىدۇق، ياشاندۇق، بولدۇق تاشلاندۇق... ئۇزۇن گەپنىڭ قىسقىسى ئۇكىلار، بىزمۇ سىلەردەك چاغدا دەۋر سۈرگەن، سىلەرمۇ بىزدەك قېرىيسىلەر، دۇنيادا سەۋەبسىز ئىش بولمايدۇ. ئورغۇن ئىشلارنى سىلەر بىلمەيسىلەر، بېشىڭلاردىن تېخى ئىش ئۆتۈپ باقمىدى، كېيىمنىڭ تېگىگە [illegible] ئايىسڭلار يەنە 30 يىلدىن كېيىن ئاندىن يېتىسلەر.

ئەمىتكامنىڭ ئاخىرقى گەپلىرىنى ئاڭلاپ، ھەممىمىز بىر - [illegible] رىمىزگە مەنىلىك قاراشتۇق. ئۇ يەنە ئاياللار توغرىلىق بىر ھازا سۆزلەپ ھاراقنى ئىچىۋە[illegible].

- ئۇكىلار، بىر تېپىشماق بار، قايسىڭلار تاپالايسىلەر؟

- ئېيتىپ باقمامسىز، ئاڭلاپ باقايلى، - ئارىدىن بىر دوستۇم ھەييارلىق بىلەن دېدى.

- ھاراقتىن بىر رومكا، مۆمىنجان ئۇكا!

- تېخى ھازىرلا ئىچتىلغۇ؟

- ئاھاي، ئەزمىلىك قىلماي قۇيىڭە، ئىلھام كېتىپ قالىدۇ يىكا.

دوستلۇرۇم ئۇنىڭ تېپىشمىقىغا قىزىققان بولسا كېرەك «قويۇپ بەر» دېگەندەك ماڭا تەڭلا قاراشتى.

- تۆت لاپ - لاپ، ئەگرى ساپلاپ، ئىككى دىك دىك، بىر شىپ - شىپ بۇ نېمە؟ - ئەمىتكام رومكىنى قولىغا ئېلىپ دوستلۇرۇمغا مەغرۇرانە قاراپ تۇردى.

ھەممەيلەن جىم بولۇپ كەتتى. بىرسى ئۇنى دەپ، بىرسى بۇنى دەپ تېپىشماقنى ھېچكىم تاپالمىدى. ئاخىرى ھەممىمىز ئەمىتكامغا مۇراجىئەت قىلدۇق.

- ئۇنداقتا ھەممىڭلار بىر رومكىدىن ئىچسىلەر، قانداق؟

دوستلۇرۇمنىڭ ھەممىسى بىر رومكىدىن ھاراق ئىچتى، مەنمۇ ھە - ھۇ بىلەن بىر رومكا ئىچىۋەتتىم.

- بۇ دېگەن تۆگە، تۆت لاپ - لاپ دېگەن ئۇنىڭ تۆت پۇتى، ئەگرى ساپلاپ دېگىنىمىز بويىنى، ئىككى دىك - دىك ئۇنىڭ ئىككى لوكىسى، بىر شىپ - شىپ دېگىنىمىز ئۇنىڭ قۇيرۇقى، تەمسىكەن، بۇ تېپىشماقنى مەن ئىجاد قىلغان، ھەرقانداق سورۇندا باغلاشساڭلار ھەرگىز ئۇتتۇرۇپ قويمايسىلەر.

ۋاقتىمۇ بىر يەرگە باردى، ھەممىمىز خېلىلا تەڭشىلىپ قالدۇق. بىراق، ئەمىتكام ئۆزىنىڭ پارىڭى بىلەن ئولتۇراتتى. ئاخىرى دوستلۇرۇم مەن بىلەن خوشلىشىشقا مەجبۇر بولدى.

قايتىپ كىرسەم ئەمىتكام كىرىلوڭ [illegible] مۆگدەپ ئولتۇرۇپتۇ.

- ئەمىتكا قوپۇڭ، - مەن [illegible] دىن تۇتۇپ ئىرغىتتىم.

- ئۇخلىغ[illegible] قوي... [illegible] ... ئادەمنى ...

- ئۆيىڭىزگە چىقىپ ئۇخلاڭ ئەمدى، - مەن ئۇنىڭ بىلىكىدىن تۇتۇ[illegible]

- قانداق ... دېگەن گەپ [illegible] - ئۇ دەلدەڭشىپ ئورنىدىن [illegible] ماڭا تازا بىر [illegible] ئىڭىكىمگە «چاك» [illegible] شاپىلاق سالدى ۋە بىر نېمىلەرنى دەپ تىللاپ، [illegible] «جالاق»قىدە ئېچىپ چىقىپ كەتتى.

[illegible]

جۇڭگو كوممۇنىستىك پارتىيىسى مەركىزىي كومىتېتىنىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمىتىنى يەنىمۇ ياخشى ئىشلەش توغرىسىدىكى بىر قانچە پىكرى

(بېشى 1 - بەتتە)

(6) سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەت خەلقنىڭ ئەدەبىيات-سەنئىتى. خەلق سەنئەتكە موھتاج، سەنئەت خەلققە تېخىمۇ موھتاج. خەلق تۇرمۇشى ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ ئېلىپ تۈگەتكىلى بولمايدىغان، ئىشلىتىپ بولغىلى بولمايدىغان بىردىنبىر مەنبەسى. خەلق تارىخنى يارىتىش داۋامىدا سەنئەت ئىجادىيىتى بىلەن شۇغۇللىنىش، خەلق ئالغا ئىلگىرىلەش داۋامىدا سەنئەتنى تەرەققىي قىلدۇرۇش سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ ھاياتىي كۈچىنى ساقلاپ قېلىشىنىڭ ئاچقۇچى. خەلق ئاممىسىنىڭ تارىخ يارىتىش پائالىيىتىدە چوڭقۇر يىلتىز تارتىپ، مىللەتلەرنىڭ مۇنەۋۋەر مەدەنىيەت ئەنئەنىسى ۋە ئىنقىلابىي مەدەنىيەت ئەنئەنىسىگە ۋارىسلىق قىلىپ ۋە ئۇنى جارى قىلدۇرۇپ، دۇنيا مەدەنىيىتىنىڭ مۇنەۋۋەر نەتىجىلىرىنى ئاكتىپ قوبۇل قىلىپ، قەدىمكىنى بۈگۈنكى ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇش، چەت ئەلنىڭكىنى جۇڭگو ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇش، كونىسىنى چىقىرىپ تاشلاپ يېڭىسىنى يارىتىش لازىم. ۋەتەنپەرۋەرلىكنى، كوللېكتىپىزملىقنى، سوتسىيالىزمنى جارى قىلدۇرۇشقا پايدىلىق بولغان بارلىق ئىدىيە ۋە روھنى، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ئىشلىرىغا ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىغا پايدىلىق بولغان بارلىق ئىدىيە ۋە روھنى، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى، جەمئىيەت تەرەققىياتى ۋە خەلق بەخت-سائادىتىگە پايدىلىق بولغان بارلىق ئىدىيە ۋە روھنى، ھالال ئەمگەك ئارقىلىق گۈزەل تۇرمۇشنى قولغا كەلتۈرىدىغان بارلىق ئىدىيە ۋە روھنى زور كۈچ بىلەن تەشەببۇس قىلىپ، پۈتۈن مەملىكەتتىكى ھەر مىللەت خەلقىنىڭ جاپا-مۇشەققەتكە چىداپ ئىگىلىك تىكلەش، ۋەتەننى گۈللەندۈرۈشتىكى غايەت زور قىزغىنلىقىنى ئۇرغۇتۇش لازىم.

(7) ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەرنىڭ ئاكتىپلىقى، ئىجادچانلىقىنى پائال جارى قىلدۇرۇپ، ئەدەبىيات-سەنئەت ساھەسىدە جانلىق، تېنىك بولغان، ئىتتىپاقلىشىپ يۇقىرى ئۆرلەيدىغان كەيپىياتنى تىرىشىپ شەكىللەندۈرۈش كېرەك. ئەدەبىيات-سەنئەت قانۇنىيىتىگە، ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەرنىڭ ئەمگىكىگە تولۇق ھۆرمەت قىلىش، سەنئەت ئىجادىيىتىدە ئوخشاش بولمىغان شەكىل ۋە ئۇسلۇبلارنىڭ ئەركىن راۋاجلىنىشىنى تەشەببۇس قىلىش، سەنئەت نەزەرىيىسىدە ئوخشاش بولمىغان نۇقتىئىنەزەر ۋە ئېقىملارنىڭ ئەركىن مۇھاكىمە قىلىشىنى تەشەببۇس قىلىش كېرەك. كىشىلەرنى تەربىيە ئېلىش، ئىلھاملىنىش، كۆڭۈل ئېچىش ۋە ئېستېتىك جەھەتتە ھوزۇرلىنىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلالايدىغان ئەسەرلا بولىدىكەن، ئۇلارنىڭ ھەممىسىنى قارشى ئېلىش ۋە رىغبەتلەندۈرۈش كېرەك. پائال ئىزدىنىپ، باتۇرلۇق بىلەن يېڭىلىق يارىتىپ، ئەمەلىيەت داۋامىدا جۇڭگوچە ئەدەبىيات-سەنئەتنى ئۈزلۈكسىز بېيىتىپ ۋە راۋاجلاندۇرۇپ، ئىككى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشى ئۈچۈن ئاكتىپ تۆھپە قوشۇش لازىم.

3. ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتىنى زور كۈچ بىلەن گۈللەندۈرۈش كېرەك

(8) ئىجادىيەتنى گۈللەندۈرۈش ئەدەبىيات-سەنئەت خىزمىتىدىكى مەركىزىي ھالقا. نادىر ئەسەر ئېگىزنى تۇرغۇزۇپ، نادىر ئەسەر ستراتېگىيىسىنى يولغا قويۇپ، ئەدەبىيات-سەنئەتنىڭ ھەرقايسى تۈرلىرىدە ئىدىيىۋىلىك، بەدىئىيلىك جەھەتتە بىرلىككە كەلگەن، كۆچلۈك جەلپ قىلىش كۈچىگە ۋە تەسىرلەندۈرۈش كۈچىگە ئىگە بولغان، كەڭ ئاممىنىڭ چوڭقۇر قارشى ئېلىشىغا مۇيەسسەر بولغان مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى تىرىشىپ ئىجاد قىلىپ، ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىنىڭ ئومۇميۈزلۈك گۈللىنىشىگە تۈرتكە بولۇش لازىم.

مۇھىم ھەرىكەتلەندۈرگۈچ كۈچى، ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەش، ياخشى نىيەت بىلەن ياردەم بېرىشتە چىڭ تۇرۇش، ئىجابىي جەھەتتە يېتەكلەشنى ئاساس قىلىش لازىم. توغرا ئىجادىيەت ئىدىيىسىنى تەشەببۇس قىلىپ، مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى قىزغىن تونۇشتۇرۇپ، كىشىلەرنىڭ ھوزۇرلىنىش سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈشكە ياردەم بېرىش لازىم. كەمچىلىكى بار ئەسەرلەرگە كەمچىلىكنى توغرىدىن توغرا كۆرسىتىپ، سەممىي ياردەم بېرىش لازىم. خاتا ئەدەبىيات-سەنئەت نۇقتىئىنەزەرلىرىنى دادىل تەنقىد قىلىپ، كىشىلەرنى قايىل قىلىش لازىم. «ئىككى ئۈچۈن خىزمەت قىلىش» يۆنىلىشىگە سوغۇق مۇئامىلە قىلىش، خەلق ئاممىسىنىڭ ئەمەلىيىتىدىن ئايرىلىپ قىلىش خاھىشى، پەس ئارزۇ-ھەۋەسلەرگە مايىللىشىپ «ھەممىدە پۇلغا قاراش» خاھىشى، ئىنقىلابىي ئەدەبىيات-سەنئەت ئەنئەنىسىنى پەس كۆرۈپ، چىرىك ئەدەبىيات-سەنئەت ئىدىيىسىنى كۆككە كۆتۈرۈش خاھىشىنىڭ ھەممىسى خاتا، ئۇلارغا قەتئىي قارشى تۇرۇش لازىم. ئەدەبىيات-سەنئەت نەزەرىيىسى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، گېزىت-ژۇرنال، رادىئو ئىستانسىسى ۋە تېلېۋىزىيە ئىستانسىسىنىڭ ئەدەبىيات-سەنئەت ئوبزورى سەھىپىسىنى پائال ياخشى باشقۇرۇپ، يۇقىرى ئۆلچەم قويۇش، قاتتىق تەلەپ قويۇش، ئاز بولۇش-ساز بولۇش پرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇپ، ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىدا مۇكاپاتلاش، باھالاش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەپ، ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتىنىڭ گۈللىنىشىنى ئىلگىرى سۈرۈش لازىم.

4. ئەدەبىيات-سەنئەت تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش لازىم

(11) ئەدەبىيات-سەنئەت تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىنى چوڭقۇرلاشتۇرۇش سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈش ۋە راۋاجلاندۇرۇشنىڭ مۇقەررەر يولى، ئەدەبىيات-سەنئەت مەھسۇلاتى ماددىي مەھسۇلاتقا ئوخشاشمايدىغان ئالاھىدە خاراكتېرگە ئىگە. ئۇ كىشىلەرنىڭ ئىدىيە، ئەخلاق، مەدەنىيەت ساپاسىغا مۇھىم تەسىر كۆرسىتىدۇ. ئەدەبىيات-سەنئەت تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىدا ھەم ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلەپچىقىرىشنىڭ بازارغا يۈزلىنىشىگە تۈرتكە بولۇش كېرەك؛ ھەم بازارنىڭ ئىستىخىيىلىك تاللىشىنى قوبۇل قىلماسلىق لازىم. ئىسلاھات كەڭ ئەدەبىيات-سەنئەت خادىملىرىنىڭ ئاكتىپلىقى ۋە ئىجادچانلىقىنى جارى قىلدۇرۇشقا، مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى كۆپلەپ ئوتتۇرىغا چىقىرىشقا، مۇنەۋۋەر ئىختىساسلىق خادىملارنى كۆپلەپ يېتىشتۈرۈشكە پايدىلىق بولۇشى لازىم. ئۇنىڭ ئاساسىي نىشانى مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ تەلىپىگە مۇۋاپىق كېلىدىغان، ئەدەبىيات-سەنئەت تەرەققىياتىنىڭ ئىچكى قانۇنىيىتىگە ئەمەل قىلىدىغان، بازار مېخانىزمىنىڭ ئاكتىپ رولىنى جارى قىلدۇرىدىغان، ھاياتىي كۈچكە تولغان سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات-سەنئەت تۈزۈلمىسىنى بەرپا قىلىشتىن ئىبارەت.

(12) ئىسلاھاتنى ئىدىيىنى ئازاد قىلىپ، ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەپ، ئەمەلىي پەرقلەندۈرۈپ، تۈرگە ئايرىپ يېتەكچىلىك قىلىپ، پائال ئىلگىرى سۈرۈپ، تەدرىجىي قانات يايدۇرۇش لازىم. سەنئەت ئۆمەكلىرىنىڭ ئىسلاھاتىدا، دۆلەت بىلەن سەنئەت ئۆمەكلىرى ئوتتۇرىسىدىكى، سەنئەت ئۆمەكلىرى بىلەن شەخسلەر ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى يەنىمۇ راۋانلاشتۇرۇپ، دۆلەت مۇھىم نۇقتىغا كاپالەتلىك [illegible]

ئەستايىدىل ئەمەلىيلەشتۈرۈش لازىم. دۆلەت پىلانلىق، نۇقتىلىق ھالدا مەدەنىيەت ئىشلىرىغا سېلىنىدىغان مالىيە سېلىنمىسىنى پەيدىنپەي كۆپەيتىدۇ، تەشۋىقات، مەدەنىيەت ئىشلىرىغا مالىيە، باج جەھەتتە ئېتىبار بېرىش سىياسىتىنى يەنىمۇ مۇكەممەللەشتۈرىدۇ، تەشۋىقات ۋە مەدەنىيەت ئىشلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش مەخسۇس مەبلىغىنى مەخسۇس ئىشلىتىش لازىم. ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرى تەرەققىيات فوندى تەسىس قىلىپ، ئىجتىمائىي كۈچلەرنى ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىغا ماددىي جەھەتتە ياردەم بېرىشكە ئىلھاملاندۇرۇش لازىم. دۆلەتنىڭ سەنئەت سەۋىيىسىگە ۋەكىللىك قىلىدىغان ياكى يەرلىك، مىللىي ئالاھىدىلىككە ئىگە بولغان ئەدەبىيات - سەنئەت ئورۇنلىرىغا ۋە يۇقىرى سۈپەتلىك ئەدەبىيات - سەنئەت مەھسۇلاتلىرىغا پائال يار - يۆلەك بولۇش لازىم. ئۇنۇملۇك تەدبىر قوللىنىپ، ئوتتۇرا ۋە غەربىي قىسىمدىكى تەرەققىي تاپمىغان رايونلارنىڭ ۋە ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرىنىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىغا سېلىنىدىغان سېلىنمىنى كۆپەيتىش لازىم. ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنى تىرىشچانلىق، ئىقتىسادچىللىق بىلەن باشقۇرۇشتا چىڭ تۇرۇش، ھازىر بار بولغان مەدەنىيەت مۇئەسسەسلىرىنىڭ رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇش لازىم.

(16) مەدەنىيەت بازارلىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش لازىم. مەدەنىيەت بازارلىرى مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىنىڭ مۇھىم بازىسى، ئۇنى چىرىك ئىدىيە ۋە مەدەنىيەتنى تارقىتىدىغان سورۇنغا ئايلىنىپ قېلىشقا ھەرگىز يول قويماسلىق لازىم. مەدەنىيەت بازارلىرىنى پائال يېتىشتۈرۈپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ساغلام مەدەنىيەت مەھسۇلاتلىرىغا زور كۈچ بىلەن يار - يۆلەك بولۇش، كەڭ ئاممىنىڭ ئىستېمال سەۋىيىسىگە مۇۋاپىق كېلىدىغان پايدىلىق مەدەنىي كۆڭۈل ئېچىش پائالىيەتلىرىنى تەشەببۇس قىلىش لازىم. قانۇنلۇق تىجارەتنى، ئەقلىي مۈلۈك ھوقۇقىنى قوغداش لازىم. مەدەنىيەت بازارلىرىنى تەكشۈرۈش قوشۇنى قۇرۇپ ۋە ئۇنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، تەربىيىلەش، سىناپ تەكشۈرۈش، مۇكاپاتلاش - جازالاش ۋە كىنىشكا بىلەن ئىش ئورنىغا چىقىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ، بۇ قوشۇننىڭ ساپاسىنى ۋە قانۇننى ئىجرا قىلىش سەۋىيىسىنى ئۈزلۈكسىز ئۆستۈرۈش لازىم. دائىملىق باشقۇرۇش بىلەن مەركەزلەشتۈرۈپ ھەرىكەت قىلىشنى ئۆزئارا بىرلەشتۈرۈپ، ئاممىۋى نازارەتچىلىكنىڭ رولىنى پائال جارى قىلدۇرۇپ، سېرىق مەزمۇندىكى مەتبۇئات بۇيۇملىرىنى تازىلاش، قانۇنسىز مەتبۇئات ھەرىكەتلىرىگە زەربە بېرىش كۈرىشىنى قەتئىي بوشاشماي ئېلىپ بېرىپ، مەدەنىيەت بازارلىرىنىڭ گۈللىنىشى ۋە ساغلام راۋاجلىنىشىنى ئىلگىرى سۈرۈش لازىم.

(17) جۇڭگو بىلەن چەت ئەللەرنىڭ مەدەنىيەت ئالماشتۇرۇش خىزمىتىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش كېرەك. جۇڭگو بىلەن چەت ئەللەر مەدەنىيەت ئالماشتۇرۇش پائالىيىتىنى پائال قانات يايدۇرۇپ، جۇڭگونى دۇنيا تېخىمۇ ياخشى چۈشىنىدىغان، دۇنيانى جۇڭگو تېخىمۇ ياخشى چۈشىنىدىغان قىلىش لازىم. چەت ئەللىكلەر جۇڭگوغا كېلىپ ئەدەبىيات-سەنئەت ئويۇنى قويغاندا، جۇڭگو بىلەن چەت ئەللىكلەر ھەمكارلىشىپ ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرىنى ئىجاد قىلغاندا ۋە كىتاب - ژۇرنال، كىنو - تېلېۋىزىيە، ئۈن - سىن مەھسۇلاتلىرىنى ئىمپورت قىلغاندا ئالاقىدار بەلگىلىمىلەر بويىچە باشقۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش لازىم. چەت ئەللەرگە ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرىنى تونۇشتۇرغاندا، [illegible]

يېتىشىپ چىقىشىغا، ساغلام ئۆسۈپ يېتىلىشىگە پايدىلىق بولغان ياخشى ئىجتىمائىي مۇھىت يارىتىش لازىم. دەۋرنىڭ قەدىمىگە يېقىندىن يېتىشىپ ماڭالايدىغان، ۋەتەننى، خەلقنى قىزغىن سۆيىدىغان، ئەدەبىيات - سەنئەت جەھەتتە پىشقان يازغۇچى، سەنئەتكارلارنى تىرىشىپ كۆپلەپ يېتىشتۈرۈش كېرەك. ئەدەبىيات - سەنئەت ئالىي مەكتەپلىرىنىڭ قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت سېپىگە مۇنەۋۋەر ئىختىساس ئىگىلىرىنى ئۈزلۈكسىز يەتكۈزۈپ بېرىش لازىم.

7. پارتىيىنىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىش ۋە ياخشىلاش لازىم

(21) سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات - سەنئەتنى گۈللەندۈرۈش ۋە راۋاجلاندۇرۇشتا پارتىيىنىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمىتىگە بولغان رەھبەرلىكىنى كۈچەيتىش ۋە ياخشىلاش كېرەك. ئەدەبىيات - سەنئەتكە دائىر فاڭجېن، سىياسەتلەرنى توغرا تۇتۇپ چىقىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ ماركسىزم، لېنىنىزم، ماۋزېدۇڭ ئىدىيىسىنى، بولۇپمۇ دېڭ شياۋپىڭنىڭ جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش نەزەرىيىسىنى ئۆگىنىشىنى پائال تەشەببۇس قىلىپ، كەڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ ئاكتىپلىقىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، ئەدەبىيات - سەنئەت تەرەققىياتىنىڭ توغرا يۆنىلىشكە كاپالەتلىك قىلىش لازىم. ھەر دەرىجىلىك پارتىيە كومىتېتلىرى ۋە ئۇنىڭ تەشۋىقات، مەدەنىيەت ئىشلىرىغا مەسئۇل تارماقلىرى ئەدەبىيات - سەنئەتنىڭ تەرەققىيات قانۇنىيىتىگە، يازغۇچى، سەنئەتكارلارنىڭ ئىجادىي ئەمگىكىگە ھۆرمەت قىلىشى ھەم ئارىلىشىۋېلىشنىڭ ئالدىنى ئېلىشقا دىققەت قىلىپ، ھەم ئۆز مەيلىگە قويۇۋېتىمەي، ئىتتىپاقلىشىش، غەيرەتنى قوزغاش، ھۆرمەت قىلىش، ئىشىنىش، قىزغىن ياردەم بېرىش، توغرا يېتەكلەشنى ئىشقا ئاشۇرۇشى لازىم.

(22) ئەدەبىيات - سەنئەت ساھەسىدىكى پارتىيە تەشكىلاتلىرىنىڭ ئىدىيە قۇرۇلۇشى، تەشكىلىي قۇرۇلۇشى ۋە ئىستىل قۇرۇلۇشىنى ھەقىقىي كۈچەيتىپ، پارتىيە تەشكىلاتلىرىنىڭ ئۇيۇشۇش كۈچىنى ۋە جەڭگىۋارلىقىنى كۈچەيتىش كېرەك. كادىرلار قوشۇنىنى «تۆتلەشتۈرۈش» فاڭجېنى ۋە ھەم ئەخلاقلىق، ھەم قابىلىيەتلىك بولۇش پرىنسىپى بويىچە، ئەدەبىيات - سەنئەت تارماقلىرى ۋە ئورۇنلىرىنىڭ رەھبەرلىك بەنزىسىنى ياخشى سەپلەش، بولۇپمۇ پارتىيىنىڭ لۇشيەن، فاڭجېن، سىياسەتلىرىدە چىڭ تۇرىدىغان، ئەمەلىي نەتىجىسى گەۋدىلىك بولغان، ئامما ئىشىنىدىغان ياش كادىرلارنى تەربىيىلەش ۋە تاللاپ ئۆستۈرۈشكە ئەھمىيەت بېرىش كېرەك. ھەر دەرىجىلىك رەھبەرلىك بەنزىلىرىنىڭ ئەزالىرى نەزەرىيە ئۆگىنىشنى كۈچەيتىپ، سىياسىي ئاڭ، ئومۇميلىق ئېڭى ۋە مەسئۇلىيەت ئېڭىنى مۇستەھكەم تۇرغۇزۇپ، دېموكراتىيىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇپ، كەڭ كۆلەمدە پىكىر ئېلىپ، ئاممىنىڭ نازارىتىنى ئاڭلىق قوبۇل قىلىشى كېرەك. پارتىيىلىك ئەدەبىيات- سەنئەت خادىملىرى ئالدى بىلەن كومپارتىيە ئەزاسى، ئۇلار پارتىيىنىڭ نىزامنامىسىغا رىئايە قىلىپ، پارتىيە ئەزالىرىنىڭ ئۆلچىمى بويىچە ئۆزىگە قاتتىق تەلەپ قويۇپ، ئامما ئارىسىدا ئۈلگە بولۇشى كېرەك.

(23) پارتىيىنىڭ رەھبىرىي كادىرلىرى ۋە ھەر دەرىجىلىك تەشۋىقات، مەدەنىيەت خىزمىتى تارماقلىرى كەڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرى بىلەن زىچ ئالاقە باغلىشى، ئۇلار بىلەن كەڭ، چوڭقۇر دوست بولۇشى،

ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىنىڭ ئومۇميۈزلۈك گۈللىنىشىگە تۈرتكە بولۇش لازىم.

ئەدەبىي ئىجادىيەتنىڭ گۈللىنىشىگە پائال تۈرتكە بولۇپ، ھېكايە، شېئىر، ئوچېرك، ئاخبارات ئەدەبىياتى ۋە دراما، كىنو-تېلېۋىزىيە سىنارىيىلىرىنىڭ ئىدىيىۋى، بەدىئىي سەۋىيىسىنى ئۆستۈرۈش، بولۇپمۇ رومان ئىجادىيىتىنى ئۇقتىلىق چىڭ تۇتۇش لازىم. كىنو ئىشلەپچىقىرىشنى ھەقىقىي چىڭ تۇتۇش، كىنو فىلىملىرىنى ئىلمىي باشقۇرۇشنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ئامما ياخشى كۆرىدىغان مۇنەۋۋەر فىلىملەرنى كۆپلەپ ئىشلەش لازىم. رادىئو-تېلېۋىزىيە ئەدەبىيات-سەنئەت پروگراممىلىرىنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈپ، تېخىمۇ كۆپ داڭلىق ئەدەبىيات-سەنئەت سەھىپىلىرى ۋە تېلېۋىزىيە تىياتىرلىرى (فىلىملىرى) نى ئوتتۇرىغا چىقىرىش لازىم. بالىلار ئەدەبىيات - سەنئىتى ئىجادىيىتىنى تىرىشىپ ئىلگىرى سۈرۈپ، ئىدىيىۋى مەزمۇنى ساغلام بولغان، ئىلمىيلىكى، قىزىقتۇرۇشى كۈچلۈك بولغان، بەدىئىي سېھرىي كۈچى مول بولغان باللار ئەدەبىياتى ئەسەرلىرىنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش لازىم. رېئال تۇرمۇش ئەكس ئەتتۇرۇلگەن سەھنە ئەسەرلىرى ئىجادىيىتىنى ۋە باشقا تۈردىكى سەنئەت ئىجادىيىتىنى ئۇقتىلىق ياخشى تۇتۇپ، دراما، مۇزىكا، ئۇسسۇل، گۈزەل سەنئەت، ھۆسن خەت، ئەلنەغمە، سىرك، فوتو سۈرەت قاتارلىق تەرمپلەردە تېخىمۇ كۆپ، تېخىمۇ ياخشى مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى ئوتتۇرىغا چىقىرىش لازىم.

ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ مەدەنىيەت ئالاھىدىلىكىنى جارى قىلدۇرۇپ، ئاز سانلىق مىللەتلەر ئەدەبىيات-سەنئىتىنى گۈللەندۈرۈش لازىم. پارتىيىنىڭ مىللىي، دىنىي سىياسىتىنى ئەستايىدىل ئىجرا قىلىپ، ھەرقايسى مىللەتلەرنىڭ ئۆرپ-ئادىتىگە ھۆرمەت قىلىپ، ئاز سانلىق مىللەتلەرنىڭ تۇرمۇشى ئەكس ئەتتۇرۇلگەن، مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقى ۋە جەمئىيەت تەرەققىياتى قوغدالغان ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتىگە پائال يار-يۆلەك بولۇش لازىم.

مەنىۋى مەدەنىيەت قۇرۇلۇشىدىكى «بەش بىر قۇرۇلۇشى» ئاساسىي مېلودىيىنى ياڭرىتىدىغان، مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى ئىجاد قىلىشقا تۈرتكە بولىدىغان ئۇقتىلىق قۇرۇلۇش. جايلار، تارماقلار پىلانلاشنى كۈچەيتىپ، ئىنچىكە تەشكىللاتچىلىق قىلىپ، سۈپەتنى ئۆستۈرۈپ، نادىر ئەسەرلەرنى كۆپ ئوتتۇرىغا چىقىرىپ، بۇ قۇرۇلۇشنىڭ مەنىۋى مەھسۇلات ئىشلەپچىقىرىشتىكى ئۈلگە كۆرسىتىش رولىنى تېخىمۇ ياخشى جارى قىلدۇرۇشى لازىم.

(9) ساغلام بولغان ئاممىۋى مەدەنىيەت پائالىيىتىنى پائال قانات يايدۇرۇپ، ھەممە تەك لەززەتلىنىش، تەربىيىنى كۆڭۈل ئېچىشقا سىڭدۈرۈشنى تىرىشىپ ئىشقا ئاشۇرۇش لازىم. رايون مەدەنىيىتى، يېزا-بازار مەدەنىيىتى، كارخانا مەدەنىيىتى ۋە مەكتەپ مەدەنىيىتى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش، خەلق ئەدەبىيات-سەنئىتىگە ئەھمىيەت بېرىش، ئىشتىن سىرتقى ئەدەبىيات-سەنئەت ئىجادىيىتىگە ئەھمىيەت بېرىش، كەڭ ئاممىنى تۈرلۈك شەكىلدىكى ئەدەبىيات-سەنئەت پائالىيىتىگە قاتنىشىشقا پائال جەلپ قىلىش لازىم. مەدەنىيەت ئارقىلىق نامراتلارغا يار-يۆلەك بولۇش پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇپ، مەدەنىيەتنى يېزىلارغا يەتكۈزۈشكە تۈرتكە بولۇپ، چېگرا رايون مەدەنىيەت كاردورى بەرپا قىلىپ، مۇھىم ھېيت-بايرام كۈنلىرىدىكى ئاممىۋى مەدەنىيەت پائالىيىتىنى ياخشى تەشكىللەپ، شەھەر، يېزا خەلقىنىڭ مەنىۋى مەدەنىيەت تۇرمۇشىنى يەنىمۇ بېيىتىش لازىم.

(10) ئەدەبىيات-سەنئەت ئوبزورچىلىقىنى كۈچەيتىش، ئەدەبىيات-سەنئەت ئىشلىرىدا مۇكاپاتلاش، باھالاش خىزمىتىنى ياخشىلاش لازىم. ئەدەبىيات-سەنئەت ئوبزورچىلىقى ئەدەبىيات-سەنئەت تەرەققىياتىنىڭ ئوتتۇرىسىدىكى، سەنئەت ئۆمەكلىرى بىلەن شەخسلەر ئوتتۇرىسىدىكى مۇناسىۋەتنى يەنىمۇ راۋانلاشتۇرۇپ، دۆلەت مۇھىم ئۇقتىغا كاپالەتلىك قىلىدىغان، جەمئىيەتنى ئۆمەك قۇرۇشقا رىغبەتلەندۈرىدىغان تەرەققىيات ئەندىزىسىنى تەدرىجىي شەكىللەندۈرۈش لازىم. كىنو تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىدا «كىنو باشقۇرۇش نىزامى»نى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇپ، كىنوغا مەبلەغ سېلىش يوللىرىنى كېڭەيتىپ، ئۇقتىلىق فىلىملەرگە مەبلەغ سېلىشقا كاپالەتلىك قىلىش لازىم، يېزىلار ۋە كونا ئازاد رايونلار، ئاز سانلىق مىللەت رايونلىرى، چېگرا رايونلاردىكى خەلق ئاممىسىنىڭ كىنو كۆرۈشى تەس بولۇش مەسىلىسىنى ئەستايىدىل ھەل قىلىش لازىم. تېلېۋىزىيە سەنئىتىنى باشقۇرۇش تۈزۈلمىسى ئىسلاھاتىدا، پۈتۈن مەملىكەتنىڭ تېلېۋىزىيە تىياتىرى ژانىرىنى پىلانلاشنى ۋە تېلېۋىزىيە سەنئىتى ئىشلەپچىقىرىشنى كۈچەيتىپ، قېلىپلاشقان تېلېۋىزىيە تىياتىرلىرى (فىلىملىرى)نى ئالماشتۇرۇش بازىرىنى قۇرۇش لازىم. تۈرلۈك ئەدەبىيات-سەنئەت كارخانىلىرى، كەسپىي ئورۇنلىرى ئۆزىنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى ئىسلاھاتنى چوڭقۇرلاشتۇرۇپ ھەم رىقابەت ئارقىلىق ئىلھاملاندۇرۇش، ھەم مەسئۇلىيەت ئارقىلىق چەكلەپ تۇرۇش مېخانىزمىنى بەرپا قىلىشى ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈشى لازىم.

5. ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش لازىم

(13) گۈللەندۈرۈش باشقۇرۇشقا موھتاج، باشقۇرۇش گۈللىنىشكە تۈرتكە بولىدۇ، ئەدەبىيات - سەنئەت قانۇنىيىتىگە مۇۋاپىق كېلىدىغان ئۇسۇل ئارقىلىق ئەدەبىيات - سەنئەتنى باشقۇرۇش لازىم. باشقۇرۇش جۇڭگونىڭ دۆلەت ئەھۋالىغا ئۇيغۇن كېلىشى، باشقۇرۇشتا پارتىيىنىڭ فاڭجېن، سىياسەتلىرى ئىزچىللاشتۇرۇلۇشى، دۆلەتنىڭ قانۇن - نىزاملىرىغا ئەمەل قىلىنىشى، ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ گۈللىنىشى ۋە ساغلام راۋاجلىنىشى ئىلگىرى سۈرۈلۈشى لازىم. سوتسىيالىستىك بازار ئىگىلىكى تۈزۈلمىسىگە ئۇيغۇن كېلىدىغان ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمىتىنى باشقۇرۇش تۈزۈمى ئۈستىدە تىرىشىپ ئىزدىنىش ۋە ئۇنى بەرپا قىلىش لازىم. ئىجاد قىلىش، ئىشلەپچىقىرىش پىلانىنى كۈچەيتىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ ئورۇنلاشتۇرۇلۇشىنى مۇۋاپىق تەڭشەپ، يۆنىلىشنى ئىگىلەشكە دىققەت قىلىپ، سۈپەتنى ئۆستۈرۈش، ئۈنۈمنى ئاشۇرۇش لازىم. نېمىنى تەشەببۇس قىلىش، نېمىگە يول قويۇش، نېمىنى چەكلەش، نېمىگە قارشى تۇرۇشتا بايراق روشەن بولۇش، تەدبىر كۈچلۈك بولۇش لازىم.

(14) ئەدەبىيات - سەنئەت قانۇنى چىقىرىش خىزمىتىنى كۈچەيتىش لازىم. ھازىر بار بولغان ئەدەبىيات - سەنئەتكە دائىر قانۇن - نىزاملارنى ئەستايىدىل ئىجرا قىلىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، رادىئو - تېلېۋىزىيە، گۈزەل سەنئەت، ئويۇن قويۇش، كۆڭۈل ئېچىش بازىرى قاتارلىق جەھەتلەردىكى قانۇن - نىزاملارنىمۇ چىڭ تۇتۇپ تۈزۈپ چىقىش لازىم. مۇشۇ ئەسىرنىڭ ئاخىرىغا، كېيىنكى ئەسىرنىڭ باشلىرىغا بارغاندا، بىر قەدەر مۇكەممەل بولغان مەدەنىيەت خىزمىتى قانۇن - نىزامى سىستېمىسىنى پەيدىنپەي بەرپا قىلىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ قانۇنلۇق ھوقۇق - مەنپەئىتىنى قوغداش، جامائەت پاراۋانلىقى خاراكتېرىدىكى مەدەنىيەت ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، مەدەنىيەت ئىشلىرىنى ئىلمىي يوسۇندا قېلىپلاشتۇرۇپ باشقۇرۇشنى ئەمەلىي قانۇنىي كاپالەت بىلەن تەمىن ئېتىش لازىم.

(15) مەدەنىيەت ئىقتىسادىي سىياسىتىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش لازىم. مەركەزنىڭ مەدەنىيەت ئىقتىسادىغا ئالاقىدار تۈرلۈك بەلگىلىمىلىرىنى ئالاقىدار بەلگىلىمىلەر بويىچە باشقۇرۇش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش لازىم. چەت ئەللەرگە ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرىنى تونۇشتۇرغاندا، جۇملىدىن قويۇلىدىغان ئويۇن تۈرى، مۇسابىقىگە قاتنىشىش تۈرى قاتارلىق تۈرلەرنى تونۇشتۇرغاندا، ماسلاشتۇرۇشنى كۈچەيتىپ، سىستېما بويىچە باشقۇرۇپ، تىرىشىپ جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ مۇنەۋۋەر مەدەنىيەت ئەنئەنىسى ۋە زامانىمىزدىكى جۇڭگو خەلقىنىڭ روھىي قىياپىتى نامايان قىلىنغان تېخىمۇ كۆپ مۇنەۋۋەر ئەدەبىيات - سەنئەت ئەسەرلىرىنى دۇنياغا يۈزلەندۈرۈش لازىم.

6. يۇقىرى ساپالىق ئەدەبىيات - سەنئەت قوشۇنى بەرپا قىلىش كېرەك

(18) ۋەتەننى قىزغىن سۆيىدىغان، خەلقنى قىزغىن سۆيىدىغان، كەسپچانلىقى كۈچلۈك بولغان، سەنئەت ماھارىتى يۇقىرى بولغان ئەدەبىيات - سەنئەت قوشۇنى بەرپا قىلىش ـ ئەدەبىيات - سەنئەتنى گۈللەندۈرۈشنىڭ جىددىي ئېھتىياجى. كەڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرى تىرىشىپ ئۆگىنىپ، ئىدىيە - ئەخلاق ساپاسىنى ئۆستۈرۈپ، مەدەنىيەت جەھەتتە تەربىيىلىنىشنى كۈچەيتىپ، توغرا دۇنيا قاراش، كىشىلىك تۇرمۇش قارىشى ۋە قىممەت قارىشىنى تۇرغۇزۇپ، توغرا ئىجادىيەت ئىدىيىسىدە چىڭ تۇرۇشى، ھەر خىل شەكىللەرنى قوللىنىپ، ئىسلاھات، ئېچىۋېتىش ۋە زامانىۋىلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشىنىڭ 1- سېپىگە، زاۋۇت - كانلارغا، يېزا، مەكتەپ، مەھەللە ئىش بېجىرىش باشقارمىلىرىغا ۋە لېيەندۈيلەرگە چوڭقۇر چۆكۈپ، سۈژېت، تېما، ۋەقەلىك، تىل قاتارلىقلارنى قوبۇل قىلىپ، توپلىغان ماتېرىياللىرىنى موللاشتۇرۇپ، ئۆزىنى تولۇقلىشى لازىم. كەسپكە بېرىلىش روھى ۋە پىداكارلىق روھىنى جارى قىلدۇرۇپ، جاپا - مۇشەققەتكە چىداپ ئىزدىنىشى، كۆڭۈل قويۇپ ئىجاد قىلىشى، تېخىمۇ مۇكەممەل قىلىشقا ئىنتىلىشى، قولىنىڭ ئۇچىدا ئىش قىلىپ قويۇشتىن ساقلىنىشى، ئۆز ئەسىرىنىڭ ئىجتىمائىي ئۈنۈمىنى ئەستايىدىل، جىددىي ئويلاپ كۆرۈشى، ئاڭلىق ھالدا ئۆز ئىجادىيىتىنى سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈش ئالىيجاناب بۇرچى بىلەن زىچ بىرلەشتۈرۈپ، ئىسمى - جىسمىغا لايىق ئىنسانلار روھىنىڭ ئىنژېنېرى بولۇشى كېرەك.

(19) ئەدەبىيات - سەنئەت قوشۇنىنىڭ ئىتتىپاقلىقىنى قوغداش ۋە كۈچەيتىش كېرەك. ئەدەبىيات - سەنئەت تارماقلىرى ۋە ئورۇنلىرىدىكى رەھبىرىي كادىرلار باشلامچىلىق بىلەن ياخشى ئىتتىپاقلىشىپ، ئۆزىنىڭ نەمۇنىلىك ھەرىكىتى ئارقىلىق قوشۇنىنىڭ ئۇيۇشۇش كۈچىنى ئاشۇرۇشى كېرەك. يازغۇچىلار، سەنئەتكارلار بىر - بىرىگە ئىشىنىشى، بىر - بىرىنى ھۆرمەت قىلىشى، بىر - بىرىنى چۈشىنىشى، بىر - بىرىنى قوللىشى، ئومۇمىيلىقنى مۇھىم بىلىپ، بىردەك ئىتتىپاقلىشىپ ئالدىغا قارىشى، سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات - سەنئەتنى گۈللەندۈرۈش ئورتاق نىشانى ئاستىدا، يەكدىللىك بىلەن ھەمكارلىشىپ، جۇڭخۇا مىللەتلىرىنىڭ سەلتەنەتلىك ئەدەبىيات - سەنئەت سارىيىنى ئورتاق بىنا قىلىشى لازىم.

(20) ئەسىر ھالقىيدىغان ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنى يېتىشتۈرۈش قۇرۇلۇشى پىلانىنى تۈزۈپ چىقىش ۋە يولغا قويۇش كېرەك. كەلگۈسى 15 يىلدىكى مەملىكىتىمىزنىڭ ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنىڭ تەرەققىيات ئېھتىياجىغا ئۇيغۇنلىشىش ئۈچۈن، ئەدەبىيات-سەنئەت تايانچىلىرى قوشۇنىنى، بولۇپمۇ ياش، ئوتتۇرا ياش مۇنەۋۋەر ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنى تەربىيىلەش خىزمىتىنى پىلانلىق ھالدا كۈچەيتىپ، مۇنەۋۋەر ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنىڭ كۆپلەپ مەدەنىيەت خىزمىتى تارماقلىرى كەڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرى بىلەن زىچ ئالاقە باغلىشى، ئۇلار بىلەن كەڭ، چوڭقۇر دوست بولۇشى، ئەدەبىيات - سەنئەت بويىچە پىكىرلىشىپ تۇرۇش يىغىنى ئېچىش تۈزۈمىنى ئورنىتىپ، ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرىنى مەركەزنىڭ ئالاقىدار روھىدىن ۋە ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمىتى ئەھۋالىدىن قەرەللىك ھالدا خەۋەرلەندۈرۈپ تۇرۇشى، يازغۇچى، سەنئەتكارلار بىلەن دائىم سىردىشىپ، ئىدىيە ۋە پىكىر ئالماشتۇرۇپ، ئۇلارنىڭ خىزمەت ۋە تۇرمۇشتىكى ئەمەلىي مەسىلىلىرىنى ھەل قىلىشىغا ياردەم بېرىشى كېرەك. ئىشچىلار ئۇيۇشمىسى، كوممۇنىستىك ياشلار ئىتتىپاقى، ئاياللار بىرلەشمىسىنىڭ مەدەنىيەت پائالىيەتلىرىنى تەشكىللەش، ئاممىنىڭ مەدەنىيەت تۇرمۇشىنى جانلاندۇرۇش جەھەتتىكى مۇھىم رولىنى جارى قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىش لازىم.

(24) ئەدەبىيات - سەنئەت ساھەسىدىكى خەلق تەشكىلاتلىرىنىڭ رولىنى پائال جارى قىلدۇرۇش كېرەك. ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەر بىرلەشمىسى، يازغۇچىلار جەمئىيىتى پارتىيە رەھبەرلىكىدىكى، ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەتچىلىرىدىن تەشكىللەنگەن خەلق تەشكىلاتى، پارتىيە كەڭ ئەدەبىيات - سەنئەت خىزمەتچىلىرى بىلەن ئالاقە باغلايدىغان كۆۋرۈك ۋە ۋاستە. ھەر دەرىجىلىك پارتىيە كومىتېتلىرى ئەدەبىيات - سەنئەتچىلەر بىرلەشمىسى، يازغۇچىلار جەمئىيىتىگە بولغان رەھبەرلىكنى كۈچەيتىپ، ئۇلارنىڭ پارتىيىنىڭ فاڭجېن، سىياسەتلىرى بويىچە خىزمەتلەرنى پائال قانات يايدۇرۇشنى قوللىشى لازىم. ئەدەبىيات-سەنئەتچىلەر بىرلەشمىسى، يازغۇچىلار جەمئىيىتى ئورگان قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىپ، ئالاقىلىشىش، ماسلاشتۇرۇش، مۇلازىمەتلىق قىلىش فۇنكسىيىسىنى ئەستايىدىل ئادا قىلىپ، تولۇپ تاشقان قىزغىنلىق بىلەن يازغۇچىلار، سەنئەتكارلار ئۈچۈن خىزمەت قىلىشى ۋە ئۇلار ئۈچۈن كۆپرەك ئەمەلىي ئىش قىلىپ بېرىشى لازىم. كەسپىي جەھەتتىن تەربىيىلەشنى ۋە ساھەلەر بويىچە ئۆزىنى ئۆزى چەكلەپ تۇرۇشنى كۈچەيتىش، ياخشى كەسپ ئەخلاقىنى تەشەببۇس قىلىش كېرەك. ھەر خىل ئەدەبىيات - سەنئەت ئىلمىي جەمئىيەتلىرى، تەتقىقات جەمئىيەتلىرى ۋە مەدەنىيەت تەشكىلاتلىرىنىڭ ئىجابىي رولىنى جارى قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت بېرىش كېرەك. ئەسئۇل تارماقلار يېتەكچىلىك قىلىش، باشقۇرۇش مەسئۇلىيىتىنى ھەقىقىي ئۈستىگە ئېلىشى لازىم.

باي، قۇدرەتلىك، دېموكراتىك، مەدەنىيەتلىك سوتسىيالىستىك زامانىۋىلاشقان دۆلەت قۇرۇش ئىجادىيەت خاراكتېرلىك ئۇلۇغ ئىش. قايناق دەۋر تۇرمۇشى، چوڭقۇر ئىجتىمائىي ئۆزگىرىش سوتسىيالىستىك ئەدەبىيات- سەنئەتنىڭ گۈللىنىشى ۋە راۋاجلىنىشىنى ياخشى پۇرسەت بىلەن تەمىن ئەتتى. ۋەتەننى سۆيىدىغان، مىللەتنى گۈللەندۈرۈش ۋە دۆلەتنى قۇدرەت تاپقۇزۇشقا ئىرادە باغلىغان بارلىق ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرى مەسئۇلىيەتچانلىقنى ۋە بۇرچ تۇيغۇسىنى كۈچەيتىپ، دەۋر قەدىمىگە يېقىندىن يېتىشىپ مېڭىپ، ئەقىل - پاراستىنى ئىشقا سېلىپ، جۇڭخۇا مىللەتلىرىگە مۇناسىپ كېلىدىغان، ئادەمنى ئالغا بېسىشقا ئىلھاملاندۇرىدىغان ئۇلۇغ ئەسەرلەرنى يېزىپ چىقىشى لازىم. پۈتۈن مەملىكەتتىكى ھەر مىللەت ئەدەبىيات - سەنئەت خادىملىرى يولداش جياڭ زېمىن يادرولۇقىدىكى پارتىيە مەركىزىي كومىتېتىنىڭ ئەتراپىغا زىچ ئۇيۇشۇپ، جۇڭگوچە سوتسىيالىزم قۇرۇش ئۇلۇغ بايرىقىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، روھنى ئۇرغۇتۇپ، بىر نىيەت - بىر مەقسەتتە بولۇپ، ئەدەبىيات- سەنئەت خىزمىتىدە تىرىشىپ يېڭى ۋەزىيەت يارىتىشى لازىم.

ئادرېس: ئۈرۈمچى شەھىرى، ياڭزىشەن كوچىسى 1 - نومۇر، تېلېفون باش ئاپپاراتى: 5818200، ئېلان بۆلۈمى: 5850783، تارقىتىش بۆلۈمى: 5859769، تېلېگراف نومۇرى: 5028، پوچتا نومۇرى: 830051، گېزىتنىڭ ئايلىق باھاسى: 7 يۈەن 50 پۇڭ، پارچە باھاسى: 25 پۇڭ (گېزىتنىڭ تىزىملاش نومۇرى:102)

شىنجاڭ گېزىتى

新 疆 日 报

(维吾尔文)

(بۇ سان تۆت بەت)

مەملىكەت ئىچىدىكى بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65—0002 / Z

«شىنجاڭ گېزىتى» ئىدارىسى نەشر قىلدى(ۋەكالەت نومۇرى: 1—57)

1997 - يىل
ماي
25
يەكشەنبە

ئۈرۈمچىنىڭ ھاۋارايى: كۈندۈزى ۋە كېچىسى ھاۋا ئوچۇق بەزىدە بۇلۇتلۇق بولىدۇ. تېمپېراتۇرا 27 °C — 17 °C بولىدۇ. ئوچ بال شامال چىقىدۇ.

مۇھىم خەۋەرلەر

«نۇتۇق»ئېلان قىلىنغانلىقىنىڭ 55 يىللىقى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق يازغۇچىلار جەمئىيىتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 40 يىللىقى خاتىرىلەندى

خاتىرىلەش يىغىنىغا قەييۇم باھاۋۇدۇن، مەجىت ناسىر قاتارلىقلار قاتناشتى

ئۆز مۇخبىرىمىز فەيرەت ئابدۇللا خەۋەر قىلىدۇ: يولداش ماۋزېدۇڭنىڭ «يەنئەن ئەدەبىيات - سەنئەت سۆھبەت يىغىنىدا سۆزلىگەن نۇتۇق»ى ئېلان قىلىنغانلىقىنىڭ 55 يىللىقى ۋە شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق يازغۇچىلار جەمئىيىتى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 40 يىللىقى مۇناسىۋىتى بىلەن مۇشۇ ئاينىڭ 23 - كۈنى چۈشتىن بۇرۇن ئۈرۈمچىدىكى «گۈاڭ خۇي» سارىيىدا داغدۇغىلىق خاتىرىلەش يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى قەييۇم باھاۋۇدۇن، ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى مەجىت ناسىر قاتارلىقلار يىغىنغا قاتناشتى.

يازغۇچىلار جەمئىيىتى قۇرۇلغان 40 يىلدىن بۇيان ئەدەبىيات - سەنئەتنى خەلق ئۈچۈن، سوتسىيالىزم ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرۇش يۆنىلىشى ۋە «ھەممە گۈللەر تەڭ ئېچىلىش، ھەممە ئېقىملار بەس - بەستە سايراش» فاڭجېنىدا چىڭ تۇرۇپ، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ كۆپ مىللەتلىك ئەدەبىيات - سەنئەت ئىشلىرىنى گۈللەندۈرۈشكە ئالاھىدە زور تۆھپىلەرنى قوشتى. يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى 40 يىلدىن بۇرۇنقى 50 نەچچە كىشىدىن تەرەققىي قىلىپ، ھازىر 1394 كىشىگە يەتتى. بۇنىڭ ئىچىدە سەككىز مىللەتتىن تەركىب تاپقان 133 كىشى جۇڭگو يازغۇچىلار جەمئىيىتىگە ئەزا بولدى. ھازىرغىچە بۇ جەمئىيەت 100 قېتىمدىن ئارتۇق ھەر خىل ئىلمىي مۇھاكىمە يىغىنى، 150 قېتىمدىن ئارتۇق ئەدەبىي ئىجادىيەت سۆھبەت يىغىنى ئاچتى. بۇنىڭغا قاتناشقانلار 14 مىڭ 375 ئادەم (قېتىم)غا يەتتى. 27 قېتىم ئەدەبىيات كەسپى بويىچە لېكسىيە سۆزلەش، 16 قېتىم ئەدەبىيات سېمىنارىيىسى ئۇيۇشتۇردى، بۇنىڭدىن تەربىيە ئالغانلار 5815 ئادەم (قېتىم)غا يەتتى. 520 ئادەم (قېتىم)نى ئىچكىرى ئۆلكە، ئاپتونوم رايونلارغا ئېكسكۇرسىيىگە، 39 كىشىنى لۇشۈن ئەدەبىيات ئىنستىتۇتى قاتارلىق ئورۇنلارغا تەربىيىلىنىشكە ئەۋەتتى، 26 ئادەم (قېتىم)نى چەت ئەللەرگە ئېكسكۇرسىيىگە چىقاردى. قېرىنداش ئۆلكە، ئاپتونوم رايون ۋە چەت ئەللەردىن ئاپتونوم رايونىمىزغا زىيارەتكە كەلگەن يازغۇچىلاردىن 437 ئادەم (قېتىم)نى كۈتۈۋالدى. پارتىيە 11 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتىنىڭ 3 - ئومۇمىي يىغىنىدىن ھازىرغىچە ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ھەر مىللەت يازغۇچىلىرىنىڭ 157 رومانى نەشر قىلىندى، 900 دىن ئارتۇق ئەدەبىي ئەسەرلەر توپلىمى نەشر قىلىندى، 400 دىن ئارتۇق ھەر خىل سەھنە ئەسەرلىرى يېزىلدى. 129 پارچە ئەدەبىي ئەسەر مەملىكەت بويىچە ھەر خىل مۇكاپاتقا، 612 پارچە ئەدەبىي ئەسەر ئاپتونوم رايون بويىچە ھەر خىل مۇكاپاتقا ئېرىشتى.

يىغىندا دۆلەت مىللەتلەر ئىشلىرى كومىتېتى، جۇڭگو يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ۋە قېرىنداش ئۆلكە، ئاپتونوم رايوندىكى، ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلارنىڭ ۋە مەشھۇر شەخسلەرنىڭ يىغىنغا ئەۋەتكەن تەبرىك خېتى، تېلېگراممىلىرى ئوقۇپ ئۆتۈلگەندىن كېيىن، مەجىت ناسىر سۆز قىلدى. ئۇ سۆزىدە ئاپتونوم رايونلۇق يازغۇچىلار جەمئىيىتى قۇرۇلغان 40 يىلدىن بۇيان بۇ جەمئىيەتنىڭ ھەر جەھەتتە ئىشلىگەن ئۈنۈملۈك خىزمەتلىرىگە يۇقىرى باھا بەرگەندىن كېيىن، ھەر مىللەت يازغۇچىلىرى، شائىرلىرىنى ۋەتەنپەرۋەرلىك تۇغىنى ئېگىز كۆتۈرۈپ، جۇڭگوچە سوتسىيالىستىك ئەدەبىي ئىجادىيەت يۆنىلىشىدە چىڭ تۇرۇپ، دەۋر مېلودىيىسىنى ياڭرىتىپ، نادىر ئەسەر يارىتىش ئېڭىنى تۇرغۇزۇپ، تۇرمۇشقا، ئامما ئارىسىغا چوڭقۇر چۆكۈپ، كۆپ مىللەتلىك يازغۇچىلار قوشۇنىنىڭ ئىتتىپاقلىقىنى تېخىمۇ كۈچەيتىپ، تېخىمۇ كۆپ نادىر ئەسەرلەرنى يارىتىپ ۋە ئەسىر ھالقىيدىغان زور تۈركۈم ئەدەبىيات ئىختىساس ئىگىلىرىنى يېتىشتۈرۈپ، ئەلا نەتىجىلەر ئارقىلىق شياڭگاڭنىڭ ۋەتەننىڭ قوينىغا قايتىپ كېلىشىنى ۋە پارتىيىنىڭ 15 - قۇرۇلتىيىنىڭ ئېچىلىشىنى كۈتۈۋېلىشقا چاقىردى.

☆ لەنجۇ ھەربىي رايونى ئۈرۈمچى باش دوختۇرخانىسى چېكرا رايونىدىكى ھەر مىللەت ئاممىسىغا داۋالىنىش جەھەتتىن مەسلىھەت بېرىش مۇلازىملىقى

جايلار جەمئىيەت ئامانلىقىنى مەركەزلىك تەرتىپكە سېلىپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغدىماقتا

يەكەن ناھىيىسىدە يەكەن ناھىيىلىك پارتكوم، ناھىيىلىك ھۆكۈمەت ئىقتىسادىي قۇرۇلۇشنى تۇتۇش بىلەن بىللە، ئىجتىمائىي مۇقىملىق خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇپ كۆرۈنەرلىك نەتىجىگە ئېرىشتى.

- يەر ئاستى دىنىي نۇقتىلارنى ۋە تالىپلارنى مەخسۇس تۈر بويىچە تۈزەش پائال قانات يايدۇرۇلۇپ، يەتتە دىنىي مەكتەپ، ئىككى ئورۇندىكى چامباشچىلىق ئۆگىنىش نۇقتىسى تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىندى، 124 قاپ قانۇنسىز ئۈنئالغۇ لېنتىسى، تۆت سىنئالغۇ لېنتىسى، 392 قانۇنسىز نەشر بۇيۇمى يىغىۋېلىندى. ئون - سىن بۇيۇملىرىنى كۆچۈرۈپ ئىشلەيدىغان بىر نۇقتا ۋەيران قىلىندى.

- قاتتىق زەربە بېرىش كۈرىشى قەتئىي داۋاملاشتۇرۇلۇپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىق قوغدالدى، ئەتىيازلىق 100 كۈنلۈك قاتتىق زەربە بېرىش، قىش پەسلىدىكى تۈزەش ھەرىكىتى ۋە مەخسۇس تۈر بويىچە تۈزەش ھەرىكىتى قانات يايدۇرۇلۇپ، بىر تۈركۈم ئېغىر جىنايى ئىشلار جىنايەتچىلىرىگە قانۇن بويىچە قاتتىق زەربە بېرىلدى.

- ئاممىۋى خاراكتېرلىك مۇداپىئە كۆرۈش ۋە تۈزەش قانات يايدۇرۇلۇپ، جەمئىيەت ئامانلىقىنى ھەر تەرەپلىمە تۈزەش كۈچەيتىلدى. «ئالدىنى ئېلىشنى ئاساس قىلىش، زەربە بېرىش بىلەن ئالدىنى ئېلىشنى بىرلەشتۈرۈش» فاڭجېنى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇلۇپ، مۇقىملىقنى ساقلاش بويىچە رەھبەرلىك مەسئۇلىيەت تۈزۈمى ۋە ئىش ئورنى مەسئۇلىيەت تۈزۈمى چىڭ تۇتۇلۇپ، تۆرلۈك تەدبىرلەر ئاساسىي قاتلاملاردا ئەمەلىيلەشتۈرۈلۈپ، قاتلاممۇ قاتلام ئامانلىق ساقلاش بىرلەشمە مۇداپىئە تورى شەكىللەندى.

- يېزا - بازارلاردىكى ساقچىخانىلارنىڭ كادىر - ساقچىلىرى تولۇقلاندى ۋە سىياسىي جەھەتتە لاياقەتلىك، مەلۇم كەسپىي تېخنىكىسى بار بىر تۈركۈم كادىرلار تاللاپ ئۆستۈرۈلدى. ھازىر 51 كىشى ئىش ئورنىدا تەربىيىلىنىۋاتىدۇ، يات ئارىدا خىزمەتنىڭ 1 - سېپىگە ئاتلىنىدۇ.

(چېن خەيياڭ)

كېرىيە ناھىيىسىدە كېرىيە ناھىيىسى يۇرتۇرا تەربىيە بېرىش پائالىيىتىنى زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇرغانلىقتىن، كادىرلار ۋە ئاممىنىڭ دوست بىلەن دۈشمەننى پەرق ئېتىش ئېڭى ئۆستى.

1. پاش قىلىنغان دېلولاردىن پايدىلىنىپ ئاممىۋى يىغىن ئېچىش، كۆرگەزمە قىلىش ئارقىلىق جىنايەتچىلەرنىڭ جىنايى ھەرىكەتلىرى ئېچىپ تاشلىنىپ، دۈشمەن قاتتىق چۆچۈتۈلدى، كادىرلار ۋە ئاممىنىڭ ئىدىيىۋى ئېڭى ئۆستۈرۈلدى.

2. سەييارە تەشۋىق قىلىش، دوكلات بېرىش ئۆمىكى تەشكىل قىلىنىپ، ۋەزىيەت تەربىيىسى پائالىيىتى زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇرۇلدى. 1 - ئايدىن 3 - ئايغا قەدەر جەمئىي 22 مەيدان سەييارە نۇتۇق سۆزلىنىپ، 70 مىڭ ئادەم (قېتىم) كادىر، ئامما تەربىيىگە ئىگە قىلىندى.

3. نۇقتىلىق تەرتىپكە سېلىنىدىغان يېزا، كەنتلەرگە خىزمەت گۇرۇپپىسى ئەۋەتىلىپ، مەركەز، ئاپتونوم رايوننىڭ ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغداشقا دائىر يوليورۇقلىرى ۋە پارتىيىنىڭ مىللىي سىياسىتى، دىنىي سىياسىتى تەشۋىق قىلىندى.

(جاڭ دوڭ)

توققۇزتارا ناھىيىسىدە توققۇزتارا ناھىيىسى پائال تەدبىر قوللىنىپ، جەمئىيەت ئامانلىقىنى مەركەزلىك تۈزەپ، زوراۋانلىق، تېررورلۇق جىنايەتلىرىگە قاتتىق زەربە بەردى.

ناھىيىگە بىۋاسىتە قاراشلىق ئورگانلاردىن 84 كادىر ئاجرىتىپ، يەتتە خىزمەت ئەترىتى، 12 خىزمەت گۇرۇپپىسى تەشكىللەپ، يەتتە نۇقتىلىق كەنت، ئىككى ئاھالىلەر كومىتېتى، ئىككى مەكتەپنى كۈچنى مەركەزلەشتۈرۈپ مەخسۇس تۈزىدى.

ناھىيىلىك پارتىيە مەكتىپى ناھىيىدىكى مۇئاۋىن بۆلۈم باشلىقىدىن يۇقىرى كادىرلارنىڭ ئۆگىنىش كۇرسىنى ئېچىپ، 400 دىن ئارتۇق كادىرنى نۆۋەت بىلەن تەربىيىلىدى. شۇنىڭ بىلەن بىللە، لېكتورلار ئۆمىكىنى، يېزا - بازار، مەيدان، زاۋۇت، كان، مەكتەپلەرگە بېرىپ سەييارە لېكسىيە سۆزلەشكە ئۇيۇشتۇردى، ئۇلار، زوراۋانلىق، تېررورلۇق جىنايەتلىرىگە دائىر تىپىك دېلولار ئارقىلىق، جىنايەتچىلەرنىڭ ھەر مىللەت خەلقىنىڭ ئورتاق مەنپەئەتىگە زىيان يەتكۈزۈشتەك جىنايى قىلمىشلىرىنى پاش قىلدى، ھەر مىللەت ئاممىسىغا چوڭقۇر تەربىيە بەردى.

(لى چاڭفۇ)

ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە شەھەرلەردىكى دوختۇرخانىلاردىن 1000 نەپەر تېببىي خادىم نامرات جايلارغا باردى

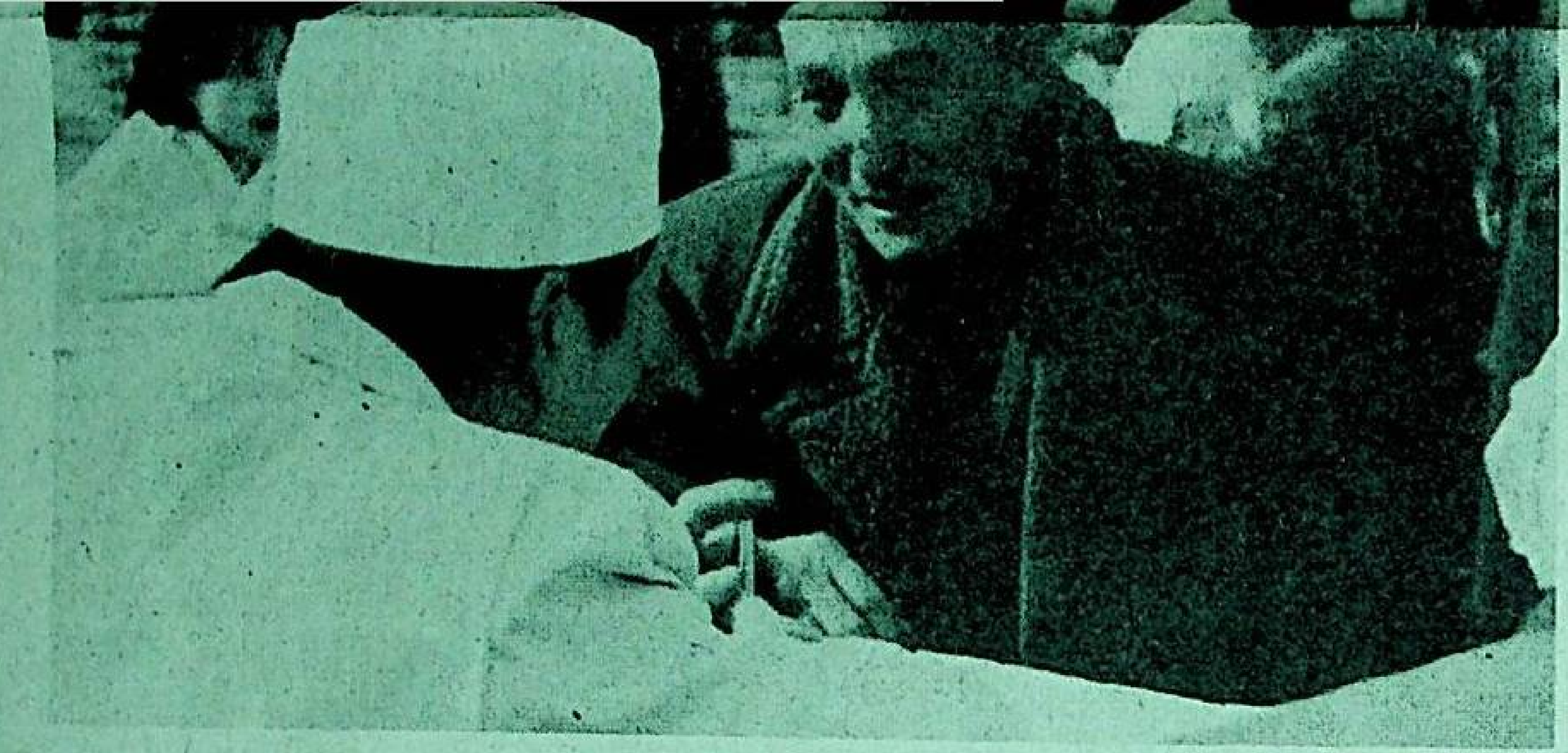

ئامىسىغا داۋالىنىش جەھەتتىن مەسلىھەت بېرىش مۇلازىمىتى بىلەن شۇغۇللىنىپ، ئامىنىڭ ياخشى باھاسىغا ئېرىشتى.

سۈرەتتىكى بۇ دوختۇرخانىدىكى دوختۇر - سېستىرالار ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ «دوستلۇق» يولى ئەتراپىدا قۇرغان مۇلازىمەت نۇقتىسى.

جاڭ جىشىن فوتوسى

خادىم نامرات جايلارغا باردى

ئۆز مۇخبىرىمىز مېھرىئاي ياقۇپ خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق سەھىيە نازارىتى 5 - ئاينىڭ 23 - كۈنى چۈشتىن كېيىن يىغىن ئېچىپ، ئاپتونوم رايونىمىز بويىچە شەھەرلەردىكى دوختۇرخانىلاردا ئىشلەۋاتقان 1000 نەپەر تىببىي خادىمنى نامرات جايلارغا بېرىپ كېسەللەرنى داۋالاشقا سەپەرۋەر قىلدى.

بۇ قېتىم ئاپتونوم رايون ۋە ۋىلايەت - ئوبلاست، شەھەر، ناھىيە دەرىجىلىك داۋالاش تارماقلىرىدىن ئاجرىتىلىدىغان 1000 نەپەر تىببىي خادىم 6 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە بەلگىلەنگەن جايغا بېرىپ بولىدۇ. ئۇلارنىڭ ئاساسىي قاتلامدا ئىشلەش ۋاقتى بىر يىلدىن كەم بولمايدۇ.

ئاپتونوم رايونلۇق پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى بۇ ئىشقا يېقىندىن ئەھمىيەت بەردى. ئاپتونوم رايونلۇق پارتكومنىڭ شۇجىسى ۋاڭ لېچۈەن سەھىيە نازارىتى مەسئۇللىرىنىڭ بۇ جەھەتتىكى دوكلاتىنى ئاڭلىغاندىن كېيىن مۇنداق دېدى: شەھەرلەردىكى تىببىي خادىملارنى نامرات جايلارغا كېسەل داۋالاشقا ئەۋەتىش پارتىيىنىڭ جان - دىل بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىشتەك ياخشى ئۇسلۇبىنى جارى قىلدۇرۇش، يېڭى دەۋردىكى سەھىيە خىزمىتى فاڭجېنىنى ئىزچىللاشتۇرۇش، يېزا-قىشلاقلاردا دوختۇر، دورا كەم بولۇش قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلىشتىكى مۇھىم تەدبىر. شۇڭا، تىببىي خادىملىرىمىز ھېتيۇن روھىنى جارى قىلدۇرۇپ، پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن خەلق ئۈچۈن خىزمەت قىلىش روھى بويىچە ئەڭ ئېھتىياجلىق جايغا بېرىشى، ئاساسىي قاتلامغا چوڭقۇر چۆكۈپ، جاپاغا چىداپ ئىشلىشى كېرەك.

ئۈرۈمچى شەھىرى ئورمانچىلىق رايونلىرىدىكى ساياھەت نۇقتىلىرىنى ۋاقىتلىق تاقىدى

ئۆز مۇخبىرىمىز كاڭ پىڭ خەۋەر قىلىدۇ: بۇ يىل 3 - ئايدىن بۇيان، ئۈرۈمچىدە ئاز كۆرۈلىدىغان قۇرغاقچىلىق بولدى. تېمپېراتۇرا يۇقىرى بولغانلىقى، بوران كۆپ چىققانلىقى، يامغۇر ئاز ياغقانلىقى ئۈچۈن، ئورمانلىقلاردا يوشۇرۇن ئوت ئاپىتى يۈز بېرىش ئېھتىمالى كۆپەيدى. ئورمان بايلىقى ۋە ساياھەتچىلەرنىڭ بىخەتەرلىكىنى ھەقىقىي قوغداش ئۈچۈن، ئۈرۈمچى شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتى ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ ئورمانچىلىق رايونلىرىدىكى ساياھەت نۇقتىلىرىنى ئېنىقلاش ۋە تەرتىپكە سېلىشنى، 5 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىن باشلاپ ئۈرۈمچى شەھىرىنىڭ ئورمانچىلىق رايونلىرىدىكى ساياھەت نۇقتىلىرىنى ۋاقىتنچە تاقاپ، تۈرلۈك ئوتتىن مۇداپىئەلىنىش تەدبىرلىرى ئەمەلىيلەشتۈرۈلگەن ھەم تەكشۈرۈشتە ئۆلچەمگە يەتكەندىن كېيىن ئېچىۋېتىشنى قارار قىلدى. ئېگىلىنىشىچە، ئورمانچىلىق رايونلىرىدىكى ساياھەت نۇقتىلىرى تاقىۋېتىلگەن مەزگىلدە چەتئەللىك مېھمانلار ۋە ساياھەتكە كەلگەن مېھمانلارنى كۈتۈۋېلىشقا توغرا كەلسە، شەھەرلىك ئورمان ئاسراش، ئوتتىن مۇداپىئە كۆرۈش قوماندانلىق شتابىغا تەستىقلىتىش لازىم ئىكەن. بىخەتەرلىككە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىنغان ئەھۋالدا بەيياڭگودىكى مەنزىرىلىك ساياھەت رايونىغا بېرىپ ساياھەت قىلىشقا بولىدىكەن.

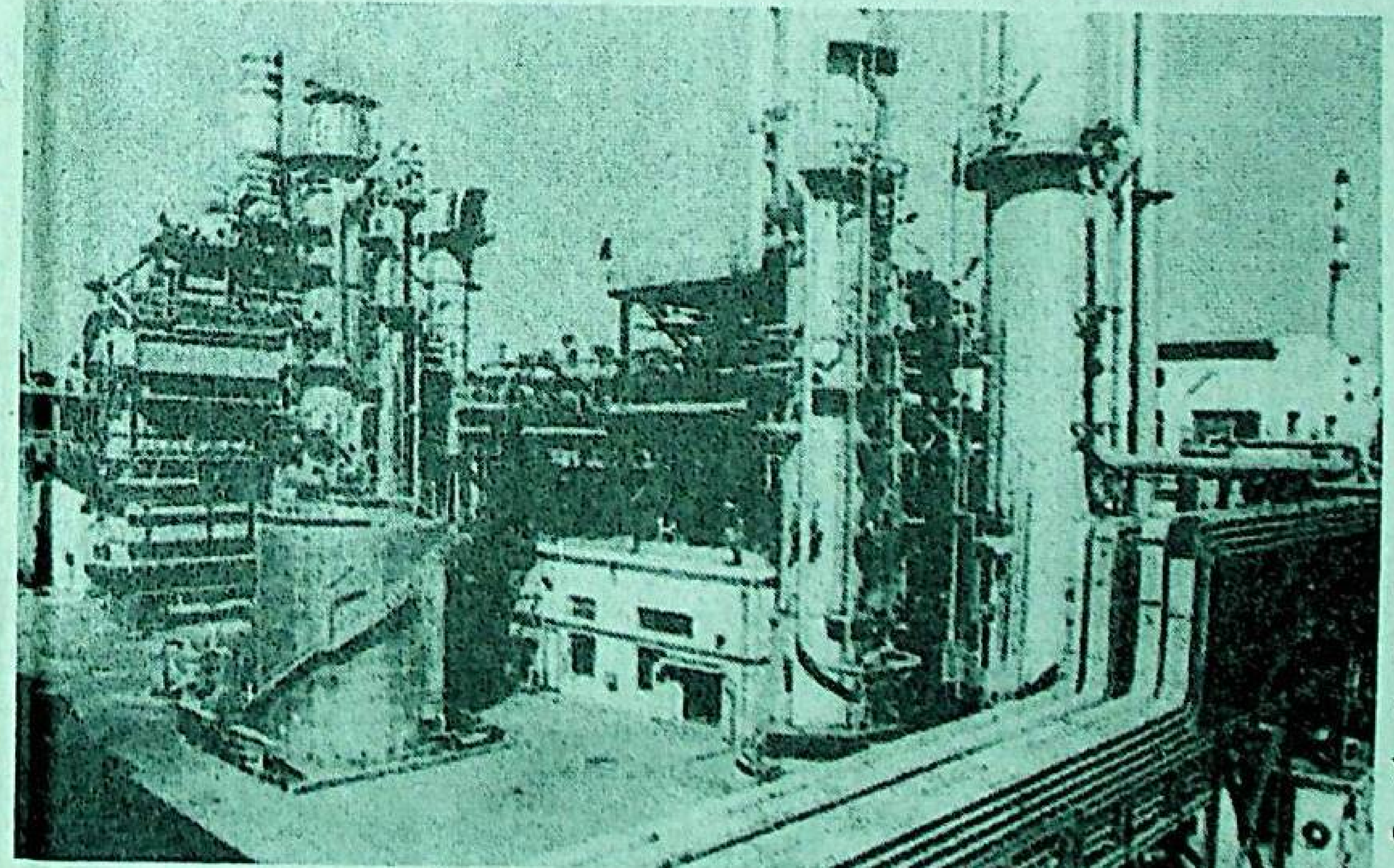

ئۈرۈمچى نېفىت - خىمىيە سانائىتى باش زاۋۇتى 2 - خىمىيىۋى ئوغۇت زاۋۇتىنىڭ يىلىغا 300 مىڭ تونىنا بىرىكمە ئامىياك، 520 مىڭ تونىنا ئورېيا ئىشلەپچىقىرىش قۇرۇلۇشى 23 - ماي سىناق تەرىقىسىدە ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلدى.

شىنخۇا ئاگېنتلىقى مۇخبىرى جۇۋيۈنبىن فوتوسى

ئاپتونوم رايون ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش بويىچە تېلېفون يىغىنى ئاچتى

ئۆز مۇخبىرىمىز مۇھەممەتئىمىن ئوبۇل خەۋەر قىلىدۇ: ئاپتونوم رايونلۇق خەلق ھۆكۈمىتى مۇشۇ ئاينىڭ 22 - كۈنى چۈشتىن كېيىن تېلېفون يىغىنى ئېچىپ، ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش خىزمىتىنى يەنىمۇ ئىلگىرىلىگەن ھالدا ئورۇنلاشتۇردى ۋە جەمئىيەتتىكى ھەرقايسى تەرەپلەرنى ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش جېڭى قىلىشقا سەپەرۋەر قىلدى.

ئاپتونوم رايوننىڭ مۇئاۋىن رەئىسى ۋاڭ خۇەيىۇ يىغىندا سۆز قىلىپ مۇنداق دېدى: 1990 - يىلى مەملىكەت بويىچە 4 - قېتىم نوپۇس تەكشۈرگەندە، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ياشلار، ئوتتۇرا ياشلىقلار ئىچىدىكى ساۋاتسىزلار ئاپتونوم رايونىمىزدىكى ياشلار-ئوتتۇرا ياشلىقلارنىڭ %7.7 نى ئىگىلىگەندى. ئالتە يىل تىرىشىش ئارقىلىق ياشلار - ئوتتۇرا ياشلىقلار ئىچىدىكى ساۋاتسىزلار 158 مىڭ كىشىگە ئازىيىپ، %2.3 كە تۆۋەنلىدى. دۆلەت ئاپتونوم رايونىمىزنى مەملىكەت بويىچە 1997 - يىلى ياش، ئوتتۇرا ياشلىق ساۋاتسىزلارنى ئاساسىي جەھەتتىن ساۋاتسىزلىقتىن قۇتۇلدۇرىدىغان ئۆلكە، شەھەرلەر قاتارىغا كىرگۈزدى. بۇ يىلقى ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش ۋەزىپىمىز ئىنتايىن مۈشكۈل. بىز چوقۇم روھنى ئورغۇتۇپ، يەنىمۇ تىرىشىپ ئىشلەپ، خىزمەتلەرنىڭ سالمىقىنى ئاشۇرۇپ، بۇ يىلقى ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش ۋەزىپىسىنى تولۇق ئورۇندىشىمىز لازىم.

ئۇ مۇنداق دېدى: ھەر دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ رەھبەرلىرى بۇ خىزمەتكە كۆڭۈل بۆلۈپ، ئۇنى كۈنتەرتىپكە كىرگۈزۈشى، ھۆكۈمەتلەرنىڭ ساھەگە مەسئۇل رەھبەرلىرى، مائارىپ تارماقلىرىنىڭ مەسئۇللىرى تونۇشنى ئۆستۈرۈپ، بۇ خىزمەتنى بىۋاسىتە تۇتۇپ، قىيىنچىلىقلارنى ۋاقتىدا ھەل قىلىشى لازىم. ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش بويىچە مەسئۇلىيەتنامە تۈزۈشنى يەنىمۇ چىڭ تۇتۇپ، مەسئۇلىيەت، ۋەزىپىنى كەنت، شەخسلەرگىچە ئەمەلىيلەشتۈرۈش لازىم. ھۆكۈمەت، مالىيە، مائارىپ تارماقلىرى ساۋاتسىزلىقنى تۈگىتىش سېلىنمىسىنى ئىتىرىشىپ كۆپەيتىشى لازىم.

يىغىندا قەشقەر ۋىلايەتلىك مەمۇرىي مەھكىمە، ئاپتونوم رايونلۇق دېھقانچىلىق نازارىتى، ئاياللار بىرلەشمىسى، ئىتتىپاق كومىتېتىنىڭ ئالاقىدار مەسئۇللىرىمۇ سۆز قىلدى.

پىداكار جەڭچى لىۋەنشياڭ

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز لىۋيىن خەۋەر قىلىدۇ: مارالبېشى ناھىيىلىك خەلق قوراللىق بۆلۈمىنىڭ جەڭچىسى لىۋەنشياڭ 4 - ئاينىڭ 20 - كۈنى تۇغقان يوقلاپ قىسمىغا قايتىش سەپىرىدە ئۆزى يالغۇز سەككىز قارا نىيەت بىلەن ئېلىشىپ، ھەققانىيەت يولىدا پىداكارلىق كۆرسىتىش كۈيىنى ياڭراتتى.

بۇ يىل 4 - ئاينىڭ 20 - كۈنى لىۋەنشياڭ تۇغقان يوقلاپ قىسمىغا قايتىش ئۈچۈن داخېيەندىن خوتەنگە قاتنايدىغان كېچىلىك نۆۋەتچى ئاپتوبۇسقا ئولتۇرغان، ئاپتوبۇس دۆلەت يولى 314 - لىنىيىسىنىڭ ئاقسۇ ۋىلايىتى بۆلىكىدىكى يېزا ئىگىلىك 1 - شى قۇرۇلۇش - خىمىيە زاۋۇتىنىڭ يېنىغا كەلگەندە، يول بويىدىن تۇيۇقسىز سەككىز قارانىيەت ئېتىلىپ چىقىپ ئاپتوبۇسنى توسۇپ، ئەينەكلەرنى چېقىۋېتىدۇ، شوپۇرلارنى ئۇرىدۇ ھەم يولۇچىلارنىڭ نەرسىلىرىنى بۇلىماقچى بولىدۇ. مۇشۇنداق جىددىي پەيتتە لىۋەنشياڭ ئوتتۇرىغا چىقىپ، بىر تەرەپتىن قارا نىيەتلەر بىلەن ئېلىشسا، يەنە بىر تەرەپتىن ئۆز بەدىنى بىلەن تاياق يېگەن شوپۇرنى قوغدايدۇ. قارا نىيەتلەر ئەھۋالنىڭ ئۆزىگە پايدىسىز ئىكەنلىكىنى كۆرۈپ، قاچماقچى بولىدۇ. لىۋەنشياڭ ئېغىر يارىلانغان ئەھۋالدىمۇ قارا نىيەتلەرنى قوغلايدۇ ھەم بىر جىنايەتچىنى تۇتۇۋالىدۇ. مۇشۇنداق جىددىي پەيتتە، بۇ ئىشتىن خەۋەر تاپقان ج خ كادىر - ساقچىلىرى ۋاقتىدا يېتىپ كېلىپ، لىۋەنشياڭ بىلەن بىرلىكتە ئۈچ قارا نىيەتنى تۇتۇۋالىدۇ. لىۋەنشياڭ قان كۆپ چىقىپ كەتكەنلىكتىن ھوشىدىن كېتىدۇ. ئەتراپتىكىلەر بىلەن ج خ خادىملىرى لىۋەنشياڭنى ئاقسۇ ۋىلايەتلىك 1 - خەلق دوختۇرخانىسىغا ئاپىرىدۇ. دوختۇر - سېستىرالارنىڭ سەككىز سائەتتىن ئارتۇق قۇتقۇزۇشى ئارقىلىق ئۇ ھوشىغا كېلىدۇ. ھازىر لىۋەنشياڭنىڭ ئەھۋالى بىر ئاز ياخشىلاندى. جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونى ۋە قەشقەر ۋىلايىتىنىڭ رەھبەرلىرى جەنۇبىي شىنجاڭ ھەربىي رايونىغا قاراشلىق قىسىملار، قەشقەر ۋىلايىتىدىكى 3 مىليوندىن ئارتۇق ھەر مىللەت ئامىسىنى لىۋەنشياڭدىن ئۆگىنىشكە چاقىردى.

مىللەتلەر ئىتتىپاقلىقىنى كۈچەيتىپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغدايلى

خوتەن ۋىلايىتىدە 400 مىڭ مو يەردىكى زىرائەت ئېغىر قۇرغاقچىلىققا ئۇچرىدى
ھەر مىللەت خەلقى ئاپەتكە تاقابىل تۇرۇشقا ئاتلاندى

ئۆز مۇخبىرلىرىمىز **ئوبۇلقاسىم تۇرسۇن، گۈلزار مۇھەممەت** خەۋەر قىلىدۇ: ئۆتكەن يىلى 8 - ئايدىن ھازىرغا قەدەر خوتەن ۋىلايىتىنىڭ تاغلىق رايونلىرىدا قار ياكى يامغۇر ياغمىدى، ئۇنىڭ ئۈستىگە ئەتىياز بالدۇر كېلىپ، تېمپېراتۇرا تېز ئۆرلەپ كەتكەنلىكتىن ئېغىر قۇرغاقچىلىق يۈز بەردى. بەش چوڭ دەريا ئېقىنىنىڭ سۈيى ئۆتكەن يىلدىكىدىن % 15، % 20 ئازىيىپ كەتتى. ئاساسلىق دەريا، ئۈستەڭلەردىكى سۇ ئۆتكەن يىلىنىڭ ئوخشاش مەزگىلىدىكىدىن % 9.6 ئازلاپ كەتتى. قۇرغاقچىلىق ئەڭ ئېغىر بولغان گۇما، چىرا، نىيە ناھىيىلىرىدىكى دەريا، ئۈستەڭلەرنىڭ سۈيى ئۆتكەن يىلىنىڭ ئوخشاش مەزگىلىدىكىدىن % 64.7 ۋە % 75.9 ئازىيىپ كەتتى. ۋىلايەت بويىچە ئۆتكەن يىلى تېرىلغان 260 مىڭ مو كۈزگى بۇغداي يېرىگە توڭ ياتقۇزۇلمىغانلىقتىن ئەتىيازدا سۇ جىددىيلىكىنى پەيدا قىلدى. بۇنىڭ بىلەن قوشقاندا 400 مىڭ مو يەردىكى زىرائەت ئېغىر قۇرغاقچىلىق ئاپىتىگە ئۇچرىدى. بۇنىڭ ئىچىدە كۈزگى بۇغداي 310 مىڭ مو بولۇپ، ئومۇمىي بۇغداي كۆلىمىنىڭ % 35.7 ىنى ئىگىلەيدۇ. 20 مىڭ مو يەردىكى بۇغداي مايسىلىرى قۇرۇپ كەتتى. 60 مىڭ مو يەردىكى ئورمانمۇ ئېغىر قۇرغاقچىلىق ئاپىتىگە ئۇچرىدى. چارۋىچىلىق رايونلىرىدا 57 مىڭ تۇياق چارۋا مال ئۆلۈپ كەتتى. ھاۋارايى تارماقلىرىنىڭ مەلۇماتىدىن قارىغاندا، قۇرغاقچىلىق يەنە داۋاملىشىدىكەن.

قۇرغاقچىلىق يۈز بەرگەندىن كېيىن ۋىلايەتلىك پارتكوم، مەمۇرىي مەھكىمە كۆپ قېتىم جىددىي يىغىن ئېچىپ، قۇرغاقچىلىق ئاپىتىنىڭ ئالدىنى ئېلىش، سۇنى تېجەپ ئىشلىتىش، سۇ كۆپەيتىش تەدبىرلىرىنى مۇھاكىمە قىلىپ ئورۇنلاشتۇردى. ۋىلايەت مەسئۇللىرى سۇ ئىشلىرى تارماقلىرىنىڭ مەسئۇللىرى ۋە تېخنىكلارنى باشلاپ 1 - سەپكە بېرىپ ئاپەتكە تاقابىل تۇرۇشقا يېتەكچىلىك قىلدى. ۋىلايەت مالىيىسىدە ئېغىر قىيىنچىلىق بولۇۋاتقان ئەھۋالدا 300 مىڭ يۈەن مەبلەغ ئاجرىتىپ قۇرغاقچىلىقنىڭ ئالدىنى ئېلىشقا سەرپ قىلدى. كادىرلار ۋە ئاممىنى ماشىنىلاشقان قۇدۇقلارنىڭ رولىنى جارى قىلدۇرۇش، بۇلاق كولاپ سۇ مەنبەسىنى كۆپەيتىشكە جىددىي سەپەرۋەر قىلدى.

قەشقەر ۋىلايەتلىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى باشقارمىسى غولتوغراق يېزىسىنىڭ كېۋەز تېرىلغۇسىغا ياردەم بەردى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **ئابدۇۋېلىجان مەتتىمىن** خەۋەر قىلىدۇ: قەشقەر ۋىلايەتلىك يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى باشقارمىسى ئېغىر يەر تەۋرەش ئاپىتىگە ئۇچرىغان پەيزاۋات ناھىيە غولتوغراق يېزىسىنىڭ بۇ يىللىق كېۋەز تېرىش ئىشلىرىغا ئەمەلىي ياردەم قىلدى.

بۇ باشقارما بۇ يىلنىڭ بېشىدا ئېغىر دەرىجىدە يەر تەۋرەش ئاپىتىگە ئۇچرىغان غولتوغراق يېزىسىنىڭ بۇ يىللىق كېۋەز تېرىلغۇ ۋەزىپىسىنىڭ ۋاقتىدا ئورۇندىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىشنى كۆزدە تۇتۇپ، باشقارمىدىن ئالتە خادىمنى غولتوغراق يېزىسىغا ئەۋەتتى. ئۇلار يېزىلىق پارتكوم ۋە خەلق ھۆكۈمىتى بىلەن زىچ ماسلىشىپ، ئاساسىي قاتلاملاردىكى تېخنىكلارغا يېتەكچىلىك قىلىپ، تېرىقچىلىقنىڭ تۈرلۈك تەييارلىق خىزمەتلىرىنى پۇختا ئىشلىدى. يېزا بويىچە بۇ يىللىق كېۋەز تېرىلغۇسىغا ئىشلىتىلىدىغان بارلىق يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنى يېزىلىق يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنى باشقۇرۇش مۇلازىملىق پونكىتىغا يىغىپ تەكشۈرۈپ سىناش ئېلىپ بېرىپ، تۈرلۈك تېخنىكا ئۆلچەملىرىنى چىڭ ئىگىلەپ، لاياقەتلىك ماشىنىلارغا «مەشغۇلاتقا قاتنىشىشقا رۇخسەت قىلىش گۇۋاھنامىسى» تارقاتتى، لاياقەتسىزلىرىنى بىردەك مەشغۇلاتتىن توختاتتى. ئۇلار يەر ھەيدەش، يەر تەكشىلەش، سۇلياۋ يېپىپ تېرىش قاتارلىق جەھەتلەردە تېخنىكا ئۆلچىمىنى چىڭ تۇتۇپ، نازارەتچىلىكنى كۈچەيتتى، مەسىلە كۆرۈلگەن ھامان ۋاقتىدا بىر تەرەپ قىلدى. ئۇلار كېۋەز تېرىلغۇسى مەزگىلىدە يېزا كادىرلىرى ۋە دېھقانلار بىلەن بىرگە بولۇپ، ئېتىزلىقتا يېتىپ-قوپۇپ مەشغۇلاتقا يېتەكچىلىك قىلدى. بۇنىڭ بىلەن 4 - ئاينىڭ 10 - كۈنىگىچە يېزا بويىچە 45 مىڭ مو يەرگە كېۋەز تېرىلىپ، ۋەزىپە، سان - سۈپەتكە كاپالەتلىك قىلىنغان ئاساستا، ئۆتكەن يىلدىكىدىن ئون كۈن بۇرۇن تاماملىنىپ، پىلاندىكىدىن 4000 مو ئاشۇرۇپ ئورۇندالدى.

ئۈرۈمچى شەھىرىدىكى قاتناش ساقچى تارماق ئەترەتلىرى «قاتناش بىخەتەرلىكى ھەپتىلىكى» پائالىيىتى مۇناسىۋىتى بىلەن يېقىندا كوچىلاردا تەشۋىقات نۇقتىلىرىنى تەسىس قىلىپ، قاتناش بىخەتەرلىكى توغرىسىدىكى تەشۋىقاتنى قانات يايدۇردى.

سۈرەتتە: قاتناش ساقچىلىرى ئاممىغا تەشۋىقات ۋەرەقلىرى تارقاتماقتا.

ئابدۇرېھىم توختى فوتوسى

قىسقا خەۋەرلەر

△ توقسۇ ناھىيىلىك مالىيە ئىدارىسى ئىچكىرىق يېزىسىنىڭ جاي كەنتىنى نامراتلىقتىن قۇتۇلدۇرۇشنى ھۆددىگە ئالغان بولۇپ، ئۇلار بۇ كەنتنىڭ بۇ يىللىق دېھقانچىلىق ئىشلىرى ئۈچۈن 60 مىڭ يۈەن ياردەم قىلدى، بۇ ئىدارىدىكى ئىشچى - خىزمەتچىلەر 12 نامرات ئائىلىگە 3600 يۈەن ئىئانە قىلدى.

نىياز بارات

△ بۇ يىل كىرگەندىن بۇيان، گۇما ناھىيىلىك قەنت، تاماكا - ھاراق شىركىتىنىڭ مال كىرگۈزۈش ئومۇمىي سوممىسى 208 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، ئۆتكەن يىلىنىڭ شۇ مەزگىلىدىكىدىن 178 مىڭ يۈەن، سودا ئومۇمىي كىرىمى 243 مىڭ يۈەنگە يېتىپ، ئۆتكەن يىلىنىڭ شۇ مەزگىلىدىكىدىن 167 مىڭ يۈەن ئاشتى.

مۇھەممەت ھېيت

△ ئاقسۇ شەھەرلىك يېزا ئىگىلىك بانكىسىنىڭ ئېگەرچى تىجارەت پونكىتى ئۆتكەن يىلى 10 - ئايدىن بۇ يىل 4 - ئاينىڭ بېشىغىچە 1260 دېھقان ئائىلىسىنىڭ ئىشىك ئالدىغىچە بېرىپ، 6 مىليون 451 مىڭ يۈەن قەرز پۇل تارقىتىپ بەردى.

ياسىن مەتتىمىن

△ گۇما ناھىيىلىك ماددىي ئەشيا شىركىتى 4 - ئايغىچە مال كىرگۈزۈش ئومۇمىي قىممىتىنى 237 مىڭ يۈەنگە، ئومۇمىي سودا كىرىمىنى 289 مىڭ يۈەنگە يەتكۈزۈپ، ئۆتكەن يىلىنىڭ شۇ مەزگىلىدىكىدىن كۆرۈنەرلىك ئاشۇردى.

مۇھەممەت ھېيت

△ پوسكام ناھىيىسىدىكى باج تارماقلىرى باج قانۇنىنى تەشۋىق قىلىش ئېيى پائالىيىتى داۋامىدا 5000 پارچە تەشۋىقات ماتېرىيالى تارقاتتى، 4 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە ناھىيە بويىچە باج قانۇنى تەشۋىقاتىنى ئاڭلىغانلار 110 مىڭ ئادەم (قېتىم)غا يەتتى.

ئوسمانجان ئۆمەر

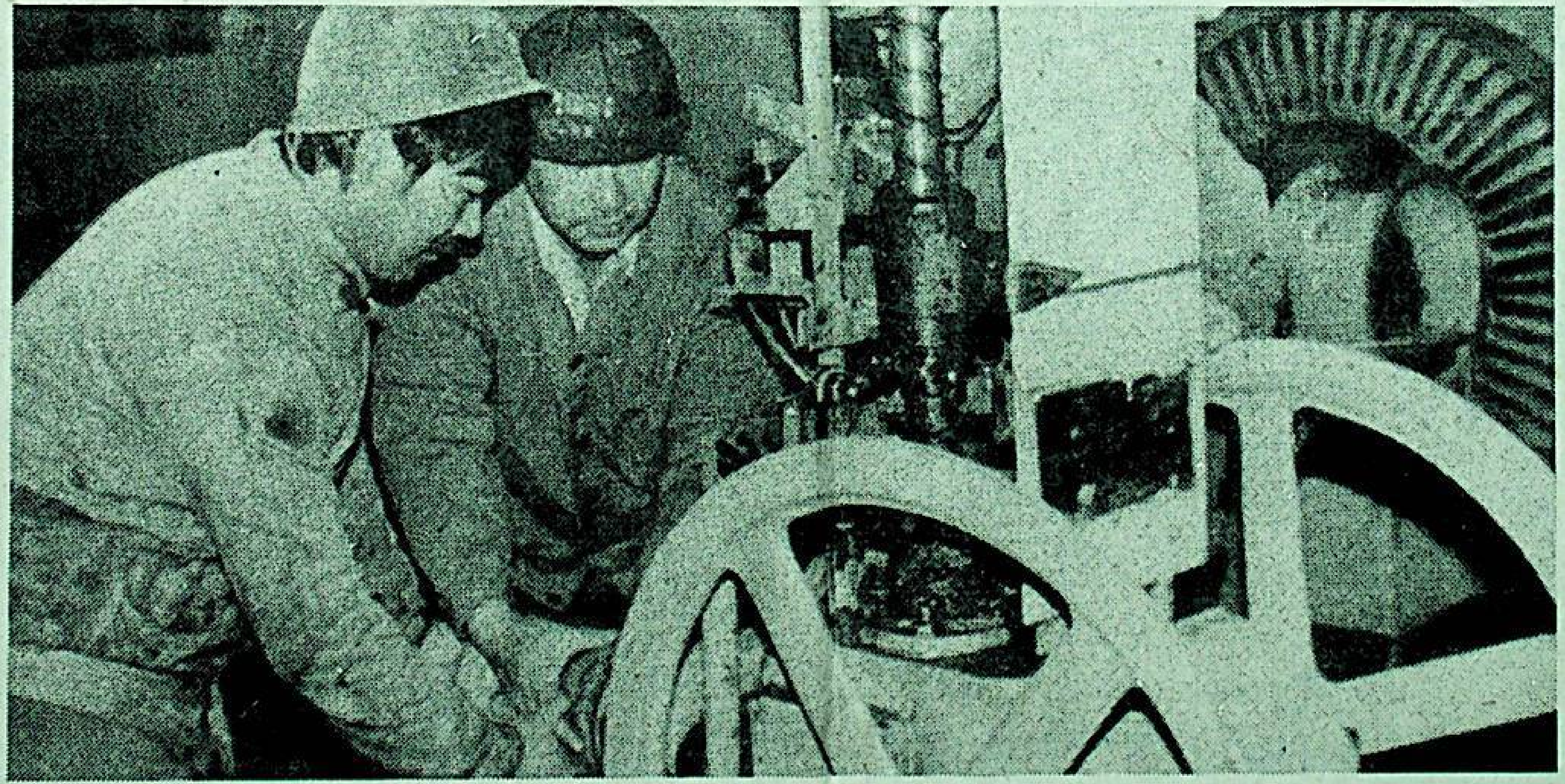

ئۈرۈمچى كان ئىشلىرى ئىدارىسىگە قاراشلىق لىيۇ داۋان كۆمۈر كېنىنىڭ ماشىنا - توك بۆلۈمى بۇ يىل «100 كۈن بىخەتەر ئىشلەش»، «ئىشلەپچىقىرىشنىڭ 1 - سېپى ئۈچۈن ئەلا مۇلازىملىق قىلىش» پائالىيىتىنى قانات يايدۇرۇش ئارقىلىق كاننىڭ بىخەتەر ئىشلەپچىقىرىشىغا كاپالەتلىك قىلماقتا.

سۈرەتتە: تېخنىكلار ئۈسكۈنىلەرنى رېمونت قىلماقتا.

ئېزىزجان خۇدابەردى، ئەنۋەر ئابدىلىم فوتوسى

يوپۇرغا ناھىيىسىدە نەسلى ياخشىلانغان چارۋا مال 80 مىڭ تۇياقتىن ئېشىپ كەتتى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **ئوبۇل سابىر** خەۋەر قىلىدۇ: يوپۇرغا ناھىيىسى 1985 - يىلدىن بۇيان، يۇقىرى مەھسۇلاتلىق، ئەلا سۈپەتلىك، تۆۋەن سەرپىياتلىق، يۇقىرى ئۈنۈملۈك چارۋىچىلىقنى تەرەققىي قىلدۇرۇش يولىدا مېڭىپ، 80 مىڭ تۇياقتىن ئارتۇق چارۋا مالنىڭ نەسلىنى ياخشىلىدى، بۇ، ئومۇمىي چارۋىنىڭ % 61.7 ىنى تەشكىل قىلىدۇ.

بۇ ناھىيىدە يېقىنقى ئون نەچچە يىلدىن بۇيان، يېزا - بازار، مەيدانلاردا 17 مال دوختۇرلۇق پونكىتى تەسىس قىلىندى، پەن - تېخنىكا خادىملىرى 90 غا يەتكۈزۈلدى. ناھىيىلىك چارۋىچىلىق ئىدارىسى ئىلگىرى - كېيىن بولۇپ 13 قارار كۇرس ئېچىپ 9447 مىڭ ئادەم (قېتىم) نى ئىلمىي ئۇسۇلدا چارۋا مال بېقىش، نەسىل ياخشىلاش بىلىملىرى بويىچە تەربىيىلىدى. چارۋا مال قورۇلىرىنى پاتال تەگشەپ سېمونتال كالىسى، دولان قويى، تاشقورغان قويى، ئاق تىۋىتلىق ئۆچكە نەسلىنى كېڭەيتىشنى چىڭ تۇتتى. يېزا - بازار، مەيدان باشلىقلىرى ۋە مال دوختۇرلۇق پونكىتلىرى بىلەن چارۋا مال نەسلىنى ياخشىلاش، ئۇرۇقلاندۇرۇش بويىچە توختام ئىمزالاپ، مۇكاپات - جازانى ئەمەلدە كۆرسەتتى. 1750 ئائىلە نەسىللىك چارۋا بېقىش كەسپى بىلەن شۇغۇللاندى، دېھقان، چارۋىچىلارنىڭ چارۋاماللىرىنى ئۇرۇقلاندۇرۇپ بەردى. چارۋامال نەسلىنى ياخشىلاش بويىچە ۋىلايەت بۇ ناھىيىدە ئىككى قېتىم، ناھىيە ناھىيە مەركىزى ۋە سىيەك يېزىسىدا تۆت قېتىم نەق مەيدان يىغىنى ئېچىپ، نەسىل ياخشىلاش خىزمىتىدىكى ئىلغار ئورۇن ۋە ئائىلىلەرنى مۇكاپاتلاپ، ئۇلارنىڭ تەجرىبىسىنى كېڭەيتتى. 96 كەنت، مەيدانلاردا سىلوس ياساش تېخنىكىسى ئومۇملاشتۇرۇلدى. شۇڭا بۇ ناھىيىدە چارۋامال نەسلىنى ياخشىلاشتا كۆرۈنەرلىك ئۈنۈم ھاسىل قىلىندى.

4. دۆلەت يېزا ئىگىلىك باج سىياسىتىنى مۇقىملاشتۇرۇش جەھەتتە قايسى بەلگىلىمىلەرنى چىقاردى؟

ئۇزاق مەزگىلدىن بۇيان دۆلەت يېزا ئىگىلىككە قارىتا ئىزچىل تۆۋەن مۇقىم بولغان، يېنىك باج سىياسىتىنى يولغا قويدى، بۇ پارتىيە، ھۆكۈمەتنىڭ دېھقانلار مەنپەئەتىنى قوغداپ دېھقانلارنىڭ مادارىغا قاراپ يىغىۋېلىشقا يول قويۇشتىن ئىبارەت ئاساسىي فاڭجېنىنى گەۋدىلەندۈردى، بۇ دېھقانلارنىڭ ئىشلەپچىقىرىش ئاكتىپچانلىقىنى قوزغاش، دېھقانلارنى ئىشلەپچىقىرىشنى راۋاجلاندۇرۇشقا رىغبەتلەندۈرۈشكە پايدىلىق، شۇڭا «قارار»دا دۆلەتنىڭ ھازىر يولغا قويۇۋاتقان يېزا ئىگىلىك باج سىياسىتى مۇقىم، ئۆزگەرمەيدۇ، دەپ تەكىتلەندى.

(1) 9-بەش يىللىق پىلان مەزگىلىدە يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشىغا قارىتا ھازىر يولغا قويۇلۇۋاتقان يېزا ئىگىلىك بېجى، يېزا ئىگىلىك ئالاھىدە مەھسۇلات بېجى ۋە چارۋىچىلىق بېجى داۋاملىق ساقلاپ قېلىنىدۇ، قايتىدىن باج تۈرلىرى تۇرغۇزۇلمايدۇ. دۆلەت بەلگىلىگەن يېزا ئىگىلىك باج نىسبىتى قايتىدىن ئۆستۈرۈلمەيدۇ.

(2) دۆلەت ھازىر يولغا قويۇۋاتقان باج باشقۇرۇش ھوقۇقىنى قاتتىق ئىجرا قىلىش كېرەك، مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيى ھوقۇق بەرگەنلىرىدىن سىرت، جايلار ھەر قانداق باھانە، ھەر قانداق شەكىل بىلەن باج تەسىس قىلسا، باج نىسبىتىنى ئۆستۈرسە ھەممىسى قانۇنسىز بولىدۇ. قانۇنسىز تەسىس قىلغان باج تۈرلىرى ۋە ئۆزبېشىمچىلىق بىلەن ئۆستۈرگەن باج نىسبىتى قەتئىي ئەمەلدىن قالدۇرۇلۇشى كېرەك.

(3) دۆلەت بەلگىلىگەن يېزا ئىگىلىك ئالاھىدە مەھسۇلات بېجى، قان بېجىنى يىغىۋېلىش شەكلى ئۆزگەرمەيدۇ.

يېزا ئىگىلىك ئالاھىدە مەھسۇلات بېجى، قان بېجى قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى ئەمەلىي ئاساسدا يىغىۋېلىنىشى كېرەك. نۆۋەتتە بەزى جايلاردىكى يېزا ئىگىلىك ئالاھىدە مەھسۇلات بېجى، قان بېجىنى ئادەم بېشى، ئېتىز موسىغا قاراپ ئوتتۇرىچە چېچىش، يېزا ئىگىلىك بېجى ۋە يېزا ئىگىلىك ئالاھىدە مەھسۇلات بېجىنى تەكرار يىغىش قاتارلىق ئۇسۇللارنىڭ ھەممىسى دۆلەتنىڭ باج سىياسىتىگە خىلاپ بولۇپ، قەتئىي تۈزىتىش كېرەك.

5. نېمە ئۈچۈن كەنت قالدۇرۇقى ۋە يېزا يىغىمىنى ھېسابلاش چارىسى مۇكەممەللەشتۈرۈلىدۇ؟

بۇرۇنقى قالدۇرۇق ۋە يىغىمنى پۈتۈن يېزىدىكى دېھقانلارنىڭ ئوتتۇرىچە ساپ كىرىمى بويىچە ھېسابلاپ يىغىۋېلىش ئۇسۇلىنى يېزا بىلەن كەنت، ئائىلە بىلەن ئائىلىنىڭ كىرىم پەرقى چوڭ بولمىغان ئەھۋالدا يولغا قويۇشقا بولاتتى، يېزا ئىقتىسادىنىڭ تەرەققىياتى ۋە ھەرقايسى كەنت، ئائىلىلەرنىڭ كىرىم سەۋىيىسىنىڭ ئۆزگىرىشىگە ئەگىشىپ بۇ خىل ئۇسۇلنىڭ ئىللەتلىرى تەدرىجىي كۆرۈلدى. بىرى كەنت بىلەن كەنت، ئائىلە بىلەن ئائىلە ئوتتۇرىسىدىكى كىرىم پەرقىنى يوشۇرۇپ قىلىپ، كىرىمى ئازلارنىڭ يۈكى ئېغىر، كىرىمى كۆپلەرنىڭ يۈكى يېنىك بولۇشتەك نامۇۋاپىق ئەھۋاللارنى كەلتۈرۈپ چىقاردى. ئىككىنچىسى، ئامىمىنىڭ بىۋاسىتە نازارەت قىلىشى يېتەرسىز بولۇپ، ئاسانلا دېھقانلار كىرىمىنى كۆپ مەلۇم قىلىپ، يىغما، قالدۇرۇقنى كۆپ ئېلىش مەسىلىلىرى كېلىپ چىقتى. شۇڭا «قارار»دا قالدۇرۇق، يىغىمنىڭ ئالدىنقى يىلدىكى كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن كىرىمنىڭ 5% ~ دىن ئېشىپ كەتمەسلىك سىياسىتىنىڭ مۇقىم ئۆزگەرمەيدىغانلىقىنى ئايدىڭلاشتۇرۇۋېلىش بىلەن بىر ۋاقىتتا، سېلىق ئادىل، مۇۋاپىق بولۇش پرىنسىپى بويىچە قالدۇرۇق، يىغىمنى ھېسابلاش ئۇسۇلىنى ئىسلاھ قىلىش ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈش ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

(1) قالدۇرۇق ۋە يېزا يىغىمىنى ھېسابلاشتا، يېزا بويىچە كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە ساپ كىرىمنى ئاساس قىلىش كەنت بويىچە كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە ساپ كىرىمنى ئاساس قىلىشقا ئۆزگەرتىلدى. بۇنىڭدىن كېيىن دېھقانلار يۈكلىنىدىغان قانچىلىك قالدۇرۇق، يىغما تاپشۇرۇشى، پۈتۈن يېزىدىكى دېھقانلارنىڭ كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ئوتتۇرىچە ساپ كىرىمى بويىچە ھېسابلانماي، بەلكى پۈتۈن كەنتتىكى دېھقانلارنىڭ ئوتتۇرىچە كىشى بېشىغا توغرا كەلگەن ساپ كىرىمى بويىچە ھېسابلىنىدۇ. بۇ خىل ئۇسۇل دېھقانلارنىڭ ئەمەلىي كىرىم ھالىتىگە تېخىمۇ يېقىنلىشىپ، دېھقانلار سېلىقنى مۇۋاپىق يېكىتىشكە پايدىلىق ھەم ئاممىنىڭ بىۋاسىتە نازارەت قىلىشىغىمۇ پايدىلىق بولىدۇ، كەنت بويىچە ھېسابلاش ئۇسۇلىنى يولغا قويغان جايلار بۇ ئۇسۇلنى قەتئىي، داۋاملىق ساقلاپ قېلىشى ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈشى كېرەك؛ بۇ يىل كەنت بويىچە ھېسابلاش ئۇسۇلىنى يولغا قويۇشقا شارائىتى بارلار بۇ يىل يولغا قويۇشى كېرەك. بۇ يىل يولغا قويۇشتا ھەقىقەتەن قىيىنچىلىقى بولغانلار 1998-يىللىق قالدۇرۇق، يىغما خام چوت لايىھىسىنى تۈزگەن ۋاقىتتا ھەممىسىنى ئۆزگەرتىش كېرەك.

(2) شارائىتى بار جايلار دېھقانلارنىڭ يۇقىرىغا تاپشۇرىدىغان قالدۇرۇق ۋە يىغىمىنى مەلۇم ۋاقىت ئۆزگەرتمەي يىللار بويىچە يىغىۋېلىش چارىسىنى يولغا قويسا بولىدۇ. نۆۋەتتە كۆپ ساندىكى جايلاردا، قالدۇرۇق ۋە يىغىمنى كىرىمنىڭ ئۆزگىرىشى بويىچە ھەر يىلى بىر قېتىم بېكىتىدۇ. بۇ يېزىلارنىڭ تۈرلۈك ئىشلەپچىقىرىش ۋە پاراۋانلىق ئىشلىرىنىڭ تەرەققىياتىغا كاپالەتلىك قىلىشتا زۆرۈر. لېكىن قالدۇرۇق ۋە يىغىمنىڭ مىقدارى يىلمۇيىل ئۆزگىرىپ تۇرغاچقا كادىرلارنىڭ يىغىۋېلىش خىزمەت مىقدارىنى ئاشۇرۇۋېتىپلا قالماستىن يەنە بەزى دېھقانلارنىڭ سېلىققا قارىتا مۇقىملىق تۇيغۇسى كەمچىل بولۇۋاتىدۇ. شۇڭا شارائىتى بار جايلار قالدۇرۇق ۋە يىغىمنى بىر بېكىتىش بىلەن بىر نەچچە يىل ئۆزگەرتمەسلىك، يىللارغا بۆلۈپ يىغىۋېلىش چارىسىنى يولغا قويسا بولىدۇ. يەنى دېھقانلارنىڭ يۇقىرىغا تاپشۇرىدىغان قالدۇرۇقى ۋە يىغىمىنى بىر سانغا مۇقىملاشتۇرۇپ، بىر نەچچە يىل ئىچىدە قايتا ئۆزگەرتمەي، شۇ يىللىق پۇلنى شۇ يىلى تاپشۇرۇش، يىللارغا بۆلۈپ يىغىۋېلىشنى كۆرسىتىدۇ.

(3) كىرىمى كۆپلەرنىڭ سېلىقى كۆپ بولۇش، كىرىمى ئازلارنىڭ سېلىقى ئاز بولۇش پرىنسىپى بويىچە كىرىمى ئوخشاش بولمىغان دېھقانلارنىڭ سېلىق سەۋىيىسىنى مۇۋاپىق تەڭشەش كېرەك. يەككە سودا-سانائەت كەسپى ۋە خۇسۇسىي ئىگىلىك بىلەن شۇغۇللانغان دېھقانلارغا قارىتا، باجدىن كېيىن تىجارەت قىلىۋاتقان جايدىكى ناھىيە دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمىتى بەلگىلەپ بەرگەن نىسبەت بويىچە قالدۇرۇق ۋە يىغىمنى ئېلىش كېرەك. نىسبەت بويىچە ئالغان قالدۇرۇق ۋە يىغىمنى شۇ كەنتنىڭ 5% لىك چېكى ئىچىدە ھېسابلىمىسىمۇ بولىدۇ. ئاپەتكە ئۇچرىغان رايونلاردىكى دېھقانلار يۇقىرىغا تاپشۇرىدىغان قالدۇرۇق ۋە يىغىمنى مۇۋاپىق تەڭشەپ كېمەيتىش كېرەك. ئېغىر ئاپەتكە ئۇچرىغان دېھقان ئائىلىلىرىگە قارىتا شۇ يىللىق جامائەت فوندى ۋە پاراۋانلىق فوندىنى كەچۈرۈم قىلىش كېرەك.

6. قالدۇرۇق ۋە يىغىمنى باشقۇرۇش ۋە نازارەت قىلىش قانداق كۈچەيتىلىدۇ؟

دېھقانلار يۇقىرىغا تاپشۇرىدىغان قالدۇرۇق ۋە يىغما يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ۋە پاراۋانلىق ئىشلىرىنى تەرەققىي قىلدۇرۇشتىكى مەبلەغنىڭ مۇھىم كېلىش مەنبەسى شۇنداقلا دېھقانلارنىڭ جاپالىق ئەمگىكىنىڭ مېۋىسى، ئۇنى چوقۇم ياخشى باشقۇرۇش، جايىدا ئىشلىتىش كېرەك. شۇڭا «قارار»دا كەنت قالدۇرۇقى ۋە يېزا يىغىمىغا بولغان باشقۇرۇشنى ۋە نازارەت قىلىشنى كۈچەيتىش لازىم، دەپ ئوتتۇرىغا قويۇلدى.

(1) قالدۇرۇق ۋە يىغما تۈرلىرىنى ئورۇنلاشتۇرۇش نىسبىتىنى قاتتىق كونترول قىلىش كېرەك. بىرىنچىدىن، كەنت قالدۇرۇقى-كەنت قالدۇرۇقى ۋە يىغىمنىڭ يىرىمىدىن كۆپرەكىنى ئىگىلەش لازىم. بۇ مەبلەغ چىقارغۇچىلار پايدا ئېلىش پرىنسىپىنى گەۋدىلەندۈرۈشكە، كۆپ ساندىكى مەبلەغنىڭ دېھقانلار مەنپەئەتى بىلەن ئىنتايىن زىچ مۇناسىۋەتلىك بولغان شۇ كەنتنىڭ ئىشلەپچىقىرىش ۋە پاراۋانلىق ئىشلىرىغا ئىشلىتىشكە كاپالەتلىك قىلىشقا پايدىلىق بولىدۇ. ئىككىنچىدىن، يېزا يىغىمىدىكى تۈرلۈك چىقىملارنى يېزا-بازارلىق ھۆكۈمەت ئۆز بىرىنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىنى چىقىش قىلىپ، بىر تۇتاش تۇپلاپ، تەڭ ئېتىبار بېرىپ، ئۆز-ئۆزىگە خوجا بولۇپ ئورۇنلاشتۇرۇش كېرەك. قانۇن-نىزامدا بەلگىلەنگەنلىرىدىن سىرت، يېزا يىغىمىنى چىقىم قىلىش تۈرلىرىدە نىسبەت بەلگىلەشكە بىردەك بولمايدۇ. كەنت قالدۇرۇقى ۋە يېزا يىغىمىنى ئىشلىتىش دۆلەت بەلگىلەپ بەرگەن تۈر دائىرىسى ئىچىدە بولۇش كېرەك. قىستۇرۇلۇش، يۆتكەپ ئىشلىتىۋېلىشقا يول قويۇلمايدۇ.

(2) كەنت قالدۇرۇقى ۋە يېزا يىغىمىغا بولغان مالىيە ماشقۇرۇش تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش لازىم. كەنت قالدۇرۇقىغا بولغان مالىيە باشقۇرۇش ھوقۇقى كەنتتە بولۇپ، يېزا ۋەكالەتەن باشقۇرۇش چارىسىنى يولغا قويسا بولىدۇ. يېزا-بازارلار كەنت مالىيە چىقىمىنى تەكشۈرۈپ ئىگىلەپ، كەنتلەرنىڭ نامۇۋاپىق چىقىملىرىنى كونترول قىلىش كېرەك. يېزا يىغىمىنىڭ مالىيە باشقۇرۇشىدا «ئاجرىتىپ بېرىش تۈزۈمى»نى «ھېسابلاپ مەلۇم قىلىش تۈزۈمى»گە ئۆزگەرتىپ، چىقىم قىلىشتىن بۇرۇن مەلۇم قىلىش، چىقىم قىلغاندىن كېيىن تەكشۈرۈش كېرەك. سىياسەت بىرلا ئورۇندىن چىقىشتا چىڭ تۇرۇپ، يېزا-بازاردىكى ھەر قايسى ئورۇنلارنىڭ ئۆزى كىرىم قىلىدىغان، ئۆزى باشقۇرىدىغان، ئۆزى چىقىم قىلىدىغان ۋە كۆپ تەرەپلەردىن «قول سوزۇش» تەك ھالەتنى ئۆزگەرتىش كېرەك. كەنتنىڭ پۇلىنى كەنت ئىشلىتىش، يېزىنىڭ پۇلىنى يېزا ئىشلىتىشكە كاپالەتلىك قىلىش، كەنتنىڭ مەبلىغىنى يېزىغا، يېزىنىڭ مەبلىغىنى ناھىيىگە تەڭشەپ يۆتكەشكە بولمايدۇ.

(3) قالدۇرۇق ۋە يېزا يىغىمىغا بولغان نازارەتنى كۈچەيتىش لازىم. بىرىنچىدىن، خام چوت ۋە نەقچوت لايىھىسىنى قەتئىي ئىجرا قىلىش كېرەك. شۇ يىللىق دېھقانلار كىرىمى ئاشقانلىق سەۋەبىدىن خام چوت پىلانىنى بۇزۇپ قالدۇرۇق ۋە يىغىمنى كۆپ يىغىۋېلىشقا بولمايدۇ؛ شۇ يىللىق چىقىم ئېشىپ كەتكەنلىك سەۋەبىدىن دېھقانلاردىن يىغىۋالىدىغان تۈرنى، باھانى ئۈستۈرۈپ دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى كۆپەيتىۋېتىشكىمۇ بولمايدۇ. ئىككىنچىدىن، كەنت قالدۇرۇقىنىڭ ئىشلىتىلىش ئەھۋالىنى قەرەللىك ئېلان قىلىپ تۇرۇش كېرەك. كەنت قالدۇرۇقىنىڭ تۈرلۈك كىرىم-چىقىم پىلانلىرى، چىقىم تۈرلىرىنى كەنت ئەزالىرى مۇزاكىرە قىلىش، تەكشۈرۈپ مۇھاكىمە قىلىشتىن ئۆتكۈزۈپ ھەر يىللىق ئىشلىتىش ئەھۋالىنى قەرەللىك ھالدا دېھقانلارغا ئېلان قىلىپ تۇرۇش كېرەك. ئۈچىنچىدىن، يېزا يىغىمىنى ئىشلىتىشتە مەخسۇس مۇپەتتىش قىلىشنى قوبۇل قىلىش كېرەك. ئالاقىدار تارماقلار ھەر يىلى يېزا يىغىمىنى ئاجرىتىش، باشقۇرۇش، ئىشلىتىش قاتارلىق ئەھۋاللارغا قارىتا مەخسۇس تۈر بويىچە مۇپەتتىش قىلىش لازىم. يېزا-بازارلىق خەلق قۇرۇلتىيى كوللېكتىپ ئىقتىسادىي تەشكىلاتلىرى ۋە ئالاقىدار فونكسىيىلىك تارماقلارمۇ نازارەتنى كۈچەيتىش كېرەك.

دېھقانلارنىڭ سېلىقىنى يېنىكلىتىش خىزمىتىنى ھەقىقىي تۈردە ياخشى ئىشلەيلى

قورغانغا ھۇجۇم قىلىش جېڭىنىڭ باشلامچىسى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز تۇرغۇن سىدىق

بۇلتۇر 25 - ئۆكتەبر جۇڭگو مۇھاجىرلار بىرلەشمىسىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى، مەملىكەتلىك خەلق قۇرۇلتىيىنىڭ ۋەكىلى خۇاڭ جۇنجۇن، جۇڭگو مۇھاجىرلار بىرلەشمىسىنىڭ مەسلىھەتچىسى، مەملىكەتلىك سىياسىي مەسلىھەت كېڭىشىنىڭ ھەيئەت ئەزاسى شۇي فاجىن ۋە ئاپتونوم رايونلۇق مۇھاجىرلار بىرلەشمىسىنىڭ مۇئاۋىن رەئىسى مەسئۇت ۋەلى قاتارلىقلارغا ھەمراھ بولۇپ ئاتۇش شەھىرىدىكى بىر قانچە مۇھاجىر ئائىلىسى ۋە مۇھاجىرلار ئائىلە تاۋابىئاتلىرىنى زىيارەت قىلدىم. زىيارەت جەريانىدا دىققىتىمنى تارتقىنى ئاتۇش شەھىرىگە قاراشلىق ئازاق يېزىسى يۇقىرى ئىشتارچى كەنتىدىكى مۇھاجىر ئىسمايىل ھاجى قۇرغان «قىران بۇركۈت» تېرە پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتى بولدى.

ئىسمائىل ھاجى پارتىيىنىڭ ئىسلاھات ئېلىپ بېرىش، ئىشىكنى ئېچىۋېتىش سىياسىتىنىڭ تۈرتكىسىدە ئېلى ۋە ھاجىمۇھەممەت قاتارلىق قېرىنداشلىرى بىلەن ھەمكارلىشىپ، مەملىكەت ئىچى ۋە سىرتىدا تىجارەت بىلەن شۇغۇللىنىپ بېيىغاندىن كېيىن، ئۆز كەنتىدىكى نامرات دېھقانلارغا ياردەم قىلغان. ئۇ يېقىنقى ئۈچ يىلدىن بۇيان، 120 مىڭ يۈەن چىقىرىپ ھەر يىلى 80 توننىدىن 100 توننىغىچە كۆمۈر سېتىۋېلىپ نامرات دېھقانلارنىڭ قىشلىق ئىسسىنىش جەھەتتىكى قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلغان؛ دېھقانلارنىڭ ئىچىدىغان سۇ مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ئۈچۈن 130 مىڭ يۈەن چىقىرىپ ماشىنىلاشقان قۇدۇق قازغان ھەم 60 مىڭ يۈەن سەرپ قىلىپ ئائىلىلەرگە سۇ تۇرۇبىسى ئورنىتىپ بەرگەن. ئۇ يەنە كەنتتىكى بىر قىسىم نامرات دېھقانلارنىڭ كىيىم-كېچەك، يېمەك - ئىچمەك جەھەتتىكى قىيىنچىلىقىنى ھەل قىلغاندىن سىرت، ئاتۇش شەھىرىنىڭ كاتتايىلاق يېزىسىدىكى يەر تەۋرەش ئاپىتىگە ئۇچرىغان دېھقانلارغا 100 خالتا ئۇن ياردەم قىلغان. بىز ئۇ قۇرغان تېرە پىششىقلاپ ئىشلەش زاۋۇتىدا ئۇنىڭ بىلەن قىزغىن كۆرۈشتۇق. مەن ئۇنىڭغا:

— ئۇيغۇر سودىگەرلىرى ھازىرغىچە ئىچكى ئۆلكىلەردىن تەييار سانائەت مەھسۇلاتلىرىنى يۆتكەپ سېتىۋاتىدۇ، سىز زاۋۇت قۇرۇپ ئوبدان قىپسىز، — دېدىم.

— توغرا ئېيتتىڭىز، مۇشۇنداق قىلغاندىلا ئۆزىمىز بېيىپلا قالماي، بەلكى نۇرغۇن نامرات ئائىلىلەرنىڭ نامراتلىقتىن قۇتۇلۇشىغا ياردەم بەرگىلى بولىدۇ، — دېدى ئۇ ئىشەنچ بىلەن، — ھازىر بۇ زاۋۇتتا 70 ئىشچى ئىشلەۋاتىدۇ، بۇ يىلنىڭ ئاخىرىغىچە ئىشچىلارنى 100گە يەتكۈزۈشنى پىلانلاۋاتىمەن، 100 ئىشچىنىڭ ھەر بىرى بەشتىن نوپۇسنى باقسا، 500 ئادەمنىڭ تۇرمۇش قىيىنچىلىقى ھەل بولىدۇ، دېگەن گەپ.

زاۋۇت قەشقەر — ئۈرۈمچى تاشيولى بويىدىكى كەڭرى شېغىللىققا قۇرۇلغانىدى. بىز قورۇ ئىچىدىكى قۇرۇلۇشلارغا نەزەر سالدۇق. ئىسمايىل ھاجى بىزگە ئەھۋال تونۇشتۇرۇپ مۇنداق دېدى: — زاۋۇتنىڭ كۆلىمى 26 مىڭ 666.8 كۋادرات مېتىر كېلىدۇ. ھازىر 1650 كۋادرات مېتىر دائىرىگە ئامبار، 1800 كۋادرات مېتىر يەرگە لاپاس ۋە 595 كۋادرات مېتىر دائىرىدە ماشىنا ئۆيى، 288 كۋادرات مېتىر كېلىدىغان ئىشچى - خىزمەتچىلەر ياتىقى سالدۇق.

— ماۋۇ يەرنى باغ قىلامسىز؟ — دېدى ئارىمىزدىن بىرەيلەن ئىككى مېتىر چوڭقۇرلۇقتا كولانغان ئويمان يەرنى كۆرسىتىپ.

— شۇنداق، ئۈزۈم تىكمەكچى.

— ھازىر قانداق مەھسۇلات ئىشلەپچىقاردىڭلار؟ — دەپ سورىدىم مەن.

— ھازىرچە تېرىگە يېرىم ئىش قوشۇپ سېتىش ۋە چەم ئىشلەش قاتارلىقلارنى

قوشالايدۇ، — دېدى ئىسمايىل ھاجى.

— يېرىم ئىش قوشۇش دېگىنىڭىز نېمە؟ — يەنە سورىدىم مەن.

— بىزدە ھازىر تېرىنى يۇمشىتىش، تېرىنىڭ يۇڭىنى چۈشۈرۈش، گۆشىنى قىرىش، پىشۇرۇش قاتارلىق تۆت سېخ بار، تېرە مۇشۇ تۆت سېختىن چىققاندا يېرىم ئىش قوشۇلغان بولىدۇ. بىز تېخى تېرىنى يارىدىغان، بويايدىغان ئۈسكۈنىنى كىرگۈزمىدۇق. شۇڭا يېرىم ئىش قوشۇلغان تېرىلەرنى ئىچكى ئۆلكىلەرگە ئاپىرىپ ساتىمىز، ئۇلار بىز سېتىپ بەرگەن تېرىلەرنى يېرىپ، بويىغاندىن كېيىن ئۇنىڭدىن تۈرلۈك ئاياغ، ھەر خىل كىيىملەرنى ئىشلەپچىقىرىپ، يەنە بىز شىنجاڭلىق سودىگەرلەرگە ساتىدۇ.

— ھازىرغىچە يېرىم ئىش قوشۇلغان تېرىدىن قانچىلىك ساتتىڭىز؟

— 2500 يېرىم ئىش قوشۇلغان كالا تېرىسىنى ۋىنجۇ شەھىرىگە ساتتۇق. بۇنىڭدىكى مەقسەت، تېخنىكىسى ئىلغار زاۋۇتلار بىلەن ئالاقىلىشىپ، بازار ئۇچۇرى ۋە تېخنىكا ئۆگىنىش ئىدى. شۇڭا 1 - قېتىم تېرىلەرنى ئۆز پۇلىغا ساتتۇق، 2- قېتىم ئازراق پايدا ئالدۇق.

بۇ يىل گېرمانىيىدىن ئىلغار تېرە يېرىش ۋە بوياش ماشىنىسى كىرگۈزمەكچى، ئۇ چاغدا زاۋۇت كېڭىيىدۇ، ئىشچى - خىزمەتچىمىزمۇ 100گە يېتىدۇ.

— ئىشچىلارغا قانچىلىك ئىش ھەققى بېرىۋاتىسىز؟

— ھازىرچە ئېيىغا 350 يۈەندىن 400 يۈەنگىچە بېرىۋاتىمەن.

مەركەز ۋە ئاپتونوم رايوندىن كەلگەن يولداشلار رازىمەنلىك بىلەن ئىسمايىل ھاجىنىڭ قولىنى چىڭ سىقىپ تۇرۇپ خوشلاشتى. مەنمۇ قورغانغا ھۇجۇم قىلىش جېڭىنىڭ ئالدىنقى سېپىدە ئىلگىرىلەۋاتقان ھەم نامرات قېرىنداشلىرىغا خالىسانە ياردەم قولىنى سۇنۇپ، ئۇلارنى بېيىش يولىغا يېتەكلەۋاتقان بۇ

قۇمۇل ۋىلايىتىدە زەھەرلىك چېكىملىكنى چەكلەش بويىچە خەلق ئۇرۇشى ئېلىپ بېرىلدى

ئالاھىدە تەكلىپ قىلىنغان مۇخبىرىمىز **يۇنۇس سادىق** خەۋەر قىلىدۇ: قۇمۇل ۋىلايىتى جەمئىيەت تەرتىپىنى ياخشىلاپ، ئىجتىمائىي مۇقىملىقنى قوغداپ، ئىقتىسادىي قۇرۇلۇش ئىشلىرىنىڭ ئوڭۇشلۇق ئېلىپ بېرىلىشىغا كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن، 4 - ئايدىن 6 - ئاينىڭ ئاخىرىغىچە پۈتۈن ۋىلايەت بويىچە زەھەرلىك چېكىملىككە قارشى خەلق ئۇرۇشى ئېلىپ بېرىشنى ئورۇنلاشتۇردى.

بۇ ۋىلايەت ئۆتكەن يىلدىن بۇيان،

توققۇزنى پاش قىلىپ، 14 زەھەرلىك چېكىملىك ساتقان جىنايەتچىنى ۋە 109 زەھەرلىك چېكىملىك چەككەنلەرنى يىغىپ تەربىيىلەش ئورنىغا ئاپىرىپ بەردى. زەھەرلىك چېكىملىك سېتىش، چېكىش گۇرۇھىدىن توققۇزنى پاش قىلىپ، 24.8 گرام خىروئىن، 53 كىلوگرام نەشە، 600 گرام ئەپيۇننى قولغا چۈشۈردى.

ۋىلايەتلىك زەھەرلىك چېكىملىكلەرنى چەكلەشكە رەھبەرلىك قىلىش گۇرۇپپىسى زەھەرلىك چېكىملىك ساتقان، چەككەن جىنايەتچىلەرگە قاقشاتقۇچ زەربە بېرىش ئۈچۈن، مەخسۇس قوشۇن تەشكىللەپ، ھەرقايسى ناھىيە (شەھەر)لەر بىلەن بولغان ئالاقىنى كۈچەيتىپ، بىر مەيدان خەلق ئۇرۇشى

كورلا شەھەرلىك ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتىنىڭ ئەرزىيەت ئىشخانىسى فۇنكسىيىلىك رولىنى ياخشى جارى قىلدۇرماقتا

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **غوپۇر قاسىم** خەۋەر قىلىدۇ: كورلا شەھەرلىك ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتىنىڭ ئەرزىيەت ئىشخانىسى فۇنكسىيىلىك رولىنى جارى قىلدۇرۇپ، شەھەر، يېزا، كەنتتىن ئىبارەت ئۈچ دەرىجىلىك ئەرزىيەت تورىنى شەكىللەندۈرۈپ، تۈرلۈك شەكىلدىكى ئەرز - شىكايەتلەرنى ۋاقتىدا بېجىرىپ، سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلدى.

شەھەرلىك ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى ئەرزىيەت ئىشخانىسى يېقىنقى ئۈچ يىلدىن بۇيان مەملىكەتلىك ۋە ئاپتونوم رايونلۇق 3 - قېتىملىق ئىنتىزام تەكشۈرۈش ئەرزىيەت خىزمىتى يىغىنىنىڭ روھىنى ئەستايىدىل ئىزچىللاشتۇرۇپ، «بەش تەلەپ، تۆت نىشان» بويىچە خىزمەتلەرنى ئۈنۈملۈك قانات يايدۇرۇپ، ئىنتىزام تەكشۈرۈش ئەرزىيەت خىزمىتىدە يېڭى ۋەزىيەت ياراتتى. شەھەرگە قاراشلىق 32 ئاساسىي قاتلام پارتكوم ۋە ئىنتىزام تەكشۈرۈش ئورۇنلىرى بىر تەرەپ قىلغان ئەرز- شىكايەت 430 پارچىغا يېتىپ، بىر تەرەپ قىلىنىش نىسبىتى % 100كە يەتتى.

بۇ ئىشخانا يەنە قائىدە - تۈزۈملەرنى ئورنىتىپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈپ، ئەرزىيەت خىزمىتى تورىنى شەكىللەندۈردى. 1992 - يىلدىن بۇيان شەھەرلىك پارتكوم ۋە شەھەرلىك ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتىنىڭ تەستىقلىشى بىلەن شەھەر بويىچە 32 ئاساسىي قاتلام پارتكوم، 268 پارتىيە ياچېيكىسىدا ئىنتىزام تەكشۈرۈش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى قۇرۇلدى. مەسئۇلىيەت رايونى بويىچە ھۆددىگە ئېلىپ مەسئۇل بولۇش، سىستېمىلار بويىچە دېلو بېجىرىش، چوڭ، مۇرەككەپ مەسىلىلەرنى شەھەرلىك ئىنتىزام تەكشۈرۈش كومىتېتى تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش تۈزۈمىنى ئورناتتى.

شەھەر، يېزا - مەيدان، كەنتلەردە ئەرزىيەت كادىرلىرى قوشۇنىنى تولۇقلاپ، ئۇلارنىڭ كەسپىي ساپاسىنى ئۆستۈردى. بۇنىڭ بىلەن ئاساسىي قاتلام ئورۇنلىرىدا ئەرزىيەت خىزمىتىنى باشقۇرىدىغان ئورۇن بولۇش، تۇتىدىغان ئادەم بولۇش ئىشقا ئاشتى. شەھەرلىك ج خ، تەپتىش، سوت، سودا - سانائەت، باج ئورۇنلىرى پاش قىلىش ساندۇقى ئورنىتىپ، ئۈچ يىلدىن بۇيان ئىنتىزامغا خىلاپ قىلمىشتىن 17نى بىر تەرەپ قىلدى.

يېزا ئىگىلىك 4 - شى 64 - تۇەن پارتكومى بىلەن ئىتتىپاق كومىتېتى 5 - ئاينىڭ 2 - كۈنى جۇڭگو كوممۇنىستىك ياشلار ئىتتىپاقى قۇرۇلغانلىقىنىڭ 75 يىللىقى، «4 - ماي» ياشلار ھەرىكىتىنىڭ 78 يىللىقىنى خاتىرىلەش يۈزىسىدىن تەقدىرلەش يىغىنى ئېچىپ، بۇلتۇر ئىتتىپاق خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىگەن بەش ئىلغار ئىتتىپاق ياچېيكىسى، سەككىز ئىلغار پىيونېرلار تەربىيىچىسىنى تەقدىرلىدى.

بۇ ۋىلايەت ئۆتكەن يىلدىن بۇيان زەھەرلىك چېكىملىككە قارشى كۈرەشنى قانات يايدۇرۇپ، زەھەرلىك چېكىملىك-لەرنى ياساش، سېتىش دېلوسىدىن

كۆچەيتىپ، بىر مەيدان خەلق ئۇرۇشى ئېلىپ بېرىپ، زەھەرلىك چېكىملىك ئەتكەسچىلىرىنى تەلتۆكۈس تازىلاشنى ئورۇنلاشتۇردى.

سېتىش ۋە چەم ئىشلەش قاتارلىقلارنى ئىشلەۋاتىمىز، ئەگەر ماشىنا توختىماي ئىشلىسە كۈنىگە 500 تېرىگە يېرىم ئىش

بېيىش يولىغا يېتەكلەۋاتقان بۇ ئەزىمەتنىڭ ئىشلىرىغا ئۇتۇق تىلەپ ئۇنىڭ بىلەن خوشلاشتىم.

تەربىيىچىسىنى تەقدىرلىدى.

سۈرەتتە: تەقدىرلەنگەن ئىتتىپاق ياچېيكىلىرىنىڭ شۇجىلىرى.

تۇرغان ئۆمەر فوتوسى

يەكەن ناھىيىسىنىڭ زەھەرلىك چېكىملىكلەرنى چەكلەش خىزمىتىدە كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلدى

ئىختىيارىي مۇخبىرىمىز **مۇھەممەت مۇسا** خەۋەر قىلىدۇ: يەكەن ناھىيىسىدە زەھەرلىك چېكىملىكلەرنى چەكلەش خىزمىتى ئىزچىل ياخشى ئىشلىنىپ، كۆرۈنەرلىك نەتىجىلەر قولغا كەلتۈرۈلدى.

1992 - يىلى ناھىيىلىك ج خ ئىدارىسى جىنايى ئىشلار ئەترىتى قارىمىقىدا زەھەرلىك چېكىملىكلەرنى چەكلەش ئىشخانىسى قۇرۇلۇپ، زەھەرلىك چېكىملىكنى چەكلەش خىزمىتى تەشكىلىي كاپالەتكە ئىگە قىلىندى. شۇنىڭدىن كېيىن، بۇ ئىشخانا 100 نەچچە قېتىم ئاپتوموبىل ئاجرىتىپ، 29 يېزا - بازاردا زەھەرلىك چېكىملىكلەرنى چەكلەش توغرىسىدا تەشۋىقات ئېلىپ بېرىپ، ھەر مىللەت خەلقىنىڭ زەھەرلىك چېكىملىكنىڭ زىيىنىغا بولغان تونۇشىنى ئۆستۈردى. بۇ ئىشخانا يەنە ھەرقايسى ئاممىلىق ساقلاش ئورۇنلىرى ۋە ساقچىخانىلار بىلەن ھەمكارلىشىپ، زەھەرلىك چېكىملىك ياسىغان، ساتقان جىنايەتچىلەرگە قاقشاتقۇچ زەربە بەردى. پاش قىلىش بىلەن رازۋېتكا قىلىشنى بىرلەشتۈرۈپ، 18 گرام خىروئىننى قولغا چۈشۈردى؛ 20 مىڭ تۈپتىن ئارتۇق ئەپيۇن گۈلى، 1 مىليون تۈپتىن ئارتۇق كەندىرنى يىغىۋالدى؛ بۇنى تېرىش بىلەن شۇغۇللانغان 200 نەچچە كىشىگە چارە كۆردى. نەشە چەككەنگەن 300 نەچچە ئادەمنى يىغىپ، ئۇلارغا زەھەرلىك چېكىملىكنىڭ زىيىنى ھەققىدە تەربىيە بەردى.

ئۈرۈمچى شەھىرى تيانشان رايونلۇق مەدەنىيەت - تەنتەربىيە ئىدارىسىنىڭ ئۇيۇشتۇرۇشى بىلەن تيانشان رايونى تەۋەسىدىكى باشلانغۇچ مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرىنىڭ 1997 - يىللىق «كۆچمە لوڭقا»نى تالىشىش پۇتبول مۇسابىقىسى يېقىندا نەنمىن تەنتەربىيە مەيدانىدا ئاياغلاشتى.

12 كوماندا قاتناشقان بۇ مۇسابىقىدە 5 - باشلانغۇچ مەكتەپ 1 - لىككە، 20 - باشلانغۇچ مەكتەپ 2 - لىككە، 19 - باشلانغۇچ مەكتەپ 3- لىككە ئېرىشتى.

ئابدۇرېھىم توختى فوتوسى

تەنتەربىيە ئوقۇتۇشىنىڭ 1 - سېپىدە

ئۆز مۇخبىرىمىز **مۇسايىپ ئەخمەتجان**

مەملىكەت بويىچە 100 نەپەر مۇنەۋۋەر ئالىي مەكتەپ تەنتەربىيە ئوقۇتقۇچىسىنىڭ بىرى، شىنجاڭ پېداگوگىكا ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ تەنتەربىيە ئوقۇتقۇچىسى ياشار ئابلىمىت ئۆزىنىڭ ياشلىق باھارىنى ياش غۇنچىلارنى تەربىيىلەشكە سەرپ قىلىپ، جەمئىيەتكە ياراملىق ئىختىساسلىق خادىملارنى تەربىيىلەش جەھەتتە بەلگىلىك نەتىجە يارىتىپ، كەسپداشلىرىنىڭ ھۆرمىتىگە ئېرىشتى.

ياشارنىڭ دادىسى ئابلىمىت ئاكا بىلەن ئاپىسى رابىيە ھەدىمۇ تەنتەربىيە ئوقۇتقۇچىسى بولغاچقا دائىم ياشارغا ساغلام بەدەن بولغاندىلا كەلگۈسىدە ياراملىق ئىز باسارلاردىن بولغىلى بولىدىغانلىقى توغرىسىدا تەربىيە بېرەتتى. ئاتا - ئانىسىنىڭ تەربىيىسىدە ياشار كىچىكىدىنلا تەنتەربىيەگە چوڭقۇر ئىشتىياق باغلىدى. ئۇنىڭ پۇتبول ئويناش سەۋىيىسى بىر قەدەر يۇقىرى بولغاچقا دەسلەپ قەشقەر ۋىلايەتلىك ياشلار پۇتبول كوماندىسىغا، كېيىنچە شىنجاڭ پۇتبول كوماندىسىغا قوبۇل قىلىندى. 1976 - يىلى ئۇ پۇتبول كوماندىسىدىن ئايرىلىپ، قەشقەر شەھەرلىك 7 - باشلانغۇچ مەكتەپنىڭ تەنتەربىيە ئوقۇتقۇچىسى بولدى. 1979- يىلى ئۇ ئالىي مەكتەپ ئىمتىھانىدىن ئۆتۈپ، شىنجاڭ پېداگوگىكا ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ تەنتەربىيە فاكۇلتېتىغا ئوقۇشقا كەلدى ۋە مەكتەپ پۈتتۈرگەندىن كېيىن، تەنتەربىيە فاكۇلتېتىنىڭ ئوقۇتقۇچىلىقىغا ئېلىپ قېلىندى.

ياشار ئالىي مەكتەپنىڭ تەنتەربىيە ئوقۇتقۇچىسى بولغاندىن كېيىن پۈتۈن زېھنىنى تەنتەربىيە ئوقۇتۇش ئىشلىرىغا قاراتتى، دەرس ئۆتۈشتىن ئاۋۋال شۇ دەرسنىڭ تەييارلىقىنى پۇختا ئىشلەپ، قىسقىغىنە بىر سائەتلىك دەرس جەريانىدا ئوقۇغۇچىلارغا تېخىمۇ كۆپرەك بىلىم بېرىشكە تىرىشتى. ئوقۇغۇچىلارغا دائىم جۇڭگو ۋە چەت ئەلنىڭ داڭلىق تەنھەرىكەتچىلىرىنىڭ ئىلغار ئىش ئىزلىرىنى، جاپاغا چىداپ مەشىق قىلىش ئەھۋاللىرىنى سۆزلەپ بېرىپ، ئوقۇغۇچىلارنىڭ چېنىقىش ئاكتىپلىقىغا ئىلھام بەردى. بىر قىسىم ئوقۇغۇچىلار ئېغىر مەشىققە بەرداشلىق بېرەلمەي، باشقا فاكۇلتېتلارغا ئالمىشىپ كېتىش خىيالىدا بولغاندا، ياشار ئۇلارغا سەۋرچانلىق بىلەن خىزمەت ئىشلەپ، تەنتەربىيىنىڭمۇ ناھايىتى مۇھىم پەن ئىكەنلىكى، جاپالىق مەشىق قىلغاندا ياخشى نەتىجە قازانغىلى بولىدىغانلىقى توغرىسىدا تەربىيە بېرىپ، ئۇلارنىڭ روھىي ھالىتىنى تۇراقلاشتۇردى. ئۇ دەرس ئۆتكەندە قاراتمىلىق ئوقۇتۇشنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ھەر بىر ئوقۇغۇچىنىڭ ئالاھىدىلىكى، ئەمەلىي ئەھۋالىغا ئاساسەن مەشىق ئورۇنلاشتۇردى. ئۇ دەرس ئۆتۈش بىلەن بىللە يەنە ئەتراپلىق ماتېرىيال كۆرۈپ، قېتىرقىنىپ ئىزدىنىپ، تەنتەربىيەگە ئائىت نۇرغۇن ئىلمىي ماقالىلەرنى يازدى. ئۇ يازغان «مۇسابىقە ماھارەت ھالىتىنى تەڭشەش توغرىسىدا»، «ئۇزاق مۇددەت تەنھەرىكەت ئايىغى كىيىپ يۈرۈش زىيانلىق»، «ھازىرقى زامان كىشلىرىنىڭ ساغلاملىق ساپاسى بىلەن تەنتەربىيە تونۇشى»، «پۇتبول تەنھەرىكەتچىلىرىنىڭ چارچىشىنىڭ كېلىپ چىقىش سەۋەبى ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش توغرىسىدا مۇلاھىزە» قاتارلىق ئىلمىي ماقالىلەر ھەرقايسى مەتبۇئاتلاردا ئېلان قىلىنىپ، كەسپداشلىرىنىڭ ياخشى باھاسىغا ئېرىشتى.

ياشار ئابلىمىت خىزمەتكە قاتناشقاندىن بۇيان ئىزچىل تۈردە مەكتەپ پۇتبول كوماندىسىنىڭ تېرېنېرلىق ۋەزىپىسىنى ئۆتەپ كەلدى. ئۇ كوماندا ئەزالىرىغا مەشىقنى، ئىلمىي تاكتىكىنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرغانلىقتىن كوماندىنىڭ نەتىجىسى ئىزچىل تۈردە يۇقىرى سەۋىيىنى ساقلاپ كەلدى. بۇ كوماندا ئۈرۈمچى رايونى بويىچە ئۆتكۈزۈلگەن ئالىي مەكتەپلەرنىڭ پۇتبول مۇسابىقىسىدە كۆپ قېتىم چېمپىيونلۇققا ئېرىشتى. ئىككى قېتىم ئاپتونوم رايونلۇق ياشلار مەدەنىيەت-سەنئەت بايرىمى پۇتبول مۇسابىقىسىدە چېمپىيون بولدى. بۇ كوماندىدىن سەككىز تەنھەرىكەتچى ئۈرۈمچى شەھەرلىك كوماندىغا تاللىنىپ، مەملىكەتلىك شەھەرلەر تەنھەرىكەت يىغىنىنىڭ پۇتبول مۇسابىقىسىدە 8 - لىككە ئېرىشتەك ئەلا نەتىجىنى قولغا كەلتۈردى.

ياشار ئابلىمىت ئۆز خىزمىتىنى ياخشى ئىشلىگەندىن سىرت يەنە ئۆزىنىڭ شاھمات ئويناش سەۋىيىسىنىڭ بىر قەدەر يۇقىرىلىقىغا تايىنىپ، كۆپ قېتىم ئاپتونوم رايونلۇق مۇسابىقىلەرگە قاتنىشىپ ياخشى نەتىجە قازاندى ھەمدە ئاپتونوم رايونلۇق شاھمات كوماندىسىغا تاللىنىپ، مەملىكەتلىك B دەرىجىلىكلەر مۇسابىقىسىدە كوللېكتىپ 3 - لىككە ئېرىشتى.

ياشار ئابلىمىت 14 يىللىق تەنتەربىيە ئوقۇتۇشى داۋامىدا ئۆزىگە قاتتىق تەلەپ قويۇپ، ئۆز كەسپىدە بەلگىلىك نەتىجە ياراتقانلىقتىن بۇلتۇر 8 - ئايدا دۆلەت مائارىپ كومىتېتى تەرىپىدىن مەملىكەت بويىچە 100 نەپەر مۇنەۋۋەر ئالىي مەكتەپ تەنتەربىيە ئوقۇتقۇچىسىنىڭ بىرى بولۇپ باھالىنىپ، ئانا مەكتەپكە شەرەپ كەلتۈردى.

يېڭىشەھەر رايونىدا تەنھەرىكەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى

5 - ئاينىڭ 3 - كۈنى ئۈرۈمچى يېڭىشەھەر رايونىدىكى 170 ئورۇندىن كەلگەن 5000 دىن ئارتۇق تەنھەرىكەتچى شىنجاڭ مالىيە ئىنستىتۇتىنىڭ تەنتەربىيە مەيدانىغا يىغىلىپ، يېڭىشەھەر رايونلۇق 6 - نۆۋەتلىك تەنھەرىكەت يىغىنىنىڭ ئېچىلىش مۇراسىمىنى ئۆتكۈزدى.

يېڭىشەھەر رايونى ئۈرۈمچىنىڭ ھەرقايسى رايونلىرى ئىچىدە ھەر تۆت يىلدا بىر قېتىم ئۇنىۋېرسال تەنھەرىكەت يىغىنى ئۆتكۈزۈشنى داۋاملاشتۇرۇپ كېلىۋاتقان بىردىنبىر رايون. بۇ نۆۋەتلىك تەنھەرىكەت يىغىنىدا يېنىك ئاتلېتىكا، پۇتبول، ۋالىبول، سۇ ئۈزۈش قاتارلىق 11 چوڭ تۈر، 102 كىچىك تۈر تەسىس قىلىندى. تەنھەرىكەت يىغىنىغا قاتناشقان تەنھەرىكەتچىلەرنىڭ ئەڭ چوڭى 77 ياش، ئەڭ كىچىكى سەككىز ياش.

يەن تىلى، يەن رۇڭ

گوچۇڭ ناھىيىسىدە 3 - نۆۋەتلىك ئىشچى - خىزمەتچىلەر تەنھەرىكەت يىغىنى ئۆتكۈزۈلدى

يېقىندا گوچۇڭ ناھىيىسىدىكى مۇناسىۋەتلىك ئورۇنلار «1 - ماي» خەلقئارا ئەمگەكچىلەر بايرىمىنى تەبرىكلەش ۋە شياڭگاڭنىڭ ۋەتەن قوينىغا قايتىپ كېلىشىنى كۈتۈۋېلىش يۈزىسىدىن 3 - نۆۋەتلىك ئىشچى- خىزمەتچىلەر تەنھەرىكەت يىغىنى ئۆتكۈزدى.

تەنھەرىكەت يىغىنىدا ۋاسكېتبول، تىكتاك توپ، ئۈچ خىل شاھمات قاتارلىق مۇسابىقە تۈرلىرى ۋە 21 تۈر بويىچە قىزىقارلىق ئويۇن تۈرلىرى تەسىس قىلىندى. ئۇنىڭدىن باشقا دەم ئېلىشقا، پېنسىيەگە چىققان يولداشلار ئۈچۈن ئىشىك توپى مۇسابىقىسى تەسىس قىلىندى. تەنھەرىكەت يىغىنىغا 32 ۋەكىللەر ئۆمىكىدىن 1800 دىن ئارتۇق تەنھەرىكەتچى قاتناشتى.

ياڭ جيەنگۋاڭ

زايومغا مەبلەغ سېلىش دۆلەتكە ۋە خەلققە پايدىلىق

ـ زايومغا مەبلەغ سېلىشقا ئائىت ساۋاللار

زايوم تارقىتىش ئىقتىسادىي خىزمەت ئومۇمىي ۋەزىيىتىگە ۋە خەلق ئاممىسىنىڭ جانىجان مەنپەئىتىگە مۇناسىۋەتلىك مۇھىم خىزمەت. مەركەز ۋە گوۋۇيۈەن رەھبەرلىرى كۆپ قېتىم يوليورۇق بېرىپ، زايوم توغرىسىدىكى تەشۋىقات خىزمىتىنى ھەققىي كۈچەيتىپ، زايوم تارقىتىشنىڭ مۇھىم ئەھمىيىتى ۋە تۈرلۈك سىياسەتلەرنى كەڭ تەشۋىق قىلىپ، ئاممىنىڭ زايوم سېتىۋېلىشىغا قولايلىق يارىتىپ بېرىپ، بۇ يىللىق زايوم تارقىتىش ۋەزىپىسىنى ئورۇنداشقا ھەققىي كاپالەتلىك قىلىشنى تەلەپ قىلدى. 1997- يىللىق زايوم تارقىتىش تەشۋىقاتى خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش ئۈچۈن، زايومغا مەبلەغ سېلىشقا ئائىت ساۋاللارنى ئالاھىدە تونۇشتۇردۇق.

(بېشى ئالدىنقى ساندا)

13. زايوم بىلەن پاي چېكىنىڭ قانداق پەرقى بار؟

زايوم مەركەز مالىيىسىنىڭ مەركىزىي ھۆكۈمەتكە ۋەكالىتەن، كرېدىت پرىنسىپىغا ئاساسەن دىرى بىلەن ئۆسۈمنى قايتۇرۇش شەرتى مالىيە مەبلىغى توپلىشىدىكى بىر خىل شەكىل ، بۇ مەبلەغنى ئىشلىتىشنى مەركەز مالىيىسى بىر تۇتاش باشقۇرىدۇ. دېمەك، زايوم مەركىزىي ھۆكۈمەتنىڭ ئالغان قەرزىدۇر. توپلىنىدىغان مەبلەغنىڭ مەنبەسىنىڭ ئوخشاش بولماسلىقىغا قاراپ، زايوم دۆلەت ئىچىدە تارقىتىلىدىغان زايوم ۋە چەت ئەلدە تارقىتىلىدىغان زايوم دەپ ئىككىگە ئايرىلىدۇ. زايوم بىخەتەر بولۇش، تاپاۋەت قىلغىلى بولۇش، ئوبوروت قىلغىلى بولۇشتەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە.

پاي چېكى چەكلىك شىركەتلەر ئۆزىگە مەبلەغ توپلاش ئۈچۈن پايچىكلارغا تارقىتىپ بەرگەن دوكۇمېنت بولۇپ، پاي كاپىتالىغا بولغان ئىگىدارلىق ھوقۇقىغا ۋەكىللىك قىلىدىغان گۇۋاھنامە. پاي چېكى ئىگىلىرى پاي ئۆسۈمگە ۋە پايدىغا ئېرىشىشتە تايىنىدىغان بىر خىل قىممەتكە ئىگە ئاكسىيە، پاي چېكى ئىشتىراك بولۇش، ئالماشتۇرۇلۇش، خېيىم - خەتەرنى ئۈستىگە ئېلىش، باھاسى بىلەن چەك يۈزىدىكى قىممىتى بىردەك

قارارلىق) زايوم؛

(6) 1996 - يىلى تارقىتىلغان، ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (4 - قارارلىق) زايوم؛

(7) 1996 - يىلى تارقىتىلغان، ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (5- قارارلىق) زايوم؛

(8) 1996 - يىلى تارقىتىلغان، ئىسىم يېزىلمايدىغان (2 - قارارلىق) زايوم؛

(9) 1996 - يىلى تارقىتىلغان، ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (6 - قارارلىق) زايوم؛

(10) 1997 - يىلى تارقىتىلغان، ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (1 - قارارلىق) زايوم.

15. 1997 - يىلى مۇددىتى توشىدىغان زايوم تۈرلىرى قايسىلار؟ ئۇنىڭ دىرى بىلەن ئۆسۈمنى قايتۇرۇش رەسمىيىتى قانداق بېجىرىلىدۇ؟

1997 - يىلى مۇددىتى توشۇپ دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدىغان زايوم مۇددىتى توشۇپ دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدىغان زايوم ۋە ئۆسۈملا قايتۇرۇلىدىغان زايومدىن ئىبارەت ئىككى خىلغا ئايرىلىدۇ. بۇلار تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

بىرىنچى، 1997 - يىلى مۇددىتى توشۇپ دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدىغان زايوملار:

(1) 1987 - يىلى ئىدارىلەرگە تارقىتىلغان خەزىنە چېكىنىڭ مۇددىتى 1997 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنى توشىدۇ، ئۆسۈم ھېسابلاش مۇددىتى ئون يىل، ئۆسۈم ھېسابلانغاندا دىرى ئۆزگەرمەيدۇ، ئۆسۈمى باسقۇچقا بۆلۈپ قايتۇرۇلىدۇ؛ 1987 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 1992 - يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچە يىللىق ئۆسۈمى 6 % بويىچە ھېسابلىنىپ قايتۇرۇلىدۇ؛ بۇ زايوم 1992 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 1997 - يىل 6- ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچە يېڭى زايومغا ئۆزگەرتىلگەندىن كېيىن، يىللىق ئۆسۈمى 8 % بويىچە قايتۇرۇلىدۇ. بۇ زايوم 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 9 - ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچە نەقلەشتۈرۈپ بېرىلىدۇ، بۇ خىل زايومى بار ئورۇنلار شۇ زايومنى سېتىۋالغان بانكىغا بېرىپ نەقلەشتۈرۈش، رەسمىيىتىنى بېجىرسە بولىدۇ.

(2) 1992 - يىلى بانكا قاتارلىق پۇل مۇئامىلە ئاپپاراتلىرىغا تارقىتىلغان مالىيە زايومىنىڭ مۇددىتى 1997-

تولدۇرما نىسبىتى). بۇ زايومنىڭ ئۈچ يىل توشمىغانلىرىغا قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلمەيدۇ، تۆۋەندىكى بەلگىلىمىدىكى ئۆسۈم نىسبىتى دەرىجىسى ۋە ئەمەلىي كۈن سانى بويىچە ئۆسۈمى ھېسابلاپ بېرىلىدۇ؛ يېرىم يىلغا توشقان (يېرىم يىلنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ)، بىر يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى 9.54 % لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ؛ بىر يىلغا توشقان (بىر يىلنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) ئىككى يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى 11.52 % لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ؛ ئىككى يىلغا توشقان (ئىككى يىلنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) ئۈچ يىلغا توشمىغانلىرىنىڭ ئۆسۈمى 3.60 % لىك يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ.

1994 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 7 - ئاينىڭ 31 - كۈنىگىچە سېتىۋېلىنغان شۇ قارارلىق زايومنىڭ ئۆسۈمى بىردەك 1994 - يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىدىن باشلاپ ھېسابلىنىدۇ، ئۇنىڭ مۇددىتى 1997 - يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنى توشىدۇ. ئۆسۈمى 1997 - يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچىلا ھېسابلىنىدۇ، مۇددەتتىن ئۆتكۈزۈۋېتىپ نەقلەشتۈرۈلگەنلىرىگە ئۆتكۈزۈۋېتىلگەن مۇددىتى ئۈچۈن ئۆسۈم ھېسابلاپ بېرىلمەيدۇ. قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى خەلق بانكىسى تەرىپىدىن ئېلان قىلىنغان 1997- يىلى 6 - ئايدىكى قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ.

شۇ خىل زايومى بار مەبلەغ سالغۇچىلار «خەزىنە چېكى پۇلى تاپشۇرۇۋېلىش دوكۇمېنتى»نى ئېلىپ، بۇرۇن سېتىۋالغان تور - نۇقتىلارغا بېرىپ نەقلەشتۈرسە بولىدۇ. زايومنى نەقلەشتۈرۈشنىڭ ئاخىرقى مۇددىتى بېكىتىلمەيدۇ، بېجىرگۈچى تور - نۇقتىلار مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ نەقلەشتۈرۈش ئېھتىياجىغا كاپالەتلىك قىلىشى كېرەك.

(5) 1996 - يىلى ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى ئارقىلىق جەمئىيەتكە تارقىتىلغان ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (1 - قارارلىق) خەزىنە چېكىنىڭ مۇددىتى 1997 - يىل 1 - ئاينىڭ 12 - كۈنى توشىدۇ، بۇ خەزىنە چېكى دىسكونتلۇق زايوم بولۇپ، ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى ئارقىلىق ئۆز قىممىتى بويىچە قايتۇرۇلىدۇ.

(6) 1996 - يىلى ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى ئارقىلىق جەمئىيەتكە تارقىتىلغان ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (4 -

16. كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايوملارنى نەقلەشتۈرۈش رەسمىيىتى قانداق بېجىرىلىدۇ؟ دۆلەت كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايوملارنىڭ قانداقلىرىنى نەقلەشتۈرۈپ بەرمەيدۇ؟

مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ ياخشى ساقلىيالمىغانلىقى تۈپەيلىدىن زايوم يىرتىلىپ كەتكەن، كەمتۈك بولۇپ قالغان ۋە مەينەت بولۇپ كەتكەن بولسا، مالىيە مىنىستىرلىكى بىلەن جۇڭگو خەلق بانكىسىنىڭ بەلگىلىمىسىگە ئاساسەن، تۆۋەندىكى شەرتلەرگە ئۇيغۇن كېلىدىغانلىرىنى نەقلەشتۈرۈشكە بولىدۇ:

1. كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايومنىڭ نومۇرى تولۇق بولمىسا ياكى پۈتۈنلەي يوق بولسىمۇ، ئەمما راست زايوم ئىكەنلىكىنى پەرقلەندۈرگىلى بولسا، قالغان قىسمى ئەسلىدىكى زايومنىڭ ئۈچتىن ئىككى قىسمىدىن ئارتۇق بولسا، زايومنىڭ ئۆز سوممىسى بويىچە دىرى بىلەن ئۆسۈمنى قايتۇرۇپ بېرىشكە بولىدۇ.

2. كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايومنىڭ ئىككىدىن بىر قىسمى (ئىككىدىن بىر قىسمىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ)دىن كۆپرەكى قالغان بولسا، ھەمدە راستلىقى ۋە سوممىسىنى پەرقلەندۈرگىلى بولسا، دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلۇۋاتقان مەزگىلنىڭ ئاخىرىدا ئەسلىدىكى سوممىسىنىڭ يېرىمى بويىچە دىرى بىلەن ئۆسۈمنى قايتۇرۇشقا بولىدۇ.

3. يۇقىرىقى نەقلەشتۈرۈش شەرتلىرىگە ئۇيغۇن كېلىدىغان زايوملارنى ئىسلىشىپ قارىداپ كېتىش، كۆكۈرۈپ كېتىش ، چىرىپ كېتىش قاتارلىق ئالاھىدە ئەھۋاللار تۈپەيلىدىن نەقلەشتۈرۈش مۇددىتىگىچە ساقلىغىلى بولمىسا، قولىدا شۇ خىل زايوم بار كىشى ۋە شۇ كىشى ئىشلەۋاتقان ئورۇن يازما ئىسپات يوللايدۇ. سودا - سانائەت بانكىسىنىڭ ناھىيىلىك تارماق بانكىسى (شەھەردىكى ئىش بېجىرىش ئورنى) تەكشۈرۈپ، تەستىقلىغاندىن كېيىن مۇددەتتىن بۇرۇن نەقلەشتۈرۈپ بېرىشكە بولىدۇ، مۇددەتتىن بۇرۇن نەقلەشتۈرۈلگەن زايومنىڭ ئۆسۈمى ئەسلىدىكى بەلگىلىمىدىكى يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى بويىچە ھېسابلىنىدۇ. بىر يىل توشقانلىرىغا بىر يىللىق ئۆسۈم بېرىلىدۇ؛ يېرىم يىل توشقان، بىر يىل توشمىغانلىرىغا يېرىم يىللىق ئۆسۈم بېرىلىدۇ؛ يېرىم يىل توشمىغانلىرىغا ئۆسۈم بېرىلمەيدۇ.

كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايوملارنى نەقلەشتۈرۈش

چېكى ئىشتىراك بولۇش، ئالماشتۇرۇلۇش، خېيىم - خەتەرنى ئۈستىگە ئېلىش، باھاسى بىلەن چەك يۈزىدىكى قىممىتى بىردەك بولماسلىقتەك ئالاھىدىلىكلەرگە ئىگە.

زايوم بىلەن پاي چېكىنىڭ پەرقى تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

(1) خېيىم - خەتەر دەرىجىسى ئوخشاش بولمايدۇ: زايوم مەركىزىي ھۆكۈمەت ئۆز ئىناۋىتى ئارقىلىق تارقاتقان قەرز بولۇپ، ئۇنىڭ خېيىم - خەتىرىنىڭ دەرىجىسى ناھايىتى تۆۋەن بولىدۇ؛ پاي چېكىنىڭ خېيىم - خەتىرىنىڭ دەرىجىسى كارخانىنىڭ تىجارەت ئەھۋالىغا باغلىق بولىدۇ.

(2) مۇددىتى ئوخشاش بولمايدۇ. زايومنىڭ ئادەتتە مۇقىم مۇددىتى بولىدۇ، مۇددىتى توشقاندا دىرى بىلەن ئۆسۈمى قايتۇرۇلىدۇ؛ پاي چېكىنىڭ مۇقىم مۇددىتى بولمايدۇ، پاي چېكى ئىگىلىرى سېلىنمىنى قايتۇرۇۋالماقچى بولسا، ئۆتۈنۈپ بېرىش ئارقىلىقلا قايتۇرۇۋالالايدۇ.

مەنپەئەت بېرىش ئەھۋالى ئوخشاش بولمايدۇ: زايومنىڭ مەنپەئىتى بىر قەدەر مۇقىم بولىدۇ؛ پاي چېكىنىڭ مەنپەئىتى كارخانىنىڭ پايدا ئېلىش ئەھۋالىغا باغلىق بولىدۇ، كارخانىنىڭ تىجارەت ئەھۋالى ياخشى بولمىغان ئەھۋالدا مەنپەئەت بېرەلمەسلىكى ياكى زىيان كەلتۈرۈشى مۇمكىن.

(4) سېتىۋالغۇچىلار ئۈستىگە ئالغان مەسئۇلىيەت ۋە ھوقۇق ئوخشاش بولمايدۇ؛ زايوم سېتىۋالغۇچىلار دۆلەتكە قەرز بەرگۈچىلەردۇر، ئۇلار دىرىنى قەرەللىك ھالدا قايتۇرۇۋېلىش ۋە ئۆسۈمنى ئېلىش ھوقۇقىغا ئىگە، ئۇلار زايوم مەبلىغىنى ئىشلىتىش تەدبىرىنى بەلگىلەش ئىشىغا قاتناشمايدۇ؛ پاي چېكى سېتىۋالغۇچىلار پاي چېكى تارقاتقان كارخانىنىڭ پايچېكى بولۇپ، كارخانىنىڭ ئىگىلىك باشقۇرۇش ئىشلىرىغا ئارىلىششقا، پايدا ۋە پاي ئۆسۈمىنى ئېلىشقا ھەمدە پاي تارقاتقۇچىنى نازارەت قىلىشقا ھوقۇقلۇق، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا، پاي - ھەسسىدارلىق شىركىتىنىڭ ۋەيران بولۇشىدىكى مەسئۇلىيەتنى ۋە خېيىم - خەتەرنى ئۈستىگە ئالىدۇ.

14. ئىلگىرىكى يىللاردا تارقىتىلغان، ھازىر يەنىلا ئاكسىيە سودا بازارلىرىدا ئوبوروت قىلىنىۋاتقان، ئالماشتۇرۇلۇۋاتقان زايوم تۈرلىرى قايسىلار؟

ئىلگىرىكى يىللاردا تارقىتىلغان، ھازىر يەنىلا ئاكسىيە بازارلىرىدا ئوبوروت قىلىنىۋاتقان زايوملار تۆۋەندىكىلەردىن ئىبارەت:

(1) 1992 - يىلى تارقىتىلغان بەش يىللىق خەزىنە چېكى؛

(2) 1993 - يىلى تارقىتىلغان بەش يىللىق خەزىنە چېكى؛

(3) 1993 - يىلى تارقىتىلغان بەش يىللىق غەيرىي ناتۇرا خەزىنە چېكى؛

(4) 1995 - يىلى تارقىتىلغان، ئىسىم يېزىلمايدىغان ئۈچ يىللىق خەزىنە چېكى؛

(5) 1996 - يىلى تارقىتىلغان، ئىسىم يېزىلمايدىغان (1-

(2) 1992 - يىلى بانكا قاتارلىق پۇل مۇئامىلە ئاپپاراتلىرىغا تارقىتىلغان مالىيە زايومىنىڭ مۇددىتى 1997- يىل 10- ئاينىڭ 15 - كۈنى توشىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى 9 % بولۇپ، 10 - ئاينىڭ 15 - كۈنىدىن 11 - ئاينىڭ 30 كۈنىگىچە نەقلەشتۈرۈپ بېرىلىدۇ، بۇ زايومنىڭ دىرى بىلەن ئۆسۈمىنى قايتۇرۇش ئىشىنى جۇڭگو خەلق بانكىسى بېجىرىدۇ.

(3) 1992 - يىلى جەمئىيەتكە تارقىتىلغان بەش يىللىق خەزىنە چېكىنىڭ مۇددىتى 1997 - يىل 4 - ئاينىڭ 1- كۈنى توشىدۇ، ئۆسۈم ھېسابلاشتا دىرى ئۆزگەرمەيدۇ، ئۆسۈمى باسقۇچقا بۆلۈپ قايتۇرۇلىدۇ؛ 1992 يىل 4- ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 1993 - يىل 6 - ئاينىڭ 30- كۈنىگىچە ئۆسۈم ھېسابلاش مۇددىتى 1.25 يىل بولۇپ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 10.5 بولىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلمەيدۇ؛ 1993 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 1997 - يىل 3 - ئاينىڭ 31 - كۈنىگىچە بولغان ئارىلىقتا قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلىدۇ، قىممىتىنى ساقلاش مۇددىتى 3.75 يىل بولىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى % 13.86 بولۇش ئاساسىدا، جۇڭگو خەلق بانكىسىنىڭ 1997 - يىلى 4 - ئايدا ئېلان قىلغان قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى بويىچە ئۆسۈم قوشۇپ بېرىلىدۇ، ھەر 1000 يۈەن زايومنىڭ ئۆسۈمىنى ھېسابلاش فورمۇلىسى مۇنداق بولىدۇ:

1000 يۈەن × 1·25 × 0·5% + 1000 يۈەن × 3·57
(13·86% + قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى).

بۇ زايوم 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن 7 - ئاينىڭ 31 - كۈنىگىچە نەقلەشتۈرۈپ بېرىلىدۇ، ھەرقايسى بانكىلارنىڭ خەلق پۇلى ئامانەتتى تور - نۇقتىلىرى، مالىيە تارماقلىرىنىڭ زايوم مۇلازىملىق بۆلۈملىرى، پوچتا پۇل ئامانەتتى تور - نۇقتىلىرى ۋە ئاكسىيە شىركىتى قاتارلىق پۇل مۇئامىلە ئاپپاراتلىرىنىڭ ئاكسىيە تىجارەت ئورۇنلىرىدا نەقلەشتۈرۈش رەسمىيىتى بېجىرىلىدۇ.

(4) 1994 - يىلى «خەزىنە چېكى پۇل تاپشۇرۇۋېلىش دوكۇمېنتى»نى تولدۇرۇش ئۇسۇلى بىلەن جەمئىيەتكە تارقىتىلغان ئۈچ يىللىق خەزىنە چېكى (قىسقارتىلىپ 1994- يىللىق دوكۇمېنتلىق زايوم دېيىلىدۇ)نىڭ مۇددىتى 1997- يىل 4 - ئاينىڭ 1 - كۈنى توشىدۇ ۋە نەقلەشتۈرۈلىدۇ، سېتىۋېلىنغان كۈنىدىن تارتىپ 1997 - يىل 6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىگىچە (6 - ئاينىڭ 30 - كۈنىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) ئۈچ يىل توشقانلىرىغا قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرمىسى بېرىلىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتىنىڭ % 13.96 بولۇشى ئاساسىدا، شۇ زايومنىڭ مۇددىتى توشقان ئايدا جۇڭگو خەلق بانكىسى ئېلان قىلغان قىممىتىنى ساقلاش تولدۇرما نىسبىتى قوشۇلۇپ ئۆسۈمى ھېسابلاپ بېرىلىدۇ، ھەر 1000 يۈەنلىك زايومنىڭ ئۆسۈمىنى ھېسابلاش فورمۇلىسى مۇنداق بولىدۇ:

1000 يۈەن × 3 × (13·96% + قىممىتىنى ساقلاش

(6) 1996 - يىلى ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى ئارقىلىق جەمئىيەتكە تارقىتىلغان ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (4 - قارارلىق) خەزىنە چېكىنىڭ مۇددىتى 1997 - يىل 4 - ئاينىڭ 2 - كۈنى توشىدۇ، بۇ خەزىنە چېكى دىسكونتلىق زايوم بولۇپ، ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى ئارقىلىق ئۆز قىممىتى بويىچە قايتۇرۇلىدۇ.

ئىككىنچى، 1997 - يىلى ئۆسۈملا قايتۇرۇلىدىغان زايوملار:

1. 1993 - يىلى تارقىتىلغان 3 - قارارلىق غەيرىي ناتۇرا خەزىنە چېكىنىڭ 4 - يىللىق ئۆسۈمى 1997 - يىل 7 - ئاينىڭ 1 - كۈنى بېرىلىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى% 15.86 بولىدۇ، قولدا بۇ خىل زايوم بارلار ئىلگىرى بېجىرگەن ئورۇنغا بېرىپ ئۆسۈم ئېلىش ئىشىنى بېجىرسە بولىدۇ.

2. 1996 - يىلى ياشانغانلار سۇغۇرتىسى فوندى، ئىش كۈتۈپ تۇرۇش سۇغۇرتىسى فوندى ۋە باشقا ئىجتىمائىي سۇغۇرتا فوندلىرىغا تارقىتىلغان ئالاھىدە نىشانلىق زايوم (بەش يىللىق)نىڭ 1 - يىللىق ئۆسۈمى 1997 - يىل 9- ئاينىڭ 3 - كۈنىدىن باشلاپ بېرىلىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى% 8.8 بولىدۇ. سېتىۋالغان ئورۇنلار شۇ جايدىكى مالىيە تارماقلىرىنىڭ ئەسلى بېجىرگەن ئورۇنلىرىغا بېرىپ ئۆسۈم ئېلىش ئىشىنى بېجىرسە بولىدۇ.

3. 1996 - يىلى ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى ئارقىلىق جەمئىيەتكە تارقىتىلغان، ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (1 - قارارلىق) زايوم (ئون يىللىق)نىڭ 1 - يىللىق ئۆسۈمى 1997 - يىل 6 - ئاينىڭ 14 - كۈنى بېرىلىدۇ. يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى% 11.83 بولىدۇ، بۇ زايومنىڭ ئۆسۈمىنى بېرىش ئىشىنى ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى بېجىرىدۇ.

4. 1996 - يىلى ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى ئارقىلىق جەمئىيەتكە تارقىتىلغان، ھېسابقا خاتىرىلىنىدىغان (6 - قارارلىق) زايوم (يەتتە يىللىق)نىڭ 1 - يىللىق ئۆسۈمى 1997- يىل 11 - ئاينىڭ 1 - كۈنىدىن باشلاپ بېرىلىدۇ، يىللىق ئۆسۈم نىسبىتى% 8.56 بولىدۇ. بۇ زايومنىڭ ئۆسۈمىنى بېرىش ئىشىنى ئاكسىيە سودا ئورۇنلىرى بېجىرىدۇ.

يۇقىرىقى زايوملاردىن سىرت، ئىلگىرىكى يىللاردا مۇددىتى توشۇپ نەقلەشتۈرۈلمىگەن ھەر خىل زايوملار (1993 - يىلى تارقىتىلغان بەش يىللىق خەزىنە چېكى بۇنىڭ سىرتىدا) 1997 - يىلى داۋاملىق نەقلەشتۈرۈلىدۇ، ئۆسۈم ھېسابلاش ئۇسۇلى ئەسلىدىكى بەلگىلىمە بويىچە بولىدۇ، بۇنىڭ ئىچىدە 1992 - يىلى تارقىتىلغان ئۈچ يىللىق خەزىنە چېكىنى شۇ جايدىكى مالىيە تارماقلىرى بەلگىلەپ بەرگەن زايوم مۇلازىملىق بۆلۈملىرىگە بېرىپ نەقلەشتۈرسە بولىدۇ، زايوم مۇلازىملىق بۆلۈمى تەسىس قىلىنمىغان ئورۇندىكىلەر شۇ جايدىكى خەلق بانكىسى بەلگىلەپ بەرگەن تور - نۇقتىلارغا بېرىپ نەقلەشتۈرسە بولىدۇ.

بېرىلىدۇ؛ يېرىم يىل توشمىغانلىرىغا ئۆسۈم بېرىلمەيدۇ.

كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايوملارنى نەقلەشتۈرۈش ئىشىنى مالىيە تارماقلىرىنىڭ زايوم مۇلازىملىق بۆلۈملىرى، سودا - سانائەت بانكىسىنىڭ ناھىيىلىك تارماق بانكىلىرى ۋە شەھەردىكى ئىش بېجىرىش ئورۇنلىرى تەكشۈرۈپ بېجىرىدۇ، سودا - سانائەت بانكىسى تەسىس قىلىنمىغان ناھىيە (شەھەر)لەر يېزا ئىگىلىك بانكىسىنىڭ ناھىيىلىك تارماق بانكىلىرىغا ھاۋالە قىلىپ بېجىرىدۇ. ناھىيە (رايون) دىن تۆۋەن ئورۇنلار كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايوملارنى نەقلەشتۈرۈش كەسپىنى بېجىرمەيدۇ.

ئومۇمەن تۆۋەندىكى ئەھۋاللارنىڭ بىرى بولغان كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايوملارنى دۆلەت نەقلەشتۈرۈپ بەرمەيدۇ:

1. كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايوملارنىڭ ھەقىقىي زايوم ئىكەنلىكىنى پەرق ئېتىشكە بولمىسا؛

2. كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت زايوملارنىڭ قالغان قىسمى ئەسلىدىكى زايومنىڭ ئىككىدىن بىرىگە يەتمىسە؛

3. زايومنى قەستەن ئۆزگەرتىپ، قىرىپ، چاپلاپ، كەمتۈك، يىرتىق، مەينەت قىلىپ قويغان بولسا.

قەستەن ئۆزگەرتىپ، قىرىپ، چاپلىغان زايوملار نەقلەشتۈرۈپ بېرىلمىگەندىن سىرت، شۇ ھامان يىغىۋېلىنىدۇ ھەمدە قايتا نەقلەشتۈرۈۋېلىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن زايومغا «بىكار قىلىندى» دېگەن تامغا بېسىلىپ، ئۇڭ بۇرجىكى كېسىۋېتىلىدۇ. قىلمىشى قەبىھلىرى ج خ ئورۇنلىرىغا يوللىنىپ، قىلمىشى دېلو تۇرغۇزۇلۇپ تەكشۈرۈلىدۇ.

17. زايومنى دائىملىق نەقلەشتۈرۈش دېگەن نېمە؟

زايومنى دائىملىق نەقلەشتۈرۈش دېگىنىمىز - دائىم زايوم نەقلەشتۈرۈش كەسپىنى بېجىرىدىغان، خەلققە قولايلىق يارىتىدىغان بىر خىل مۇلازىملىق. مەبلەغ سالغۇچىلار مۇددىتى توشقان زايومنى مەلۇم سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن نەقلەشتۈرۈلۈش مۇددىتىدە نەقلەشتۈرەلمىگەن بولسا، دائىملىق نەقلەشتۈرۈش تور - نۇقتىلىرىغا بېرىپ نەقلەشتۈرسە بولىدۇ، مەبلەغ سالغۇچىلارنىڭ مۇددىتى توشقان زايومنى خالىغان ۋاقىتتا نەقلەشتۈرۈشى ئۈچۈن، مالىيە مىنىستىرلىكى بىلەن جۇڭگو خەلق بانكىسىنىڭ بەلگىلىمىسىگە ئاساسەن، 1990 - يىلىدىن باشلاپ نورمال نەقلەشتۈرۈش مۇددىتى ئۆتكەندىن كېيىن، ناھىيە (شەھەر) دەرىجىلىكتىن يۇقىرى شەھەرلەرنىڭ مالىيە، بانكا ئورۇنلىرى بىردىن ئىككىگىچە دائىملىق نەقلەشتۈرۈش تور - نۇقتىسى تەسىس قىلىپ، زايوم نەقلەشتۈرۈش كەسپىنى بېجىرىدۇ، دائىملىق نەقلەشتۈرۈش تور - نۇقتىلىرىدا نەقلەشتۈرۈلگەن زايوم ئۈچۈن رەسمىيەت پۇلى ئېلىنمايدۇ، ئۆسۈمى ئەسلىدىكى قايتۇرۇش مۇددىتى بويىچە ھېسابلاپ بېرىلىدۇ. مۇددەتتىن ئۆتكەنلىرىگە ئۆسۈم قوشۇپ ھېسابلانمايدۇ. مالىيە، بانكا ئورۇنلىرىنىڭ دائىملىق تور - نۇقتىلىرىغا ئادەتتە ۋىۋىسكا ياكى ئېنىق بەلگە ئېسىلىدۇ.

(تۈگىدى)